

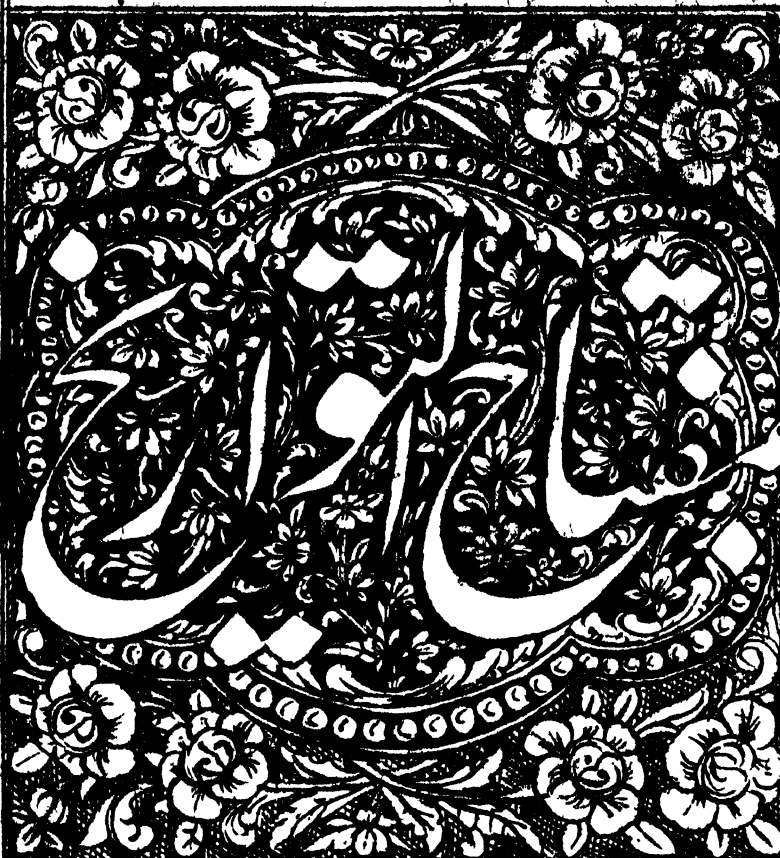
UNIVERSAL
LIBRARY

OU-234456

UNIVERSAL
LIBRARY

کتابخانه خزانة مستقیمت و استقامت
چون فصل خزانة مستقیمت و استقامت

بهار از بهار معانی مکرر از انوار خوش ریائی قدرة التلج با نعت گوشواره قصاص و جملات دیگر مستقیم

بیتوجه لطیف و کالیف و دیگر نثر و پرورش و انشور و متارای سلیم و متاعا من لم یصل متاعا و وقت و ادان جمید

در طبع مشی نوکست و طبع می گران و طبع می گران
در طبع مشی نوکست و طبع می گران

فهرست کتاب مفتاح التواریخ

صفحه	اسم	صفحه	اسم	صفحه	اسم
۲۲	امام علی نقی بن امام محمد تقی	۱۷	خواجہ حبیب مجیب	۲	دیباچہ
ایضاً	سیحی بن سعاد	۱۸	امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر	۳	در بیان اقسام تواریخ
۲۵	امام حسن عسکری بن امام علی نقی	ایضاً	امام اعظم ابو حنیفہ عثمان کوسنی	ایضاً	ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبرکات آدم
ایضاً	امام محمد مدی بن امام حسن عسکری	۱۸	ذکر خلافت خلفای بنی عباس	۴	طاولادش
۱۷	عبدالله ابو مسلم حبیب صبیح مسلم	۱۹	سفیان ثوری	۵	ذکر بشارت مریم و متولد شدن
ایضاً	ابراہیم ابن ادهم	۲۰	داؤد طائی	۶	عیسی مسیح
ایضاً	ابو عبد الله مغربی	۲۱	شقیق بلخی	۷	مات اول
۲۶	شیخ جنید بغدادی	ایضاً	امام مالک	ایضاً	ذکر در تولد وفات محمد مصطفی صلعم
ایضاً	مات چهارم	۲۲	امام ابو یوسف	۸	ذکر غزوات رسول صلی اللہ علیہ وسلم
ایضاً	ذکر خلفای عباسیہ کہ در مات چهارم	ایضاً	امام موسی کاظم ابن امام جعفر صادق	۹	ذکر امیر حسنہ
ایضاً	در بغداد خلافت نموده اند	۲۳	امام محمد	۱۰	ذکر فاطمہ الزہراء
ایضاً	ذکر سلاطین آل سامان	۲۴	فضیل عیاض	ایضاً	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ
۲۷	شیخ حسین منصور حلاج	ایضاً	شیخ معروف کرخی	ایضاً	ذکر عثمان و علی رضی اللہ عنہما
۲۹	سیار د بنالہ دار	۲۵	مات سوم	ایضاً	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ
ایضاً	شیخ ابوبکر الشبلی	۲۶	ذکر خلفای عباسیہ	۱۱	ذکر امیر المومنین عثمان ابن عفان
ایضاً	حکیم کسائی	۲۷	ذکر بادشاہان بنی لیبث	ایضاً	ذکر حضرت اولیس قرنی
ایضاً	مقدم	۲۸	امام علی موسی رضا بن موسی کاظم	۱۲	امیر المومنین علی ابن ابی طالب
ایضاً	وقیتی	۲۹	امام شافعی	۱۳	ذکر امام حسن علیہ السلام
۳۰	ابو النصر اسمعیل	۳۰	امام محمد تقی بن امام علی موسی رضا	ایضاً	ذکر امام حسین علیہ السلام
ایضاً	مات پنجم	۳۱	بشر حافی	۱۴	ذکر امام زین العابدین
ایضاً	ذکر خلفای عباسیہ کہ در مات پنجم	۳۲	خواجہ بابزید بسطامی	ایضاً	ذکر در کیفیت خلفای بنی امیہ
۳۳	در بغداد خلافت فرموده اند	۳۳	حاتم اصم	۱۵	ذکر بنای خانہ کعبہ
ایضاً	شیخ ابو سعید البدائی	۳۴	احمد بن حنبل	ایضاً	مات دوم
ایضاً	ابو القاسم منصور الفردوسی	۳۵	ذوالنون مصری	ایضاً	تمتہ کیفیت بنی امیہ
۳۳	در کیفیت دولت آل ناصر	۳۶	محمد سمیع صمیم بخاری	ایضاً	خواجہ حسن بصری
		۳۷	سری سقط	ایضاً	امام محمد باقر ابن امام زین العابدین

۴۰	سید برهان الدین محقق	۴۶	سید رجب	۳۳	سلطان محمود غزنوی
ایضا	بختا قان پسر جنگیز خان	۴۷	حکیم ارزانی	۳۵	فهرست بادشاهان آل نادر
۴۱	شیخ المشیخ سعد الدین حموی	ایضا	شهاب الدین قتیل الله	۳۶	سالار مسعود غازی
ایضا	شیخ جمال کیلی	ایضا	مظفر شاه ثانی سلجوقی	۳۷	ابو احسن جرجانی
ایضا	مستصم بالله ابن مستنصر بالله	۴۸	فرید کاتب	ایضا	حکیم ابو علی سینا
ایضا	خلیفه بغداد	ایضا	اوحمد الدین انوری	۳۸	شیخ ابو الفتح البنی
۴۲	بلاکو خان بنیر جنگیز خان	ایضا	سلطان الشراخا قانی شردانی	ایضا	حکیم ابوالقاسم عنصری
ایضا	شیخ بهار الدین زکریا	ایضا	شاه سبحان	ایضا	میر مرتضی الدوبعلی الهمدانی
۴۳	فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج	ایضا	شیخ نظام الدین گنجوی	ایضا	ذکر لوح مزار مراد ارباب کلمه
۴۴	مولانا جلال الدین مولوی رودی	ایضا	شیخ ابوالفرح ابن جوزی	ایضا	شیخ ابو سعید بن خواجہ ابو القاسم
ایضا	خواجہ نصیر الدین طوسی	۳۹	ظہیر الدین فاریابی	ایضا	ذکر سلاطین سلجوقیه
۴۵	ملک شمس الدین کرت	مات هشتم		۴۰	قلعه الموت
ایضا	سلطان اباقان بن بلاکو خان	۴۱	بقیه احوال خلفای عباسیه	مات ششم	
۴۶	سلطان نکودا مشهور سلطان جندنا	ایضا	سلطان شهاب الدین خوری	ذکر خلفای عباسیه که در مات ششم	
ایضا	خواجہ شمس الدین محمد صمد دیوان	۵۲	شیخ روزبهان	در بغداد خلافت نموده اند	
۴۷	ابوالانکان شیراز	ایضا	امام فخر الدین محمد رازی	تمت کفایت آل ناصر یعنی سلاطین غزنوی	
۴۸	شیخ فخر الدین عراسی	۴۲	سلطان قطب الدین ایبک	امام محمد غزالی	
ایضا	سلطان ارغون خان	ایضا	شیخ محمد الدین بغدادی	امام احمد غزالی	
۴۹	شیخ سعدی شیرازی	ایضا	شیخ نجم الدین کسکه	خواجہ بود و دجستی	
۵۰	مولانا امامی الهروی	ایضا	جنگیز خان	جاری انداز مشغری حسب تفسیر	
ایضا	سلطان جلال الدین ذر شاه خلجی	ایضا	شیخ فرید الدین عطار	حکیم ثانی مؤلف حدیقه الحکماء	
۵۱	قاضی حمید الدین ناگوری	۴۳	مولانا بهاء الدین ولد	شیخ الاسلام احمد جام	
ایضا	شاه کرک	ایضا	شیخ شهاب الدین سهروردی	یوسف همدانی	
۵۲	مات هشتم		سلطان شمس الدین الکسش	سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین	
ایضا	سلطان غازان خان بن سلطان محمد	۵۳	خواجہ معین الدین چشتی	ملک شاه	
ایضا	ملک شمس الدین کرمین	ایضا	سید حسین خنک سوار	شیخ عبدالقادر گیلانی	
ایضا	ملک شمس الدین بهمن	۵۴	خواجہ قطب الدین بختیار کاک	ذکر لوح مزار عقیف	
۵۵	مولانا قطب الدین علامه	۵۵	شیخ محی الدین بن عربی	رشدی سمرقندی	
ایضا	خواجہ بهرام الدین تبریزی	ایضا	حضرت علی لالا	ذکر قرآن کردن بهفت سیاره	
۵۶	سلطان بجایتو لقب سجاد بنده	ایضا	مولانا شمس الدین محمد تبریزی		
ایضا	سلطان علاء الدین علی بنکسره بنی				

فهرست کتاب مفتاح التواریخ

صفحه	اسم	صفحه	اسم	صفحه	اسم
۱۶	امام علی نقی بن امام محمد تقی	۲	خواجہ حبیب محبی	۱۷	دیباچہ
۱۷	ایضاً	۳	امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر	۱۸	در بیان اقسام تواریخ
۱۸	ایضاً	۴	امام اعظم ابو جعفر عثمان کوسنی	۱۹	ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبرکات آدم
۱۹	ایضاً	۵	ذکر خلافت خلفای بنی عباس	۲۰	داوود و دوش
۲۰	ایضاً	۶	سفیان ثوری	۲۱	ذکر بشارت مریم و متولد شدن
۲۱	ایضاً	۷	داؤد طائی	۲۲	عیسی مسیح
۲۲	ایضاً	۸	شقیق بلخی	۲۳	مات اول
۲۳	ایضاً	۹	امام مالک	۲۴	ذکر تولد وفات مجدد مصطفی صلعم
۲۴	ایضاً	۱۰	امام ابو یوسف	۲۵	ذکر غزوات رسول صلی اللہ علیہ وسلم
۲۵	ایضاً	۱۱	امام موسی کاظم ابن امام جعفر صادق	۲۶	ذکر امیر حسن
۲۶	ایضاً	۱۲	امام محمد	۲۷	ذکر فاطمہ الزہراء
۲۷	ایضاً	۱۳	فضیل عیاض	۲۸	ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی
۲۸	ایضاً	۱۴	شیخ معروف کرخی	۲۹	ذکر عثمان و علی رضی اللہ عنہ
۲۹	ایضاً	۱۵	مات سوم	۳۰	ذکر خلافت ابوبکر صدیق
۳۰	ایضاً	۱۶	ذکر خلفای عباسیہ	۳۱	ذکر امیر المومنین عمر بن خطاب
۳۱	ایضاً	۱۷	ذکر بادشاہان بنی لیت	۳۲	ذکر حضرت عباس
۳۲	ایضاً	۱۸	امام علی موسی رضا بن موسی کاظم	۳۳	امیر المومنین عثمان ابن عفان
۳۳	ایضاً	۱۹	امام شافعی	۳۴	ذکر حضرت اولیس قرنی
۳۴	ایضاً	۲۰	امام محمد تقی بن امام علی موسی رضا	۳۵	امیر المومنین علی ابن ابی طالب
۳۵	ایضاً	۲۱	بشر حافی	۳۶	ذکر امام حسن علیہ السلام
۳۶	ایضاً	۲۲	خواجہ بایزید بسطامی	۳۷	ذکر امام حسین علیہ السلام
۳۷	ایضاً	۲۳	حاتم اصم	۳۸	ذکر امام زین العابدین
۳۸	ایضاً	۲۴	احمد بن حنبل	۳۹	ذکر در کیفیت خلفای بنی امیہ
۳۹	ایضاً	۲۵	ذوالنون مصری	۴۰	ذکر بنای خانہ کعبہ
۴۰	ایضاً	۲۶	محمد سمیع حسام بخاری	۴۱	مات دوم
۴۱	ایضاً	۲۷	سری سقط	۴۲	تتمہ کیفیت بنی امیہ
۴۲	ایضاً	۲۸	ایضاً	۴۳	خواجہ حسن بصری
۴۳	ایضاً	۲۹	ایضاً	۴۴	امام محمد باقر ابن امام زین العابدین
۴۴	ایضاً	۳۰	ایضاً		
۴۵	ایضاً	۳۱	ایضاً		
۴۶	ایضاً	۳۲	ایضاً		
۴۷	ایضاً	۳۳	ایضاً		
۴۸	ایضاً	۳۴	ایضاً		
۴۹	ایضاً	۳۵	ایضاً		
۵۰	ایضاً	۳۶	ایضاً		
۵۱	ایضاً	۳۷	ایضاً		
۵۲	ایضاً	۳۸	ایضاً		
۵۳	ایضاً	۳۹	ایضاً		
۵۴	ایضاً	۴۰	ایضاً		
۵۵	ایضاً	۴۱	ایضاً		
۵۶	ایضاً	۴۲	ایضاً		
۵۷	ایضاً	۴۳	ایضاً		
۵۸	ایضاً	۴۴	ایضاً		
۵۹	ایضاً	۴۵	ایضاً		
۶۰	ایضاً	۴۶	ایضاً		
۶۱	ایضاً	۴۷	ایضاً		
۶۲	ایضاً	۴۸	ایضاً		
۶۳	ایضاً	۴۹	ایضاً		
۶۴	ایضاً	۵۰	ایضاً		
۶۵	ایضاً	۵۱	ایضاً		
۶۶	ایضاً	۵۲	ایضاً		
۶۷	ایضاً	۵۳	ایضاً		
۶۸	ایضاً	۵۴	ایضاً		
۶۹	ایضاً	۵۵	ایضاً		
۷۰	ایضاً	۵۶	ایضاً		
۷۱	ایضاً	۵۷	ایضاً		
۷۲	ایضاً	۵۸	ایضاً		
۷۳	ایضاً	۵۹	ایضاً		
۷۴	ایضاً	۶۰	ایضاً		
۷۵	ایضاً	۶۱	ایضاً		
۷۶	ایضاً	۶۲	ایضاً		
۷۷	ایضاً	۶۳	ایضاً		
۷۸	ایضاً	۶۴	ایضاً		
۷۹	ایضاً	۶۵	ایضاً		
۸۰	ایضاً	۶۶	ایضاً		
۸۱	ایضاً	۶۷	ایضاً		
۸۲	ایضاً	۶۸	ایضاً		
۸۳	ایضاً	۶۹	ایضاً		
۸۴	ایضاً	۷۰	ایضاً		
۸۵	ایضاً	۷۱	ایضاً		
۸۶	ایضاً	۷۲	ایضاً		
۸۷	ایضاً	۷۳	ایضاً		
۸۸	ایضاً	۷۴	ایضاً		
۸۹	ایضاً	۷۵	ایضاً		
۹۰	ایضاً	۷۶	ایضاً		
۹۱	ایضاً	۷۷	ایضاً		
۹۲	ایضاً	۷۸	ایضاً		
۹۳	ایضاً	۷۹	ایضاً		
۹۴	ایضاً	۸۰	ایضاً		
۹۵	ایضاً	۸۱	ایضاً		
۹۶	ایضاً	۸۲	ایضاً		
۹۷	ایضاً	۸۳	ایضاً		
۹۸	ایضاً	۸۴	ایضاً		
۹۹	ایضاً	۸۵	ایضاً		
۱۰۰	ایضاً	۸۶	ایضاً		

۴۰	سید برهان الدین محقق	۴۶	سید احمد	۳۳	سلطان محمود غزنوی
ایضا	بختا قان پسر چنگیز خان	۴۷	حکیم اوزنی	۳۵	فرست باو شاهان آل ناصر
۴۱	شیخ المشایخ سعد الدین جموی	ایضا	شهاب الدین قاتیل الله	۳۶	سالار مسعود غازی
ایضا	شیخ جمال کیلی	ایضا	مظفر شاه ثانی سلجوقی	۳۷	ابو احسن جرجانی
ایضا	مستعصم بالله ابن مستنصر بالله	۴۸	ایضا فرید کاتب	ایضا	حکیم ابو علی سینا
ایضا	خلیفه بغداد	ایضا	اوحید الدین انوری	۳۸	شیخ ابو الفتح البنی
۴۲	بلاکو خان بنیر چنگیز خان	۴۹	ایضا سلطان الشراخا قانی شردانی	ایضا	حکیم ابوالقاسم عنصری
ایضا	شیخ بهار الدین زکریا	۵۰	ایضا شاه سبحان	ایضا	میر مرتضی المدعو بعلی المکرم
۴۳	فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج	ایضا	شیخ نظام الدین گنجوی	ایضا	ذکر یوح مزاری در دارالجماعت کابل
۴۴	مولانا جلال الدین مولوی رومی	ایضا	شیخ ابو الفرح ابن جوزی	ایضا	شیخ ابوسعید عن خواجہ عبدالقادر
ایضا	خواجہ نصیر الدین طوسی	۳۹	ظہیر الدین فارابی	۳۹	ذکر سلاطین سلجوقیه
۴۵	ملک شمس الدین کرت	۴۰	مات ہفتم	۴۰	قلعہ الموت
ایضا	سلطان ابا قان بن بلاکو خان	۴۱	بقیہ احوال خلفای عباسیہ	۴۱	مات ششم
۴۶	سلطان نگو در شہر سلطان احمد	ایضا	سلطان شهاب الدین غوری	ایضا	ذکر خلفای عباسیہ کہ در مات ششم
ایضا	خواجہ شمس الدین محمد حسنا دیوان	۵۱	شیخ روز بہان	۵۱	در بغداد خلافت نمودہ اند
۴۷	احوال اناجان شیراز	ایضا	امام فخر الدین محمد رازی	ایضا	تتمہ کیفیت آل ناصر یعنی سلاطین غزنوی
۴۸	شیخ فخر الدین عراقی	۴۲	سلطان قطب الدین ایبک	۴۲	امام محمد قرالی
ایضا	سلطان ارغون خان	ایضا	شیخ محمد الدین بغدادی	ایضا	امام احمد قرالی
ایضا	ناصر الدین قاضی بیضاوی	ایضا	شیخ نجم الدین کبکی	۵۲	خواجہ ہود و دہشتی
۴۹	شیخ سعدی شیرازی	ایضا	چنگیز خان	ایضا	جارتش زعفرانی حسب تفسیر
۵۰	مولانا امامی الہومی	ایضا	شیخ فرید الدین عطار	ایضا	حکیم ثانی مؤلف حدیقۃ الحقائق
ایضا	سلطان جلال الدین فیضی در شاہ خلی	۵۳	مولانا بہاء الدین ولد	۴۳	شیخ الاسلام احمد جام
۵۱	قاضی حیدر الدین ناگوری	ایضا	شیخ شہاب الدین سہروردی	ایضا	یوسف ہدانی
ایضا	شاہ کرک	۵۴	سلطان شمس الدین السمش	ایضا	سلطان سخر بن سلطان جلال الدین
۵۲	مات ہفتم	۵۵	خواجہ معین الدین چشتی	۵۵	ملک شاہ
ایضا	سلطان غازی خان بن سلطان محمود	ایضا	سید حسین خنک سوار	۴۴	شیخ بیدائقا در گیلانی
ایضا	ملک شمس الدین کہین	۵۸	خواجہ قطب الدین بختیار کاکی	۴۵	ذکر یوح مزار عقیف
ایضا	ملک فخر الدین بہمن	۵۹	شیخ محی الدین بن عربی	ایضا	رشیدی سمرقندی
۵۳	مولانا قطب الدین علامہ	ایضا	حضرت علی لالا	ایضا	ذکر قرآن کردن ہفت سیارہ
ایضا	خواجہ بہام الدین تبریزی	۵۸	ایضا	۵۸	
۵۴	سلطان الجایتو توفیق محمد بن	ایضا	مولانا شمس الدین محمد تبریزی	۵۹	
۵۵	سلطان طار الدین علی محمد غزنوی	۵۹		۶۰	

۱۱۱	احمد آباد گجرات	۹۶	تاریخ وفات بزرگ	۸۷	سید حسین	قطب الدین مبارک شاه خلجی
ایضا	سلطان خلیل اللہ غزنوی میر شاہ	ایضا	سلطان ادیس جلالت	۸۸	ایضا	شرف الاولیاء شیخ ابو علی قلندر
۱۱۲	مسجد گجرات	۹۷	تاریخ عمارت در دہلی	۸۹	ایضا	شیخ نظام الدین اولیا
ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاہ	ایضا	قاضی بہار الدین شیرازی	۹۰	ایضا	سلطان غیاث الدین تغلق شاہ
ایضا	لودی	ایضا	خواجہ عطاء فقیر کربانی	۹۱	ایضا	خسر و شاعران امیر خسرو دہلوی
ایضا	دولت خان لودی بادشاہ دہلی	ایضا	شیخ جلال مسطور مجذوبہا نسیان	۹۲	ایضا	ملک شمس الدین کرت
۱۱۳	امیر قوام الدین سجائی	۹۸	شیخ شعبان اسحق بیابانی	۹۳	ایضا	شیخ صفی الدین اردبیلی
ایضا	سلطان خضر خان بادشاہ	ایضا	سلاطین آل مظفر	۹۴	ایضا	شیخ جلال الدولہ سمنانی
ایضا	محمد دوم شاہ قنچی	ایضا	ابوالفوارس شاہ شجاع ابن محمد مظفر	۹۵	ایضا	سلطان ابوسعید خان
ایضا	شیخ محمد گیسودراز	۱۰۰	خواجہ جلال الدین توران شاہ	۹۶	ایضا	نہرست سلاطین مغول
۱۱۴	سید شاہ نعمت اللہ ولی	ایضا	سر بالان سبزواری	۹۷	ایضا	شیخ اودھ الدین اصفہانی
ایضا	سید قاسم انوار	۱۰۱	کالی مسجد در دہلی	۹۸	ایضا	شیخ حسن کوچک
ایضا	سلطان مبارک شاہ بادشاہ دہلی	ایضا	سلطان فیروز شاہ بارک	۹۹	ایضا	بدر چاچی لقب بفرمان
۱۱۵	مرزا بالسیفر ابن مرزا شاہ رخ	۱۰۲	مولانا زین الدین ابوبکر	۱۰۰	ایضا	سلطان محمد تغلق شاہ
ایضا	بدیع الدین شاہ مدارکن پوری	ایضا	خواجہ بہار الدین نقش بند	۱۰۱	ایضا	شیخ نصیر الدین چراغ دہلی
۱۱۶	سکندر ترکمان لودریوسف ترکمان	ایضا	شمس الدین محمد خواجہ حافظ شیرازی	۱۰۲	ایضا	ملک ابراہیم بیوی
ایضا	سلطان محمد ابن میران شاہ	۱۰۳	ملا سعد الدین تغتازانی	۱۰۳	ایضا	خواجہ قوام الدین حسن
ایضا	شیخ وجیہ الدین احمد	ایضا	شاہ منصور بن محمد مظفر	۱۰۴	ایضا	طغان تیمور خان
۱۱۷	سلطان محمد شاہ بادشاہ دہلی	۱۰۴	مات شہم	۱۰۵	ایضا	امام یافعی مشہور بقطب مکہ
ایضا	مرزا شاہ رخ ابن امیر تیمور صاحبقران	ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاہ لودی	۱۰۶	ایضا	قاضی شیخ محمد الدین اسماعیل شیرازی
۱۱۸	جامع مسجد جوہنور	۱۰۵	بادشاہ دہلی	۱۰۷	ایضا	احوال یلکانیزہ شیخ حسن بزرگ
ایضا	میرزا الف بیک کورکان ابن شاہ رخ میرزا	ایضا	نصرت شاہ لودی بادشاہ دہلی	۱۰۸	ایضا	شافعی ابواسحاق شیرازی
۱۱۹	میرزا عبداللطیف ابن میرزا الف بیک	ایضا	شیخ کمال خجندی	۱۰۹	ایضا	ملک کیومرث
ایضا	سلطان علاء الدین	۱۰۶	امیر تیمور کورکان لقب صاحبقران	۱۱۰	ایضا	خواجہ قوام الدین صاحب عیار
۱۲۰	مولانا اسحاق	۱۰۷	شیخ نور قطب عالم	۱۱۱	ایضا	تاریخ فتح دوزمان سلطان اولی
ایضا	سلطان بابر بہادر ابن میرزا بابر	۱۰۸	اقبال خان لودی بادشاہ دہلی	۱۱۲	ایضا	میر سید علی ہمدانی
۱۲۱	خواجہ شمس الدین محمد کوسوی جاجی	۱۰۹	مرزا میران شاہ	۱۱۳	ایضا	غفر الدین امیر محمود مشہور ابن بہمن
۱۲۲	میر عبد اللہ از احمد و سید نعمت اللہ ولی	۱۱۰	سلطان احمد جلالی بغدادی	۱۱۴	ایضا	ملک معز الدین حسین کرت
		ایضا	قراوسف ترکمان			

۱۲۱	امیر نظام الدین علی شیر	۱۳۷	سید حسین شهید	ایضا
ایضا	شیخ سما و الدین	۱۳۸	الباقی احوال بادشاهان شروان	۱۵۱
۱۲۲	مولانا عبد الجلیل	ایضا	فتح شروان از طلماسپه صفوی	ایضا
ایضا	سلطان محمود مرزا بن یونس خان	ایضا	خواجہ محمد شریف بجوری	ایضا
ایضا	ذکر مسجد موسی	ایضا	ذکر تربت بیکم سلطان	۱۵۲
۱۳۳	ابو القازی سلطان حسین مرزا	۱۳۹	نصیر الدین محمد ہمایون بادشاہ	ایضا
۱۳۴	سلطان سکندر شاہ لودی عرف	۱۴۰	شیر شاہ بادشاہ	۱۵۳
۱۳۵	نظام خان	۱۴۱	کھاری باولی	۱۵۴
۱۳۶	سلطان بایزید بادشاہ روم	ایضا	شاہ طاہر دکنی	ایضا
ایضا	میر افضل خواب بین	۱۴۱	جغتاسلطان	۱۵۵
۱۳۷	تاریخ حوض چارسو	ایضا	شاہ علاء الدین مجذوب	ایضا
۱۳۸	خواجہ آصفی ولد خواجہ نعمت اللہ	ایضا	ذکر عمارت چل زینہ در قندہار	ایضا
۱۳۹	سلطان سلیم بن سلطان بایزید رومی	۱۴۲	شیخ محمد رفیع الدین محدث	۱۵۶
ایضا	مولانا عبد اللہ ہاشمی	ایضا	مولانا حسن	ایضا
ایضا	میر غیاث الدین محمد	ایضا	مولانا ابو الخیر خوارزمی	ایضا
۱۴۱	مولانا اسیدی	۱۴۳	سلطان سلیم شاہ	۱۵۸
۱۴۲	شاہ اسمعیل صفوی	ایضا	ساخان محمود شاہ گجراتی	ایضا
۱۴۳	سلطان ابراہیم حسین لودی	۱۴۴	سلطان فیروز شاہ بسلیم شاہ	۱۵۹
ایضا	شیخ حاجی عبد الوہاب بخاری	۱۴۵	سلطان محمود شاہ عادل	۱۶۰
۱۴۴	مولانا ہلالی استرآبادی	ایضا	میرزا شرف جهان	ایضا
ایضا	طہیر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ	ایضا	سلطان ابراہیم سور	ایضا
تاریخ نہر گامعظمہ		۱۴۹	سلطان سکندر شاہ سور	۱۶۱
۱۴۵	تاریخ حوض لطیف	ایضا	سرگذشت ہمایون بادشاہ	ایضا
۱۴۶	امیر نو شروان	ایضا	میرزا ہندال برادر ہمایون بادشاہ	۱۶۲
ایضا	مولانا شہاب الدین مومای	ایضا	میرزا محمد عسکری برادر ہمایون بادشاہ	۱۶۳
ایضا	مولانا بلی شیرازی	۱۵۰	میرزا کامران	ایضا
۱۴۷	شیخ جمالی دہلوی	ایضا	مراجعت ہمایون بادشاہ از ایران	۱۶۴
ایضا	شیخ عبد القدوس کنگوہی	ایضا	قصہ نظام سقہ	۱۶۶
ایضا	سلطان بہادر شاہ گجراتی	ایضا	شاہم بیک	۱۶۷
سلطان ہمایون شاہ نامی بہمنی				
شیخ ہذری				
مولانا طوسی				
خواجہ سالار				
جہان شاہ ابن قراوسف ترکمان				
احوال بادشاہان مالوہ				
سلطان محمود شاہ خلجی بادشاہ مالوہ				
سلطان ابوسعید میرزا از اولاد امیر تیمور				
میرزا بادل کار محمد از اولاد امیر تیمور				
ذکر شہر قنوج				
ذکر گنبد شہر قنوج				
سلاطین آق قویونلو				
ذکر سلاطین دکن				
خواجہ محمود کاوان گیلانی				
سلطان محمد شاہ بہمنی				
ذکر سلاطین غزنویہ و فتح و قسطنطنیہ و غیر آن				
سلطان جنید اردبیلی				
ذکر بادشاہان شروان				
سلطان بہلول لودی				
خواجہ عبید اللہ احرار شہبند				
میرزا عمر شیخ ابن ابوسعید میرزا				
مولانا نور الدین عبد الرحمان شہر				
بمولوی جامی				
پہلوان محمد مشہدی				
ذکر سلاطین گجرات				
مات دہم				
شیخ جیو پنہل				
شہس الدین محمد روحی				
امیر کمال الدین حسین				
مولانا حسین واعظ				

جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه	۱۶۶	د تاج فات لاجپین	۱۶۸	محمد حکیم میرزا ابن ہمایون بادشاہ	ایضاً
ذکر وضع تاریخ الہی	۱۶۸	فتح بروج	ایضاً	شیخ ابراہیم	ایضاً
فتح اکبر شاہ برہمپور بقال	۱۶۹	بنیاد نہوشوخی	۱۰۹	تاریخ رسالہ مناجات	۱۹۱
عبدی خان ولد نند گرجی	ایضاً	ولادت جہانگیر بادشاہ عرف سلطان سلیم	ایضاً	راجہ سیر بل	ایضاً
محمد پیرم خان خاننما نان	۱۷۰	ولادت سلطان شاہ مراد	۱۸۰	سلطان محمد صفوی	ایضاً
سلطان احمد شاہ گجراتی	ایضاً	مسجد فتحپور سیکری	۱۸۱	میرزا سلیمان بدخشی	۱۹۲
تاریخ صلح	۱۷۱	دروازہ کلان فتحپور سیکری	ایضاً	شیخ سلیمان بلگرامی	۱۹۳
ملوک شاہ	ایضاً	شیخ سلیم چشتی فتحپوری	۱۸۲	امیر فتح افند شیرازی	ایضاً
تاریخ مراجعت اکبر شاہ	ایضاً	نوائی پیرزادہ	۱۸۳	راجہ ٹوڈر مل	۱۹۴
مدرسہ مسجد ہام بیگم	ایضاً	شاہ عبدالغفور عرف بابا کپور	ایضاً	راجہ بگوان داس	ایضاً
خان اعظم	۱۷۶	فتح گجرات	ایضاً	شیخ وجید الدین علوی گجراتی	ایضاً
محمد یوسف	ایضاً	ولادت سلطان دانیال	ایضاً	مولانا عرفی	۱۹۵
امیر تقی الدین محمد صدر	ایضاً	فتح قلعہ سمورت	ایضاً	خواجہ محمد بختی	ایضاً
سید محمد غوث گویاری	۱۷۳	حاجی افضل بلگرامی	ایضاً	حافظ رخنہ	ایضاً
فتح قلعہ رشتہ پنور	ایضاً	ملک اشو امولانا غزالی شہدی	ایضاً	بنیاد قلعہ الہ آباد	۱۹۶
تولد و فرزند توامان	ایضاً	ملا علی محدث طاری تخلص	ایضاً	قصہ کندیرم چاری	۱۹۷
راجہ رام راج بیجا نگری	ایضاً	سلطان سلیم بادشاہ روم	ایضاً	مات یاز دہم	۱۹۸
صبوحی شاعر	۱۷۴	بلغ فتح بخش	ایضاً	قاضی ابو الفتح بلگرامی	ایضاً
میر سید جاسہ بان	ایضاً	داؤد شاہ بادشاہ بنگالہ	ایضاً	خواجہ ابراہیم حسین	ایضاً
حضرت شاہ علی گجراتی	ایضاً	شاہ طہماسپ صفوی	ایضاً	میرزا عزیز کوکہ	ایضاً
نیلی جھتری	ایضاً	شاہ اسمعیل صفوی ثانی	ایضاً	تاریخ کتاب ہفت اقلیم	۱۹۹
سلطان سلیمان بادشاہ روم	ایضاً	امیر عبدالقادر ولد قاضی مسعود	۱۸۸	سلطان مراد بادشاہ روم	ایضاً
خان زمان علی قلی خان	۱۷۵	مولانا قاسم کاہی	ایضاً	مولانا شیخ نظام بلگرامی	ایضاً
شیخ عبدالعزیز دہلوی	۱۷۶	سلطان علی عادل شاہ جیلا پوری	۱۸۹	شیخ عبدالقادر بدانی	ایضاً
فتح قلعہ چتور	ایضاً	ملا حسین نقشی	ایضاً	شیخ ابو الفیض فیضی	۲۰۰
بنامی پل جوہنور	۱۷۷	شیخ جلال تھانی سری	ایضاً	جامع مسجد بہار	۲۰۲
حضرت شیخ علی متقی	ایضاً	خواجہ منصور شیرازی	ایضاً	دروازہ محل سری رہتاس	ایضاً
فتح قلعہ رتنپور دفعہ ثانی	ایضاً	شاہ قاسم	۹۰	مولانا حاجی محمد کشمیری	ایضاً
بنیاد قلعہ اکبر آباد	۱۷۸	کہ خدائی شاہزادہ سلطان سلیم	ایضاً	عبدالقد خان اذبک	ایضاً

۲۲۷	حمام اشده وردی خان	۲۱۸	فتح قلعه یاد گویند زور بند	۲۰۳	سلطان شاه مراد
۲۱۹	زالای خوانساری	۲۱۹	میر عبدالواحد شاهی	۲۰۴	شیخ ناگه
۲۲۸	سلطان خسرو پسر جهانگیر بادشاه	۲۲۰	شیخ علی احمد	۲۰۵	شاه موسی
۲۲۹	پل قلعه سلیم گده	۲۲۱	سید سید کبیر	۲۰۶	رفیع الدین شاعر
۲۲۰	رفیق شاه عباس صفوی بزیارت	۲۲۲	میر نور الله شستری	۲۰۷	فتح ولایت لار
۲۲۱	خط نبخت و تسخیر قلعه بغداد	۲۲۳	میر جهانگیری	۲۰۸	تاریخ بزرگ تربت شخصو
۲۲۲	نلسی داس شاعر هندی	۲۲۴	خواجہ مرتضیٰ ارمینی	۲۰۹	شیخ ابو الفضل طامی
۲۲۳	شیخ احمد سرهندی	۲۲۵	ولی محمد خان اذیک	۲۱۰	جامع مسجد بلگرام
۲۲۴	میر عبداللہ نرمری	۲۲۶	میر سنج	۲۱۱	تخت سنگ موسی
۲۲۵	سلطان پرویز پسر جهانگیر بادشاه	۲۲۷	تاریخ پل دہلی	۲۱۲	خواجہ باقی بالله
۲۲۶	ملک الشع اطالب الملی	۲۲۸	میر جعفر قزوینی مخاطب صفحہ	۲۱۳	شیخ عبدالواحد فاروقی
۲۲۷	امام عبداللطیف سلطان پوری	۲۲۹	سلیم سلطان بیگم	۲۱۴	حمیدہ بانو بیگم لقب بمریم مکانی
۲۲۸	عبدالرحیم خان خاں خاں	۲۳۰	تاریخ کتاب خانہ ملا یوسف	۲۱۵	سلطان دانیال
۲۲۹	وفات جهانگیر بادشاه	۲۳۱	راجہ مان سنگہ	۲۱۶	وفات محمد اکبر شاه بادشاه
۲۳۰	سلطان داور بخش	۲۳۲	شانی شاعر	۲۱۷	جلوس جهانگیر بادشاه
۲۳۱	سلطان شہریار	۲۳۳	آقا رضی اصفہانی	۲۱۸	نور جان بیگم
۲۳۲	شہاب الدین محمد صاحب قرآن	۲۳۴	قدسی انصاری سہارن پوری	۲۱۹	سمات مہری
۲۳۳	شاہجہان بادشاہ	۲۳۵	قاضی ابو العلا عرف قاضی بڈہ	۲۲۰	سمات زوجہ شیخ عبداللہ
۲۳۴	شاہ عباس صفوی	۲۳۶	امام ملک قمی	۲۲۱	سمات نہانی
۲۳۵	دیوان خاص قلعه اکبر آباد	۲۳۷	محاصرہ قلعه ایروان	۲۲۲	سمات بزرگی
۲۳۶	میر محمد باقر داماد	۲۳۸	ملک عنبر حبشی	۲۲۳	سمات اتون
۲۳۷	ارجند بانو بیگم مخاطب بمبتلا محل	۲۳۹	ستارہ دم دار	۲۲۴	سمات سمر قندی
۲۳۸	قند ہاری بیگم	۲۴۰	مدرسہ یلنگوش پی	۲۲۵	دختر درویش قیام سہزاداری
۲۳۹	شیخ بدیع الدین سہارن پوری	۲۴۱	خاقانہ یلنگوش بہادر	۲۲۶	سمات حجابی
۲۴۰	عمارت خاص محل شاہجہان بادشاہ	۲۴۲	فکر افتادن شہل راہمان	۲۲۷	سمات عصمتی
۲۴۱	حضرت شیخ پیر میر کھی	۲۴۳	شخصیر از ان	۲۲۸	سمات نشامی
۲۴۲	تاریخ آوردن نہری از انجالت	۲۴۴	شیخ بہار الدین آملی	۲۲۹	سمات دختر امیر بادگار
۲۴۳	پنجبخت	۲۴۵	عمارت لودجین	۲۳۰	سمات ہمدی
۲۴۴	گد خدائی شہزادہ محمد داراشکوہ	۲۴۶	مسجد بنگالہ	۲۳۱	سمات آقاسے

۱۱۱	احمد آباد گجرات	۹۶	تاریخ وفات بزرگ	۸۸	سید حسین
ایضا	سلطان خلیل الله فرزند میر شاه	ایضا	سلطان ادیس جلالت	۸۹	قطب الدین مبارک شاه خلجی
۱۱۲	مسجد گجرات	۹۷	تاریخ حمارت در دہلی	ایضا	شرف الاولیاء شیخ ابو علی قلندر
ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاه	ایضا	قاضی بہار الدین شیرازی	۹۰	شیخ نظام الدین اولیا
ایضا	لودی	ایضا	خواجہ عطاء دین کرمانی	۸۲	سلطان غیاث الدین تغلق شاه
ایضا	دولت خان لودی بادشاہ دہلی	ایضا	شیخ جلال مسعودی بزمیہا نسیان	۸۳	خسرو شاعران امیر خسرو دہلوی
۱۱۳	امیر قوام الدین سجانی	۹۹	شیخ شعبان اسحق بیابانی	۸۵	ملک شمس الدین کرت
ایضا	سلطان خضر خان بادشاہ	ایضا	سلاطین آل مظفر	ایضا	شیخ صفی الدین اردبیلی
ایضا	مخدوم شاہ نعمتی	ایضا	ابوالفوارس شاہ شجاع ابن محمد مظفر	۸۶	شیخ جلال الدین سمنانی
ایضا	شیخ محمد گیسودراز	۱۰۰	خواجہ جلال الدین توران شاہ	ایضا	سلطان ابوسعید خان
۱۱۴	سید شاہ نعمت اللہ ولی	ایضا	سر بالان سبزواری	۸۷	نہرست سلاطین مغول
ایضا	سید قاسم انوار	۱۰۱	کالی مسجد در دہلی	ایضا	شیخ اوحمد الدین اصفہانی
ایضا	سلطان مبارک شاہ بادشاہ دہلی	ایضا	سلطان فیروز شاہ بارک	۸۸	شیخ حسن کوچک
۱۱۵	مرزا بالینقر ابن مرزا شاہ رخ	۱۰۲	مولانا زین الدین ابوبکر	ایضا	بدر چاچی لقب بجزرمان
ایضا	بدیع الدین شاہ مدارکن پوری	ایضا	خواجہ بہار الدین نقش بند	ایضا	سلطان محمد تغلق شاہ
۱۱۶	سکندر ترکمان لدر الیوسف ترکمان	ایضا	شمس الدین محمد خواجہ حافظ شیرازی	۸۹	شیخ نصیر الدین چراغ دہلی
ایضا	سلطان محمد ابن میران شاہ	۱۰۳	کلاسعد الدین تغتازانی	۹۰	ملک ابراہیم بیو
ایضا	شیخ وجیہ الدین احمد	ایضا	شاہ منصور بن محمد مظفر	ایضا	خواجہ قوام الدین حسن
۱۱۷	سلطان محمد شاہ بادشاہ دہلی	۱۰۴	مات شہم	ایضا	مطمان تیمور خان
ایضا	مرزا شابر خاں ابن امیر میرزا جعفر	ایضا	ناصر الدین سلطان محمود شاہ لودی	ایضا	امام یافعی مشہور قطب کتہ
۱۱۸	جامع مسجد جوہنور	۹۱	بادشاہ دہلی	۹۱	قاضی شیخ محمد الدین اسمیل شیرازی
ایضا	میرزا الف بیک کورکان ابن شابر خاں	ایضا	نصرت شاہ لودی بادشاہ دہلی	ایضا	احوال یکانہ شیخ حسن بزرگ
۱۱۹	میرزا عبد اللطیف ابن میرزا الف بیک	۹۲	شیخ کمال خجندی	۹۲	شاشیخ ابواسحاق شیرازی
ایضا	سلطان طار الدین	۹۳	امیر تیمور کورکان لقب صاحبقران	۹۳	ملک کیومرث
۱۲۰	مولانا اسحاق	۹۴	شیخ نور قطب عالم	۹۴	خواجہ قوام الدین صاحب عیار
ایضا	سلطان بابر بہادر ابن میرزا بابر	ایضا	اقبال خان لودی بادشاہ دہلی	ایضا	تاریخ فتح در زمان سلطان ابوبکر
۱۲۱	خواجہ شمس الدین محمد کوسوی جامی	۹۵	مرزا میران شاہ	۹۵	میر سید علی ہمدانی
ایضا	امیر خدیوہ از احمد و سید نعمت اللہ ولی	۱۱۰	سلطان احمد جلالی بغدادی	ایضا	فرز الدین امیر محمود مشہور ابن حسین
۱۲۲		ایضا	قرالوسف ترکمان	ایضا	ملک مغز الدین حسین کرت

۱۲۱	امیر نظام الدین علی شیر	۱۳۶	سید حسین شهید	ایضا
ایضا	شیخ سما والدین	۱۳۸	باقی احوال بادشاهان شروان	۱۵۱
۱۲۲	مولانا عبد الجلیل	ایضا	فتح شروان از طلماسپه صفوی	ایضا
ایضا	سلطان محمود مرزا بن یونس خان	ایضا	خواجہ محمد شریف بھجری	ایضا
ایضا	ذکر مسجد موشک	ایضا	ذکر تربت سلیمان	۱۵۲
۱۳۳	ابوالقازی سلطان حسین مرزا	۱۳۹	نصیر الدین محمد ہمایون بادشاہ	ایضا
۱۳۴	سلطان سکندر شاہ لودی عرف	۱۴۰	شیر شاہ بادشاہ	۱۵۳
۱۳۵	نظام خان		کھاری باولی	۱۵۴
۱۳۶	سلطان بایزید بادشاہ روم	ایضا	شاہ طاہر دکنی	ایضا
ایضا	امیر افضل خواب بین	۱۴۱	جغتاسلطان	۱۵۵
ایضا	تاریخ حوض چارسو	ایضا	شاہ طار الدین مجذوب	ایضا
۱۳۸	خواجہ آصفی ولد خواجہ نعمت اللہ	ایضا	ذکر عمارت چہل زینہ در قندہار	ایضا
۱۳۹	سلطان سلیم بن سلطان بایزید رومی	۱۴۲	شیخ محمد رفیع الدین محدث	۱۵۶
ایضا	مولانا عبد اللہ ہاشمی	ایضا	مولانا حسن	ایضا
ایضا	امیر غیاث الدین محمد	ایضا	مولانا ابو الخیر خوارزمی	ایضا
۱۴۱	مولانا اسیدی	۱۴۳	سلطان سلیم شاہ	۱۵۸
۱۴۲	شاہ اسمعیل صفوی	ایضا	سلطان محمود شاہ گجراتی	ایضا
۱۴۳	سلطان ابراہیم حسین لودی	۱۴۴	سلطان فیروز شاہ پسر سلیم شاہ	۱۵۹
ایضا	شیخ حاجی عبدالوہاب بخاری	۱۴۵	سلطان محمود شاہ عادل	۱۶۰
۱۴۴	مولانا ہلالی استرآبادی	ایضا	امیر زشرت جہان	ایضا
ایضا	طہیر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ	ایضا	سلطان ابراہیم سور	ایضا
تاریخ نہر گمہ معظمہ		۱۴۹	سلطان سکندر شاہ سور	۱۶۱
۱۴۵	تاریخ حوض لطیف	ایضا	سرگزشت ہمایون بادشاہ	ایضا
۱۴۶	امیر نوشیروان	ایضا	امیر زبندال برادر ہمایون بادشاہ	۱۶۲
ایضا	مولانا شہاب الدین معامی	ایضا	امیر زامحمد عسکری برادر ہمایون بادشاہ	۱۶۳
ایضا	مولانا ہلی شیرازی	۱۵۰	امیر زاکامران	ایضا
۱۴۷	شیخ حبالی دہلوی	ایضا	مراجعت ہمایون بادشاہ از ایران	۱۶۴
ایضا	شیخ عبدالقدوس کنگوچی	ایضا	قصہ نظام سقہ	۱۶۶
ایضا	سلطان بنادشاہ گجراتی	ایضا	شاہم بیک	ایضا
سلطان ہمایون شاہ نامی بہمنی				
شیخ آذری				
مولانا طوسی				
خواجہ سالار				
جہان شاہ ابن قراوسف ترکمان				
احوال بادشاہان مالوہ				
سلطان محمود شاہ غلیج بادشاہ مالوہ				
سلطان ابوسعید میرزا از اولاد امیر تیمور				
میرزا یادگار محمد از اولاد امیر تیمور				
ذکر شہر قنوج				
ذکر گیند شہر متونج				
سلاطین آق قویونلو				
ذکر سلاطین دکن				
خواجہ محمود کادان گیلانی				
سلطان محمد شاہ بہمنی				
ذکر سلاطین تاجیک و فتح مستطلیہ وغیر ان				
سلطان جنیدار دیلی				
ذکر باشاہان شروان				
سلطان بہلول لودی				
خواجہ عبید اللہ احقر شہنشاہ				
میرزا عمر شیخ ابن ابوسعید میرزا				
مولانا نور الدین عبدالرحمان مشہور				
بمولوی جامی				
پہلوان محمد مشہدی				
ذکر سلاطین گجرات				
مات دہم				
شیخ جیو سنہل				
شمس الدین محمد روحی				
امیر کمال الدین حسین				
مولانا حسین واعظ				

جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه	۱۶۶	دو پنج فات لاجپین	۱۶۸	محمد حکیم میرزا ابن سهاون بادشاه	ایضا
ذکر وضع تاریخ الہی	۱۶۸	فتح بروج	ایضا	شیخ ابراہیم	ایضا
فتح اکبر شاه بر سہو بقال	۱۶۹	بنیا د نہر شخونی	۱۰۹	تاریخ رسالہ مناجات	۱۹۱
عیسی خان ولد لونڈ گرجی	ایضا	ولادت جاگیر بادشاہ مرث سلطان سلیم	ایضا	راجہ ہیر بل	ایضا
محمد ہرم خان خانم خانان	۱۷۰	ولادت سلطان شاہ مراد	۱۸۰	سلطان محمد صفوی	ایضا
سلطان احمد شاہ گجراتی	ایضا	مسجد فتحپور سیکری	۱۸۱	میرزا سلیمان بدخشی	۱۹۲
تاریخ صلح	۱۷۱	دروازہ کلان فتحپور سیکری	ایضا	شیخ سلیمان بلگرامی	۱۹۳
ملوک شاہ	ایضا	شیخ سلیم چشتی فتحپوری	۱۸۲	امیر فتح اندیش رازی	ایضا
تاریخ مراجعت اکبر شاہ	ایضا	نوامی پیرزادہ	۱۸۳	راجہ ٹوڈرمل	۱۹۴
مدرسہ مسجد ابراہیم بیگم	ایضا	شاہ عبدالغفور عرف بابا کپور	ایضا	راجہ ہنگوان داس	ایضا
خان اعظم	۱۷۲	فتح گجرات	ایضا	شیخ وجیہ الدین علوی گجراتی	ایضا
محمد یوسف	ایضا	ولادت سلطان دانیال	ایضا	مولانا عرفی	۱۹۵
امیر تقی الدین محمد صدر	ایضا	فتح قلعہ سورت	ایضا	خواجہ محمد بختی	ایضا
سید محمد غوث گویاری	۱۷۳	حاجی افضل بلگرامی	ایضا	حافظ رخند	ایضا
فتح قلعہ رنہنپور	ایضا	ملک اشو امولانا غزالی شہدی	ایضا	بنیا د قلعہ الہ آباد	۱۹۶
تولد و فرزند توامان	ایضا	ملا علی محمد طاری تخلص	ایضا	قصہ کند ہرم چاری	۱۹۷
راجہ رام راج بیجا نگری	ایضا	سلطان سلیم بادشاہ روم	ایضا	مات یاز دہم	۱۹۸
صہوحی شاعر	۱۷۴	بلغ فتح بخش	ایضا	قاضی ابوالفتح بلگرامی	ایضا
میر سید جاسم باف	ایضا	داؤد شاہ بادشاہ بنگالہ	ایضا	خواجہ ابراہیم حسین	ایضا
حضرت شاہ علی گجراتی	ایضا	شاہ طہماسپ صفوی	ایضا	میرزا عزیز کوکہ	ایضا
نیلی چھتری	ایضا	شاہ اسمعیل صفوی ثانی	ایضا	تاریخ کتاب ہفت اقلیم	۱۹۹
سلطان سلیمان بادشاہ روم	ایضا	امیر عبدالقادر ولد قاضی مسعود	۱۸۸	سلطان مراد بادشاہ روم	ایضا
خان زمان علی قلی خان	۱۷۵	مولانا قاسم کاہی	ایضا	مولانا شیخ نظام بلگرامی	ایضا
شیخ عبدالعزیز دہلوی	۱۷۶	سلطان علی عادل شاہ بیجا پوری	۱۸۹	شیخ عبدالقادر بدانی	ایضا
فتح قلعہ چتور	ایضا	ملا حسین نقشی	ایضا	شیخ ابوالفیض فیضی	۲۰۰
بنای پل جوہنور	۱۷۷	شیخ جلال تھانیسری	ایضا	جامع مسجد بہار	۲۰۲
حضرت شیخ علی متقی	ایضا	خواجہ منصور شیرازی	ایضا	اردوازہ محل سرہی رہتاس	ایضا
فتح قلعہ رنہنپور دفعہ ثانی	ایضا	شاہ قاسم	۹۰	مولانا حاجی محمد کشمیری	ایضا
بنیا د قلعہ اکبر آباد	۱۷۸	کد خدائی شاہزادہ سلطان سلیم	ایضا	عبدالقد خان اڈبک	ایضا

۲۶۸	مسجد قنوج	۲۵۲	احوال دہلی قدیم	۲۴۳	کہ خدائی شاہزادہ محمد شجاع
ایضاً	ایضاً	ایضاً	ایضاً	ایضاً	تولد سیلان شکوہ
۲۶۹	موتی مسجد سہارنپور	۲۵۳	مسجد جامع اکبر آباد	ایضاً	نواب مہابت خان
ایضاً	ایضاً	ایضاً	باقی احوال سلاطین روم	۲۴۴	تخت طاوسی
۲۷۰	شہادت سرمد	۲۵۴	اعظم خان	۲۴۵	شیخ میر لاہوری
ایضاً	ایضاً	ایضاً	فتح قلعہ قندہار	ایضاً	مسجد جمہیر
۲۷۱	نواب اسلام خان زیر اعظم	ایضاً	شیخ محب اللہ آبادی	ایضاً	باقر خان
۲۷۲	نواب بنجاب خان خانخاناں	۲۵۵	میر نعمان اکبر آبادی	۲۴۶	نواب افضل خان علامی
ایضاً	ایضاً	ایضاً	میر صالح الملقب بکشتی	ایضاً	باقر خان نجم ثانی
۲۷۳	وفات شاہجہان بادشاہ	ایضاً	مسجد اکبر آباد	ایضاً	غیرت خان
۲۷۴	غضنفر خان	ایضاً	امیر ابو العلاء اکبر آبادی	ایضاً	سید عبدالقادر بخاری اکبر آبادی
ایضاً	ایضاً	ایضاً	سلطان شہزاد اکبر آبادی	۲۴۷	تاریخ بزرگ عورتی
۲۷۵	شیخ حسن بن شیخ نظر اللہ	۲۵۶	شیخ فیض اللہ	ایضاً	شیخ عبدالحق محدث دہلوی
ایضاً	ایضاً	ایضاً	موتی مسجد	ایضاً	شیخ محمد صادق کنگوہی
۲۷۶	شیخ کشمیری	ایضاً	شیخ عبدالاحد	۲۴۸	شاہ صفی صفوی
ایضاً	ایضاً	۲۵۷	میر الہی	ایضاً	شہید شاعر
۲۷۷	تاریخ وفات بانی کوکلی	ایضاً	میر سیکھی کاشی	۲۴۹	جہان آرا بیگم
ایضاً	ایضاً	۲۵۸	مسجد دانی	ایضاً	تاریخ نعلی علی مردان خان
۲۷۸	سید نعمت اللہ نارنولی	ایضاً	حضرت سید بانی	ایضاً	قلعہ جلال آباد
۲۷۹	مرزا صائب	ایضاً	شیخ عبداللطیف برہانپوری	ایضاً	فتح بلخ و بدخشان
ایضاً	ایضاً	۲۵۹	شیخ اسماعیل حشتی اکبر آبادی	۲۵۰	تاریخ خوض مسجد گاہ بہار
۲۸۰	شیخ محمد محسن فانی	ایضاً	نواب سعد اللہ خان وزیر	ایضاً	جامع مسجد الہ آباد
ایضاً	ایضاً	۲۶۰	نواب علی مردان خان	۲۵۱	حاجی محمد جان قدسی
۲۸۱	دالشمند خان	ایضاً	چندر بہمان برہمن	ایضاً	شیخ کبیر عرف بالا پیر
۲۸۲	خواجہ عبدالرؤف	۲۶۱	مسجد جامع شاہجہان آباد	۲۵۲	حکیم رکن کاشی
ایضاً	ایضاً	ایضاً	محبوسی شاہجہان بادشاہ	ایضاً	مولوی عبدالقدوس ولد رشید
۲۸۳	باغ حسین	۲۶۲	ولادت و جلوس عالمگیر بادشاہ	ایضاً	سید جلال بخاری
ایضاً	ایضاً	۲۶۳	شکل مہر عالمگیر بادشاہ	ایضاً	شیخ ناصر اکبر آبادی
۲۸۴	تاریخ سرای بختا و رنگر	۲۶۴	فتح عالمگیر بادشاہ بر سلطان شجاع	۲۵۳	حضرت ولی محمد نارنولی
ایضاً	ایضاً	ایضاً	شہادت شاہزادہ محمد دارا سکھوہ		
۲۸۵	کہ خدائی شاہزادہ محمد اکبر				
ایضاً	ایضاً				
۲۸۶	قاضی محمد یوسف بگرامی				
ایضاً	ایضاً				
۲۸۷	علاء مہدی بلخی				
ایضاً	ایضاً				
۲۸۸	مسجد عالمگیر بادشاہ				
ایضاً	ایضاً				
۲۸۹	سکندر شاہ				
ایضاً	ایضاً				
۲۹۰	شاہزادہ سلطان محمد				
ایضاً	ایضاً				
۲۹۱	سید خان قریشی				
ایضاً	ایضاً				

۳۰۴	رفیع الدوله شاه جهان ثانی	۲۸۸	مسجد عالم گنج در کبر آباد	۲۸۰	شیخ نمدی ابن شیخ کبیر بالاسیر
۳۰۵	ایضا محمد شاه بادشاه	ایضا	نواب شایسته خان	ایضا	میر امین
۳۰۶	ایضا قطب الملک سید عبداللہ خان	ایضا	قاضی محمد سعید بلگرامی	ایضا	مرزا محمد علی ماہر
	۲۸۹	۲۸۹	باغ فدک	۲۸۱	سید علی کبیر
۳۰۷	ایضا مولوی شیخ محمد	ایضا	شیخ محمد اسحاق بلگرامی	ایضا	تاریخ چاہ و محض
۳۰۸	ایضا میر عبدالواحد بلگرامی	ایضا	میر محمد زمان راسخ	ایضا	تاریخ چاہ
ایضا	ایضا مسجد سنہری	ایضا	ملا ناصر علی	ایضا	تاریخ بنانی چار محل جدر آباد
ایضا	۲۹۰	۲۸۲	میرزا قطب الدین مائل	ایضا	سرای میران
ایضا	ایضا ستارہ دم دار	ایضا	نواب شاکر خان	ایضا	بختا در خان
۳۰۹	ایضا اعظم الدین خان	ایضا	شیخ عبدالرئیب کاکوری	ایضا	سیواجی و سنہاجی مرہٹہ
ایضا	ایضا سجد روشن الدولہ	ایضا	فتح قلعہ بسنت گدہ	ایضا	فتح یافتن نواب شکر اللہ خان
ایضا	ایضا شاہ مردان	ایضا	فتح قلعہ ستارہ		بہر را چوتان بیوات
۳۱۰	۲۹۲	۲۸۳	فتح قلعہ بردلی		در فتح بعضی ممالک دکن
۳۱۱	ایضا میرزا عبدالغنی کشمیری	ایضا	ولادت پسر شکر اللہ خان		در فتح سیالپور
۳۱۲	ایضا باغ ناظر روز افزون	۲۸۴	زیب النساء بیگم		در فتح جدر آباد
ایضا	۲۹۳	ایضا	لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان		فتح کو لکنڈہ و جدر آباد
ایضا	ایضا فخر المساجد	۲۸۵	در ولادت پسر و دختر کرم اللہ خان		فتح قلعہ او دنی
ایضا	ایضا سید برکت اللہ	ایضا	در وفات عالمگیر بادشاہ		مسجد جاجپور
ایضا	۲۹۴	ایضا	شاہزادہ محمد اعظم شاہ		محمد طلیخان
۳۱۳	ایضا نواب جان تشارخان	۲۸۶	انتیاز خان صفابانی		شاہ پیر محمد سلونی
ایضا	۲۹۷	ایضا	زینت النساء بیگم		نواب شکر اللہ خان
ایضا	ایضا تاریخ شاذ و نادر	ایضا	شیخ محمد افضل اللہ آبادی		مات دوازدهم
۳۱۵	ایضا احمد یار خان متخلص بکنا	ایضا	شاہ عالم بہادر شاہ		میرزا مغز الدین محمد موسوی
ایضا	۲۹۹	ایضا	محمد جہاندار شاہ		لکھنوی غنایت اللہ خان
ایضا	۳۰۰	۲۸۷	امیر الامرا ذوالفقار خان		شیخ سلیمان
۳۱۶	ایضا حکیم محمد حسین شیرازی	ایضا	میرزا ایزد بخش رسا		فتح قلعہ بہتر
ایضا	ایضا میر محمد افضل اللہ آبادی	ایضا	محمد فرخ سیر بادشاہ		روح اللہ خان میر بخش
ایضا	ایضا نواب عبدالعزیز اللہ خان	ایضا	مسجد قطب لاقطاب		شاہ نور درویش
ایضا	۳۰۳	ایضا	محمد رفیع الدراجات بادشاہ		حافظ سید ضیاء اللہ بلگرامی
۳۱۷	ایضا قلعہ شہر کلک				
۳۱۸	ایضا میر طفیل محمد بلگرامی				

۳۴۹	مسجد در آله آباد	۳۴۴	مسجد شاه شریف در اورنگ آباد	۳۴۰	نواب برهان الملک سعادت خان	۳۳۵	شیخ نوح اللہ بن بلگرامی	۳۳۰	فکر نادر شاه بادشاہ
ایضا	مرزا محمد بیگ خان	ایضا	غزل و وفات احمد شاه بادشاہ	۳۳۱	نواب منصور علی خان صفدر جنگ	ایضا	سید جعفر تخلصی و جی زیر پوریک	۳۲۶	نواب احمد شاه بادشاہ
ایضا	تاریخ مسجد الہ آباد	۳۳۵	شاه پیر اشرف سلونی	۳۲۷	میر نواز سن علی متخلص فیض	ایضا	ستاره و بنالہ دار	۳۲۲	نواب اسد الدولہ و سید یار خان
ایضا	نواب احمد خان بنکس آبادی	ایضا	شاه شریف اورنگ آبادی	۳۲۸	نواب علی وردی خان مہار جنگ	ایضا	شاہ گرامی	۳۲۳	قرباش خان متخلص بامید
۳۵۰	وفات احمد شاہ ابدالی	۳۳۶	شاه غلام قطب الدین الہ آبادی	ایضا	نواب سراج الدولہ ناظم جنگالہ	۳۲۴	ستاره و بنالہ دار	۳۲۵	نواب امیر خان
ایضا	شاه غلام قطب الدین الہ آبادی	ایضا	تاریخ تعمیر حوضی	۳۳۷	سید کریم اللہ متخلص بن غریب	ایضا	قتل نادر شاہ	۳۲۶	ذکر احمد شاہ ابدالی
۳۵۱	چوان سچ	ایضا	خدم رسول	۳۳۸	سید قطب الدین عرف متجلی	۳۲۷	فتح محمد شاہ بر احمد شاہ ابدالی	۳۲۷	وفات محمد شاہ بادشاہ
ایضا	وفات نجمیہ الدولہ و روانہ شدن	ایضا	نواب علی وردی خان مہار جنگ	۳۳۹	سراج الدین علی خان متخلص آرزو	ایضا	جلوس احمد شاہ بادشاہ	۳۲۸	جلوس احمد شاہ بادشاہ
۳۵۲	شہ عالم بادشاہ از الہ آباد بہت ملی	۳۳۷	نواب سراج الدولہ ناظم جنگالہ	۳۴۰	نواب مصمصام الدولہ شاہنواز خان	۳۲۹	نواب نظام الملک آصف جاہ	۳۲۹	سید علوی خان حکیم
۳۵۳	فتح یافتن نواب شجاع الدولہ	۳۳۸	سید کریم اللہ متخلص بن غریب	۳۴۱	روند حضرت سلون	ایضا	سید غلام نبی بلگرامی	۳۳۰	سید اعظم الدین
ایضا	بر حافظ رحمت خان	۳۳۹	سید قطب الدین عرف متجلی	۳۴۲	میر محمد یوسف	ایضا	راجہ نول راسے	۳۳۱	راجہ پرتی بیت
۳۵۴	نواب شجاع الدولہ	۳۴۰	سراج الدین علی خان متخلص آرزو	۳۴۳	عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی بادشاہ	۳۳۲	شیخ محمد ناصر تخلص بہ افضل	۳۳۲	شیخ محمد ناصر تخلص بہ رائر
ایضا	جنگ کردن نواب نجف خان با جا	۳۴۱	نواب مصمصام الدولہ شاہنواز خان	۳۴۴	آدم احمد شاہ ابدالی مرتبہ	۳۳۳	مسجد چربی	۳۳۳	سنہری مسجد
۳۵۵	محوض بیگ خان بہادر	۳۴۲	روند حضرت سلون	۳۴۵	سوم بشارت بھمان آباد	۳۳۴	نواب نظام الدولہ ناصر جنگ	۳۳۴	حافظ اسعد گنتی
ایضا	بھلی آویختہ شدن تندکار مہاج	۳۴۳	میر محمد یوسف	۳۴۶	جلوس شاہ عالم بادشاہ	۳۳۵	سید غلام نبی متخلص بحج	۳۳۵	نواب بہادر جاوید خان
۳۵۶	سید ترغی خان بلقہ بختار الدولہ	۳۴۴	عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی بادشاہ	۳۴۷	زینت النساء بیگم	۳۳۶	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان	۳۳۶	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
۳۵۷	شاه پیر محمد پناہ سلونی	۳۴۵	آدم احمد شاہ ابدالی مرتبہ	۳۴۸	امام بارہ ملک بہار	۳۳۷	نواب بہادر جاوید خان	۳۳۷	نواب بہادر جاوید خان
ایضا	شمس صاحب فرانسس	۳۴۶	سوم بشارت بھمان آباد	۳۴۹	گنہ شدن سورج علی جاٹ و	۳۳۸	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان	۳۳۸	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
ایضا	فتح قلعہ گوالبار	۳۴۷	جلوس شاہ عالم بادشاہ	۳۵۰	آدم احمد شاہ ابدالی مرتبہ چارم	۳۳۹	نواب بہادر جاوید خان	۳۳۹	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
۳۵۸	مرزا جان جانان	۳۴۸	زینت النساء بیگم	۳۵۱	نواب صلابت جنگ حیدر آبادی	۳۴۰	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۰	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
ایضا	وفات نواب نجف خان	۳۴۹	امام بارہ ملک بہار	۳۵۲	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۱	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۱	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
۳۵۹	شہ نظر خان	۳۵۰	گنہ شدن سورج علی جاٹ و	۳۵۳	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۲	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۲	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
ایضا	سوانح کہ بعد وفات نواب نجف خان	۳۵۱	آدم احمد شاہ ابدالی مرتبہ چارم	۳۵۴	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۳	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۳	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
۳۶۰	بظہور آمدہ	۳۵۲	نواب صلابت جنگ حیدر آبادی	۳۵۵	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۴	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۴	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
ایضا	مولانا فخر الدین	۳۵۳	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۵۶	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۵	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۵	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
۳۶۱	وفات سید وجم	۳۵۴	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۵۷	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۶	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۶	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
ایضا	ذکر کردن شاہ عالم بادشاہ	۳۵۵	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۵۸	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۷	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۷	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
۳۶۲	مسجد بہتہ	۳۵۶	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۵۹	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۸	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۸	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
۳۶۳	امام بارہ نواب آصف الدولہ	۳۵۷	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۶۰	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۴۹	نواب بہادر جاوید خان	۳۴۹	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان
ایضا	مسجد جعفر گنج	۳۵۸	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۶۱	نظام علی خان حیدر آبادی	۳۵۰	نواب بہادر جاوید خان	۳۵۰	نواب محمد الدہ ولدہ عبد الحمید خان

۳۶۹	میرزا کلثم علیخان	۳۶۳	میرزین العابدین خان
۳۹۰	ایضا	۳۶۴	تاریخ مسجد
ایضا	مولانا شاه ابوسعید	ایضا	حکیم دکان خان
۳۹۱	ایضا	ایضا	مسجد فتح پور
ایضا	از طلق آویخته شدن نواب	۳۶۵	وفات نواب آصف الدوله
۳۹۲	۳۷۸	ایضا	نواب وزیر علیخان
ایضا	شمس الدین	۳۶۶	فتح کردن بونا پارت بادشاه فرانسه
۳۹۳	ایضا	۳۶۷	ولایت معمر
ایضا	شاه محمد آفاق	۳۶۸	ایلیو سلطان والی سرنگ پٹن
۳۹۴	۳۷۹	۳۶۹	حکیم نقا خان
ایضا	بیگم شمر	۳۷۰	تفضل حسین خان کشمیری
۳۹۵	۳۸۰	ایضا	مدرسہ کلکتہ
ایضا	جلوس ملک انگلستان	۳۷۱	سیدین ملک نواب سعادت علیخان
۳۹۶	ایضا	۳۷۲	بکمنی انگریز
ایضا	جلوس محمد علی شاه سلطان اوده	ایضا	روضة حضرت عباس در لکنو
۳۹۷	۳۸۱	۳۷۳	وفات نواب نظام علیخان حیدر آبادی
ایضا	جلوس محمد اکبر شاه ثانی	ایضا	کر نیل جان ولیم سینا صاحب
۳۹۸	ایضا	۳۷۴	جنرل چارلس بیرون صاحب
ایضا	جلوس محمد بهادر شاه بادشاه	ایضا	فتح قلعه اکبر آباد از جنرل لیک
۳۹۹	۳۸۲	۳۷۵	مرزا ابوطالب خان لندی
ایضا	شاهزاده میرزا سلیمان شکوه	۳۷۶	وفات شاه عالم بادشاه
۴۰۰	ایضا	۳۷۷	جلوس محمد اکبر شاه ثانی
ایضا	ذکر نامتدای مقتدای سلمان	۳۷۸	مجلس حسنه
۴۰۱	ایضا	۳۷۹	میان شھو پیزاده
ایضا	وفات راجہ رنجیت سنگھ والی پنجاب	۳۸۰	امام الدین خان حکیم
۴۰۲	۳۸۳	۳۸۱	وفات نواب سعادت علیخان
ایضا	فتح قلعه غزنه و کابل	۳۸۲	قاضی محمد نجم الدین خان کاکوری
۴۰۳	ایضا	۳۸۳	
ایضا	وفات محمد علی شاه سلطان اوده	۳۸۴	
۴۰۴	۳۸۴	۳۸۵	
ایضا	نریاجاه امجد علی شاه سلطان اوده	۳۸۶	
۴۰۵	۳۸۵	۳۸۷	
ایضا	میر نصیر خان والی سندھ	۳۸۸	
۴۰۶	۳۸۶	۳۸۹	
ایضا	ذکر تشیخ نمودن انگریز پنجاب	۳۹۰	
۴۰۷	۳۸۷	۳۹۱	
ایضا	از سکنا دیار سپردن النولیت	۳۹۲	
۴۰۸	۳۸۸	۳۹۳	
ایضا	ربا لیسان	۳۹۴	
۴۰۹	۳۸۹	۳۹۵	
ایضا	فتح قلعه طمان و قید شدن ملج دیوان	۳۹۶	
۴۱۰	۳۹۰	۳۹۷	
ایضا	تمت	۳۹۸	
۴۱۱	۳۹۱	۳۹۹	
ایضا		۴۰۰	
۴۱۲		۴۰۱	
ایضا		۴۰۲	
۴۱۳		۴۰۳	
ایضا		۴۰۴	
۴۱۴		۴۰۵	
ایضا		۴۰۶	
۴۱۵		۴۰۷	
ایضا		۴۰۸	
۴۱۶		۴۰۹	
ایضا		۴۱۰	
۴۱۷		۴۱۱	
ایضا		۴۱۲	
۴۱۸		۴۱۳	
ایضا		۴۱۴	
۴۱۹		۴۱۵	
ایضا		۴۱۶	
۴۲۰		۴۱۷	
ایضا		۴۱۸	
۴۲۱		۴۱۹	
ایضا		۴۲۰	
۴۲۲		۴۲۱	
ایضا		۴۲۲	
۴۲۳		۴۲۳	
ایضا		۴۲۴	
۴۲۴		۴۲۵	
ایضا		۴۲۶	
۴۲۵		۴۲۷	
ایضا		۴۲۸	
۴۲۶		۴۲۹	
ایضا		۴۳۰	
۴۲۷		۴۳۱	
ایضا		۴۳۲	
۴۲۸		۴۳۳	
ایضا		۴۳۴	
۴۲۹		۴۳۵	
ایضا		۴۳۶	
۴۳۰		۴۳۷	
ایضا		۴۳۸	
۴۳۱		۴۳۹	
ایضا		۴۴۰	
۴۳۲		۴۴۱	
ایضا		۴۴۲	
۴۳۳		۴۴۳	
ایضا		۴۴۴	
۴۳۴		۴۴۵	
ایضا		۴۴۶	
۴۳۵		۴۴۷	
ایضا		۴۴۸	
۴۳۶		۴۴۹	
ایضا		۴۵۰	
۴۳۷		۴۵۱	
ایضا		۴۵۲	
۴۳۸		۴۵۳	
ایضا		۴۵۴	
۴۳۹		۴۵۵	
ایضا		۴۵۶	
۴۴۰		۴۵۷	
ایضا		۴۵۸	
۴۴۱		۴۵۹	
ایضا		۴۶۰	
۴۴۲		۴۶۱	
ایضا		۴۶۲	
۴۴۳		۴۶۳	
ایضا		۴۶۴	
۴۴۴		۴۶۵	
ایضا		۴۶۶	
۴۴۵		۴۶۷	
ایضا		۴۶۸	
۴۴۶		۴۶۹	
ایضا		۴۷۰	
۴۴۷		۴۷۱	
ایضا		۴۷۲	
۴۴۸		۴۷۳	
ایضا		۴۷۴	
۴۴۹		۴۷۵	
ایضا		۴۷۶	
۴۵۰		۴۷۷	
ایضا		۴۷۸	
۴۵۱		۴۷۹	
ایضا		۴۸۰	
۴۵۲		۴۸۱	
ایضا		۴۸۲	
۴۵۳		۴۸۳	
ایضا		۴۸۴	
۴۵۴		۴۸۵	
ایضا		۴۸۶	
۴۵۵		۴۸۷	
ایضا		۴۸۸	
۴۵۶		۴۸۹	
ایضا		۴۹۰	
۴۵۷		۴۹۱	
ایضا		۴۹۲	
۴۵۸		۴۹۳	
ایضا		۴۹۴	
۴۵۹		۴۹۵	
ایضا		۴۹۶	
۴۶۰		۴۹۷	
ایضا		۴۹۸	
۴۶۱		۴۹۹	
ایضا		۵۰۰	
۴۶۲		۵۰۱	
ایضا		۵۰۲	
۴۶۳		۵۰۳	
ایضا		۵۰۴	
۴۶۴		۵۰۵	
ایضا		۵۰۶	
۴۶۵		۵۰۷	
ایضا		۵۰۸	
۴۶۶		۵۰۹	
ایضا		۵۱۰	
۴۶۷		۵۱۱	
ایضا		۵۱۲	
۴۶۸		۵۱۳	
ایضا		۵۱۴	
۴۶۹		۵۱۵	
ایضا		۵۱۶	
۴۷۰		۵۱۷	
ایضا		۵۱۸	
۴۷۱		۵۱۹	
ایضا		۵۲۰	
۴۷۲		۵۲۱	
ایضا		۵۲۲	
۴۷۳		۵۲۳	
ایضا		۵۲۴	
۴۷۴		۵۲۵	
ایضا		۵۲۶	
۴۷۵		۵۲۷	
ایضا		۵۲۸	
۴۷۶		۵۲۹	
ایضا		۵۳۰	
۴۷۷		۵۳۱	
ایضا		۵۳۲	
۴۷۸		۵۳۳	
ایضا		۵۳۴	
۴۷۹		۵۳۵	
ایضا		۵۳۶	
۴۸۰		۵۳۷	
ایضا		۵۳۸	
۴۸۱		۵۳۹	
ایضا		۵۴۰	
۴۸۲		۵۴۱	
ایضا		۵۴۲	
۴۸۳		۵۴۳	
ایضا		۵۴۴	
۴۸۴		۵۴۵	
ایضا		۵۴۶	
۴۸۵		۵۴۷	
ایضا		۵۴۸	
۴۸۶		۵۴۹	
ایضا		۵۵۰	
۴۸۷		۵۵۱	
ایضا		۵۵۲	
۴۸۸		۵۵۳	
ایضا		۵۵۴	
۴۸۹		۵۵۵	
ایضا		۵۵۶	
۴۹۰		۵۵۷	
ایضا		۵۵۸	
۴۹۱		۵۵۹	
ایضا		۵۶۰	
۴۹۲		۵۶۱	
ایضا		۵۶۲	
۴۹۳		۵۶۳	
ایضا		۵۶۴	
۴۹۴		۵۶۵	
ایضا		۵۶۶	
۴۹۵		۵۶۷	
ایضا		۵۶۸	
۴۹۶		۵۶۹	
ایضا		۵۷۰	
۴۹۷		۵۷۱	
ایضا		۵۷۲	
۴۹۸		۵۷۳	
ایضا		۵۷۴	
۴۹۹		۵۷۵	
ایضا		۵۷۶	
۵۰۰		۵۷۷	
ایضا		۵۷۸	
۵۰۱		۵۷۹	
ایضا		۵۸۰	
۵۰۲		۵۸۱	
ایضا		۵۸۲	
۵۰۳		۵۸۳	
ایضا		۵۸۴	
۵۰۴		۵۸۵	
ایضا		۵۸۶	
۵۰۵		۵۸۷	
ایضا		۵۸۸	
۵۰۶		۵۸۹	
ایضا		۵۹۰	
۵۰۷		۵۹۱	
ایضا		۵۹۲	
۵۰۸		۵۹۳	
ایضا		۵۹۴	
۵۰۹		۵۹۵	
ایضا		۵۹۶	
۵۱۰		۵۹۷	
ایضا		۵۹۸	
۵۱۱		۵۹۹	
ایضا		۶۰۰	
۵۱۲		۶۰۱	
ایضا		۶۰۲	
۵۱۳		۶۰۳	
ایضا		۶۰۴	
۵۱۴		۶۰۵	
ایضا		۶۰۶	
۵۱۵		۶۰۷	
ایضا		۶۰۸	
۵۱۶		۶۰۹	
ایضا		۶۱۰	
۵۱۷		۶۱۱	
ایضا		۶۱۲	
۵۱۸		۶۱۳	
ایضا		۶۱۴	
۵۱۹		۶۱۵	
ایضا		۶۱۶	
۵۲۰		۶۱۷	
ایضا		۶۱۸	
۵۲۱		۶۱۹	
ایضا		۶۲۰	
۵۲۲		۶۲۱	
ایضا		۶۲۲	
۵۲۳		۶۲۳	
ایضا		۶۲۴	
۵۲۴		۶۲۵	
ایضا		۶۲۶	
۵۲۵		۶۲۷	
ایضا		۶۲۸	
۵۲۶		۶۲۹	
ایضا		۶۳۰	
۵۲۷		۶۳۱	
ایضا		۶۳۲	
۵۲۸		۶۳۳	
ایضا		۶۳۴	
۵۲۹		۶۳۵	
ایضا		۶۳۶	
۵۳۰		۶۳۷	
ایضا		۶۳۸	
۵۳۱		۶۳۹	
ایضا		۶۴۰	
۵۳۲		۶۴۱	
ایضا		۶۴۲	
۵۳۳		۶۴۳	
ایضا		۶۴۴	
۵۳۴		۶۴۵	
ایضا		۶۴۶	
۵۳۵		۶۴۷	
ایضا		۶۴۸	
۵۳۶		۶۴۹	
ایضا		۶۵۰	
۵۳۷		۶۵۱	
ایضا		۶۵۲	
۵۳۸		۶۵۳	
ایضا		۶۵۴	
۵۳۹		۶۵۵	
ایضا		۶۵۶	
۵۴۰		۶۵۷	
ایضا		۶۵۸	
۵۴۱		۶۵۹	
ایضا		۶۶۰	
۵۴۲		۶۶۱	
ایضا		۶۶۲	
۵۴۳		۶۶۳	
ایضا		۶۶۴	
۵۴۴		۶۶۵	
ایضا		۶۶۶	
۵۴۵		۶۶۷	
ایضا		۶۶۸	
۵۴۶		۶۶۹	
ایضا		۶۷۰	
۵۴۷		۶۷۱	
ایضا		۶۷۲	
۵۴۸		۶۷۳	
ایضا		۶۷۴	
۵۴۹		۶۷۵	
ایضا		۶۷۶	
۵۵۰		۶۷۷	
ایضا		۶۷۸	
۵۵۱		۶۷۹	
ایضا		۶۸۰	
۵۵۲		۶۸۱	
ایضا		۶۸۲	
۵۵۳		۶۸۳	
ایضا		۶۸۴	
۵۵۴		۶۸۵	
ایضا		۶۸۶	
۵۵۵		۶۸۷	
ایضا		۶۸۸	
۵۵۶		۶۸۹	
ایضا		۶۹۰	
۵۵۷		۶۹۱	
ایضا		۶۹۲	
۵۵۸		۶۹۳	
ایضا		۶۹۴	
۵۵۹		۶۹۵	
ایضا		۶۹۶	
۵۶۰		۶۹۷	
ایضا		۶۹۸	
۵۶۱		۶۹۹	
ایضا		۷۰۰	
۵۶۲		۷۰۱	
ایضا		۷۰۲</	

ایمده ای برادر عزیز من خدایا

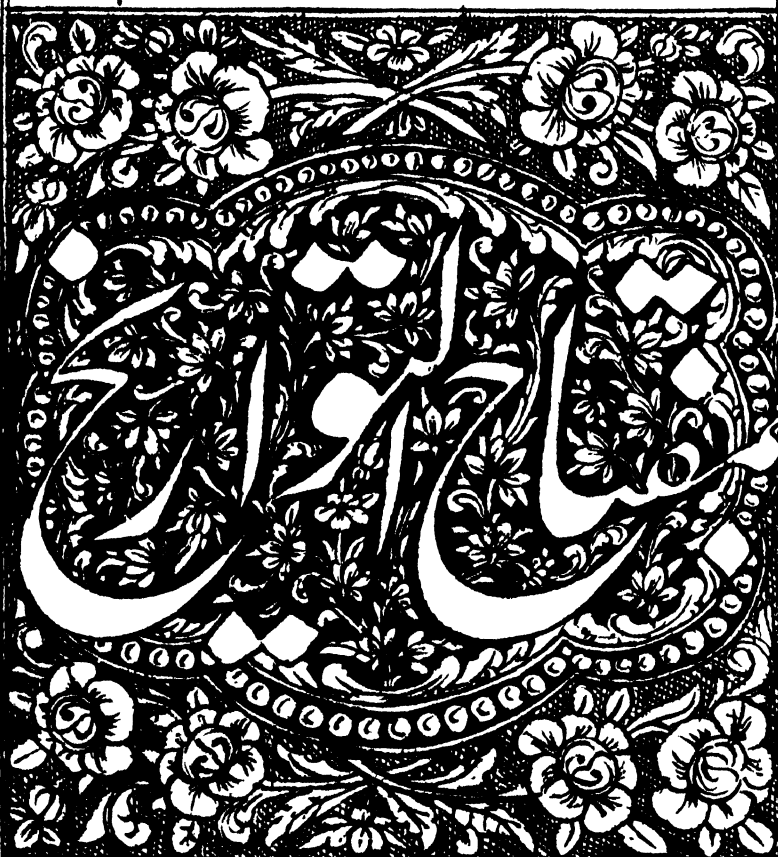
ای شاه جهان خورشید جهان خدایا
بجز این که اینده و اینده عالم است

بای میباید با ابرو خدایا
بجز این که اینده و اینده عالم است

عزیز دایه
ای طایفه بیکر "عزت علی" دایه
از حکومت خدایا و خدایا
عزیز دایه بیکر "عزت علی" دایه
ای طایفه بیکر "عزت علی" دایه

پیشکش خرمال و استقبای بنقش و نوا

بهار از معانی گلزار افروزش میانی دهره التاج بلاغت گوشواره قصاص و جمانت بهر سلاست

تبریز لطیف و شیرین پرده نشی افروز ستارای سلیم و معانی ملهم میل مشاعر و نوا

در طبع مشهور و کتب طبع گرامر و نوا

بسم الله الرحمن الرحيم

پوشیده سباد که چون مؤلف را در اثنای سیر کتب تواریخ متقدمین و متأخرین تاریخیهای منظومه و غیره که موغان حساب قضا و بلاغت در باب ولادت و جلوس و وفات پادشاهان بلند اقبال و بزرگان سلف و حال و هم صحبت بنامی و اهتمام بسیار داشته اند عظیمه و سوانح و حالات عجیب و غریبه نظم فرموده اند بنظمی قفا و باجاط اینکه چنین تاریخیهای بمرغوب قهر و سبوت بیست و یک سال و نیز برای رفع شک و شبهاتی که نویسندگان کتب تواریخ در ضبط سده سال بعضی و قلع و سونخ انداخته اند بهتر ازین سندیست بر سر چه که با گذشتن سیرت از هر نوع تاریخی و کجپ و دلپذیر اجتماع هم رسید در نظام آن که مرسم بر بست و هر یکی را که با جاستغرف و بر آگنده افتاده بود فراهم آورده بر تواریخ از آغاز سال هجرت تا سده مال که بکند و وجود شخصیت و چهار هجری مطابق یک هزار و هشتصد و هشتاد و هشت کیسوی است برشته ترتیب کشید و سپس شمه از احوال هر کسی که تاریخ او درین کتاب مندرج گشته با بعضی حالات عجیب صاحب کمالان که امات غریبه درویشان که اهل اسلام را بر رقالات و کمالات آنها اعتماد تمام است از کتب معتبره و بی یقین قلم و ضبط قلم در آورده تا خواننده را حقیقی حاصل نماید و از مؤلف یادگار می ماند چون بدین به سوره کتابی مرتب گردید به **مقتلح التواریخ** موسوم ساخته با امید اینکه مصرع **ع** که قبول افتد ز بی غر و شرف و بنظر فیض اثر منبع علم و فضل خباب ستر سهری سیرت الیث صاحب سکرتری گویند که مالک نند گذرانید و چون پسند طبع آن عالیجناب افتاد و مؤلف را در شهرت داد و این نسخه اشتیاق زیاده شد و چون درین ایام که ما می سنیز دهم مات از هجرت است بنا بران این کتاب هم تسنیز دهم مات از ایش یافت **سبت** فریاد و حافظ اینهمه آفریننده نیست و هم قصه غریب حدیثی عجیب است و از ناظران این کتاب چشم اندازم که عند الملاحظه اگر سهوی یا خطا بنظر افتد بر کج زبانی این سچیدان خیال نموده قلم اصلاح بران جاری دارند **سبت** پیشش که خطای سی و طعنه مزن و که هیچ نقصان بشر فانی از خطا نبود و اگر ناظران این نسخه خوانند که بر صحت حروف و نام مؤلف این سواد طاس و لیم نیل واقف شوند برین رباعی عمل فرمایند **رباعی**

قلب کن لفظ ساط و بعد از آن اسے بی نظیر
 باز چون گیرے سہ حرف آخرین از بسبیل
 چار حرف اولین را از دے محمود گیر
 میشوی ای جان من آگہ ز نام این جعیر

در بیان اتمام تواریخ

باید دانست که تاریخ صنعتی است که آن تعیین بسال است خواه آن سال هجری باشد خواه عیسوی یا فصلی یا سنه‌ای یا جلالی یا سال الهی و مولود درین اوراق اینمه تاریخها را فراهم آورده و در تاریخ اعداد حروف مکتوبی از رو حساب اجدد میگردد و محفوظ خواهد نمود خواه باشد خواه نشود و آن بر دو نوع است مطلق و تقمیه و مطلق تاریخی بود که بی کم و زیاد از اعداد حروف مصرعی یا سبتی یا فقره یا لفظی سال مطلوبه بر آید چنانکه ازین مصرع بی کم و زیاد سال وفات جهانگیر پادشاه برمی آید مصرع جهانگیر از جهان غم سفر کرد و بعضی از مورخان از حروف مطلق نیز تاریخ بر آورده اند مثلاً و قتیکه امیر تیمور در شصت و پنج هجری فتح ولایت روم نمود یکی از مورخان تاریخ را در حروف ضا و منقوطه یافته و چنین گفته که غلبت الروم فی ادنی الارض و تاریخ تقمیه بر دو قسم است داخلی و خارجی و تقمیه داخلی آن بود که اگر اعداد حروف مصرعی یا فقره یا لفظی از سال مطلوبه کم شوند حرفی یا لفظی را که لحاظ و مناسب مقام باشد می آرند و عددش را داخل آن مصرعه نمایند چنانچه این سبت در باب شهادت حافظ رحمت خان یافته اند سبت چو در لفظ لفظ تاریخ دیدند که بقی سحر حافظ بریدند و تقمیه خارجی آنست که اگر اعداد سال مطلوبه از احتیاج زیاده باشند آنرا باین شایسته کم نمایند چنانچه این مصرع در باب وفات اکبر شاه پادشاه مصرع الف کشید ملائیک ز فوات اکبر شاه و دیگر تاریخ تو شیخ است که قایل قطعه یا قصیده گوید که از اعداد حروف اول یا آخر هر مصرعه تاریخ بر آید و تاریخ موصوفه و معنوی آنست که شاعر تاریخی را صاف صاف و مصرعه بیان نماید و اگر اعداد حروف آن مصرعه از رو حساب جل نیز بگیرند همان تاریخ استخراج یابد از آن نوع یکی آنست که شهاب الدین معامی در وقایعها یون پادشاه یافته مصرع در بنده و سی و هفت بوده و این مصرعه که مولود در فتح قلعه اکبر آباد یافته نیز بر همان قسم است اما بدین لغات که بطور صوری سنه عیسوی صاف ظاهر است و بطور معنوی سال هجری از رو حساب اجدد بر آید مصرع گفت شصت و پنج از سنه اول

ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبشر آدم و اولادش

در تورات مرقوم است که حق سبحانه تعالی در عرصه هفت روز زمین و آسمان را و هر چه که در آن است پیدا کرد بعد از آن
آدم را از خاک آفرید و از پهلوی چپ او حوا را برآورده با آدم داد و ایشان را در بهشت عدن نگذاشت چون از تلبیس
ابلیس شره شجره ممنوعه را خوردند ایشانرا از بهشت بیرون کردند بعد از آن حوا را از ایشان قین و باسیل پیدا شدند و قین که
او را قابیل نیز خوانند برادر خود و باسیل را کشت پس قابیل آواره و دشت و مامون گردید بعد از آن از آدم شیش موجود آمد
از شیش انوس تولد شد و از انوس قینان پیدا شد و از قینان مهلائیل و از مهلائیل یرد و از یرد اخنوخ تولد پذیرفت او را
زبان تازی آوریس میخوانند چون او سه صد و شصت و پنج ساله شد حق سبحانه تعالی او را نزد خود خواند و او را پس بود متوشلح نام و از
متوشلح لملک بوجود آمد و تا انوقت آدم زنده بود و چون لملک پنجاه و پنج ساله شد آدم بمهر بنصده سی سالگی از جهان حلت نمود
و از لملک نوح پیغمبر پیدا شد و چون شش صد ساله شد طوفان آمد و جمله جان را آب فرو برد اما نوح بحکم حق سبحانه تعالی کشتی
طیار ساخته با فرزندان خود که سام و حام و یافث نام داشتند و زو جکان ایشان که چلکی شست تن بودند خود را از عذاب
طوفان رها نیند و این واقعه یک هزار و ششصد و پنجاه و شش سال بعد از آفرینش و دویز و دویز صد و چهل و چهار سال
پیش از تولد عیسی مسیح بود و قریب آمده با جمله بعد از طوفان سام پسر نوح را پسر — بوجود آمد از نوح نام و از نوح
صالح پیدا شد و از صالح مابر تولد شد و او را هود نیز میخوانند و از هود دلف پیدا شد و از دلف را غوداز را غوسار و غوسار و غ

تا محمد و از آن حوز تاج پیداشد و او را آفرینند و از آن و از ابراهیم خلیل علیه السلام بود و آمد و لوط و پیغمبر را در زاده ابراهیم
 و از ابراهیم میسر از لطفن ماجره بود و آمد و از لطفن سارا اسحاق تولد شد از اولاد اسحاق میسر
 و دیگر پیغمبران تولد پذیرفتند بالجمله از اسحاق یعقوب پیا پیاسید شد و حق سبحانه تعالی او را موسوم با سر اسیل خست از آن است که
 لادش را بنی اسر اسیل میخوانند و از یعقوب یوسف و دیگر برادرش پیداشد و چون یوسف را پیش سار کوشید برادرش
 حسد برده او را در چاه کنعان انداختند و تجاران او را از آن چاه بر آورده و در شهر مصر برده بدست قنقره که او را غنیمت
 خوانند فروختند و زوجه قنقره که زیبا نام داشت بر یوسف عاشق گردید و چون تنش برادر رسید او را ستم ساخت و شوهرش یوسف را
 بزندان فرستاد و بعد از چند سال فرعون بادشاه مصر او را از قید رهای بخشید و یکی از مقربان خود گردانید هرگاه که در کنعان قطعه
 پدید آمد پدرش یعقوب و دیگر برادرش با اولاد ایشان که جمله مفتاد و دوتن بودند آمده و در مصر سکونت اختیار نمودند و یعقوب پیش
 یوسف هر دو در مصر بستر حیات گسترده اند از یکی از پسران یعقوب که لوی نام داشت قاضی پیداشد و از قاضی عمران بود و آمد
 و از عمران مارون و برادرش موسی پیاسید تولد پذیرفتند و نام خواهر ایشان مریم بود و موسی پیاسیری بود که سوک عیسی مسیح
 همچون او دیگری برخواستگی از عجزای او این بود که عیسی در دست او حکم الله تعالی ما کیست عا و با حق سبحانه تعالی همکار
 میشد ازین است که او را کلیم الله خوانند از عجزه او در یک نیل خشک شده و او بنی اسر اسیل که جمله تن سوک زنان و طفلان زیاده
 از ششصد هزار بودند از دست تعدی فرعون رها نموده از آن دریا عبور ساخته زمین کنعان آورده و چون فرعون تعاقب
 ایشان نمود با تمامی لشکر خود در آن دریا غرق شد و این واقعه در هزار پانصد و پانزدهم سال بعد از آفرینش و یک هزار چهار صد
 و هشتاد و پنج سال پیش از تولد عیسی مسیح بود و آمده الحاصل از نسل یعقوب داود پیغمبر تولد شد و از داود سلیمان پیغمبر بود
 آمد و از نسل سلیمان بن داود شخصی بنام یعقوب پیداشد و از یعقوب یوسف بود و آمد و این آن یوسف است که با مریم با عیسی مسیح
 منسوب شده بود اما پیش از آن که با هم شوند مریم از روح القدس حامله یافته شد و نسبت به مریم مجسم واسطه بداد و پیغمبر میرسد

ذکر بشارت مریم و متولد شدن عیسی مسیح

چون چار هزار سال بعد از آفرینش منقش گشت چنان روز علی الصبح و قنقره مریم در خانه خود بذر حق سبحانه مشغول بود
 که فرشته جبرئیل نزد وی آمده بشارت داد و گفت که مریم جایی را خرف السنا هذا امراه تست و با تو راضی است مریم
 که دختر دوشیزه بود و از کلام او مضطرب شده در اندیشه افتاد که آیا این چه نوع بشارت است فرشته خدا گفت که ای مریم مترس
 زیرا که خدا با تو خوش است و من اینک بشارت آورده ام که تو آلتین خواهی شد و پسری خواهی زاده شد و نام او عیسی خواهد
 زیرا که او رسول بندگان خواهد بود و فرزند خدا تعالی خوانده خواهد شد مریم گفت این چگونه تواند شد حال آنکه من روی مردی
 ندیده ام ملک جواب داد که نزد خدا هیچ امری محال نیست بدانکه روح القدس بر تو نازل خواهد نمود و سایه خدا بر تو خواهد
 بنا بر آن آن مولود مقدس فرزند خدا خواهد شد و بنویش تا باینده خواهد ماند و ایسا ط که زوجه زکریا و خویش تست او نیز در حاکم
 پیری و ضعیفی شش ماه است که از قدرت کامله حق سبحانه تعالی بارور شده است و پسر خواهد زاید و ناسی یکم بناده
 خواهد شد و او پیشتر آن مولود مقدس خواهد گردید بالجمله روزیکه جبرئیل بشارت به مریم آورد آن روز مطابق بود و چنانچه
 نسبت موسوم با چار هزار و هفتصد و نهم سال از تدریجی که آن زمان پنج جولایی گویند و چهار سال و نه ماه و نه روز پیش
 از آغاز تاریخ عیسوی قدیمی موافق نسبت موسوم آوز سال سه صد و هفت و هشتاد و یکم مطابق تقویم میلادی سال تاریخ رود

مواقف پانزدهم ماه میان سال متبرار و مقصد و نجاه و ششست یهودیه و چهار هزار سال بعد از آفرینش و پیدایش ابوالبشر آدم و آن سال
 هجرت او از دوزی مبارک و موصوف بود باصفتهای چند اول اینکه عید یسوع یهودیان بود و دوم اینکه تیر عظم در آن روز
 چند پیش از طلوع آفتاب بر توی شرف بدولت سراسر بجای حل انداخته سیوم اینکه غمغریب آن حالت تیر صغر خففت گشته و از
 خضوف بهره شده جلوه گری تمام رخ بکار آورده جلوه جان را از بر توی جمال خود منور ساخته بود باجله ماه بعد از بشارت مریم و
 عیسی مسیح رو بجهان آورده و شش ماه پیش از ولادت آنجناب بجای پنجه ولد زکریا بوجود آمده و درین ایام در میان قوم ما
 رسوم عید بشارت بر روز بخت و پنجم ماه باجی و روز تولد یحیی بر روز بخت و چهارم ماه جون و روز سیلا و خداوند عیسی مسیح تاریخ
 بخت و پنجم ماه و سمر ادا میسازند و تاریخ عیسوی که حالا رایج العصر است چهار سال و هفت روز بعد از ولادت آنحضرت بهمان
 آورده اند باجله چون حکم هر دیس پادشاه یحیی بن عمر شهادت رسید آنخداوند بیتی ام سالگی شروع بدعوت خلق نمود و موعزت
 که از دست آنخداوند نعل آمد و مختصر گنجایشی نداشت چون هفت سال بدعوت خلایق پرداخت و از عمرش سی و شش سال
 و نهم ماه گذشت پطرس و پاپاوس پادشاه یهودیه او را مصلوب ساخت و این سال پنجم بر روز جمعه سوم ماه اپریل سنه سی و
 عیسوی که آنروز عید یسوع یهودیان بود بوقوع آمده سیوم روز بعد از وفات بر روز یکشنبه از قبر برآمده و چهل روز دیگر بر زمین
 مانده و حواریان را تعلیم و تسلی نموده و وعده فرستادن روح القدس بر ایشان کرده بر آسمان صعود نمود و بعد از چند روز
 چون حواریان بموجب وعده از روح القدس ملوگر دیدند بدعوت خلق پرداختند و از برکت روح القدس این عظیم را این ظهور آمدند
 بزبان یونانی روح القدس را فارقلیط میگویند و اهل اسلام تصور میکنند که عیسی مسیح وعده فرستادن فارقلیط کرده بود و انصار
 بر محمد نموده این غلط فهمی ایشان است فارقلیط روح القدس را گویند یعنی روح القدس را و بر هر که نازل شود صاحب قدرت گردد
 چنانچه حافظ شیرازی فرموده بیت فیض روح القدس از بار مد و فرماید: و گران هم بکنند آنچه سیما میکرد و باجله
 از زمان مخلوق شدن ابوالبشر آدم تا متولد شدن خداوند عیسی مسیح چهار هزار سال و از میلاد عیسی مسیح تا آغاز تاریخ عیسوی
 چهار سال و از شرح تاریخ عیسوی تا سال حال یک هزار و هشتصد و چهل و هشت سال شمسی شصت و شش گشته *

مات اول از آغاز سنه هجرت لغایت سال یکصد و ارسنه مذکور
 ذکر در قول و وفات محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم

چنین روایت میکنند که محمد مصطفی رسول اهل اسلام از اولاد اسمعیل بن ابراهیم خلیل الهی است و نام پدرش عبدالمطلب بن عبد
 بن هاشم بن عبدالمطلب بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن نهر المشهور بقبرش بن مالک
 بن النضر بن کنانه بن قریبه بن مدرکه بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان و از عدنان تا اسمعیل بن ابراهیم
 مختلف فیه است و ولادت او در شهر مکه از لطن آمنه بنت وهب بن عبدالمطلب بن زهره برادر قصی بن کلاب مذکور
 در زمان دولت نوشیروان عادل پادشاه فارس بوقوع آمده چنانکه خود فرموده است که ولادت فی زمن الملک العادل
 و در اوقت از ملک نوشیروان چهل سال گذشته بود و ایام ولادت او عام الفیل است و عام الفیل آن سال الگوبه
 که در آن سال یکی از ملوک یمن که ابرهه نام داشت با فوجی عظیم و فیلان کوه تمیل مشهور باصحاب فیل باراده تمیدیم و تنب
 خانه کعبه بمکه آمده بود و مرغان از هوا سنگ ریزه بار بر ایشان باریده ایشان را بپست و هلاک ساخته بودند و الله
 اعلم بالصواب و این واقعه چاه و سه سال قمری پیش از هجرت بود و فوج پیوسته و محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم در بطن

سال چاه و پنج روز بعد از آن سال که از بار وجود آمده یعنی تاریخ هشتم ربیع الاول روز دوشنبه و آن تاریخ مطابق است
 با بیستم اپریل ماه انگریزی سال پانصد و هفتاد و یک عیسوی موافق بیستم فیضان ماه رومی سال هشتصد و هشتاد و دو و سیصد و
 اما بعضی علماء که ایام ولادت او را بتاریخ دوازدهم ربیع الاول نوشته اند محض غلطی نماید زیرا که راویان بالاتفاق میگویند
 که عمر رسول وقت وفات شصت و سه سال قمری بود و بعد از هجرت ده سال در مدینه اقامت داشته پس ظاهر است
 که ولادت او چاه و سه سال پیش از هجرت دست داده و در آن سال از رومی حساب نجوم تاریخ دوازدهم ربیع الاول
 بروز جمعه افتاده بود و تاریخ هشتم روز دوشنبه و این درست است بیست و اختلاف این و آن سر رشته را کم کرده اند
 شد پریشان خواب من از کثرت تعبیر با همچنین خلاف بسیار نموده اند چنانچه در حقائق الانوار تصنیف فخر الدین محمد رازی
 مرقوم است که حمزه اصفهانی روایت میکند از محمد بن جریر الطبری که او گفت علماء خلافت کرده اند در وقت ولادت رسول
 و مقدار تفاوتی که در آن خلاف کرده اند پیش از هشت روز نیست بعضی گفته اند که ولادت او در دوم ماه ربیع الاول بود
 و بعضی گفته اند در هشتم این ماه بوده و بعضی گفته اند در دهم این ماه بود و خلاف آورده اند در وفات پدر او و بعضی گفته اند
 که رسول هنوز در شکم مادر بود و بعضی گفته اند که وفاتش بعد از ولادت رسول بیست روز بوده و خلاف کرده اند و
 مادر او و بعضی گفته اند شش سال بود و بعضی گفته اند که بعد از آن وفات یافت که رسول شش سال بود و خلاف کرده اند
 در مقدار سال او آنوقت که در صحبت عم خود ابی طالب بشام رفت بعضی گفته اند نه سال بود و بعضی گفته اند که دوازده سال بود
 و خلاف کرده اند در مقدار عمر او در وقت عمارت کعبه بعضی گفته اند که بیست و پنج سال بود و بعضی گفته اند سی و پنج سال بود
 و در کارستان هم مرقوم است که چون درسی و پنج سالگی رسول قریش تعمیر خانه کعبه میکرد و در رسول حجر اسود را بست
 خود بر رکن خراتی نصب فرمودند اما اتفاق بر آن است که چون او را چهل سال قمری تمام شد حق تعالی او را برای
 دعوت بخلق فرستاد و آن سال احدی و اربعین عام الفیل بود موافق سال احدی و عشرين و تسعمائة اسکندری مطابق
 ششم شصت و ده عیسوی و در آن مدت از ملک کسری پرویز بن هر فرزند نو شیردان عادل نوزده سال گذشته بود
 و چنین نوشته اند که رسول بعد از نبوت تابشش سال بدعوت خلق مشغول نشد و بعد از آن دعوت ظاهر کرد اما پیش
 از آن که دعوت ظاهر کند چندین کسان ایمان آورده بودند اهل ایشان زوجه او خدیجه بود بعد از آن خادم او زید
 ابن حارث بعد از آن علی ابن ابی طالب که در آنوقت عمرش شش سال بود و ابی بکر صدیق و عثمان ابن عفان و عبد
 الله عوف و سعد ابن ابی وقاص و زبیر ابن العوام و طلحه ابن عبد الله و چنین آورده اند که پدرش عبد الله نزدیکی داشت
 خود عبد المطلب جد رسول را برای تربیت او وصی گردانید و چون رسول بهشت سالگی رسید عبد المطلب نیز شصت و
 به برید و برای تربیت رسول علم ابی طالب را پسندید و چنانکه حق تربیت است که تا به بلوغ رسید در سال سیزدهم
 ابی طالب او را همراه خود برای تجارت بشام برد و چون بخت و چاه شد خدمت خدیجه بنت خویلد را اختیار نموده
 بخت او بشام تجارت رفت و سه سال بخدمت او بسر برد و بعد از آن چون بخت و شصت و هشت سال رسید خدیجه را خواست
 و عمر خدیجه در آنوقت چهل ساله بود و خدیجه پیشتر در جاله نکاح عتیق بن عابد بن عبد الله مخزومی بود و از وی یک پسر و یک
 دختر داشت بعد از او بواله ویرانخواست و از دینار و دینار و فرزند بود و آمده بودند و بیست و دو سال بعد از بن خدیجه عمر
 شصت و دو ساله وفات کرد و سه روز پیش از وفات خدیجه عم بزرگ رسول یعنی ابی طالب بمر شصت و دو ساله است

هستی ازین عالم برداشت و این واقعه سه سال پیش از هجرت در دهم سال و می باده دیگر بوقوع آمده لهذا آن سال را عام الحزن گویند تا آنکه خدیجه در حیات بود رسول زنی دیگر نخواست اما بعد رحلت او چاره زمان دیگر بعد از دوح خود آورد
اسامی زوجهات اولین و بهترین ایشان خدیجه بنت خویلد بود و بعد از آن سوده بنت زمعه بعد از آن عایشه بنت ابی بکر صدیق که از نسل قریش بود و منافقت با او در که فرموده و حصه بنت عمر بن خطاب و ام سلمه بنت ابی امیه و ام حبیبه بنت ابی سفیان در مدینه و نیز از اهل قریش بود و پیش ازین ام حبیبه در کحاح عبید الله بن جحش بود و از زوجه خری داشت حبیبه نام از آن سبب او را ام حبیبه میخواندند و جویریة بنت حارث و صفیه بنت حی ابن اخطب و زینب بنت جحش که زوجه حم بن حارث بود و چون وی طلاق داد رسول او را برنی خواست و سیومه بنت حارث که خاله ابن عباس بود و زینب بنت خرمیه و چهار زوجه گان دیگر از انجد در حین وفات رسول نه از وایح او زنده بودند و اسامی بعضی از زوجه گان ازین بابی مولی عبد الرحمن بن

در یافت گردید *

رباعی

* * *

نه جفت بنی که پاک بود نهمه * بد عایشه و خدیجه محترمه
با ام حبیبه حصه بود و زینب * بیومه صفیه سوده ام سلمه
در رسول را از خدیجه چهار دختران و سه پسران بوجود آمده بود و اسامی دختران فاطمه و زینب و رقیه و ام کلثوم
و از پسران طاهر و طیب و قاسم و از کینرکی که نام او آریه قطبی بود پسری دیگر آمده نام او ابراهیم چنانکه جامی فرموده اند
فرزند بنی قاسم و ابراهیم است * پس طیب و طاهر و سر تسلیم است
با فاطمه و رقیه و ام کلثوم * زینب ششم از تر است تسلیم است
ابراهیم که در ماه ذی الحجه سنه ششم از هجرت تولد شده بود و بعد از یک سال و سه ماه روز دوشنبه دهم ماه ربیع الاول
سنه دهم از هجرت فوت کرده و نوشته اند که مدبران روز که او دفات نموده کسوفی واقع شده بود و کسوف واقع شود
مگر بر وزن سلخ ماه و سولف از رومی حساب نجوم دریافته که کسوفی که در آن سال واقع شده بر وزن سلخ ربیع الثانی بود و اغلب
غلطی در تاریخ کرده باشند تا اهل اسلام این واقع را از معجزات تصور نمایند و الله اعلم با جمیع هر یکی ازین پسران که تولد
شد در کودکی از دنیا رفتند اما از دختران فاطمه و ریحان علی ابن ابی طالب بود و زینب در کحاح ابوالعاص بن ربیع بود
و رقیه در کحاح عتبہ بن ابی لبب بود و گویند که چون سوره که ثبت نازل شد ام جمیل که زن ابی لبب بود از آن در ششم شد
و عقبه را بران داشت که رقیه را طلاق داد و چون طلاق داد عثمان بن عفان او را در کحاح خود آورد و چون رقیه از دنیا
رفت رسول ام کلثوم را عثمان داد و همه اولاد رسول و حضور او وفات کردند مگر فاطمه و سید الشهدا بعد از وفات رسول
زنده بود و الحاصل چون رسول پنجاه و سه ساله شد سبب معادلت اهل مکّه تاریخ غره ماه ربیع الاول روز دوشنبه از مکّه بطرف
مدینه هجرت نمود و تاریخ دوازدهم آن ماه که روز جمعه بود در آن شهر رسید و اهل اسلام آفان سنه هجری از همین سال
مقرر داشته اند از غره ماه محرم و آن روز مطابق است با روز جمعه شانزدهم جولائی ماه انگریزی سال شصت و شصت
و دویست و موافق شانزدهم تموز ماه رومی سال نه صد و سی و سه پسندری و گویند که رسول بعد از سی و سه سال در مکّه
مقیم بود و بعد هجرت ده سال در مدینه اقامت داشت و چون شصت و سه ساله شد زحمت هستی ازین عالم برداشت و در
عمر اقامت او در یثرب و طحطا که مکّه و مدینه را گویند از رومی حساب حمل ازین بیت مستند گردد و بیست

بریان کرد و ذراع را زیر آلود کرد و در خدمت برادرش برین البرا پاره در دمان نهاد و خورد و رسول نیز پاره در دمان نهاد
 هر چند میخاید نمی توانست از دمان بیدخت و گفت این ذراع مرا خبر میدهد که من زهر آلودم پس آن زن را خواند و حال
 پرسید زن اعتراف کرد و رسول پرسید چرا چنین کردی گفت با خود اندیشه کردم که اگر وی پیغمبر است خود بداند و اگر نیست
 مردم از خلاص شوند ششم غزاه و آدمی القرمی بود و آن هم درین سال بود بعد از غزاه خیبر و درین سفر
 جلد اصحاب بخواب شدند چنانکه نماز با خدا نشان فوت شد و رسول بلال را فرموده بود که بیدار باشی و صبح همه را بیدار کنی
 او هم بخواب رفت و روز دیگر جلد اصحاب از گراما آفتاب بیدار شدند رسول بلال را گفت چرا چنین کردی گفت آنکه
 نفس شریف تر از خواب مشغول کردم مرا هم بدان مشغول نمود رسول او را تصدیق کرد و ششم غزاه حیطه بوده
 و امیر لشکر ابو عبیده بود و مردم در آنوقت از بی برگی و تنگی طعام عاجز شدند حیوانی عظیم از موج دریا بیرون افتاد و
 ایشان بدان آسودند گویند که آن حیوان در بزرگی چنان بود که ابو عبیده یک استخوان پهلوی او ستاده کرد و نگاه
 مردی بر شتر نشسته از زیر خیم استخوان بیرون رفت و شتر سوار را بر خیم استخوان نیامد و این واقعه در سال هفتم بود
 از هجرت ششم غزاه موده بود و در میان بهزیمت شدند ششم فتح مکّه بود و رسول درین سال ده هزار
 مرد جمع کرد و مکّه را گرفت و دوزان روز ابو سفیان و پسر او معاویه ایمان آوردند امیر حمزه عم رسول بوده و پسر
 عبدالمطلب عبدالمطلب را سیزده پسران بودند ابوطالب و عباس و حمزه و حارث و ابولکب و الفداک و عبدالمطلب
 پدر محمد و ابوجهل و القوم و زبیر و قطام و خزار و عبدالمطلب و جگ احد که بموجب روایت حدائق الانوار تاریخ
 هفتم هم ماه شوال سنه سیوم از هجرت و بموجب خبر الواصلین بر سنه ماه ذی قعدة واقع شده همدین جنگ امیر حمزه
 شهادت رسیده و روی رسول در همین جنگ مجروح شده تاریخ شهادت او که در کتاب خبر الواصلین قوم ایشان تاریخ

بیگان حمزه شهید است	که خدا و رسول هر دو کشت	بره شمع مصطفی بوده	عم غنیمت حذر بوده
روز جنگ جد شهید شده	پیشانی همه سید شده	سلخ ذیقعدة و ذیقعدة بود	که شهادت یافت آن شهید
عمر او دویست و نه سال	کان زمان رفت ز جهان	سال فلقش نه کم نه افزون شد	اهل دین از زمانه سرودن شد

فاطمه الزهرا بنت رسول است و نام مادرش خدیجه و ماه سفر سال دوم از هجرت در شهر مدینه بعقد نکاح
 علی ابن ابیطالب منعقد گشته و در ششم ذی الحجه اتفاق زفات افتاده در آن سال عمر علی بیست و پنج سال بود و عمر
 فاطمه سیزده سال و حضرت امام حسن و امام حسین و دیگر فرزندان از وجود آمده و بعد وفات رسول شب روز
 گریه و زاری میکرد تا آنکه بعد از پنج ماه و بیست و یک روز شب دوشنبه سیوم ماه رمضان سنه یازدهم از هجرت درگذشت

تاریخ از کتاب خبر الواصلین

فاطمه آنکه سید مدینه	برگزیدتن بضعت مدینه	در شرف بهتر از همه نسوان	و حرم مصطفی است بیشک آن
اوست بی شائبه بنت رسول	لقب او صفیه است و بتول	بعد شش ماه سیاه کونین	فعل کرد آن عقیقه دارین
بود تاریخ سیوم از رمضان	که شده فاطمه بعدن جان	سال فوتش ز تقیمة بر جوان	ماند دنیا با تمیسی جان
قبر او جنب رود سرور	گفته اند اهل دین فضل و هنر	لیک بر نقش خدمت علیم	این سخن پس بود بطبع سلیم

ذکر خلافت ابوبکر صدیق و عمر و عثمان و علی رضی الله عنهم

۳۲

روز آذینه نقل منبر بوده	هفدهم از منبر رجب بوده	سال نقلش ز در ده غم بخوان	سال عمر شریف آن بسود	ابن جوزی دو کم نود فرمود
امیر المومنین عثمان بن ابی العاص بن ابی بن عبد الشمس بن عبد مناف و نسب او بعد مناف بن نسب رسول عربی می پیوندد و بعد شهادت عمر جمیع صحابه اتفاق نمود عثمان ابن عفان را بر سر خلافت نشاندند و متقا و اد شد و چون قریب دو از ده سال خلافت نمود او را نیز مانند عمر در عمر شهادت و دو ساله شهید نمودند این واقع تبارخ پیچید هم ذی الحجه بسال سی و پنج از هجرت بوقوع پیوسته مدت خلافت او دو از ده سال کم دو از ده روز بود و تاریخ وفات از مخبر الواصلین نوشته شد *				

۳۵

آنکه صاحب جیا بوده	حامی دین مصطفی ابود	ده و دو سال خلافت اند	خلق را در ره شریعت خوا	سوی فرد و س چو غم نمود
جمعه و هفدهم ذی حجه بود	پونکه او دال خیر جهان بود	در سنه دال رحلتش فرمود	حضرت اویس قرنی گویند که او هرگز با کسی اختلاط نمیداشت اگر کسی بحجت ملاقات میرفت میگفت که با ما ترا با خدا کاری هست یا نه اگر با خدا کار هست با من چه کار داری و اگر با خدا کاری نداری با تو چه کار دارم در معرکه که علی را با معاویه پیش آمده تبارخ هفدهم شوال سنه سی و هفت هجری شهادت یافت و این تاریخ در وفات او از کتاب مخبر الواصلین هست که از آن سال سی و نه استخراج می یابد تا تاریخ بتعجیم *	
عمده او یا اویس قرن	قد و ده و هر مقتدا ای زین	ادب سوسی علی مد و فرمود	در مقابلیک با معاویه بود	استغفر بر وفات و جلالت
نقل کرد از جهان جز نال	بشب جمعه هفدهم شوال	فرد و منکر از شهادت است	حیف و ناری بر دهن جده	سال نقلش با اتفاق بخوان
در سنه سی و هفت یاسی و دو	ناصری گفت سال رحلت	سال نقلش با اتفاق بخوان	سال نقلش با اتفاق بخوان	حیف و ناری بر دهن جده

۳۹

امیر المومنین علی ابن ابیطالب کرم الله وجهه

عمر زاده رسول است و امام اول بقولی روز تولد او هشتم ماه جمادی الاول است و موافق مشهور سیزدهم ماه رجب سی ام سال بعد عام الفیل یعنی هشت و سه سال پیش از هجرت در شهر مکه اندرون حرم کعبه از بطن فاطمه زهرا بنت است و تولد پذیرفته چون بست و پنج ساله شد یعنی در سال دوم از هجرت رسول دختر خود فاطمه زهرا را با و داده و حضرت امام حسن و امام حسین و دیگر فرزندان از ایشان بوجود آمده و علی بعد وفات رسول و دیگر خلفای معنی ابوبکر صدیق و عمر ابن خطاب و عثمان ابن عفان که یاران رسول بودند بر سر خلافت و امارت نشسته اما بسبب معادلات معاویه ابن ابی سفیان که مدام با او جنگ داشت در سال سی و هفت از هجرت غارت اختیار کرده در کوفه اقامت پذیرفت و باعث دشمنی معاویه بنیت که در خلافت عمر و عثمان حکومت شام بر معاویه مقرر بود چون نوبت خلافت به علی رسید عزل نامه بدو فرستاد و معاویه گفت که اطاعت علی آنوقت بر من واجب باشد که او قاتلان عثمان را بمن تسلیم کند تا قصاص کنم و اهل شام را بدین فریفت و به مخالفت علی مشغول شده و بدان سبب جنگ صفین واقع شد و درین معرکه بموجب روایت حدائق الانوار و اخبار هزار کس در یک شب کشته شدند و باقی خلافت بر معاویه قرار گرفت چون بهار عمر علی با خود رسید عبدالرحمن ابن عوف شمر که حیات او را از میان گلشن زندگانی بیرون آورد و آن چنان است که چون علی از جنگ نبروان که با معاویه ابن سفیان رود داده بود بفتح و فیروز می سعادت نمود و خواست تا کسی بکوفه رفته خبر فرج را بگویند رساند عبدالرحمن ابن عوف گفت من این

شده را بگونه رسانم و خصلت شده بگونه آمد و خیر فتح بگویند می رسانند که نگاه پر در خانه رسید که آواز دوت و نی ازان می آمد
 جمعی زمان را دیدند برپا راسته و زنی جمیل نام او قطامه در میان ایشان نشسته چون نظر بر واقعا و آتش عشق او در سینه
 عبد الرحمن شعله زدن گرفت و آن زن از قبیله سیم الر باب بود و آن قبیله خواج بود و علی در جنگ نهران ایشان را بقتل
 رسانیده چون ابن الحکم دریافت نمود که او بیوه است پرسید مرا بشوهر قبول کنی گفت بشوهر آنکه قتل علی ابن ابیطالب اختیار کنی
 که او پدر و برادر مرا کشته است او قبول نمود آن زن دو کسان دیگر همراه ابن الحکم کرده داد و آن سه کسان از انبار و انگاهشته بهشت
 وقت می جست روزی وقت شام این هر سه کسان در مسجد کوفه آمده پنهان شدند چون علی به مسجد آمده به نماز ایستاد و مسجد اول
 بجای آورد و چونکه سر از مسجد برداشت ابن الحکم تیغ فرو آورد و چنان زخمی زد که کاسه سر شکافته شد بعد ازان آن هر سه کسان از انبار
 گریختند چون حضرت امام حسن و امام حسین را خبر شد گریه و زاری کنان آمدند و امیر را در گلی کمرده بنامه آوردند بعد از ساعتی طایر وحش
 بسوی عالم قدس پرواز نمود و این مقدمه شب بخت و یکم ماه رمضان سال چهل از هجرت بوقوع آمده مدت عمرش شصت و سه
 سال مدت خلافت بموجب کتاب حدائق الانوار چهار سال و نه ماه بود تاریخ تعیین در وفات آن امیر ابن الحکم برید فرق علی و تایید
 ابن الحکم سه شنبه چوبریه سال فو تش ازان عیان گردید و این چند بیت در تاریخ وفات او از غیر الواصلین نوشته شده

۴۰

تاریخ			
۴۰	مگر تو سال شهادتش چوبی	سرانجام چو امیکو	باز سال شهادتش که جلالت
۴۰	سال فو تش دیگر تعیینه خون	وای صد دای زین شجره	در خجف مرقد نور اوست
۴۰	علی را سیزده پسران و سیزده دختران بودند از آنجا که شش پسران در حین حیات علی فوت شدند و یازده پسران همراه امام حسین	در کربلا شهید گردیدند از جمله فرزندان یکی امام حسن دوم امام حسین سوم عباس علی چهارم محمد حنیف که در جزیره دریای شومنگ	کرده شهید شد در کتاب هفت اقلیم مسطور است که چون روح مطهر آن امیر بمصفا ثقدس انتقال نمود اولاد عظام بموجب وصیت
۴۰	در آن شب جدش را در خجف اشرف که در دو فرسنگی کوفه بطرف قبله واقع شده بوده در موضعی که حالا اسطاف طوان عالم است	مدفون ساختند و بکرم وصیت موضع را با زمین هموار گردانیدند که اعدا بران اطلاع نیابند تا در سنه خمس و سبعین و مائت یعنی بسال	یکصد و هفتاد و پنج هجری روزی مارون رشید که در آنوقت خلیفه بغداد بود در آن زمین شکار میکرد و آهوی چند بپشته که مدفن
۴۰	آن امیر بود پناه بردند مارون هر چند سگان را بران آهوان دو آیند و جانور را نیند مطلقا تعرض ننمودند و بازگشتند مارون	متعجب گردید پرسید که در آن حد و دی بود باز نمود که جد امیر المومنین علی در آنجا مدفون است لاجرم مارون ترک شکار کرد و لوار	طواف بجای آورد و مردم مجاور شده روز بروز آذانی جمعی دست میداد تا بعد از صد و هشتاد سال دیگر عضد الدوله و بی بی در
۴۰	ست و ستین و ثلث مائت بر زیر قبرش عمارت عالی ساخت و پس از وفات خان عمارت بران افزود و خواجه عبد الکیم	فرستید بیان واقعه می نویسد که در زمان سابق که کوفه معمور بود زمین خجف بیرونجات مشهر کوفه بوده است و عظمت عمارت کوفه	در تواریخ سلف مرقوم است فاما نحوست افعال ساکنان بدین نجوی خراب شد و که حالا اثری از آثار زمان آن پدیده است
۴۰	مگر مسجدی که در جواب آن امیر المومنین را مجروح نموده بودند برقرار است و از مدفن تا محفل مسافت یک فرسنگ است و در	مرا بکی که آن امیر را زخم زده و بجهت جلی نوشته اند که این مقلع امیر المومنین علی ابن ابیطالب کرم الله وجهه نقطه در کتابی دیده شد	که خواجه خیران که از اقوامی پنج است مرقومش را نجاست و در زمان سلطان سنجر ماضی بن ملک شاه بلوخی والی پنج جمیع اعیان شهر را

من

ایضاً

2.

0.

0.

یزید بن ابی امیه بن معاویه بعد از وفات معاویه بن ابی سفيان در سال شصت و یک هجری بوقوع آمد
و بعضی علما که سال وفات بسال شصتم از هجرت نوشته اند محض غلط است شیعان روز شهادت او را روز غر اگر فتنه
و درین روز بنوحه و کما مشغول شدند و بنی امیه این روز را حید ساخته و بنی امیه و بنی زید را با نشان گویند و با بنی امیه
کرده نیز یکصد کم از سال وفات میشود چندی از ان نیست تاریخ جمعه و عاشتر محرم بود که سومی خلد امام نقل نمود
سال فوتش بگفت عیسی سر دین را بریدی دینی ایضا من چه گویم که بلا را و اوقات آه می آید برون از اسیر
و این هر دو تاریخ تعمیه خارجی است یعنی اگر سر دین که دال است دور کرده شود باقی ماند حروف یا و نون که عدد آن شصت
است و مراد از اسم ذات الله است پس اگر از لفظ الله عدد لفظ آه دور کنی هم شصت عدد باقی ماند و این تاریخ از مولف
این اوراق است در باب وفات یحیی بن محمد و فاطمه و حسین و علی و حسن و تاریخ از مولف

رغم بیایغ فکر و دیدم بهر چمن در شوق چیدن گل تاریخ یحیی بن محمد	هر غنچه را کشودم و بستم ز هر گلی	ناگه ناز بلبلی آمد بگوش من
احمد و فاطمه و حسین و علی حسن تاریخ فوت شامخ الازارین	اول و در حرف بهر محمد و فاطمه	باقی سه حرف بهر حسین و حسن

امام المسلمین بن ابی العادین امام چهارم و خلف الصدق امام حسین است در سنه سی و هفت هجری ولادت یافته و در
سنه نود و پنج هجری در زمان خلافت ولید بن عبدالملک از جهان رحلت نموده نام مادرش شهر بانو است که دختر زید بن

بادشاه فارس بود		تاریخ از کتاب مخبر المومنین		* * * * *	
آن امام زمانه زین عباد	شب شعبه امام نقل نمود	مثل او مادر زمانه نژاد	احمد او است رتبه اعلی	شده سال ولادتش و آلا	
سال نقلش خرد با تم غم	ز در قمر ماه رفت از عالم	در بقیه نزار آن شاه است	سال ترحیل آن شهید	گفت با تفت دلی ز عالم رفت	
			رحمت حق نثار آن ماه است		

در کیفیت خلفای بنی امیه معاویه ابن ابی سفيان ابن الحارث

اول خلیفه از خلفای بنی امیه است خواهرش ام حبیبه کی از زوجگان رسول بود منقول است که روزی رسول نشسته
بود که معاویه بنجد مت او آمد رسول فرمود که از پشت تو فرزند می پدید آید که او شده حسن و حسین باشد گفت ای رسول
خدا من در جهان هیچ فرزندی ندارم و بعد ازین سوگند میخورم که زن نکم تا مرا فرزندی نشود که بر فرزندان پیغمبر چنین کند شبی
معاویه در خواب بود بیدار شد و برخاست و بول کرد و کلخ نیافت استعجاب برد و او را کرد و کردی بران نشسته بود و سرالت را
نپش زد معاویه را از در آن طاقت نماند حکم گفته که تا بر عورت نزدیکی نکنی نیکو نشوی بضرورت مجامعت بر عورتی
که پیر بود که و تا زهر کردم دفع گردید همان ساعت یزید در شکم آن زن قرار گرفت و بعد مدت سهو و در جهان آمد چون
بعد شهادت علی خلافت بمعاویه دست داد یزید بطریقیکه مذکور شد اول امام حسن را بکمر حیلد دفع ساخت بعد
از ان از جهت زن عبداللہ بنی امیه را بر امام حسین گرفت و آن چنان است که روزی معاویه پسر خود یزید را
که ای پسر چندی رنج و مشقت کرده خلافت را بدست آوردم و از تو کردم اگر آرزوی دیگر داری بگو که آنرا من بخواهم
گفت ای پدر عبداللہ ابن بنی امیه را صاحب جمال دارد که درین شهر جمال او هیچ عورتی نمیرسد آندوی من است
که او مرا باشد روز دیگر معاویه عبداللہ بنی امیه را بخواند و خلعت داد و گفت که تو که پسر عمه پیغمبر می خواهی که در حق تو گویم

و در آخر خود بمردم ولایت مصر حاکم توکم عبدالقدابن زبیر را این سخن فرستید که و از راه بی راه شد روز دیگر معاویه او را باز خواند
 و گفت که ای پسر دختر من میگوید که من جمال ندارم و عبدالقدابن زبیر زنی صاحب جمال دارد اگر آن زن را بگذارم من در کجای
 او در آیم عبدالقدابن زبیر را رغبت ولایت مصر بود فی الحال زن را طلاق گفت بعد از آن معاویه او را بخواند و گفت که دختر
 ترا نمیخواهد و میگوید که او زن خود را که صاحب جمال بود حجت ولایت مصر طلاق گفت من که جمال ندارم روز یکم ولایت مصر از وی برود
 مرا نیز بگذارم و او را قبول نمیکند عبدالقدابن زبیر زین سخن دلشنگ شده بازگشت و معاویه ابو موسی اشعری را که مردی عالم
 و پارسا بود طلبید و گفت که من میخواهم که تو نزدن عبدالقدابن زبیر بروی و او را بحجت پسر من بخوای ابو موسی اشعری روان شد و در
 انشای راه با قاسم ابن عبدالملک ملاقات شد پرسید کجایم روی او حال بیان کرد قاسم گفت اگر او را قبول نکنی پیغام من بگزار
 چون پیشتر رفت با امام حسین دو چار شد پرسید کجایم روی گفت پیغام من نزد پسر معاویه و پیغام قاسم ابن عبدالملک بر زمین افتاد
 ابن زبیری بر من گفت اگر ایشان را قبول نکنی پیغام من هم گویی چون ابو موسی نزدیک آن عورت رسید خود هم شیدا میانی
 گردید گفت ای زن چهار پیغام بر تو آورده ام گفت هر چهار پیغام بازگو موسی اول پیغام خود گفت بعد از آن پیغام من نزد معاویه پیغام
 قاسم و پس از آن پیغام حسین زن گفت من جوان و تو مرد پیری با تو راست نیاید باقی مصلحت هر سه نفر بر دست تو و آدم هر که
 میدانی مرا بده موسی گفت اگر ولایت و ملک بخوای من نیز در آنجا و اگر جمال و اصل بخوای قاسم را بخواند و اگر دنیا و آخرت خواهی
 امام حسین را بخواند زن گفت کجای من با حسین بخوان تا مطلع دیگری از من و در گرد و من در خاندان پیغمبر در آیم پس ابو موسی بگفت
 با امام حسین بخوان چون موسی نزد معاویه آمد و حال باز گفت معاویه گفت ای موسی من بجز تمام زن را از عبدالقدابن زبیر را
 کردم و تو در یک ساعت کار زیروز بر کردی چون نیز ازین حال خبر داشتند سوگند خورد که هرگاه ملک بعد پدر من بسند حسین
 را ازین جدا کنیم آرام نگیرم و آن به بخت همچنان کرد که گفته بود با بخل چون خلافت و امارت بر معاویه قرار گرفت بسیاری ملک
 قیصر روم را تسخیر نمود و سمرقند را نیز بدست آورد و دمشق را مستقر خلافت خود ساخت و پسر خود یزید را ولی عهد نمود و تاریخ
 غره ماه رجب در سال شصت از هجرت وفات کرد و در دمشق مدفون گردید مدت خلافت و امارت او بعد از ولایت امام حسن
 نوزده سال و سه ماه و سی و روز بود بعد از وی پسرش یزید ابن معاویه که دومین خلیفه از خلفای بنی امیه است بر سر
 خلافت و امارت نشست چون شش ماه گذشت لشکر بر سر امام حسین فرستاده او را بشهادت رسانید و بعد حکومت
 سه سال و شش ماه و هشت روز در شهر دمشق در گذشت و این واقعه شاید که در ماه محرم سال شصت و چهار از هجرت بوقوع پیوسته
 بعد از وی پسرش معاویه ثانی ابن یزید بر سر خلافت نشست و بعد از یک ماه و نیم کار سلطنت و فرمانروائی را از دست
 آنکشته ترک خلافت نمود و بعد چندی برود بعد از وی مروان ابن الحکم در دمشق بر سر خلافت و امارت نشست و بعد از ایلالت
 یازده ماه در سال شصت و پنج هجری در گذشت و بعد از وی پسرش عبدالملک ابن مروان بر سر خلافت جلوس
 نمود اول کسیکه از ملوک عرب که نام او را بر زمین نقش کردند عبدالملک بود و او را ابو الذباب گفتند یعنی پدگسان و سبب آن
 بود که او گنده و دهن بود بعد که اگر کسی بر لب و شستنی فی الحال در افتادی و در زمان او عبدالقدابن زبیر که از هنگام یزید ابن معاویه
 در زیاده در که مدینه خلافت میکرد در سال هفتاد و دو هجری کشته شد و عبدالملک بعد خلافت بیست سال و چندان در سنه هشتاد و شش
 هجری فوت کرد و بعد وفاتش ولید ابن عبدالملک در آن خلافت و دمشق بر سر حکومت نشست بسیار ملک را تسخیر نمود و
 معاویه و خوارزم را نیز بدست آورد و در سنه نود و شش هجری در گذشت در کتاب حقائق الانوار مدت حکومت او سه سال و نه ماه

نوشته است بعد از آنکه سیلمان بن عبد الملک بر سریر خلافت و سندنارت جلوس نمود و در سنه نو و دویست و هجری فوت شد گویند ابریز بر روز قریب یکین طعام خوردی مدت خلافت او در حدائق الاثوار دو سال و هفت ماه و نوشته است بعد از آنکه عمر ابن عبد العزیز بن مروان بپرسند خلافت نشانیدند او دو سال و پنج ماه خلافت نمود و در سال یکصد و یک هجری درگذشت گویند که او بغایت زاهد و متقی بود ذکر در بنامی خانه کعبه سورخان مرقوم نموده اند که اول بنای خانه کعبه از آدم بود که دوطوفان غرق شد بنای ثانی از ابراهیم خلیل الله بود بعد از آن عماله آن را تعمیر نموده بعد قبیله جهم و بعد از آن قریش که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم با ایشان شریک بود و آن در سال سی و پنجم عام الفیل بوده بعد از آن عبد الله بن زبیر در سال شصت و سه هجری و بعد از حجاج که امیر الامر عبد الملک ابن مروان بود و در سال هفتاد و چهار هجری بنای عبد الله بن زبیر را تعمیر داده بنای خود نهاد بعد از آن مادرش در زمان خود خواست که بنای تازه نماید و امام مالک مصلحت جست او گفت که خانه کعبه را بر همین نوع باید گذاشت و الا نه هر باد شاهی در آید خود از راه تعصب تفسیر و تخریب خواهند نمود

مات دوم از سال یکصد و یک لغایت سنه و و صد از هجرت

در ابتدای این مات عمر بن عبد العزیز بر سریر خلافت نشین بود و وفاتش نیز در ثانی بن عبد الملک در سنه یکصد و یک هجری بر سریر خلافت پانهاد و بعد از حکومت چهار سال و یکماه شاید که در سنه یکصد و پنج هجری درگذشت بعد از وی هشام بن عبد الملک که برادر یزید ثانی بود بر سر خلافت نشست و نوزده سال و هفت ماه و یازده روز حکومت نموده در سنه یکصد و بیست و پنج هجری درگذشت بعد از وی ولید ثانی بن یزید ثانی پارسند خلافت نهاد و در سال یکصد و بیست و شش هجری کشته شد مدت ملک او یک سال و دو ماه و چند روز بود بعد از وی یزید بن ولید ثانی بر سر خلافت و امارت جا گرفت او را نیز بقیه ناقص گویند بعد خلافت ششماه فوت شد بعد از وی برادرش ابراهیم بن ولید ثانی بر سر خلافت نشست مدت خلافت او چهار روز بود مروان ثانی بن محمد بن مروان ابن الحکیم در سنه یکصد و بیست و هفت ابراهیم را مغرول ساخت و خود بر سر خلافت نشست او آخر ملوک بنی امیه است او را مروان حمار گفتندی اول سبب آنکه عرب هر سر صد سال را سنه الحمار گفتندی و چون ملک بنی امیه در ایام مروان بصد سال رسید و را حمار نام نهادند و سبب دوم آنکه مروان از آن وقت که خلیفه شد یکروز در غیر نشست بلکه پیوسته برفع اعدا مشغول بود و بر آن شد اید مصابرتی نمود پس او را در مصوری بخوابانیدند و در سنه یکصد و دو هجری اهل کوفه ابو العباس السفاح را بر خود خلیفه گردانیدند و بعد از آن سال مروان در یکی از محاربه که با ابو العباس داشت کشته شد بعد وفات مروان ثانی خلافت بنی امیه منقطع گردید و در غافله بنی عباس توان گرفت و خواجه حسن بصری در وقت خلافت مرقوم است که او در زمان خلافت هشام بن عبد الملک غره رجب سنه یکصد و دو هجری درگذشت و مدت عمرش شصت و نه سال بود این تاریخ در وفات او در غیر الواصلین مرقوم است

حسن بصری آن خدا گاه	مقتدای همه دلی است	در سنه بیست و یک سال است	در صد و ده وفات و وفات
امام محمد باقر ابن امام زین العابدین علیه السلام			
چیز نام است تاریخ هفتم دی الحجه سنه یکصد و چهارده هجری در زمان هشام بن عبد الملک فوت کرده و این تاریخ در باب وفات او از کتاب نمبر الواصلین نوشته شد			

تاریخ

۱۱۳	هفت و پنج و دوشنبه بود	که سوی عدن شاه غم نمود	سال مولود آن سید و شید	هفت با صد نشاء گفت عیبه	۱۱۳
			سال شتار آن شه دور	هفت غیب گفت باز جان	

تاریخ از مولف

سال میلاد حضرت باقر	بود لی بیش و کم ز پنجه و هفت	یکصد و چارده ز هجرت بود	که سفر کرد و سوی خبت رفت
---------------------	------------------------------	-------------------------	--------------------------

خواجہ حبیب عجمی

مرید و خلیفہ حسن بصری است اورا عجمی از آن گویند کہ قرآن توانست خواند بتاریخ ہفتم ماہ رمضان سنہ یکصد و بہشت ہجری در زمان ہشتم بن عبد الملک فوت نموده داین تاریخ از کتاب مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

۱۲۰	مقتدای زمانہ شیخ حبیب	عجمی بود آن غریب	ہفتم ماہ صوم و شنبہ بود	کہ ز دنیا حبیب نقل نمود	۱۲۰
۱۲۱	سال نقش با تفاق سند	بادی اہل دین گفت خرد	سال نقش سرورش بانی	گفت بودہ حبیب یزدانی	۱۲۱

امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر علیہ السلام

ششم امام است نام مادرش ام فرواہ دختر محمد بن ابوبکر صدیق بودہ در سنہ ہشتاد و شہ ہجری در مدینہ متولد شدہ و در روزگار منصور عباسی خلیفہ بغداد در سنہ یکصد و چهل و ہشت یا کہ یکصد و چهل و نہ ہجری بتاریخ بہشت و چارم ماہ شوال رحلت نمودہ قبرش در بقیعہ است و آن گنبدی است کہ در آن امام محمد باقر و امام زین العابدین و امام حسن اسودہ اند بتاریخ از مخبر الواصلین

تاریخ

۱۲۹	آنکہ او بود جعفر صادق	لقب اوست ثابت وائق	سال مولود آن شریف و عیب	ہفت از او عرش گفت حبیب	۱۲۹
		آنکہ او بود و شہ و دوران	سال نقشش مع جان بر خون		

تاریخ از مولف

۱۳۸	جعفر صادق امام السکین	رفت و بر خلق غم نمود	شد از او در ہشتاد و شہ	در صد و شہ و چهل رحلت نمود	۱۳۸
-----	-----------------------	----------------------	------------------------	----------------------------	-----

امام اعظم ابو حنیفہ نعمان کوفی علیہ السلام

بن ثابت کنیت دی ابو حنیفہ است بخش امام اعظم است سلسلہ نسبش بنو شیردان منتمی میشود و ثابت کابلی الاصل بود بنا بر اقتضا و قضا بکوفہ واقع شدہ و نہال با کمال ابو حنیفہ در آب و ہوا ی آن دیار بیار آمدہ و بعد از کسب کمال صحبت جدی از صحابہ و بسیاری از تابعین رسیدہ و با امام جعفر صادق صحبت داشتہ و فواید اخذ کردہ تا بتاریخ منتمی گردیدہ و در تذکرۃ الاولیاء مسطور است کہ وی استاذ فضیل عیاض و ابراہیم اہم و داؤد طامی و بشر حافی بودہ و ابو منصور عباسی کہ دوم خلیفہ از خلفاء عباسیہ است اورا در پایان عمرش محبوس داشتہ و در محبس فوت گردیدہ و در تاریخ یا فنی مسطور است کہ ابو حنیفہ با ابراہیم بن عبد اللہ بن امام حسین در مخالفت ابو جعفر منصور اتفاق داشت بنا بر آن اورا زہر دادند منقول است کہ چون ابراہیم از بصرہ با تفاق اکثر اکابر خروج کرد و ی نیز بہت نمود و بمعاذت و نصرتش فتواداد و لہر خود حاد را با چار ہزار درم بزودی فرستاد و نامہ نوشت کہ اکثر مردم دامنگیر من اند و الا بتو ملحق می شدم اتفاقا این نامہ بدست ابو منصور

وزارتی افتاد و او را قید کرد تا آنکه بمردن و واقعه در ماه رجب سال یکصد و پنجاه و هجری بموقع آمده سه صد و سی و پنج سال بعد از
ملک شاه جلال الدین بلوخی بر قبرش که در بغداد جدید واقع است عمارتی عالی بنا نموده عزیزی در یارخ تولد وفات او این عمارت
تا رابع

سال هشتاد و پنج بنیاد | در جهان داد علم و فقه | سال عمرش رسید تا هفتاد | در عهد و همیش وفات افتاد

تاریخ از محراب الوصلین

آنکه او بود و مجسمه زمان	مأم او بود و حیف نه لعان	پدرش بود ثابت زاهد	بره مشرع مصطفی جاهد
تابع نه پیش امیر و فقیر	خادم مشربش صغیر و کبیر	سال مولود آن شه والا	سر علماست یاسه فقها
روز سنقار او سه شنبه دان	بود تاریخ چارم شعبان	لیک از روی اختلاف اعم	از رجب ماه بود چاردهم
عقل تاریخ او چو گوشت	سال ترحیل او مثل گوشت		

و اگر خلافت خلفای بنی عباس که پانصد و بیست و چهار سال قمری بغداد
خلافت نمودند

بدانکه ازال عباس سی و هفت نفر بر سر حکومت در بغداد نشسته اند و ایام استیلا ایشان از ابتدای روز جمعه
سین و دوم ربیع الاول سنه یکصد و سی و دوم هجری تا ششم صفر سنه ششصد و پنجاه و شش هجری پانصد و بیست
و نه سال و ده ماه و چند روز است اول ایشان ابو عباس السفاح بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس است و او را کوفه
او را در سنه یکصد و سی و دوم هجری بر خو و خلیفه گردانیدند و او همدران سال مروان ثانی را که خلیفه از بنی امیه بود و در محاربه
کشته بر سر خلافت نشست و او را بنی امیه را هر جا که یافت کشت در سنه یکصد و سی و شش هجری بعد خلافت چهار سال
و هشت ماه و یازده روز چاک بر سر گذشت بعد از وی برادرش ابو جعفر لقب به المنصور بن محمد مشهور بد و اقی بر سر خلافت
نشست و در سنه یکصد و چهل و پنج هجری بنیاد شهر بغداد جدید نهاد و چون در سنه یکصد و چهل و نه تعمیر اتمام یافت
آنرا دار الخلافت خود ساخت و میر عبد الله بن محمد در رساله بیان واقع نوشته که بغداد و شهریت بنایت و ست و تموری و تنظیم
با بنی بغداد قدیم و جدید جاری است و شهر که که حصار ندارد و جانب غربی دریا است و بغداد جدید بیست شرقی است و تمام آبادی
آن اندرون قطع است و قصر کسری که در ایام ظهور رسول کسور و منهدم شده بود از بغداد با فاصله شش فرسخ است و تا هنوز
عمارت آن برقرار است فقط و در هفت است تسلیم مسطور است که در عجایب البلدان آمده که چون نیم در وقت تعمیر بغداد ملاحظه
نمودم شش در قوس بود و این دلیل بر آنکه سی و خلیفه در آن شهر نمید و میگویند که چنان شد که او گفته بود از جمله سی و هفت نفر خلفای
بنی عباس یک تن در آن دیار بچلو بر سر ترک نناده اند و الله اعلم بالصواب باجماع در سنه یکصد و پنجاه و هشت المنصور
قصد زیارت که نموده میرفت در آشنای راه نزدیک بمیمن فوت شد جلد و را در که روه دفن کردند گویند که یکصد و نجاه
برای او کندیند بعد از آن او را دفن کردند تا اعدا را اطلاع نباشد که لاش او در کدام قبر است ایام خلافت او بیست و دو سال بود
و چون او در مردم مغل مشهور بود از آن سبب او را ابو الذواتی خواندندی بعد از وی پسرش المهدی بن المنصور که سوم خلیفه
از خلفای عباسیه است بر سر خلافت نشست و بعد از حکومت ده سال و یک ماه و بیست و دو روز در سنه
یکصد و شصت و نه هجری در گذشت منقول است که روزی مهدی جهت شکار بصحرافت و بعد که بسیار گرسنه و تشنه

با اعرابی دو چار شد انگس خلیفه را بنحیه برد و نان و شراب پیش او نهاد مهدی یک پیاله خوروه اعرابی را پسید که توانی که
 من کیستم گفت نه مهدی گفت که من وزیر خلیفه هستم بعد از آن پیاله دیگر خورد و باز پرسید که مرا میدانی که کیستم نیز بپایان
 که تو همین وقت گفتی که وزیر خلیفه هستی همان گفت که من از وزیر بزرگترم و پیاله دیگر خورد و گفت که من خود خلیفه هستم صاحبخانه
 ازین کلام بر جست و قریب شراب از پیش او بر برد خلیفه پرسید که قریب کجایی گفت که من ترسم که اگر پیاله دیگر بخوری بگوئی که تو خود
 رسول خدا هستی و اگر شاید پیاله خشم نوشی بگوئی که خدا هستی خلیفه ازین لطیفه بسیار خوشنود گردید و او را انعام بخشید بعد از
 مهدی پسرش الهادی ابن مهدی بر سر خلافت نشست او را در سنه یکصد و هشتاد و چهار هجری بموم کردند تا بمردت
 خلافت او یک سال و یک ماه بود بعد وفاتش برادر او مارون الرشید ابن مهدی که نیم خلیفه از خلفای عباسیه است
 در بغداد بر سر خلافت نشست و بعد خلافت بست و سه سال و دو ماه در سنه یکصد و نود و سه هجری در طوس فوت کرد و در
 مدفون گردید و او را چهار پسران بودند الایمن و المامون و القاسم و النقصم بعد وفات مارون پسرش الایمن ابن مارون
 بر سر خلافت جلوس نمود و برادرش المامون با وجبک دشت تا آنکه الایمن در سنه یکصد و نود و دشت هجری کشته شد و باقی
 المامون سرش از تن جدا ساخته تشییع نمودند مدت دولت الایمن چهار سال و دشت ماه و پنج روز بود و بعد شهادت او برادرش
 المامون ابن مارون الرشید بر سر خلافت جلوس فرمود سفیان ثوری در زمان ابو منصور عباسی بوده
 و در سنه یکصد و شصت هجری در زمان مهدی ابن منصور رحلت نموده قبرش در دیار بصره است تا به نوحه او ازین کتاب

تاریخ

۱۴۰	آنکه سفیان ثوری نام است	مرشد خاص رهبر عام است	مرقد مالیش بصره بدان	سال ترحیل او بهای خان
-----	-------------------------	-----------------------	----------------------	-----------------------

داود طای

در انواع علم بهره کامل دشت خاصه در فقه که بر سر آمده بود بست سال ابو خلیفه را شاگردی کرد و فضیل و ابراهیم را هم
 را دیده و سر طریقت او حبیب راجی بود و قتی نان بخورد ترسای بر و بگذشت پاره بدو داد آن شب ترسای با حلال خود صحبت
 کرد و معروف گرخی در وجود آمد و الله اعلم وفات داود طای در سنه خمس و ستین و مایه در زمان مهدی ابن منصور بوقی آمد

تاریخ

آنکه داود طای نام است	قدوه خاصه عمده عام است	شهاب ساز و واقی خلد برین	بجز او کیست در زمان وزین
سال نقیش خرد حکم کنند	گفت داود کو و اصل ایزد		

شقیق بلخی تاریخ نهم ماه رمضان سنه یکصد و هشتاد و چهار هجری در زمان مارون الرشید فوت نموده قبرش در ولایت نخلان

تاریخ

۱۴۱	آنکه شقیق بلخی بود	نخمس ماه صوم نقل نمود	قبر او در ولایت نخلان	گل مدفن است سال حلیت آن
	امام مالک تاریخ هفتم ربیع الثانی سنه یکصد و هشتاد و نه هجری در زمان مارون الرشید رحلت نمود			

تاریخ

محمد زمانه مالک بود	مارف و سالک سالک بود	سال مولود مالک دوران	گفت ماتف زری جواد جهان
بود کیشنه از ربیع دوم	شده تاریخ نقل او هفتم	بود چون بهنهای دین متین	سال ترحیل او است قدوه دین

المستقر بالعین متوکل علیہ کشتن برادر خود خلیفه گردید و پس از حکومت سه سال و شش ماه و چند روز در زندان که لشکریانش او را
 آنجا مقید ساخته بودند فوت کرد بعد از شش سال و شش ماه و چند روز در زندان که لشکریانش او را مقید ساخته بودند فوت کرد
 خلافت نمود در سنه و صد و پنجاه و شش هجری و در اثنای خلافت شایسته بود که حکومت است و در
 سال و یازده ماه و چند روز در سنه و صد و پنجاه و شش هجری فوت کرد و در امتداد موفق نیز فرمودند بعد از وی برادر زاده او المعتمد
 بن موفق بن متوکل خلیفه بغداد گردید و در سنه و صد و هشتاد و نه هجری بعد حکومت نه سال و هشت ماه و بیست و پنج روز در گذشت
 بعد از وی پسرش المعتمد بن محمد بن معتمد خلافت را در نین مانت و پس از حکومت شش سال و شش ماه و در سنه و صد و
 و پنج هجری در گذشت بعد از وی برادرش المعتمد بن محمد بن معتمد خلافت را در نین مانت و پس از حکومت شش سال و شش ماه و در سنه و صد و
 و پنج هجری در گذشت بعد از وی برادرش المعتمد بن محمد بن معتمد خلافت را در نین مانت و پس از حکومت شش سال و شش ماه و در سنه و صد و

ذکر پادشاهان بنی لیس و سلطنت نمودن ایشان در خراسان

اول ایشان محبوب بن لیس است که در زمان مهدی باک خلیفه بغداد بر ملک خراسان و غیره ستولی گشته و بعد حکومت یازده
 سال در زمان محمد بن معتمد و صد و شصت و پنج در گذشت بعد از او برادر او عمر بن لیس حاکم شد و در سال و صد و هشتاد
 و هشت است امیر اسماعیل سامانی حاکم ماورالنهر گرفتار گشت و او عمر لیس را بنخلیفه معتمد دستا خلیفه و را محسوس نمود و بعد از آن قتل رسید
 او یک چشم بود و پس از آنکه بوجوب معتمد امیر اسماعیل پسر عمر لیس را که محمد نام داشت انداخت مملکت بنی لیس او را تسلیم شد و احوال آن پادشاهان
 در مات چهارم ثبت است امام علی موسی رضایین موسی کاظم هشتم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب در سنه یکصد و پنجاه و هشت هجری
 در مدینه ولادت یافته نام مادرش ام سید بود و بتاریخ هفتم صفر سنه و صد و شصت و سه هجری در زمان مامون بن ابی اسحاق خلیفه بغداد فوت کرد و در سنه و صد و

تاریخ از مخبر الواصلین

ان امام زمان علی رضا	مادعی مهدی رجال و نسبا	ذات او را امام نامن دان	بهر روز خسته خاصن دان
گفت بافت بر روی قتب	سال مولود او امام مجتبی	بود آدینه و نهم ز صفر	که ز دنیا امام کرد و سمن
سال ترحیل آن امام زمان	خودم گفت صاحب ایمان	روفته او بشهدت حیان	همچو خورشید بر خاک و شنان

امام شافعی

در وقت دیگاست یکانه بود مردم است که بزمب احمد جلیل هر که نماز محمد اترک کند کافر گردد و بزمب شافعی نشود اما او را از عذاب
 گفته شافعی احمد را گفت چون کسی نماز کند از کافر شود چه کند تا مسلمان شود و گفت نماز کند شافعی گفت نماز کافر چو نه و در وقت باشد احمد
 خاموش ماند گویند که شافعی در یکصد و پنجاه هجری روزیکه ابوحنیفه رحلت نموده بود و آمد و در وقت چهاردهم خلافت امویهای متعبد شده

تاریخ از مخبر الواصلین

شافعی بود فر محمد بن	بهر علم فضل و صدق حسین	روز آدینه بود و صبح	که شده شافعی بحضرت رب
سال مولود او محمد بن دان	سال ترحیل او مقدس خوان	مرقد او بمصر فیض رسان	نزدین و زمان و کون و مکان

امام محمد تقی بن امام علی موسی رضا

هم امام است از اولاد علی ابن ابی طالب در سنه یکصد و نود و پنج ولادت یافته و در زمان خلافت معتمد با عده عباسی در سنه
 و صد و بیست هجری وفات نموده و در بغداد مدفون گشته + تاریخ تقییه +

آن امام تقی جواد زمان	تعب او زکی و جان فدایان	در جهان بود صابر و داناتی	شده سال تولدش صد و نواتی
-----------------------	-------------------------	---------------------------	--------------------------

۲۲۰	سبح و تحمید و تسبیح بود که قتی سوی خلد غم نمود	سال سم دادن قتی زمان	دین نمرودم برون شده بود
	مرد پاک دوست در جسد او	رحمت حق همیشه بروی باد	
	بشرد حافی اصل می از مرد است میتم نبد او گشته و آنجا چارشنبه بود هم روز از محرم سال سیع عشرین و مائین در زمان خلافت معتمد با فقه در گذشته پیش از احمد خیل بسا امداد ویران بزرگ میداشتند از احمد خیل تاریخ وفات از نمرود اصلین که از آن سنه		
	دو صد و بیست و پنج استخراج میابد +	تاریخ	+ + + + +
	بشرد حافی که قد و ده بیست	بهدار راه دان و راه برست	روز عاشوره چارشنبه بود
	سال تاریخ نقل اول شک	صاحب عدل گفت عود	مرد مالی اش بر بغداد است
۲۲۱			جسم در خوش نصیب حق شاد
	خواججه بایزید سبطی		
	در مراتب انساب ناما سطور است که نامش طغوری بود و نام پدرش عیسی ابن آدم بن مروشان جدوی گبری بود و شاد از اقران احمد حضرت امام سبغ حاضر می بود و عمری در از یافته و در زمان ابو الفضل خضر بن معتمد تاریخ است و ششم ماه شعبان در سنه اربع و ثلثین و مائین فوت کرده و بقوی احمدی و ثلثین و مائین تاریخ که نوشته می آید سنه دو صد و سی و هجری استخراج می یابد +	تاریخ	+ + + + +
۲۲۲	سلطان سالکان و حق ابابیر	در سال طاعت و سنین بود و بود	در راه و لایم رحلت گشت از جهان چون قدسیان بمالتم قدسش قلم شد
	حاتم اعظم		
	از قدامی شیخ خراسان بود و مرید شفیق بلخی است و پیر احمد خضر و یه گویند که روزی زنی مسکمی پرسید نگاه بادی از و صادر شد آن زن خجل شده نظر بر پشت پادخت حاتم برای رنغ خجالت او گفت با و از بلند گو که گوش من که است زن خوشدل شده باز متعنا مسئله تمیید شد و حاتم نیز از آن باز خود را که ساخت و از آن رست که او را حاتم اعظم میگویند در زمان خلافت النویل بن معتمد بسال دو صد و سی و هجری فوت کرد +	تاریخ از نمرود اصلین	+ + + + +
۲۲۳	اگر او بود عارف یزدان	نام او حاتم اعظم بدان	سال تاریخ نقل آن بسود
		دزدوای من مرقد او است	بر سریر بهشت سندا است
	احمد خضر و یه مرید و خلیفه خواججه حاتم اعظم بود در سنه دو صد و چهل فوت کرد و در تاریخ وفات در کتاب نمرود اصلین نوشته شد که از آن سال دو صد و سی و نه استخراج می یابد تاریخ		
۲۲۴	اگر چون خضر بود یک رویه	نام او احمد ابن خضر و یه	قد و ده دین و عده و بیست
	عقل تاریخ آن دلی احمد	گفت جاوید حق احمد	مرقد او در بیخ شهر است
۲۲۵			اسوه دهر زنده عفاست
	احمد ابن خیل		
	او را تکلیف کرد که در آن راه طوق کید نکند هزار تا زیاده زدند قبول نکرد و از آن سبب خلیفه معتمد او را مجوس کرده و بخارا در سنه یکصد و شصت و چهار در بغداد متولد شده و در آنجا دوازدهم ربیع الاول سنه دو صد و چهل یک در ایام خلافت النویل		
	جاسی فوت کرده +	تاریخ وفات از نمرود اصلین	+ + + + +
	اگر او بود احمد خیل	شداد و غم و علم و زیب عمل	بود مدینه پیش صدیق یقین قطب کونین شاه می الدین

۲۴۱	دات او حده زمان و زمین	سال تولد دولت صاحبین	سال تولد آن خدا آگاه	شده رتم صاحب جان
		جسم بر نور است در حقیقت	روح بر نفس و بحیثیت	

و اکنون مصری در نجات الانس نصیف مولود سلطان جامی مرقوم است که ذوالنون مصری در محسن دایمین از دنیا بر رفت چون خازنه او را برداشتند که بی از مرقان بر سر خازنه او بر در پا خند چنانچه هر خلق را از سایه خود پوشیدند کس از مرقان یکی را ندیده بود مگر پس از وی بر سر خازنه مری شاکویش افندی داشتند مسلم بالصواب تاریخ از خبر الواصلین نوشته شد +

تاریخ

اگر ذوالنون مصری است نام است	قدومه اولیای ایام است	سال سنقار آن دلی زمان	خودم گفت از مدان و جهان
------------------------------	-----------------------	-----------------------	-------------------------

محمد اسماعیل صاحب صحیح بخاری

در سنه یکصد و نود و چهار ولادت یافتند و در سنه پنجاه و هجری شم ماه رجب رحلت نمود و تاریخ از خبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آن محمد که ابن اسماعیل	بود بی شک عیسی رب جلیل	ماه شوال بود شایسته	که طلوعش نمود چون آبسم
سال بود آن خدا آگاه	گفت یافت غریب دین بند	صبح آدینه و نیم ز رجب	بود کان قحط شد ز دایم
	سال نقلش ز این جنت طبق	گفت غیب گفت طبق	

سری سقطی است و جفید و سایر بغدادیان است از اقران حادث و شد حافی است در اول سقط فروشی میکرد و بعد از آن مرید و وفات کفری گشته او خال جفید بود و حبیب را می رادیده و مع شنبه سیوم و رمضان سنه ثلث و خمین دایم در ایام غلاته و بعد عباسی از دنیا رفته و در خط بغداد مدفون گشته تاریخ از خبر الواصلین نوشته شد + + + + +

محمد اولیای سری سقطی	قدومه انصاف سری سقطی	روز آدینه بود و سلج رجب	که گذشت از جهان بعیش و طرب
باز تاریخ سیوم رمضان	روز ترحیل بود و شنبه دین	لیک بی شبیه سال حلت آن	شده مرقوم زین مدن جهان
	مرقد و خطه بعد از اد	هست بی شبیه موضع ارشاد	

امام علی نقی بن امام محمد تقی دوم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب سال ولادت او د و صد و سیزده هجری است و سال قات و د و صد و پنجاه و پنج در بغداد بموضعی که از سرمن رای گویند مشهور به طاهره در خانه خود با امام محمد تقی که پسر او بود مدفون اند و آن مقام را در رف و عالی ساخته اند و درین آنجا از مردم زوارند و ولایت را بهندید و تفریق میکرد و بر طبق عقیده اهل تشیع جای که امام مهدی عیبت نموده اند و رنج ته خانه واقع است + تاریخ + + + + +

آن علی زمان امام حاکم	مادی خلق و رهنمای نام	سال بود او زردی سنه	اکمل الاکمل است گفت خرد
بود و د و شصت و سیوم رجب	که نقی شد بسوی حضرت کرد	سال نقلش با تعلق جهان	کونقی بود زب وین بر خوان
باز سال وصال آن شیرین	ساکن مدین شد بصیرت	مرقد پاک او در حرم حاکم	مالی را شد است کار گشتی

محمد بن معاف

تاریخ نیز در رمضان سنه د و صد و پنجاه و هفت رحلت نموده و در پیشا بود مدفون گشته تاریخ و نجات از خبر الواصلین تاریخ

آن محمد بن معاف است او	اول آفاق را طاعت او	رونه شبیه که کرد خرم جهان	بزدیم بود از بر و خطان
------------------------	---------------------	---------------------------	------------------------

۲۵۴	سال نقلش از اوج بهشت فلک	گفت ساکن بقدر و در ملک	مرقد پاک ابو بنیثا پور	ز ایرش جن دانش و منش طبر
امام حسن عسکری بن امام علی نقی ع				
مازدهم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب در سنه دوصد و سی و دو ولادت یافته و وفاتش بست و دوم محرم سنه دوصد و شصت و یک هجری بوقوع آمده و در سرمن رای در پهلوی پدر خود مدفون است *				
تاریخ				
۲۵۱	حسن عسکری که مصوم است از محرم که بست و دویم بود	همچو آبای خویش مسوم است روز یکشنبه اش سفر فرمود	سال مولود او بلطف قدیر	سال نقلش زرستی برخوان
امام محمد مهدی بن امام حسن عسکری ع				
دوازدهم امام است از اولاد علی ابن ابی طالب در سرمن رای تولد شده و در زر دگی معیت نموده و طبق انتقال شیخ باقر علیه السلام خوانده شد *				
تاریخ				
* * *				
آنکه او سدی است و مادی خلق از او است شادی اخلاف ولادت آن شاه است پیدایش خلق الهی				
جمعه دهم محرم بود که از آفاق غیبتش فرمود یافتن سال غیبتش بسند سدی صاحب زمان آمد				
عبدالله ابو سلم صاحب صحیح مسلم				
بموجب تاریخ که در خبر الوصلین مرقوم است سال ولادت او دوصد و دو هجری است و سال وفات دوصد و شصت و یک تاریخ است				
تاریخ				
۲۵۱	پیشوای زمانه مسلم بود	بجالات دین مسلم بود	سال مولود آن یگانه و طاق	خودم گفت مادی آفاق
ابراهم بن محمد بن سلیمان المنصور الطنجی از انبای ملوک غلب است در جوانی توبه کرد و قتی بصید بیرون رفته بود با قتی آواز داد که ای ابراهیم نه از برای این کار ترا آوریده اند ویران گاهی پدید آمد ترک سلطنت نموده دست در طرقت نیکوز و بگر رفت در انجا با سفیان ثوری و فضیل عیاض و ابو یوسف صحبت داشت و از انجا بشام رفت و آنجا کسب میکرد تا در سنه احدی دسین و داتین و یقال فی سندست دسین و داتین از دنیا رفت و ازین تاریخ که از خبر الوصلین نوشته شده دوصد و شصت و یک تاریخ است				
تاریخ				
۲۵۴	پورا دهم که بود ابراهیم بود از خون ایزد متعال	صاحب معرفت لقب سلیم	صاحب غلب بود آن سلطان	تارک سلطنت شد از دل جان
سال نقلش که دشنین بود عمر آن شاه یکصد و ده سال				
گفت سلطان اهل دین بود				
ابو عبد الله مغربی				
استاد ابراهیم خواص و ابراهیم شیبان که مان شاهی و ابو بکر بکیزیت و شاگرد ابو الحسین رزین هر دو بوده و عمر دوصد و بست و دو سال بود عمر استاد و دص و بست سال و ابو الحسین شاگرد عبد الواحد زید بصری است و عبد الواحد زید شاگرد من بصری است و قبر ابو عبد الله بر سر کوه طرسینا است پهلوی استاد و ی و قبر ابو الحسین علی رزین در زیر درخت خرقوت گویند				

بود و ایشان بادشاهان عادل کسرو فاضل پرور بوده اند رباعی نه تن بودند زاکل سامان مذکور کشته بامارت خراسان مشهور
 اسمعیلی و انجری و نصری و دوف و عبد الملک و منصور و بعضی ده نفر قرار داده اند یعنی ابو ابراهیم اسمعیل بن نوح را
 که مستقر اشتبار داشته داخل بادشاهان نموده اند اول ایشان امیر اسمعیل سامانی بود که معتد خلیفه در سنه د و صد و شصت
 و یک هجری پدرش احمد بن اسد بن سامان را ولایت ماوراء النهر تفویض نموده بود و چون او رحلت کرد پسرش اسمعیل
 پیدا کرد پس از آنکه عمر ولایت را گرفتار ساخت و بوجوب امر معتد خلیفه محمد بن عمر ولایت را از دست ملکست بن لیث او را تسلیم شد
 و اسم سلطنت بر او اطلاق یافت منتول است که چون عمر ولایت در سال د و صد و هشتاد و هشت هجری بدست امیر اسمعیل رسید
 امیر در تقیض خزائن او شد و در تفحص آن بتوجه هرات گردید ساکنان آن بلده امان خواستند امیر ایشان را امان داده از اموال
 عمر دستغلام کرد و هر چند بیشتر جست کثرت یافت در خلال این حال کنیزی از کنیزگان خاصه شهر یار گردن بندی که مرصع بود
 بقطعهای لعل از گردن بیرون کرده بموضعی نهاد و غیواری قطعه های لعل را گوشت پنداشته در ر بود و بعضی از ترکان سوار
 شده بهر جانب که آن موشگیر پرواز میکردی تا خند بحسب اتفاق حایل از چنگال غیو از جدا شد و در چاهی افتاد و بحسب بر
 آوردن مردم بچاه درآمدند و از آن چاه بچاه دیگر راه بردند و صدای قی ملو از زرد گوهر یافتند آن خود خزانه عمر بود و اسمعیل سامانی
 بعد حکومت بست سال در سنه د و صد و نود و پنج فوت کرد و بعد از او پسرش احمد بن اسمعیل بر سندهامارت نشست و بعد از
 و نیم سال بدست غلامان در سنه صد و یک کشته شد بعد از او پسرش نصر بن احمد که معاصر خلیفه الراضی بالله بود بدست
 سی سال بعد و داد روزگار گذرانید و در سال صد و یک بعراضه سل دگر نشست و روکی شاعرانند مای او بود بعد از
 پسرش نوح بن نصر و از ده سال کسری حکومت کرده در سنه صد و چهل و سه وفات یافت بعد از وی پسرش
 عبد الملک بن نوح هفت سال و ششماه حکومت نموده در سنه صد و پنجاه از سپاه فاده جان داد و بعد از وی
 برادرش منصور بن نوح حکومت رسید و در اوایل سلطنت او التکلیف که حکومت خراسان تعلق بدو بود و از بادشاه خود
 ورزیده بفرجی رفت و برافغانه آند یا رستولی گشته بادشاه آن ولایت گردید امیر منصور مدت پانزده سال حکومت کرده
 نماند بعد از او پسرش نوح بن منصور که معاصر سلطان سلجوق بود و حکومت رسید و بعد حکومت بست و دو سال در سنه
 صد و هفتاد و هفت در گذشت بعد از وی پسرش منصور بن نوح بامارت رسید و یک سال و هفت ماه حکمرانی کرده
 بایامی برادرش محول گردید عبد الملک بن نوح امیر شد و در سال صد و هشتاد و نه بدست ملک ترک الملک خان
 گرفتار شده و خنجر هستی بیاد فاداد برادر او اسمعیل د و سه نوبت بالشکریان الملک خان محاربات نمود تا که در سنه صد
 و نود و پنج هجری ماهر دانی که سردار طایفه بود باعث قتل او شد بعد از آن دولت این طبقه بانتهار رسید شیخ حسین
 بن منصور حلاج رضی الله عنیه در اکثر تواریخ مسطور است که او حلاج نبود و وزی برانبار غنیه برگزشت و اشارتی کرد در حال
 دانه از غنیه جدا شد خلق تمیز شدند و بر حلاج نام کردند و الله اعلم کار او کاغیب بود همه عمر در غایت سوز و اشتیاق مست و مقیر
 و شوریده روزگار بود و در اتصاف بسیار بهت فراستی داشت که کس نمیشد و اغلب شلخ کبار در کار او ابا کرده اند که
 او را در تصوف قدیمی میت گر شیخ عبد الله و شیخ ابو بکر شبل و شیخ ابو القاسم شیری او را قبول کرده اند و شیخ ابو سعید
 و شیخ ابو القاسم بر جانی و شیخ ابو علی مازنی و داماد یوسف همدانی و کاراوشیری دهشته اند و بعضی در کار او متوقف اند
 ابو القاسم شیری گفته در حق او که اگر قبول بود و در نزاجی مرد و دگر د و اگر مرد و د بود قبول خلق نشود و باز بعضی او را به سحر

نسبت کرده اند که از اصحاب حلول بودند نقلی است که منصور با چار صد هجونی بجای میرفت روزی چند چهری نیاقتند حسین را گفتند
 ما را شیر بریان می بای گفت نشیند پس دست اند پس شست کرده شیر بریان باد و قرص سکی میداد تا چار صد بریان شود قصد
 قرص داد بعد از آن گفتند ما را طب می باید گفت مرا بغشاید رطب از وی مبارید تا سیر خوردن نقل است که طایفه او را در باد گفت
 ما را بخیری باید دست در سو اگر طبقی انجیر تازه پیش نهاد و یکبار دیگر خواستند طبقی حلوا در بادیه پیش ایشان نهاد تا آنکه کارهای
 عجیب از و پدید آمد خلق متحیر شدند و سخن او بخلیفه القدر عباسی رسانیدند و جمله قتل و اتفاق کردند از آنکه انا الحق می گفت گفتند که هو
 بگو گفت بلی همه اوست شما میگویند که او گم شده است بلکه حسین گم شده است بجز محیط کم نشود خلیفه را خبر کردند که حسین چنین میگوید
 گفت بگذارید تا بکشندش و علی بن عیسی را که وزیر خلیفه بود بروی متغیر گردانیدند و امیه فتوی دادند که او را بایکشت خلیفه فرود
 تا او را بر زندان کردند تا مدت یکسال و پنجاه در زندان بود و خلق می آمدند و مسئله می پرسیدند در زندان سه صد کس بودند شبی ایشان
 را گفت ای زندانیان شما را خلاص میدهم گفتند چرا خود را خلاص نمیدهی گفت در بند خداوندیم و پاس طاعت میدارم اگر خواهم یک
 اشاره همه بند بکشیم پس با بگشت اشاره کرد همه بند از هم فرو ریخته شد ایشان گفتند کجا رویم که در زندان را بسته اند اشاره
 بدیوار کردنی الحال از قدرت الهی رخنه شد و راه پدید آمد گفت اکنون سرخویش گیرید گفتند تو چرا نمی آئی گفت ما را باد و سریت که
 خبر برسد از نمیتوان گفت که حق را با ما عتابی است چون روز شد خلیفه را خبر رسید گفت فتنه خواهد شد او را بکشید یا چوب زند که
 ازین سخن برگردد سه صد چوب زدند بر چوب که میزدند و از نصیح می آمد چون او را بردار کردند چند هزار آدمی گرد آمدند و او را بر سر
 میگرد و میگفت حق حق انا الحق و هر کسی سنگی می انداخت شبلی موافقت را گلی انداخت حسین آهی برکشید گفتند ازین سنگها
 آه نکردی و از گلی آه کردی چه معنی است گفت از آنکه اینها نمیدانند و مانند از و نخم می آید که او میداند که نمی باید انداخت
 پس و شش جدا کردند خنده بر دپایش بریدن تبسمی کرد پس خنپایش بکندیدند قیامت از خلق برخاست بعضی میگفتند بعضی
 سنگ می انداختند و آخرین سخن از حسین این بود که گفت الواحد الفرد الا حد پس زبانش بریدند و نماز شام بود که سرش
 از تن جدا ساختند در میان سر بریدن تبسمی کرد و جان بداد مردمان خروش کردند که حسین گوی قضا به پایان رضا برسد از
 یک یک اندام آوازی آمد که انا الحق گفتند که این فتنه از آن بدتر خواهد بود که در حال حیات او پس اعضای او را سوختند از خاطر
 نیز همان آوازی آمد که انا الحق و در وقت قتل خون که از وی می آمد نقش اندک ظاهر میشد حسین پیش ازین خادم را گفته بود
 که چون خاکستر من بد جلد اندازند آب قوت گیر و چنانکه بغداد را هم غرقه باشد ترا باید که آن ساعت خرقة من بر لب آب بری
 و بعضا بزنی تا آب بر قرار خود برود چون روز سوم خاکستر او آب دادند همچنان آواز انا الحق می آمد و آب قوت کردن گرفت
 خادم خرقة لب بد جلد زدنی الحال آب بر قرار خود زد و خاکسترش خاموش گشت پس از آن خاکستر را جمع کردند
 و دفن ساختند در نغمت است که با جفید و ثوری صحبت داشته و شاگرد عمر و بن عثمان کی است و عبد الملک شکاف
 که شاگرد حلاج بود و صد و ست سال عمر داشت او میگفت که وقتی حلاج را گفتم ای شیخ عارف که باشد گفت عارف آن
 باشد که روز سه شنبه شش روز مانده باشد از ماه ذی قعدة سنه سبع و ثلث مائة و یراب باب الطاق برزد و بعد از آن
 و بای او برزد و چشم او را بکند و گوئسار بردار کند و بسوزانند و خاک او را بر باد دهند اینهمه که گفته بود یک یک بر سر او
 گذشت و الله اعلم دین تاریخ از کتاب نجر الواصلین است که از آن سنه صد و پنج استخراج میاید و تاریخ *

تأه باز هوای عالم فور	است بیشک حسین بن منصور	سلح عاشوره و سه شنبه بدان	روز نقشش با اتفاق جان
-----------------------	------------------------	---------------------------	-----------------------

بقول اکثر ارباب بیت از دهستان گشتاب در سلسله نظم انتظام داده بدست ملاهی کشته شهاب فرودی اشاده جان کردیم

اشاده فرودی

جالی بیامده کناده زبان	سخن گفتن خوب طبع روان	بشعر آرم این نامر گفتن	از و شادمان شد دل آهنگ
ز گشتاب گشتاب تی بزر	بگفت و سر آمد بدو روزگار		

ابو نصر اسماعیل بن جواد الحویری صاحب صحاح اللغات در سنه صد و نود و دیکه صد و نود و چهار هجری فوت کرده

تایخ از بحر الوصلین

۳۹۲

اگر دانش بعد صفات آمد	جوهری کاشت اللغات آمد	سال ترحیل آیین حیدر زمان	رحمة الحق رقم زده و نود
سال ترحیل اوزر دی حساب	منظر از حوالتی در باب		

استخمس از ابتدای سال چهار صد و یک لغایت سنه پانصد از هجرت
ذکر خلفای عباسیه که در مات خیم در بغداد خلافت نموده اند

در ابتدای مات خیم اتفاقا در بغداد که بست خیم خلیفه از خلفای عباسیه بود بر سریر خلافت بغداد جاداشت معاصر سلطان محمود غزنوی بود و در سنه چهار صد و بست دود هجری بعد خلافت چهل و یک سال و سه ماه رحلت نمود بعد از وی پسرش القائم بالله بن قاده خلیفه شد و چهل و چهار سال و هشت ماه خلافت نموده در سنه چهار صد و هشت و دین جان فرمود بعد از و بنیرکاه و مقتدی بالله بن محمد بن القائم بر سریر خلافت نشست و بعد حکومت نوزده سال و پنجاه و سه سنه چهار صد و هشتاد و پنج در گذشت بعد از وی پسرش المستظهر بالله بن مقتدی بر سر خلافت نشست و بست و پنج سال و چند ماه خلافت نموده در گذشت شیخ ابو سعید ابو الخیر تبارخ چارم شعبان سنه چهار صد و شش هجری فوت کرده

تایخ

قطب حق ابو سعید ابو الخیر است	رهنمای گانه و غیر است	شد ز دنیا بسوی اوج جان	بشعبه چارم شعبان
ذات او دلگشای فردوست	سال لغتیش جامی قفودوست		

۳۰۴

ابو القاسم منصور العزیزی مرقوم است که فردوسی فردوس فصاحت را رضوان و دعوه بلاغت را بران بود و مصداق نمایی شاهانه است که همان را در محالیت انداخته از دهقان زاد دای طوس بوده منصور نام دشته و کنش
ابو القاسم دنام در او فرزندین احمد نقل است که در ایام دولت سامانیه و قیامی اندک زمانی به نظم شاهانه مشغول شده و گفته گردید
چون ریاض دولت آل ناصر ماسر گردید سلطان محمود را بنظم آن کتاب میلی تمام بهم رسید و عنصری شاعر بکلیت تکلف
بعد وقت حکایتی افشا میکرد چون آوازه خواستش سلطان همه جا رسید فردوسی که در خود استعداد آن میدید از جنگ
فریدون و ضحاک مینی چند به نظم آورد چنانچه همه کس را بشنودن آن رغبت پیدا شد و آوازه او به سلطان رسید و فرزند
طلب بنام او صادر گردید فردوسی عازم غزنی شد چون بشهر درآمد قضا را به ندیم سلطان که مایک نام و هشت باز خورده منزل
او زد و آمد اتفاقا در دزد دیگر مسجدی و فرخی و عنصری شاعران در باغی نشسته شراب میخوردند که از دور فرودی را دیدند
که می آید با هم گفتند که مردی بیگانه می آید میش با منقض خواهد کرد بهتر آنست که بطریق طرافت او را دفع کنیم و هر کدام
مصرعه گویم که مصرعه چارم قافیه داشته باشد یقین که او ترانه گفت خود بخود خواهد رفت چون فردوسی نزد یک رسید

سلام گفت جواب سلام دادند چون نشستند رسیدند از کجای گفت از قبه طوس گفتند هر کدام یک مصرعه گویم هر که تواند
گفت رفیق ما باشد والا برود اول مصری گفت مصرعه چون عارض تو ماه نباشد روشن چ مصرعه ثانی رفیق گفت مصرعه
مانند رخت گل نبود در گشتن چ مصرعه سوم عبیدی گفت مصرعه عزراگان تو می گذر کند در جوشن چ مصرعه چهارم خودی
گفت مصرعه مانند سنان گیو در جنگ کشتن چ چون قرار بود که جوت روی بر مصرعه ششین و فون باشد غیر از فطش
دیگر قافیه نهشت شولتوب شدند و پرسیدند که گیو پیش که بودند فردوسی دستا نهایی ایشان گفت شرار اخوش آمد احترام
و غرور فردوسی نمودند و گفتند که این مرد را به سلطان باید نمود تا شاهنامه بگوید روز دیگر با هم گفتند که اگر امیر در سلطان بنشیند
ما را نزد سلطان آبرو نماند پس بجایان گفتند اگر مردی بدنی صورت بیاید نزد سلطان نگذارند فردوسی چون حدیثات
دید همان شب دهستان رستم و اسفندیار را نظم کرده با یک داد تا بمطالع سلطان رسانید سلطان را خوش آمد و با حضار
او شال داد چون فردوسی بنزل سلطان آمد حکم شد که یکی از شعر شعری که مناسبی با نوحسن داشته باشد بگوید شرار از من و شرار
بفرودسی نمودند فردوسی در بدیه این رباعی گفت رباعی مست است تا چشم تو تیر بیت پس کس که زیر چشم مست تو
گرفت عارضت زره غدیری است چ که تیر تیر سده کس خاصه ز مست چ سلطان را التفات زیاده گشت بعد از آن مصری
به سلطان عرض نمود که بنده را از خدمت سلطان فراق نیست که شاهنامه را بنظم آورد اما اگر فردوسی که ادراک عالی و قوت سخن
و فصاحت تمام دارد حکم شود تا بدین کار مشغول گردد پس سلطان فردوسی را فرمود که میخواهم که شاهنامه را بنظم آوری فردوسی تمهیل
فرمود سلطان نزدیک قصر خود فردوسی را جای داد تا در آنجا اقامت گزیده گفت شاهنامه مشغول شد یکی ارکان دولتش
فردوسی برفت الا خواج حسن بمبیدی که بر وجه سیر و عنصری چون قوت سخن فردوسی دید چندی از شاهنامه در جنگ نظم
و سهراب که گفته بود بسوخت فردوسی هر دو استانی که بنظم می آورد بنظر سلطان میرسانید سلطان بمیوض هر بیت یک دنیا طلا
و عده فرمود فردوسی دفتر و قصه با آنچه که بود بنظم آورد تا مدت سی سال تمام کرد و بخدمت سلطان برد چون در ابتدا نماند
شرط آداب نگار داشته بود و سخن در زهد و شیع که طریقه ادب بود گفت چنانچه این بیت از دست ابیات *

بدان زادم هم بدین گذرم * شما گوی پهنه و حیدرم * اگر چشم داری بدگر سرای * بنزد علی دینی جوی جامی
گرت زین بد آید گناه من است * همین است و آیین راه من است * اگر چه سلطان را ناخوش آمد لیکن بموجب عده فرمان داد
که شصت هزار دنیا طلا بد و بدهند حسن بمبیدی جماعتی از دبیران و مصاحبان را در کار کرد تا سلطان را از آن عده دفع
آمدند و گفتند که شصت هزار دنیا طلا بیک شاعر مغلوک دادن چه لایق است اگر شصت هزار دنیا نقره بدهند بسیار است
سلطان گفت شما دانید پس شصت هزار دنیا نقره بد و فرستادند دنیا را بر سر سرای او آوردند چون شنیدند که در کار است
بدر گریه بردند چون آواز گریه بیرون آمد از دیدن شصت هزار دنیا نقره طول شد تا وقت بست هزار درم به حامی دادند
بست هزار درم به شخصی که کاسه شربت آورده بود داد و بست هزار دیگر بکسانیکه ز نزد او آورده بودند داد و به سلطان رسانیدند
رنجیده شد حسن بمبیدی که حاضر بود گفت اگر سلطان او را شش دوم میفرستاد بایستی که بر دیده نماده قبول میکرد این
ادامی بی ادبی است و نیز نه بهب تر مطیع دارد و قمر علی اهل تشیع را گویند سلطان فرمود که در پای پیش اندازند این خبر به
رسانیدند تا مام شب در اندیشه بود وقت نماز آمد آنجا که سلطان و ضو میا خست رفت و در پای سلطان افتاد و گفت محمود
سخن بنده را بطرز دیگر بمیوض حضرت سلطان رسانیده اند بنده قمر علی نیست سلطان فرمود از مرگناه تو در گذشت و ازین

بعد از این ترا پیش من راهیت بعد از آن فردوسی بخانه خود آمد و بیستی چند بر سر سلطان گشت بایزاد گفت که بعد بخت روز
 روزیکه سلطان خوشوقت با شد این کاغذ را بوی خواهی داد این گفت و ما با هرستان پیش گرفت بعد از چند گاه ایاز کاغذ را
 به سلطان داد سلطان خواند و متعجب شد مردم دینی او بر خراسان و طوس فرستاد تا او را بیاورند و خبر خوانند و تمام زور به خدا داد
 سلطان به من نمیدی و دیران در چشم شد و ایشان را در بند کرد و محبت هر روزم اتان ایشان بستید و گفت که شما مراد نام
 کمید با صدی که داشتید او چیزی گفته که با جان باشد نویسد و بخواند آن چهار شاهنامه بماند و بی شو شاهنامه تا هست
 بیت که شت شرکت محمود در زمانه ماند به جز این خانه که نشاخت قدر فردوسی به با بگو چون فردوسی بطبرستان رسید
 شهید شیرزاد را که از فضل بزرگ و شهر یار بودند بدید و گفت که من این کتاب را بنام تویی گنم چه همه اخبار و آثار اجداد توست شیرزاد
 ویران خواست و گفت محمود خداوند من است شاهنامه را بنام دی را کن و روز دیگر صد و بیست هزار درهم بوی فرستاد و گفت
 که چون سلطان بمن فرست و دل با محمود خوش کن که سلطان را بخی برین داشتند که رضای تو بخت فردوسی آن بیتا بوی فرستاد
 فرمود تا بکشند و پس از آن فردوسی این چند بیت در صدر خواهی آن گفت به ایایا

بیکم گفت کسی را که بخت داشت به هیچ وجه مرا و از زبانه بخت	بر و مجاور دریا نشین کرد روزی به مدت افتد دوی کجایش
خسته حضرت محمود را دل دلتا چگونه دریا که آنرا به بخت	شدم بدریا غوطه زدم ندیدم در چاه بخت من بهت این کتاب

بعد از آن فردوسی چون بطوس رفت خبر به سلطان رسید طبعی نیکو باز و رسم بسیار نزد او فرستاد چون آنکس در شهر طوس
 رسید جنازه فردوسی را با غلظت تمام بیرون آوردند و پر سید جازاکمیت گفتند فردوسی است او گلین شده نزد سلطان گفتند
 تا چه فرماید سلطان فرمود آن مال را بوارثان بدهند و مقرر خوانند از فردوسی و ختری مانده بود که بهت مردانه داشت آن
 مال را تر و او بردند و قمر قبول نکرد و گفت که پدر من قبول نکرد من نیز قبول نیکم به سلطان خبر رسانیدند سلطان فرمود تا از آن
 زرعهارتی عالی بر قبر فردوسی تعمیر نمودند و آن ایایا است که فردوسی در تمام شاهنامه گفته ابداد بر صغیر روزگار یادگار مانده من چون

ایایا

بدان شهر یار که این روزگار	خانه بسی بر کس یادگار	به توست از خدا میا زار کس	ره رستگاری همین است و بس
میا زار سوری که دانه کش است	که جان دارد و جان شیرین است	چو دیدی تو این خاطر تیز من	نه اندیشی از طبع خونریز من
بدانش نه بد شاه را دستگاه	و گرنه مرا پشاندی بجاه	اگر شاه را شاه بودی پدر	مرا تیج دادی وزیر من
اگر مادر شاه بانو بهیسه	مرا بیم وزر تا بزانو بهیسه	نه خسر و نه زادی نه والا سوری	پدرش از صفایان بگنگری
بخت شاه محمود عالی تبار	نه اندر نه است و سر اندر چهار	پرستار زاده نه گید به کار	اگر چه بود زاده به شهباز
بسی زنجیر بودم درین سال سی	عجم زنده که دم بهین پاری	بسی سال بردم به شنه نامریج	که شاه بخت بد من مال و تیج
یاد او من گنج را بر کشاد	مرا خبر بجای تقای زنداد	کنون عمر نزد یک بهفتاد شد	ایمدم به یکبار بر باد شد

موت گفت گوید که از کلام فردوسی چنان مستفاد میگردد که او شاهنامه را بهت سی سال بنظر آورده و در آنوقت عمرش قریب
 به هفتاد رسید بود چون در مقامی دید شد که او بعد از آنکه از سلطان رنجیده متوجه طبرستان شد قریب ده سال دیگر
 زنده بود پس ظاهر است که هنگام وفات او که در سنه چهارصد و یازده هجری بوقوع آمده عمرش بنیاده از هشتاد و سال بوده
 باشد و فردوسی کتاب شاهنامه را در سنه چهارصد هجری ختم کرده چنانچه تاریخ آن خود گفته به تاریخ *

بنام جهان داور و گردگار ز هجرت شده چار صد سال باز تبارخ ز هجرت شد پنج هشتاد و آرد که گفتم من این قصه شاهوار اگر مدت سی سال را از چهار صد منگارده شود سه صد و هشتاد و بیانی اند پس ظاهر است که فردوسی از همین سال بگفتن کتاب شاهنامه مشغول گشته و مصداق این معنی این ابیات شاهنامه است که فردوسی بعد نظم کردن قصه نزد گردگار گفت +

تبارخ

سند آمد کنون قصه نزد گردگار | باده سفندار و روز آورد | ز هجرت سه صد سال هشتاد و آرد | بنام جهان داور و گردگار

ازین کلام بر ظاهر است که فردوسی نه بخاهش سلطان محمود بگفتن شاهنامه که بستم بلکه تا نوزده سال پیش از جلوس سلطان باین کار مشغول گشته و بعد از آن حسب خواهش سلطان باقی داستانها را بنظم آورده در طبقات اکبری مرقوم است که فردوسی سال چهار صد و شانزده هجری فوت کرده

در کیفیت دولت آل ناصر یعنی سلطان ناصرالدین سبکتگین غزنه نویسی

در زمان دولت امیر عبدالملک بن نوح بادشاه و اورانهر حکومت خراسان بر سلطان الپ تگین تعلق داشت بعد وفات امیر عبدالملک الپ تگین انخواف و زریده در سنه سه صد و پنجاه هجری با طراف غزنی رفت و برافا غنه آندایار استیلا یافت بادشاه آن ولایت گشت و بعد سلطنت پانزده سال وفات کرد بعد از و پسرش ابوالساقی یک سال حکومت نموده شاید که در سنه سه صد و شصت و هفت درگذشت چون دارقندی داشت ایمان ملک سبکتگین را که یکی از بنده های سلطان الپ تگین بود بطلب سلطان ناصرالدین سبکتگین ساخته در غزنی بر سر پشته ای نشاند اول دوست از بادشاهان اسلام که رخ سوی هندوستان نموده و پاره از ملک هند بدست آورده بعد وفاتش که در سال سه صد و هشتاد و هفت در راه بغان بوقوع آمده پسرش سلطان محمود سبکتگین در غزنی سریر سلطنت و ایالت را رونق بخشید سلطان محمود غزنوی پسر سلطان ناصرالدین سبکتگین است در اوایل مات پنجم بر ولایت غزنه سلطنت میکرد در مین حیات پدر یعنی از بلا و خراسان و ماورالنهر را از دست آل سامانیه بر آورده بود و بعد صعود نمودن بر موج سلطنت قصد امیر عبدالملک ثانی بن نوح کرد و بر غالب آمده بر تمامی خراسان و ماورالنهر ستوی گشت معاصر القادر بالله خلیفه بغداد بود و در هندوستان رفته تبارخ هشتم محرم سال سه صد و دوهجری باراجه جیپال در پشاور جنگ کرده بر غالب آمد در گردن جیپال حایل بود که جوهریان یکصد و هشتاد هزار دینار قیمت آن کرده بودند با بجز سلطان محمود همبرین سنوان دوازده مرتبه در هند آمده فتوحات عظیم نموده و فیلمای عظیم ایشان و غنیمت بیکران بدست آورده بسیاری از ملک هندوستان تاخت و تاراج نموده در تصرف خود آورد و در شهر ایت خانهای عظیم بودند لشکر سلطان آن شهر را فارت کرده تخانه مارا سونقند و یک بت زیرین را بضر نموده سلطان شکستند و دشت هزار و سه صد قتال زرنجه بود و یک پاره یا قوت کمل یافتند که چهار و پنجاه قتال وزن داشت در سنه چار صد و شانزده هجری بقصد تسخیر سونات متوجه گردیده بعد جنگ قلعه را مفتوح گشت و لوازم تاخت و تاراج بعمل آورده تخانه مارا ازینج و مینا و بیکند دبت سونات را که بت بزرگترین و طولانیترین چرخ گز بود بغزنی برده بر در مسجد جامع انداخت و در کتاب هفت اقلیم مرسوم است که سونات شهریت از توابع کورات بر ساحل دریای عمان در تخانه آن شهر تیان زریں بسیار بوده و بت بزرگتر از انات می گفته اند که در زمان ظهور محمد مصطفی ص آن بت را از خانه برهند آورده اند و برابر جواهر ابل آن دیار فروخته اند و ایشان تخانه بت دی ساخته سونات نام کردند و برخی گفته اند که از

آسمان آمد چنانچه ازین ابیات فرخی مستغایمی کرد

ابیات

منات لایق غمی که میرفت	ز دست دبت آری ز نال	دوران چرخ بخت دور	فکده اندر شان پیش کعبه می
منات راز میان کافران	بکشور دگر انداختند زان کشور	زهر آن بت بختنه بنا کردند	عبد نه را تا شیل و صد نه را
پس نگار اگر دزد و سوناق	لقک دید که نام اندر و بود مضمر	کنسی و در این برین مقام کین	از آسمان بجای می داد دست اند

اما از کتب سلف بر اهرم معلوم می شود که این بت از زمان کرشن تا زمان سلطان محمود زیاده پنج هزار سال وجود
بر اهرم بود و بقول بزرگمهر در اسحاقیه نموده و تیار سیج حبیب السید آمده که سونمات با اتفاق از باب تاریخ تخی است
که سنده و آنرا از عظم اضماع اعتقاد دارند ولیکن از بیت شیخ فرید الدین عطار خلاصه این معنی مستغایمی کرد

بیت

لشکر محمود اندر سونمات یافتند آن بت که شایع دلا

مهر تقدیر روز جنگ سونمات فوج فوج به تخته شتافته و سونمات را در بغل گرفته و استعانت طلب کرده گریان
بیرون می آمدند و جنگ می کردند تا زیاده از پنجاه هزار کس قتل رسیدند و سلطان محمود و بعد از فتح بدر و ن تخته در آمده
سندی دید بغایت عریض و طویل مشتمل بر پنجاه و شش ستون که هر یک از آن ستونها با نولع جواهر نفیسه بیع یافته بودند
و سونمات صنی بود از سنگ مقدار پنج گز طول که دو گز آن را در زمین فرو برده بودند چون سلطان را چشم بر آن
افتاد بگری می که داشت آنرا در هم شکست و قطعه از آن سنگ را بغزنی برده در آستانه مسجد جامع فرش نمود و از شکم
آن بت جواهر نفیسه بسیار بیرون آمدند و آن هر شب آن بت را باب تازه گنگ غسل می داده اند و از سونمات
فادریای گنگ نیاده از دولیت فرسنگ است درین بابین مردم شسته بودند و هر روز آب تازه می آورد و خردند
و بخیری از طلا بوزن دولیت من مندی در آنجا آویخته بودند و در آن رنجیز رنگها تعبیه نموده بودند و هرگاه آن رنجیز را بخت
می آوردند بر اهرم با و از آن شروع در عبادت می کردند فقط +

با سجد سلطان محمود بعد از سلطنت سی و چهار سال قمری از مرض دق بر در پنجشنبه بخت و سوم ربیع الاخر سنه چهار
صد و بخت دیک هجری که مطابق سی ام ماه اپریل سنه یک هزار و سی و عیسوی می شود ازین جهان فانی رحلت نموده اما
علماء در سال وفات او اختلاف نموده اند بعضی سنه چهار صد و نود و دو و برخی چهار صد و بخت هجری تیر نوشته اند ولیکن
تاریخی که بالا ذکر شد صحیح است زیرا که بر تربت او که در غزنی تا حالت تحریر این صحفه موجود است بخط کوفی همان تاریخ مرقوم
است و سنه اصد و عشرين و اربعه تیره بر مقدمه اوصاف ظاهر است این چند ابیات در وفات او از بزرگوارین نوشته
شد که از آن سنه چهار صد و بخت هجری استخراج می یابد

تاریخ

آنکه محمود غزنوی بود	واقع سر مغربی بوده	ز دانش زمانه رونق داشت	ایل آفاق تخم غنم داشت
ملک از عدل و گلستان شد	سبز و خرم ریاض و لان شد	شاه اویج بادشاه بنود	پدانش قنار و آه بنود
	سان مستقار آن خدیو زمان	و تقم گفت شاه از جهان	

در وازنه لوهه سلطان محمود سراسر از چوب صندل ساخته بودند با نواع نقش خوب و مرغوب و منشی سوسن لال که در سنه یک هزار و دوهصد و چهل و هشت هجری بغزنی رفته بود و زیارت روضه مذکور نموده بنویسد که مردم آنجا می گفتند که هرگاه که سلطان محمود سونات رافتح ساخته این در وازنه عالی را از ان بجان آورده بود و الله اعلم و بعد از ان چون در سنه یک هزار و دوهصد و پنجاه و پنج هجری افواج سرکار کپنی انگریزه بآمدند شاه شجاع الملک در ان دیار رفته کابل و قندهار و غزنی رافتح ساخت و شاه شجاع الملک را بر تخت نشاند و دوست محمد خان والی آنولایت را اسیر نمود و بعد از چند سال اکبر خان پسر دوست محمد خان گناش صاحب بهادر را بدغا بکشت و اکثری را گرفتار ساخته قید نمود و سردار این انگریز هنگام معاودت از ان دیار قلعه غزنی را بمسار ساخته و آن در وازنه بندی را از نعمات تصور نموده باز بکند و آوردند و آن را حالا در قلعه اکبر آباد به قیاط تمام نگاه داشته اند فقط گویند که نشان دیدن شهر غزنی چهار خیر است هر که آن چیز را ندیده هیچ ندیده چنانچه ازین ایاب مسفا دمی گردد

ایات در صفت شهر غزنی

نشانی شهر غزنی چار خیر است و دو مطای است و بوقت تاز	کسی داند که و اهل شربت که افتد آفتاب از سر کناره چهارم مسجد را بایش گویند	اول در وازنه سلطان بیدار سوم ستاده سنگ خام است که کج محراب قبله راست بید	همه کنگره سه کنگره سزگون سیان مسجد جامع مدام است
---	---	--	--

فهرست پادشاهان لال پور

ناصر الدین سبکتگین در سنه صد و شصت و هفت هجری در غزنی بر تخت شاهی نشسته و بعد سلطنت بست سال در ماه شعبان سنه صد و هشتاد و هفت هجری وفات یافت و پسر خوردا و اسماعیل در غیبت سلطان محمود که پسر بزرگ بود بر تخت نشست اما سلطان محمود بعد چندی او را بدست آورده قید نمود و بعد سلطنت سی و چهار سال قمری در سنه چهار صد و بست و یک ازین جهان فانی بملک جاد وانی سفر کرد و بعد و قاتش پسرش سلطان محمد تبلیخ ماه سلطنت نمود بعد از ان برادرش سلطان مسعود ابن سلطان محمود او را گول و مجوس نموده بر تخت پادشاهی نشست در سنه چهار صد و بست و نه روز آدینه نهم ماه رمضان از طفل بیک سلجوقی نه ریت یافته بطرف لاهور میرفت در اثنا راه لشکریان او را قید کرده برادرش محمد گول را بار دیگر بر تخت شاهی نشاندند اما طفل بیک از ان سال بر ملک خراسان و مادر الزهرا مستولی گشته در نیشاپور بر تخت نشست چون در سنه چهار صد سی و سه سال هزاره احمد پسر سلطان محمد گول سلطان مسعود را مجوس شنید که پسرش سلطان مسعود بن سلطان مسعود جهت انتقام خون پدر با سلطان محمد گول جنگ کرده داد و پا دیگر قاتلان پدر خود از جان کشته بر تخت سلطنت نشست و در سنه چهار صد و چهل و یک هجری در گذشت بعد از او برادرش سلطان ابوالحسن علی ابن سلطان مسعود بر و جمع غره شعبان سنه مذکور در غزنی بر تخت نشست در سنه چهار صد و چهل و سه برادرش سلطان عبدالرشید او را قید کرده یک سال سلطنت نمود بعد از ان طفل که یکی از امرا او بود او را کشته تاج شاهی بر سر خود نهاد و بعد از چهل روز بر و از تخت کشته شد بعد کشته شدن طفل سلطان فرخ زاد بن سلطان مسعود در سنه چهار صد و چهل و چهار هجری در غزنی بر تخت شاهی نشست و در سنه چهار صد و پنجاه وفات یافت مدت حکومت او شش سال بود بعد از او

برادرش سلطان ابراهیم باو شاه شد بادشاهی عالم و عادل و علما دوست و دیندار و کثیرالاولاد بود و همه دختران را
گرام و علما اعظام داده بود و چون او را باسلجوقیان صلح افتاد و هندوستان آمد بسیاری از بقیع و قلاع را مفتوح گشت
و تا مدت چهل و دو سال بفرغ دل ملک اند و در سنه چهار صد و نوزده وفات یافت بعد از وی پسرش سلطان مسعود بن محمد بن
سالار مسعود و غازی از شهدای عساکر غزنویه است مرقد او در شهر بهراج واقع است سلسله نسب او به انا
محمد بن علی ابن ابی طالب میرسد و او در دلی و نواحی آن پرعلیم میگویند لقب او سلطان الشهدا است معاصر ابو محمد
چشتی بوده و بعضی مردم که از علم تاریخ خبر ندارند معاصر خواجه معین الدین چشتی میگویند لیکن این مقدمه خلاف واقع است
محمد ضیفه و پسران داشت پسر بزرگ عبدالمنان و پسر خرد عبدالقتح است خواجه احمد پیر ترکستان از اولاد عبدالقتح است
و سالار مسعود غازی از اولاد عبدالمنان و والده او که شترعلی نام داشت خواهر سلطان محمود غزنوی بوده و سالار
سأهو پیر سالار مسعود غزنوی را سلطان محمود برای جهاد و تسخیر ولایت هندوستان فرستاده بود تا که محمود در حیات بود کسی
از هندوان سرزنش را در لیکن بعد از وفات او غلبه کرده چند بار جنگ نمودند سالار سهاو بتاریخ بست پنجم ماه شوال سال
هفت و ثبوت و سه هجری از بیماری در دسر در بهراج فوت کرده مدفون گردیده و سالار مسعود غازی که بتاریخ نسبت یک ماه شعبان
روز یکشنبه سال چهار صد و پنج هجری در بلده اجمیر متولد شده بود بعد از وفات پدر قریب نه ماه در قید حیات بود و سه جنگ عظیم
با هندوان نموده چون بطرف بهراج متوجه گردید بسبب آنکه هوا گرم بود ساعتی در زیر درخت گلچکان که قریب بتنگه سورج گذشت
بود نشست سورج گذشت بعدگاه اهل هند بود و صورت آفتاب را بر سنگ آشیلا آنگاه گذاشته بودند از آن سبب سورج گذشت
می گفتند و تمام هندوان بکبت پرستش و مخصوص بر روزیکشنبه می آمدند و آن را بالا گرفته نیز می گفتند و شهر بهراج را بنام او آباد
ساخته بودند باجمه چون مسعود غازی ساعتی زیر آن درخت نشست گفت که سایه این درخت مرا بسیار خوش آمده
مناسب است که در اینجا باغی تیار شود پس فرمود درختهای کنه که پیش سورج گذشت همه را دور ساخته زمین را هموار
کنند و یک چوپره رفیع زیر درخت گلچکان تیار نمایند و بتکه را بجال دهند و گدازند و درختها را بنال لغب کنند پس در
چند روز باغی آراسته گردید درین عرصه چند بار هندوان جمع شده غلبه نمودند تا آنکه بتاریخ چهار دهم ماه رجب که روز جمعه
بود سال چهار صد و بست چهار هجری جنگ شروع گردید بسیاری از مردان از هر دو جانب گشته شدند اکثری از شهدا را
در حوض سورج گذشت و بعضی را در چاه انداخته خاکپوش کردند بعد از آن سالار مسعود غازی نیز زخم تیر که در شتر رگ آمده
نشسته بود شهادت یافت و زیر همان درخت گلچکان او را دفن نمودند و در آن وقت نوزده ساله بود بعد از وقوع این واقعه
هندوان غلبه نموده بهراج که اهل اسلام را می یافتند شهید میکردند و غریزے در تاریخ ولادت و وفات او این ابیات گفته

تاریخ

محبوب خدا که بود ابر مسعود	در چهار صد و چهار آمد وجود	چون مدت بست چهارش افروز	در چهار صد و بست چار طریقت فرمود
در مرآت مسودی مرقوم است که بعد وفات سالار مسعود غازی روزی رقی عقیقه بر مرقد او متوجه شد حق تعالی او را پیری عطا فرمود پس آن زن معه قبال نمود در هر روز یک شب بحیث زیارت می آمد و هر جا که میرفت حارق مذکور اظهار میکرد و هر روز خلائق زیاده می شد تا آنکه شهرت کمالش از شرق تا غرب فراسید تا مدت سی سال بر مرقد او روضه و گنبد بود چون زهره نام دختر میر سید جمال الدین ساکن قصبه رودلی که نابینا می ماند ناد بود توجه بجانب روحانیت او نمود			

حق مجازة نقایس لطیف روح پاک او در هر راه در عزم و از ده سالگی بنیاسه بخشید او را در خود سید محمد را همراه او در برار بج
آورده و در وصفه بر او تبار ساخت و اندک علم با الصواب و جلالا رسمی است در بند و سخنان که در آیام گرامر گاه که آن کتاب
در برج نور میرسد در اول یکشنبه که در ماه جمادی است غلامی از طرف او کثافت هر دیار علمها گوناگون حرب
ساخته با سر و دست او آن باین موی برید و احیا شب چینه میکنند و از دهام غلیم از مردم صالح طایفه لطیفه در طبقات
اکبری شیخ ابو الفضل می نویسد که روزی از زبان اقدس حضرت شامشای سپید اکبر شاه کشیدم که شنبه در
وادی اگر این همه هنگامه گرم بود بموجب ششمه که به بطور خاص عنبر با سماق افغانی است و بر شیون احوال مردم
خاطر ممتناشای بود که ناگاه یکی از ادبانش مرشد ساخته بدگر گفت که این بادشاه است چون برین منی مطلع شدم نزد
چشمه خود را گردانیده کاخ نما ساخته و تغییر روی بوضعی غریب کرد و بطوری که آنها لغت نموده تماشا می بود و نظار
فتون تقادیر بودم چون آن مردم نمیکشید بنگاه که دند بجهت آن تغییر از شناخته با یکدیگر گفتند که این چنین چشمه و بادشاه را دین بیگانه از
برآمده به بخل مقدس آدم فقط ابو الحسن جرجانی بتاریخ دهم محرم سنه چهارصد و سب و چهار هجری فوت نمود

تاریخ

ابو الحسن که بر جرجانی نشیند و مثال او تبار و در و غوره و سه غنیه بود که از آفاق طمش فرمود
شده تاریخ صاحب جرجان ابو الحسن بن علی بن عثمان

۴۲۳

حکیم ابو علی سینا

مولدش نجاش است معاصر سلطان محمود بکتلیک امیر قالموس و اسکے جرجان کیلان بود و ابو علی سینا رحمت الهی گفته اند
در دوازده سالگی با دانشمندان بخارا مناظره کرد و ایشان را از مسمی در خوارزم هفت سال درس گفت
و از جرجان و از جرجان بمسکن عجم قاصد و در خط اصفهان مبرص سه سال و سحر در سال چهارصد و سب و هفت بعبر پنجاد و
سالگی در گذشت در تاریخ او گفته اند

تاریخ

۴۲۳

۴۲۴

حکیم ابو علی سینا در شصت و اندام عدم بوجود و در شصت و یک کسب علوم و در گذر که داین جهان پرورد
عد و لطف جمیع صد و هفتاد و سه میشد و آن سال تولد است و عد و لطف شصت و سه صد و نه و یک و آن سال حکیم کسب علوم
حاصل نموده و عد و لطف نکند که چهار صد و سب و هفت میشد و سال وفات است و حکیم نامش در اصفهانی که خلع حسن
نزدب شایخ و هفت معاصری بود و دو با هم محبت داشته اند و وفات حکیم نامش در شهر سنه چهار صد و هجری یک
بود و میان ولادت ابو علی سینا و فوت ابوالفرقاریانی سه سال فاصله نوشته اند که ابو علی سینا در دیکان
ست از اعمال پرخشان و سب عبد الکرم در نسخه بیان واقع میشود که منبره شفیخ ابو علی سینا
در شصت و نه سال است و چون که مرست نمی کند خراب و ویران مطلق است ازین تاریخ که در مجرای مصلین
مردم است یکصد و در سال وفات او زیاده میشود

تاریخ

آن حکیمی که ابو علی سینا است در همه علم و ادب و دنیا است و عقل او کس نبود و در دوران بهم یانمی و هم آتشی دان

در زمان خلافت عثمان همراه آصف بن قیس بنجر اسان آمد و بود و در هرات کوطن اختیار کرده و خواهر عبداللہ انصار را
 مرید و خلیفہ ابو الحسن جعبانی بوده و بعد از سلسلہ انصاریہ از خواهر موصوف است و داشتہ سلسلہ انصاریہ در خراسان
 خصوص در دیار ہرات بسیار است و خواہ مذکور صاحب ولایت آن دیار است و ولادت او در ماہ شعبان سال صد و
 نو و ششش بود و عبارت جاپان انصار از ان خبر میدہد و در سنہ چہار صد و ہشتاد و یک بتاریخ نهم ربیع الثانی
 بعمر ہفتاد و پنج سالگی در ہرات فوت کردہ و در موضعی کہ آنرا گاہر گاہی گویند مدفون است و بر مزارش گنبدی عالی است
 و آن تعمیر کردہ شاہرخ مرزا است و بر لوح مزارش کہ مانند بنیاد بنا ساختہ اند این تاریخ در باب فات او منقوش است

تاریخ

آن خواہر کہ دستور معنی شاہ است در تہرہ حقیقت و کون آگاہ است از روی حساب عمل ردائی فی تاریخ وفات خواہ عبداللہ
 از لفظ فات کہ در رسوم مصر است تاریخ ترمی آید بدست راست آن مزار اشعار بسیار از گفتار مولوی جامی مرقوم است از
 جملہ این دو بیت گفتہ حسن خان شاملو است حسن خان شاملو در عهد شاہ صفی سجاد پد خود حسین خان بیکر بیک ہرات بود

رباعی

دردنا ساقی عرفان دولت اجام شاد و را و بر زم کاہی خواہ عبداللہ انصار بود لوح مزارش چنین است کہ از شوق لایک چو قمری کوکبم نالہ زار
 در رتدیگی این روضہ حوی است مشہو بحوض زمزم کہ آب شیرین دارد تعمیر نمودہ شاہرخ مرزا است اباجون از بی
 و کمرین لگی ہندم شدہ بود و عقیقہ در سنہ یک ہزار و یکصد از سر نو از تعمیر ساختہ و این تاریخ بر گنبد آن نوشته

تاریخ ششم

بہترین مزار خواہ انصار کہ بقعہ الشافعیہ و حکیمہ ایجاد کرد سالہا ازین خبر جاری بہ خلق انہ نیست و تہر کہ یک خاک چون بگشا مد علیا عصمت الوداعی چہا	حان عادل شایخ چون منع میآورد بہر توحید شانی مالک الملک جلیل چون سجاد شہناہ بہت از دیار بیل با عشا داشتہ او را شد کہ بلی بیل آگہ نبود در جہم عفتش شہر بیل سال تعمیرش چہم من بر عقل	محقق کاہ راہ را شایعہ بجز دید خستہ تشنگان ایران این استان چو کھری بہر کشتی سیلی امواج فورہ کرد تعمیرش ز احقاد قان مرحومہ تا خورد زین بر کہ یکدم آسیر تشنہ ریخت از بجز کرم در جہم من بر عقل	از زمین من و ج اہل اللہ چون قد غلیل این مصغیر کردہ راہ رضای حق سبیل ساخت مستغرق تششع و تقویٰ و جہل بہر تحصیل ثوابی و ذہب جہل جرقہ ادا سازد از کثر خدا و علیل
---	---	--	--

از الفاظ حوض زمزم سلسبیل تاریخ بر می آید بدست راست روضہ مذکور مزار رباعی منصور سلطان پد شاہ مرزا
 و اولاد امیر تیمور و بدست چپ سزار پای اولاد چنگیز خان موجود اند

ذکر سلاطین سلجوقیہ کہ بر خراسان و ماورالنہر سلطنت نمودہ اند چون بعد سلطان محمود گور
 پسرش سلطان مسعود شاہ برادر خود سلطان محمد را مقید و محول ساختہ بر سر سلطنت نشست مدت ہشت سال
 و چند ماہ بر ولایت غزنی و خراسان سلطنت نمود آخر روز آدینہ نیم ماہ رمضان سنہ تسع و ہشترین دار لہامتہ از طرف
 سلجوقی بہریت یافتہ بدست لشکریان خود مقید گردید و طفل بیگ بر ملک خراسان و ماورالنہر از ان سال مستولی
 گشتہ در نیشاپور بر تخت مسعودی نشست و معاہدہ خلیفہ قاعہ باللہ بود و خلیفہ بر دنو از شہا عطا فرمودہ و خواہ را
 در عقد ازدواج خود آوردہ و طفل بیگ در سنہ خمس و خستین دار لہامتہ در گذشت و چون دار لہامتہ داشتہ

نوافی استیلا ابرار ان قلمه است و حسن بن بلجیح مروی بود که سیمیلیه ذهب داشت توابعان اعدا خاصه
میگفتند او دشمن جانی نظام الملک و وزیر ملک شاه سلجوقی بوده مدام فرصت وقت می جست تا که در سنه چهار صد و هشتاد
و پنج هجری یکی از فدائیان خود را فرستاده آن وزیر را بملک ساخت

مات ششم از ابتداء سال پانصد و یک لغایت سنه شش صد هجری

و دیگر خلفای عباسیه که در باب ششم در بغداد خلافت نموده اند

در افتتاح مات ششم از هجرت المستظهر بالله بن المقتدی که بیست و هشتم خلیفه از خلفای عباسیه است در بغداد
بر سنه خلافت جا داشت و بعد خلافت بیست و پنج سال و شش ماه شاید که در سال پانصد و دوازده از هجرت فوت
کرد و بعد از وی پسرش المسترشد بالله بن مستظهر بر فتنه سال چند ماه خلافت نمود بعد از وی الراشد بن ستر
مدت دو سال خلافت نموده درگذشت بعد از المقتضی بالله بن مستظهر بیست و پنج سال خلافت کرد و بعد از
پسرش المستنجد بن مقتفی باز ده سال خلافت کرد بعد از وی پسرش المستغنی بن مستنجد بر سنه خلافت نشست
و بعد خلافت هفت سال در سنه پانصد و هفتاد و پنج درگذشت بعد از وی پسرش الناصر بالله بن مستغنی بر
سر خلافت نشست و در بیست و پنج سال خلافت کرد و فنانند . . .

متمم کیفیت آلان صریحی سلاطین غزنوی که در مات ششم در غزنی و لاهور سلطنت نموده اند

در ابتدای مات ششم سلطان مسعود ابن سلطان ابراهیم غزنوی رون بخش اورنگ شاهی بود و بر ممالک غزنی
و لاهور سلطنت می نمود و خواهر سلطان سراج ابن ملک شاه سلجوقی ب عقد نکاح خود داشت در آخر سنه پانصد و هشت
هجری بعد ایاالت شانزده سال فوت کرد بعد از وی پسرش سلطان شیرزاد قابض تخت و تاج گردید و بعد از وی
در سنه پانصد و سیه برادرش سلطان ارسلان شاه او را گشته بر تخت سلطنت نشست و چون بر حکومت استقرار
یافت جمیع برادران خود را مقید ساخت که بهرام شاه گر بخینه نزد سلطان سخر رفت و سلطان بعد دی لغزنی آمده و
ارسلان شاه نیز به میت یافته بهندوستان رفت و باز گرفتار شد در سنه پانصد و دوازده بقتل رسید بعد از وی
برادرش بهرام شاد ابن سلطان مسعود بر تخت نشست و روز چلو پس دی سید حسن قصیده گفته که مطلع اثر نیست
هندای بر آند ز هفت آسمان بلکه بهرام شاه است شاد جهان . . . و شیخ سنائی حدیقه را بنام او نوشته و کلیله و دمنه نیز
مترجم بنام او گردیده در سنه پانصد و چهل و هفت هجری از علماء الدین حسن غوری نیز به میت یافته در چند رفت و در بنجا
بمرد مدت سلطنت او سی و پنج سال است و علماء الدین غوری بعد فتح تمامی ممالک غزنی را تاخت و تاراج نموده
مقیم تمامی سلاطین پیشین را سوای مقبره سلطان محمود از پنج و بنیاد بر کند و بهان دیار سستولی گشت با سجد بعد
و قاتل بهرام شاه پسرش خسرو شاه در لاهور حکومت می نمود و صرف قلیلی از ملک هند تبرع خود داشت در
سنه پانصد و پنجاه و پنج فوت کرد بعد از وی پسرش خسرو ملک در لاهور حکومت میکرد تا آنکه بعد از بیست و هفت
سال در سنه پانصد و هشتاد و دو هجری شهاب الدین محمد غوری که از طرف برادر خود فیاض الدین محمد غوری عالم

قرنی بود در هند آمده و او را بهر بیت داده و گرفتار ساخته نزد برادر خود بغیر و زکوه فرستاد و در اینجا مجوس مانند تا آنکه بعد از
چند سال در گذشت بادشاهی آل نادر دصد و پانزده سال ماند و بعد از آن سلطان سبکتگین منقطع گردید فقط

امام محمد غزالی

غزالی قریب است از اعمال طوس که نام آن قریب غزالی بود و غزالی در آن قریب در سال چهارصد و پنجاه هجری متولد شد
و نیز گویند که غزالی ریسان فردش را گویند و او رسته مادر خود را بازار میوه و صفت از آن جنت غزالی اشتها را یافته گویند که
او به فتا و علم خواند که کشاد کار او در کدام باشد از هیچ نوع علم او را نمی نشد رجوع بصوفیه نمود و زهد و عبادت اختیار کرد سخن
شرع را با سخن صوفیه مخلوط گفتی بمرتبجا و چهار سالگی چهاردهم جمادی الاخر سال پانصد و پنج هجری فوت کرد تاریخ فوت
او ازین بیت معلوم شود

تاریخ

التحیبه الاسلام ازین ای سنج حیات نچو چار و دمان پانصد و پنجم

امام احمد غزالی

برادر محمد غزالی بود و در پانصد و هفتاد هجری ازین جهان فانی رحلت نموده تاریخ و فائش از معجز الواصلین نوشته شده

تاریخ

احمد آنکس که باه غزالی است	در دو عالم بدرجه عالی است	در جهان بود عارف حق بین	بکلمات علم صدق و یقین
سال ترجمان از زبان خرد	شد رقم آب جنت از احمد		

خواجه مود و دشتی

بن خواجه یوسف بن سمان است پدرش خواجه یوسف در سنه چهارصد و پنجاه و نه هجری بمشهاد و چهار ساله فوت
کرده و دشتی مد فون گردیده و خواجه مود و دشتی غره رجب سنه پانصد و بیست و هفت رحلت نموده و سلطنت
خواجه همین الدین دشتی که در اجمیر آسوده اند بدو واسطه با و میرسد تاریخ از منجه ابو اصلین

تاریخ

آنکه مود و دشتی اش نام است	گلشن چار باغ اسلام است	حمده خاندان دشتی آمد	هادی جانب بهشت آمد
سال تاریخ نقل آن مسعود	کو کجبات آب از مود و د		

جار الله زرخشده

صاحب تفسیر کثافات در سال پانصد و سی و سه هجری فوت نموده

تاریخ

آنکه ادب و صاحب کثافات	ویش از کینه و کدورت صفا	نام نامی دوست جار الله	جل الله فی الجنان مثواه
سال نقلش ملک بهفت در	ز در قم رحمة العلی المحن		

حکیم سنائی غزنوی

مولف حدیقه الحقائق اصلش از غزنی است و پادشاه داریه پادشاه گریه و دیدی و چون دوستان و غوثیان بر حال

او که بایان شدند می او گفتی که بر حال من نگین شوید بلکه طرب و خوشی دل کنید گویند دوستان بجهت دی گفتی آوردند
تا در بای کنند و ز دیگر گفتش را بجز ایشان آورد و در کرد و گفت آن سنائی که دیر و زرد نظر شما بودم امروز خلافت
آنم غالباً پنداراه این گفتش است و در اقصیه ایست رانیه زیاده از دسیت و هشتاد بیت که از رموز الامعیاد کنوز الادبیا
نام رساله جلالی معارف و حقایق و لطائف و دقائق در اینجا درج کرده ظهور او در روزگار دولت بهرام شاه بن سوس
غزنوی بود که از گفتار او حدیقه است که بنام او نوشته و دیوان شیخ سنائی از سی هزار بیت زیاده است تا ریج تمام شدن
حدیقه خود بنظم آورده که سه شمس عشرین و خمسایه بوده است و بعضی تا ریج وفات او در بهمن سال نوشته اند
و مولوی رومی در غزلیات خود او را یاد کرده است عطار روح بود و سنائی در چشم او و ما از پی سنائی و عطار آید
تاریخ فوت او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آن ملکیم زمان سنائی بود	عالم از وی بروشنائی بود	از تصانیف او حدیقه بدان	بگل و سیوه و قیفه بدان
سال نقلش بر تنه و کجنت	گفت با تف زهی گل جنت	عقل تا ریج نقل ادقنت	طوطی را بوج جنت والا

۵۳۵

شیخ الاسلام احمد کجک

مشهور بنزنده پیل نام نامیش ابو نصر احمد بن ابوالحسن است از فرزندان جریر بن عبد الله کجلی است که در سال
وفات رسول ایمان آورده بود و هیزده سال در کوهستان در ریاضت بسر برده پس سوی آبادانی شتافته
و شیخ را چهل و دو فرزند ان بودند سی و نه پسر و سه دختر بعد از وفات دی چهارده پسران و سه دختران باقی مانده
بودند و این چهارده پسران همه عالم و عامل و کامل و صاحب تصنیف کرامت بوده اند و ده تصانیف کامله
دارد از ان جمله یکی کتاب سراج السائرین است و ولادت او در سنه احدی و در بعین مع اربعه مائه بوده و وفات
در ماه رجب سال ست و ثلثین و خمسایه در زمان سلطان سنجر گویند که مولانا مرغری و حکیم سوزنی و عبد الواسع
جلی شاعر نیز همدین سال فوت نموده تاریخ منقوله از مخبر الواصلین

تاریخ

قدوة دهر بنزده ایام	قطب کوین شیخ احمد جام	شده سال تولدش بجل	احمد جام رهنمای ازل
سال ترجیل و عیان بو	عقل دالی اهل جنت گفت	عقل دالی اهل جنت گفت	احمد جام رهنمای ازل

۵۳۶

یوسف همدانی

در سنه پانصد و سی و شش هجری رحلت نموده داین تاریخ در وفات او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آنکه او بود یوسف همدان	کسب دست مثل ابرهه ان	وصف او را شمار توان کرد	بلکه یکساز هزار توان کرد
سال ترجیل یوسف همدان	سال ترجیل یوسف همدان	بادشاه جهان قدس بجان	بادشاه جهان قدس بجان

سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین ملک شاه

بنفتم بادشاه ازال سلجوقیه است بعد از برادر خود سلطان محمد پادشاهی خراسان و ماورالنهر رسیده صاحب دولت

مات ششم

و چهارک پی و در ویش دوست و عادل سیرت بوده بهفتاد و شش سال عمر یافت از شرای بزرگ که در زمان پادشاه
 اندوچ سلطان گفته و تربیت یافته انداد و یث صابر و رشید و اولاد و الواسع جلی و فرید کاتب انوری و خاورانی و
 ملک عماد زوزنی و سید حسین غزنوی و بهشتی محبوبه سلطان بوده در عهد برادران خود بر گیاره و محمد قریب
 است سال امارت خراسان داشت بعد از آن مدت چهل سال و چهار ماه سلطنت نمود آخر حال با حشم غزلان یعنی غورخان
 والی ترکستان مصاف نمود در دست او سپید و قریب چهار سال دیگر جنگ آن کرده غول مثال مبتلا بود تا آنکه
 در سنه احدی و خمیسین و خمسیای سی احمد نامی که حاکم ترند بود در بانی یافت و بر و شانت و آن بلده را در نهایت ویرانی
 و رعیت را در نهایت پریشانی دیده غم داند و بر منزاجش مستولی گشت تا در بخت نجم ربیع الاول سنه اثنی و خمیسین
 و خمسیای از مرض قولنج در گذشت در تاریخ فوتش یکج از فضلائ عصر این قطع گشت...

تاریخ

جهاندار سخبر که در بلخ ملک	اسرار از بودی بکر دار سواد	چو در مرد بودی و انجا بود	ابو سال فوت می از شاه و
----------------------------	----------------------------	---------------------------	-------------------------

شیخ عبد القادر سیلانی

یکی از اولادان عراق است و از کرامات و کمالات او دفتر با نوشته اند سلسله سبت اولی بن ابی طالب میرسد
 و پشت نام او در رساله تحفه القادر تصنیف شیخ المعالی ال آبادی نوشته است و او را غوث الاعظم و غوث الثقلین و پیر
 میگویند تولد وی در سال چهار صد و بهفتاد و یک واقع شده و در سن هجده سالگی از جیلان به بغداد رفته میرد
 شیخ ابوسعید مبارک گشته بدرجه کمال ترقی نموده و خوارق عادت از وی بظهور آمده گویند که او تا در عراق
 اندکی معروف گشتی دوم احمد صیقل موم بشرفانی چهارم منصور بن غار پنجم حبشید ششم سمری سقطی هفتم
 شیش بن عبد الله هشتم عبد القادر جیلانی منقول است که سلطان سنجر سلجوقی ابن ملک شاه آرزوی ملازمت
 شیخ کرده با و عرفی نوشت مشتمله اخلاص و اعتقاد و در انجام درج نمود که چون ما را گرفتار این امر کرده اند رسیدن
 ما بلازمت خالی از معصوبت نیست و در آمدن لشکر فر با بزار عان و غیر آنها میرسد اگر آنحضرت کرم نموده متوجه اینجا
 شوند ملک خیر و برای لشکر و نشان و خاقان و قف نموده آید در جواب آن شیخ ابن دو بیت نوشت...

قطع

چون پیر خیری رخ بخت سیاه	یا فقر گوید بوس ملک سنجر	تا یافت جان من غبار ملکیم	صد ملک بهروز یک جوئی
--------------------------	--------------------------	---------------------------	----------------------

و فائش در بغداد و تاریخ هفتاد و شش شهر ربیع الآخر در سن نو و یک ساله سنه احدی و ستمین و خمسیای بود وقوع آمده تاریخ
 منظره که در باب فائات او گفته اند اینست

تاریخ

سلطان محمد شاه طبرستان	آمد فائات او در قیامت علامتی	تا پنج سال فائش چو جوئی	از راوی حدیث بحقیقی
------------------------	------------------------------	-------------------------	---------------------

تاریخ

عوض اعظم کریم می الدین	به طاعت و کرامتی دیدم	با صد و شصت یک چو جوئی	که فائش علامتی دیدم
------------------------	-----------------------	------------------------	---------------------

سنبلش کمال عاشق تولد ایضا دفاتش در آن تو معشوق آتشی از لولون در جهان نبود عاشق ایضا سفر افتاد اندر دام مشوقی ۵۹۱

ذکر لوح مزار عقیقه مرحوم

و بر جزیره مالتی سنگی الی آلاکن موجود است که آن سنگ در ایام قدیم لوح مزار عقیقه بود نامش میبونه بنبت حسان بن علی المذنی دفاتش بر دوشنبه شانزدهم شعبان سنه پانصد و شصت و نه هجری مطابق بسبت دیکم ماه اسفند سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و چهار هجری و واقع شده و این چند عبارت بخط کوفی در وسط لوح مذکور مسطور است و ابیات بگرد آن منقوش عبارت بسم الله الرحمن الرحیم و صلی الله علی نبی محمد علی آله و سلم تسلیماً للعدو العزیز و البغاد علی خلقه کتب لنا و لکم فی رسول الله استوه حسنة هذا قبر میبونه بنبت حسان بن علی المذنی و عمار السوسی توفیت حره علیه یوم الخميس السادس عشر من شهر شعبان الکابر من سنه تسع و ستین و خمسمائة و عشرين لاله لا اله الا الله وحده لا شریک له ۵۹۲

ابیات

انظر بعینک هل فی الغرض من تانی	او دفع الموت و الموت من اقی	الموت اخو جی قصر انیا اسفی	لم تجنی من ابوالی و اخلاقه
و صرت ربنا باقدمت من عمل	مخاضاً علی و ما خلقه بآفته	یا من ابوالقبرانی قد بلیت به	و الترب غیر اخوانی و امانی
	فی مضجعه و مقامی فی البلا عیسر	و فی نشوری اذا ما حیت خلا	

رشیدی سمرقندی

نسب او بامیر المومنین عمر بن خطاب میر سداصل ادا از بلخ است اما در خط خوارزم مسکنی داشته بر بزرگی و فضل او همگان مقرر و معترف اند عمری در از بافت نمرود در روزگار آنسزین خوارزم شاه بوده است و بعد از وفات آنسز خوارزم شاه تازمان سلطان مغزل شاه بن الپ ارسلان بن آنسز در حیات بوده و آنسز در شهر سنه پانصد و پنجاه و پنج هجری در گذشت و وفات رشیدی در خوارزم در سنه پانصد و هشتاد و هشت بود و مدت عمر او نود و هفت سال بوده و قبور او در برج جانی خوارزم است و روحانی سمرقند یکی از شاگردان او است

ذکر قرآن کردن هفت سیاره در برج میزان

در اکثر کتب تواریخ مرقوم است که در ماه رجب سنه احدی و ثمانین و خمسمائة که اکب سبعة سیاره در سوم در برج میزان که از برج هوامی است بر یک دقیقه قرآن کردند و این واقعه در زمان سلطان مغزل شاه ابن ارسلان سلجوقی واقع شد چنانچه طبرقاریابی ایما سے بدین کرده ...

قطعه

اقران اخترانی که یزیدان خاوندی که این صفت میگوید اند از برای قیامتی یکنه خاک پای تو نقد هفت قلم عالم در ترازو کرده اند

و آنکه بعضی تواریخ مخصوص در تذکره دولت شاه مرقوم است که قرآن کو اکب در عهد سلطان سنجو قوس یافته سر اسر غلط است زیرا که باتفاق مورخان وفات سلطان سنجو در سال پانصد و پنجاه و دو واقع شده و قرآن کو اکب سی سال بعد از وفات او اتفاق افتاده و صاحب ترجمه میگوید که این اقران در شهر رجب سنه ثمانین و خمسمائة واقع شده و یکی از ابایی خراسان روایت کرده که از رسول سوال کردند که منی القیامه فرمودند القیامه القیامه چون علماء در آن تامل کردند بحساب جمل این را موافق عدد پانصد و هشتاد و دو یافتند و القیامت تاریخ این واقعه است و این

تا پنج درست است زیرا که مولف نیز از کتب نوایج انگریزی در یافته که این قرآن بتاریخ شانزدهم ستمی ماه انگریزی سال
یکهزار یکصد و هشتاد و شش عیسوی هرگاه که شمس رسی ام در جمعه سینه و دیگر سیار باد برین میزان بودند واقع شده و آن مطابق
است با تاریخ بخت نهم ماه جمادی الثانی یا که غره ماه حبشال پانصد و هشتاد و دو هجری باجمعه منجمان ایران گفتند که
درین سال بادی پیدا شود که تمام عمارات را خواب و نیست گرداند و نوری شاعر از سائر باب بنجوم بیشتر مبالغه نمود برینکه
چون در ایام حضرت نوح قرآن کو اکب سبعة سیاره در سلطان که از بروج آبی است اقتضای آنکه در برج مسکون مانند ثلاثه
اربع مغروق و محو شد درین کثرت که جمیع سیاره در بروج بادی جمع آیند باید که درین سال بادی در اهتر از آید
که عمارات برانند و جهان را بنجاک برابر کند مردم از بیم جان و حفظ منافع و خائنان سرداها ساختند و اموال خود بدینجا
نقل کردند تا بنا بر شیت حضرت عزت در آن ایام چندان بادنوزید که چاغی را فرو نشاند ازین امر نوری در نظر
سلطان خفی بهم رسانید و فرید کاتب در آن روز این دو بیت نظم نموده سه گفت است نوری که سبب است
ویران شود عمارت و کسار بر سر می رود روز حکم اذنوزید است بیج باد یا مرسل الریاح تو دانستی و النور سه
و صاحب مرات جهان خامیگوید که ارباب تحقیق گفته اند که اگر چه در نصوص کذب منجمان بگوید اگر دیکمین هجران سال
چنگیز خان در بلاد توران صاحب اقتدار شده متوجه ملک ایران گردید و غرض من حیات بسیاری را بیا دقتنا
داد و صاحب نگارستان مینویسد که در همین سال چنگیز خان بر بعضی قبائل مغول و صحرائشین تسلط
اقتدار پیدا کرد و این سبب آن شد که در ایام حکومت ابدادی نیازی و زید و چراغ اغماز اکثر سکان اصحاب
و اقطار فرو نشست و چندین هزار هزار سمن و مشرک در ایران و توران بل اکثر جهان بر باد رفت فقط ائمه
مولف را اعتبار برین همه گفتار نیست زیرا که استیلا چنگیز خان در دیار ایران و توران سی سال بعد از اتمام آن کتب
رو نموده و این عرصه بعید است عین لغات به از کجاست تا بجا و خسرو میفرماید سه قول که کنش سید هر استوار
شاعر در قرع زان و اختصار شمار

مسجد اقصی

این مسجد در شهر اورسلیم است که در اینجا بیت المقدس در ایام سلف استاده بود چون یکی از قیاض مردم که اصنام است
بود سی و هشت سال بعد معراج عیسی مسیح یعنی در سنه هفتاد عیسوی و پانصد سال پیش از تولد محمد مصطفی بیت المقدس
را از بیخ و بنیا و برکنده و سار ساخت و صد سال بعد ازین قسطنطین قیصر روم که مذہب عیسوی قبول کرده بسبب آنکه آن مکان
مولودگاه حضرت عیسی است مسجد اقصی را در اینجا تمییر ساخته بود و عمر بن خطاب در ایام خلافت خود در سنه شش صد و سی و هفت
عیسوی آن شهر را تسخیر نمود و آن انصار را اجازت داد تا بی مزاحمت برای عبادت آمد و رفت می نموده باشند چون بعد از
چند مدت ترکان بران مکان دست یافتند جو ر و تعدی بر نازان نمودن آغاز نهادند تا آنکه فرنگیان از دست
ایشان بجان آمده لشکر عظیم از دور و نزدیک فراهم آورده در سنه یک هزار و نود و شش عیسوی آن مکان را از دست
مسلمانان و ترکان بدر آورده و دود و دود و سال همگی بران دیار تسلط داشتند چون بعد از فوت سلطان نورالدین
بن عماد الملک زنگی با و شاه مصر و شام که بتاریخ بخت و یکم شوال سنه پانصد و شصت هجری بمصر آمد و سلطان
صلاح الدین بن یوسف بن ایوب بمصر و شام مستولی گردید و از مستغنی باند خلیفه بغداد خطاب سلطانی یافت و با

فرنگیان افغانزمار بنموده و بنا بر خنوم ماه اکتوبر بنه پیکر زار و یکصد و هشتاد و هفت حبسوی برایشان غالب آمده باز آن ملک را بدست آورد و اگر چه بعد ازین باوشاهان فرنگستان و انگلستان متفق شده جنگها نموده اند اما سودی نبخشید چنانچه در سیزده هفت اقلیم مرقوم است که در عهد اسلام خلیفه اول محراب سجاد اقصی را بر سمت کعبه است ساخته و در چهار صد و هفتاد و نه تنگیان بر آن شهر منولی شده محراب های اهل اسلام را خرابا کنند و نو و پنج سال قمری در تصرف داشتند تا در پانصد و هشتاد و پنج هجری آل ابوب آثر انجوره اسلام آوردند و شعاع سلطانی آشکارا کردند و از آن زمان تا حال در تصرف سلاطین اسلام است +

حکیم ارزقی

بسیار فاضل بوده است از مرد است و ظهور او در روزگار دولت سلطان طغرل شاه سلجوقی بوده که در خاندان سلجوقی از دلا و مستعد تر نشان نمیدهند باوشاهی نیکو صورت و پاک سیرت بوده و مقرر سلطنت او بنیسا پو است و قمری در نیشاپور ساخته موسوم به نگارستان و سلطان در آن جوانی با ابراهیم بن بنال مصاف داشت و بدست او گرفتار شد و آن بر حرم در چشم او میل کشید و طغرل بیگ که خال او بود بدین انتقام ابراهیم بنیل را بکشت و ارزقی چند قصصیات بنام طغرل شاه پرداخت روزی سلطان نزد میباحت چند آنکه شش سنجو است سه یک می آمد ازین صورت تمیز شد و حکم ارزقی این رباعی را انشا کرد +

رباعی

کر شاه شش سنجو است سه یک نمی آید	تا من نبری که کعبه دین داد	ششون نگر است حشمت حضرت شاه	از بیت شاه روی خاک نهاد
وارزقی در سه خمسن ثمانین و خسمات در گذشت			

شهاب الدین قتیل الله

در سن پانصد و هشتاد و شش هجری در سی و هشت سالگی فوت کرده

تاریخ

آنکه او بودنی سبیل الله	از اتفاق جهان قتیل الله	بهت مانند مهر و ماه حسین	اسم ساقی او شهاب الدین
سال سنقار آن خلاصه دین	شدر قم شایباز علیین		

۵۸۶

طغرل شاه ثانی سلجوقی

چون سلطان الپ ارسلان سلجوقی در نصف ماه جمادی الاخر سنه احمی و سبعمی و خسماتیه در گذشت خلف صدق او سلطان طغرل شاه ثانی که آخرین سلاطین سلاجقه است که در مالک ایران سلطنت نموده صاحب شو فسر گردید و شیخ نظامی در دیح آنخسر و گفت

ابیات

سر برافروز اعلیم عانی	ولایت گیر ملک زندگانی	پناه ملک شاهنشاه طغرل	خداوند جهان سلطان عادل
سلطانی بقل و تحت پرست	بجای ارسلان بر تخت نشست		

و سلطان طغرل شاه ده سال بمطهری و استظهار می هم خود جهان پهلوان یعنی اتابک محمد بن یلدرگز که وزیر و هم عم او بود بمال بهت واقعه ارمی زندگانی نمود چون عیش در ذی الحجه سنه احمی و ثمانین و خسماتیه که سال قمری آن سبعمی سیاره بود دولت کرد و هر گوشه ناز و فتنه و فساد اشتعال یافت و باد قضا خاک ادا بر بر سر روزگار سلاجقه ریخت یعنی چون بعد فوت جهان پهلوان

برادرش قزل ارسلان حمده الملک شده برانجام مہام امور سلطنت قیام نمود و متعینان میانہ سلطان و قزل ارسلان
تاترہ فساد انداختند و قصد استیصال سلطان لعلرل نمود و آخر سلطان در ہمدان بدست قزل ارسلان گرفتار شدہ
محبوس ماند تا آنکہ قزل ارسلان در سنہ سبع و ثمانین و خمسای سیسی امرای عراق بقتل رسید و سلطان لعلرل با ما و بعضی امر از
محبس بیرون خواہیدہ بار دیگر اہل سلطنت برافراشت در سنہ تسعین و خمسایہ علاء الدین ٹکٹن خوارزم شاہ در حوالی ری
با دھار بہ نمود و سلطان لعلرل از خانہ زین بر زمین افتادہ بقتل رسید و ٹکٹن سرش را بریدہ ببغداد پیش ناصر خلیفہ فرستاد
و جسدش را بر داکتر شیعہ ٹکٹن روز پنجشنبہ نوزدہم رمضان در سنہ پانصد و نو و دوشش فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین محمد
خوارزم شاہ بجای او نشست

فرید کاتب

از شاگردان انوری است شاعری فاضل بودہ گویند کہ چون سلطان سجہ را در غربت ماورالنہر شکست افتاد بغایت
ملول و محزون بر لب جیون فرو داد فرید کاتب پیش او بر پای استادہ بو و گفت ای فرید ہیچ دیدی کہ مارا چگونہ چشمی رسید
درین حال کہ پیش آمدہ بدیدہ بکوی تابار دلم سبک گرد و فریدی کاال برین باغی گفت و سلطان از جواب تسلی شد و فرید باغیات لائق بنوخت

رباعی

شاہ از سان لوجہانی شد بہت تیغ و چہل سالانہ اعدا کین بخت گزینم بدی رسید آنہم قضات کاکس کہ بیک حال جان بدست خداست

اوحد الدین انوری

در تذکرہ دولت شاہی مسطور بہت کہ او صاف سخنوری و فصیلت انوری المہرین بہت است از شعرا می کہ کسی در دانشمندی
و انواع فضائل ہنہای ادب و اصل و از ولایت ابیورد است از دیہی کہ ادراد بنہ گویند در جنب ہمدان و اربع خراسان آن
صحرا داشت خاوران میگوبند و ازین بہت کہ انوری در اول حال خادران تخلص میکرد استاد و عمارہ التماس نمودہ
کہ انوری تخلص کند و عنفوان شباب در مدرسہ منصور یہ طوس تحصیل علوم مشغول می بود و در عین فطاکت و افلاس بسیر بود
روزی بر مدرسہ نشستہ بود دید کہ مردی محتشم بالباس فاخرہ و اسب غلام می گذرد پرسید کہ این کبست گفت از شعرا می
سلطان خورشہت گفت سبحان اللہ پایہ علم بدین بلند می سن چنین مغلو کہ بعد ازین سن نیز خود را بشاعری مشہور خواہیم ساخت
ہمان شب بنام سلطان خورشہت قصیدہ گفت و علی الصبح آنرا بنظر سلطان گذرانید چند ابیات از ان قصیدہ نیست

ابیات

کردن دست بحر و کان باشد | دان و سنت خدا یگان باشد | شاہ سحر کہ کترین خدمت | در بہان بادشاہان باشد
چون سلطان در غایت سخن شناسی بود انعام و اکرام بخشید و ملازم رکاب خود ساخت مدنی ہمراہ بود در علم نجوم مہر آرد و گاہ
خود بود و فرید کاتب شاگرد انوری بہت خوش گوی و لطیف طبع بود و ہموارہ ملازم در گاہ سلطان سحر بود و چنین گویند کہ
از خاک خاوران چار بزرگی فاضل خاستہ اند کہ پنجم ایشان بنمودہ چنانکہ گفتہ اند...

ابیات

تا شب گاہ آمدن جہان فانی | خواہ چون بو علی شلوان ز نایاب | شاعری فاد و مشہوی خراسان می |
صوفی صافی چو سلطان لعلرل | عالمی چون احمد منہ شریک |

در تذکره دولت شاهیه است که انوری در سال پانصد و چهل و هفت فوت کرده و این غلط می نماید زیرا که مشهور است که انوری تا قرآن کردن هفت سیاره که در سنه پانصد و هشتاد و دو در زمان سلطان مغرل شاه سلجوقی واقع شده زنده بود و بمباده تمام گفته که روز قرآن سبع سیاره با همی صغیر بود و زیچانه که اشجار قدیم و بناهای مستحکم را انجم بر کند تا چون این واقع بوقوع نیاید سلطان با انوری خطاب عتاب عظیم نمود و انوری از اینجا که سخن به بلخ رفت و باقی عمر را اینجا بسر برد مولف در کتابی دیده که او در سنه پانصد و نو و هفت در زمان سلطان علاء الدین گمش حلت نموده و این تریب بعضی است و در بعضی رسائل مرقوم است که انوری آخر عمر از خدمت سلاطین احترام نمود و با بکچ عزالت شکسته و قهر وی در بلخ در جنب مرقده شیخ احمد خضر دیده واقع است و تاریخ فوت او را به پیشل یافته اند که عدد سن پانصد و نو و دو می شود ۵۵۲

سلطان الشعرا خاقانی مشهور

در نسخه هفت اقلیم مشهور است که خاقانی از اکل شهرت و نام وی افضل الدین ابراهیم بن علی الشروانی است مولدش شروان است خاقان ولایت بیان بود از ان خاقانی لقب داشت منشی کلمات حسان بود بدان رو حسان انجم نام یافت چه آنچه در نسخه العراقین ذکر کرد خود کرده بر اثر آن میگویند

بیت

چون دید که در پیشم
حسان عجم نسا دانم

و در جای دیگر میگوید

بیت

بدلیل دم اندر جهان شای را
از ان سبب پنهانم پیش ل شاد

و خاقانی در حضرت خاقان کبیر ملک مینو چه که بکثرت فضیلت و هنرمندی از جمیع بادشاهان شروان اختیار فرادان داشته نسبتی قوی بهم رسانیده و مداح وی بوده هر قصیده که بحضرت بادشاهی فرستادی هزار دینار صله آن بود و شریف انعام فرخوآن یافتی و خاقان نمیدع سخن است و طرز کلام وی خاص است چنانچه خود گوید

بیت

شاعر مبدع منم خوان می ترا
ریزه فروزان کن تو کی بخوهری

و در لغات آمده که خاقانی شاعر فکلی شاعر است در زمان خلافت استغنی بالله و نور محمد و در قصیده عربی که در مدح بغداد گفته ذکر وی کرده و توفی استغنی بنه و سبعین و خسماته و خاقانی نیز قصیده زانیه حکیم ستانی را جواب گفته است عدد ابیات آن از صد و هشتاد گذشته و ابیث الدین معاصر خاقانی است میان ایشان معارضات بسیار است و ابیث الدین بنیاح سلطان مغرل سلجوقی بن ارسلان بود و قصیده در حق او گفته مطلقه شش است

بیت

بفرخت دین حق بفرقت با بل
اگر سلان ثانی شاه ارسلان

و خاقانی در سرخا بیثون است و قبر افضل از ان طایفه الدین فارابی و شاه خورشید پوری پهلوی خاقانی است و فات خاقانی بموجب کتاب هفت اقلیم در شهر تبریز بوده و در سال پانصد و هشتاد و دو و اما ازین تاریخ که از مجرای اصلیر نوشته شده

لمت ششم

سال پانصد و نود و پنج میشود

تاریخ

افضل الدین امام خاقانی	خلیفه ابو علی شریفی	عمده اولیای شهر بود	زبدۃ الصغیای فصیحی بود
سال تاریخ نقل و رضوان	گفت طوطی جنت من خجلن		

۵۹۵

شاه سبحان

در سن پانصد و نود و شش ازین جهان فی ملک جاودانی سفر نمود

تاریخ

شاه سبحان که عارف حق بود	ایم مقید بذات مطلق بود	سال سنقاران شد	گفت شبیار مسکین
--------------------------	------------------------	----------------	-----------------

شیخ نظامی گنجوی

دی را از علوم ظاهری و باطنی و مصطلحات رسمی بهره تمام بوده عمر گر اناریه را اول تا آخر تقاعد و تقوی و عزت انزوا گذرانیده است
هرگز چون سائر شعرا از غلبه صحن هوا ملازمت ارباب دنیا نگذوده بلکه سلاطین روزگار بوی تبرک می جستند و شیخ اکثر مشنویات
را با التماس و درخواست با دشان عصر نظم نموده مخزن اسرار بنام بهرام شاه دالی روم منظم کرده دلیل مجنون بهیم خاقان
کبیر مینوچهر بادشاه شیروان خسرو و شیرین و هفت پیکر بنام اتابک قزل ارسلان و سکندر نامه که آخر ترین کتاب و سی است
بنام طغرل شاه سلجوقی ختم فرموده و بیست و چهار ساله فوت کرده و مرقدش بیرون شهر گنجه واقع است تاریخ از مخبر الکاملین

تاریخ

شیخ دینالدین نظامی بود	عمده اولیای نامی بود	سال نقلش بر رفت و گشت	شد رسم گنجوی گل جنت
از معرفه آفرین پانصد و نود و دو حاصل میشود اما ابیاتی که نظامی در تاریخ سکندر نامه گفته پانصد و نود و هفت است			

۵۹۲

تاریخ

بگفتم من این نامه را در جهان	که تا دور آخر بود در جهان	تاریخ پانصد و نود و هفت سال	چهارم محرم بوقت زوال
سر سال حارم محرم بدست	ز ساعت گذشته چهارم بدست		

شیخ ابوالفرح ابن جوزی

در سن هفت اقلیم مرقوم است که نام دی عبدالرحمان بن حسن است مصنفاتش از حدیث بیرون است چنانچه همه مصنفات
او را جمع کردند و بر مدت عمر او قسمت نمودند هر روز که اس که نه جزو باشد در حساب آمد و این چیز نیست که عقل آنرا اصلا قبول
نمیکند بنید تر است قلم خود را که بیان احادیث نوشته بود جمع کرده وصیت نموده بود که بعد از فوت آن غسلش را از ان تراشه
اگر مکنه همچنان کردند هنوز چیزی باقی آمد او را شناختن شیخ سیدی بنیازی است شیخ او را در کتاب گلستان شیخ اجل شمس الدین
ابوالفرح ابن جوزی مینویسد و فاش در پانصد و نود و هفت بوده

ظهیر الدین فاریابی

شاگرد رشید سمرقندی است بنا به قاضی فاضل بوده و در شاعری مرتبه عالی داشته اصل او از فاریاب است اما در روزگار اتابک
قزل ارسلان بن اتابک یلدرگز بمراق آمده و مدح قزل ارسلان بوده در اول حال ظمیر از فاریاب بنیشاپور آمده و در

عین سلطان طغرل شاه ثانی حاکم نیشاپور بود که بعد از سلطان سجریه تخت سلطنت قرار گرفت و پنج لوبت زدا ناخوارزم شاهیان او را امان ندادند و طغرل شاه قدیم مدوح ارزقی است با بجمه طغیان نیشاپور بطریق سیاحت باصفهان افتاد و از اصفهان باذریجان رفت و اتابک محمد بن یلدرگ که وزیر و هم طغرل شاه بود او را ترتیبیت کلی کرد و مدت ده سال در ملازمت اتابک بود بعد از وفات او برادرش اتابک قزل ارسلان بن یلدرگ مستعدی حکومت عراق و آذربایجان شد و اتابک ابو بکر بن محمد یلدرگ را امیل آن بود که طغیان لازم او باشد و طغیان بجانب ابو بکر میل تمام داشت و در آخر از قزل ارسلان که تحت طغیان بود در تبریز بوده در شهر سمنه بانصد نمود و بهشت هجری در سرخاچ فون است و در خاقان

مات هفتم از ابتدای سال ششصد و یک لغایت سنه هفتصد و هجری بقیه احوال خلفای عباسیه که در مات هفتم در بغداد خلافت نموده اند

در عنقریب مات هفتم الناصر باشد بن مستفی که سی و چهارم خلیفه از خلفای بنی عباس است در بغداد بر سر خلافت نشین بود و بعد حکومت چهل و شش سال و یازده ماه در سال ششصد و هشت و دو هجری در گذشت در زمان او مکیان تاتار بر آورده بر ولایت ایران منولی گشته داد لادش تا مدت دراز در آن ولایت سلطنت نموده اند بعد فوت ناصر پسرش الطاهر باشد بن ناصر نه ماه و یازده روز خلافت نمود بعد از وی پسرش المستنصر باشد بن طاهر قریب هفتده سال سلطنت راند و فغان بعد از وی پسرش المستعصم باشد بن مستنصر که آخرین خلیفه از خلفای عباسیه است در سنه ششصد و چهل و هجرت بر سر خلافت نشست و بلا کوخان در سنه ششصد و پنجاه و شش هجری او را گشته تخم عباسیه را از بیج و بن کیند

سلطان معزالدین محمد سام مشهور بشهاب الدین محمد غوری

او برادر غیاث الدین محمد بادشاه غور و غزنی است و غزنی با علاء الدین حسن غوری در سنه پانصد و چهل و هفت هجری از دست او لاد سلطان محمود غزنوی بر آورده و بهرام شاه ابن مسعود شاه ابن سلطان ابراهیم غزنوی که در آن ایام بادشاه غزنی بود از علاء الدین حسن بهریمیت یافته بطرف هند رفت و در اینجا بدر سنه پانصد و هفتاد و هجری غیاث الدین غوری برادر خود شهاب الدین محمد غوری را حکومت غزنی داد او در سال پانصد و هشتاد و هجری به هند وستان آمده بسیاری از ملک هند را در تصرف آورد و دلاهور را نیز از دست خسرو ملک بن خسرو شاه بن بهرام شاه غزنوی بر آورده او را محمود بن ساخت از آن پس سلطنت هند نیز از خانواده سبکتگین برخاست و در خاندان بادشاهان غور قرار گرفت در سنه پانصد و هشتاد و هفت هجری باز در هند آمده و در حدود تهمین سر بارگ پتمور که راجه اجیر بود مصاف کرده مغلوب شد و آن سال دیگر که در آن ایام خواجه معین الدین چشتی در لاجپور استقامت داشت بارگه مذکور محاربه نموده نصرت یافت و راس مذکور را دستگیر کرده مع برادرش که راجه دہلی بود و کماند ساری نام داشت از جان بکشت و غیاث الدین غوری در سنه پانصد و نود و نود و نود هجری وفات یافت و برادرش شهاب الدین محمد غوری بادشاه غور و غزنی و هند وستان گردید تا آنکه لکھن در فوج لاهور عسکریان ظاهر کردند و سلطان بنابر تنبیه ایشان بهند وستان آمد و طوالت متردان را سر از دله بهنگام معاودت در اثنای راه بتاریخ غره ماه شعبان روز سه شنبه سال ششصد و دو هجری در دسبک که دیهی است از توالی غزنی

برگنار غلاب از دست یکی از فدائیان گلشن سید تاریخ شهادت او از الفاظ صاحب السراج بهیاب و در غریب آورده

تاریخ

شهادت ملک مجرب و شهاب الدین اگر ابتدای جهان مثل و نیکب سوم و غرضه شبان سال شصت و هفتاد و در غریب نیز یک

شیخ روبرهسان

در نصف ماه محرم سنه شصت و شش هجری فوت نموده تاریخ وفات از محراب صلیب

تاریخ

جمع فیض منبع عرفان قطب افان شیخ روبرهسان متصف بود از مبهام شور که گذشت از جهان بعین سرور سال تاریخ رحلتش بیشک نور فردوس گفت حور ملک

امام فخر الدین محمد رازی

طبرستانی الاصل بود در شهر رمضان سنه اربع و اربعین خمسایه در ولایت رسمی متولد شده نزد پدر خود تحصیل علوم مشغولی فرمود تا وقتیکه والد او فوت شد انگاه بسنان شتافته پیش کمال سمنانی در کسب کمالات نفسانی اهتمام کرده محاصر سلطان شهاب الدین غوری بوده و در تاریخ یافعی مسطور است که فخر الدین رازی بغایت جمیل با وقار مجتهد بود و هرگاه که سوار میشد قریب سیصد کس از طلبه علوم در رکاب او پیاده می فرستاد و در اختلاف علوم و انواع فنون کمال بسیار دار و از آنجمله حدائق الانوار است که بنام سلطان علاء الدین بخش بن ایل ارسلان نوشته و فائش در برات روز دوشنبه عید الفطر غره شوال سال شصت و شش هجری واقع شده و قریب دویست و بیست و پنج نفر از تاریخ وفات او

تاریخ

امام عالم عامل محمد رازي که کنین بدونه بنید و رانظ و جمال بسال شصت و شش گذشت نماز دیگر اثنین غره شوال

سلطان قطب الدین ایبک

چون شهاب الدین محمد غوری در سنه پانصد و هشتاد و هشت بر راجه با سیهند نصرت یافت قطب الدین را که غلام و سپه سالار او بود و بنیابت خود به هندی گذاشته بغزنی رفت قطب الدین در بیون سال قلع میر شهر و دلی را فتح کرده تا سرحد ملک بنگاله تبصره خود در آور و بعد وفات محمد غوری چون برادرزاده او غیاث الدین محمود و شاه غور شد قطب الدین را تاجی و تختی و چتره فرستاد و خطاب سلطان داد چنانچه قطب الدین در لاهور بتاریخ هجری ۶۰۴ قیام سال شصت و دو هجری بر تخت سلطنت نشسته با شاه هند گردید و دلی را دار السلطنت خود ساخت و در سنه شصت و هفت در مقام لاهور در حالت چوگان بازی از اسب افتاده بمرد غلط سلطنت پناه ازان خیر رسید بدو چون انگشت خنجر او شکسته بود بسبب آن او را ایبک گفتندی و پس خاوتی که داشت او را انگشتش نیز گفتندی بعد از و پس خوانده او سلطان آرام شاه باد شاه هند و ستان شد

شیخ محمد الدین بغدادی

در نسخه هفت اقلیم مسطور است که شیخ محمد الدین بغدادی که یگانه روزگار و دیگر گزیده درگاه حضرت پیر و دلدار بود از تربیت یافتگان شیخ نجم الدین کبری است باصل از بغداد است خوارزم شاه از خلیفه بغداد و الناصر بالله التتالیسی

کرد پدرش و برافروشتاد از مهربان سلطان گردید بر روز جمعه مجلس نهادی و وعظ کفشی و باد و سلطان قطب الدین محمد خوارزم شاه که عورتی بوده جمیل و بوعظ رغبت تمام میداشت گاه گاهی بزیارت وی آمدی و وعظ شنیدی در میان ششی در میان سستی بسلطان رسانیدند که مادر تو بنده بپا ابوحنیفه در کماشخ در آمده و وعظ شنیدن را بهانه ساخته سلطان در اثنای بغیبت فرمود تا شیخ را در دجله انداختند تا بر دشمنان او بگوئی در سنه سیع و بگوئی در سنه سیست و عشر و ثلثین و ستاره واقع شده و در نفحات آمده که چون شیخ محمدالدین را در سنه سیست و ستاره و قبل سنه سیست و ستاره شنید کردند قانون وی که از نیشاپور بود بعد از چند سال در سنه ثلث و ثلثین ستاره او را به نیشاپور نقل کرد

شیخ نجم الدین گیسو

در خلاصه التواریخ مسطور است که چون بابای سلطان محمد خوارزم شاه شیخ محمدالدین بغدادی را در دجله انداختند و خبر شیخ نجم الدین کبری رسید مغیر شد و گفت انا لله و انا الیه راجعون فرزندم محمدالدین را در آب انداختند و بمردم بسجده نهادند و زانی نیک در سجده بود و بعد از آن مر از سجده برداشت و گفت از این دو فعلی خواستم که بحجت خودم یک فرزندم ملک از سلطان باز ستاند سلطان این ماجرا شنیده بغایت پشیمان شد و باطشقی پراز زر و شمشیر و کفن پیاده بلازمست شیخ آمد و سر برهنه کرد و در صفت فعال با ستاد و گفت اگر دیت باید اینک زر را اگر قصاص میکنید اینک شمشیر شیخ گفت و کان ذلک فی الکتاب مسطور ادیت وی ز نیست بلکه جمله ملک و سر تویر در د و سر او در بسیار از غلات درین قصه یاد افکارد و لاجرم سلطان محمد نو میدمر اجت نمود و عنقریب چنگیز خان که از فرقه کفارتا تار و بادشاهی قمار و جبار بود چون بلای عظیم متوجه عجم گشت سلطان را با وجود کمال مردانگی و همت چنان رجم و هراس در دل نشست که بی جنگ فرار نمود و سلطان او را تعقب نموده شهر شهر میدویدند و نیکو شهر که میر سید قتل عام می نمودند تا آنکه قریب صد هزار حسرت در ذی الحجه سنه سیع و عشر و ستاره فوت کرد و در سنه هفت اقلیم رقوم ست که در میان می که کفارتا تار را بعینه لشکریان چنگیز خان خوارزم را تسخیر نمودند شیخ نجم الدین بدست ایشان شهادت یافته و این واقعه در عان و عشر و ستاره بوقوع پیوست قبر شیخ در خوارزم است تا شیخ نظم در وفات او از مجرای اولیای نوحه شد

تاریخ

آفتاب سپهر صدق و یقین	قطب کونین شیخ نجم الدین	آنکه خورشید پیش و صغری است	الملقب بنجم دین کبری است
نهم ماه صوم و شبانه بود	که ز دنیا بخلد عزم نمود	سال تری حال آن بدایت فن	شد رقم آفتاب و چرخ مدان

قائمان والا چنگیز خان

از فرقه کفارتا تار است نام پدرش یسوی بود در سنه پانصد و چهل و نه متولد شده در سنه شصت و دو هجری بپادشاهی سرور آورده و در سنه شصت و پانزده بر ملک چین و تاتار استولی گشته و بعد از آن رخ بطرث ایران نموده بر سر محمد خوارزم شاه ابن علاء الدین بخش که سلطان غزنه و خوارزم بود رفت و بعد محاربه متواتر در سنه شش صد و هجده او را مستاصل ساخت چندی با پسرش سلطان جلال الدین جنگ با داشت تا آنکه او را نیز کشته تمامی ملک غزنه و خوارزم و بخارا و سمرقند و غیر آنها در عرصه قلیل بدست آورد و بعد از آن در بلاد ایران اظهارند بهب خود کاغذ نهاد و پس از سلطنت بیست و دو سال بمهر خداداد و پنج ساله روز یکشنبه پانزدهم ماه رمضان سنه شصت و هجده و چهار

همی درگذشت چهار پسران داشت او کنای و جستانی و جوکی و تولی لیکن جوکی ششماه پیش از پدر فوت کرد و دیگران بپادشاهی رسیدند او کنای که دل عهد بود با پادشاه تا آنکه او در سنه شصت و سی و نوزده درگذشت جتنا بعد از پدر پادشاه مادر النور و ترکستان و بلخ و بدخشان شد و تویخان که پدرش او را همراهی و اوقات با خود نگاه میداشت بعد پدر را تابع برادران خود دیبو و چنین گویند که این قوم مقصد هیچ دین و ملت نبودند و از طلال حرام غرق نمیکردند و گوشت جمیع و حوش از دزدگان و چرندگان تناول می نمودند چنانکه صاحب نگارستان در مقامی مکتوب که روزی سلطان ابا قاضی که از نسل چنگیز خان بود و طعام می خورد و خواهر شمس الدین صاحب دیوان وزیر او در آن مجلس حاضر بود سلطان پاره از کباب گوشت خوک بر نوک کار دبر داشته بود و داد و خواهر از ترعب سلطانی ابا که در آن نتوانست فی الفور کباب را در دهن انداخته سر و بر د

شیخ فرید الدین عطار

در هفت اقلیم مرقوم است که در لغات الاس آمده شیخ فرید الدین ابتدا بشیوه عطاری روزگار میگذرانید روزی در ویشی بد و رسیده طلب چیزی کرد و عطار از غایت مشغولی بد و ملطف نشد و در ویش گفت ای خواهر تو باین نوع خواهش و تعلق چگونه خواهی کرد گفت نبوی که تو میری در ویش گفت تو همچون نتوانی مرد و بر فور کاسه چوبین که در دست داشت بنزد برگرده شسته و الا الله گفته جان داد چون عطار شانه آنجاالت نمود از سردکان برخاست و هر چه دست مکنش بدان سیر ایشا فرمود و ملازمت شیخ رکن الدین کاف را ملازم گرفته چند سال با و بسر برد پس ازان بربارت بیت الله الحرام رفته بسیاری از مشایخ را در یافت و بعد از معاودت بمکه متفرقا شد شیخ محمد الدین بغدادی رفته از دست او خرقه پوشید و آوده اند که او را چهل رساله نظم است از مثنوی و در لغات از مولوی رومی نقل کرده که او در کلام خود فرمود که نور منصور بعد از صد و پنجاه سال بروج فرید الدین عطار نجلی کرده مربی او گشت و در تذکره دولت شاهی آمده که اصل شیخ از فرید که گن من احوال نیشاپور است و شیخ عمری در از یافت گویند صد و چهارده سال عمر داشت و ولادت او در روزگار سلطان مجرب و در ماه شعبان سنه ثلاث و عشر و خمسمایه یعنی بسال پانصد و پنجاه و هجری و بست و نه سال در نیشاپور بوده و در شهر شاد بلخ بهشتا و پنج سال دفوت شیخ در قتل عام نیشاپور بوده هنگام اسیر شدن چنگیز خان یعنی چون در محاصره نیشاپور قرار گرفت و یاران دانا و چنگیز خان کشته شدند و چنگیز خان بنایران حکم قتل عام فرمود شیخ بهت منقل افتاده شهادت یافت و آن چنان است که مغولی شیخ را میخواست بقتل رساند شخصی پیدا شده گفت این پیر را گمش که عوینهای دی هزار دیناری دهم شیخ گفت مفروض که بهتر از نیمم خواهند خرید چون آن شخص از وی بگذشت دیگری گفت که این مرد را کمش که خون بهار او یک توبره گاه میدهم شیخ گفت بفر و ش که پیش از این نمی منقل بفر رفته شیخ را شربت شهادت چنانید و کان ذلک فی فاشره جمادی الثانی سنه سبع و عشرين و ستایه تاریخ وفاتش که در مجرای اصیلین نوشته است اینست

تاریخ

شیخ عطار فرید الدین	آفتاب سپهر دانش دین	محمد و یکصد و چهارده سال	بود از لطف این و محتال
سال ترحیل آن مرد در آن	قبل اهل جنت سعبان	عقل تاریخ نقل آن مسعود	بیل جنت و جهان فرمود

مؤلف گوید که در تاریخ فوئش اختلاف بسیار است بعضی ششصد و هفت و برخی ششصد و نوزده گفته اند و از حالات مولانا بهار الدین ولد و پسرش مولانا جلال الدین بروی چنان مستفا میگرد که شیخ فرید الدین تا چند سال بعد از مولانا مولوی رومی که در سنه ششصد و چهارم فوت و پوسه در ریات بود بلکه او را در کو دکی دیده پس هر دو تاریخهای وفات شیخ فرید الدین که بالا مذکور شد یکی از آن درست خواهد بود و در طبقات اکبری مسطور است که شیخ عطار شصت و چهار سال پیش از شیخ سعدی فوت کرده باین حساب نیز وفات او بسال ششصد و هفت می رسد اما این قطعه که در تاریخ وفات او در کتاب هفت اقلیم مسطور است بعضی غلطی نماید زیرا که قتل عام چنگیز خانی در حدود سنه ششصد و شانزده شروع شده و سال فوت شیخ کم از آن سال نمی تواند بود و نه زیاده از ششصد و هفت و چهار که چنگیز خانی آن سال فوت کرده و عدد سال که ازین قطعه برمی آید صرف پانصد و هشتاد و شش می شود قطعه بیست

قطعه تاریخی

شیخ عطار آن فرید روزگار | مرشد شاهان شاهنشاه فخر | شد شهید راه فقر آن بهنا | سال رحیل از این راه فقیر
در تذکره دولت شاهی آمده که قبر شیخ در بیرون شهر شادیاخ است بمحلی که موسوم است بشهر بازگان و بعد از قتل شیخ بیست سال شادیاخ خراب شده چنانچه عزیزی در باب زلزله که در نیشابور بکرات واقع شد هم گوید

قطعه

اندر زلزله زمان زلزله نازل شد | بر پانصد و یک و آنکه شد شهر خود | او ان زلزله بار دوم ششصد و سی | او ان زلزله بار سوم هشتصد و
دامیر علی شیر در زمان سلطان حسین مرزا عمارتی عالی بر مرشد شیخ عطار بنا ساخته

مولانا بهار الدین ولد

در تذکره دولت شاهی آمده که او سرخیل ملای بلخ بود و در روزگار سلطان محمد خوارزم شاه چشمت و عطمتی تمام یافته و با وجود علم ظاهر در تصوف سخن گفت بعضی گفته اند که از خلفای شیخ نجم الدین کبری است و مادر وی دختر پادشاه خراسان علاء الدین محمد بن خوارزم شاه بود اهل بلخ را عظیم معتقد بودند و چون هرگاه که وعظا گفتی در پای مینواز و از خوا و عوام مجلس عظیم معتقد شدی سلطان محمد بر محمد و بعد اوقات مولانا مشغول گشت مولانا را بنجده از بلخ بیرون رفت و غریمت حج کرد چون به نیشابور رسید شیخ فرید الدین عطار بدین او آمد و کتاب اسرار نامه را بهمدیه پسرش مولانا جلال الدین که در آن وقت کودک بود داد و مولانا بهار الدین را گفت زد و باشد که این پسر آتش در سوختگان عالم زندگیا حاصل بعد از سفر حجاز غریمت دیار شام و زیارت انبیا علیهم السلام نمود و بعد از سیاحت چند سال مولانا را صحنی از روزگار دولت سلطان علاء الدین کیقباد بیروم رفتند و اهل روم بغایت معتقد و مرید ایشان شدند و سلطان علاء الدین با امر او فرزندان ارادت ظاهر ساختند و از جمله بلاد روم مولانا شهر قونیه را اختیار کرده بود عطا و افاده مشغول بودی تا بعد از چند سال در شهر سنه ششصد و سی و یک و بقولی ششصد و هشت و هشت بجوار حرم شیخ انتقال کرد و بطریق ارث و وصیت پسرش مولانا جلال الدین پیشوای صحابه باقی ماند

شیخ شهاب الدین سهروردی

اصل از سهروردیه است بحجت شیخ عبد القادر جیلانی رسیده و او را تصانیف بسیار است و در عمر خود شیخ انشیوخ بغداد بود و در

در جیب یا قصد کسی و نه وفوتش در ششصد و سی و دو روز زمان مستغرق باشد خلیفه بعد از آن قریح آمده و در دنیا و جیب و وفوتش

تاسیج از مخبر الواصیلین

اکمده شیخ الشیوخ عالم بود	عمده اولیای اعظم بود	عمده و اصلین خباب الدین	قدوة کاملین شهاب الدین
سال مویوداد بدان بختین	اتحمل اولیا شهاب الدین	سال نقاشی محبت ارض و سما	ساکن لوح حقیقت والا

سلطان شمس الدین

نزد خرید و هم داماد سلطان قطب الدین ایبک بود نام او التمش سبب آنکه او شب خسوف نولید شده بود در سنه
ششصد و هفت هجری سلطان آرام شاه را که بعد پدر خود قطب الدین بر تخت دلی نشسته بود در قنار ساخته
بر سر بر سلطنت قرار گرفت و تاج الدین بلد و زباد شاه غزنوی را که باراده تسخیر لاهور آمده بود بدست آورده
بقتل رسانید این واقعه در سنه عشر و ستایه بوقوع آمده و غیاث الدین خلجی حاکم بنگاله را منهرم ساخته آن ملک
بصرف خود آورده در سنه تسع و عشرین و ستایه عازم گویار گردید و تا مدت بحال آن قلعه را محاصره کرده
کاربرد و بنیان تنگ ساخت چنانچه دیول که دالی قلعه بود عاجز گشته در شب بگریخت و قلعه تصرف سلطان
در آمده خلفی کثیر اسیر گشتند ملک تاج الدین ریزه که دیر الملک بود در فتح قلعه که در سنه ثلثین و ستایه بوقوع آمده
بود این بهی گفت و سلطان فرمود تا بر دروازه قلعه نقش کردند

تاسیج فتح گوالبار

به قلعه که سلطان سلطین بگریه از عون خدا و نصرت دین بگشود
 آن قلعه که الباقی و آن حصین در ستایه و ستم ثلثین بگرفت
 و در ستم احدی و نشین ستایه او چین را گرفته بجانها کمال را که از مدت سه صد سال تعمیر یافته بود و خراب
 ساخته نمیشال بکرم اجیت را آورده در پیش مسجد جامع دلی فرسش کرد و فالتش بتاریخ بستم ماه شعبان سال ششصد
 و سی و سه وقوع آمده و این ابیات در تاریخ وفات او از مریض است

نتائج

چشمه صدیقی سده سال هجری | اگر گذشت بخت و زاری ما را | اشد سلطان شمس الدین شمس | بسوی جنت الماد افرمان
بعد و فائش پسر او سلطان رکن الدین فیروز شاه بر تخت دہلی جلوس نمود و چون ششماه و بیست و شش روز
حکومت کرد امر که از و ناراض بودند او را معزول ساخته سلطان رضیہ را که دختر التمش بود بر تخت نشانیدند اولیای
مردانہ و دہر کردی و علانیہ بہ فیل سوار شدی آخو در سنہ ششصد و سی و ہفت گشتہ شد مزار او در شاہجان
الی الان موجود است و نزد قبر او قبر دیگری است کہ آنرا از سجدہ یک میگویند این مکان مشہور است بدرگاہ رحیمی
باجملہ سلطان محمدا الدین بہرام شاہ بن سلطان رکن الدین فیروز بر تخت سلطنت نشست و در سنہ تسع و ثلثین
ستایہ در شب سہمہ ہمز دہم باہ و یغمد گشتہ شد بعد از وی سلطان علاء الدین پسر سلطان شمس الدین و بر تخت
نشانیدند و چون او تبار سنج بخت سوم محرم سنہ اربع و اربعین ستایہ و دیلت جات پسر درادرش سلطان نام الدین
محمود پادشاہ شد وزیرش غیاث الدین بلبن کہ خطاب لہ خان داشت و زرخید سلطان شمس الدین التمش بود
و در مجموع سنہ ساختہ خود در سنہ ششصد و شصت و چار بر تخت دہلی نشست و بعد از سلطنت بخت و یک سال و در سنہ

ششصد و هشتاد و پنج بهر شتا د سال فوت کرد بعد از وی میرزا و سلطان مغزالدین کیقباد بن ناصرالدین
بهرخان ابن غیاث الدین بلبن فائز باد پدر خود که در بنگال بود بر تخت دہلی نشست و در سنه ششصد و هشتاد و
بهرمان فیروز ملک خلجی کشته شد و امیر خسرو کتاب قران السعدین را در باب طایفات سلطان کیقباد باد پدر خود نظم نمود

خواجہ معین الدین چشتی

در اکثر نامه مرقوم است که خواجہ معین الدین چشتی از سیستان است و اہل آن دیار را سنگری میخوانند او را بنجر
مینویسند کہ معرب سنگری است در سال پانصد و سی و ہفت و قصبہ بنجر زاد و در پانزدہ سالگی پدرش کہ خواجہ حسن نام داشت
و بر ریاضت و قناعت مشغول بود و در گذشت و خواجہ ہمہ قند و ہنما را رفت و قدری بعلوم کسی اشتغال فرمود و از اینجا بخراسان
شتافت و نشو و نما را بنمایافت و در بارہ روقی کہ از قولع بنیسا پور است ادراک صحبت شیخ عثمان چشتی باروقی نمود و دوست
ارادت باور و دہست سال در صحبت شیخ ریاضت شاقہ کشید و سفر را و غربت ہمیش گرفت و بسیاری از بزرگان
وقت مثل شیخ نجم الدین کبری دریافت با بھلہ اکابر از سلسلہ چشتیہ است بدو واسطہ بنوا جہ بود و چشتی میرسد
و بہشت واسطہ بابر اہم اہم می پیوند و دہ پشتر از آمدن سلطان مغزالدین سام از غزنی بہند و شان صحبت
پیر خود بہند آمدہ بود و در اجیر کہ طای پتہور را فرمانروای بہند و سیستان آنجا اقامت داشت منزل گرفت صحبت با او
بر نیاید تا آنکہ در سال پانصد و ہشتاد و ہشت سلطان مغزالدین سام شہور شہاب الدین غوری بہند و شان
آمدہ در خود دہتا بنسرا برای مذکور جنگ کردہ فتح یافت و خواجہ در اجیر غزلت گزینی اختیار نمود خواجہ قطب الدین
اوشی یکے از خلفای اوست و شیخ فرید گنج شکر کہ در بین پنجاب آسودہ اند مرید خواجہ قطب الدین است و شیخ
نظام الدین اولیاد است ابرادہ شایخ فرید دادہ الحاصل بسیاری از صاحب کمالان از زیر دامن تربیت
خواجہ برخاستہ اند و اکبر شاہ بادشاہ در زمان دولت خود ذکر جلال کمالات او شنیدہ چند مرتبہ بر ہنہ پانز ہا
مرقد خواجہ کہ در اجیر است از اگرہ رفتہ بود و عمارات عالی در اینجا بنا نمودہ تا سنج وفات خواجہ بقبولی ششم
روز شنبہ سال ششصد و سی و شش و بقول دیگر ششصد و سی و سہ ہجری است مرقد او در
زبازگاہ خورد و بزرگ است و از الفاظ آفتاب یک ہند سال وفات او ظاہر میشود و این تاریخ منقولہ
در وفات او از کتاب مخبر الواصلین نو مشتمل شد

تاریخ

جمہ و ششم رجب بودہ	اکر جان خواجہ نقل فرمود	نود و ہفت سال عمرش بود	کازمان نقل از جهان
سال نقلش عزت و عظیم	اگر سراج جناب معین الدین	روضہ پاک اوست در اجیر	از ارسن جن از ارسن در شیر

سید حسین مشہور بچنگ سوار

در اکثر نامہ مرقوم است کہ قلعہ گنہ اجیر کہ بر قلہ کوی واقع است دران مالہ مقام مرقد سید حسین مشہدی خنک سوار
موجود است کہ بزبان عوام از اولاد زین العابدین ابن امام حسین است و تحقیق آنست کہ سید از طایفہ
شہاب الدین غوری است ہنگامیکہ فتح بہند و سیستان کردہ مراجعت نمود و در ایشہداری اجیر گذشت و در
نقد حیات پرد و بہر و ایام و ہجوم عوام بولایت مشہور گشت و ترہشس مطاف مالیان شہ

خواجہ قطب الدین بہشتیار کا کلی

ابن خواجہ کمال الدین موسیٰ بہت درادسن کہ مابین مشرق و جنوب اندجان واقع بہت متولد شدہ و از ان
 بہت کما و لاوشی نیز نینویسند و در صغیر سن سفر اختیار کردہ و در بغداد در بہ رجب سال ششصد و بہت
 ہجری در مسجد امام الہیث سمرقندی بحضور شیخ شہا بہ الدین سہروردی و شیخ ادعہ الدین کہ مانی و جمعی از بزرگا
 بارادت خواجہ معین الدین چشتی استفادیاختہ و در ہند آمدہ در ملتان با محمد دوم بہاؤ الدین ذکر یا حجت
 داشتہ و در زمان سلطان شمس الدین التمش در دہلی آمدہ سکونت اختیار کردہ گاہ گاہی بطریق نظم در می
 بحر اندیشہ بساحل بیان می افکند این چند بیت از انجملہ است

ای بگر و شمع رویت عالمی پروانہ	دلہب شیرین شو بہت در خانہ	من بکندین آشنائی بہ بخور منوچک	آشنا بحال نیست ای بزرگانہ
قطب مسکین گناہی میکند بہر	عینہ در گناہی میکند دیوانہ		

خواجہ تباریخ چہار دہم بیج الاول سال ششصد و سی و سہ ازین جهان رحلت فرمود و در دہلی مئوں گشتہ تاریخ از سہ مجملہ الوائے

تاریخ

فیض بخش جان بصدق و وفا	قطب فاق خواجہ قطب الدین	لقبش بختیار کاکی دان	چون ایشی بہت ایشی اسن بختیار
از بیج نخت چار دہم	بود کان قطب شد بخرچہ نهم	عقل تاریخ نقل آن محمود	آب جنت بقطب بن فرمود

۹۳۳
 قبرش کہ در دہلی بہت اگر چہ از سنگ و خشت نساختہ اند مگر خام بہت اما بارنگاہ خاص و عام بہت در زمان دولت
 شیر شاہ و اسلام شاہ بعضی از اعز دیواری برگرد مزارش تعمیر ساختہ چہار دروازہ ہای کلان احداث نمودہ بودند کہ تا امروز
 موجود اند و این اشعار تاریخ بر دروازہ ہای مذکور مرقومہ اند

تاریخ بر دروازہ متصل مجلس خانہ

در زمان قباچخ دولت شیر شاہ	شاہ را بر باب کو کہ بکشد دلاں	ابن عظیم القدر در کاہی اندیلاں	صادق بقول اللہ بن اسلام
بود بہت چار و نہ صد سال از بخت	زاہتمام نیم دین بر و خلیل		

تاریخ بر دروازہ سمت احاطہ ملا موچ

در زمان شہ جہان اسلام	شد بلند در سپہر جناب	کہ چہ صد بہت باب جنت را	لیس باب بمثل ہذا الباب
کہ شخصی بنا کہ در بابش	یوسف ثانی از حق بہت خطاب	چون ز تاریخ نام کردم عرض	گفت در گاہ خواجہ اقطاب

تاریخ بر دروازہ غری

خلق کہ درین گنج سعادت میرفت	آخر کہ نثار شاہ کاخان رفت	گفتم چہ نویسیم ز قہم تاریخش	رفو ان بدل سراز در جنت گفت
-----------------------------	---------------------------	-----------------------------	----------------------------

۹۵۸
 ۱۱۹
 ازین تاریخ چنان استفاد میکرد کہ دروازہ غری را نواب شاہ کاخان کہ در عہد دولت عالمگیر بادشاہ بجاگرفت
 شاہ جہان آباد سرفرازی داشتہ در سہ بکھار نورزدہ ہجری تعمیر نمودہ بود تاریخ مذکور را مرزا بیدل نظم فرمودہ کہ در قضا
 او موجود بہت بعد از ان محمد فرخ سیر در زمان دولت خود سمت شرقی بکھار دروازہ از سنگ مرمر تعمیر ساختہ این تاریخ
 و اشعار را ان کہندہ

تاریخ برادر واره اندرون

از نسبی اکثرین غلامان شهریار	با اعتقاد معتقد کامل اعتبار	رفتند قدسیان بدین بخت ملک	تاریخ یافتند حصا بر پشت ملک
------------------------------	-----------------------------	---------------------------	-----------------------------

اشعار برادر واره بیرون

از حکم بادشاه جهان خسروانام	فرخ میر شهنشاه آسمان غلام	کردم زار خواجہ دین قطب فلک	کردم بگرد و هفتہ او آدم و ملک
نعمت بدیجی زیبا و منتظم	مانند قبله مغرب چون کعبه مجسم		

متصل بن درگاه منجدی بود مستطیر یکدرد بر که آنرا خواجہ بہرہ بر فقاہت خود بنا انداختہ بود بعد از آن اسلام شاہ در عهد خود در برج دیگر بر آن افزوده و محمد فرخ سپرد در جو سوم بر آن تمیید نموده این تاریخ بر آن منقوش است

تاریخ

مورد لطف و عنایات شہد الاحباب	مرو فرخ بر شہنشاہ ملک قباب	ساخت از روی ارادت از روی غفر	مسجدی زیبا و منجد گاہ شہر شاد
بامرویش غیبت گفت ز گوش	اسال تاریخ بیا بین بیت ربی سبحا		

شیخ محی الدین بن عربی

در سنہ پانصد و شصت و یک تولد شدہ و در ششصد و سی و ہفت از جهان رختہ دور و مشرق مد فون گردیدہ

تاریخ

شیخ والا جناب بن عربی	مقتدا ای رہ خدا طلبہ	نقب خاص او محی الدین	مرشد کافہ زمان و زمین
چو شد او ثانی محی الدین	سال مولود او بد ثانی بین	شد ز نرسال نقل آن سامی	قدس اللہ سرہ السامی

حضرت علی لالا

پانچ سوم ربیع الاول سنہ ششصد و پنجاه و یک میل از جهان سفر نموده

تاریخ

عمدۃ الیسا علی لالا	شد ز دنیا بکنت دالا	از ربیع نخست بود سوم	کہ گذشت از تعلق مردا
	اسال نقلش بگو بجا لم قدس	شایہا نہ ہوا می عالم قدس	

مولانا شمس الدین محمد تبریزی

در تذکرہ دولت شاہی مرقوم است کہ او پسر خاوند علامہ الدین بودہ کہ از نژاد کیا بزرگ امندست و خواوند علامہ الدین کہ والی قلعة الموت بود از کیش آباد اجداد تہر انمودہ و دفتر با و رسائل ملاحظہ را سوخت و آثار اسلام در قلاع ملاحظہ ظاہر ساخت و شمس الدین را بچو اندن علم و ادب پنهانی بہ تبریز فرستاد و از زنان تبریز زرد وزی اموختہ بود و از آن سبب بزرگ وزی مشہور است و بعضی گفتہ اند کہ او پسر بزرگ است و در تبریز متولد شدہ با حلقہ چون شمس در علم ظاہر ہر شد مرید رکن الدین شمس گردید و در معرفت و سلوک مقامی عالی یافت روزی شیخ رکن الدین شمس تبریزی را گفت ترا می باید بروم رفت و سوختہ ایست آتش دردی باید زد و با شارت پیر روی بروم نہاد و در شہر فونیسم رسیدہ دید کہ مولانا جلال الدین بر آشنی شستہ و جمع موالی در رکاب آوردان از مدرسہ پنهانی می رود در جلال آوردان است بعد از آن مولانا ہمیشہ او را طلب کردی و با او صحبت داشتی و تنہا با او بصیرت شوری و غوغا از موالی

و اصحاب برآمد که رو پا برهنه مبتدعی آمده پیشوای مسلمانان را از راه می برد و همواره این تسبیح می کردندی تا آنکه شمس در
پنهان از مولانا بجای تپ تبریز گریخت و مولانا بی طاقت شده بطرف تبریز رفت و شمس الدین را باز بر دم آورد و
روزگاری در صحبت او گذرانید باز مرید این و اصحاب مولانا بمجادات او مشتول شدند بفرورت شمس الدین این
مرید عزیزیت شام نمود و بعد از آن که از شام بهر دم آمد شبی شمس الدین با مولانا رومی در خلوت نشسته بود و شخصی از تبریز
در دازه شیخ را اشارت کرد تا بروی آمدن فی الحال برخاست و با مولانا گفت که یکشنبه میخوانند در آن وقت
بهفت کس شصرت نموده در کعبین استاده کار دی بروی رانندند شیخ نمره زد چنانکه آنجماعت بهوش افتادند یکی
از آنها علامه الدین محمود فرزند مولانا بود که بدایع انیس مین آنیک انتقام دانست چون آنجماعت بهوش باز آمدند
غیر از چند قطره خون هیچ ندیدند از آن روز باز این غایت نشانی از آن سلطان معنی پیدا نیست و کان لکافی
شهر سینه شمس الدین و ستایه و آن ناکسان در اندک زمانی به بلای مبتلا شده ملاک گشتند و علامه الدین
را ملتی پیدا شد بهر در آن ایام وفات کرد و مولانا بجنازه او حاضر نشد بعضی گفته اند که شیخ شمس تبریزی در
مولانا بهار الدین دلد مدفون است و قوی آنکه بدش را در چاهی انداخته بودند شبی سلطان دلد پسر مولانا
در خواب دید که شیخ شمس الدین اشارت کرده که در فلان چاه خفته ام بنیم شب با آن محرم راجع کرده و در آن
چاه برآورده و بر کمانهای دفن نمودند تا ریخ از مرآت جهان نوشته شد

تاریخ

از بعد از شمس الدین داحق

درگز تاریخ شد و دوز تبریز

۹۴۵

از القاط آه شمس الدین داحق و دیگر از الفاظ بود از تبریز تاریخ بر می آید این تاریخ از خیر الواصلین

تاریخ

واصلن است عن بعد من بعض

۹۴۳

و رتد که دولت شاهی آمد که وفات مولانا شمس الدین بعد از رحلت مولانا جلال الدین بوده و قبر وی در قونیه است

سید بریان الدین محقق

در سنه ششصد و چهل و پنج هجری فوت کرده و در قبه مدفون است

تاریخ

آنکه بریان دین دنیا بود

۹۴۵

جنف قان

پسر دوم چنگیز خان است بعد فوت پدر در سنه ششصد و بیست و چهار بهر ملک ماورالنهر و بدخشان و بلخ
و غزنی تالپ سنده بادشاه گردید و هفت ماه پیش از او کتا تا آن که برادر بزرگ و بادشاه تا تار بود در راه مقتید
سال ششصد و سی و هشتم هجری درگذشت و فرزند چار نو بایان که وزیر او بود در ضبط و فسق انور ملک قیام نمود
تا آنکه بعد از چند گاه ملاکوخان پسر نولی را بجاگست و لایب جدگرا پیش از چند که دانیاد بعد از چند می کرد که خان
پسر او کتا ملک از گرفت و بعد سلطنت یکسال در سنه اربعین و ستایه درگذشت بعد از دستگاو قان و دلاک شد

تولی خان مالک ملک گردید و ده سال سلطنت راند بعد از وزیران سن هلاکو خان بادشاه ایران شد

شیخ المشایخ سعد الدین حموی

در سنه ششصد و پنجاه هجری فوت نموده و این تاریخ در وفات او در خبر الو اصلین مرقوم است

تاریخ

حموی آنکه بود سعد الدین | شد ز دنیا بسوی خلد برین | سال نقلش ششصد و پنجاه | شده مرقوم پیشکتابش

شیخ جمال کیلی

در کتاب دیستان مرقوم است که شیخ جمال کیلی در زبان علار الدین اسمعیل که بادشاه قلعه الموت بود در نزدین بارشاد خلافت مشغول بودی و در غنیه و حوت اسمعیله قبول کرده بود و بنا برین علار الدین او را تعظیم نمود که اما علار غیر اسمعیل شیخ را اسمعیل ندانستدی و فاش شب و دوشنبه چهارم شوال سنه ششصد و پنجاه و یک هجری رو داده و در تاریخ فوت او گفت اند

تاریخ

جمال ملت و دین قطب لیا علی | اگر آستانه او بود قبله آمال | بسال ششصد و پنجاه و یک هجری فوت | شد و دوشنبه روز چهارم شوال

تعمیر باشد ابن مستنصر

سی و هفتم و آخرین خلیفه از خلفای عباسیه است در سنه ششصد و چهل و هجری در بغداد دبیر سریر خلافت نشسته و مدت پانزده سال و هفت ماه در بغداد حکومت نموده در سنه ششصد و پنجاه و شش هلاکو خان از اولاد چنگیز خان که بادشاه ایران بود با لشکری زیاده از شمار بر سر آور سیده بغداد را محاصره نمود و مدت دو ماه مستعصر تحصن بود و لشکر مغول کمال جلادت ظاهر نموده با آخر خلیفه باستصواب وزیر خود ابن طلحه از شهر بیرون خرابیده و بارگاه هلاکو شافت هلاکو او را با چار پسرانش و شانزده لکه از باشندگان آن دیار با تیغ بیدرغ بدار الفنا فرستاد و بغداد را آتش زد و بر وایت صاحب مرات ایمنان هزار هزار آدمی درین فتنه هلاک شدند و حمام الدین بنجم را که چلک داده بود که اگر خلیفه را خواهند کشت عالم متغیر خواهد شد نیز هشتاد و سه ستمین و ستاینه قتل رسانید و در مرات جهان نامر قوم است که هلاکو خان مستعصر را با چار خواجه نصیر الدین طوسی در جوال کرده بالش استخوانهای او را در هم شکستند و تاریخ این واقعه چندین نوشته اند

تاریخ

سال هجرت ششصد و پنجاه و یک | روز یکشنبه چهارم از صفر | شد خلیفه پیش هلاکو خان دولت عباسیان آمد بسر

بعد از شهادت مستعصر اولاد عباسیه که پانصد و بیست و چهار سال در بغداد خلافت کرده بودند منقطع گردید و بغداد در تصرف مغول درآمد و شیخ سعد کی شیرازی که معاصر مستعصر بود در باب شهادت او هر چه گفته بیتی چند از آن جمله نوشته می شود

مرثیه در شهادت مستعصر

آسمان را من بودم خون برید برین | برز دال ملک مستعصر امیر المؤمنین | ای محمد که قیامت می بر کنایه برین | سر بر آوردین بجا من در بجا غلظت

بلاخوان

پسر نولی خان ابن چنگیز خان است در سنه ششصد و پنجاه و هجری بیادشاهی ایران رسیده و ملا حده معلیه را در سنه اربع و خمصد و سی و ستا به متاسل و نابود ساخته قلعه الموت را از دست ایشان بدر آورده چنانکه ازین تاریخ مشفق

تاریخ

سال عرب ششصد و پنجاه و چهار شد | یکشنبه اولی از مذهب باده | خورشاد و پادشاه سیمیلیان تخت | برخواست پیش تخت بلاخوان

و در سنه ششصد و پنجاه و شش بغداد را آتش زده خلیفه مستقیم بماند که آخرین خلیفه از خلفای عباسی است اگر قنار ساخته با چندین هزار باشندگان آن دیار طعمه تیغ بیدریغ ساخت بعد از فتح بغداد و عراق گردنشان آفاق از جمله سلطان روم و اتابک فارس و حاکم کرمان و بدرالدین لولو و الی موصل و آن حدود بخندستاد باستحقاق شتافتند آخر بعد از حکومت قریب یزده سال در سنه ششصد و شصت و سه هجری در مراغه که مقر سلطنت او بود بشکار رفته و بعد از آن بجام شتافته و بیمار شده نوزدهم ربیع الآخر سنه مذکور درگذشت و در پای سوار و دل مدنون گردید بطریقیکه رسم مغول است سردارها بجهت خوابگاهش ترتیب داده سیریه آنجا نهادند و خان را بران تخت خوابانیدند و چند دختر نرپی پیکر را با حلی و زیور در آنجا کردند تا انیسل و باشند و سردارها را مضبوط ساخته از نظر اغیار مخفی گردانیدند و این شیوه قان زمان سلطان قازان خان در میان ایشان مرعی بود و خواجہ نصیر الدین طوسی تاریخ وفات گفته

تاریخ

چون که کوبر اغر بزمستان گذشت | کرد تقدیر از نوبت او را آخر | سال ششصد و شصت و شصت و شصت | که شنبه زدهم بزر ربیع الآخر

شیخ بهارالدین زکریا

بن قطب الدین محمد بن کمال الدین قریشی است در سنه پانصد و شصت و پنج هجری در کوه در بلقان تولد شده در صغیر سن پدرش فوت کرد بعد تحصیل علم سیاحت اختیار نموده در بغداد آمد و در شیخ شهاب الدین سهروردی گردید و در عرصه قلیل بیایه خلافت رسید بعد از آن بلقان آمد گویند شیخ را با شیخ فریدشکر گنج کمال ربط و اتحاد بود تا مدتی بجا بسر برده و بتاریخ هفتم ماه صفر سال ششصد و شصت و پنج بعمر صد ساله ازین جهان درگذشت گویند پیش از وفات پیر مردی نورانی خطی نهری آورده بدست شیخ صدرالدین که جلف او بود و او خط را پیش پدر خود آورد و شیخ همون خط را خواند و جان بحق نسیم نمود مرازش در بلقان است و شیخ صدرالدین در سال هفتصد و نمنه بهو بخا فوت کرد و پیشتر شیخ زکریا الدین ابو القحیح بجای او شست و ازین تاریخ که در وفات شیخ بهارالدین زکریا از مخبر الواصلین نوشته شده سنه ششصد و شصت و هفت استخراج می یابد

تاریخ

چهارده فاندان اهل قسین | شیخ ازین ساهب الدین | پانصد و شصت و شصت و شصت | که شنبه زدهم بزر ربیع الآخر | او بیوم انجیس و غفر | مونی فردوس سابع و غفر | یکشنبه سال قتل و بقیین | شهاب از مقام طبعین

۹۳

۹۴

فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج

این شیخ جلال الدین سلیمان است از مرغان خان روزگار و ممتاز از ان سیر شکر گنج که از راه بود و گویند از اولاد فرخ شاه کابلی است که او را شاه کابل گفتند سی در زمان چنگیز خان از اجداد ایشان قاضی شعیب بای به لاهور آمده بود و در قصبه قصور اقامت کرد سلطان پٹن مقدم ایشان را گرامی دانست و احترام نمود و شیخ فرید کنبه قاضی شعیب است بلتان شتافته در اوج دین که آنرا پاک پٹن نیز گویند سکونت اختیار کرده بعلوم متعارف دیار اشتغال داشت تا آنکه خواجه قطب الدین اوشی را که زبرد افتاد و نصایح ارجند در نکو بخش علوم رسمی بنیادش معارف حقیقی فرمود و در راه ساختند دست از همه باز داشته دل در ملازمت خواجه بست و از دوام خدمت منظر شرافت کرامات و مورد خوارق عادات شد و بعد رحلت خواجه قطب الدین خرقه عصبی بد و رسید و در تسمیه بگنج شکر احوال است بعضی گویند که سوداگری شکر بار کرده میرفت خواجه از وی شکر طلبید او گفت درین شکر نیست نمک است خواجه گفت کو نمک باد سوداگر چون بوالهمارا باز کرد نمک بر آید از گفته خود پشیمان گشته پیش خواجه رفت خواجه فرمود که غم مخور اگر شکر بودی شکر گرد چون دیدند شکر شده بود از ان بازار گنج شکر خوانند و بعضی گویند که از تاثیر نگارشش توده خاک شکر شده بود و الله اعلم بالصواب و خانانان محرم خان مضمون این قصه را نظم نموده و این بیت از آنجمله است

بیت

کان نمک جان شکر شیخ بحر دیر | آن کو شکر نمک کند و از نمک شکر

در کتاب سیر العارفین مرقوم است که شیخ المشایخ سعد الدین حمویه و سیف الدین ماخرزی شیخ بهاء الدین زکریا و شیخ فرید الدین اوجو دهنی در یک عهد بودند و اندل سعد الدین حمویه وفات یافت و سه سال بعد از ایشان شیخ سیف الدین ماخرزی رحلت نمود و بعد از ایشان بیست سال شیخ بهار الدین فوت شد و بعد از او بیست سال شیخ فرید الدین مسعود اوجو دهنی رحلت نمود و با جمله بقولی و فانش بتاریخ پنجم محرم روز شنبه سال ششصد و شصت و هفت هجری بوقوع آمده مقبره او در پین پنجاب است و مولف در کتابی خوانده که در او ایل فانش شیخ مسعود بود و در رسنه پانصد و شصت و هفت متولد شده و در عمر خود بیست و سه سالگی بتاریخ پنجم محرم سال ششصد و شصت و چهار هجری فوت کرده چنانچه ازین فرد تاریخ تولد و عمر و سال وفات او در یافت گردد

تاریخ

رحم فرماید تولد مابداً ازاده عمر | شد فرید الله سال رحلت مسعود

و الفاظ فرید عصری نیز تاریخ وفات او دست بطون چپ مزار او در وضعه شیخ بدرا الدین که نام پسرش بود موجود است ازین قطع که از مخبر احوال صلیب نوشته شد سال وفانش ششصد و شصت و هفت است

تاریخ از حجب الوصلین

افتخار زمان و فخر زمین | شیخ دیناودین فرید الدین | بیگمان پنجم محرم بود | که فرید از زمانه غسل نمود

که تو برسی از سال رحلت او | از جهان شد فرید آه بجو

تاریخ

فرید الدین که او گنج شکر بود | چو در ذات خدا شد مطلق | بمظهر گفت با نفس سال نقاش | فرید الدین بی واصل حق

مولانا جلال الدین محمد مشهور بمولوی رومی

در هفت اقلیم مرقوم است که او از بے بدلان زمان و برگزیدگان دوران بود اصل او از بلخ است در خلافت قبا
آمده که چون پدرش مولانا بهار الدین ولد در سنه ششصد و بیست و هشت رومی بخط آخرت نهاد سلطان
علامه الدین سلجوقی با قاضی اکابر و صدوران دیار جمع شده مولانا جلال الدین را بجای پدر نشانی بند
و مولانا بهار الدین را مریدی بود و موسوم بسید برهان الدین ترندی مولانا جلال الدین مریدا شد
و نه سال در خدمت او بسر برد چون او فوت کرد بعد از پنج سال شمس الدین تبریزی پیوست و چون
شمس الدین در زیر ابراسرار ناپدید گردید ملازمت صلاح الدین زرکوب را ملازم گرفت و پس از آن در خدمت
حسام الدین قونی نیز عمری سپا بان رسانید تا رسید بدباجا که رسید و در صغیر کن بصیبت شیخ فرید الدین
عطاری رسید و مدت مولانا در ششم ربیع الاول سنه ششصد و چهار بوده و وقت غروب آفتاب پنجم
جمادی الآخر سنه ششصد و هفتاد و دو در زمان الباقا خان فوت کرده و مرآت انجیل نوشته است که
نورانی پخته تاریخ وفات اوست سن مولانا شصت و نه سال بود مرقد او در روم بشهر قونییه است بعد از وفات
او خلف الصدق او سلطان ولد بر جای پدر نشسته و او نیز فارغ و عالم بوده کتاب ولد نامه با و شهور است
تاریخ وفات مولوی رومی از کتاب مخبر الواصلین نوبی نوشته شد

تاریخ

آنکه مولای روم نامش بود	اول فروز جهان کلامش بود	از ربیع نخست بود ششم	که طلوعش نمود چون انجم
سال مولود آن خدا آگاه	شدر قم آفتاب عالمی آه	شده تاریخ نقل او چیم	بیشک ریب از جادو دوم
سال نقاش اوج بهفت طبق	با تفر گفت قطب جنت حق	سال نقاش بهشتار زن	نورانی مرتد بر خوان

خواجہ نصیر الدین طوسی

در سنه هفت اقلیم مرقوم است که اصلش از جرد و ساده است اما در طوس متولد گشته و کسب کمال در آن دیا
نموده بطوسی اشتها ریافته وی اظم فضلی زمان و افضل علمای دوران بوده و لادش در وقت طلوع آفتاب
روم مشبه یازدهم جمادی الاول سنه سبع و تسعین و شصت داده و قتیله پدرش امام فخر الدین محمد رازی
از عالم گذشته عمر خواجہ نصیر نه سال و پنجاه بود و در قلع الموت وزارت اسمعیلیه بم روز سه چند از روی زجر
و غضب نموده در زمان خلیفه مستعصم عباسی روز سه چند در ولایت قستان ساکن شده و عالم آن خطه
ناصر الدین مجتشم ابواب لطف و کرم بر روی روزگار او گشوده و خواجہ اطلاق ناصری را بنام اذتالیف نموده
و در خلال احوال قصیده مرید در مدح خلیفه مستعصم در سلک نظم کشیده و بنیاد فرستاده چون ابن طغی را که
وزیر خلیفه بود این صورت موافق مران نیفتاد بر پشت بهمان قصیده بنام ناصر الدین مجتشم نوشت که مولانا ناصر الدین

بنحلیفه آغاز مکاتبات و مراسلات نموده ازین اندیشه ناغل نباید بود و این امر بزرگ را خور و بناید بشمر و چون نوشته بنظر ناصرالدین رسید خواهر را حبس فرمود و بدست مجبوس باند تا در ماه ذیقعد سنه اربع و خمسين استمات که بلاکوخان از فتح بلاد و قلاع قلاع ملاده بتخصیص قلعه الموت فارغ گشت بولایت قستان رفته خواهر را خلاص ساخت چون خواهر بدرگاه ایلخان یعنی بلاکوخان شتافت بوفور عنایت حکم شد که ملازم آورد و باشد و در اندک وقت در حضرت ایلخان محل رفیع و مقام بلند یافت منظر اکثر از اهل تارسیخ این است که قتل خلیفه بغداد یعنی مستصر عباسی بنحریک خواهر نصیرالدین بود و خواهر در مراغه حسب الحکم ایلخانی رصد بنا کرده حکما و فلاسف و متکلمین و غیر ذالک را در اینجا جمع آورده اما هنوز با تمام نرسیده بود که مدت عمر ایلخان به انقضا پیوست و خواهر در زمان سلطان ایتاخان پسر بلاکوخان آن رصد را با تمام رسانید و در سنه اثنین و سبعین استمات فوت کرد و در بغداد قدیم در روضه امام موسی کاظم بن جعفر صادق که آنرا کاظمیه میگویند مدفون گشته مدت عمرش هفتاد و پنج سال هفت ماه و هفت روز بوده و در جامع رشیدی مسطور است که خواهر نصیر وصیت فرمود که او را در جوار مزار امام موسی کاظم دفن کنند لاجرم در پایان آن مرقد جهت او آفاز قبر کردند نمودند ناگاه سردابه کاشی کاری ظاهر شد و بعد از تقدیم کوازم تفحص نقبش بوضوح پیوست که آن مضجع را ناصر خلیفه برای خود ساخته بود و پسرش بخللاف وصیت پدر را در ضافه دفن فرمود از غراتب حالات آنکه سردابه در روز شنبه یازدهم جمادی الاول وقت طلوع آفتاب بطالع حوت سنه پانصد و نود و هفت تمام شده بود و در همان روز خواهر نصیر تو لد نمود و عزیزی در تارسیخ و فائش این قطعه نظم فرموده

تاریخ

نصیرت دین بادشاه کشور	ایمان که چو او مادر زبانه نژاد	باسال شصت و هفتاد و دو و پنجاه	بروز جمعه و ارم او در گذشت در ۶۴۲
-----------------------	--------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------

ملک شمس الدین کرت

آل کرت چند گاه ملوک بوده اند و ایشان مردم دلاور و بامروت بوده اصل ایشان ترک است و سلطنت از خاندان سبکتگین بدیشان منتقل شده سلطنت بلخ و هرات و غزنی و کابل سالها بادیشان متعلق بوده و هشت تن از ایشان بپادشاهی رسیده اند اول ایشان ملک شمس الدین محمد بن ابابکر کرت است و آخر ایشان ملک غیاث الدین است که زوال ملک او بر دست امیر تیمور کورکان بوده و ملک شمس الدین دختر زاده ملک رکن الدین غوری است که معاصر چنگیز خان بود بعد ایاالت ده سال در سنه ششصد و هفتاد و شش در تبریز فوت شد و مولانا وجیه الدین نصفی در تاریخ او گفته *

تاریخ

باسال شصت و هفتاد و دو و پنجاه	تغافل محمد دوران بنکرست	بنام صفه نایر انبان محمد کرت	برآمد آیت و شکرست در حال ۶۴۶
--------------------------------	-------------------------	------------------------------	------------------------------

بعد از وی پسرش ملک شمس الدین که بدین پادشاهی رسید و احوال او بمقام خود نوشته خواهد شد

سلطان ایاق آقان

عرف ایتاخان ولد ارشد بلاکوخان است بعد وفات پدر بر دوشم سوم رمضان سنه ثلث و سنین د

ستائے بر سر بر سلطنت ایران جلوس فرموده پادشاهی مردانه بارای و ندیر بود و فلکارت بخواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان داده و لشکر بردم فرستاد و بعضی از دیار و لم را مسخر ساخته و در تبریز صد مراغه را که خواجہ نصیر الدین موسی بردزگار ہلاکو خان بنیاد کرده بود مشتعل بر تماشیل اشکال فلاح و دوا بر موہومہ و صورتہ بروج دوازده گانہ در عہد البقاخان با تمام رسانید و البقاخان بسی توان بر اسنجا خرج کرد مقتدہ سال و چندہ در اکثر ملک ایران پادشاهی نمود شبی در مرغزار او چاق از حوالی تبریز نشسته بود ناگاہ وحشی در و ظاہر شد گفت مرغی عظیم قصد من دارد و چیرہ گمان طلب کرد چون تیر و گمان بد و دادند فی الحال با قتادہ جان داد و غنۃ بعضی کسان آن بود کہ خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان کرد و زیار بود و او را مسموم ساخت و این واقعہ بتاریخ بسیم اہادی الجہ سنہ ششصد و ہشتاد و ہجری بوقی آمد و غزنی این قتلہ در تاریخ دفاتر اگفتہ

تاریخ

چوبست موز باندہ ذی کعبہ زد و ربخ کہ بر کشید ایفا چہا شہید و ہنگام صبح در چہا بسال ششصد و ہشتاد و ہجری

سلطان نکو دار ملقب سلطان احمد خان

پسر ہلاکو خان بہت بعد و کثرت البقاخان کہ برادر او بود بر سر بر سلطنت ایران نشست اول دوست از اولاد چنگیز خان کہ دین اسلام را اختیار نمودا برای مصلحت ظاہر بنیکہ چون دو سال و پنجاہ و شش یوم از سلطنت گذشت دیگر شہزادگان و امرا بہو اداری ارغون خان پسر البقاخان سلطان احمد را گرفتہ در شب پنجشنبہ بہت و ششم جمادی الاول سنہ ثلث و ثمانین و ستمائہ بقصاص شہزادہ قتلوزمانی بگشت اورا بگشتند و ارغون خان را بجاسے او بر تخت نشاند چنانچہ تاریخ آن گفتہ

تاریخ

سپہر علی خود از شتری دیدار کہ بود سرور خاقان خط ایران زد دست برد فلک پشت او گشت و نمود سال شکست شہر از بچان

تاریخ

تاریخ چون ششصد و ہشتاد و ہجری تا خبر حادثات فلک بردوام کرد ارغون ہلاک گیری چو تیغ بر کشید احمد رفت و تیغ ششی و دنیا کرد

خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان

وزیر ہلاکو خان و سلطان البقاخان بود از محمد الملک یزدی آزار بسیاری بخاطر داشت ہموارہ بہت بر دفع آن ناحق شناس می گماشت تا در زمان سلطان احمد خان بسوہتم گشت و بدین جیلہ بتاریخ بسیم جمادی الاول سال ششصد و ہشتاد و یک ہجری سر اورا کہ دفتر شروفتن بود از بندش جدا کرد ایندما بعد از دو سال و دو ہفتہ در زمان ارغون خان خواجہ نیز بقتل رسید چنانچہ گفتہ اند

ابیات

چو محمد الملک از نقدیر یازد شہادت یافت در محوای تو محمد بقصد صاحب دیوان محمد کہ دستور ممالک بود در دہر پس از دہ سال دواہ و دوشہ چشید و ہم زود در ان شہر قہر تو در دنیا شو بد را مقابل کہ دارد در تراز و نوش باز ہر از شیخ این مقدمہ آنکہ صاحب دیوان در دفتر احمد خان با صفہا ان افتاد و بعد فوش خواست کہ بہند و سلطان

بود تا از پاس سلطنت ارغون خان محفوظ ماند ارغون خاطر داشت نموده نام مطلب بنام او فرستاد چون صاحب دیوان
بلازمست رسید منظور نظر اعتبار گردید و یو قاقا خان که دشمن او بود در خدمت ارغون خان او را به سیم بدرش متهم گردانید
و بحکم ارغون خان تباریخ چهارم ماه شعبان سنه شصت و هشتاد و سه هجری قمری رسید چنانچه ازین تاریخ مستغایر گردید

تاریخ

نظام عرصه آفاق حصه دیوان	محمد ابن چوینبی در یگان دهر	بسال شصت و هشتاد و سه شعبان	بوقت چهارشنبه بروخانه تاهار
زردی..... بر روی اختیار کمر	از جام تیغ لبایک شید شربت قمر		

خواهر بهارالدین محمد که دلدار خد صاحب دیوان بود در زمان آبا قاقا خان وزارت بلکه فرماندهی و ایالت اصفهان بدو موقوف بود

احوال اتابکان شیراز

اتابک خطاب بادشاهان شیراز بود معنی این لفظ نگاه دارنده و ادب آموزنده است و ملوک شیراز را از انجست اتابک گویند
که یکی از ایشان که مظفر الدین سفر نام داشت اتابک سلطان بنجو و دو سلطان او را خاکم فارس کرده بود و بعد از فوت بنجو
خطاب اتابکی بنجو و قرار داد گویند که این لغت که ترکی است اتابک است یعنی پدر بزرگ چه اتابک پدر و بیک بزرگ و اتابکان
شیراز حاکمان عادل و خیر بوده اند اذل ایشان که مظفر الدین سفر بود در زمان دولت سلطان بنجو حکومت فارس
سر بلندی حاصل نموده و در پانصد و پنجاه و شش فوت کرده بعد از وی برادر او اتابک زنگی چهارده سال و
کسی حکومت نمود بعد از او پسرش تکلیف سلطنت رسید و بیست سال حکومت کرد بعد از وی اتابک سعد بن زنگی بیست
و هشت سال ملک راند و در سال شصت و بیست و هشت فوت کرد بعد از او پسرش اتابک ابو نصر بن سعد زنگی
بسلطنت رسید و او را اتابک ابو بکر نیز می نویسند مردی بس نیکی و عدل بوده در زمان او یعنی در سنه شصت و هشتاد و سه
و پنجاه و شش هلاکو خان ستغصم خلیفه بغداد را شهید نموده و شیخ سعدی شیرازی که در باب آن مرثیه گفته در آخر آن
مرثیه این چند بیت آورده

ابیات

یار این ملک سلمانی با من دادا	و ریناه شاه عالم بادشاه ملکان	خسر حصه تران غوث زمان	آنکه اخلافتش بسندیت و احوال
روزگار تباست با دوستی کوی	را تبت تصور بخت یار و اقبال		

همدرا ان ایام شیخ سعدی کتاب گلستان بنام او نوشته و در تاریخ آن این بیت گفته ...

تاریخ

دران مدت که مارا وقت فوت بود	ز بهجت شصت و پنجاه و شش بود
و او را چه بود مسمی با سم حدش یعنی سعد بن ابو بکر که در دیباچه کتاب مذکور ذکر شش نموده و گفته	
علی انحصار کن و بیایه تهاونش	بنام سعد ابو بکر سعد بن علی است

وفات ابو نصر سعد در شهر سنه شصت و پنجاه و هفت و قوت پیوسته بعد از وی اتابک سعد بن ابو نصر بجای پدر
نشست و پاره روز که خطبه و سکه با نقاب او مزین شده و یوار رحمت انتقال کرد بعد از او سلجوق شاه و سلف شاه سلطنت
رسید و سعدی درین باب قصیده گفته سینه چندان از انجمه نیست *

ستایه بر سر بر سلطنت ایران جلوس فرموده پادشاهی مردانه بارای و تدبیر بود و فطرت بخواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان داده و لشکر بر دم فرستاده بعضی از دیار و دلم را مسخر ساخته و در تبریز و مرند مراغه را که خواجہ نصیر الدین طوسی بر دزگار ملک کو خان بنیاد کرده بود و مشغول بر تماشای شال فلک بود و از سو سو و دور و جوی و دوازده گانه در عهد البقا خان با تمام رسانید و البقا خان بسی توان بر اینجا خرج کرد و هفتده سال و چند ماه در اکثر ملک ایران پادشاهی نمود شبی در مرغزار او چاق از حوالی تبریز نشسته بود ناگاه وحشی در و ظاهر شد گفت مرغی عظیم قصد من دارد و پیر کمان طلب کرد چون تیر و کمان بدو دادند فی الحال بافتاد و جان داد و مظلوم بعضی کسان آن بود که خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان که وزیر او بود و او را مسموم ساخت و این واقعه تاریخ بستم آهوی بگویند ششصد و هشتاد و هجری بوقی آمد و غریزی این قطعه در تاریخ وفات گویند

تاریخ

چوبست مذکور بر انداز ماه ذی الحجه زود و برخ که بر کسین کند ایضا چهار شنبه و هنگام صبح در عهد ان سال ششصد و هشتاد و گزشت
سلطان محمود در ملقب سلطان احمد خان
پسر ملک کو خان است بعد وفات البقا خان که برادر او بود بر سر سلطنت ایران نشست اول او ست از اولاد جنگیز خان که دین اسلام را اختیار نمود اما برای مصلحت ظاهر بنیکه چون دو سال و پنجاه و شش بوم از سلطنت گذشت دیگر شاهزادگان و امرا بهو اداری ارغون خان پسر البقا خان سلطان احمد را گرفته در شب پنجشنبه بست و ششم جمادی الاول سنه ثلث و ثمانین و ستمانه بقصاص شاهزاده قنقور تائی بمیشت او را بشکستند و ارغون خان را بجای او بر تخت نشانیدند چنانچه تاریخ آن گفته

تاریخ

سپهر عدل خود از شتری دیدار کرد و در و رخاقان خطه ابرن ز دست برد و فلک است شکست و نمود سال شکستش ظهور از رب جان
تاریخ چون ششصد و هشتاد و ششم تا تاریخ وفات ملک بر دوام کرد ارغون ملک گیری چو تیغ بر کشید احمد برفت و تیغ ششی در بنام کرد
خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان

وزیر ملک کو خان و سلطان البقا خان بود از مجد الملک یزدی آزار بسیاری بخاطر داشت همواره هست بر دفع آن ناحق شناس می گماشت تا در زمان سلطان احمد خان بسو متهم گشت و بدین جلد تاریخ بستم جمادی الاول سال ششصد و هشتاد و یک هجری سر او را که دفتر شروفتن بود از بدنش جدا کرد ایند اما بعد از دو سال و دو هفته در زمان ارغون خان خواجہ نیز بقتل رسید چنانچه گفته اند

ابیات

چو مجد الملک از نقد یار یزد شهادت یافت در محرابی نو شهر بقصد صاحب دیوان محمد که دستور مالک بود در دهر پس از دو سال و دو ماه و هفت چشید و هم زود در ان شربت قبر تو در دنیا شود بر امقابل که داز و در تراز و نوش باز هر در تیغ این مقدر است آنکه صاحب دیوان در دفتر احمد خان باصفهان افتاد و بعد فوش خواست که بکشد و سلطان

رو دنا از پاس سلطت ارغون خان محفوظ ماند برغون خاطر ایش نموده نام طلب بنام او فرستاد چون صاحب دیوان
بلازمست رسید منظور نظر اعتبار گردید و باقا خان که دشمن او بود در خدمت ارغون خان او را به سیم پدرش متمم گردانید
و بحکم ارغون خان تباریخ چهارم ماه شعبان سنه ششصد و هشتاد و سه هجری بقتل رسید چنانچه ازین تاریخ مستغاد میگردود

تاریخ

نظام مرصده آفاق صاحب دیوان	محمد ابن چوینی در یگانه و هر	بسال ششصد و هشتاد و سه شعبان	بوقت عصر و شبانه بر دو خانه تاهار
زروی بر روی اختیار بحر	از جام تیغ لبالب شید شربت قمر		

خواهر بهار الدین محمد که دلدار خد صاحب دیوان بود در زمان آقامحمدی وزارت بلکه فرماندهی و ایالت اصفهان بدو موقوف بود

احوال اتابکان شیراز

اتابک خطاب بادشاهان شیراز بود معنی این لفظ نگاه دارنده و ادب آموزنده است و ملوک شیراز را از انجمن اتابک گویند
که یکی از ایشان که مظفر الدین سفر نام داشت اتابک سلطان سخر بود و سلطان ادراس که فارس کرده بود و بعد از فوت سخر
خطاب اتابکی بنحو و قرار داد گویند که این تخت که ترکی است اتابک است یعنی پدر بزرگ چه اتابک پدر بزرگ و اتابکان
شیراز حاکمان عادل و خیر بوده اند اول ایشان که مظفر الدین سخر بود در زمان دولت سلطان سخر بحکومت فارس
سر بلند می حاصل نموده و در پانصد و پنجاه و ششش فوت کرده بعد از وی برادر او اتابک زنگی چهارده سال و
کسی حکومت نمود بعد از و پسرش تکلی سلطنت رسید و بست سال حکومت کرد بعد از وی اتابک سعد بن زنگی بست
و هشت سال ملک راند و در سال ششصد و بست و هشت فوت کرد بعد از و پسرش اتابک ابو نصر بن سعد زنگی
بسلطنت رسید و او را اتابک ابو بکر نیز می نویسند مردی بس نیکو سیرت و عادل بوده در زمان اول یعنی در سنه ششصد
و پنجاه و شش بلا کوخان مستعصم خلیفه بغداد را ششید نموده و شیخ سعدی شیرازی که در باب آن مرثیه گفته در آنرا
مرثیه این چند بیت آورده

ابیات

یار باین ملک سلمانی با کین داد	در پناه شاه عالم بادشاه ملکان	خسر حصه قران غوث زمان	آنکه اخلاقش بسندیت و اخلاقش
روزگار است با سعادت باد و بدی گوی	راست نیست صورت بخت یار و اقبال		

همدران ایام شیخ سعدی کتاب گلستان بنام او نوشته و در تاریخ آن این بیت گفته ...

تاریخ

دران مدت که مارا وقت خوش بود	ز بهجت ششصد و پنجاه و شش بود
و او را پسر بود مسنی با سم حدش یعنی سعد بن ابو بکر که در دیباچه کتاب مذکور ذکر شش نموده و گفته	
علی انحصار کن دیباچه نیا نوشت	بنام سعد ابو بکر سعد بن علی است

وفات ابو نصر سعد در شهر سنه ششصد و پنجاه و هفت بوقوع پیوسته بعد از وی اتابک سعد بن ابو نصر بجای پدر
نشست و در روز که خطبه و سکه با القاب او فرستاده شد بقرار رحمت انتقال کرد بعد از و سلجوق شاه و سلف شاه سلطنت
رسید و سعدی درین باب قصیده گفته بیته چندان از انجمله نیست *

اسیات

در شمس کس پیرا نشد | قوی است که جللی براند | فردوسی و انوری و سعدی | هر چند که لایبی بفریدی
و عقلاً بنا بر فواید دنیا و عقبی کتابی در نظم و نثر بهتر از گلستان و بوستان نشان نداده اند در تارسیج
شعر و کتب دیگر مسطور است که سلطان محمد قاناک حاکم لمتان که پسر بزرگ سلطان غیاث الدین بلبن پادشاه
دلی بوده و پیش از بادشاهی در سنه شصت و هشتاد و چهار شهید شده در زمان حکومت خود و ولایت
از لمتان خرج و مقاصد بشیر از فرستاده التماس قدم شمش نموده خواست که بخت او در لمتان خانقاه
سازد و در آن خانقاه دیه با وقف کند لیکن شیخ از بخت ضعیف پیری نتوانست آمد و هر دو مرتبه یکان سفینه
غزل بخط خود بسلطان شهید فرستاده و معذرت خواسته مکتوب در سفارش امیر خسرو دهلوی بنکاشته
و اشعار خسرو را بپارسی تحسین میکرد و وفات سعدی در ماه شوال شب جمعه سال شصت و دو و یک هجری
بروزگار تاجک محمد شاه بن مظفر سلف شاه بن ابونصر سعد بن زنگی در شیراز بوقوع پیوسته و در آن ملده
مدفون گشته مزارش بسعدیه اشتها دارد و بعضی نوشته اند که در سال شصت و دو و دو در حال نموده دلی قول
اولی صحیح ترمی نماید و شیخ بقولی یکصد و دو و بقولی یکصد و بیست سال عمر یافته مولف را قول آخر قرین بعید قی
مینماید زیرا که شیخ در کتاب گلستان آورده که چند آنکه مرا شیخ اجل شمس الدین ابوالفرح ابن جوزی زکری
سماع فرمودی و بولت و خلوت اشارت کردی در سمع قبول من نیامدی و حقنوا ان شباهم غالب آمدی و هو او بود
طالب ازین کلام شیخ چنان استفاد میکرد که او پیش از وفات شیخ ابوالفرح که در سنه پانصد و دو و هفت و هفت
آمده بحد بلوغت رسیده بود و در همین وفات او عمر سعدی کمتر از بیست و هفت سال نبوده باشد پس باین
حساب سال ولادت سعدی بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و مدت عمرش یکصد و بیست سال و آنکه در نسخ
هفت اقلیم و تذکره دولت شاه منظر آمده که شیخ سعدی مرید شیخ عبداقادر جیلانی بوده و در صحبت او غریمت حج نموده
محض غلط است زیرا که اگر فرض کرده شود که سعدی چنانکه مذکور شد یکصد و بیست سال عمر داشت تا هفتم سال
ولادت او بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و این ده سال بعد از وفات شیخ عبداقادر جیلانی است
پس این را هرگز عقل قبول ننماید بلکه از کلام شیخ چنان استفاد میکرد که او مرید شیخ شهاب الدین سهروردی
است چنانکه خود در باب دوم از کتاب بوستان میگوید

اسیات

مرا شیخ خدای مرشد شهاب | و داند ز فرمود بر روی آب | یکی آنکه نفس خود بدین میانش | اگر آنکه در جمع بدین میانش
و آنکه در بعض کتاب گلستان نوشته اند که عبداقادر جیلانی را دیدم که در حرم کعبه روی بر حصار نهاده و میگفت
لفظ دیدم غلط است لفظ دیدند باید و اینکه نوشته اند که شیخ سعدی خواهرزاده مولانا قطب الدین بلاسته
شیرازی است اینهم غلط مینماید و تارسیج که در تذکره دولت شاه و کتب دیگر در وفات این بزرگوار نوشته اند نیست

تارسیج

شبی آدین بود و ماه شوال | ز تارسیج عرب رخ من سال | بهای روح پاک شیخ سعدی | بیفتا از غبار تن پر دبال

دربار محمد بن فتح سعدی	که در درباری حرمت نود و نو	تا سیرج	میهن شوال روز جمعه بر پیش	بدان درگاه نیت از روی غلام
یکی برسد سال فوت گفتم	ز خاصان دژان تا پنج شفا			

تاریخ از کتاب مختار الصلحین

شیخ سعدی که در حق بود	رازدان وجود مطلق بود	یکصد و بیست سال عمرش بود	کان مان حلت از جهان فرمود
بشپ جبهه پنجم شوال	شد بغداد و سال آن ستوده خصال	چون خاصان حق تعالی بود	خامش تاریخ او ملک فرمود

روز سه مولف این اوراق کلیات سعدی را میخواند قصیده برآمد که بیت مقطع اسن این بود

بیت

اگر مراد باغی مدد کنی شاید	که آفرین خدا بر روان سعدی باد
مصرعه آخر پسندیده آمد آن را موده تاریخ ساخته بتعمیم این تاریخ گفتم	

تاریخ از مولف

بخت سعدی شیراز که از دنیا	دلی بماند بفضل و مهربانی	ز نیکو ساش کی مصرعه است گفت	چوبی سومی عونت گرفتش اعداد
ز سال فوت خبر یافتم و آنست	که آفرین خدا بر روان سعدی باد		

اگر اعداد الفاظ سومی در عونت را از اعداد الفاظ مصرعه آخر دور کرده شود تاریخ وفات برآید و این تاریخ که نوشته میشود

نیست از مولف است

تاریخ از مولف

چو سعدی از پی سیر گلستان	ز شادی بر زبان ز منت مراد	ز منت مراد چون دلیران و زبانی	شود تاریخ حال حلت و آشکارا
--------------------------	---------------------------	-------------------------------	----------------------------

تاریخ

چو سعدی در گلستان جهان	ز شادی گفت منت مراد	چو سحر حق ز منت مرکنی دور	شود سال و فاش آشکارا
------------------------	---------------------	---------------------------	----------------------

اگر از الفاظ منت مرحوم اول را که میم است دور کنی تاریخ برآید چون آغاز کتاب بوستان این مصرعه است
مصرعه بنام خداوند خان آفرین + و آغاز کتاب گلستان منت مراد چنانچه اگر پنج حرف اولین را از هر دو کتاب جدا جدا بگیریم و حرف اول را باندازی تاریخ برآید آن را مولف باین عنوان تنظیم آورده +

تاریخ

چو بنام خدا و منت مر	شد گلستان بوستان آغاز	پنج حرفی ز هر کتابی گیر	حرف اول ز هر یک از آغاز
تا شود بر تو ظاهر و پیدا	سال تاریخ سعدی شیراز		

و این تاریخ نیز بان آورد که نوشته میشود نیز از مولف این اوراق است

تاریخ بتعمیم

مرگ سعدی که بجهت	که گلستان که کب موالک	سر منت کود در کرمان	مرگیا آب کیلک منت مر
و اسیر شدن شیخ سعدی بقید فرنگ در سفر بیت المقدس و بایهودان بکار گل ماندن در خندق طرابلس			

و خلاص دادن یکی از روسای حلب از آن قید بده دینار و دادن دختر خود بکامین صد و دینار به نکاح
 شیخ و بدخوی زن زشت که دار و غیره احوال که خود در گلستان بشرح تمام مندرج ساخته و رایجا احتیاج تفصیل
 ندارد و از نوشته مشرف نگین صاحب انگریز که در سنه هزار و هشتاد و شش میسوی موافق سنه هزار
 و دصد و یک هجری که به شیراز رفته بود احوال مرقد شیخ که در آن بلده واقع است بدریافت آمد که بنا صله
 نیم کرده مشرقی باغی سپاسی که بهی سمت شمال و مشرق شیراز مرقد شیخ واقع است در میان عمارتی مربعی مالدین
 که یک طرف دیوار آن دو طاق مستوی واقع شده طاق سنگین بین مرقد شیخ است بطول چهار دست
 و بعرض قریب دو دست بی پنج تغییر که در حالت بناد و فن بود بکناره آن فقرات چند از احوال شیخ و
 کلیات او بر سنگی بخط نسخ کهنه اندوده و بالای مرقد سر پوشی جوین برنگ سیاه طبع فرموده اند که داشته اند
 بر آن یکی از غزلهای وی بخط تعلیق و بالای مرقد کلیات وی مکتوب بخط خوب نگاشته اند نقل است
 که یکی از صلحای بخواب دید که در عرش جوش و خروش پیدا شد و جمعی از مرزیه میکنند چون استماع کردند گفتند
 که این بیت شیخ با سبج و تهلیل یکساله ملک مقابل است آن مابد بیدار شد و فی الحال بدر وازه شیخ رفت
 دید که شیخ نشسته مرزیه میکند و ذوقی و حالی دارد و آن غزل میخواند و به نوبت که مطلع آن نیست

بیت

برگ درختان سبز در نظر پوشیار پرورنی دهنر بیت معرفت کردگار

عابد در قدم شیخ افتاد و او را بر خواب خود مطلع ساخت و بشارت داد در لطائف و ظرافت و نازکی طبع شیخ را در جلال
 است همگی با استعدادان شستی و با وجود استخراق حال با اهل فضل صحبت داشتی و مطالبه کردی و بذله گفتی و در
 خلاصه الاشعار مذکور است که شیخ روزی در بازار با حکیم نزاری دو چار شد و آثار کمال از سیاهی حکیم دریافتند پسید
 که از کجائی گفت از خراسان شیخ گفت از شمر سعدی یاد داری گفت آری

بیت

سعدی خط بنزد دوست دارد نه هرالف جوال دوزی
 این بیت خواند و پرسید از اشعار نزاری چیزی بخاطر داری سعدی گفت ببله و این مطلع خواند:

بیت

آوازه در افتاد که باز آمدم از بهشتان عظیم بیت من توبه کجائی

حکیم بفرست در یافت که این سعدی است او را در بر گرفت و شیخ بعد از این حکیم را بخانه خود و پوزه و چندی بهماننداری
 قیام نمود و تکلفات تمام بعمل آورد حکیم هنگام رخصت یکی از خدام شیخ گفت که هماننداری چنین نکنند اگر
 شیخ شایخ خراسان آید طریق هماننداری بداند القصبه چون سعدی بعد از بدست بخراسان رفت حکیم نزاری
 بهماننداری پیش آمد اول روز شیر داغی نچست در دوم روز ماهچه و روز سوم گوشه بریان پیش آورد و
 گفت چنین مهمانی سالها میتوان کرد و چنان مهمانی که شام فرمودید پیش از چند روز نمی توان نمود
 نقل است که باری سعدی در وقت مراجعت از زیارت که چون خبر نرسید خواست تا ناخواه عطارالدین و

برادرش خواجہ شمس الدین دیوان را بہ بیند غریمت خدمت ایشان کرد و ایشان را دید چون سلطان آبا قاسم
خبر شد سعدی را پیش خود طلبیدہ اعزاز و اکرام نمود و با او صحبت داشت در وقت بازگردیدن بادشاہ
فرمود کہ مرا پندی دہ گفت از دنیا باخیزی نمی توانی بر دیگر ثواب و عقاب اکنون تو مجیز باش آبا قاسم فرمود
کہ این معنی را بشیر تقریر فرمای شیخ در ساعت این قطع گشت

قطع

شکی خط رعیت نگاہ میدارد | حلال با خراجش کفر و چو پانی است | دگر ترا می خلق ستد بر اثرش باد | کہ ہر صحرانورد را جز بزم مسلمانان
سلطان آبا قاسم بیکر بیت و چند نوبت گفت کہ من را می ام یاند و ہر نوبت شیخ جواب داد کہ اگر را می بیت اول
ترا کفایت است والا بیت آخر تمام سلطان را عظیم پسندیدہ افتاد و دولت شاہ میفرماید کہ انصاف آنست
کہ درین عہد کہ ما ہم علماء و مشائخ روزگار چنین نصیحتی با بقال یا قصاب نتوانند گفت چنانچہ سعدی گفتہ بیت
نہ بر کس حق توانند گفت گستاخ بہ سخن ملکیت سعدی را مسلم بہ متنقول است کہ در زمان حکومت ملک
عادل شمس الدین تازی گوی سلاسل را از شیراز خراسانی چند از مال دیوان کہ تسعیر اندک داشت بہ بہار
بہ بقالان و اہل بازار بطرح میدادند ملک ازین ظلم بیگان بود اتفاقاً از ان خرابا چند قطعہ بہرادر شیخ سعدی
فرستادند و برادر شیخ بہ در خانہ اتابک دکان بقالی داشت چون حال بدان نہج دید برخواست و بہرابط
شیخ رفت و بخدمت برادر خود عرض کرد شیخ ازین حال کوفتہ خاطر گشت و با خود اندیشہ کرد کہ خود بہرود
و این بلا از سر درویشان شیراز تخصیص برادر خود باز کند اندیشہ کرد کہ او کل نقدی بدو نہشت پس بقیع را رقم کرد و فرستاد

قطع

ز احوال برادرم بہ تحقیق	دائم کہ ترا خبر نباشد	خرامی بطرح میدہندش	بخت بد ازین تبر نباشد
اطفال برزد مرد درویش	خرابا بخزند و زرباشد	انگہ تو محصلی فرستی	ترکی کہ از ان تبر نباشد
چندان بزندانش ایجا دارند	کہ خانہ ہمیش بدرباشد	ای صاحب بن لغور اوس	لطیف بہ ازین دگر نباشد

ملک شمس الدین چون رقمہ را خواند بخندید و در ساعت بفرمود تا منادی کردند کہ ہر کس را کہ خرابا بطرح دادہ
پیش من آید تا بایشان سخنی بگویم آن کسان کہ خرابا بطرح ستیدہ بودند ہمہ پیش ملک جمع شدند پس بقالان
را پیش خود خواند و صورت حال از ایشان پرسید ہر کہ زرن دادہ بود سلاسل را از ان را بعد از مالش فرمود کہ زرن
نگیرند و خود ما باز نستانند و از کیکہ زرن ستیدہ باشند باز گردانند و از ان بقالان باشد و بحساب مال ملک مجرا
دارند بعد از ان ملک برخاستہ بخدمت شیخ آمد و عذر خواست و بعد از استقامت گفت یا حضرت شیخ حکم کردہ ام
کہ خرامی کہ بدو کان برادر تہرہ اند بوسی ارزانی دارند و قیمت از وی بگیرند و التماس آنکہ چون معلوم شد کہ
برادر شیخ درویش است محقر فراقہ آوردہ ام تا حضرت شیخ این اندک خرجی بہ برادر خود ارزانی دارد پس ہزار
درم زرن را بوسید و در خدمت شیخ ہرزین گذاشت و یقین میدادست کہ شیخ خود چیزی بخاصہ قبول نمیکند بعد از ان
برخواست و عذر طلبیدہ بیرون رفت و مشہور و معروف شد کہ ملک عادل شمس الدین تازی گوی
از بہر خاطر حضرت شیخ سعدی فارسی خراما و بہاسے حسنہ ما بہ بقالان ارزانی داشت

مولانا امامی الهومی

از جمله فضیلهای خراسان است با وجود علم و فضل شاعری بنظر بوده است و مولانا امامی و شیخ سعدی و خواجہ
 مجد الدین همکار فارسی معاصر بودند نقلیست که روزی خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان و ملک معین الدین
 پروانه که در عهد سلطان اباقا آن حاکم مالک روم بوده است و مولانا نورالدین سعدی و ملک افتخار الدین کرمانی
 که از نژاد ملک زوزن است بر چهار فاضل باتفاق قطعه مضمون خواجہ مجد الدین همکار فارسی فرستادند و از و استدعای
 کردند قطعه اینست

قطعه

توشیح فارس مجد ملت و دین	سوالی میکند پروانه روم	ز شاگردان تو هستند حاضر	رهی و افتخار و نور و مظلوم
چو دولت حضرت را هست لازم	دعا گو صاحب دیوان ملزوم	ز شعر خود سعدی و امامی	کلامی به پسندند اندرین م
	تو کن تعین این سخن ملک انصاف	بود در دست تو چون مهر و نگار	
	خواجہ مجد الدین این رباعی بجا اب فرستاد		

رباعی

ما که به بطن طوطی خوش نصیر
 بر شکر گفته های سعدی گیسر
 در شیوه شاعری با جمیع ائم
 هرگز سن سعدی با ما نمی
 و دولت شاه میگوید این فضل که در حق امامی گفته در شیوه صنائع و بدائع شاعری بوده باشد والا سخن
 شیخ سعدی را مرتبه عالی و مشرب او را درجه و اقبیست سخن او از حقیقت و طریقت نشان میدهد و از نگدان لک
 آنی دارد و امامی در سنه ششصد و هشتاد و یک گذشت

سلطان جلال الدین فیروز شاه خلجی پسر ملک خلجی است

بعد کشتن سلطان معز الدین کبکباد را که نبیره سلطان غیاث الدین بلبن بود در سنه ششصد و هشتاد و نه
 هجری بادشاه دہلی شد و روزی که سلطان ساعت نیک برای جشن جلوس مقرر فرموده بر تخت نشست
 امیر خسرو قصیده با تاریخ گفت از آنجمله چند بیت اینست

تاریخ

سینه کاغذ با نواز مد شبیهت	بخت آسمان فیروزه پست	جمادی و دمی را سومی روز	سیم ساعت زو ز عالم افروز
بگاه چاشت با فیروزی فال	ز بخت ششصد و هشتاد و نه سال	مرا اندر بهت شیر و طالع شیر	بخت شیر بر شد شد بشیر
	ز طالع و چنین وقت مبارک	نهاد اکلیل بر سلطان تبارک	

و امیر خسرو این کتاب که در و قصیده با در جلوس و صفت بادشاه نوشته مفتاح الفتح نام کرده و دستاویز اختصارش گفته

تاریخ

چو من این نامه را دردم گرفتار	اکو می خامد را دردم سرفراز	عردی که پیش سر پرده بر ماه	نزدای دست بردش حضرت شاه
روفته بخش می اندر جام کرم	که مفتاح الفتح بخش نام کرم	بر آورد دو چو فردوس بنفش	و دم عشر جماد آخر بنفش
	تا تاریخ و پنجم در سلک مدد بود	ز بخت سال پیش صد نو بود	

وسلطان جلال الدین فیروز در کمال خدا پرستی و دینداری و شریعت پروری روزگاری گذرانید اما چون
برهم زدگی خاندان او مقدر بود بر خلاف عادت مسنونه از وی خطای رفت و در عصر حادثه عجیب افتاد سیدی
بر ملک در ویشی مرتاض بعلم سپیاس مشهور بود و بجهت آنکه حشر عظیم داشت و جمعیت های عظیم در خانقاه او میشد
امراء و ملوک و مجلس او حاضر می آمدند بر تهمت آنکه میل خروج دارد بسته پیش سلطان آوردند و حسب حکم سلطان
تربری پای فیل انداخته بلاگ ساخته بعد از کشتن وی خانان جلای برهم شد و سلطان علاء الدین خلجی که برادر زاده
و مربای سلطان بود تخم جلای را از پنج برادر داشت و آن چنانست که علاء الدین حکومت گز داشت و آن ملک
متصرف شده سر از اطاعت ملک چمپیده بود و لکن فیروز شاه باراد تنبیه اش لشکر و سپاه همراه گرفته به سمت گرامتو
گردید چون نزدیک رسید علاء الدین از کمر و حیل گرفته فرستاد که سلطان را باین همه لشکر و سپاه آمدن چه ضرر
بود که من بهر صورت تا بعد از فرامی بجامه فیروز شاه با چند کسان از طرف مانکیپور که آن سوی دریای گنگ است
و علاء الدین از طرف کراچی سوار شده در میان دریای لاتی شدند در عین ملاقات یکی از ملازمان
علاء الدین به موجب اشاره او و مشیری بر فیروز شاه انداخت و سرش از بدن جدا ساخته نزد علاء الدین برداد
فرمود تا سر آن بادشاه مظلوم را بر سر نیزه کرده در گراو مانکیپور بگردانند و جمله مخصوصان سلطان را که در کشتی
بودند بقتل رسانند این مقدمه بتاریخ هفتم در رمضان سال ششصد و نود و پنج هجری در عین بریت
بوقوع آمده بعد شهادت سلطان فیروز شاه سلطان علاء الدین بادشاه هند شد

قاضی حمید الدین ناکوری

در زمان دولت سلطان غیاث الدین بلبن و سلطان معز الدین کیقباد بوده مزار سن در دلی در پائین
ترتیب خواجہ قطب الدین بختیار کاکی واقع است و از کتب و رقم هندی که بر لوح مرقوم است چنان مستفاد
میکرد که او در سن ششصد و پنج هجری در ایام سلطنت سلطان جلال الدین فیروز خلجی ازین جهان فانی
رحلت نموده و این لوح که حالا بر سر مرقد است هفتاد و نه سال بعد از وفات او یعنی در سن هفتصد و هشتاد
و چهار در عهد سلطان فیروز شاه باریک بر ترتیب او نصب کرده اند و عبارت که بر آن لوح منقوش است نیست
بذا مرقد المنور قطب الاولیائی الافاق قوٹ الاقیابا الاستحقاق الامام العالم العالم الولی الفاضل الکمال
شیخ حمید الدین نور الدین مرقد المنور عمره الروحه خادم الفقرا سلیمان بن شیخ بیکه فی سنه اربع و سبعین و
سبعات وفات حضرت شیخ المحققین و قطب العارفین شاکر بارگاه قدس و طائف کعبه انس در دریا حقیقت
جوهر کان طریقت حضرت محمد محبوب حمید بنده کی شیخ محمد حمید نور الدین مرقد در شب دوشنبه یازدهم ماه رمضان
فی المحرم ذالکلیل جاز الشمس ۹۵۰ هـ اما تا سیه که در نسخه منجر الواصلین مرقوم است از ان سال ششصد

و پنج قناد و دو استخراج سے یاد تاریخ انبیت

تاریخ

محمد باقر دین جنت گفت

سال غلش خدیجهان حضرت

شاه کرک

خواه کز کل از صین و ارستانان است از رسمهای کثرت زینتی و پیوسته و رخا بات شستی مسکنش بلده که آنجا
است منقول است که خواجه قطب الدین برای او خرقة فرشته داد و خرقة را گرفته در آتش انداخت برنده پیش خواجه
آمده احوال بگفت فرمود که بر دوازده از باز خواه تا حقیقت کار بر تو پیدا گردد و چون باز آمده درخواست خرقة نمود
خواجه کز کل گفت برو از آن آتش گاه برگیر لیکن از آن خود چون او درنگو بست آن خرقة را با چند دین دیگر دریا
و شش سارگر و یزید میگویند که چون سلطان فرزند شاه با دشا دلی برای تنبیه سلطان علاء الدین که سراز
اطاعت پیچیده بود نزد یک کز اسید علاء الدین مخوف شده خدمت شاه کز کل دریافت و بسیار فروتنی نمود و مجذوب
سر بر داشته گفت

بیت

هر که بیاید بر سر جنگ | سرور شتی تن در گنگ

و سلطان فرزند شاه بهمون وضع کشته شد و ابتدا علم درگاه شاه کز کل در بلده کز که بنیزه کرده غربی از بلده الکا
فاصله دارد طوأت عالمیان است و فاش در زمان سلطان علاء الدین خلعی بود قوع آمده

مات هشتم از آغاز سال هفتصد و یک لغایت سنه هشتصد از هجرت

سلطان غازان خان ملقب بسلطان محمود

پسر ارغون خان ابن اباقا خان از اولاد چنگیز خان است او برادر زاده خود باید و خان را مغلوب ساخته کشته
در سنه ششصد و نود و چهار هجری بادشاه ایران شد و دین اسلام را اختیار نمود و بدعوت او هزاران
از اهل و اتباع و جنود او دین اسلام قبول نمودند و او خود را سلطان محمود نام نهاد و بعد حکومت هشت سال
و نه ماه روز یکشنبه یازدهم ماه شوال سنه هفتصد و سی و هجری در قزوین در گذشت لاش او را به تبریز برده در
گنبدی که در ایام حیات تعمیر نموده بود دفن کردند بعد از دبر او رسن الجایتو ملقب به محمد خدا بنده بادشاه ایران
شد تاریخ وفات سلطان غازان خان ازین قطع که ابن امین گفته است قفا میگرد

تاریخ

سال هفتصد و نه هجرت از شوال | بروز یازدهم مهر روز یکشنبه | شد از نوای نزدیک جهان | بسوی غلبد که باد آن جهان

ملک شمس الدین کسین

دوم بادشاه از ملوک کت است بعد پدر خود ملک شمس الدین محمد کت در سنه ششصد و هفتاد و شش بادشاه
هرات گردید و بیست و هشت سال بدولت گذراند و اباقا خان او را خطاب شمس الدین کسین داده بود در پنجشنبه
دوازدهم ماه صفر سنه هفتصد و پنج هجری در گذشت و مولانا حکیم الدین غوری در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

روز پنجشنبه از صفر دود | سال هجرت رسید پنجشنبه | شمس الدین کت غر و آفاق | شد بفروتنی بیکی ای پنج

ملک فرخ الدین کسین

پسر ملک شمس الدین کمین سوم بادشاه از ملوک کرت است بعد از پدر در سن هفتصد و پنج هجری بمکه بمکه هرات رسید چون سلطان البهائی محمد خدابنده ابن سلطان ارغون خان بعد از برادر خود غازان خان بادشاه ایران شد جمله ملوک و سرداران اطراف پستش و تمینیت فرستادند بغیر از ملک فخر الدین لاجوم سلطان برای گوشمالی او در سن هفتصد و شش هجری یک تو مان لشکر همراه امیر دانشمند بر سر او فرستاد امیر مذکور در هرات رفته از محاصره ابالی هرات رانگ ساخت آخر قرار بر آن یافت که امیر اندرون آیند تا قلعه بدو حواله کرده شود چون اندرون رفت نخست جهان پهلوان پیش آمد امیر او را بقتل رسانید و بعد از آن خود از دست پهلوان یلده و محمد سام گشته شد این تاریخ در باب شهادت او گفته اند

تاریخ

۷۰۶ بسال هفتصد و شش و هفتصد و هفت سال بحکم لیزلی کردگار بی مانند از دست برد قضا از کف محمد سام کشید جام شهادت امیر داد و ملک فخر الدین نیز تا سال هفتصد و شش ملک اند و غانده بعد از وی برادرش ملک شمس الدین بادشاه شد و در سن هفتصد و هفت و نه فوت کرد

مولانا قطب الدین علامه

در بهشت اقلیم سطور است که مولانا قطب الدین علامه عصر عالم و ملاذ علمای نبی آدم بود در خدمت خواجہ نصیر الدین طوسی کمال نموده و از زمان هلاکو خان تا ایام سلطنت سلطان محمد خدابنده ابن ارغون خان شمع جانش صاحب ضیاء بود و مصنفاتش یکی تحفه شاهی است در بیات و دیگری شرح کلیات قانون است و شرح مفتاح العلوم گویند پیش از وی کسی بر مضامین میان او و شیخ سعدی همیشه ابواب طبیعت مفتوح می بود و قتی مولانا شیخ تماشای مسجدی که یکی از اناجکان فارس عمارت میکرد در فتنه بود و قضا را در الوقت اندک گلی بر رخساره بادشاه که هنوز بقعه کسوف خط مبتلا نکرشته بود رسید مولانا خواند که یا لیتنی گنت ترا یا یعنی ای کاش که من گل می بودم بادشاه پرسید که چه خوانده شد سعدی جواب داد که و یقول انکاف الی لیتنی گنت ترا بادفات مولانا در هفتصد و هشتاد و هشت سال هفتصد و ده هجری بوقوع آمده و عزیزی در تاریخ او گفته

تاریخ

۷۱۰ دل بک جوآن جان جهان چون قطب ملک چشمه گشته نهان در هفتصد و ده هجرت اندر تبریز یکشنبه هفتم ز راه رمضان

تاریخ دیگر

۷۱۰ بازاری کرد چرخ کج رفتار در مهر و زده آه آزان بازاری ذایل و پاره از سن هجرت رفته در پرده قطب شیرازی

ایضا از مخبر الواصلین

۷۱۰ بود علامه مکان و کمین مولوی زمانه قطب الدین صاحب منطق و معانی بود فاضل بی نظیر و ثانی بود شرح تفسیر و طلوع شده قطبیه نام او و قوع شده سال نقلش که به زکوه سفت عقل علامه قطب جنت گفت

خواجہ بهام الدین تبریزی

دانشندی فاضل خوش طبع و صاحب جاه و از جمله شاگردان خواجہ نصیر الدین طوسی بوده از اقران مولانا قطب الدین علامه و شیخ سعدی شیرازی است نقل است که روزی شیخ سعدی بخامی رفت خواجہ نیز بخلعت تمام در حمام بود و شیخ طاسی آب بر سر خواجہ ریخت خواجہ پرسید در ویش از کجائی گفت از خاک پاک شیرازم خواجہ بقصد مطاوبه و سخریه بدست او نیز گل شدن اکثر شیرازیان طاسی را که در دست داشت دایرگون نموده خطابش بخ کرد و تو ایضا گفت از چه سبب است که شیرازیان باین طاسی

پس مانند شیخ در حال طاسی تنی را که بدستش بود بر بالا نموده پیش نهاد و علی سبیل المعارفه گفت بکواز چیست که سر بر نه پان باین
 پس مانند خواهر بخواهش نپرداخته بعد از ساعتی گفت محجب حالیست که شیر از میان در شیر را از مسک بیشتر اندیش تقسمی کرد و گفت این
 حال خلاف شهر است که نبریزی در شیر از مسک کمتر اند خواهر بهم برآمد و شیخ بگوشت بنشست و جوانی صاحب جمال چنانکه رسم است
 خواهر را یاد کردن گرفت و همای میان آن جوان حائل بود درین حالت خواهر پرسید که سخنان همای در شیر از میخوانند و
 گفت بلی شهرتی تمام دارد و گفت تو هیچ یاداری گفت یک بیت و این مقطع بر خواند بلیت در میان من دلدار جانت
 همای به وقت آنست که آن هم زمین بر خیزد و خواهر را اشتباه نماند در اینکه این شخص سعدی است سوگندش
 داد که تو سعدی هستی گفت بلی پس خواهر در قدم شیخ افتاده عذر خواست و شیخ را بخانه برد و ضیافت کرد و کمال تکلف
 بجای آورد و صحبتها و گفتند فقط خواهر همای در شیر بر نه هفتصد و پانزده هجری در زمان سلطان ابجا تیرین از غوغا خان وفات یافته و در تیرین مدفون است

سلطان ابجا تیرین ملقب به محمد خدا بنده

ابن ارغون خان است و ابجا تیرین نام داشت بعد از وفات برادر خود یعنی سلطان غازان خان در سنه هفتصد و
 هجری در ایران بر سر سلطنت نشست و بعد سلطنت فرموده سال و عیدیه رمضان هفتصد و شانزده هجری در گذشت خواهر محمد مستوفی در تاریخ فوت او
 از هفتصد و شانزده و چون ماه گذشت از گاه و کلاه خسروی شاه گذشت تاریخ گذشت و جهان برفا و بگذشت آگاه ز حال خویش ناگاه گذشت
 بعد از وی پسرش سلطان ابوسعید بهادر خان در عمر دوازده سالگی بر سر سر سلطنت نشست

سلطان علاء الدین خلیج سلکندرتالی

برادر زاده سلطان جلال الدین فیروز خلیج است و هم دادا و دلدن تاریخ هفتصد و هفتم رمضان سنه ششصد و پنج هجری فیروز شاه
 را در گزاشته باد شاه هند وستان گردید و ستم جلالی را از پنج بر انداخت امیر خسرو ابن غزل در وصف او گفته
 بازم رخ زیبای کسی در نظر آمد عشق بدلی افتاد و هوای بر آمد غزل زین پس بخورم هیچ غمی نماند
 آن شاه علاء الدین سلکندرتالی که لشکر او زلزله در سحر و بر آمد سلطان جهانگیر محمد شاه عظم
 از زلزله همیشه قوی دلی ز حد خویش جنبید و زمین بوسه زنان بیشتر آمد

و سلطان علاء الدین قلع چور را بعد محاصره شش ماه و هفت روز بتاریخ سوم محرم سال هفتصد و سه هجری مفتوح ساخته و را به آن
 دیار را که شوهر بداد است را بی بود مقید ساخته بدلی آورد و دخترش او را از آن قید بدفا و جیل خلاص نموده و قصه بداد
 را بی ملک محمد جالیزی بزبان هندی نظم نموده معروف و مشهور است و سلطان علاء الدین مرید شیخ شرف الدین ابوعلی قلندر
 پانی پتی بود و از نظام الدین اولیا نیز اخلاصی فراوان داشته اول کسی که از پادشاهان دلی بر ولایت دکن مستولی گردید سلطان
 علاء الدین بود و فاش بتاریخ ششم ماه شوال سنه هفتصد و شانزده هجری بوضع پیوسته مدت سلطنت او بیست و یک
 سال کسی زیاده بعد رحلت او پسرش قطب الدین مبارک شاه خلیج بر سر پادشاهی نشست

سید حسین

همیشه از تیرین است و مولد از طغرانی یکصد و هفتصد سال عمر زیاده است فوت کرده در سنه هفتصد و هفت هجری تاریخ وفاتش از حوزة اوصالین
 بحر عرفان و علم میر حسین خزن کزین و منوال الشعلین صاحب علم و معرفت بوده منیع فیض و مکرمت بوده
 هفتصد و هم بود از مرثیة او که گذشت از جهان بر دوزل سال تیرین آن خجسته صفات باقی غیب گفت قطب پیرات

قطب الدین مبارک شاہ

پسر سلطان علاء الدین طبعی است بعد وفات علاء الدین کا فوراً غلام و معشوق او بود و بہت وزارت رسیدہ شہاب الدین عمر اکبر پسر سلطان بود و بہت سال عمر داشت بر تخت نشاندہ خود مختار کار سلطنت کرد و بہ خضر خان شاد نچان را کہ پسران بادشاہ بودند معدوم البصر ساخت بعد از سی و پنج روز کوفہ را گشتند و مبارک خان سپہ سالار بادشاہ را از قید مالتی دادند مبارک خان تا دو ماہ کار سلطنت را اعلیٰ برادر خود سرانجام میداد و بعد از ان او را کجول ساختہ خود بتاریخ ہفت مہر مسموم شد و بہت قصد ہفتدہ ہجری بر تخت دہلی نشست لقب بقطب الدین مبارک شاہ گردید و جایزہ کتاب بہ سپہر زر بر بر وزن جہشہ بل با میر خضر و تسلیم نمودہ و اسیر در کتاب نصیر خیماید و از زبان سلطان بنیفرماید *

تقریر

تاریخ ہجو من اسکندری	کندہ کبار ایش ذفرے	نہ گنج گرانیدہ و بے شمار	دہم ہا بلیش آن چلیبار
چو میراث شہیل زرد او نسیم	نہ زیباست زرین پہل تر وادکم	شہا گنج بخشا گرم گستر	مناقی شناسا سخن داورا
مرا عکس شصت بالا گشت	ہمہ میش شاہان و لا گشت	لبی بندگی کردم از عجزت	کمر بستہ و خدمت چار تخت
ز شاہان کہنے دکر کردہ یاد	منور الدنا بد شہ کینقاد	از ان پس فیروزہ جہ بلند	شدم پیش فیروز شاہ جہ بند
از ان پس دیشہ سالی شدم	تو گزینہ کج علای شدم	شد اکنون کہ قبائل ہمد مرا	فرازدہ شد قطب عالم مرا
چنین بخششی کہ تو جویم یافتم	در ایام پیشینہ کم یافتم	کنون لا بد از سحر پنج ز من	باندازہ بخشش آید سخن
جہاں دگر زرین پیش بردا ختم	چو این نامہ خاص کہ ساختم	و مبارک شاہ دیر بی و انت خضر غلام کہ ہم غلام و معشوق او بود و	نک حرام بادشاہ را بتاریخ ہجیم ماہ ربیع الاول سنہ ۷۸۸

نک حرام بادشاہ را بتاریخ ہجیم ماہ ربیع الاول سنہ ۷۸۸ بمقتضی دست یک شہید ساختہ بر تخت دہلی نشست و لقب بنام الدین خضر شاہ گردید مدت سلطنت مبارک شاہ چار سال و دو ماہ بود و خضر شاہ نیز بود حکومت پنج ماہ متعبد گشتہ از حکم غازی ملک کہ عبارت از تعلق شاہ است بتاریخ ہجیم ام ماہ رجب سال مذکور گشتہ شد و تعلق شاہ بادشاہ و بی گزیدہ *

شرف الاولیا شیخ ابو علی قلندر مشہور بشیخ شرف الدین بالے پتہ

از محل مشایخ وقت بودہ و بکرامات عوارق عادت مودت اگر جہ اصل و سے از عراق است اما چون کشاد کار و سے در پانے پتہ شدہ و ہمدان شہر وفات یافتہ بہ پانی نی اشتهار یافت در کجے از مصنفات خود آورده کہ اصل من از ولایت عراق است و با شمس تبریز ملا سے روم مرا صحبت دست دادہ گویند کہ ہمام مجدد بانہ گرد شہر بازار سے گشت و در آخر کار شش ہجائے رسید کہ ہمیشہ مستغرق بو سے و سخن گفتن منقول است کہ سلطان علاء الدین خلجہ بادشاہ دہلی کہ مرید شیخ بود خواست کہ کس را بخدمت شیخ فقیر برد بہر کس را قابل آن نمی یافت و از جذبہ شیخ ملاحظہ سے نمود تا آنکہ قصد اتفاق بر اسیر خضر و زدن خضر و از شیخ نظام الدین اولیسا کہ مرشد و سے بود دستور سے خواست شیخ بعد از تامل قبول کرد و وقت خصت بخبر و فرمود کہ ہرچہ از شرف الاولیا شنو سے بجان قبول سلم فار و قبول کن در نہار نربان و یاد دل اعتراض کن چون خبر و پانے پتہ رسید خادمان لڑ آمدن از خبر و کردند فرمود کہ ہون چون بحضور آمد شیخ نربان نہد سے گفت کہ خضر و ہیری کو ترا سبقت خضر و کلاہ بر زمین نہاد گفت من بندہ را باین لقب سے خوانند شیخ فرمود کہ از ہیرہا سے خود خیر سے بگو خضر و این غزل خواندہ *

غزل

ای که گویی پر شکلی چون لعل است | اگر بید وصل باشد چو جان شاد است |
چند نیکم بر دانه بندای است | بر تن خسته کدای می که آن زمان است
شیخ بعد از استماع این ابیات فرمود خسته و خوش می گوئی که خوش خواسته بود و خواست خواسته رفت ازین درویش
نیز بشنو این ابیات از کفار و خواند *

غزل

دیهیم خسران بر با فعل است | خسته کسی که حلقه تحریر بر است |
کفرم علم و عقل جلیک گر شوم | کفرم علم و عقل چو دیدم فردن ترا
سیر غریزی به خرم بقاوت عشق | کو عارفی که نظر او عرش است |
دین شرف بخور الواح مجدی | لوح چال و دست لعل را بر است
خسته از شنیدن این غزل بسیار گریست شیخ نریان هندی فرمود اید روزی که به چندی ایام که میسر می چندی ایام که میسر می
من بدو هم از آن میگویم که چندی ایام که میسر می چندی ایام که میسر می
شیخ نظام الدین و سلطان علاء الدین یاد کار با فرستاد و سلطان دو کلمه با بنطریق نوشت که علایم خلیج خوطه دسلی
مقرر دانند که باندگان خدای تعالی زندگانی نیکو کنند چون این نوشته سلطان رسید بعضی از اهل فتنه گفتند با
خلیفه پنجمین نوشتن چگونه روا باشد سلطان گفت اے نادان هزار رحمت بر من کرد که خوطه دلی بر من مستقیم
و ائتت جائے شکر است منقول است که ملک نایب که در آواخر عهد سلطان علاء الدین تسلط پیدا کرده بود
در زمره سلطان تصرف کرده یکے از درویشان شیخ شرف راز نجاشیده و آزار رسانیده بود آن درویش
و ادخواه بر آستانه شیخ برد شیخ سلطان با بنیضمون کتابت نوشت علاء الدین خوطه دسلی را اعلام الکه
خواجہ سر اسے پیش بریده و پس مدیده تو یکے از درویشان را آزار رسانیده و عرش الرحمان را بلرز
آورد و اگر اورا بزار رسانیده بهتر دلا بجائے تو خوطه دیگر در دسلی نشانیده و فاش و فاش تبایخ نهم ماه رمضان سال
هفتصد و نوبست و چهارم بر سر واقع شده عمرش در هنگام وفات قریب بعد رسیده بود زیرا که با شمس تبریزی
صحبت داشته و فرارش در پانی بت زیارت گاه عوام است سوال از نظام الدین اولیا *

بیت

گه بدست کند صوری مدی در | گه نشکند او جامه جان راز تینے |
کس نیست که لو شاد و خفا او پدید | کای باز خدا چو حکمت صیبت فنی
جواب از شاه بو علی قلندر

بیت

شرط است که با خدا دم نزن | این نوع گفتنی نه بودی نرس |
کز بهر چه سازی چرا مشکنی | گل راجه مجال است که بر سنگ کلا
شیخ نظام الدین اولیا
از اکل مشایخ بند است و اهل هند و سراسر سلطان اشیاخ نے خوانند در بیاون متولد شده و در دسلی نشو
یافته نسبت و سے بد و ازده لیشیت به امام همام علی ابن موسی رضا ع پیوند دو شیخ نظام صغیر بود که پدرین
که محمد و انبال نام داشت از سر رفته و بد و ازده سالگی محبت شیخ فرید کج شکر در ویش پیدا شده اگر چه او از
شاخین میدان شیخ فرید بود اما رهمه اعلم و اعلم بود در هندوستان بر تبه ولایت از جمیع حکو و لیا شهرت تمام

دارد منقول است که سلطان علاء الدین خلجی از نهایت اخلاصی که با شیخ بهرسانیده بود خواست مقبره برپا سازد و بنا کند
در موقوف قبول نیفتاد و بالاخر خضرخان و شاه نجان پسران سلطان که مرید شیخ بودند در میان آمده الحاح کردند و مقبره در ذات
تکلف و رفع بر آوردند یک گنبد بزرگ و چند گنبد دیگر گرد آن تعمیر نمودند لیکن چون شیخ وقت وفات وصیت کرده که مراد آن
گنبد نه تنها چارچوبت نگهداشت خاطر سلطان و وصیت شیخ بر در آن نهادند و آن عمارت بجای مسجد شد و الیوم مسجد
جامع است منقول است که چون در سنه هفتصد و شانزده سلطان علاء الدین فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین مبارک
شاه بر سر سلطنت نشست بسبب آنکه هجوم خاص و عام بر در شیخ میشد با شیخ گزالی خاطر بهرسانیده فرمود که شیخ از قلمرو
ما بیرون رود شیخ بمحرم استماع بار سوت برست شبانگاه در شکم بوالی عهد چیدر خدیو علاج کردند زیاد شد و دستند که بسبب
کسافی است که با شیخ نموده اکابر و مشایخ در میان انداختند و شفیع ساختند و التماس برکشتن و دعای عافیت در خواست
کردن شیخ گفت در موقد از کارخانه آبی است مراد برین کار حیه دخل باشد چون فایده بر شفا عت شفیعان ترتیب نشد و والد و سلطان
آند شکستگی دزاره لب بار کرد شیخ گفت بشرط علاج کنم که تمسک سلطنت ملی بمهر خاصه و خواجیم از باب مناصب بن مرتبند و
و فارده بیمار در شبیه انداخته همراه آرند چون امید صحبت النقطاع یافته بود تمسک و فارده آورند شیخ آن قبالة را پیچیده
در شبیه انداخت و گفت باد شناسه ملی نزد این در و لیش بول بیمار سه برابر است ازین رو خاطر جمع دارند پس دعا
کرد و میان لحظه صحت شد و والد اعلم منقول است که شخصی برای کمال کثیر در آنجا اوسته بود که کرد بخش شیخ نظام الدین
آند و حال ظاهر کرد شیخ بکدرم بوی داد که این را حلوی بخور بر دم شیخ فرید الدین بدر و نشان بدو چون آن شخص در دم را
بحلولی نپرداد و او در حلوی در کاغذ پیچیده بود و داد آن شخص چون نیک نگاه کرد آن کاغذ برات گم شده او بود
والد اعلم بالصواب شیخ نصیر الدین که او را چنانچه در مکه میگویند خلیفه دوم شیخ نظام بوده و سید محمد کسب و از کسب که از بزرگان
وقت بود و در و کن سکونت داشته و در آن دیار مدفون است از اعظم خلفا شیخ نصیر الدین است و شیخ بریان الدین
غریب که در و لیشی صاحب شوق و ذوق بود هم یکی از مریدان شیخ نظام است در دیو که کمال دولت آباد مشهور است
فوت کرده و در آنجا مدفون است و بریان پور نام او ابادان شده و آن شهر است مشهور بر ساحل یا ساجو بر منی در تاریخ نوشته
مفهوم است که شیخ نظام ماه صفر سال ششصد و سی و چهار هجری در غریبه متولد شده و نام پدرش احمد بن
دانیال بود و سلسله بیعت او بشیخ عبدالقادر جیلانی میرسد وفات شیخ تاریخ هجری بیستم ربيع الاول روز چهارشنبه سال
هفتصد و بیست و پنج هجری بود و موضع غیبت پور است در دله و امیر خسرو دهلوی که یکی از مریدان
او بود شش ماه بعد از وفات او زحمت هستی ازین عالم بیرون کشیده و این تاریخ وفات شیخ نظام الدین بر دیوار
مسجد مذکور که بنا نموده سلطان علاء الدین خلجی است مفوم است ۵

تاریخ			
نظام دکنی شده باطنین	سراج و عالم شده باطنین	چو تاریخ فوئش محبت عیب	نذا و ادبالت شهنشاه دین
تاریخ			
ان نظام بران اهل زین	شیخ عالی نسب نظام الدین	نود و چهار سال عمرش بود	کاترمان شد بحضرت محمود
چارشنبه بخلد نقل نمود	هجری بران ربيع الاول بود	سال تحویل آن متوده ششم	زود و زبده آهست رسم

پدر سلطان محمد خجسته فرزند [] بنامش احمد شهنشاه درین [] مقبول شرح بهمان وفات اقا داد و صد سال بلکه زیاده بمجری بود
در عهد دیگر شاه بادرشاه سید محمد بن خان در سنه هجده و هشتاد و یک که در غلزش سنو نها استاده کرده گیند سبزان
تغیر نموده و بر لوح سنگی کلمه طبعه و این جزا اشعا با ناریج تعمیر آن گیند برالدین او نصب کرده *

خسرو شاعران امیر خسرو دہلوی

انکا کبریاست پندش امیر خسرو دہلوی کے قریب لاچین کا نزدیک راستے پنج پورہ بنار و نایب دکن کا پندستان
 طرہ شدہ و چنالی منابل کویدہ و امیر خسرو دہلوی کے دیکر دہلیجا پورہ آمدہ چون چہا سالہ شدہ بلالچین بنارم طارمت
 سلطان ناصر الدین محمود بن سلطان شمس الدین اتش از قبالی بدست آمدخت ہستی جامہ نقاش بدخال و سے
 کہ مرقہ امارت و دشت در صدد تربیت او گردید خسرو دہلوی کے از صفات خود گفتہ کہ ہر دم سیف شمس نوریشانی نفع آفتاب

بیت

بود و نصف سکنی است بہار یافتہ +
 جہان نقدت او بگرفت گفتش +
 از کبریا خدا بش بقصدت +
 و در وفات پدر گفتہ

بیت

سیف از سرمشق دل میں نیم +
 دیوائی من دان خود و نیم نامہ +
 من بندہ دران ایام ہفت سالہ بودم جدم مراد مسلک
 خدمت خود مسلک کو فائدہ بخت من بود کہ جدم بر سر من بود و پر وہ کار تخت ہمہ او سیکر و صد و سیزدہ سال عمر یافت ہفتاد
 سال عرض ممالک بود من نیم را آن کہ ہم دیکت ہر درش پروردہ شدم بالجلہ چون خسرو از حد بلوغیت چند
 مرحلہ تجاوز نمود و ارادہ صحبت سلطان المشایخ شیخ نظام الدین اولیسا نمودہ مرید و سے گردید و شیخ ابن باجی
 در حق امیر خسرو گفتہ +

رباعی

خسرو کفر و شر ملوک کماست +
 ملکیت ملک سخن این خسرو است +
 ابن خسرو است خسرو فاضل +
 زیرا کہ خدای ناصر خسرو است +
 و شہنشاہ سیکہ شیخ ابن رباعی گفتہ ناصر الدین خسرو بادشاہ دہلی بود کہ اشارہ باور کردہ منقول است کہ خسرو بادشاہ و بیخ صحبت
 خواجہ خضر را دریافتہ است و از و سے التماس آید من نمودہ خضر فرمود این را سعدی بردہ است مابوس شد بخدمت شیخ
 آمدہ صورت حال باز نمود شیخ گفت اگر خضر آید من خود در دہن تو نہ انداخت بیتا من آید من خود دیدہ ہوں تو کہ من جانچہ شیخ آید من
 خود در دہن و سے انداخت و برکات آن ظاہر شد چنانکہ خود نہ کتاب تصنیف کرد و پر خسرو در ابتدا سے ترقی شاہزادہ محمد
 سلطان بود بعد از شہادت او نہ ہم پیرا و سے سلطان غیاث الدین بلبن گشت و آثار سلطنت سلطان محمد تعلق در جہات
 بودہ و آثار خضر را انجام با سلاطین دہلی بسر بردہ و بہت بادشاہان را دیدہ و خبر یہ کہوہ کے سلطان ناصر الدین محمود بن التمس و دو ہم سلطان
 غیاث الدین بلبن سیوم سلطان نور الدین کیقباد چہارم سلطان جلال الدین فیروز خلجی ہم سلطان علا الدین خلجی ششم سلطان
 قطب الدین مبارک شاہ و بعد از سلطان ناصر الدین خسرو چند ماہ و غفر سلطان غیاث الدین اعلیٰ شاہ کہ امیر خسرو کی تکلیف کام ہم
 خود بجانب گنگوٹی کہ در ملک بکمال بودہ چون از ان سفر باز آمد شہید گشت شیخ نظام خست ہستی بہا لہم نقاش ازین واقع جاگاہ بر سر چاک کردہ
 بر شمشیر زہدین خطبہ دی خاک می غلطید کہ ہزاری سیکر با بعد از شش ماہ حیرت حق پیوست و در بابان شیخ مدفون گشت و زین
 سال حاصل ہفت صد و بیست پنج ہجری و در اہ عرس او ہر سال بنار بن ہفتہ ہم سوال میشود ازین بیت کہ خسرو و قصہ آوردہ +

بیت

نزدت من شمس و شمس +
 شمس الجہاں لیکر و کما جہاں +
 چنان مستفاد میگردد کہ خسرو در سال ششم و زود شش ہجری چل
 پنج سالہ بود و در سال ششم بنیاد و یک ہجری دندان ناصر الدین محمود متولد شد و عمر بخدا و چہا سالہ وفات نمودہ گوید خسرو

در علم موسیقی مهارت کمال داشتند و دولت شاه در تذکره خود آورده که مرزا ابوسعید خراسانی از اشراف امیر خسرو را جمع ساخته و یکصد و بیست هزار بیت جمع شده و او هم آورده که امیر خسرو در یک روز سیصد و پنجاه هزار بیت از پانصد هزار که در چهارصد هزار زیاده است و مشهور است که نو و دهنه کتاب در سنگ نظر کشیده از آن جمله بیست و هزار بیت است که در داستان ملاقات ناصرالدین بقرخان حاکم بکماله باله خود و مرالدین کبکا در کابو شاه و سیصد و بیست و هشتاد و هفت هزار بیت شخصی بنام مهدی بنوایر بر گرد و عمارت جالیدار از سنگ سخن ساخته بود و بابر شاه پشاه در زمان دولت خود بیست و پنج تاریخ این اساس و تاریخ انتقال امیر خسرو را که خواجہ حسن دهلوی گفته بود در لوح سنگ مرمر کند انبندہ در انجا نصب کرده بود حالاً هم موجود است و آن ابیات و تاریخ نیست

لا اله الا الله محمد رسول الله

زمین را ازین لوح مندر فراری		بدوران بابر شهنشاه فزاری	
تاریخ وفات			
میر خسرو خسرو ملک سخن بلبل دستان سرگرمین شدم عظیم الشان یک تاریخ او زخرف محل جانان ساد و آدم خاویز مہدی خواجہ سہباجہ و حلال	آن محیط فصل دریای کمال طوطی شکر مقال بینال	شاد و دلکش تر از ماه و حسین از بی تاریخ سال فوت او	نظم اوصافی تر از آب لال چون نهادم سزای نوبی خیال دیگری شد طوطی شکر مقال طریق ساده لوحی بس نشان عجب کار تاریخ بنای این جگر در ذر سوال
بلیت		تاریخ بنیاد	
شدنای ابن اساس بے شبہ مثال		گفتہ سعی جمیل مہدی خواجہ	
حرره شہاب الدین المعانی المرومی			
بعد از انتقال او نود و دو سال قبرین پیچ گنبد و مخبر داشت اما در ابتدا سے جلوس جهانگیر بادشاہ کی از امری اولقب بطاہر بیک سزای سے در سنہ ہزار و چارہ ہجری سے قبر او عمارت از سنگ مرمر تعمیر نموده ابن چند عبارت با تاریخ تعمیر اندرون گنبد منقوش ساخته *			
تاریخ			
امی خسرو فی الطیر عالم تاریخ نبایش عقل گفتا	بار و ضہ نوم رانی است	تعمیر نمود طاہر آن را	فیض از بی ہمیشہ باریست
ابن سلطان علی سبزواری فی تذکرہ غفر و نوبہ دست عریبہ الکاتب عبد اللہ ابن الوب *		قابل این کلام و بانی ابن مقام طہر محمد عا و الدین حسن	
ابیات			
امی شربت عاشقی سیمات جاوید بقا است ہندو خسرو مرانام رنگ است فخر عظیم	وزدوست آن زمان پیات	شد ملک فرید از تو منظوم	زلان است کہ شد لقب نظامت چون شد بہزار جان غلات بدنام کہ سستہ نور حق ہم
ابیات		دو شہین دو لالہ دو قاف دو جیم	
کاتب مذکورہ بنسب و تاریخ سر بدست تاریخ		و ابن تاریخ در وفات امیر خسرو در کتاب فخر المصلحین مرقوم است *	

تاریخ تعمیر

خسرو دہلوی کے حکم خدا	تیسب جیسے شہزادہ فرما	عمر شہزادہ فتح سالش بود	کا نرمان شہزادہ کے مسعود
یہودیہ ہندو شوال	گنگہ شہزادین چان ملال	سال تیرجیل آفرین بشنو	لفظ مانی برآر از چہرہ
و خواجہ حسن دہلوی کے حکم الدین لقب داشت و نیز در سلسلہ مدبران شیخ نظام الدین اولیا بود و در سند سب و سببایت			
فوت کردہ و قبرش در دولت آباد دکن است *			
ملک شمس الدین کرت			

پنجم بادشاہ از آل کرت است کہ بر مالک ہرات و غری دکانل بادشاہ بنمودہ چون پدرش ملک غیاث الدین محمد کرت در سنہ ہفتصد و سبت و نہ ہجری فوت کرد ملک شمس الدین قائم مقام او شد و مولانا محمد بن حسام الہروی ابن قطعہ و تاریخ جلوس او در عربی لکھنؤ و از الفاظ خلد ملکہ تاریخ برآوردہ *

تاریخ

رضا شمس الدین کرت نامنا و اجری فی البحر الموات ملکہ دین محبت تاریخ مبداء ملکہ بوافق قول الناس خلد ملکہ شمس الدین صرف دہ ماہ حکومت کردہ در سنہ ہفتصد و سی در گذشت و بعد از و سے برادرش ملک حافظ بادشاہ ہرات گردید و در سال ہفت صد و سی و دو گشتہ شد بعد از شہادت او برادرش ملک نور الدین مسعود قائم مقام او شد *

شیخ صفی الدین اردبیلی ابن سید حبیب

از اجداد ملوک صفویہ است سلسلہ نسبش با امام ہفتم موسیٰ کاظم بہ نسبت و یک ہفت مبرسد او مرید شیخ زاہد کبلانے سہروردی بود و شیخ زاہد صبیہ خود را بجا لکھ او را آوردہ و بنمودہ شیخ زاہد در اردبیل کہ مقصد اہست در آذربایجان بر سجادہ ہدایت نشستہ تبلیغ سالکان طریق معرفت پرورخت تا ملکہ تاریخ ہفتصد و بیست و نہ ہفت صد و سی و پنج ہجری عالم جاویدان سفر نمود و پسرش شیخ صدر الدین موسیٰ اردبیلے کہ سیر و شیخ زاہد بود سجادہ رازنیت بخشید و بمرتبہ پدر رسید و سلاطین زمان شل جانی بکچان و پسرش تروے بکچان ہندم نیاز مند سی بندیت اور سیدہ ہمن و تبرک می جہند و شاہ قاسم الملک یکی از مریدان او است و قبیلکہ او از دار فناء ارتحال نمود شیخ خواجہ علی کہ دلا ارشدش بود قائم مقام او شد و را و آخر زندگانی عازم گزاردن حج اسلام شدہ پس خود شیخ ابراہیم را بر بند شمع پروری مقیم گردانیدہ با طایفہ از صفویہ قزم در راہ نہاد و بعد از ادا سے مناسب کن حج و انتشار راہ مریض شدہ سفر آخرت اختیار نمود و چون شیخ ابراہیم فوت کرد منصب خلافت را بر پسر خویش سلطان بنید مسلم داشت ذکرش در زیر احوال شاہ اسماعیل صفوی ثبت گردیدہ و تاریخ وفات شیخ صفی الدین اردبیلی کہ در کتاب خبر الواصلین نوشتہ است اہست *

تاریخ

اکملہ سلطان اولیا بودہ	درۃ التاج اصفا بودہ	وانکہ در یابی فیض غفران است	جد شہان ملک ایران است
صاحب اردبیل شیخ صفی است	کاشف لکھنوی و خفی است	ماہ عاشورہ و دروازہ ہم	پنجان قطب شہزادہ نهم

روز یکشنبہ کو	صاحب خلدیال حلت او
---------------	--------------------

۴۳۵

شیخ علاء الدین غلامی

رسوم صوفیہ الاحیاء و بعد از شیخ جنید بغدادی بچکس چون او درین طریقت قدم نہادہ در ایام شباب بلامنت
 از خون خان مشغول بودے و عماد شیخ شرف الدین سنانے از مقربان سلطان از خون خان بود شیخ
 بعد ازین مدتے بعبادت مشغول بودہ و فوائض و انصاف شیخ دران مرتبہ بود کہ مولانا نظام الدین ہروی شیخ
 را تکفیر کرد و بدو نوشت کہ تو کافر شیخ رقمہ مولانا بخواند و زار زار گریست و گفت اسے نفس ہفتاد سال بتو
 گفتم کہ تو کافر می بادی نہ کر دے اکنون ایچ شبہ مانا کہ امام سلمان دستے شرق و غرب بکفر تو حکم کردہ
 بعد ازین کردن بنہ و مرا مر سچان و این رباعی بخواند *

رباعی

نفس مرا کہ غیر شیطانیست | از فعل بدش بچکشیانیست | امانش نہ را بر یلقین کردم | این کافر را بر مسلمانان نیست
 عمر شیخ ہفتاد و ہفت سال بود تاریخ نسبت و سیوم ماہ رجب سال ہفت صد و سے و شش ہفت
 کرد چنانچہ ازین تاریخ مستفاد میگردد *

تاریخ

تاریخ وفات شیخ عظیم	سلطان متفقان عالم	رکن دین حق علاء دولت	بر سب خود شستہ خرم
نسبت و سیوم ماہ رجب بود	اندیشہ جمعہ مکرم	از ہجرت خاتم النبیین	ہفصد گزشتہ قسری شش ہم
سلطان ابوسعید خان			

ہشتم بادشاہ از اولاد ہلاکو خان است کہ در ایران بادشاہی کردہ نام پدرش الہامیو مشہور سلطان محمد خان بود
 بعد وفات پدر در سنہ ہفصد و شانزدہ ہجری سلطنت ایران رسیدہ اما چون دوازده سالہ بود رام کلی
 اختیار نفیضہ قتدار امیر چوپان سلفوز نہادہ و امیر رشید الدین صاحب جلیع التواریخ کہ از ہنگام غازان خان
 بوزارت سرفرازے داشت او را بادشاہ از گفتہ حاسدان و امیر چوپان بن تاریخ ہفت ہجری جاوی لاول
 سنہ ہفصد و سجدہ ہجری مہمہ بر شش ابراہیم قتل رسانیدہ گویندہ کہ سلطان ابوسعید بادشاہ بنیکوسیت
 و صاحب دولت بودہ و از روم ناگنا رجس چون خطبہ شکہ با نقاب او فرین شدہ و فاش شدہ سیزدہم
 بیچ الثانی سال ہفت صد و سے و شش ہجری کہ ہدران سالی امیر تیمور کورکان ولادت یافتہ بود بوقوع
 آمدہ و خلافت از موت اول باران دہکین شد مدت حکومت او نوزدہ سال و مدت عمری دو و دو سال بود و مرقد او
 در گنبد سلطانینہ است بجنب پدرین و غریبے در تاریخ حلت او گفته *

تاریخ

نالت عشیر النالی اندیشہ	ہفصد و شش ہجرت ہلاکو خان	شاہ عادل علاء الدین ابوسعید	شدین بنیالمول کرد خبت خلیار
ہزاران سالہ جاوی خطاب آفرین	کای خلدیال جاہ الاعتقاد	کای خلدیال جاہ الاعتقاد	
و قمر الدین امیر محمود ابن سین این قطعہ در تلخیص او یافتہ			

۴۳۶

چون گذشت ان سال حجرت محمد بن قاسم از سرسبز و بخت بد و در میان از سرسلطان علم کوید دست تقدیر الی افشاری بود چون سلطان ابو سعید را صفی دلی عهد سے بود کہ برستغرافی قرار کیو بعد وفات او القلاب بسیار رونق شد امرای طراوت قلع بنیاد کردند و هر سردار سے سلطانی شدند و پھر بامیری قانع نئے بغداد ملک طالع عمارت ازین است خواجہ عبدالکبیر رشید اربابان را که از نسل نولجان بود و سلطنت برداشت و چون او از نزد اہل کوخان نبود اکثر اہل حکومت اوراضی نگشتہ بواسطہ خلافت بران ختم و خواجہ جمال الدین دران او ان ابن بیت درسلک نظر کشید *

بلیت

چون ملکیت ابو سعید را یار دارد خوش دولت نعمتی است اربابان و علی پاشا کہ خال ابو سعید خان بود بایداد موسیخان کہ تیرہ بایداد و خان بود بر دستگیر شد و غیاث الدین دارباخان بدست افتاد و شریک شہادت سپید بدست حکومت اربابان پنجاہ و خبر روز بود و قتل اربابان موسیخان بر تخت حکومت نشست و امیر بزرگ کہ اورا شیخ حسن جلا پر نیز گویند و سپہ عمرہ ابو سعید خان بود و محمد خان کہ از نسل اہل کوخان میشد حکومت برگرفت علی پاشا و موسیخان کشتہ شدند بعد از یکسال محمد خان بہر ششم ذیحجہ سہ ہفتصد و سی و ہفت بدست شیخ حسن کوچک کہ از سپہ امیر تیمور ناس ابن امیر جہان بود گرفتار کشتہ بمقید شد و در آذربایجان امیر نوبان شیخ حسن جلا پر خرم کرد و در عراق و فارس محمد مظفر طغرانی و در خراسان سر بدلان خان شدند فی الجملہ از تاریخ سہ ہفتصد و شش تا حدود سہ ہفتصد و ہشتاد و یک قریب پنجاہ سال در ایران زمین ملک اطراف بکد گیرا گردن نمی نہادند تا آنکہ شمشیر آیدار صاحب قران امیر تیمور کورکان نمودار شدند و شش فتنہ منطفی گردید *

فہرست سلاطین منحول

از ایشان چارہ نفر در ایران فرمان رومی نموده اند و من جبث الاستقلال حکم اند صحت ملک شان از مشہور سہ تہ تسع و تسعین و خمسہ است کہ اول ظہور جنگیہ خان است و منغانستان تا روز چہار شنبہ ہفتصد و ہفتم ماہ رمضان سنہ ست و ثلاثین و سبع مائۃ الفراض دولت اربابان یکصد و سی و ہفت سال بود و دوسہ نفری کہ ازین طبقہ نابہر معلمت امر اچہر روز اسم سلطنت یافتہ اند و را عدد این سلاطین نسبتہ اول ایشان جنگیہ خان کہ نسبت پنج سال با و شاہی نمودہ دوم او کتار قاآن بن جنگیہ خان دہ سال بعد از و سپہریش کیوک خان یکسال بعد از و سنگوفان بن نولجان بن جنگیہ خان نہ سال بعد از و بن قوی نہ سال بعد از و اباقاخان بن محمد بن احمد بن و سال دو ماہ بعد از ان بن غوجان بن اباقاخان ہفت سال بعد از و بعد از ان بن محمد بن و ہفت ماہ بعد از و اباقاخان بن طغرائی بن کوہ ہفت ماہ بعد از و از ان بن قون شہت سال نہ ماہ بعد و سلطان محمد امین بن قون دہ سال و نہ ماہ بعد از سپہریش سلطان ابو سعید خان نوزدہ سال بعد از و اربابان بن سہ بن سنگوفان بن ملک تیمور بن ارتق بوکا بن قوی پنجاہ و گسری فقط

شیخ اوحد الدین صفہائی

از اہل اصحاب اوحد الدین کرامی است و می را شمار بسیار است و رغابت لطافت و غزوت بہ نہجہات تشبیر حقانی و معارف و مثنوی بروزن و اسلوب حدیقہ حکیم ثنائے است نام آن جام جسم نہادہ این ابیات از مثنوی او است *

ابیات

اوحدی شصت سال سختی دید / تاشی روی نیک سختی دید / سر گفتار مجازی نیست / باز کن دیده کان مجازی نیست
 و او قصیده را نیز حکمتش را جوانی بنکو گفته است و عدد ابیات آن صد و شصت خواهد بود و تاریخ اتمام جام جم گفته است *

تاریخ

چون تاریخ برگزیده قلم / مقصود فتنه بود و سی سال / که من این نامه هایلون فر / عقد کردم بنام آن سرور
 چون زیسالی تمام شد بدیش / ختم کردم ببلبله القدرش

قدوسی در مرغانه بسز است و تاریخ دوسه بد انجاسنه ثمان و تلیین و سبع مایه نوشته اند و تاریخ وفات او که در کتاب
 مخبر الواصلین است نیست *

تاریخ

آنکه اوسه لطیف ثانی بود / اوحد الدین اصفهانی بود / سیال نقلش بگویی نیست / اوحد الدین ساسانی نیست

شیخ حسن کوچک

که او را امیر حسن چپانی نیز میگفتند پس امیر تیموریاس ابن امیر چپان بود و بعد از سلطان ابوسعید خان و ارباب خان بر بعضی از بلاد دوم
 و عراق و عجم استیلا گرفته بکرات شیخ حسن بزرگ را نیز میت و او فنانکه شنی زوجه اش خستین او را محکم گرفته در ابلاک ساخت چنانچه
 خواجه سلمان سادجی درین باب تاریخ گفته

تاریخ

ز بهرت بنوی رفته بنقصه و حصار / در آن خیر جیب افتاد اتفاق حسن / زنی بگونه زنی خبر بر سر النان / بزوز بازی خود خستین شیخ حسن
 گرفت محکم شد تا بر درویش / زنی جسته زنی خایه مر و ظن

بعد از فوت او برادرش اشرف خان بزرگ ایران استیلا یافت چون مردم از جور او بجان آگند جانانی بگفتن آن اخلا
 جنگیه خان از درشت قیاق بمقابله او شتافته و او را بدست آورده هلاک ساخت حکومتش سیزده سال بود *

بدر چاچی لقب فخر زمان

شاعری شیرین کلام سخن سنج ملند طبیعت بوده و در عهد سلطنت محمد تعلق شاه بادشاه بنده طهور نموده و از
 بادشاه لقب فخر زمان یافته چنانچه خود گفته است *

بیت

مرکز فخر زمان خواند شاه سلام / لقب گوی بخوبی طوطی شکر گفتار
 سال وفاتش معلوم نیست اما تاریخی که لب اتمام کتاب میر جاح در سنه مقصود جعل پنج گفته و از الفاظ دولت شده تاریخ آورده نیست

تاریخ

سال بنی عریت بنو عقیله / کاسمان عقد بنیهای بر لولو نظام
 سلطان محمد تعلق شاه ابن سلطان غیاث الدین تعلق
 بعد از وفات پدر خود در ماه ربیع الاول سال مقصود و بسبت پنج هجری در دلی بخت فرمان فرمایی شست در سنه
 مقصود و سی و هفت قلعه نکر کویت رافع ساخته فخر زمان بدر چاچی در آن باب این تاریخ گفته *

عمر و خدمت و پنج سالہ شمار	بی کم بیش ای سندودہ شمار شہزادہ چاکر نصیر خان	بشت جمہور و ادنیٰ با جان نشاں لعلش مرتبیت با جان	شہزادہ بودا زمرہ و نصیر خان
----------------------------	--	---	-----------------------------

دیکھا کہ متصل روضہ سلطان بہلول لودی شش گروہ از شاہ جهان آباد بہست جنوب واقع است و سلطان فیروز شاہ کبیر و مقتاد تمام داشت این عمارت را پیش از وفات او تعمیر ساختہ بود *

ملک ابراہیم شاہ

در یہاں بفاصلہ یک گروہ مغرب از شہر کوہی است خورد کہ از اسیر ہائے میگویند بالاسیے آن کو چہزار ملک ابراہیم شاہ کوہی کہ فیروز سلطان فیروز شاہ دہلوی سے فوت کردہ موجود است و فائش در سنہ ہفتصد و پنجاہ و سہ یونہی آمدہ و این تاریخ بہر بہر است و مرقوم است

تاریخ

بہر دولت شاہ جهان گیر	کہ بادا و جهان ملک لودیز	شہنشاہ جهان فیروز سلطان	کہ بہر شاہان گیتی گشت فیروز
ملک بہر شاہ کوہی	کہ بدوردین جو ابراہیم کہیں سوز		بادا زعی الحجہ کہیں فیروز
بہر مقتاد و پنجاہ تاریخ	مسافر ملک گشت ازین	خداوند فضل و عایش بر موی	کنی آسان حساب آخرین

خواجہ قوام الدین حسن

فیروز شاہ شہجہ بلو اسحاق شیراز سے بود در شہر کاسیکہ مبارک الدین محمد مظفر بقصد استیصال نہال اقبال شاہ بلو اسحاق کہ بہر شاہ شیراز از اند غریب جان ایام مرغش شدہ و گذشت و انبیا قہر و فرجہ ششم ماہ ربیع الاول باکہ ربیع الفاسی بہال ہفتصد و پنجاہ و چار ہجری واقع شدہ و خواجہ حافظ شیراز سے تاریخش چنین یافتہ *

تاریخ

شہزاد عالم شہر خجہ	صاحب جہان حاجی عالم لکھن	ہفتصد و پنجاہ و چار ہجری	مہر از کمان باہ خوش طین
سلاوس مالک لاول ازین	رزا دینہ کہ کہ کا زو انہن	مرکز جہن کوہا و شاہان	خدا سوئی باہ شہر ازین

طفان تیمور خان

و علی جہان لکھن از سلاطین مغول بودہ بعد از وفات سلطان ابو سعید خان در پاخان اکثر ولایت خراسان را ستور ساختہ و سلطان خراسان کہ بہر وقت سلطان ابو سعید خان سر آوردہ بود و در طبع منقاد گشتند و خواجہ بی کرانی کہ از خطہ سلطان بہر بودہ تہا بہر شاہ شہزادہ ہم ماہی لافندہ سنہ ہفتصد و پنجاہ و چار ہجری قبض رسید بعد از قتل و سلطنت او و چنگیز خان برافزادہ سلطان خروج کردہ و خیر گشتند بعد فائش شہنہن بزرگ جہان نمر خان را کہ از نسل کجا تہو خان بود و سلطنت بہر داشتہ خود بعد از قتل و خیلاد و بداد بکر اتہرقت خود در آورد و غنیزی و تاریخ قتل طفان تیمور خان گفتہ

تاریخ

تاریخ قتل از عالم طفان تیمور	ازین ہفتصد و پنجاہ و چار سال	در شہر ازین بقصد شہر	کہین حال گشت ازین و جلال
ازین ہفتصد و پنجاہ و چار سال	امام یا فعی قطب		

ازین ہفتصد و پنجاہ و چار سال ہفتصد و پنجاہ و پنج ہجری فوت کردہ

تبعی بمقتصد و بصفت نوشته اند چنانچه از تاریخی که در غیر الواصیلین مرقوم است مستفاد میگردد *

تاریخ

این امامیه با منته بوده	بالج راه ششامی بوده	مقدای خدائسان است	صاحب فقیه و احسان است
از مردان او که دلخواه است	نورین شاه نعمت الهی است	سال ترحیل آن ستوده است	خود قطب الفخامه و حله و شمس
باز از روی اختلاف زمان	گفت ساکن بخدا و مرقوم	بسیار در کفر آن مغفور	نوابش زرد و شب ملائک و حور

قاضی شیخ محمد الدین اسماعیل شیرازی

در زمان سلطنت شاه ابراهیم بوده چنانچه خواجه حافظ شیرازی می فرماید *

ایات

بعد سلطنت شاه شیخ ابراهیم	برج شخص عجبک فارس شایه	نخست با شاهی و حواریت بخش	که جان خویش سپرد و خلق بدر
و گویا اسلام شیخ محمد الدین	که قاضی ببار و آسمان در یاد	در کتب بدل شیخ ناصر الدین	که من بهت اهل کما نای بسته کشا
و گویا منش و دانش عصبه در	ببار کار موافق بنام شاه شهاب	و اگر کریم و حاجی فوادم در یاد	که نام نیکب و از جهان بخشش
	نظیر خویش نمیکند داشتند	خدای خرو و جل جلاله را یاد	

وفات شیخ محمد الدین بر چهارشنبه هجدهم ماه ربیع سال بمقتصد و نجیب و شش شجره بود و ع پوسه و خواجه حافظ شیرازی در تاریخ وفاتش گفته و از الفاظ رحمت حق تاریخ برگزیده *

تاریخ

مجدوبین سر قضات آن اسماعیل	که روی ملک آن ریش از ریش	بافت هفته و از راه جبهه	که بر و ن فتنه منسل باطل و
گفت حجت حق نعل و آن ملک	سال تاریخ فتنه و طاعت حجت		

احوال ایلیکانه یعنی سلاطین بغداد

اول البیگان امیر لوبیان شیخ حسن جلایر است و او را امیر حسن ایلیکالی و شیخ امیر حسن بزرگ می گفتند نام پدرش ابرهیم قاسم این امیر ایلیکان جلایر است و شیخ حسن و حسن زاده ارغون خان یعنی پسر عمه ابوسعید خان بود و او را داد امیر جوایان و امیر ایلیکان در زمان سلطنت کنیا تیو خان منصب امیر الامراست و داشت و شیخ حسن بیگام سلطان ابوسعید خان بن البیات و خراسان امیر اوش بود و بعد از خان و خراسان جوایان سلاطین را که از امر اسه کبار ابوسعید بود و به جلاله کلج خود داشت چون سلطان ابوسعید خان با دشمنان خود در مشق در بده و فتنه که او را متصرف شود قبول نکرد و پدرش با عی شد و او به سلطنت پیدا کرد و او را هم آورد تا آنکه در عمر هشتاد و هشت و بیست و هشت ملک غیاث الدین گرت بفرمان ابوسعید خان او را از هم گزید و چون سلطان از و فرج چو پائیان فارغ شد قاضی مبارک شاه را نزد شیخ حسن فرستاد و استدعای بعد از خان و نمود شیخ حسن خواهی نخواهی او را اطلاق داده بگرم سلطان خوش و آن و خرد و جلاله کلج سلطان در آمد و وفات ابوسعید خان امیر حسن و لشا و خان و آن را که محبوبه ابوسعید بود و بیگام خود را در و جمال بعد از خان و آن را که ابوسعید خان را که از و گرفته بود و بصال او بدل کرد و و لشا و خان و آن را که امیر و مشق بن امیر جوایان بود و با لجه چون بعد وفات ابوسعید خان انقلاب دست و او بعد از او با پیمان بر امیر حسن قرار گرفت

لیکن امیر سلطنت خرنای بنور کفیلہ ہمام سلطانی شاہ دولشا و خانوں اور دولشا و خانوں بالوئی بقیس منقش بود و خواجه خواجہ جمال الدین محمد سلمان سادجی گوید سے ہزار بار بفری شکستہ از سر نکین بد شکوہ مفتوحہ او کلاہ گوشہ بفرید و بسبب ملاوت سلمان سادجی پیش امیر حسن نوینان دولشا و خانوں ان بود کہ روزے امیر شیخ حسن تیری انداخت و سعادت نام از ملامان او تیری آورد و خواجه سلمان بدیدہ این اشعار گفت و امیر حسن در بند تیر بہت او شد *

اشعار

جود یار چای کمان رفت شاہ	گو گفتی کہ در سحر و سحر آہ	دولت خان باغ قاب ہر	بدیدم بیک گوشہ کورہ سر
نہاوند سر خوشی پر دوش شاہ	ندانم چہ گفتند و گوش شاہ	شہا سر در بند تیر نیست	سعادت روان ہر بی نیست
چو از شست بختا و خسرو گمرہ	بر آمدہ بیک گوشہ آواز زہ	بہر دست کس نا کہ بر نہا نیست	بفرید از کمان گونہا لہر دست
	کہ در عہد سلطان صاحب خان	نکودہ کسی ز فرخہ بر کمان	

و امیر حسن بزرگ را بابا امیر حسن کوچک کہ از نسل امیر جوہان بود متعلقہ و مجاہد بود و بکرات از دہانہرام یافتہ و امیر حسن بزرگ در بغداد ببال ہفت صد و پنجاہ و ہفت ہجرے در گذشت مدت حکومت او ہفتصد سال بود و بعد از او پسرش سلطان اولیس جلایر پسرند حکومت نشست *

شاہ شیخ ابوالاسحاق شیرازی

اور ابوالاسحاق انجو نیز سے نو پسندید پسرش امیر محمد و شاہ از نسل خواجہ عبداللہ الصار سے است و امیر محمد شاہ در زمان سلطان ابوسعید خان کہ از سلاطین معمول بود حکومت شیراز مشغولی داشتہ و دندان دولت پادشاہ ببال ہفتصد و سے و شش لقیل رسیدہ بعد از او سے پسرش امیر سعید بجای او نشست و چون بعد از خدی او نیز مقتول شد امیر شیخ ابوالاسحاق کہ منوجہ قسیر شیا گاہ بود خبر قوت برادر شہیدہ بشیر از معادوت نمود و چون بہر دین نزدیکی ارباب خان نیز شہید شد امیر سطور متصرف شیراز شد و در سنہ ہفتصد و سی و سل و چار خطبہ سلطہ بنام خود کرد و در قریب چارہ سال در دولت و اقبال بسر برد و دست امیر محمد ظفر در ہفت صد و پنجاہ و شست شہادت یافتہ و آن برین سوال است کہ چون در سنہ ہفتصد و پنجاہ و چہا امیر مبارز الدین محمد ظفر از دہانہ خود سے و دہانہ می پرستے و سنی شیخ ابوالاسحاق آگاہ شد بقصد استیصال او و شیراز آمد و شیخ در قلعہ شیراز محصن شد و بن عرصہ حاصبہ قوام الدین کہ وزیر او بود فوت کرد و پس از فوت حاصبہ سیوم شوال امیر مبارز الدین بموافقت بعضی از سرداران کہ طریق مخالفت با شیخ می سپردند لشکر درآمد و شیخ راہ فرار پیش گرفت و بکرات و مرآت میانہ شیخ و امیر غبار ہما و نزل عار قناع یافتہ آخر دہانہ صفا بہت شد شاہ سلطان حکم مبارز الدین در سنہ ہفتصد و پنجاہ و شست لقیل رسید و خواجہ حافظ شیرازی در تالیف و فائش بیگوید *

تہا ریح

سیر کات الف تہادی الاول	سبال از ان کون جاعی الاول	خدا بجان سلاطین مشرق مغرب	خدا یو کشور عدل کرم باستان
سیر کات تہا تہا جلال	کال منی منی شامی بوالاسحاق	میان عرصہ میدان تہ تیغ و ہر	تہا و ہا جلال حبیب خلیفہ دہانہ
		ایضا	

خسروئی می برین تخت تاج بهیو	که این می جوکار کرد بلبل	جمع بست بهیم با جادی الاول	واسپین بود که پسته شد از جوکل
در مفتح ابو اسحاق گفته که کتابی است در فن علم عروض و قوافی قصیده است موشع الطوفین در مدح شاه ابو اسحاق که چون حروف اول بعد از آن حروف اول مصرعه های ثانی را جدا گانه بگیرد بنی ازان به نیز موشع الطوفین که ازان نام شیخ ابو اسحق بن محمود شاه حاصل شود و از توشیح میان قطعه رباعی بر خیزد که از حروف شیخ ابو اسحق هر کس که حرفی در ضمیر بگیرد آنکه بر ابطه آن صنعت واقع باشد نواند گفت که کدام حرف در ضمیر گرفته است چون ابراد نام آن قصیده موجب تطویل کلام است نسا بر آن بر تخریر رباعی نوشتم که از میان قطعه بر خیزد و اختصار می رود *			
ایضا			
حاکم که وجود بنده حسانت	رستم که رزم خسته دستانت	زاوش بجاه کهنین فشی ات	بهرام ز قدر کهنین در بابت
بدانکه درین رباعی الف در مجموع مصاریع آمده است و سن مخصوص است بمصرعه سیوم و می مخصوص بمصرع سیوم و چهارم و رخ مخصوص بمصرع دوم و ب مخصوص است بمصرع اول و چهارم و و مخصوص است بمصرع اول و سیوم و س مخصوص است بمصرع اول و دوم و ح و بمصرع اول و ق و بمصرع چهارم هر گاه که در حافظه ضبط این حروف بکنند هر کس که حرفی از حروف شیخ ابو اسحاق در ضمیر کرد نواند گفت که کدام حرف گرفته است و مصنف در تالیف خاتمه کتاب مذکور که بنام شاه ابو اسحاق نوشته این خبر بیت گفته *			
ابیات			
بفرمان دارائی خورشید یاه	بنام شهنشاه گیتی بنیاه	ز بهجت شده به صد چهل بهیم	برج دوم اول و مهر و ماه
شدر این دج بر در گو تیارم	کز وفا ضلالت را بود آب جاه	لبسی بچ بردم درین جا بر فن	بامید احسان نخل آله
لبسی کردم اندر سجاد و سجور	بی گوهر هیچ خسرو شناه	نذیر است کس از سلاطین عهد	ز بدو جهان تاب دین عهد گاه
چناندا چون شاه صاحب قران	شهنشاه چون بود محمود شاه	نخواند است کس از بکار فیض	چنین نظم در دست شیخ شاه
امیدم که از باب الفش کنند	به غماض در بهفت من نگاه	الهی بحق رسولی که گشت	رخ کفر از نور شمشیر عیش سباه
که ذات ملک سیرت شاه دار			
ملک کیومرث			
والی قلعه نوری پسته ولایت قاین را غارت کرده آنجا انا را قتل از ظاهر ساخته والی آنجا که شلمش نام داشت چنانچه گفته اند در شهر که در آن شهنشاه شلمش باشد بدانی که در آن شهر چه شورش باشد بد بی طاقت گشته بمخو اجه ابرو سے توسل نموده بدفع ملک کیومرث اتفاق نمود و بدین نیت منوجه آنسو گردیدند ملک نیز اطلاع یافته با فوجی از دلادران ایشان را استقبال نمود چون از طرفین صفها راست شد که اول قدم در میدان جلالت نهاد آن هر دو امیران بودند که تنه با بقصد ملک آهچینه بر سر دی تا خستند قضا را در واک جانستنان از دست ملک بقتل آن امیران آمده ایشانرا از پا آورد و ملاک ساخت قورع این واقعه در تاریخ نیست که ازین قطعه مستفاد میگردد			
مناسبت			

همای خورشید بون با خدایا و بیس | عبیدر وی زمین از زیر سیاه گرفت | مدد و ملکیت فادرین نادر میرزا | اقبال خورشید بن سید با گرفت

میر سید علی همدانی

از اولاد امام بن العابدین است و امام بن العابدین را شصت فرزندان بود و از آن جمله یکی عبد الرحمان است که میر سید علی از اولاد او است و اولاد میر سید علی در کشمیر و همدان است در سینه مقصد و شش فوت کرده و در ولایت ختلان ملک

گشته تاریخ از خمر الواصلین

تاریخ

همدانی است سید همه دان | اهم سامی و او علی همدان | خانقا هوش بن خطه کشمیر | نفیس بخش بهر صغیر کبیر
شده رقم سال نقل آن والا | قطب عالی خبت اعلی | مرقدش در ولایت ختلان | فیضها مبدد به پیر جوان

فخرالدین امیر محمود و مشهور به ابن پین

روزی پدرش ملک الفطلا امیر بن الدین فروزندی ابن رباعی به پسر خود نوشته فرستاد

رباعی

دارم عتاب فلک بوقلمون | فکر دیش ز گماشتن بدوین | جیشی چون راه صراحی بملک | جانی چو سیاه پاله همه خون

جواب از امیر محمود

دارم صفای فلک آینه کون | برآه دلی که سنگ در دوزخون | روزی هزار غم شب می ارم | تا خود فلک پر دهر آرد برون
و امیر محمود در در شب بنه ششم ماه جمادی الاخر سینه مقصد و شصت و نه هجری فوت کرده

تاریخ از خمر الواصلین

رفته بود از سال حیرت مقصد و هجرت | روز شنبه ششم ماه جمادی الاخرین | گفت ضوآن که از خیر و استقبال | خبر در صراحی خبت میرزا بن پین

ملک منورالدین حسین کت

ابن ملک غیاث الدین کت و مفتی بادشاه آراک کت است بعد از فوت برادر خود یعنی ملک حافظ در سینه مقصد و ست و دو بر ملک هرات و غیره بادشاه شد و در سالان را بر ایشان ساخت و مولانا مظفر برهه که معاصر او بود در مدح ملوک کت قصائد وارد آور است بدیت سلطان منورالدین که در دیامی فضل موجود و در بیت آفتاب و جلالی است آسمان
و ملک منورالدین بعد حکومت سه و نه سال در سیوم و بیست و نه سال مقصد و هفتاد و یک یا دو در گذشت در کتاب نگارستان مدت ابات او دوازده سال مرقوم است و مولانا افتخارانی در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

چمن خجالی فیالت شمس القصد | معلوم شود فیطبیب الله عزه

از الفاظ الله عزه تاریخ بر می آید بعد از وفات ملک منورالدین حسین بنیر و او ملک غیاث الدین بن علی و هرات و غور و خراس و فیضا پور سلطنت یافته و طوس و جام را منتهی ساخته و همواره مبان او و میرزا الان سنبر دارد امرای جالی قریب به جهت حکومت و لایات منازعات بوده مری منخ و منهور بود و ظلم کردی در عایا از فاشاد بود و تا آنکه امیر نبورث کبیرات کشید و در سینه مقصد و هشتاد و سه او را بر او و پسرش بعد از حکومت دوازده سال نقل رسانید و استقبال آل کت نمود

مدت ملک عثمان یکصد و نوزده سال و دو ماه بود و شصت تن از اهل ایشان با او شلک می نمودند

تاریخ وفات بزرگ

که در سال هفتصد و هفتاد و پنج هجری فوت کرده و خواجه حافظ در تاریخ وفات او گفته بد

تاریخ

برادر خواجه عادل طالب مشواه	پس از پنجاه و نه سال از حیالش	لبسوی و قضاة رضوان سفر کرد	خدا را رضی از افعال و محاسن
خلیل عادل در خوان تودایم	در پنجاه و نه سال وفاتش		

سلطان اولیس جلایر

بعد از پدر خود یعنی ششم جلایر در بغداد رسیده مقصد پنجاه و هفت برسد خلافت را گرفت با دیناری لطیف طهر و نه روز نیکو قطره صاحب کرم و صاحب حسنی او بر نه بود که در نوزده سوار شدی مردم بغداد و بصره را آمدنی حیران حسن او مانند یزید بن ابی سفيان حال گفتندی بیت بوسی پر این محبت از جهان کم شده بود بد ما قبت ستر گریان نوید آن کرد و در ده و سلیمان ساداتی تناسلی نهایت جود و خصیة و بطلم آورد این جزیت از آن

تاریخ

مبتکران سعادت برین بلند فاق	همبکنند اندر ممالک آفاق	که سال هفتصد پنجاه و هفت	با اتفاق خلافتی بسیاری حلاق
نشست خسرو روی برین پادشاه	تو از تخت سلاطین بدار ملک عا	خدا یگان سلاطین و غیره اولیس	پناه و پشت ملوک جهان علی الاطلاق

منقول است که شبی خواجه سلمان در مجلس سلطان لشرب مشغول بود چون بیرون آمد سلطان فراموشی را فرمود و شامی بالکن زیر همراه او بیرون برد و او را سخنان رساند چون صبح فراش لگن طلب داشت خواجه سلمان این بیت سلطان در شام شمع خود سوخت ثبت و درش نزاری امروز دیگر لگن بمطبلد شاه از من میسوزم به سلطان چون این بیت خواند خندان شده گفت از خانه شاعر طامع چیزی بیرون آوردن مشکل است و آنرا بد و بخشنید گویند که سلطان اولیس بجزوت خواجه مرجان حکومت بغداد را خواجه داد و در ایام حکومت او در او اواخر سنه خمس و سبعین و سیمایه آب حله طغیان کرده جمله عمارت را بغیر از مدریس و خانق و انبیه عالیة در آب مستغرق ساخت و درین واقعه چهل هزار آدمی غرق طوفان فنا گشتند و خواجه جمال الدین سلمان در آن واقعه بن تاریخ گفته بد

تاریخ

بسال هفتصد و هفتاد و هشت خراسان	باب شهر مظلم که خاک بر سر آب	درین روز قضاة و آن بهشت آباد	که کرده است بلبش جهان خاندان
---------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

و خواجه سرور ازین غصه رنجور شد و منوجه سرای سرگردید و سلطان حکومت بغداد را با میر اسمعیل و دلخچیب امرزگر باسی وزیر داد و خواجه سلمان این قطعه در حق او گفته قطعه و صبه دین محمد امیر اسمعیل بد که زرق خلق خدا را کف تو گشت کفیل بد کشاده است ز دست تو جله احسان بد چنانچه چشمه زرمز باسی اسمعیل بد و امیر اسمعیل چهار سال با استقلال حکومت کرده و وزیران ایالت در آنجا عمارتی میساخت که جوی از آن عمارت بیرون آمده بود و خواستند که آنرا زمین را بکشند و گفت شاید کسی بیاید و نیز آنرا چون در شهر بنه سلمان و سبعین و سیمایه با بای شاهزاده شیخ علی ولد سلطان اولیس بردست ملازمان خود بقتل آمد پس ایشان را آنجا او بخنجد با جمله سلطان اولیس بعد از آنکه از سرے تار و تم سفر فریاد او گشت در آوان جوانی ازین زن علان فانی بریاض جاودانی رسید و انواقعه صبح شنبه دوم جمادی الاول سنه هفتصد و هفتاد و شش هجری وقوع شده مدت حکومت او قریب بیست سال بود بعد وفاتش پسرش سلطان حسین جلایر بر سر سلطنت نشست و بعد حکومت هفت سال در سنه

ہفتصد و ہشتاد و چار از دست برادر خود سلطان احمد شہید شد

تاریخ عمارت دروہی

فریب باولی شیخ نظام الدین اولیا سنگے است کہ بران سنگ ابن تاریخ عبارت دارد سے و خط عربی منقوش است

تاریخ

بعد دولت شاہ معظم منفی گشت از حق بندہ معرفت وحید الدین فرشتی و الدین مراچون ہر دیش شیخ عالم رجا دارم کہ انعام مبارک	تجسسہ خمسہ و بیہ اولاد آدم اساس این عمارت کرد محکم کہ با اہل ارادت بود ہمد بدست خود گرفت کرد نام دوران عالم بود معرفت پرچم زہرت ہفتصد و ہشتاد و یک بود	دارین احمد شاہ بزرگ جوار و صفہ شیخ الشایخ بہمن عقاد و صدق اخلاص بلغت خود را معرفت خواندہ نحوان تاریخ انام عمارت مرتب شد بنا و اللہ اعلم	شرع صاحب قرآن سلطان اعظم نظام الحق و الدین قطب عالم در اسرار دینی المہ محترم درین عالم چو شیخ عبسوی م در بنجا چون بنای خیر مقدم
---	---	--	---

اقاضی بہا الدین شیرازی

در سنہ ہفتصد و ہشتاد و دو ہجرت فوت کردہ و خواجہ حافظ شیرازی ابن تاریخ در فائش گفتہ

تاریخ

بہا الدین الحق طاب ثنواہ اطاعت فرما بزرگ متوالان یافت	امام منت شیخ جماعت اندوم در نہ کرت ہست سہطاعت	چونیرت از جهان ابن بہت بخت بدین دست تاریخ و فائش	بر اہل فضل از باب بلاغت بر آورد از حروف در بخت
--	--	---	---

خواجہ عماد فقیہ کرمانی

در زمان سلاطین آل مظفر نجابت مخور و محترم نہ نسبت خصوص شاہ شجاع کہ ہمیشہ غریب بوجہ احسانش داشتہ بود اب
اشفاق بر وجہات روزگار شش می کشود و خواجہ عماد با وجود علم و تقوی و جاہ و رشاعی کابل بود اورا راست
دل عکس رخ خوب تو در آب روان دیدہ والہ شد و فریاد برآورد کہ ماستہ در حبیب اسیر آمدہ کہ خواجہ عماد اگر نہ بود کہ ہر گاہ
خواجہ نماز گذار دے با او موافقت بجا آوردے و شاہ شجاع ابن سنی را بر کر است او عمل کردہ پیوستہ بقدم
اخلاص خدمت کردی و خواجہ حافظ کہ از سنینہ در شک بود ابن غزل در انوقت بر شہ نہ نظم کشیدہ

غزل

صوفی بہاد و ام سر حلقہ باز کرد ای ل مجاہد باد نہاہ خاد و بزم ای کمک خمس خدام کما شیر جہا	آغاز کرد نالک حقہ باز کرد ز انجمن کوزہ دست باز کرد غیر مشو کہ گریہ عابد نماز کرد	بازی چرخ بشکندش نہ غم نہ نا فدا کہ شکار حقیقت شود ہم مدید حافظ کن ملامت ملان کہ ازل	آنرا کہ عرض شہد با اہل باز کرد شہ زندہ و روی کہ علم مجاہد کرد ما را خلا نہ رہا بی بنا کرد
--	--	---	---

مرفوع خواجہ عماد در کرمان است اما سال وفات او معلوم نیست

شیخ جلال مشہور نجد و مہمانان جہان گشت

در دولتی صاحب کمال بودہ و در اچہ لقا سکونت داشتہ و دران دبار و فون است سلطان فیروز شاہ بزرگ باو مناد
رہیلہ کہ در سنہ ہفتصد و نو و فوت کردہ بے ازیر بران او مت مقول است کہ سلطان بزم شیخ و فتن عقاد

رافقا و عظیم منبوه هر جا در ویست کوشه نشینی شنید می برید اودنی لاجون آواز بزرگی مخدوم جهانیان شنید خود است
 بلازمت اوشتا بدین خبر بخردم رسید سلطان نوشته که در پی است که قصد طواف اکابر و سبطه خصوصاً شیخ نصیر الدین
 دامن گرفت این درویش است سلطان قصد بکشود و خلائی را در توشش بنیدارد و همان زمان مخدوم بدست
 نشد این آورد سلطان از استماع قدوم مخدوم لغز اوان اعتقاد و اخلاص پیشوا رفت و از بدین چهره نور اسنے
 اعتقاد و فزوده جنگ ارادت بدامن آورد و بهیت مرید سے بجا آورد گویند که مخدوم در تمام روسے زمین سیر نموده ازان
 اور اجهان گردو گونید و بهیت مرتبه حج اگر گذرده و از خلیفه که قدم رسول طلب نموده بهندوستان آورده و انرا از سر خود فرود
 بیاورده چون قریب دس مایه رسید سلطان فیروز شاه استقبال خند نیازل نموده قدم مبارک از قریب او بر سر خود گرفته
 بدست آورد و چون بعد از چند اوقات شاهزاده فتح خان که فرزند جگرشاد بادشاه بود انتقال نمود این نقش پارابر
 قبر او نصب کرد و در وقت عالی که نام روز در سبطه موجود است بر تربت او تمسیر ساخته بر دوران مدرسو مسجد و
 مکانات دیگر بنام نمود و حالا این عمارت را در گاه قدم شریف میگویند و هر سال بنایخ دوازدهم بنامه کی روز وفات رسول است
 انبوهی از مردان و زنان در آنجا جمع میشوند و آن نقش قدم را بآب شوی می نوشند یا لعل اصل نام مخدوم جهانیان شیخ جلال
 است بسال هفت صد و هفت و هجری چهاردهم ماه شعبان روز شب برات منولد شده و جانشین و مرید پدر خود
 گشته اما از شیخ رکن الدین سهروردی که وفاتش در سنه هفتصد و هشتاد و پنج رو داده فایده بسیار حاصل نموده و از
 شیخ نصیر الدین چنانچه دس مایه مرتبه فیض رسیده و وفاتش بر روز چهارشنبه که عید قریبان همان فر بود یعنی تباریخ
 دهم ماه ذی الحجه سال هفت صد و هشتاد و پنج هجری بوقوع آمده و در قصبه اوج ملتان که آنرا چینه سیر میگویند
 مدفون گشته بر پیشانی دروازه و ضمه او این تاریخ مرقوم است *

تاریخ

۴۸۵

تا یک گشته جلایان جلال شام تاریخ بود هفتصد و هشتاد و پنج سال

لمنگ و جلایه فقیر میر خاندان است و شیخ صدر الدین که بر اوج قتل مشهور است بر او مخدوم جهانیان است
 که در سنه هشت صد و شش فوت کرده و از تاریخی که در کتاب مجر الواصلین نوشته است وفات شیخ جلال
 بسال هفتصد و دوسه و بیست و پنج سال هشتصد میرسد و آن تاریخ نیست *

تاریخ

سید بنی نظری بمانند	مصطفی است بکام فرزید	دلش از حرص نه هوا سرد است	نقبش بر جهان جهان گویا است
جدا و سید جلال آمد	ذات او مصدر کمال آمد	متصف ز راه شعبان بود	که طلوعش چو آفتاب نمود
هفتصد و هشت سال هجری نو	کان هجری دین طلوع نمود	عمر آن سید بلند نژاد	بی کم و بیش خوانده ام شهاد
عمرش این ضمای نیک شست	یکصد و هشت سال که شست	لیک این قول مقبره دیدم	شفیق با همه سیر و دیدم
نام نامی او حسین بخوان	خلف احمد کبیر بدان	عبد قریان چارشنبه بود	که از فانی منتقلش نموده
سال انتقال آن غریب جهان	گفت بافت تباری خلد جهان	سال نقلش ازین جهان خوان	گفت مخدوم با من بزرگان
سال رحیل آن خدا گاه	گفت ضوان کن بهشت اله	هشت صد و هشتاد و پنج سال	عطر الهه قبره و شراه

در اوقات آنکه این نام مرقوم است که سید جلال بخاری را سه سپید کردند سید احمد کبیر و سید بهاء الدین و سید محمد و پدر
شیخ جلال سید احمد کبیر است اما از مرآت جهان ناچنان ستاد میگردد که سید جلال بخاری شخصی دیگر است که در سنه
یکهزار و پنجاه و هفت هجری فوت کرده عاقلش بعد ازین مرقوم خواهد شد *

شیخ شعبان الحق بیابانی

در ویضه صاحب کمال بود نسل او از سید محمد بهر است در موضع جوسی خاص که مقابل قلعه آکا و آنسوی دریای
گنگ واقع است گوشه گرفته بود و در آن موضع نماید که در سنه هشتاد و پنج وفات یافته مدفون گشته حالا
ترقبش مطاف عالمیان است تاریخ وفاتش در الفاظ قطب کج العرش یافته اند پسرش که شیخ تقی نام
داشت نیز در آن موضع آسوده است *

احوال سلاطین آل مظفر

اول ایشان محمد مظفر است و اصل او خراسان است پدرش بهر سلطان محمد خدابنده به نیز افتاده و در رباط
مراغه نیز زنداری میکرد و اندو در ملازمت بعضی از سلاطین وقت مبرته امارت رسیده مردی دلاور و شجاع بوده
و بر وزیر کار سلطان ابوسعید خان فوت شده و پسرش محمد مظفر مبرته امارت اختیار یافته چون بعد فوت ابوسعید خان
انقلاب دست و داد محمد مظفر نیز در آن تصرف نمود و با شاه شیخ ابوالاسحاق که حاکم شیراز بود محاربات نموده و او را
هلاک ساخته فارس را نیز گرفت و هر جا که روی آوردی سر آمد بودی تا آنکه بعد از چهل و دو سال که بامر سلطنت
پرواخت آفتاب دولت او آهنگ زوال کرد و پسرش شاه شجاع در سنه ستین و سبعه هجری خروج کرد و او را گرفته
محبوس ساخت و بسیل در چشمش کشید و کور کرد و آخر عمر در آن حبس وفات نمود و خواجه حافظ شیرازی در نیمه

ایات

این قطعه گفته می شود

شاه غازی خسرو گیتی ستان	آنکه از شمشیر او خون میچکید	که یک حمله سپاهی شکست	که بهوی قلب شیر میبرد
عاقبت تبریز و شیراز و عراق	چون مسخر کردندش در سید	آنکه روشن بد جهان منشن	بیل در چشم جهان بخش کشید

ایضا

و سلمان ساوسی نیز بعد ازین باب گفته

آنکه از یک جب میدید	از رخویش تابان سر بهور	و آنکه سیگفت شیر نر نه منم	و در یجاد دیگر آن که گور
قوت ظهورش او شکست	قوت ظهورش او شکست	فره بعین کرد چشمش کور	

ابوالفوارس شاه شجاع ابن محمد مظفر

و رضایل بگانه بود بعد از محمد مظفر در عراق و فارس و کرمان سلطنت با استقلال یافت اما میان برادرش قطب الدین شاه محمود که
قبل از او در حکومت صفهان یافته بود جهت املکت مزاح بود و بعد از جنگ صلح نمود و شاه محمود دختر سلطان اولیس بغدادی را انعقد
نکاح خود کرده بعد و معاونت امیر شیراز مستولی شد و پس از حکومت شانزده سال در عین حیات برادر و صفهان فوت کرد و شاه

رباعی

شجاع ابن رباعی مناسب آن واقعه گفته

محمود ارمش شیر گبین	بیکر خصومت از بی تاج و گبین	کردیم و بخش تلبیا ساید خلق	اندیزد برین گرفت من غزین
---------------------	-----------------------------	----------------------------	--------------------------

ای شاه شجاع ملحق ملت دین | و در جهان لوت محمودین | و در دلی بن اگر چه بی دور در | باله که به سید خدیز زمین
دشاه شجاع را با سلطان اولیس و دیگر مکهات است این قطعه شاه سجایع سلطان اولیس فرستاد *

قطعه

ابوالفوارس دران شمع انان | که نعل مرکب من با حقیر است قبا | بر دوزجان بد به چنان بگردون | که خواهرت یازماد و نشاد

امیات

سلطان الکبیر نجاب گفته *
آبایی که او صاف فضل موصوفه | شبنمشبی جو نواز از زانده نود | زافضلان بزرگان دهر نادین | کسی بهم نرنگی خود بیان نکشاد
بخواند ایم فراوان برین مختصر عمر | کتاب نظم و نوا بهم دشوار استاد | خوانده ام نشنیدم منبده اگر کن | شمس که چشم بد کرد و داد گاد

و شاه شجاع در آخر عمر با سلطان حسین جلایران سلطان اولیس جنگ داشت و او را منتهزم ساخته بعد از آن بر تبریز
رفت بران ناحیه استیلا یافت در هنگام مراجعت ازین جهان در گذشت و فاشش روز یکشنبه نسبت و یکم
شعبان سنه هفتصد و هشتاد و ششش بوقوع پیوست و حیف از شاه شجاع نایب وفات اوست مدت حکومت او نسبت و
شش سال بود و این نایب نیز که خواجه حافظ شیرازی گفته شاید که در وفات اوست *

تاریخ

رحمن لایموت جوان بادشاه | دیدن جهان که عمل الخیر لایموت | موتش فرین حمت و کثا بود | تاریخ ابن معالیه جان لایموت

بعد وفات شاه شجاع پسرین زین العابدین بر لباط حکومت قدم نهاد و چون امیر تیمور غلبت شجاع فارس
نمود او سر رشته نکلن از دست داده و پیش تنهاد و پسر عمر شاه منصور که دران کشور فرمانروا بود او را قلمه حسن نمود
بعد از آن خلاصی یافته و باز دستگیر شده کچول شد و در قید ماند و شاه منصور بن شاه مظفر بر فارس عراق مستولی گشت *

خواجه جلال الدین توران شاه

وزیر شاه شجاع بود خواجه حافظ شیرازی قصیده در شان او گفته این بیت از آن است *

خواجه توران شاه عاملان جلال کون | بد افاق علی عون الهی و غوث لایم

در روز شنبه نسبت یکم ماه صفر سنه هفتصد و هشتاد و هفت هجری فوت کرده و خواجه حافظ شیرازی در تاریخ وفاتش گفته *

تاریخ

اصف وزدان خان جهان لوتشاه | که دین منزه بخودانه گشت | آخر قندهار راه منیر کات | که بگلش شد و این گلشن فبزه

آنکه سلبش سوی حق نمی گویا بود | سال تاریخ وفاتش طلب میل

احوال سربداران سبزواری

سربداران سبزواری طایفه مردانه و شجاع بودند و بعد از وفات سلطان ابوسعید خان قریب پنجاه سال دیکثر بلاد خراسان
حکومت و سلطنت کرده اند اول ایشان عبدالرزاق است پسر خواجه فضل الله بامین و بامین قریه نسبت از قوایر
سبزواری خواجه فضل الله مردی متعصب و بزرگ بوده و در ملاک و اسباب دنیاوی نظیرند است اصلا پسر بودند حسین
عبدالرزاق و کبر و جیه الدین مسعود و دیگر شمس الدین و عبدالرزاق بلا از دست سلطان ابوسعید خان و بامین
رفته و سلطان او را بنیت کلی کرده و بیا اولی ساخره بعد وفات سلطان ابوسعید خان در سنه هفتصد و سی و هفت

حاکم اسان گشت و بعد از کمال و دو ماه در سنه ثمان و ثلاثین و سبعمایه از دست برادر خود خواجه و جیم الدین مسعود گشت
شد و خواجه مسعود سیاهی او شست و بعد حکومت هفت سال بر او و خواجه شمس الدین بر او و چون گردانانکه بعد از چهار
و نه ماه بعد قصاب در سبزه و کارش تمام ساخت و انبر یکی کراتی حاکم خراسان گردید و سید سالار سبزه پهلوان
بعد قصاب داد و در سنه هفتصد و پنجاه و چهار هجری امیر بجی کراتی طغان تیمور خان را که پسر او سلطان محمود
بود قتل نمود و بعد از چندی او نیز از دست مهربان خود شهید شد و در حکومت او چهار سال و هشت ماه بود و بعد
از شهادت او پهلوان حسن دامغانی و بعد قصاب که بعد فوت بجی کراتی مقصدی ریاست گردیده بودند و سبزه زاده
خواجه لطف الله را که سبزه خواجه مسعود بود و پسند حکومت نشانم در آخر پهلوان حسن دامغانی که او کشته نقاره تمام خود و بعد
از چهار سال و چهار ماه خواجه علی مؤید حسن دامغانی را که شکی ساخته گردن زد و خود بر سر حکومت سر گرفت خلافتی
در دکان و مسوده گشت و سید سالار بادشاهی کرد و در ولایت دقون و قاین و هفتاد و سه سال عمر یافت و در سنه
هفتصد و هشتاد و دو و چون امیر تیمور صاحب تران خراسان عبور کرد او را بخدمت رسیده ملک رابعیمان و دولت صاحب
و اگر داشت و در هنگامه که افواج امیر تیمور بر سر گردان رفت خواجه علی مؤید در آن نبرد مقتول گردید و این واقعه در سنه
هفتصد و هشتاد و هشت دست داده چنانچه از تاریخ فوئش مستفاد میگردد.

تاریخ

تاریخ وفات خواجه علی است

۴۵۸

بر دال محمد و سبزه علی یک لفظ
یعنی اگر بر حرف دال که در لفظ محمد است یک لفظ سبزه تاریخ بر آید بعد از خواجه علی مؤید سلطنت از
سید الان فتنل گردید و خراسان با ممالک صاحبقرانی مقوم شد

کالی مسجد

این مسجد عالی در شاهجهان آباد و در مسجد جامع شاهجهان بادشاه ستم نرکیان در ولایه واقع است مشهور بکالی مسجد و جهان
شته الخا طرب بنجا نهجهان وزیر فیروز شاه این مسجد در سنه هفتصد و هشتاد و نه هجری تعمیر ساخته در ضمن این مسجد قبر خواجه انشاه و قبر
خانجهان نامروز موجود است و در پیشانی دروازه اش این کتب مرقوم

بسم الله الرحمن الرحیم

بفضل و عنایت آن بزرگوار و مجدد دولت بادشاه دیندار و اوفای تائبید الرحمن ابو الفیاض فیروز شاه السلطان خلد ملک این مسجد
نیک کرده بنده زاده درگاه جوانان مشغول الخا طرب بنجا نهجهان خدا برین بنده حمت کند و بر کورین مسجد بیاید بدای
خیر باد شاه مسلمانان و این بنده را بفاتحه و اخلاص یاد کند حق تعالی این بنده را بامروز و بحرمه اسبغ و اله
مسجد مرتب شد بتاریخ چهارم جمادی الآخر سنه تسع و ثمانین و سبعمایه هجری ۴۸۹

سلطان فیروز شاه باریک

برادر زاده محمد قنول شاه بود و نام پدرش سالار جیب بعد وفات محمد قنول بنجهان ساله بتاریخ است و یکم محرم سنه هفتصد و
پنجاه و دو هجری در دلی تخت سلطنت نشست و خدیو اسلام تاریخ جلوس است و در ایام حکومت خود عمارات بسیار
در بهای بی شمار بنا نمود و شهر جوید را در سنه هفتصد و هشتاد و دو و دو هجری بنام خیر الدین محمد جویدان که عمو او بود و گیاره نموده و نارسینش

شهر خیزور است و در بین نو بد ساله بود حکومت سی و هشت سال فیه ماه در سال هفتصد و نود و تباریح پنجم رمضان فوت کرد و
 انفاط و فوات قبر و تاریخ وفات است بعد حلت او بنیر عاش غیاث الدین بن فتح خان پنج ماه بر سر تخت نشست
 گشته شد بعد از او سلسله سلطان ابو بکر بن طغر خان بن فیروز شاه را امر بر تخت سلطنت نشاند اما محمد شاه بن فیروز شاه
 متواتر با او محاربات نموده و بر غالب آمده در ماه رمضان سنه هفتصد و نود و دو بر تخت سلطنت نشست و سلطان
 ابو بکر را بنیر پنج لکنم و لکنم بخت مدت سلطنت ابو بکر یک سال و شش ماه بود بعد از وی ناصر الدین محمد شاه بن فیروز شاه
 بر تخت سلطنت نشست بعد سلطنت سال و هفت ماه تباریح هفت و نیم ربع الثانی سنه هفتصد و نود و شش
 وفات یافت بعد از او سلسله سلطان هما یون سکند زانی چهل و پنج روز حکومت کرده فوت کرد بعد از وی بلوچ
 سلطان ناصر الدین محمود شاه بن محمد شاه که خواجه جهان نام داشت بر تخت سلطنت نشست *

مولانا زین الدین ابو بکر

در علوم طب اهر شاگرد مولانا نظام الدین هر و نسبت و تربیت از روحانیت شیخ الاسلام احمد جام یافته و ملازم تربیت
 او بسیار می کرده است وفاتش در نصف النهار روز پنجشنبه سلح محرم سنه احدی و تسعین و سبعمائه و دوده
 و ملک عماد الدین زورنی در تاریخ وفات و سگفته *

تاریخ

سنه احدی و تسعین و دویست و پنج	گذشته هفتصد و سلح محرم	شده نصف النهار پنجشنبه	که روح پاک مولانا می اعظم
	سوی خلدین فوت و لایک	همه گفتند از جهان خیر مقدم	

خواجه بهاء الدین نقشبند

تباریح دوم ماه ربیع الاول سال هفتصد و نود و یک بهر س فوت کرده مرقد در سنجار است و این تاریخ
 در وفات او از کتاب مخبر الواصلین نوشته شد *

تاریخ

بیشوای طریق صنف نقشبند	نقشبند جهان بهار الدین	در شب خواجه است صدیقی	سنگر است مرزندریقی
یافت از روی اعتقاد کمال	نعمت از سید امیر کلال	از ربع نخست بود دو نیم	باز از روی اختلاط سبک
شب و شب آن می جهان	شد حکم اله سبوی جهان	سال تاریخ نقل آن محمود	خدم خاص بل دین فرمود
	در سنجار است مرز و لاش	چون سحاب نبض حق بالا	

شمس الدین محمد خواجه حافظ شیرازی

در هیئت افسلم فرمود است که او عند لیب گلشن سخنوری و طوطی شکرستان بلاغت گسری بوده و مولانا عبد الرحمن
 جامی در نفحات ذکر میکند که وی لسان نجیب و نرجان الاسرار است و تبه سخن او بلند تر از آن است که در جوشه
 طاقت بشری در آید و آنکه از سر غیب گوید از نزد دست دیوان حافظ شیرازی و در علم قرأت کلام العدم هارت
 تمام بکار می برد و التزام داشته که هر شب جمعه در گرم مقصوده که زبان مسجد شیراز واقم است تا صبح بگوید و با همان
 خوش خرم قرآن نمساید اگر صوفی مشرب بوده اما در پیوسته مشاهده نیفاذه که دست ارادت به سیری داشته با

باشند و نمایان شاه ابو اسحاق و شاه شجاع بادشاهان شیراز ظهور نمود و حق حافظ باصفهان وار شده ملازمان خواجه ابن الدین حسن که از بزرگان
دیگران و نمایان بود و در عهد شاه ابو اسحاق در سری با قدر بود و علت مستی بر انشیر کرده در شهر مگردانند و اندک در خلال احوال خبر خواجه رسید و بود
تا نخله کلام از سر حافظ گرفته بر سر او گذاشتند و مقدار راه که گرفته بودند پس از آن قدر بسیار از سر حافظ در سنگان غری گرفته که قطعه اش نیست
برند می شهر و نه حافظ پس از چندین درج لیکن به چه غم دارم که در عالم این الدین حسن دارم به منقول است که خواجه ابن الدین مگردان چنان خاتون را
بکمال خود آورد و بود و خواجه عید زاکانی که جهان خاتون باد مشاعره و شست دین باب گفته سه دنیا جهان خیمه سوخت و به از چنین تجربه تنگ
نیست به در کس فراموش و اگر انچه به خدای جهان از جهان تنگ نیست به در عید و رخ جهان خاتون گفته سه کفرهای جهان خاتون هستند
قد به در رخ حسود حسن گوید که این کس گفته است به منقول است که حافظ در ایام شاه شجاع بر گلرخی مفتی لیسری شفیقه بود و بچند با خفا میگوید شایسته
طشت او را نام نهاد و این را در کوچ و باز شایسته گفت و فری خواجه ساقی نرم بود و آن مفتی لیسری دست افشامی میبود شاه از در کجی جهان عید چنان
آن لیسری ساغر و کشید شاه این مصرعه بخواند مصرعه حافظ در کس شد و مفتی پیاله نوش به حافظ آواز شاه را شناخته بدیده گفت سه در
در باد شاه خطا بخش و جرم پوش به منقول است قتی که امیر تیمور میرزا اول شیراز را متوجه ساخته حلاله شایسته بنی نطفه نمود و خواجه حافظ در حیات بود
از گفته نمایان حافظ را طلب داشته پسید که من تمام ملک فارس را بفرمان خود جدا نمود و خاتم که سر فرزند و بخارا که وطن با لوف من را یاد کنم و
دوران بزرگ خال هندوی می بخشی چنانکه گفته که اگر من ک شیرازی بدست دلم با این بختال هندو من خشم فرزند و بخارا را به حافظ بجا داد که از
همچنین فدا مات باین چه بسببم که محتاج و مفلس شد و میر خجندیه برای او وظیفه لایق متفرک دادند و منقول است که چون سلطان غیاث الدین بایق
بنگاه که از سال به قصد شصت و نه فدایت منتهی به شصت و نه فدایت و آن دیار سلطنت نمود و مفتی سجاد را از امانت نا امید و صبت کرد که در فدا
من متذکر بجان من که سه و گل لاله نام دارند مرا غسل دهنه چون صحت یافت زمان دیگر که در محل سکر او بودند حسد برده
آن هر سه زمان را غسل نام نهادند ایشان بادشاه را بر معنی مطلع ساختند بادشاه و خجندیه و حسد از نامل این سبب را از
طبع خود بزرگان آورد سه ساقی حدیث سر و گل و لاله می رود به دین بخت با ثلثه غساله می رود به بعد از آن خود است
که غری باین قاضیه گویند توانست شخصی را با تحفه پیش حافظ بشیر از فرستاد چون او بشیر از رسید خواهش بادشاه
ظاهر راحت و حافظ فی الحال این غزل را که در دیوانش موجود است گفت

غزل

ساقی چند سر و گل لاله می رود	دین بخت با ثلثه غساله می رود	می ده که در عروس حسن حدیث یافت	کمال این زبان منعت لاله می رود
با کوه و دریا بر عارض حسن	از شرم روی او عرق لاله می رود	شکر شکن شوند طوطیان	زین فدا سازی که به بنگاله می رود
کلی زبان بین مکان سکه می رود	عین طفل کیش به یکساله می رود	از ره موز عشوه دنیا که این عجز	مکار و می نشیند و میخانه می رود
چو سامری به باش که زبانه می رود	نوی بهشت زبانی که ساله می رود	این جبرم جاودانه عابد زبیر بین	کش کاروان سحر بدیناله می رود
با دربار رسوخ و ارکستان شاه	زیر آله باده و قیج لاله می رود	حافظ رشوق مجلس سلطان غیاث یافت	خامش مشوک که کاروانه می رود

فدا حافظ در ایام سلطنت امیر تیمور شیراز را فرستاد و در اینجا کشته شد و کما بود با غم مصطفی مدخول است که در آن موضع در غلیات خود در ده
به ساقی می بانی که در بخت لایق به کنا آرتب کنا بود و گلگشت مصطفی را به مبدع جرات را به سینه فرستاد و مصطفی را بکنا به منقول است که در
این عقیل عمر از حجاج خبر بشیر از اردنه نهاد و چهار چهری بنا نهاد و چون تیرضف عمر لیسیت در آمد سجدی و آنجا ساخت و موسوم به عقیل کرد
اما در زمان غصه از لایق موسوی مخبر سراسیمه بهتری آتی به شیراز از یک زبیر کن اوله ابن لوی دیلی است که باب کتاب در کبی اشتهار پذیرفته و به

حاجا کثیر از مصنفین است که اکثر کتب گرامر و نحو و لغت و طب و فقه و ریاضیات و غیره را تألیف کرده اند و در این کتابها از ایشان نقل شده است و در این کتابها از ایشان نقل شده است و در این کتابها از ایشان نقل شده است

چراغ اهل مذهب خواجه حافظ که شمس بود از نور تجلی جو در خاک مصلی ساختن لاجرم بخش از خاک مصلی

بهنقصه نمود یک کجایم زیری جهان فضل از هر دو جوار حیرت بیکانه سعدی ثانی محمد حافظ ازین سرچشمه فانی بیام جفت و بقول فغانش در سال به قصد و لود و واقع شده چنانچه ازین ابیات دریافت میشود

سبیل باد صا و ذال ابجد زرد زهرت میمون احمد نسوی خست آملی و ان شد فزید خست احمدین محمد بنجاک بانی او چون در گذشت کجکه مردم صفائی نور مرقد

و مولف این بیت در تاریخ وفاتش گفته است این بیت حافظ خواجه طبرک از سانی و ضعیف و با و ده دقیقه که سلطان بابر بهاد ابن مرزا بایسنقر شیراز را شمر ساخت مولانا محمد معالی که صدر سلطان بابر بود بر قبر جافط عمارتی فرخوب ساخت

بقول صاحب منتخب التواریخ در سنه هفتصد و شصت و دو تولد یافته و در سنه هفتصد و شصت و یکم خرم سنه به قصد و لود و در سنه هفتصد و شصت و یکم خرم سنه به قصد و لود و در سنه هفتصد و شصت و یکم خرم سنه به قصد و لود

چون بعد فوت شاه شجاع پسرش زین العابدین از شوکت امیر تیمور مشغول شده به تشریف در آنجا بدست شاه منصور که عم او بود افتاده محل و مجوس گردید شاه منصور از تشریف بردم کرده بخاریس عواق مسولی گشت شیراز را نیز که امیر تیمور فتح کرده حواله شاه سجده ابن مظفر نموده بود متصرف شد چنانچه خواجه جافط در تهنیت مقدم او غزلی گفته که مطلع این تهنیت

بیا که راست منصور باد شاه سید نوید تم و نبارت بهم و ما سید بیت روح القدس آن سرش فرخ بر قبه طارم ز بر حد ۱۱ مسکنت سر کمان که باری دولت حشمت عظمی بر مسند خسر و با نادر منصور مظفر محمد پس از آنکه چنانچه سال از حکومت او گذشت در سنه هفتصد و شصت و دو به قتل رسید و در سنه هفتصد و شصت و دو به قتل رسید و در سنه هفتصد و شصت و دو به قتل رسید

اتفاق در تاریخ و احوال آن تهنیت آفاق گفته در زمین فارس خرم و گوشت ملک تهنیت دار دنیا چون بر لاجرم تاریخ او شد ملک تهنیت

۴۹۵

بهرت نظر کن بر آل مظفر	شهرانی که از سلاطین بودند	تا تاریخ	۴۹۵
------------------------	---------------------------	----------	-----

مات نهم از سال هشتصد و یک لغایت سنه شصت و سه صدر هجری

ناصرالدین سلطان محمود شاه

پسر محمد شاه دودست است نام اصل او خواجه جهان است بعد از او خود سلطان ایران سکندرنانی که چهل پنج روز حکومت نمود فوت کرد و پادشاهی دلی رسید عمرش در وقت ده سال بود خواجه یکی انشورای عصر در باب پادشاهی او گفته که ملکی گرفت که در ده ساله این عجب مدد محمد بن محمد فرزند بن نصرت خان که پسر فتح خان بن فرزند شاه بود و بهت ملک مدام با او جنگ و تا آنکه امیر تیمور صاحب ایران و ولایت ایران متوجه هند و سنان شد و بنایخ دوازدهم ماه محرم سنه شصت و یک از دریای سند و گذشته و لاهور و دیگر مالک را فتح کرده بنایخ پنجم ماه جمادی الاول در فیروز آباد که قریب دلی است رسید ستم ماه مذکور جنگی عظیم با محمود شاه و محمود شاه منهرم کشته بجانب گجرات فرار نمود چون امیر تیمور بدین فتح در سله رسید یکی امرادر آند خدمت نمود و در جمعه خطبه بنام او خواندند بعد از پانزده روز بجانب ولایت خود معاودت نمودند اما بعد مراجعت صاحبقران بطرف ایران در ممالک هند و سنان هر طرف طوایف لالوک پیدا شدند و نصرت شاه دلی را متصرف شد و چون سلطان ابریم پادشاه گردید خواجه محمود شاه بنیست و با ایشان جنگها داشت بعد نصرت شاه اقبال خان دی باز بجای دلی رسید و تا چند سال فرمانروای نمود

نصرت شاه لودی ابن فتح خان بن پسر فرزند شاه

چون امیر تیمور صاحبقران که در کان بدین فتح هند و سنان در سنه شصت و یک هجری بطرف ایران مراجعت نمود تا بدو ماه سخت دلی بی پادشاهی خالی ماند نصرت شاه که پیش از او در صاحبقران با سلطان محمود تارخ و شصت و شصت را غنیمت شمرده دلی را متصرف شد و در بیست و سه سال که بهتصد و یک هجری بود بر تخت شاهی نشست تا تاریخ جلوس او بطور قمریه نیست

تاریخ

۴۹۸

زود نصرت شاه بر او رنگ سلطان اقدم	و اقل نهم از دلی و رنگ داد	تا تاریخ	۴۹۸
-----------------------------------	----------------------------	----------	-----

دلی گفتا با لور السین و رنگ داد

دلی سلطنت کرده ماه از اقبال خان بن ظفر خان منهرم کشته طوط میراث گرفت و در آن دبار شایده در سنه شصت و دو فوت کرد و تاریخ وفات او نیست

تاریخ

۸۰۲

نصرت شیهه طراد و چند خجلد	در ششک نابره مرکان بنیست عقل	دو دیک سال زمانش که نگهبان	پای دوات گیر گرفت عقل
---------------------------	------------------------------	----------------------------	-----------------------

پای دوات حروف الف و با باشد که عدد آن چهار صد و یک است اگر از او باره گیرند و شصت صد و دو شود و گنای دیده شد که او تا تاریخ بنیست بهتصد و سی الف و شصت هجری فوت کرده

شیخ کمال خجندی

صاحب فصل کمال خداوند و جود حال بود و فرمود که در تبریز داشته خلوی بوده است که شب در اینجا بزمی برد که در دیگر مدح و تحسین و بیعت چون بعد از وفات وی امر او دیده اند غیر از بزمی که بران می نشست با بیخفت و سنگی که زیر بزمی نهاد و خبری دیگر یافتند و وفات وی در سنه ثلث و ثمانیه بوده است و قبر وی در تبریز است و در روزی این بیت گفته اند که کمال که در رفتی بر دربار پادشاهت آفرین مراد رفتی بد تاریخ و فائش و الفاظ کمال خجندی می یافته اند با یک عدد زیاده می شود این تاریخ که در کتاب خجندیان

و آن طغرل را مقهور ساخته فارس را در تصرف خود آورد بعد از آن بقصد ادرت و اهل آن دیار را بقتل آورد و سلطان احمد جلایر را بقتل
 آورد پس فرزند خود بطرف روم رفت و بغداد را محاصره داشت و در سنه هشتصد و نود و هفت بر شهر نقش خان که حقوق امیر را فراموش
 کرده بود زنده آورد و مغلوب و مستملک گردانیده تمامی بلاد شمال را چون ارس و مسکا و جرجس و قوق و قیناق تا خت نموده با دیگر
 معاودت نموده تمامی آذربایجان و عراق را بر امیرزادگان و پسر بزرگ خود داد و خراسان را بر مزداشاه پسر و پسر پسر پسر
 گشت و در سنه هشتصد و نود و هشتاد و یک از دیاری سنده گذشته
 و با محمود شاه لودی که در آن ایام در دهللی بادشاهی میکرد محاربه نمود و فتح هندوستان کرد و در دهللی خطبه بنام خود خوانده بعد قتل
 و غارت پانزده روز در دهللی مانده متوجه ایران گردید و پسر قندماد دت فرمود و در سنه هشتصد و نود و هشتاد و یک سیواس را طایفه
 و بلستان را تا خت نموده لشکر بنام کشید و تمامی اوزلایت را تسخر ساخته حاکم آنجا را بقتل رسانید و در همین سال دمشق را گزشت
 آنش زد و تا خت و تا راج نمود و چنانچه اهل آن دیار تا پنج اهل این معاهده را در لفظ خراب یافته اند و تا پنج نوزدهم ذی حجه در جمعه
 سال هشتصد و چهارم هجری که آفتاب در ششم درجه بود در حوالی انگور به با ایدرم با یزید که با پادشاه روم بود مصاف کرده
 غالب شد و چون که چند روز بعد از فتح سال هشتصد و پنج شروع گردید تا پنج این فتح را غلبت الروم فی ادنی الارض یا
 یعنی لفظ ارض است که حرفی است اعلی آن الف است و اوسطاری و حرف ادنی ضا و کت پس حرف ضا که ادنی است تا پنج
 فتح شد منقول است که چون شاه جهان بادشاه در ایام سلطنت خود این تاریخ را شنید بسیار خوش گردید فرمود که از کتب تاریخ
 تحقیق نمایند چون ظاهر شد که در شروع سنه هشتصد و پنج فتح روم شده فرموده که حرف ضا را عدد هشتصد باشد
 این تاریخ درست نیست زیرا که تفاوت پنج سال است افضل خان دیوان اعلی بصره رسانید که ضا و مفلوخی گیرند که فن
 تعبیه است مضایقه نداری آنچه بعد فتح روم با یزید را اسیر و دستگیر ساخته بایه سریر آوردند چندی او را در قفس آبنی کرده
 همراه خود میداشت و خواست که او را مطلق العنان سازد که از مرض خناق و صیق النفس تا پنج سیزدهم شهر شعبان
 در سنه هشتصد و پنج در گذشت فوت ایلدزم با یزید تا پنج وفات اوست با محمد امیر تیمور تمام روم را تا کنار دریای
 فرنگ تا خت کرد و چون خاطرش از قضا و فی روم فارغ شد بواسطه بعمدی که گریز کورجی در شروع سال
 هشتصد و پنج بولایت کرج رفته تمام کرهستان را زیر و زبر نمود و کلیسیاها اینان را مساجد گردانید و تمام مردان قلعه
 که گریز را گرفته به پنج سید رنج در گذرانید و در سنه هشتصد و هفت هجری در ضمن تسخیر ممالک خطا نموده و از آنجا کوچ
 کرده در موضع اترار ادا اعمال ترکستان که از سمرقند تا آنجا بنقاد و شش فرسخ است قتل و قتل نمودند و در آن
 در بعضی شده شب چهارشنبه بنقدیم ماه شعبان سنه هشتصد و هفت که مصداق عیدیم فردری ماه انگریزی سنه
 یک هزار چهار صد و پنج میسوی بود و در بجانب دارالملک ابقا آورد و بموجب وصیت نعش او را در خطه سمرقند آورده
 در کنبه سپید بر که شمشیر شمس الدین کلال که صاحب قرآن را با ایشان اخلاص و اعتقاد محام بود مدفون ساختند
 بعد وفات لقب او عیسی مکانی سفر نمودند و لقب کورکان که شامل اسم او می نویسند سبب این است که یکبار
 جغتایان بفرابت دامادی مشغول می شد و خطاب گو رکان نوازش می یافت چون صاحبقران اذان نسل بود
 و هم با صیه با پادشاه وقت گفت که اگر دیده بود بنابران بالقاب کورکان کشته می یافت و کورکان بزبان ترکی داماد را
 نویسند تا پنج وفات در الفاظ تیمور گان یافته اند و ازین رباعی ولادت و جلوس و وفات او معلوم شود -

404

سلطان محمود که شل او شاه بنمود	در پشید و سی و شش آرد بود	در پشید و هفتاد و یکی کرد جلوس	در پشید و هشت کرد عالم در پرد
--------------------------------	---------------------------	--------------------------------	-------------------------------

ایضاً

بابل شقده و مفت و مقبده از شعنان نماز شام سه شبیه بخط اترار

A-4

سلطان تهرانی که جرح را دلوخون کرد	دز خون عدد روی زبریز که خون کرد	دربنده شعبان سومی علی بن تاخت	افی الحال ز صوان مهر و با سیر و ن
-----------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	-----------------------------------

معنی اگر سر و پای نظر رضوان را که حرف ری و نون باشد دور کسی از باقی حروف از روی حساب جمل سال وفات دریافت گردد و همچنین
منازج را تقسیم بالتخیر گویند +

٨٠٤

تاریخ دیگر

شهنشاه که ما و این شربت جاودا را
و دایع شهریار گرد و ناز بخش جهان

ومولانا محمد زاهد که از فضیلتی عصر بوده تاریخ دفاتش را اینچنین بتعمیه گفت *

تناجیخ

106

تیر کرکان ز نخل شاهی برداد	در آخر عیالان بحشم برداد	ازاد بی تیار رخ و فاش آمد	بگرفت سرو پای فضا را سرداد
----------------------------	--------------------------	---------------------------	----------------------------

سر و پای قضا را گرفت یعنی اسقاط کرد و زاهد سر خود را که حرف زنی است داد تا تاریخ حاصل شد و دیگری چنین گفته مصرع
مرزلف آورد و بترخ نهاد و این را نیز در لباس تعیبه داد که ده که ظاهر کرده بدت عمر صاحب قرآن بختنا د سال و بازده ماه
و بست روز و مدت سلطنت سی و پنج سال بازده ماه و پنج روز و درین مدت قلیل و اکثر پنج سکون از ایران و توران
و ترکستان و گرجستان و چین و ختن و فارس و کاشغر و یخشان و خراسان و خوارزم و مازندران و طبرستان و کلمان
و آذربایجان و عراق عرب و عجم و کرمان و گیلج و مکران و روم و شام و کرمین و هندوستان خطبه و سکه بنام او بود و
صاحب قرآن را چهار فرزندان بودند یکی جهانگیر مرزا و دوم عمر شیخ مرزا سوم امیران شاه کورگان چهارم شاهرخ بهادر که
هر یک را در زمان آنحضرت چندین فرزندان شده فضلا در بیان حالات او مجلدات و مصنفات نوشته اند از آنجا بحد
ظفر نامه که آنرا تاریخ مسموری گویند از مولانا شرف الدین بنر و بست و دیگر نمور نامه مولانا عبداللہ باقی است و

ذکر فرار صا حبقمران

خواجه عبدالکریم که همراه نادرشاه در سنه هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری از دیلی بایران رفته بود در کتاب بیان واقع تصنیف خود میگوید که چون نادر السلطان بفتح هندوستان و مراجعت خود بطرف ایران در ایامی که در بخارا اقامت داشت بطرف ملغان رفت آنرا حکم کرد که ششده شد که سنگ قبر این پسر خود از تحفه های روزگار است و بعضی میگویند که قادر هر معدن است می باید که سنگ مذکور را مع دروازهای مدرسه انجا که هیئت جوشنی است بشهد برساند خان مذکور بمر قند رفته آن تحفه سنگ بنبر رنگ را از بازار بقره صاحبقران برداشته مع دروازهای مدرسه بعباده توپ گشتی که در هند چکمه گویند بار نموده بشهد آورد لیکن در افشاریه کندن از ضرب جیش ستم پیشه آن گورکنان سخت جان چهار باره گردید چون آورنده و دارنده آن لوح مذکور باین قصه رسید

عبدالمکریم ربطی گالی داشت زیره ازان سنگ اذو گرفته بلوی نمودن یاران هندوستان آورد سجان الله ملک دوار حکم قادر
 قمار چه نیز کلبا از برای عبرت اولی الالبصار از پرده خفا بنفذه ظهور جلوه میدهد وقتی بود که امیر تیمور در کمال استقلال بر سر
 جاه و جلال مغز نشسته برای سلطان روم بطریق تعدید و تجدید بنویشتند عیبت بنام ج ترکان دهم روم را به بنویسان
 برم خاک این بوم را به چنانکه بعد از تسخیر روم خاک قطنین که پای تخت والی انجا هست بر چهل شتر بار نموده بسمرقند آورده بود
 چون آخر کار ناچار حکم قادر جبار دست از ملک و مال دردم و دیار پاک شسته انقبایرتخته سنگ فرمود آنرا هم باین وضع
 بهاینشور ساخت

شیخ نور قطب عالم

پدر شیخ علاء الحق است اصلی تام امین نور الدین احمد زادگاه او لاهور است شیخ حاکم الدین مانکپوری خلیفه اوست در هشتصد
 و هشت و یکرامی عالم حلوی شد و در بنده مدون است در مرآت جهان بنام فرم است که او در هشتصد و چهل و هشت فوت کرده و الله اعلم

اقبال خان لودی پسر طغر خان

بعد تم یافتن بر نصرت شاه فرمانروا دلی در سنه هشتصد و دو و هجری در راه صفر بر تخت شاهی نشست تاریخ جلوس اوست
 تاریخ

شاه اقبال خان نصرت مند	جالس تخت شد بعزم ششم	سال تاریخ گفت بالغت	محل آرا عزم ششم
------------------------	----------------------	---------------------	-----------------

واقبال خان ملک میان دواب را ضبط نمود اما اقطاع بزرگ در قبض امرای دیگر ماند کجرات در قبض اعظم خان عوف
 ظفر خان و لیسرا و تارخان و ملتان و دیو بالپور در دست مسند عالی ظفر خان و کرا و او ده و قنوج و بهار و بهران و جوینور
 در تصرف خواجه جهان النخاطب بملک الشرق ماند و ملک الشرق خواجه جهان در سنه هشتصد و دو و هجری در جوینور فوت کرد
 و ملک قمر نفل که پسر خوانده او بود بجای او قاضی شده خود را مبارک شاه خطاب کرد و چون مبارک شاه در سنه اربع
 و نمانه وفات یافت برادر او سلطان ابراهیم باو شاه جوینور و غیره گردید و اقبال خان در سنه هشتصد و هشت و هجری
 حاکم ملتان لشکر کشی نموده بست نهم جمادی الاول سنه مذکور تقبل رسید تاریخ وفات به تمیبه

تاریخ

چون شیخی اقبال خان فرمانده گزین	داو اقلیم گیر و پرورش فرمای	یافت جادو سیه طوبی و قصر عزیز	سلسله اندوی بکاشنده و ادایا
---------------------------------	-----------------------------	-------------------------------	-----------------------------

میرزا امیر شاه

فرزند غریز امیر تیمور کورکان بود ولادت او در سنه هشتصد و شصت و نه هجری واقع شده در زمان پدر خود حکومت عراق
 و عرب و عجم و آذربایجان و دیار بکر و شام بالشان متعلق بود و رندی و شکار سپرم خورد از سرزمین بر زمین افتاد و خمر
 عظیم در سرور می آورد سید اگر چه علاجه بسیار کردند و مزاج او بصحت میل کرد لیکن اثری ازان ماند بنابر ان امور
 مملکت بمزرا ابو بکر که پسر کلان بود سپرد و خود دخل نیکو و چون پدرش امیر تیمور رخت هستی بعضی بر لبست ابو بکر مرزا
 بنام پدر خود کرده مملکت را بر انجا می داد اما آنکه بعد از سه سال قریب سیصد ترکمان که او را از بنگاه امیر تیمور بوس
 سلطنت در بر حجب و بلکه چه مرتبه با امیر جنگ نموده بود و بعد وفات او آذربایجان را تصرف شده بود و سر پدرش
 بر داشته و سپاهی عظیم جمع نموده در جوانی بترتیر آمد مرزا ابو بکر پدر را همراه گرفته بمجار بهشتافت و بتاریخ بست چهارم

دوی سده هشتصد و ده هجری مرزا ابوالشاه کشته شد و مرزا ابوبکر از دام بافته بگریخت و در کربلا در سال و هفتاد و ده روز و درت سلطنت در سال و صد و ده و هفت روز و در اقامت پسران بود و ابوبکر مرزا و علی مرزا و عمر مرزا و میرزا خلیل و سلطان محمد و مرزا ابیجیل و مرزا سید غمیش

سلطان احمد جلایر نیرغدادی

خلف الصدق سلطان اولیس جلایر است بعد نسل نمودن برادر خود سلطان حسین جلایر را در سنه هشتصد و هشتاد و چهار و در سنه هشتصد و هشتاد و هشت حکم او تا سرحد روم رفتی با و شاهای هنر مند و هنر پرور بوده و اشعار عربی و فارسی نیکو گفتی و در انواع هنر مثل تصویر کشیدن و قوامی و شهابی و خانم بندی و غیر ذلک استاد بود و پیش قدم خط نوشتی و او را اعتقاد ی عظیم در حق خواجہ حافظ بودی و چند آنکه حافظ را بعد از طلب داشتی و رعایت کردی حافظ از فارس جانب بغداد میل نمود و در جنگ پاره در وطن مالوف قناعت کردی در مدح سلطان این غزل گفته بغداد فرستاده

غزل

احمد علی محدث السلطانی	احمد شیخ اولیس حسن الیگانی	خان برج شاهنشاه نیر	انکه میرید اگر خانانش خوانی
ماه گری تو بر آید نمیش زین	سجده احمدی و عاطفت سبحانی	برگش کامل تر کانه که در طالع	دولت گری این منصب چکیر خانی

در سال و دوازدهم از جلوس و در حدود سنه هشتصد و دو و پنج امیر تیمور صاحبقران قلع سلطان احمد لشکر بدیار بغداد کشید و سلطان احمد بغداد را وداع کرده بروم رفت و چون چند سال بعد از وفات صاحبقران در سنه هشتصد و یزده سلطان احمد قصد تبریز کرده بر فرا یوسف نرمان که از جمله کدبانان پدر او بود لشکر کشید و کار بستیز رسید قرا یوسف بر سلطان احمد غالب آمد و او را گرفته قتل در آورد و در سم سلطنت از خاندان جلایر بر افتاد و تراکم سلطنت نمود چون خبر قتل سلطان بزرگشا هر خ این صاحبقران رسید از خواجہ عبدالقادر که فرید و هر و نادره عمر بود و سلطان احمد او را سسی بیار غریز گردانیده بود پرسید که ایچ چیز با غریز بستد خواجہ این رباعی در تار پنج سلطان گفته گذرانید

تاریخ

عبدالقادر ز دیده هر دم غریز	بادور سپهریت جای ستیز	اکان مهر سپهر روی مانا گاه	تاریخ وفات گشت قصه تبریز
-----------------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------

۸۱۳

قرا یوسف ترکمان

ولد قرا محمد است و اصل ایشان از جبال عارف است من اقتصاد ترکستان و بعد قدیم با و زیان و بیس اقتاده اند و در صحرانشین بود و در سلطان اولیس جلایر ایشان را گاه بانی و چوپانی فرمود و قرا محمد بر و کرد و سلطان محمد بغدادی خروج کرد و تبریز را گرفت و باز از سلطان احمد مختار منظم شد و سلطان احمد از سر بای ترا که دید صحرای خوی مناره ساخت و قرا یوسف آن مناره را در زمان خود خراب کرد و سر بای اقربا را دفن نمود و بر جای آن لشکری بنا فرمود و صاحبقران قرا محمد و قرا یوسف را بارها از آذربایجان و مضافات آن راند و ایشان گریخته اند و تا تیغ آبدار صاحبقرانی در میان بود آتش فتنه آن مخالفین مشتعل نمیشد و تهوره منکوب و گریزان بجانب شام و روم بودند اما بعد از وفات صاحبقران باز قرا یوسف استیلا یافت و فتنه ظاهر گردید و بر رفت امیران شاه را در سنه هشتصد و ده و سلطان احمد جلایر را در سنه هشتصد و سیزده قتل رسانید و چون در سنه هشتصد و چهارده مرزا شاهرخ لشکری عظیم بکنگ قرا یوسف کشید و پیر خا

باب نهم

شغول گشت و هر دو لشکر فریب یکدیگر گشتند و فراوان کشته شدند و در گذشت و ملک و صبح بوقت مرز شاه رخ در آید یکی از شاعران و ران باب گفته ابیات را با حکومت بگفته بود و ولی هیچ فرصت نداشت حیات و چنین طرفه منقوده کس ندید و یک سوی شهر رخ زیکوی بات

احمد آباد و گجرات

احمد آباد و دارالملك گجرات است سلطان احمد بن محمد بن سلطان مظفر شاه گجراتی هست بر بنای آن گمارشته و طبقات اکبری آمده که چون سلطان احمد آب و هوای قصبه اساول را که بر سر راه بین واقع است موافق مزاج خود یافت و بنام جناب شیخ احمد که از کبار مشایخ آن روزگار بود اراده شهر ساختن نموده در ذی القعدة سنه ثلاث عشر و ثمانیاه در کنار آب سابر منتهی قشت تعمیر شهر احمد آباد را بر زمین هماد و قلعه و بازارها و مساجد متعدد و طرح انداخت و در بیرون شهر مسجد و شخصت پوره مشتمل بر بازار و مسجد و دیوار بمبادان ساحت و تباریخ بنای آن شهر و لکنسار با چتر یافته اند چنانچه بنام شاعر مشنوی با تباریخ درین باب گفته و آن مشنوی ده مراتب اسکندری مرقوم است از آنجا که این چند بیت ترجمه یافت

ابیات

چنین گفت علوای شکر سخن	که افشاند صد درج در دامن سخن	که چون چند گشته گردن غلام	مندی بر سر و در سار و مقام
زمینی بغایت فرحناک دید	ز گردن خاک او پاک دید	بالهام غیبی و حکم الب	چنین آمد اندر دل یار شاه
که در ساحت آن زمین هوا	کنید تازه شهری عظم بنا	بفرمان شاهنشاه بخت یار	بر وند سعادت و سعادت
معدن و قلع و رفته از حیرت	نقشه عشر با ثمانیایه	چون ترتیب آن شهر عالی مقام	شد انوار الدین احمد نام
	در آن نام هم احمد آباد شد	در آن ملت احمد آباد شد	

در سنه عشرین و ثمانیاه حصار احمد آباد صورت تمام یافت و چون نوبت سلطنت به سلطان محمود دانی رسید در آن روز که احمد آباد شهری بنام احمد آباد نام و در ولایت صورت قلعه نیز بقایست استواری و در سنه نصد و چهل و هشت تعمیر ساخت و سلطان احمد مذکور بعد وفات والد ماجد خود مظفر شاه در سنه ثلاث و عشر ثمانیاه هجری به سلطنت گجرات رسیده بود و سی و دو سال و شش ماه و هشت روز سلطنت نموده در چهارم ماه ربیع الثانی سنه هشتصد و چهل و نه در گذشت و بعد از او سلطان محمد بادشاه شد و پس از وفات او سلطان قطب الدین سجای او نشست

سلطان خلیل الله

فرزند امیر شاه بن امیر تیمور است بعد از وفات امیر تیمور بر تخت سمرقند جلوس کرده با و شاهلی صاحب حسن بخشیده و ظریف طبع بوده چهار سال در دیار مادر الله سلطنت کرد و آخر الامر خدا بدو حسینی و خدا داد جبه و مردی یک دانی املا بر و خروج کردند و شاهزاده را باند کرده بقلعه شاه رخیه فرستادند چون آوازه استبدادی امیران نام ناک و قید امیرزاده به سمع شاه رخ مرزا رسید سپاهی گرانمایه جمع کرده از هرات عزم سمرقند نمود آن ناک حرامان ستمند را گداشته بطرف ترکستان گریختند و شاه رخ سلطان نقاره بنام خود زده بر تخت سمرقند جلوس کرد و فی الجمله چون مملکت مادر الله تصرف شاه رخ آفتاد سلطان خلیل را از بند خلاص ساخت و از آب امر عبور فرمود و حکومت نخست بخلعت الصدق خود الخ یک کورگان و مقر داشت و کان ذالک فی سنه هشتصد و یازده و بعد از آنکه

سلطان خلیل راسخ سلطان برات آورد سلطنت و ابالت ری و قم و تهران بدو داد و دو سال و نیم در آن دیار بنیاد عم سلطنت کرد و در شهر رجب سنه هشتصد و چهارده هجری در سنه بخوار رحمت حق و اصل گشت بخت سال عمراف

مسجد گجرات

در گجرات موضعی است موسوم بمانک چوک قریب آن مقام یکی از اراکین دولت سلطان احمد گجراتی که ابو بکر حسینی نام داشت در سنه خمس و عشره و ثمانیا به سجده عالی تعمیر نموده این ابیات در تاریخ بنای آن در مرآت اسکندری مرقوم است

تاریخ

فرخ این بقعه که چون کعبه بنا شد	که بیا علم دولت دین عرب است	در جهاندار سلطان زمان احمد شاه	شهریار که شنشاه جهانست
منع حلم و ادب است یکی بانی آن	که وفادارم و منشش اندر حب است	زیده آل نبی مفرز اولاد علی	سید عالم ابو بکر حسینی نسب است
	بجهت المیزب شده تاریخ اساس	هشتصد و پانزده و غره ماه رجب است	

ناصر الدین سلطان محمود شاه

پیر محمد شاه لودی است چون اقبال خان در جنگ با خضر خان حاکم ملتان کشته شد دولت خان داختر خان پسران محمود خان لودی با هم متفق شده ملک را در قبضه اختیار خود و پادشاه سلطان محمود را که از خوف امیر تیمور دہلی را گذاشته بطرف گجرات گریخته بود و بعد از آن در قنوج آمده آن ملک را بتصرف خود داشت طلب داشتند و بتاریخ بخت و دویم جمادی الثانی سال هشتصد و هشت هجری بار دیگر او را بر تخت دہلی نشاندند تاریخ جلوس اوست

تاریخ

خدیو تخت نشینی غازلی سلطان محمود و توشش پیش و غلامان اثر اقبال انچه یافت از نظر قدس آمده آواز گنا قدرت عدل بود سال جلوس اقدار سلطان محمود در سنه هشتصد و پانزده هجری بطرف کتل برای شکار رفت و بعد مراجعت مریض گشته بتاریخ بخت و نهم ذی قعدة بعد ابالت هفت سال و پنج ماه و هفت یوم در گذشت مدت حکومت و نحوست او هر دو مرتبه تار و زوفا نوزده سال و پنج ماه بود تاریخ وفات اوست

تاریخ

زد کوس فزاز بسکه سلطان محمود	آمد غم ازین حادثه از غم نخون	یافت غم و الم شد و گفت ازین	سازد الم در دهرین از آن فروز
------------------------------	------------------------------	-----------------------------	------------------------------

دولت خان لودی

پیر محمود خان لودی است بعد وفات سلطان محمود امر او در انتخاب را در سنه هشتصد و پانزده روز در دہلی بر تخت نشاندند تاریخ جلوس

تاریخ بنیمیه

کرد و تختان بنای خدائی المیزب	روی عالم را بحسب چو زوی عروا	گفت یافت با امر اقبال صد عروا	روزگار عیش آمد سال تاریخ جلوس
-------------------------------	------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

بتاریخ پانزدهم ربیع الاول سنه هشتصد و هفتصد و در جنگ بدست خضر خان افتاده در قلعه فیروز آباد مقید ماند تا آنکه در ماه جمادی الاول سال هشتصد و هفتصد هجری در گذشت مدت سلطنت او یک سال و سه ماه و تاریخ وفات او نیست

تاریخ

ره جود تختان بنای خدائی المیزب	عالی اندر دهم صد سال را بر چرخ	بجز بیک فکر بر دم تا که تاریخی بنیمیه	گفت یافت سال اوج سعادت دولت
--------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------	-----------------------------

امیر قوام الدین سبجانی

در بدایت حال از سرکاری فریاد سبجانی خلاف بوده و تسخیر جمع و فرج و توجیه و تحقیق فریاد بعد وی بوده ناگاه وی را حیدر سید از هر چه دران بود برودن آمد بسوگ راه آخرت مشغول شد و در اشعار بسیار است بعضی غزلیات مولانا جلال الدین را جواب گفته کتابی تصنیف کرده جنون الجانین نام آن نهاده و در اینجا سخنان غریب و عجیب کرده است و فائش پنجم محرم سال شصت و بیست واقع شده چنانچه از تاریخ که مولانا شیخی قنستانی در تاریخ ولادت و وفات او گفته استفاده میسر گردد *

تاریخ

امیر تارک سالک قوام ملت دین	که در طریق طلب شاه او هم بود	بسال منصدوی و چهار ساله	بسیار روزه و آثار عید عالم بود
شش مفاقتی شهرت صدوست	بر افتضا قضای پنج شب مقدم بود		

سلطان حسن خان

ابن ملک سلیمان حاکم ملتان از اولاد سادات است بعد وفات پدر خود در زمان فیروز شاه بادشاه دلی حکومت ملتان رسیده و صاحبقران نیز در همین مراجعت از هندوستان آن ولایت را بدو تسلیم فرموده بود تاریخ پانزدهم ماه ربیع الاول سنه هشتصد و هفتاد و دولت خان لودی محاربه نموده و او را بدست آورده محبوس کرده بر تخت دلی نشست تاریخ جلوس است

تاریخ

چون خضر خان بنخت کرد جلوس	مریم سینه بای ریش آمد	به تاریخ این جلوس مردش	الفش جشن قبا و پیش آمد
---------------------------	-----------------------	------------------------	------------------------

و خضر خان با وجود استعداد سلطنت که بنام امیر پیوره بعد فوت او بنام پسرش ظاهر رخ مرزا جاری داشته در رعایت عدالت و خدا ترسی روزگار میگذرانید بعد سلطنت هفت سال و دو ماه و دو یوم تاریخ هفتادم ماهی الاصل سنه هشتصد و بیست و چهار هجری بر من مبتلا گردیده در گذشت و پسرش مبارک شاه بادشاه دلی شد تاریخ وفات *

تاریخ

چون تارین جهان خضر خان بخت	اخل طربان بفا د از بخت	هاتف حبیب فکر سر بر ده گفت	ده داران روز افزون تاریخ
----------------------------	------------------------	----------------------------	--------------------------

مخدوم شاه

فرزند مخدوم شیخ شعبان بیابانی است درویشی با کمال بود و در موضع جهی خاص که مقابل قلعه آله آباد واقع است مدفون است و مرقد او زیارت گاه عالمان است شاید که در سنه هشتصد و بیست و چهار فوت کرده و تاریخ او درین الفاظ یافت اند بحر فلک آفتاب و بعضی کسان از اسم او که شاه تقی است و مددش هشتصد و شانزده میشود و تاریخ بر آورده چنانچه ازین بیت استفاده میسر گردد *

تاریخ

چون شاه تقی موصل حقیقت	ز ستمش گشت تاریخ وفاتش		
------------------------	------------------------	--	--

تاریخ مخدوم درازا

خلیفه شیخ عبداللین چرخ دلی است بفرموده کابیر از دلی بدکن رفت و در سال هشتصد و بیست و پنج دران دیار فوت کرده در

کبر که مدفون گردید تاریخ وفات او از فخر الواصلین نوشته شد + + + + +
 تاریخ

آنکه سید محمدش نام است	بیگمان پیر ایل اسلام است	عالی را کشید از چه آرز	بسیارنهای گیوان در از
ماه ذی قعدة بود شازده	که شد سیدی جبرم نهم	سال نقاش که بود لوسفت	عقل مخدوم دین و بنا گفت

۸۳۵

سید شاه نعمت الله ولی

بلکات نفسانی و کمالات انسانی موصوف بود و مخرق عادات و کشف و کرامات معروف بسببش بامام موسی کاظم منتهی میشود
 مرید شیخ عبد الله یافعی بود و در سبب امام شافعی داشت و سلاطین عصر و ملوک زمان معتقد بودند معاصر سلطان شاه رخ بوده و خلفا
 او قریب پانصد کتاب و رساله است در مرات جهان غامر و قسمت است که او در سنه هشتصد و بیست و هفت در زمان شاه رخ مرزا
 انتقال نموده و در قریه ماهان مدفون گردیده اما از تاریخ که در کتاب فخر الواصلین مکتوب است سنه هشتصد و سی و چهار مینویسند و تاریخ آن

تاریخ

آنکه روشن تر از خورشید است	شاه کونین نعمت الله است	لقب خاص است نور الدین	روشن از نور از زمان وزین
اولی خداست در دوجان	مرشد و رهنمای پیر و جوان	بست و نیم هر جیب بوده	که ز دنیاش نقل فرموده
آنکه مفتوح باب فردوس است	نقل او آفتاب فردوس است	باز تاریخ فوت او رضوان	نور خجاست عدن گفت بدان
	روضه عالمش با بایان است	که بر حد شهر کرمان است	

۸۳۶

۸۳۷

سید قاسم انوار

نقبش معین الدین علی است سلسله او شیخ صدر الدین ابرو علی میرسد اصلش از آذربایجان است بعد از تکمیل میل بهرات
 فرمود و اکثری از اشرف انجمن مرید و معتقد او گشتند اصحاب غرض بنا هر خ مرزا خبر کردند که اکثر جوانان مرید شاه قاسم
 گردیده اند و ما را بر صلاحیت وی چندان اعتماد نیست با و شاه با خراج سید حکم فرمود و لیکن هیچ کس باری آن نداشت
 که این حکم بد و تواند رساند در خیال شاهزاده بایسنه گفت من بطاعت الجمل اورا روانه سازم بر قاست و بزیارت سید
 شد و بقبری سخن عزیمت سفر در میان آورد سید فرمود بدت مرا بچه و چه اخراج نمیکند است از شاهزاده گفت که ای خداوند
 شاه چرا سخن خود عمل نمیکند سید گفت آن سخن که ایام است شاهزاده این بیت خواند

قاسم سخن گناه کن بر غیر و غم راه گناه
 شکر طوطی فلک مرواریدش گر گناه

سید دعا و تحمین کرده فی الحال رو براه نهاد و در سنه هشتصد و سی و هفت ازین جهان رحلت فرمود در مرات الجبال مرقوم
 است که او در سنه خمس و ثلثین و ثمانیا به فوت شده مرقومش در شهر جام است تاریخ وفات او از کتاب فخر الواصلین نوشته

تاریخ

شاه کونین قاسم انوار	زبدۀ آل جبر	بود اوست سر لم نیوس	دافت عالمی حق و سبیل
سال ترحیل آن ملازم خلد	گفت قاسم بخلد قاسم خلد	مرقد او بشهر جام نگر	بیش نور صبح و شام نگر

۸۳۵

سلطان مبارک شاه

پیر خضر خان است بعد پیر تاریخ نوزدهم ماه جمادی الاول سنه هشتصد و بیست و چهار هجری بر تخت دلی نشست تاریخ جلوس او است

تاریخ شاه

۸۲۲

گشت چون بادشاه مبارک شاه	شادی آماده گشت و بر جشن	سال تبارخ این محبت جلوس	شد نگهان عالم آرا جشن
چون سیزده سال و سه ماه و شانزده یوم سلطنت نمود و دارالملک و قاضی عبدالعزیز و سدبارن کتبی اتفاق کرده او را بنام ده پنجم ماه رمضان سال هشتصد و سی و هفت هجری در مسجدی که آنجا برای نماز رفته بودند و شنید کردند و برادرزاده او را که محمد شاه نام داشت سادشاهی برداشتند شاه هوشنگ بادشاه مالوه معاصر سلطان مبارک شاه بوده است تبارخ وفات مبارک شاه			

تبارخ

۸۳۴

آماده جوشدن سفر از دنیا	سلطان مبارک شد دولت مهور	آواز آمد برای تبارخ وفات	سعی سفر روح مجسم ز سر و ش
مرزا بابا یوسف			

این مرزا شاه رخ است ولادت او در شهر سنه هشتصد و دو هجری روداده و فاشش پیش از پدر در دروازه سلطنت هرات در باغ سفید بوده در عمر سی و هشت سالگی در هنرمندی و هنر نوازی شهره اقالیم بود گویند که چهل کاتب خوشنویس کنان بخانه او بکتابت مشغول می بودند شعر ترکی و فارسی را نیکو گفتی و بخش قلم خط نوشتی و این تخلص او راست است گدای کوی آو شد با یوسف گدای کوی جانان بادشاهی است و میان مرزا آق بیگ و مرزا بابا یوسف و ابراهیم سلطان لطیف و مکاتبات بسیار است شبی از فرط شراب خواب گران فنا گرفتار شد این واقعه در سنه هشتصد و سی و هشت هجری بوقوع آمده شعر در مرثیه او اشعار بسیار گفته اند امیرشاهی بدین رباعی بر ملکمان فایق آمده رباعی در ماتم نمود هر بسی شنیدن کرد لاله مرخون دیده در دامن کرد گل جیب قبای ارغنون را بدرید و قمری ندیده در گردن کرد

شاه مرار

لقب او بدیع الدین است مرید شیخ محمد طغوری بطائی است هرگز جبار او شوغل نشدی و با خلق بیانی شکوت و استنانه از او برگذارند سلسله بدرید را او سر آغاز است خوابگاه او مینور است هر سال روز فرو شدن او مکرها کرده مردم از دور و بختما بدانجا رسند و هر یکی از نگارنگ علم با خود برده نیایشها بجای آرند قاضی شهاب الدین در زمان سلطان ابراهیم شرفی بدو آویختی و شرمساری انداختی و در مرات جهان نامر فوم است که تبارخ وفات او ساکن بهشت یافته اند که اذان سنه هشتصد و سی و هشت هجری آید و بعضی نوشته اند که در هشتصد و چهل فوت کرده چون راقم این اوراق در سنه یک هزار و دوهصد و پنجاه و نه هجری اذکاره باطراف لکبر آباد میرفت گذر بهشت درگاه مذکور که کشش کرده شرفی از شهر قنوج فاصله دارد و این تبارخ در وفات او از سیری که مجاور آن مکان بود بدست آمد

تبارخ

رفت زین و اسونی حق بشتا	شاه دین مالک عیانی مواب	خیمه زد سوی عالم ملکوت	رخت بر لب زین جان مزار
پیر و هم از جادی الاول	شد غرور و آفتاب عالم تاب	گشت طالع دران زمان صیغ	منظر فیض دوست را در تاب
چون طلب کرد دل ز سال مهاب	شد همان مبارک بهشت جواب		
بعضی مردم که از علم تبارخ خبر ندارند میگویند که عمرش چهار صد سال بود و این سخن بعید از عقل است از تبارخی که در مجرای			

بی نماز مسجد

در وفات او مرقوم است چنان مضموم میگردد که عمرش یکصد و بیست و چهار سال بود و وفات هشتصد و چهل و این تاریخ نیست

تاریخ

نادر جهان بیگ الدین	شاهباز رواق عیلمین	پادشاه مالک دین بود	مکه قطب دار عالم بود
از مردان شاه طغور است	آن شهنش که مطلع نور است	پیشوای رحمت اعلی	بسی است و شاهی و جلالت
شمس و شاد دین بیگ الدین	شده سال طلوع او یغین	یکصد و بیست و چهار سال شمار	عمر آن شاه مطلع الانوار
عقل قطب المدا جنت گفت	سال نرمل او عیان منفت	همچویم از جاد اول بود	بشب جمعه شاه نقل نمود
۱	در دود ساکن بهشت رفتم	باز تاریخ نقل آن غنیم	

سکندر ترکمان

ولد قرا یوسف ترکمان است بعد وفات پدر جلالت و مردانگی تاحدی بجا آورد که در وچم نلج و با شاه رخ مرزا مصاف داد و با خرم مخدول شکست شد و بجانب رود گرگینت و کان ذلک فی یوم الاربع تاسع عشرین شهر رجب سنه اربع و عشرين و ثمانیة و شاه رخ هر چند مملکت آذربایجان را با ولاد و امرای بزرگ عرض کرد اما از ترس اسکندر بکمان قبول نکردند با ضرورت آن ملک را با زنی سامان گذاشته بدار الملک اصل معاودت نمود چنانچه گفته اند **سکندر لشکر مارا زد و خست** و شاه مملکت برگرفت و بگرگینت و با بجه میان شاه رخ و اولاد قرا یوسف و ترا که سالها خصومت باقی ماند تا آنکه در شهر سنه تسع و ثلاثین و ثمانیة سکندر بجای منکوب و ضعیف شد و از دست پسر خود که قباد نام داشت در سنه هشتصد و چهل و یک کشته شد و شاه رخ مرزا برادرش جهان شاه ابن قرا یوسف را بر آذربایجان امیر ساخت مملکت سکندر شانزده سال بود

سلطان محمد ابن سیران شاه

بن امیر تیمور بدین و اهل دین باز گشت تمام دهمین هواره بابر برادر خود مرزا خلیل الله در سمرقندی نمود و از سلطنت و مملکداری رغبتی نداشت چون در سنه هشتصد و یازده شاه رخ مرزا سمرقند را گرفته حواله لیسر خود مرزا الن بیگ نمود سلطان محمد همراه او اقامت اختیار نموده و مرزا الن بیگ هواره در اعزاز و احترام او کوشیده با داب برادر بی سلوک میفرمود و سلطان محمد دو فرزند داشت یکی سلطان ابوسعید مرزا و دیگر منوچهر مرزا چون بیمار شده قریب مرگ رسید سلطان ابوسعید را بمرزا الن بیگ سفارش نمود و لاجرم پسر ستم سلطان ابوسعید در سایه عاطفت او بوده کاسا عیش و طرب می بود تا آنکه پدرش سلطان محمد از جهان بیاری شایده که در سنه هشتصد و چهل و پنج رخت بستنی از جهان رفت

شیخ و حیمه الدین احمد مغربی

المشهور شیخ احمد کتوگنجی یکی از مشایخ کبار روزگار خود بود پدرش ملک اختیار الدین محمد با سلطان فیروز بادشاه دلی قریب نبی داشت و از امرای کبار بود و خزان وافر گذار داشت و غیر از شیخ او را در فی نوید شیخ از فرط جاهلی حسنی که در مردمان دلی او را یوسف ثانی می گفتند بعد از وفات پدر در سنه و پنج و مستغرق پیوسته تا آنکه مرید بابا اسحاق مغربله گشت و در اندک روزگار بمقام قطب رسید چنانچه سلاطین هند میرداد شدند چون بکجایت رفت سلطان مظفر گجراتی که پادشاهی داشت و غنیمت بود مرید او شد و شیخ یکصد و یازده سال عمر یافت و وفات او بیست و پنج و شصت و ششم ثوال سنه

هشتصد و چهل و نوزده در زمان سلطان محمد گجراتی در گجرات واقع شده مقبره از نزدیک شهر احمد آباد در قصبه سیر کج است و در وقت کنونی مرقوم است که در ایام اختصار شخصی را سلطان محمد گجراتی بعبادت شیخ فرستاده بود آن شخص در اثنا راه بروفاست شیخ اطلاع یافته برگشت و پیش سلطان آمد سلطان احوال پرسید گفت مصر عمره شده عالم محمد را بقا باد و اتفاقاً حروف این مصرع برابر تاریخ وفات برآمد و از لفظ آخر او کیا نیز همان تاریخ برمی آید و فاضل شاعر تاریخ وصال او را باین نظم ادا نموده

تاریخ

۸۴۹ طاهریم علی غنائیه کان ذالک و ثامن الشوال عمره دل ماند قطبہ مات یوم الخمیس قبل زوال

و این تاریخ در وفات او در کتاب محمل الواصلین مرقوم است +

تاریخ

۸۴۹ شیخ احمد که مغربی بود صاحب علم موسی بوده کان ذالک ثامن الشوال گفت تاریخ نقل اوضوان روضه او با احمد آباد است مات یوم الخمیس قبل زوال قطب حق بود عمره از حق عدو قطب شد به نیک لسن جای احمد بخت جاویدان موضع فیض جای ارشاد است

سلطان محمد شاه

بن فرید خان بن نصر خان بعد شهادت سلطان مبارک شاه در سنه هشتصد و سی و هفت بر تخت دلی جلوس نمود تاریخ جلوس او انیت +

تاریخ

شده محمد شاه چون بر تخت نشست کاینکه تاریخ فرمان شد بادشاهی دوم در بودم اند فکر تاریخش که با گفت امصفا و سکندر عدل تاریخ جلوس در زمان او در سنه هشتصد و سی و هشت بهشت بهشتک شاه بادشاه مالو کسر دلاور خان غوری فوت کرده و تاریخ فوت او در الفاظ بهشتک شاه مانند یافته اند هم در عهد او در هر سری سو دای و در هر دنی منای پدید آمد و سلطان ابابهم شرقی بعضی از برگذات را منصرف نموده بود و سلطان محمود شاه خلجی که بعد وفات بهشتک شاه بادشاه مالو شده بود در سنه هشتصد و چهل و چهار با سلطان محمد شاه غار به نمود و سلطان احمد گجراتی معاصر او بوده است و محمد شاه بعد سلطنت و دوازده سال و دو ماه و هفت روز به تاریخ بیست و دهم شوال سال هشتصد و چهل و نه هجری در گذشت این قطعه تاریخ وفات اوست اما عدد کم میشود +

تاریخ

چون محمد شاه بگانه که بود دوش بند جاکر اقبالش شد بخت سرش غمی گفت نوحه واه عرش در سانش هر شاه پرخ ابن امیر تیمور صاحب قران

بعد وفات پدر خود بادشاه خوارزم و خراسان و قندهار و ایران و قدری از هندوستان بوده ولادت او در بلده سمرقند چهاردهم ماه ربیع الاول سنه هشتصد و هفتاد و نه هجری بوقوع آمده و هفتاد و یک سال عمر یافت هفت سال بروزگار پدر بادشاهی خراسان کرد و چهل و سه سال بعد از پدر با استقلال در مالک توران و ایران و دیار مندر ترک سلطنت نموده از غایت صفات طوحت و خلوص نیت هر جمعه واسطه آرای نماز مسجد جامع هرات تشریف بردی تا آنکه

تاریخ

در جمعه بیستم ربیع الثانی سنه ثلاثین و ثمانمائة و فیکه از ملا فارغ شده متوجه بیرون گشت ناگاه شخصی نمودش احمد نام از مردیان مولانا فضل الله استرآبادی بطریق دادخواهان بسر راه آمد و جرات نموده کاروی بشکم مرزا رسانید امرامضطرب گشته او را باره باره کردند و بعد از آن جراحان بعلاج مرزا مشغول گشتند تا در اندک فرصتی انجراحت براحت تبدیل یافت این تاریخ در آن واقعه گفته اند +

تاریخ

سال تاریخ هشتصد و سی بود	روز جمعه پس از ادا ای حلاوت	قصه بس عجیب و وقع شد	در خراسان ولی بشهر اهرات
	لجروی در بساط خون فرزین	خواست ناشرخی ز غر شرات	

پنج شاهزادگان عالی قدر از صلب او بوجود آمده اند از یگ کورکان و ابراهیم سلطان و ابایسنغر مرزا و سپهر حسن و محمد جکی بهادر در صبح یکشنبه سبت و پنجم شهر ذیحجه سنه خمسین و ثمانمائة روز نوروز سلطانی در فشا در و من اعمال رسد بخوار رحمت ایزدی پوست الفاظ طاقان زمان و حروف شمیر تاریخ و قات اوست و این دور با علی نیز و تاریخ وفات او گفته اند +

تاریخ

سلطان جهان پیر محمد شاه	در هفتصد و هشتاد و نه آید بظهور	در هشتصد و هشتاد و نه آید بظهور	در هشتصد و پنجاه و شش آید بظهور
-------------------------	---------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

الاضا

شاه رخ شاه قضا قدرت و سلطنت	آنکه در پیشه شاهی زدی بر پنج پیشه	از دلفرد و من خیم بندی آنچه گفت	ماند تاریخ زما در همه عالم مشیر
-----------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

جامع مسجد جوئیور

این مسجد تعمیر نموده سلطان ابراهیم شرقی است که در سنه هشتصد پنجاه و دو هجری بنای آن نهاده و تا هنوز که سال یک هزار و دوهصد و شصت هجری است موجود است و تاریخ بنایش مسجد جامع الشریع است +

مرزا النغ بیگ کورکان

ابن شاه رخ سلطان ابن امیر تیمور صاحبقران است با و شاهی عالم و عادل بوده و در علم مرتبه عالی یافته خصوص در علم ریاض و قوفی تمام و گذشته چون النغ مرزا با علم هندسه + یافت توان در هزاران مدرسه + وزیر ج جدید کورکاسنه که مدار استخراج تعادیم برانست بر کمال دانش و دانای او دلیل واضح است در عهد پدر خود چهل سال به استقلال سلطنت سمرقند و مادر النور کرد و در زمان او از یک جریب زمین که چهار خردار محصول حاصل آن بود چهار دنگ فلوس مال و خراج میگرفتند آنکه بحساب در ابراهیم نقره یک دنگ باشد بعد از وفات پدر او مادر النور لشکر بخراسان کشید و ملک سمرقند را طلب میگردد امیرزاده علاءالدوله ابن مرزا ابایسنغر ابن شاه رخ با او مخالفت کرد و در عهد و شراب من اعمال بد عیش و سرور افتاد و النغ بیگ نظر یافت و علمای خراسان را مسخر ساخت و نو هزار لشکری همراه داشت و در آن هجوم خراسان غراب شد و شهر رمضان سنه اثنی و خمیس و ثمانمائة و فیکه النغ بیگ بضبط خراسان مشغول بود و ابو الفخران سمرقند را محاصره کرد و در آن حال پسرش مرزا عبداللطیف را که پنج و مصافات آن را با و داده بود و شیطان تحریص داد و با پدر حاسمی و باغی شد مدت سه ماه النغ بیگ را در کنگر محوون با عبداللطیف محارب بود و بعد از آن در شهر خراسان سنه

هشتصد و پنجاه و سه بنوای سمرقند بیان پروردگار مصاف دست داد و عبد الطیف ظفر یافت و الن بیگ بطرف ترکستان رفت
و عبد الطیف بر تخت سمرقند جلوس نمود بعد چندی مرزا الن بیگ با زیایل سمرقند شده در شهر رمضان سنه مذکور پیش
فرزند بی محابا در آمد آن بد بخت در اول پدر را مراعات داد که نام نمود فاشیطان برو غالب شد و دل او را بغل پدر
جو بیس گردانید و بر لب آب سبوح که میرون سمرقند است آن بادشاه را بدست عباس نامی داد و عباس او را بقاص
خون پدر خود بدید و شد مات رسانید در الوفت الن بیگ این بیت را می خواند **بیت** پدرکش باو شای را نشاید اگر
شاید بخرشش نه بناید عمر مرزا الن بیگ پنجاه و هشت سال بوده از لفظ مختصر تاریخ او بر می آید و این رباعی قطعه

در تاریخ وفات اوست +

تاریخ

۸۵۳

۸۵۳

الن بیگ آن شاه جم اقتدار که دین نبی را از او بدیشت جو عباس کشتش به تیغ جفا شدش حرف تاریخ عباس

از الفاظ عباس کشت تاریخ وفات او بر می آید و این قطعه که بطور تمثیلست نیز از آن حال حسد رسید +

تاریخ

شاه مغفور الن بیگ علیه الرحمت آنکه خود را بسوی کعبه غور رساند راست در عایشه ماه رمضان گشت

اگر ای تو تاریخ و فاشش بر بندا گوی ای خیر الن بیگ گشت

۸۵۳

۱۱۶۲

اگر از عدد الفاظ الن بیگ عدد لفظ دور منها کرده شود تاریخ بر آید +

مرزا عبد اللطیف

ابن مرزا الن بیگ است از پدر باغی شده ملک از دیگر ف و بعد از آن با اشاره او پدرش از دست عباس نامی گشته
چون بیفت ماه و گمری برین بگذشت سیات اجل انتقام خون پدر را پس کشید یعنی بدست یکی از ملازم خود که
باباسین نام داشت در بست و ششم ربیع الاول سنه هشتصد و پنجاه و چهار بغل رسید و مرش را بریده
در پیشگاه طاق در سه الن بیگ که در هرات است آمد و بختند خانکه در تاریخ او گفته اند

تاریخ

۸۵۳

۸۵۳

باباسین گفت شب جمعه اثر بیز تاریخ قتل اوست که باباسین

سلطان علاء الدین

پسر محمد شاه بن قریب خان بن نصر خان است بعد وفات پدر خود در سنه هشتصد و چهل و نه هجری بر تخت دلی نشست و
بهلول لودی و دیگر امرا آمده بهت کردند و این سلطان خود از پدر هم سمت ترخسان نرو عاجز تر بود این مثل که زبان
زد عوام الناس این دیار است که دومی شاه عالم از دلی تا پالم در باب اوست و حمام خان نام و نرو بود تاریخ
جلوس اوست +

تاریخ

۸۵۴

سلطان علاء الدین در وقت مسجد بر سر بهاد و تاج از در حمام گفتم که ز سال او چگونه یافت افزود که تاج باو شاه اسلام
در سنه هشتصد و پنجاه و چهار هجری بهلول لودی بپادشاهش حمید خان لشکر می برد و کشید و دلی را تصرف کرد و دیو سلطان

علامه الدین بطرف بردون رفته بران ملک قانع ماند و در سینه مشتقد و هشتاد و سه در بدادان در گذشت در زمان او تمام
هندستان طوایف الملوک بود در دکن و گجرات و مالوه و جوینور و بنگاله بادشاهان صاحب حکم بودند در ملت او
دو بی هفت سال دوماه و سه یوم نام مادرش جهان آرا بیگم بود +

مولانا الحاق

وطن اصلی او اوچیش و خلیفه و همشیره زاده سید صدر الدین را جو قتل است در سینه مشتقد و هشتاد و سه در گذشت و در سال پنجاه
در محن خانه خود مدفون گشت تاریخ دفاتش مخدوم الحاق یافته اند +

سلطان بایر بها در

این مرزا بایسفر این مرزا شاهرخ است سلطنت هرات بدو تعلق داشت و بعد قتل کریم برادر خود سلطان محمد را
در سینه مشتقد و پنجاه و پنج بادشاه عراق و خراسان شد در اوایل سینه سستین و ثمانه نایه در آخر دولت بایر بها در دو
نوازه در غایت محاسن در حوالی برج ثور که خانه هشتم طالع بایر مرزا بود ساطع میگشت و اولیای دولت او
از معنی یتیمیت هراسان شدند تا آنکه در صبح سینه سستین و پنجم برج الثانی سینه احدی و سستین و ثمانه نایه سلطنت
بایر در مشهد فوت کرد ایام حکومت او هفت سال بود عزیزی و تاریخ دفاتش این قطعه گفته +

تاریخ

شاه بایر شمس که از عیش | عدل و شرف و ان بدی با شمس | بود در سن چو در سخا و کرم | گشت تاریخ فوت او در سن ۸۹۱
و مولانا شرف الدین عبدالقادر برادر صاحب مطلع السعدین در تاریخ او گفته +

تاریخ

آفتاب ملک بایر خان نماند | کی چنان خورشید برینان خور | در ربع الثانی و فصل ربیع | لاله راسا غر ز خون دل برآست
چرخ را گفتم جلوه ناک شد | دیده با از اشک این بر در | این چال است و چنان گشت | موت سلطان میر بایر به است ۸۹۱

این غزل نمونه از عبارات طبع فیاض اکن باد است +

غزل

در در زمان کشته سوادان کی است	 فی است	این سلطنت که با دگر اینش یافتیم	و در انداخت بر نه نادان کی است
دانی که این سید و نامیده چو است	که گوشه های دود و دلی خلق چو است	دارد در لبت او دل ز نار بند ما	سودای کفر و کافری و هر چه در است
بایر سیده ناله از لبت بگوش بایر	مجنون و دیوانه که بلی و بر بایر		

خواجہ شمس الدین محمد کوسوے جامی

ادامه داد کبار و احفاد بزرگوار شمس الاسلام احمد الحامی است و فرزند شمس که میگویند جهان خرقه است که آن شمس ابو سعید ابو الخیر نوبی است
دور گریبان او وصله از پیر این رسول موجود است از میان همراة لاد بخا نواده ایشان رسیده ثونی یوم السبت السادس
والعشر من جمادی الاولی سینه ثلث سستین و ثمانه و قمری در حوالی مسجد جامع هرات است نزدیک قبر از فقیه ابو نعیم
مرغزی و در تاریخ وفات وی گفته اند +

تاریخ

شمس کل قبل اکل که بود | ازل صورت را به معنی برهنون | خواجہ شمس الدین محمد کز عیش | آسمان پوشید و دل بنگون

ساخت جادو بخت قدس نعم	خیمه زرد از خطا امکان بر من	چرخ و من یکپایه قدرش بود	سال تارخیش پیرسل خیمه زرد
-----------------------	-----------------------------	--------------------------	---------------------------

میر حبیب الله

از احقاد سید نعمت الله ولی بود و در دکن اقامت داشت سلطان همایون ثانی بهمنی او را در اوایل سلطنت خود مجبور ساخت و بعد از آن مردمان سلطان او را در سنه هشتصد و شصت و سه قتل نمودند سید طاهر در تاریخ وفات او گفته +

تاریخ

پیشانی شهادت یافت در سنه	حبیب الله غازی طالب شاه	روان طاهری محبت تاریخ	برآمد روح پاک نعمت الله
--------------------------	-------------------------	-----------------------	-------------------------

سلطان همایون شاه ثانی بهمنی

از سلاطین بهمن شاهیان است که در ولایت دکن سلطنت نموده اند اول ایشان سلطان علاء الدین کاکوه بهمنی است که در زمان سلطان محمد تغلق بادشاه دہلی در سنه هفتصد و چهل و هشت هجری بوجوب بشارت شیخ نظام الدین اولیا در ملک دکن علم شاهی افرشته و ستولی گشته و اولادش تا مدت دراز در آن دیار سلطنت نموده و سلطان همایون شاه یازدهم بادشاه از اولاد اوست بعد وفات پدر خود که سلطان علاء الدین ثانی نام داشت در سنه هشتصد و شصت و دو بر تخت سلطنت در دکن نشست اگر چه در مردانگی موصوف بود اما در آزار مردمان بی باک چنانچه بسبب ظلم او را سلطان همایون شاه ظالم می گفتند و بتدریج کارش بجای انجا میزد که دست قعدی بی بیال فرزندان مردم دراز میکرد و میفرمود تا عروس را از میان راه گرفته بجرم سرای دی می بردند و پس از ازاله بکارت بجان او میفرستادند و بی خواران او بایکدیگر اتفاق کرده بودند و فتنه او با سزاحت مشغول بود و کنیز حبشه بیک چوب کارش را بآخر رسانید و انو قه تاریخ بست و ششم ماه ذیقعد سال هشتصد و شصت و پنج بوقوع آمده مدت سلطنت او سه سال و سه ماه و شش روز و نظیر این قطعه در تاریخ فوت او گفته +

تاریخ

بایون مردود در خوش گفت	تعال الله زهی مرگ همایون	جهان پر ذوق شد تاریخ گزشت	هم از ذوق جهان آرید بیزین
------------------------	--------------------------	---------------------------	---------------------------

شیخ آذری

عارفی خجسته و محقق عالی همت بود بکار دنیا کم التفات نمودی و علی الدوام طالب محبت اهل الله بودی چهل سال بر سجاده طاعت بنقر و قناعت روزگار گذرانیده معاصر سلطان محمد بلسنفر بود و در زمان سلطان احمد شاه بهمنی که نهم بادشاه از سلاطین بهمن شاهیان است از ایران بسیربند آمده بود و در دکن با سلطان ملازمت حاصل نموده اتفاقاً سلطان در آن ایام شهر بیدر را بنیاد میکرد و در لاهار در کمال شکوه طرح انداخت که آن در سنه هشتصد و سی و شش هجری با تمام رسیده شعری بای تخت کتایه عمارت بنظم آوردند شیخ آذری هم چند بیت موزون ساخت از آن جمله است این دو بیت +

ایات

چند قصید که در فرط خلعت	آسمان بایه از سده این گاه است	آسمان بهمن توان گفت که ترک است	تفسیر سلطان احمد شاه است
بعد از آن آذری از بهمن مراجعت نموده	در سنه هشتصد و شصت و شش	در عمر شتاد و دوا گلی در اسفرا این از	

توابع خراسان وفات کرد و اورا تصانیف بسیار است از آن جمله کتاب جواهر الاسرار است مشتمل بر چندین علوم و تاریخ و خوش فام
او حدیثی میفرماید +

تاریخ

درینا آخری شیخ زمانه که مصلح جانش گشت یعنی چو او ثانی خود بود در شعر انان تاریخ خوش گشت خود
و سلطان احمد شاه که بعد از سلطان فیروز شاه بهمنی که برادر او بود سلطنت دکن رسیده بود و بعد حکومت دوازده
سال و نه ماه و بست و چهار روز بنابر پنج سوم او رجب سال هشتصد و سی و هشت هجری فوت کرد و سلطان احمد شاه گجراتی
مصابر او بود +

مولانا طوطی

در زمان دولت ابوالقاسم بابر سلطان از جمیع خوش طبعان و نکته پردازان منیریت در چینکه دولع این جهان پر نخل میگرد
جهت خود مرثیه گفته این بیت آزان جمله است وقت آن شد که دل از دام پوس باز زد + طوطی روح زیبا
ففس باز زد + و تذکره دولت شاهی آمده که رفتش در دار السلطنت هرات در حدود سنه سی و سیستین
و ثمانه وقوع پیوسته و امیر علی شیره تاریخ فوت او را از لفظ خودش بر آورده که عددش هشتصد و شصت و شش
نیش و چنانچه از قطعه مستفاد میگردد +

تاریخ

نقصی زبان طوطی شاعران که بودش نیکو معانی عروس چو طوطی برفت این بطرف بود که تاریخ شد فوت او را خردس
۱۶۶

خواجہ سالار

خلیفه دهم داد مولانا اسحاق بود پیش از آنکه شرف اندوز خدمت مولانا اسحاق گردد پیشه سپاهگیری اختیار کرده
و رله س اهل دنیا میگذر آیند در سال هشتصد و شصت و هفت درگذشت و در سواد سهار پور در بانع خود مدفون
شد عزیزی تاریخ خوش سالار صفت ابرار و سالار صاحب اسرار یافته + ۱۶۷

جهان شاه ابن قمر ایوسف ترکمان

باوشای قاهر و صاحب دولت بود لیکن مردی نا اعتماد و بدخوی بوده و شاه رخ سلطان در سنه تسع و ثمانین ثمانه
حکومت آذربایجان بروداده اما بعد از واقعه شاه رخ سلطان و نکبت مزار با یستقر بر عراقین و آذربایجان
و اکثر ایران زمین تسلط یافت و عراقین را از تصرف اولادش هرغی بیرن آورد و سی و پنج سال باستقلال
حکومت کرد و ترکه بعد او مسلط شدند و جباری قهاری او مرتبه عالی یافت و فضلا بر آنند که در روزگار اسلام
از و جدا اعتقاد و ثریا و شاهی ظاهر شده اسلام را ضعیف داشتی و بر نفس و غرور اقدام نمودی و در شهر سده احدی
و سنین و ثمانه بعد از واقعه بابر بهادر میل خراسان و ستر آباد نمود و با امیرزاده ابراهیم بن سلطان علاء الدوله
و بریزون شهر ستر آباد معاف داد و ظفر یافت و اکثر امراء او شرف یافت دست جهان شاه بقتل رسیدند و جهان
شاه هرات را نیز منسوخ نمود و در ماه در دیار خراسان حکومت کرد و در آن حال ابوالغازی سلطان
از خطه مرو و شاجان خروج کرده لشکر بجانب ستر آباد کشید و از لشکر ترکه ای که انتقام حاصل ساخته و اکثر مردان کار

و سرداران نامی جهان شاه را قتل رسانید و جهان شاه منکوب و مخدول شده از هرات آبنگ عراق و آذربایجان نمود و
بعضی از سلطان ابوسعید کورکان ابن سلطان محمد صلح کرده بازگشت چون جهان شاه مخدول و بعضی رسید و بمابست
او در ولایت کمر شد و از غایت حرص و غلظت قلب با ولد خود پربداغ دشمنی ظاهر ساخت او از شیراز گریخت و بغداد
رفت جهان شاه بر قصد فرزند عزیمت بغداد کرد و یک و نیم سال بغداد را محاصره نمود تا آنکه بسبب استداد محاصره و بصر
بغداد و قحط خاست و ماکولات و ذخایر اهل شهر و قلعه تمام شد پربداغ عاجز شده بصلح راضی شد در انشای صلح
محمدی که ولد جهان شاه بود از خلاصی پربداغ و تسلط او دیگر باره اندیشه مند شد و پدر را بران آورد تا بر قتل پربداغ
راضی شد چنانچه نمایندگان و وزیران چهاردهم و یقعه سده احدى و سبعین و ثمانه آن بدخبت با جمعی از امرای
جهان شاه بشهر بغداد دو آورده برادر خود را شهید کرد و بعد از آن جهان شاه از غایت حرص و طمع بیدار بکر که مستقر بآباد
امیر کبیر ابو النصر حسن بیگ بود نموده لشکر بدان دیار کشید و در حدود دیار بکر با امیر حسن بیگ مصاف کرده با اکثری
از فرزندان و امرای قتل رسانید و از دودمان قرا یوسف و دولت برآورد و زمان دولت ترا که بسبب آمدن این واقع
بتاریخ دوازدهم شهر ربیع الثانی سنه اثنی و سبعین و ثمانه دست داده چنانچه یکی از شعرای زمان در تاریخ آن
واقع این قطعه در سبک نظم کشید +

تاریخ

۸۶۲

۸۶۲

اردوی هالون جهان شاه توان	با انهمه سبب زبردستی و شپ	ثانی عشر از شهر ربیع الثانی	دیران تاریخ حسن بیگ گشت
---------------------------	---------------------------	-----------------------------	-------------------------

و جهان شاه هفتاد سال عمر یافت سیزده سال به نیابت شاهرخ باقر با بجان سلطنت نمود و بعد از ولایت و دود سال در
عراقین و فارس تا بر مرز با استقلال بادشاهی راند +

احوال بادشاهان مالوه

ولایت مالوه از هنگام سلطان غیاث الدین ملین تا زمان سلطان محمد ابن فیروز شاه در تصرف بادشاهان دہلی بود
بعد از وی چون مملکت دہلی متغیر و تقسیم یافت حکام اندیار حکم ملوک طوایف پیدا کردند و دلاورخان غوری که از قبیل
سلطان محمد بجکومت آن ولایت رفته دم استقلال زد از انوقت حکام مالوه از اطاعت بادشاهان دہلی بیرون رفته
چنانچه باز ده تن تا زمان دولت اکبر شاه حکومت کرده اند آورده اند که سلطان محمد بن فیروز شاه جمعی را که در ایام تفرقه و بصر
بوی هم نامک و بهمنان بودند و آئین و قمار و جمعیت ورزیده بعد از آنکه سلطنت و جمیعت و قرار انجا مید هر یک را رعایت
کرده مملکتی بخشید از ان جمله دلاورخان غوری را در سنه ست و ثمانه حکومت مالوه ارزانی داشت و وی به بیروی
باز وی الولایت را بجان و ضبط آورد که غلغلیه از هر دو طرف دست تصرف در آستین کشیدند و سکنه آن ولایت
بنهایت آرام گیر شدند چون سلطان محمد وفات یافت سلسله اسطام و التیام مملکت هند انقطاع پذیرفت و ملوک طوایف
هم رسیدند و ملوک بادشاهی گم شدند دلاورخان نیز از صراحت والی دہلی بجنبانید و دم استقلال زده سالها بکام گذشت
و در سنه تسع و ثمانه و ولایت حیات سپرد ایام حکومت او سه سال بود بعد از وی پسرش دایخان خود را بسلطان بوی
ملقب ساخته خطبه و سکه بنام خود کرد و هنوز امر سلطنت و اساس دولت استقلال نپذیرفته بود که سلطان مظفر گجراتی
سامان لشکر نموده روی تغییر با ولایت نهاد و سلطان بوشنگ در اوایل سنه عشر و ثمانه با بنگ جنگ از قلعه

و بار بر آمد با یکدیگر در آورند آخر سلطان هوشنگ تاب نهاد دست در خود ندیده و اما آن حبشه پیش سلطان مظفر آمد و وی او را با امرای وی بند کرده بگجرات آورد و برادر خود مظفر خان را با لشکر انبوه در قلعه و بارگذاشته نفع و غیره از وی مراجعت نمود بعد از آنکه سلطان مظفر بگجرات رسید لشکر مالوه بگجاسته نصرت خان را از دهار بار بدر کردند و در قلعه ماند و بوجان را که ابن عم سلطان هوشنگ بود بسر داری برداشتند بعد وصول این بگجرات مظفر شاه بعد از یک سال بوشنگ را از حبس بر آورده و عهد گرفته و رسنه احمدی و عشر و ثمانه شاهزاده احمد شاه را بکوک ادرخت فرموده احمد شاه دهار و نواحی آنرا از دست امرای خود بر آورده و توفیض او نمود بعد از آن سلطان هوشنگ ماند و رانیز از دست بوجان بر آورده ملک معینت را که ابن عم او بود ملک الشرفی خطاب داده امر وزارت بوی مفوض فرمود و چون سلطان مظفر فوت کرد پسرش سلطان احمد شاه ببادشاهی رسید چند بار سلطان هوشنگ باراده تسخیر گجرات رفته و پشیمان شده باز آمد و رسنه اش و عشرین و ثمانه سلطان هوشنگ آثار نجابت و کار وانی بر جبین ملک محمود پسر ملک معینت واضح و لایح دیده وی را محمود خان خطاب داد و باید در مهمات ملکی شریک ساخت بعد از این سلطان احمد گجراتی نیز چند مرتبه بر مالوه تاخت آورده و با سلطان هوشنگ جنگ نموده و سلطان هوشنگ شاه در رسنه ثمان و ثلثین و ثمانه فوت کرد و تا پنج رحلت او از عبارت آه هوشنگ شاه نماند استخراج می یابد مدت سلطنت او سی سال بود بعد از وی پسرش غزنی خان خود را محمد شاه لقب ساخته در عیش و طرب میگذرانید و وبال کار او آن شد که خون برادر محبوبش رانا حنی رنجت و بعضی را میل در چشم کشید و دلهای مردم از او نصرت گرفت و محمود خان نیز از او برگشت و هوای سلطنت که در سر داشته قوتیر ساخته جوای و وقت فرصت شد تا آنکه او را در شراب زهر دادند مدت سلطنت او نه و چند روز بود و محمود خان ببادشاهی مالوه رسید و خلا

سلطان محمود شاه بی بادشاه مالوه

پسر خانجهان خلجی است پیش از آنکه بر پایه بلند سلطنت محمود نماید در سلسله امرای اعظم سلطان هوشنگ شاه بادشاه مالوه بود بعد وفات هوشنگ شاه که در رسنه هشتصد سی و هشت بود قریب پوسه پسرش محمد شاه نه ماه و چند روز حکومت نموده مسموم شد بعد از او سلطنت به محمود خان رسید او بر در رسنه لب و نیم شوال سنه تسع و ثلثین و ثمانه با مقرب خانجهان و صلاح دید جمهورانام بر تخت سلطنت مالوه جلوس نمود خود را سلطان محمود خلجی لقب ساخته پدر خود را خطاب اعظم هایلون ارزانی داشت گویند که در زمان سلطنت هوشنگ شاه شیخ الاسلام جانیله خلیفه شاه را بقتال که همیشه دره پرانه و بیابان ماندی بقصد زیارت حرمین بر میزد که دار السلطنت مالوه است گذر کرد محمود خان که همیشه آرزوی سلطنت در دل داشت بلازمست شیخ رفت و بسیار نیاز مندی و فروتنی کرد و از اتفاقات همان ساعت طعام در میان آمد و شیخ از روی کرم چهار لقمه بیانی در دهن محمود خان انداخت گفت بادشاهی مالوه تا سه فرزند دیگر تراست و عاقبت چنان شد که آن بزرگ فرموده بود و الله اعلم بالصواب بالجملة چون سلطان محمود شاه مادفا مالوه شد تمامی ولایت مالوه و اکثری از بلاد و قلاع منجر ساخت و او را مسجدی بآله که از خلفا ابنی عباسی است منشور سلطنت و خلعت خلافت از مصر فرستاد و سلطان در رسنه ثلث و اربعین و ثمانه در اتمام عمارت مقبره سلطان هوشنگ و مسجد جامع هوشنگ شاهی که قریب در دوازده را محوری واقع است و دولیت می گنبد و سه صد و هشتاد

تواند دار و شرو ع نمود و در اندک مدت با تمام رسید و در آخر سنه فتح دار بعین و ثمانه بر سلطان محمود شاهی وانی جوینور
رفته جنگ کرد و اکثر بلاد اطراف جوینور بغارت داد و آخر بصلح فرموده مراجعت نمود و در سنه هجری پنجم و ثمانه متوجه
تسخیر گجرات شد و در اثنا راه خبر آمد که سلطان احمد گجراتی فوت کرد و سلطان قطب الدین پسر او بر تخت نشست که چون
مناظره بجوالی احمد آباد گجرات رسید سلطان قطب الدین صفوت آراسته رو بمیدان رزم آورد و لشکر مالوه را بر ایشان
ساخت و سلطان محمود بطرف ماند و معادوت نمود و در سنه احدى و سبعین و ثمانه با والی دکن یعنی سلطان محمد شاه بهمنی
صلح نمود و در همین سال حکم کرد که مدارج سببان و فترت تاریخ قمری بنهند و بجای تاریخ شمسی قمری بنویسند و سلطان محمود
از سلطنت سی و چهار سال بسن شصت و هشت سالگی تاریخ نوزدهم ذی قعدة سنه هشتصد و هفتاد و دو فوت کرد و عمر یک
در تاریخ و فاش گفتند *

تاریخ

شاه طنجی نهاد سلطان محمود | از دوازده تا نخلد چون ره پیود | تاریخ وفات حضرت سلطان | از باب بیست عدن بابی هجدهم ۸۶۲

بعد از سلطان محمود شاه پسرش غیاث الدین طنجی سی و سه سال سلطنت نمود بعد از وی ولد او سلطان ناصر الدین طنجی
با دوشاه مالوه شد و یازده سال و چهار ماه حکومت نمود و بعد از او سلطان محمود ثانی با دوشاهی رسید اما در سنه هشتصد و سی
و هفت سلطان بهادر گجراتی مالوه را گرفته منصرف شد و سلطان محمود را در معرکه کبشت *

سلطان ابوسعید مرزا

ابن سلطان محمد مرزا امیر شاه ابن امیر تیمور صاحبقران بود و ولادت او در سنه هشتصد و سی و نوزده آمده و پیوسته همراه مرزا
الغ بیگ ابن مرزا شاه هر خمی بود چون مرزا الغ بیگ در ماه رمضان سنه هشتصد و پنجاه و سه هجری از دست مرزا
عبد اللطیف که پسر او بود بقتل رسید و مرزا عبد اللطیف نیز بعد از هفت ماه از دست لشکریان مقتول شد ابو سعید
مرزا با دادا و ابو الغیر از یک در سنه هشتصد و پنجاه و چهار بر مرزا عبد الله ابن مرزا ابراهیم ابن مرزا شاه هر خمی که بعد گشته
شدن مرزا عبد اللطیف بر تخت سمرقند نشسته بود غالب آمده و او را بقتل رسانیده در سن سبت پنج سالگی بال
هشتصد و پنجاه و پنج بر سر بر سلطنت سمرقند جلوس فرمود و هشت سال بر فاهیت در سمرقند و ماورالنهر و ترکستان
سلطنت نمود و شاهزاده اولیس را که از احفاد بایقرا بهادر بود و عمرزاده ابو الغازی سلطان حسین بهادر است بدست آورد
شهادت کرد بعد از آن بر فاهیت بر تخت سمرقند نشست و بعد از واقعه بابر سلطان ابن مرزا باب فرطیع بر ملک خراسان
نموده بدان جانب متوجه گشت و در سنه احدى و سستین و ثمانه هرات را گرفت و گوهرش و بیگم را که که بانوی مرزا
شاه هر خم بود بجهت نسکین فتنه و فساد مملکت که از و بطور می رسید برای خستی فرستاد و مدت هیزده سال الغیر از
و کشور کشائی اشتغال داشت چنانچه ترکستان و ماورالنهر و بدخشان و غزنی و کابل و قندهار و دودهند وستان
و پاره از عراق و خراسان در تحت و تصرف خود آورده استقلال تمام پیدا کرده بود چون در سنه هشتصد و هفتاد
دو و هجری مرزا جهان شاه ابن قرا یوسف ترکمان که حاکم کوزر بایجان بود بدفع حسن بیگ که او را اودون حسن نیز
گویند بدیار بکر رفت و گشته شد سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر اوزبایجان که بعد فوت جهان شاه متصرف
اودون حسن آمده بود بر و لشکر کشید و در قرا باغ آمده قشاق نمود اودون حسن بر چند عاجزی نمود و از در صلح و راه

تاریخ

قبول نفرمود تا چار اودن حسن ماه های آمد و بعد غله سد و کرد ایند و ما دایمیکه شیردان شاه المشهور بغیرخ لبارین سلطان غلیل
 دانی شیردان طریق مصداقت می پیود جزو خراسان از هر خاک و علف چهار پارم را حال بودند چون شیردان
 بنا بر تندی و عید حسن بیگ لوامی مخالفت برافراخت موجب میرانی آن لشکر گردید چنانکه چهارده شبانه روز آسمان
 خاصه سلطان جوینا فتند و از کثرت غلط لشکر سلطان ابوسعید پریشان گشت فشار ادر بهمان ایام در شب چهاردهم آه و
 خوف واقع شد و تمامی جرم ماه در برج دلو بعهده راس سیاه شد و سلطان ازان واقعه سرسینه بیشتر گردید و بناریخ
 بست و دوم ماه رجب سال هشتصد و هفتاد و سه هجری بتقدیر از وی سلطان ابوسعید بدست مردم اودن حسن اسیر شد
 و بقتل رسید چنانکه این تاریخ از ان مطلب خبر می دهد

تاریخ

تغافل لشکر سلطان ابوسعید	از کس بدان که در بیست و نه ماه	بشیردان چون بر دماند بر لب آب	بمنزلی که تا اینجا مقام شاه
گذشته بود ز راه جزب و شش روز	قدر فوشت که در شش روز	لطیفه ایست عجایب که لشکر اورا	و در این سن و در این تاریخ شیردان

و قتل سلطان ابوسعید انگونه است که چون اودن حسن سه روز بعد اسیر شدن سلطان را بر مرزا یادگار محمد ابن سلطان محمد مرزا
 ابن مرزا ابوسعید که همراه بود داد او سلطان را بهانه قصاص گوهرشاد بیگم بناریخ بست پنجم رجب بقتل رسانید و
 مولانا جلال الدین محمود دوانی در مدح آن سلطان قطعه فرموده اند و در تاریخ نیست

تاریخ

سلطان ابوسعید که در فروردین	چشم سپهر جوانی جوانی	الحی چگونه گشته بگشتی که گشته بود	تاریخ سال قتل سلطان ابوسعید
-----------------------------	----------------------	-----------------------------------	-----------------------------

درت عمر سلطان ابوسعید چهل و سه سال بود و ایام سلطنت هجده سال یکماه و یکروز بعد از وی سلطنت در برادران تقسیم
 یافت بادشاهی سمرقند میرزا احمد و اند جان مرزا عمر شیخ و خراسان و هرات و غیره بدست ابو الفازی سلطان حسین نزار

مرزا یادگار محمد

بن مرزا محمد بن مرزا ابوسعید بن مرزا شهرخ بن امیر تیمور رضا جعفران بعد از وفات جد و یعنی مرزا ابوسعید حاکم خراسان گردید
 و ایام مرزا سلطان حسین با نقیرا محاربه داشت تا آنکه مرزا سلطان حسین لشب چهارشنبه بست هفتم صفر سنه هشتصد و هفتاد و پنج
 ایام غنود و بر دی شب خون آورد و ما را بقتل رسانیده متصرف خراسان شد پس از و نسل مرزا شهرخ منقطع گردید و مولانا
 کمال الدین عبد الواسع در تاریخ شهادتش گفته

تاریخ

نشد شهر منهد و هم شهر منهد	ای سال شهادتش و هباز خبر
----------------------------	--------------------------

ذکر شهر قونج

این شهر از شهرهای قدیم هندوستان است آباد نموده راجه سورج که معاصر ستم وستان بود و در زمان دولت راجه مال دیو که
 قشش بنیانده بود راجه سورج بر سر شهر قونج بان عظمت رسیده بود که سی هزار دکان قبول فروشان و قلعه بزرگ
 پنجه داشت اما درین زمان که سده هزار و دو صد و پنجاه و نه هجری است ویران افتاده است و مردمان کمتر اند و قلعه بالکل
 سار شده اما بعضی جاده های سنگین و مساجد کهنه اند و ذکر عمارت و تاریخ آن در مقام خود کرده خواهد شد

ذکر گنبد شهر قنوج و تاریخ آن

بسمت مشرق شهر قنوج قریب قلعہ کنہ در گاہیست بر بلندی احاطہ دارد کہ اندرون آن دور و فضا ماست از سنگما سرخ و سفید تعمیر شدہ یکی از آن روضہ ہما ناریخی داشت بر پیشانی باب چون را رقم این ادراق در سنہ ہزار و دوصد و پنجاہ و نہ از آلہ آباد بکسر اگرہ سیرت در ان مقام رفتہ دہ کہ منہ معروف تاریخ سبب کن سالگی زائل شدہ بود مگر دوسہ حروف باقی مانده معلوم نشد کہ آن مقبرہ کیست مگر ساکنان اینجا گفتند کہ این روضہ اولاد خودم جہانیان است و قریب آن روضہ مقبرہ دیگر است گنبدی عالی دارد و چہارینار بر چہار گوشہ آن و اندرون آن مکان چہار قبر است کہ پہنچ تاریخ نداشت مگر سنگی بزرگ در یک سو نہادہ بود کہ در ایام پیشین بر پیشانی دروازہ بیرونی بقیدہ کردہ بودند و از تاریخی کہ بران سنگ متعوش است چنان مستفاد میگردد کہ شخصی بنام شاہ بری خان در ایام دولت حسین شاہ شرقی ابن محمود شاہ بن سلطان ابراہیم شرقی در سنہ ہشتصد و ہشتاد و یک گنبدی عالی بران روضہ تعمیر نمودہ بود تاریخ نیست

تاریخ

این گنبدی بدیع کہ از چرخ بر سر است ترتیب کرد شاہ بری خان و فتح خان ہشتاد و یک ہشتصد از ہجرت رسول	دین طاق بی تغییر کہ باز رہیست کر فضل حق جان ہمہ ادراست تاریخ دسال گشت زماہ ہست کاتب حروف حاتم سکین کہ دین	گنبدنا بعد ہایون حسین شاہ بادا ہزار سال جانش فلک کلام باقی طاق سید راجوی بن جلال امید دار غفرت از حضرت اکبر است	کاندر زمانہ ذاب جانش مغلط است کین ملک بر دوام ہذاش مقرر است کافاق از جانش خوشتر شود است
--	--	--	---

و از تاریخی کہ در بیرونی این روضہ بر پیشانی باب متعوش است چنان مستفاد میگردد کہ این روضہ وقتی از زلزلہ شکست شدہ و شخصی از عباس علی نام از اولاد آن را از سر نو در سنہ ہزار و دوصد و نہ ہجری تعمیر ساختہ تاریخ نیست

تاریخ

این روضہ اطہر و منور کز زلزلہ زمین شکستہ	ثابت لقب و جلال حیدر تعمیر و گسترش بستہ نہ دوصد و یک ہزار است	تعمیر شدہ بری چو بسمود عباس علی سیکہ زاد لاد از ہجر رسول نامدار است	ہشتاد و یک ہشتصد بود خلف الصدق است و اہل سخا
---	---	---	---

سلطان اوقونیکو

کہ ایشان را بابتد ریہ نیز خوانند کہس بودند و ایام سلطنت ایشان چہل و دو سال برین موال بود اول ایشان امیر ابو النصر حسن بیگ ابن قرا عثمان کہ بعد پدر تر قیاس عظیمہ نمودہ لوای استقلال و تعمیر افرار شدہ برا کثر بلاد استیلا داشت و بعد حکومت پانزدہ سال و کسری در سنہ ہشتصد و ہشتاد و دو در شب عید فطر بمرگ طبعی در گذشت بعد از وی پسرش سلطان خلیل بادشاہ شد و بعد از کشتن و نیم ماہ برادر کتر او سلطان یعقوب کہ از جانب او حاکم دیار بکر بود متوجہ ادربایجان شدہ لای مخالفت برافراخت و روز چہار شنبہ چہار دہم ربیع الاول سنہ ہشتصد و ہشتاد و سہ برادر را کشتہ برا کثر بلاد ابران حاکم گردید و در سنہ ست و تسعین و شصت فوٹ کرد و بعد از ایشان شش کس دیگر نیکی بعد دیگرے حکومت نمودند

نامت ششم ذکر سلاطین دکن

اول کسی که از سلاطین دکن بر ولایت دکن مستولی گردید سلطان علاء الدین خلجی بوده و در دکن سه صد و شصت قلعہ بود که هر یک را به
سر تفریق بقعه تلمه مجانی اخراجت و دیو نگر که عبارت از دولت آباد باشد با مصافات و دیگر پرگنات تادان سلطان غیاث الدین
تعلق بسلاطین دکن داشته چون سلطنت دکنی بدیپش محمد تغلق شاه رسید قلع خان را بصوبه داری دولت آباد مقرر کرد شخصی
بنام حسن که بمبئی کا نگه نامی او را بشارت سلطنت داده بود همراه او بدرکن رفت در آنجا ستاره طلوع او درخشیدن گرفت
تا آنکه لشکریان او را بسر داری خود گردانید و بعد از چند اوقات ساعت بنیک مقرر کرده روز جمعه بست چهارم ربیع الاخر سنه
هفتصد و چهل و هشت هجری تاج سلطانی بر سر او نهادند و چون آن برین بشارت سلطنت بدو داده بود لهذا خود را ملقب به
سلطان علاء الدین حسن کا نگه بهمنی ساخت و سکه و خطبه بنام خود کرد و شهر گلبرگه را با حسن آباد موسوم ساخته و السلطنت خود
نمود و بسیاری از ملک دکن در تصرف خود آورد بعد سلطنت یازده سال و ده ماه بتاریخ غره ربیع الاول سنه هفتصد و پنجاه
و نه فوت کرد اولادش نامزدت در از بجاکومت و دارائی اندیاز بر سر بر آسمان می سودند و ازین جماعت بعضی در شهر گلبرگه
و برخی در شهر بیدرو جمعی در احمد نگر و چندین در تلنگ و قونی در برابر بلوازم امور حکومت پرداخته اند بالجملة بعد سلطان علاء الدین
دیپش سلطان محمد شاه بهمنی بر تخت نشست و بعد سلطنت هفتده سال و چند ماه بتاریخ نوزدهم ذیحجه سنه هفتصد و
هفتاد و شش وفات یافت بعد از دیپش سلطان مجاهد شاه بهمنی بر سر بر فرماندهی جلوس نمود و بعد سلطنت سیال
و چند روز هفتصد و پنجاه سنه هفتصد و هفتاد و نه هجری از دست داؤد خان که علم او بود کشته شد و داؤد خان ملقب به
داود شاه گشته افسر سلطانی بر سر خود نهاد اما بعد از وی پنجروز بست یکم محرم سنه هفتصد و هشتاد و هجری او نیز کشته شد
بعد از سلطان محمود دیپش سلطان علاء الدین را بر تخت نشاندند و بعد از ایاالت نوزده سال و شش ماه بست یکم
رجب سنه هفتصد و نود و نه هجری فوت کرد و روز دیگر ملک سیف الدین خوری که وزیر او بود بمهر یکصد و هفت ساله رحلت
نمود بعد از سلطان محمود دیپش سلطان غیاث الدین بهمنی یک ماه و بست و پنجروز سلطنت نموده محول و محوس شده و بعد از
سلطان شمس الدین بهمنی را بر تخت نشاندند و او را نیز بعد از پنج ماه و هفت روز بتاریخ بست و سوم ماه صفر سنه هشتصد
هجری کوز ساخته مقید نمودند بعد از سلطان خورشاه روز افزون بهمنی پسر سلطان داؤد شاه بر تخت نشست و بعد
سلطنت بست و پنج سال و هفت ماه و پانزده روز شاید که در ماه شوال سنه هشتصد و بست و پنج هجری بجو از رحلت
ایزدی پیوست بعد از و برادرش سلطان احمد شاه بهمنی افسر سلطانی بر سر نهاد احمد آباد مدینه بنامیده اوست بجاکومت
دوازده سال و نه ماه و چند روز بتاریخ هشتم رجب سنه هشتصد و سی و هشت هجری فوت کرد و بعد از دیپش سلطان علاء الدین
بهمنی در احمد آباد بر تخت سلطانی نشست و بعد سلطنت بست و سه سال و ده ماه و پانزده روز در ماه جمادی الاول سنه
هشتصد و شصت و دو هجری رحلت نمود بعد از دیپش سلطان هایلون شاه ظالم بر تخت فرمانروائی نشست
و بتاریخ بست و هشتم ذیحجه سنه هشتصد و شصت و پنج فوت کرد و تا پنج وقت او صالح آدین مرقوم شد بعد از
دیپش سلطان نظام شاه بهمنی بر تخت سلطانی بر تخت نشست و بعد سلطنت وصال قدری کم سپرد و بمقبره
سنه هشتصد و شصت و هفت وفات یافت بعد از و برادرش سلطان محمد شاه بهمنی بر سر بر فرمانروائی نشست و اکثر بعد ازین خواهد

خواجه محمود کاوان کیلانی

دور سلطان محمد شاه بهمنی بوده و خواجه محمود مخاطب بود بلکه التماس خواجه جهان و سلطان محمد شاه بهمنی والی دکن از کفایت و مصلحت
فی تحقیقات تصور او را در کبر سن که عمرش بهشت رسیده بود بتاریخ پنج خیم ماه صفر سنه هشتصد و هشتاد و شش
تقریباً پانصد و شصت صاحب تاریخ محمود شاه بهمنی که او را گردان بلکه مریدان او بود و تاریخ شهادت او گفته +

تاریخ

۸۸۹

شهادت بی سبب محمود مطلق که عالم راجویش بود و تاریخ اگر خواهی تو تاریخ و فاش افره خوان قصه قتل بنا حق

تاریخ

۸۸۹

سال خوش گری بر بگو ای گنه محمود کاوان شهید

سلطان محمد شاه بهمنی

ارسلا طین دکن است چون پدرش سلطان جهان شاه ظالم فوت کرد سلطان نظام شاه که پسر بزرگ بود بر تخت فرما شد
نشست و بعد فوت او که تاریخ سیزدهم ماه ذی قعدة سنه هشتصد و هشتاد و هفت هجری روداده برادرش سلطان
محمد شاه بر تخت سلطنت جلوس نمود و به سلطان احمد شکر قلی گشته و زارتش فلقی خواجه محمود گیلانی مشهور
خواجه جهان بود و سی دی در ملک سلطان رونقی پدید آمده و ملک احمد و ملک نائب و دریا خان که غلامان سلطان
بودند لسی خواجه جهان تربیت یافته ملک احمد خطاب نظام الملکی و اقطاع جویر ممتاز گردیده و دریا خان لواء الملک
ملقب گشته اقطاع کاویل بدو فلقی گرفت اما بعد از شهادت خواجه موصوف در اندک زمانی ایشان دامای دیگر
رایت مخالفت افراشتند و هر کس هر جا که بود دم ادا و ملاغری زد و سلطان محمد شاه نوزده سال در دیار دکن سلطنت
نموده یک سال بعد از قتل خواجه محمود کاوان هجریست و هشت سالگی بتاریخ غره ماه صفر سال هشتصد و هشتاد و هفت
هجری فوت کرد تاریخ وفات او نیست +

تاریخ

۸۸۶

شنشای جهان سلطان محمد که در بحر فنا که فرو شد و دکن چون خراب از فتنه و خرابی و دکن تاریخ او شد

و کسر سلاطین عثمانیه روم و فتح قسطنطنیه

در کتاب هفت اقلیم مرقوم است که سلیمان شاه نامی که سیزده پست یا عور خان می پویند در فطرت مغول از حوالی
مرد و ماخان بجانب ولایت روم در حرکت آمد و در آن حدود بحاربه و مغانده کفار اشتغال داشت پس از چند گاه از
الاسیه رجعت کرده بکوالی حلب آمد و در پیش قلمه جویر خواست تا خیل خود را از فرات بگذرانند که در آب غرق شده
فوت گشت و در زیر قلمه مدفون گردید از و سه پسران ماندند سنفر و کوند خدی و ارطغرل سنفر و کوند خدی
با تاریخ بوطین اصلی شناسنامه و ارطغرل در ولایت روم ماند و همواره بجنگ کفار اقدام می نمود تا در سال ششصد
و هشتاد و هفت در سن نو سالگی پدر و این جهان فانی نمود و بعد از وی و بعد از شش عثمان بجای پدر سید و قلم
گردید و بر دین ملکستانی نشسته و در سال ششصد و هشتاد و هشت بر فراغ حصار دست یافت و نور خان بجای

۶۷۶
 این دولت را از آن گزید چه که شایسته موافق مایه رخ است اما در شصت و هشتاد و نه خطبه با هم اد خوانده اطلاق سلطنت بر روی کرد
 و کار او روز بروز بالا گرفته و بیرون تو حیات موفور دست داده بر بسیاری از ولایات استیلا یافت چون سی و هشت سال حکومت
 نمود و بر قصد ولایت و هفت هجری فوت گشته و در قبه بر ساد فون گردید بعد از وی اورخان بن عثمان بر سید پر شسته
 شهر و نزدیک را که از مغلات مابین روم است در سنه احدى و ثلثین و سبعایه بگرفت و با تمام سلیمان بادشاه و لدر شتر
 کلی بوی سخر گردید اما در صین فتح بلاد در تسع و خمین و سبعایه بقتل آمده اورخان نیز بعد از وی در سنه ستین و ستمایه
 در گذشت قیصری صاحب شمع خصوص المحکم و سراج الاموری در زمان دولت وی بوده بعد از اورخان سلطان
 بادشاه گردید او را خواند کار خواندند و او ابتدای سببی لک شاهین و قایدی ار نوس بیک او را در احدى و ستین
 سیمایه بگرفت و بصواب دید فرا خلیل غلامان کیسب را ملازم ساخت بیکجری نام نهاد و کلاه زر دوزی چند یا فیه بر
 ایشان گذاشت و از آن زمان اسکوف در میان ایشان پیدا شد و او بتدریج بسیاری از شهرهای روم را مفتوح خست
 و در سنه احدى و تسعین و سبعایه بجنگ لار فرنگ رفته غالب آمد و پس از آن بر سر تله استاده نظاره اطراف
 میکرد که ناگاه یکی از کفار که مجروح بود افتاد و خیزان متوجه وی گردید چون نزدیک رسید تیغی بوی حواله نموده بقتل
 رسانید از سلطان مراد و دلبران مانده بودند یکی یعقوب و دیگر سبب بایزید امرای دولت و اعیان مملکت یعقوب
 را هلاک ساخته بایزید را ببادشاهی برداشتند و او را ایلدرم بایزید میگفتند او بغایت غیور و قهار و متشکر و جبار بود و در
 هفتصد و نود و دو هجری استنول که آنرا قسطنطنیه نیز می گویند محاصره کرد چون شنید که سلاطین فرنگ جمع شده بدفع و جنگ
 اومی آیند فسخ اراده کرده با ده هزار سوار که همراه داشت باستقبال ایشان رایت جلادت برافراخت و فتح یافت و
 مردم کفار بقبول صحیح و ولایت هزار بودند و بسیاری از ایشان بقید اسیری گرفتار گردیدند القصد ایلدرم بایزید از آن
 فتح بلند آوازه شده از کمال غرور بنا بر حمایت سلطان احمد جلایر و قرا یوسف با امیر تیمور تنازع کرده معامله بمقابله انجام
 چنانچه در آخر سنه شصت و چهارمین الجانین صف کارزار راست شده بایزید بدست مردم امیر تیمور مقتید گردید و
 امیر تیمور مراحم سر و اندر شامل حال دی گردانیده اراده داشت که وی را مطلق العنان سازد که در فلال احوال
 غیرت غلو آورده بر مرض خفان و ضیق النفس در شصت و پنج وفات یافت مایه رخ فوت او ست فوت ایلدرم بایزید او را شش
 سپران بوده اند از طفل که در جنگ مذکور ناپدید شد هاتانام اصله او مصطفی بود و سلیمان و سلطان محمد و موسی
 و قاسم بعد وفات بایزید بر سرش سلطان سلیمان را بر دم اتلی برده بسلطنت نشاندند و سلطان محمد با اسیر رفت
 و موسی که در خدمت پدر مقتید گردیده بود از مجلس امیر تیمور خلاصی جست نقش دالد خود را بر سابرده بسلطنت نشست
 و سلیمان بادشاه موفور قصد وی کرده موسی به بلاد فرنگ گریخت و در مدینه کس بسیاری بر سر او جمع آمده بجانب
 سلیمان در حرکت نهادند و در قنیه سلیمان و رحام بود غافل بدان شهر درآمد سلیمان فی الفور از حمام برآمده راه فرار پیش
 گرفت قضا را گذر نفس بر روی افتاد و مردم آن موضع دیر اقبال آورده بر سرش نزد موسی آوردند هفت سال کامروا بود
 موسی صبی من حبث الاستقلال قائم مقام پدر گردیده ابتدا آن موضع را که در قتل برادرش جرات نموده بودند بقتل
 رسانید بعد چندی امر ابلطان محمد پیوسته بدفع او کوشیدند و در سال شصت و چهارده موسی بدست او افتاد
 محبوس بلکه مقتول گردید چون سلطان محمد برادر خود موسی را بزه کمان که بخت ترکان کرپش گویند از میان برد

بعد داشت و بادشاه محمد در شهر سمنه ثمان و شش و ثمانه دوشاد سلطنت صبور می گرفته پس خود سلطان مراد را بجای خود
نفاذ عزالت اختیار نمود و بایزید پادشاهی سلطنت کرد پس بزرگ اختر اصلا مضائقه در آن نه نمود چون در سمنه هشتصد و بیست
و پنج سلطان محمد فوت کرد پس شش سلطان مراد فرما کرد و اگر دید در اربع و شصین و ثمانه باجل طبع در گذشت در
مقامی بنظر آمد که در عمر چهل و نه سالگی فوت کرده و مدت سلطنت او سی سال و شش ماه و هشت روز بود بعد از او پسر
سلطان محمد در محرم سال مذکور بی مزاحمت غیر بر تخت سلطنت جلوس نمود مرتبه اش از آبا و اجداد در گذشت از جمله
مأمورینش یکی تسخیر استنبول است که دست تسلط هیچ پادشاهی بدان نرسیده بود و او آن بلده را در سال هشتصد و
پنجاه و هفت هجری و قمری بگرفت و یکی از فضلا تاریخ را بلده طیب یافته و این فتح بتاریخ بستم هجری الاول روز شنبه
سال هشتصد و پنجاه و هفت که مطابق بستم نهم منی ماه انگریزی سنه یک هزار چهار صد و پنجاه و سه میسوی بود واقع
شده باید داشت که اصل نام این شهر قسطنطنیه است که یکی از قیاصره روم که قسطنطین نام داشت قریب سه صد
سال قمری پیش از هجرت یعنی بتاریخ بستم ششم ماه نو مبر سال سه صد و بیست و نه میسوی بنیاد این بلده مظهر اندخته
و بتاسف قسطنطین بول نهاده اما چون این کلمه از زبان ترکان که محض بی علم بودند جاری نمیشد استنبول میگفتند
و حال این زبان نام شهر است و بعضی قسطنطنیه مینویسند باجمه بعد چند مدت میان سلطان محمد و حسن پادشاه که در بی حادث
شده مهم قتل و جدال کشید اگر چه از اول محمد پسر حسن پادشاه ابتدای از منقلای و برانهمزم ساخته خاص مراد را که التیر
مینرست بقتل رسانید اما در تاریخ سنه ثمان و شصین و ثمانه در چهل و دو آذر با بجان تلانی فریغین دست داده است
حسن پادشاه افتاد و زینل بیگ پسرش بقتل آمد غریزی بقصرک الله نصر آغوز را تاریخ این فتح یافته و مولانا
عبد الرحمن جامی چند قصیده در مدح سلطان محمد گفته که مطلع یکی از آن قصاید اینست که کسی بر سر بر
جاده و جلال به چون تو کرد کتاب فضل و کمال و سلطان محمد به یکی و یک نامی روزگار میگردد ایند نادرا آخیر بوم الخمس
بریح الاول سنه ست و ثمانین و ثمانه در حوالی کل و بری فوت گشت و تاریخ واقعه را فی بوم الخميس یافته اند پس از
پسرش سلطان بایزید قائم مقام او شد ذکرش بعد ازین خواهد آمد

سلطان جنید اردبیلی

از اولاد شیخ صفی الدین اردبیلی است که ذکرش در باب هشتم مرقوم شده بعد وفات پدر خود که شیخ ابراهیم نام داشت
در اردبیل بر سر پادشاهی نشسته بتلفیق سالکان طریق معرفت مشغول شد و در اندک روزی از دها م خاص و عام
شده غلبه سلطان جنید بجای رسید که مرزا جهان پناه که فرمانفرمای عراقین و از بایجان بود از زوال ملک خود
متوهم گردیده حکم نمود که در اردبیل توطن نماید چنانچه سلطان جنید بجان و بار بکر نهضت فرمود و امیر ابو الفتح حسن بیگ
که حاکم دیار بکر بود خواهر خود را که خدیجه نام داشت در سلک ازدواج او انعام داده در غایت عزت و تعظیم پوسه
سلوک نمود و شیخ جنید بعد از چند وقت طایفه از صوفیه را بخود مشفق ساخته جمیع امر غزادر سنه هشتصد و شصت
بجانب کرجهستان در حرکت آمد چون در ولایت شبروان درآمد امیر خلیل الله والی شبروان سر راه بروی گرفته
مهم نزار و جدال انجامید چون دمیدن صبح سلطنت خاندان صفویه را هنوز مصلحتی مقدر بود هر آینه بدست شروانشاه
انقاد و بقتل رسید و بعد از آن صوفیه دست متابعت بدامن سلطان حیدر که ارشد اولاد سلطان جنید و خواهر زاد

حسین بیگ بود و ده ویرا بر سر خلافت نفاذند و سلطان حیدر تاجی از سقر لا و قمر فزی که شش برده و از ده ترک بود ساخته
 بر تارک می نهاد و هر که بدست امداد و پی پیست از جهان جنس افری بوی میداد و چند هزار کس مال از قبایل اشراک حیدر
 کلاه سرخی بآنها عطا فرمود و همه را قزلباش لقب ساخت قزل نور ترکی سرخ و بایش بیست سواره چون امیر حسن بیگ
 بر مرز اجمان شاه و مرز سلطان ابوسعید نظر یافت بواسطه عقیدت و اخلاصی که نسبت بدان دو دمان داشت همیشه
 همیشه خود حلیه بیکی آغا زاد در سلک از دواج سلطان حیدر کشید از وی سه پسران حاصل شد که یکی از ان جمله شاه
 اسماعیل صفوی است که ذکرش بعد ازین مرقوم خواهد گردید و بسبب موصلت امیر حسن بیگ مواد سلطان حیدر
 رومی در از جایاد همواره بر نسبت والد خود و وفور ثروت ارباب غرا و جواد را در اعظم نظر میداشت تا در آخر اوقات
 حیات رایت نهضت بجانب در بند شروان برافراخت و فرخ یسار بن امیر خلیل الله که در ان زمان شروان
 شاه بود توهم نموده از سلطان یعقوب پسر حسن بیگ که او نیز از سلطان حیدر متوهم بود استمداد لشکر نمود و سلطان یعقوب
 سلیمان بیگ بابا چهار هزار سوار با ما و اوران ساخت و در نوادی ترسدان تلافی فرمودین است و از نزدیک بود که شروان
 شاه از معرکه سبزه خان بگریزد و اندک از شش تقدیر تیری عمر فرساکند یافته سبب انقطاع رشته حیات سلطان حیدر
 گردید و این واقعه در ماه شعبان سنه هشتصد و نود و سه هجری بوقوع آمده و سلطان یعقوب پسران او را دستگیر ساخته
 در قلعه منظر محبوس ساخت +

ذکر پادشاهان شروان

خاقان کبیر ملک منوچهر که خاقانی شاعر ملاح و بود بکثیر فضیلت و هنر پروری از جمیع پادشاهان شروان امتیاز فرودان
 داشت و شروان شاه از نسل بهرام جوین است و بهرام پنجاه پست بآرد و شیر یا بجان میرسد بعد از منوچهر و از ده
 نفر از اولاد وی در شروان حکومت نموده اند بدین نفع بعد از منوچهر و لش فرخ زاد بر سر حکومت تکیه زد و چون
 او فاند که مناسب مالک زمان امور مملکت گردید بعد از وی فرامرز بن که مناسب پای بر تخت حکومت نهاد و پس
 از وی فرخ زاد بن فرامرز بر سر حکومت صعود نمود و از عقب او کیقباد بعدل و داد گوشتید بعد از وی و کدش
 کاوس در تنها حکومت کرد و در هشتصد و هشتاد و چهار فوت کرد و پس از او پسرش هوشنگ پادشاه شد و در هشتصد
 و هشتاد و چهار وفات یافت و بعد از فوت هوشنگ ییالت به شیخ ابراهیم بن سلطان محمد رسید و با امیر تیمور موافق
 بود و در اکثر معارک همراهی کرده و در هشتصد و هشت و وفات یافته سلطان خلیل الله بن شیخ ابراهیم بعد از پدر بر تخت
 سلطنت جلوس نمود و بسبب اتفاق که سلطان خلیل تایمخ جلوس است او نیز نسبت پدر عمل نموده با اولاد امیر تیمور
 صداقت ورزید و در تبعیت می کوشید لهذا قرا سکنه رتر کمان بنا بر معاهدت صاحبقران در هشتصد و سی و یک
 لشکر شروان کشید و جمیع شهر دانات را تا در بند تاراج نمود و در هشتصد و سی و دو بهادرانش کیقباد و اسحاق
 و ششم نبوی خروج کرده خفت فاشش بوی رسانیدند و آخر معادنت مرز اشهرخ سرالیشان را رساند فتح گردانید
 در هشتصد و شصت و سه وفات کرد شروان شاه المشهور لغیرخ یسار بن سلطان خلیل بر اثر پدر و ارث ملک
 گشت و شروان شاه تایمخ جلوس است در عهد او سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر آذربایجان آمده و در قرا
 قشاق نمود و با حاکم شروان شاه طریق معادقت می نمود و چون خراسان از عمر خوراک و خلعت جایا به مرز قرا رسید

و چون بنا بر نپذیرد به عید حسن بیگ لوائی مخالفت برافراخت موجب ویرانی آن لشکر گردید و سلطان ابوسعید بقیه کشته
 بقتل رسید و چون فرخ یار نسبت بخاندان شیخ صفی حذری و قصدی اندیشیده بود بمکافات آن در قصد و شش
 بدست شاه اسماعیل صفوی کشته شد بعد از وی پسرش بهرام بیگ قائم مقام پدر خود گردید و در قصد دهفت فوت
 کرد و پس از وی برادرش غازی بیگ که ز غازی بیگی بدو منسوب است و آلی شده و رسنه ثمان و نسنامه و کده
 بعد از وی شیخ ابراهیم مشهور شیخ شاه بن فرخ یار و بعد از وی پسرش سلطان خلیل و بعد از وی شاه فرخ بن سلطان
 فرخ بن شیخ شاه قباوی حکومت یکی بعد دیگری پوشیدند و در وقتیکه طما سپ صفوی فتح شروان را پیش نهادیم
 ساخت شاه فرخ بقدم مخالفت پیش آمده و رسنه نصد و چهل و پنج بدست او افتاد و آن سلسله نشینی گردید.

سلطان بهلول لودی

ابن کالابن ابراهیم خان حاکم مغان بود و وقتیکه بهلول در شکم مادر بود خانه بر مادرش افتاد و جان داد پدرش بزرودی
 شکم زن چاک زده سپرد را بر آورده و بهلول نام نهاده بهلول و رسنه هشتصد و پنجاه و پنج غایب سلطان علاءالدین
 این سلطان محمد شاه بادشاه دہلی که در بد او ن استقامت داشت بر جام خان وزیر او که حاست دہلی بیکر و شلو
 گشته دہلی را متصرف شد و در رسنه هشتصد و پنجاه و شش غلبه و سک که بنام خود کرده بتاریخ بست و پنجم ذی حجه تخت
 جلوس نمود و تاریخ جلوس نیست.

تاریخ

شاه بهلول چون تخت نشست	عدل و سازد زب ملک سست	گفت دل سال بیت با تو گفت	که بهار جلوس سلطنت است
------------------------	-----------------------	--------------------------	------------------------

او را مکرر با سلطان محمود شاه و پسرش محمد شاه شرفی مقامه و محاربه دست داده و چون بوقت سلطان حسین شرف
 پسر محمود شاه رسید تا چند سال با او صلح قرار گرفت باز میان ایشان نزاع قائم گردید و مدتی بین الجانشین محاربه بود
 اما هر مرتبه سلطان حسین هزیمت یافته و سلطان بهلول بعد سلطنت سی و هشت سال و هشت ماه و هشت روز در
 سده هشتصد و نود و چهار مرین گشته بتاریخ دوم ماه شعبان وفات یافت و پسرش کندرشاه بر جای
 او نشست مقبره او در دہلی متصل درگاه شیخ نصیر الدین محمد و پسر او دہلی واقع است تاریخ وفات سلطان
 بهلول نیست.

تاریخ

بهشتی نود و چهار رفت از عالم	خدا و ملک شان جهان گشاید	انتیج ملک شان بیک و نه اهل	ابر و محال شمیر و خنجر مصول
------------------------------	--------------------------	----------------------------	-----------------------------

تاریخ بتعمیه

شاه عالم بهلول که دیدی	افشاده و لطافت جلیان جلالت	در خلعت و گفت مروارید صفت	قصه پیغمبر عالم ارواح رسالت
------------------------	----------------------------	---------------------------	-----------------------------

خواجه حمید الدین احمر از قشند

در زمان سلطان ابوسعید مرزا و عمر شیخ مرزا در حیات بوده و آن هر دو با دشمنان ارادت و اخلاص و اعتقاد و بیازند
 بسیاری با او داشتند و مولوی جامی که یکی از مردمان او بود در نسخه بو سف تر لیا (او را یاد کرده است) چو فقر اندر
 قباوی کتب ای آمد به تدبیر حمید الله آمد و وفات خواجه موصوف در سمرقند بسال هشتصد و نود و شش بمهر

روی داد و امیر علی شیر که وزیر سلطان حسین مرزا بود تاریخ را خلد بدین یافتند که بگویند که در سال الفاشش بقدر دویسم بخود و ملک است

تاریخ

نظر حق و فضل و طاعت اله	خواجه حق فاضل است	غرت و دودمان ابرار است	شرف خاندان احرار است
از جودش زیاده برضو بود	کنه بنیاد دین از دود بود	از زمان سرورش چو بشنو	سال مولودان خدایین صو
شب شب که خواهم نقل نزد	سلخ ماه برج الا دل بود	سال الفاشش بگو بلا ایشباه	خواجه عابدان عابد الله
	در هر قندم قدش میدان	بر سرورش سندی میدان	

مرزا عمر شیخ

ابن سلطان ابوسعید مرزا از اولاد امیر محمود صاحبقران است در سنه هشتصد و شصت و سه متولد شده پدرش سلطان ابوسعید نسبت به فرزندان دیگر ایشان را دوست تر میداشتند و از فرط توجه در نگاهداشت ملک موروثی ولایت اند جان و آن قوای را بایشان داده بودند و ایشان را ولایت را که حدود و مملکتان بود بموئی ضبط فرمود که لشکر بیگانه را محال عبور بان حدود و نبود بلکه ایشان همواره با کاشانی پونس خان تاخت می آورد بعد از وفات پدر در سنه هشتصد و هفتاد و سه با اتفاق امراد اعیان مملکت بر سریر فرمانروای فرغانه که اند جان بای تخت و یکی از شهرهای انجاست شکر شده مرام بصحت و رویشان خدا شناس متوجه بود علی الخصوص بخواجه ناصر الدین عبید الله احرار نهایت اخلاص و نیازمندی داشتند و اخیکت پایه تخت مرزا عمر شیخ بوده و آن بر جرمی عظیم واقع شده بحسب تقدیر بر رزد و در شب چهارم رمضان سال هشتصد و نود و نه بحالی که کوثر خانه که بر یکی از عمارات بود نشسته تماشا می نمود که آن جبرانیم از خدع کاران از گشتن جر خردار شده بمیرزا آگاهی داد مرزا بر خاسته یک بای در کفش آورده بود که آن جبرانیم جدا شد و آن بادشاه با دج علوی شتافتند من فرغش پس دانه سال رسیده بود و ایام سلطنت نسبت و شش سال و دو ماه بود ایشان سه سپهران دینج دختران و گشتند بزرگترین پسران باعتبار صورت و سنه ظمیر الدین محمد بایر شاه بود و دیم مرزا جامنگه و سوم مرزا ناصر

مولانا نور الدین محمد الرحمان مشهور بمولوی جامی

در سوره هفت اقلیم مرقوم است که لغات فضا ل و کما لاش مانند فردغ اقباب موز سادع مرصع ربیع سکون بود صاحب شجاعت آورده که جد ایشان مولانا شمس الدین محمد دشتی بوده منسوب بحکله دشت اصفهان که نابز نواب زمان از وطن بر آمده بخراسان افتاده و در قصبه جام توطن گزیده بود و والد او مولانا نظام الدین احمد دشتی نام داشت و جامی در جام در نسبت و سوم شعبان سنه هشتصد و هفتاد متولد گشته و بدان سبب جامی مخلص فرموده در دار السلطنت بهرات مسکن گزید و مولد جام دین محمد بن جعفر جام شیخ سلامی است و لاجرم در جریده اشعار و بدو معنی تخلص جامی است و در عنوان شبنام تحصیل علوم نموده سدا اقران گردید و در عهد سلطان ابوسعید بخدا شناسی و خدا پرستی شهرت یافته قبول خاص عام گشت و در عهد سلطان حسین با اقرار بیشتر از پیشتر قبول یافت و امیر علی شیر غاشبه اقتصاد و در آن زمان جوشت و جامی بخدایت خواجه عبید الله احرار اخلاص و اتحاد بسیار داشت و از خلفای مولانا جامی کاشغری بود و ایضا او بسیار است از جمله تصنیفات او یکی نسخه ایست که در سنه هشتصد و هشتاد و نه هجری با تمام رسانیده

در آنوقت عمرش بمقدار رسیده بود چنانچه میگوید **مرا هفتاد و هفت سال و نواست و نه ماه و نواست و نه روز و نواست و نه شب**

تاریخ کتاب یوسف زلیخا

علمی این جنس فاخر **رسید آخرین سی باختر** که باشد بعد از آن سال مجدد **نهم سال از نهم عشر از نهم صد**
از آخر مصره قطعه مذکور تاریخ منوال بر بی آید یعنی نهم سال از نهم عشر سال هشتاد و دو شد و بهم صد سال شصت و شش سال هشتاد و هشتاد و نه شد فقط و جامی بسن هشتاد و یک الی روز جمعه چهارم محرم سال شصت و نود و هشت یا که شصت و نود و نه هجری ازین جهان قانی بعالم باقی انتقال نموده و مولانا عبید الغفور لاری مدت حیات وی را از حروف کاس که سینه جام است استخراج کرده و این تاریخ در دفات او از مولف این اوراق است

تاریخ از مولف

جامی آن استاد فصل و منبر **رفت از کتب جهان بجهان** طفلی جت حرفت ناخوش **الفتش صاد و ضاد و طایر و غوا**

تاریخ از مخبر الوداد صلیین

افصح بی نظیر جامی بود **لمالات علم نامه بود** در تصنیف آن معلی شان **عدد جام شد رقم بر خوان**
شب آید بود نور و نسیم **بنایت ریب از ربع دوم** که زد بنا گذشت عادت فر **جانب اشعاع منبت طبع**
ما نغم گفت سال رحلت او **جای جامی بهشت عدن کبر**

و این دو تاریخ از نواریج مرآت جهان ناموخته شد

تاریخ

جامی که بود بلبل جنبت تعمیر شد **فی روضه کبریا رضوا الشما** که کف نواشت روزان بر در **تاریخ درین قتل و کان امین**

ایضا

نقط آفاق حضرت جامی **کان فی یقینته الوداد نور** کرد جلالت زدهر شیخ **چهارم روز ماه شورا**

پهلوان محمد مشهدی

از نوادار عصاره سرچسل پهلوانان روزگار بوده و به ما مرسلطان حسین مرزا و امیر علی شیر بود در سنه تسع و تسعین و ثمانه در بهرات در گذشت و چونکه مولوی جامی یک سال پیش از وفات کرده چنانچه امیر علی شیر در تاریخ و کاشف این قطعه گفته و این تاریخ با سلوب غرائب واقع شده که یک عبارت تاریخ فوت و کس ظاهر شده شود و لفظ مخدومی در اینجا اشاره بر مولوی جامی است

تاریخ

محمد پهلوان هفت کشور **که در پیشش نبود اقران** سر و حلقه اهل طریقت **که رفت از قید گیتی فلان البال**
ز بعد قطب عالم حاکم جام **که از مخدوم دوران بود بی قال** پس از سال سوئی حقت فرمود **ازین دیرینه دور مختلف حال**
که بر کسی تاریخ نوشتش **که نوشت بعد مخدومی یکسال**

ازین تاریخ صحت ظاهر است که سال وفات مولوی عبدالرحمان جامی سنه هشتاد و نود و هشت است

کمال الحق والدین شیخ سیحون که آمد حبس فرموده حالش زردی نوبیه نارنج فوشش شود حاصل زناهم دکنش ۹-۱
اگر چه مواع را از سال فوشش شبیه است اما ازین نارنج چنان مستفاد میگردد که او در سنه نهصد و یک هجری فوت کرد
یعنی اگر از عدد حروف شیخ عدد حروف چو دور که ده شود نارنج بر آید +

روز شنبه شانزدهم رمضان سال نصد و چهار هجری فوت کرده امیر سلطان ابراهیم امینی تالیس مخ چنین یافته .

آن پیر که شمع عشق اورا	از عین شهود بود مشهود	منسوب بروح در حقیقت	ز نسبت هر دو کون مقصود
شد روی جهان گشت نایخ	شبنم که ز صوم شانه زده بود		

در ایام دولت سلطان یعقوب بن حسن بیگ از طبس با وزیر بایجان شتافته و چند گاه در ظل تشریت آن بادشاه
گذرا بنده چون در سنه نهصد و چهار بهرات آید ابو الغازی سلطان حسین مرزا صدارت پسر بدین و مهم و او خایان
را برای صواب نمایش فتویض او نمود و مولانا فیض الدین تاجرخ صدارت او نظیم فرمود و

ای آنکه زیاده شد از تو قد فرستاد و راجع صد آنکه در فرستاد ای صد فرستاد صاحب عالی قدر و نایب ممدارت تو شد صد فرستاد ۱۰۴

صاحب تفسیر حسینی است بمعصم ملا عبدالرحمان جامی لودھی در سنہ ہجری ۱۰۰۰۔

ملا مع و فیاض لانا حبیبی کا شرف
 آنکھ کج معرفت در مخزن لہا
 دیدش دلقہ بر سبب عرش شرف
 از بی تارخ منکو منہ ما عرش باد
 گفتش تاریخ فوت چیست و جہاد
 ملا مع و فیاض لانا حبیبی کا شرف

مخلص به لوی خلع صدق بگنجینه بهادر است و بگنجینه بهادر در زمان سلطان ابوسعید از مقبران درگاه او بود و
جدادش میر ابوسعید و رسلک اعظم امرای بالقرامزاجه سلطان حسین مرزا تنظم و امیر علی شیر وزیر
مرزا سلطان حسین بادشاه خراسان بوده که پس کس را آن پایه و منزلت نبود علما و مورخان تالیف بسیار
بنام او نوشته اند مشغول است که میرزا بر عدم توجه بجانب تایل به نیت اشتها یافته بود و مولانا بنای قصیده در
روح او گفته صله چنانکه مطبوع او بود و بنورسید بنار علیه آن قصیده را با اسم سلطان احمد میرزای قوم سلطان یزد
مرزا کرده بدو گذراند این غنچه میبوع میر شده نسبت بملابنای در مقام کلفت شد مولانا جهت تلافی این قطعه
را نوشته بملازمتش فرستاد قطعه دختر اینکه بفرستد هر کی را بشوهری دادم + آنکه کاسین غدا و غنی بود +

در گذر فتنه بگری دادم و امیر علیش بیشتر از بیشتر رنجیده پر دانه قتلش از با و فاه حاصل ساخت و مولانا جلالتوده بطرف
 مادر النور رفت ولادت او در سنه هشتصد و چهل و چهار و وفات او در سنه یکشبه یازدهم جمادی الاول سنه
 نهصد و شش بود یکی از فضلا تاریخ و فاشش در سلسله نظم آورده +

تاریخ

آن میر بلند قدر وانی رتبت چون کرد این جهان محبت ملت از سال وفات بجای او رسید داد و دیوبند من که محبت چیت
 و مولانا صاحب دارا قصیده در مرثیه او گفته که از مصرعه اول هر بیت تاریخ ولادت و از مصرعه دیگر تاریخ وفات
 می بر آید این چند بیت از آن است +

تاریخ

ای فکرت سدا و میر نیان کرد ۱۸۴۲ ای اجل ملک جهان را بدین آفریده اگر ده گاه از جفا بران دل صیقل ده اگر ز کینه بملاک صند سلطان کرد
 کرده جهان کین بنیاده و نام ۱۸۴۲ هر زمان کینه جوئی صید صندان کرده

شیخ سعاد الدین

در سیر العارفين مرقوم است که او از جمله شایخان عظام بوده و از روی علم ظاهر و باطن آثار جنید و بایزید را طواریش بود
 معاصر سلطان بهلول لودی بوده و برادر حنفی ایشان شیخ اسحاق نام داشت وفات او در بقعه هم ماه جمادی الاول
 شاید که در سنه نهصد و هفت طبع شده و مدفن او بالای حوض شمس در دلی واقع است و این تاریخ در وفات او

در سیر العارفين مرقوم است +

تاریخ

مرشدی انیس و شاه سعاد الدین بر سر بر عرش آمد کام او هشت غلده آید تمام او اگر بر سر یک سال از خوش بگوشت آمده بزم
 یعنی عدد عبارت هشت را که بقصد پنج میشود با عدد اسم او سعاد الدین که دو صد و دو میشود یکجا کرده آید

تاریخ فوت بر آید +

مولانا عابد الجلیل

از افاضل بهرات بود در سنه نهصد و یازده در آنجا فوت کرد و تاریخ فوتش اینی گفته

تاریخ

افسوس از آن سپردانش کش بود و ابر سبزه افغان تاریخ وفات او خبر نگفت علامه بی مثال آن
 سلطان محمود مرزا بن یونس خان

بعد از رحلت پدر در سنه نهصد و دوازده دلی مغلستان شد و آخر بدست شاهی بیگ خان گرفتار گشته برب دیا
 خجده بقتل رسید و لب در بای خجده تاریخ این واقعه است قتلش باید که در سنه نهصد و چهارده وقوع یافته

در مسجد موحده

در خلاصه القدر تاریخ مرقوم است که این مسجد تعمیر کرده میان بهونه است و میان بهونه از سادات عظام و وزرای کرام سکندرشاه
 لودی بود گویند که میان بهونه نوعی دانش و فراست داشت که زودی سلطان سکندر دکنه غله موحده که در

سجده خالص و بی نظیرش در آمد و بود و در کشته بر صفت میان چون داد و کور نشات بجا آورده مقتضای فکرت بلند بخاطر آورد که چون این دولت سعادت دست بوس بادشاه یافته فکری باید کرد که حیات ابدی باید آنرا در باغچه ششمن خود کاشته مراسم خرم و احتیاط در پرورش آن کار بر و از و چند خوشه بر آمد چون نخته شد زیاده از و و صد دانه بهم رسید همچنین چند سال علی التواتر کاشته حاصلات آن سال بسال بهم رسانیده مبلغ فراوان پیدا کرد و ازان مبلغها در شهر و بیله مسجدی بعمارت متین احداث نموده حقیقت آن دانه و احداث مسجد بعرض بادشاه رسانید سلطان بعقل و دانش او آفرین کرده بغنیایات بادشاهانه و افزایش مواجب سرفراز گردانید و آن مسجد با اسم مسجد موده موسوم گشت و محال در دست قائم است و همان تمام شهرت دارد اما از میندگان آن نواحی اندرون مسجد مذکور خانه خود بساخته اند و در اینجا می مانند این مسجد شاید که چند سال بعد از سال نهصد احداث یافته بود گویند که چون سلطان سکندر نوجوان بود کاری که پسندیده خورد و ازان ولایتی بادشاهان بناسخد بی مشورت در زامی نمود چنانچه انجمن وزیر صاحب تدبیر را بدون وقوع هیچ تعقیب و عقید ساخت و غیر از جرمی که از و قتل لازم آمد آن بگناه را بقتل رسانید اما در تاریخ فرشته مرقوم است که پسر بادشاه یعنی سلطان ابراهیم حسین در زمان خود میان بهوز را همراه دیگر مجربان که در قید بودند مقتول ساخت.

ابوالغازی سلطان حسین مرزا

ابن مرزا منصور بن ابوالقاسم مرزا عمر شیخ بن امیر تیمور صاحبقران است چون سلطان ابوسعید مرزا در سنه هشتصد و نهماد و سه هجری بدرست حسن بیگ افتاده بقتل رسید بهرات و غیره بدرست سلطان حسین افتاد و در دهم ماه رمضان سنه ثلث و سبعین و شمانه و در دار السلطنه بهرات بر تخت شاهی نشست و بعد گشت مرزا یار و کار محمد برنامی ملک خراسان ستولی گشت و امیر نظام الدین علی شیر وزیر او بود و سلطان حسین مرزا در بهرات مکانی تمیز نموده که آن را تخت سفر گویند و حالا هم موجود است هنگام احداث آن مکان مرزا حکم کرده بود که هر که شراب خورد سزا او همین باشد که او را بتخت سفر کار آوردن سنگ و خشت مشغول سازند چنانچه ازین بیت مستفاد میگردد که هر که با لاله رخا باده گلزنک کند به حکم مرزا است که بر تخت سفر سنگ کشد به و مولانا عبد الرحمان جامی که در زمان او بود نسخه یوسف زینخارا بنام او نظم نموده چنانچه گفته است درین مین آنکه چون انسان عین است به جهان فردی سلطان حسین است به و وفات سلطان حسین مرزا در ماه محرم سنه نهصد و دوازده هجری بوفور آمده و در طبقه اکبری مرقوم است که در سنه نهصد و یازده بنای رخ شازدهم ذی الحجه فوت کرده مدت عمر او هفتاد سال و ده حکومت سی و هشت سال و چهار ماه بود و در بهرات مدفون است بعد از وی فرزند لعل الزمان مرزا و مظفر حسین مرزا با اتفاق بر تخت نشستند بولوی جامی در صفت مظفر حسین در کتاب مسطور این بیت در معال گفته است درین میدان که با دا خالی از و به و فلک طاس نمی را پر فرج کرد به بعد از آنکه شاه یک ماورالنهر را مسخر ساخت عظیم تسخیر مملکت خراسان نمود و در سنه نهصد و سیزده بهرات آمد و این هر دو مرزایان که شب و روز بخر شراب خورد کاری دیگرند آشنند از خواب غفلت بیدار شده صفت آرائی نمودند محارب صعب روی نمود و شکست بر لشکر مرزایان افتاد و مظفر حسین که نخته بطرف قندهار رفت و در اینجا کشته شد و بدین الزمان مرزا بطرف روم قرار نمود

در مرآت جهان نام قوم است که چون در سناحدی و تسامه مرزای کجک که غنای زاده سلطان حسین بود از سفر حجاز مراجعت نمود از جمله تشوفا که بر سیل پیشکش برزنا گذرانید بقیه ششتر مرغی بود چون بعد انقضای دو سال خواست که آنان بقیه کانس که بجز ترتیب نماید هرگاه آنرا دوباره نمودند از میان آن بقیه بجز زنده بیرون خرامید +

سلطان سکندر شاه لودی عروت نظام خان

در راه حمادی الاصل سنه هشتصد و بیست و نه هجری از شکم بنا دختر زرگر که مشهور به بی بی سناری بود تولد پذیرفته بعد وفات پدر خود یعنی سلطان بهلول لودی در راه شعبان سنه هشتصد و نود و چهار هجری در دلی بر تخت سلطنت نشست نام اصلی او که نظام خان بود به علاءالدین سکندر شاه ملقب ساخت و بر طریق پدر رعایت دین و ملت بر جمیع امور مقدم میداد در عهد او خلق آسوده و نام ظلم و تعدی نمانده و در ممالک دی رواج اسلام نهانی رسید که رسم کافری منحل گشت و معبد های هندوان خراب شد و در شهر انشان کفر غاند چنانچه در آن دیار کاروان سدرای ساخته خباز و قصاب و طبایخ تعیین نمود اگر هندوی اینجا غل کردی دمی سروریش ترا شنیدی از دی گنایگاران سبک رفتند روزی هندوی در باب غل دمی سر ترا شنید مدد خواست مسلمان گفت صریحا دشوار است اگر خواهی حکمت کنم هندو قبول نمود پس آن مسلمان او را بر هند ساخت و دستمای دی پس پست بر لبست و چایک زنمان او را بر دریا آورد و حجام را طلبیده گفته سروریش این بد بخت را تراش حجام دمی سروریش او را ترا شنید و همان طریق لبسته در سن در گردن انداخته و در دریا غوطه دهانید بدین روش غل بیسر شد اهل اوست که بلد اگره را که در تخت بیانه بود و در زمان اسلام کاهی تخت نشین نشده بود در سنه تسع و تسعمانه پای تخت ساخته حصار سری را که بدلی شهرت یافته بود ترک داد و نیز مانند پدر با سلطان حسین شرفی و سلطان علاءالدین باوشاه ننگاله جنگها داشت در عهد او در سناحدی و تسامه روز یکشنبه سوم ماه صفر در اکثر بلاد هندوستان مخصوص در بلده اگره زلزله عظیم شد چنانکه کوه ها بلرزید و در آمد و عمارات عالی محکم از هم ریخت زنده ها قیامت پذیر داشتند و مرده ها حشر انگاشتند چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد +

تاریخ

در سنه هشتصد و نود و چهار از زلزله اگره و سواد اگره چون مر حله با آنکه بنایش همه محکم بود از دوزخ شد عالیها سافلها در آئین اکبری مرقوم است که کبر حوله که مشهور در هندوان است در زمان او بود و قبرش در رتن پور است و سلطان سکندر در بلده اگره بتاریخ هفتم ماه ذی قعدة روز یکشنبه سال نهصد و پانزده هجری فوت کرده مدت سلطنت او بیست و یک سال و چند ماه بود و تاریخ وفاتش نیست +

تاریخ

چون حضرت عالم نظام خان سلطان جهان بتنگ حافی زاده و نامش جهان بینده چشم هرگز از مرگش از حال عالم گفتا سرش تاری شد سلطان بایرید این سلطان محمد بن سلطان مراد بادشاه دوم بعد وفات سلطان محمد که پدر او بود در روز سه شنبه نوزدهم شهر ریح الاصل سنه هشتصد و هشتاد و شش در دوم سلطنت

حضرت شمس در اواخر سلطنت صاحب اقتدار گشته ولایت پیش از پیش مفتوح ساخت مخصوص ولایت حاصل الیه یکی که از اقطاع
ولایت فرنگ است در زمان عبدالرحمان جای سلسله الذب را با هم او کرده چنانچه ازین چند بیت ظاهر میشود و از برای آنکه
مصر و آفران روی حساب موافق سال جلوس است +

تاریخ

کاش از شیران کنون بودی	الفضل همیشه فسر موی بودی	تاز دعوی عدل شمرنده	خسروی بر دم راشدی بنده
مهر سلطان	مهر سلطان	باینده ابله دم شمرنده	دوران

و سلطان باینده پسران بودند سلطان احمد و سلطان توخت و سلطان سلیم و سلطان باینده بنارنج سته شان
و عشره و ستمانه وفات یافت و پیشش سلطان سلیم بجای او نشست +

میرافقیل خواب بین

پسر سلطان علی خواب بین است گویند که این هر دو عزیزان هر که خواب استندی خواب ویدندی بنابران خواب بین شهر
سندند و سلطان حسین بزرگ نسبت بر پسر سلطان علی التفات و مهری بسیار میفرمود در سینه نهصد و بیست و یک
در گنجینه تا پنج وفات او نیست +

تاریخ

سید عالی نسب سلطان علی	آنکه گنجش خرد ز ایل نقین	هر راجون خواب بینی بنده بود	سال فوت اوست بر خواب بزر
------------------------	--------------------------	-----------------------------	--------------------------

تاریخ حوض چار سو

که حسن خان شاه لودر شهر هرات در سینه نهصد و بیست و پنج هجری احداث نموده و بران گنبدی عالی ساخته و نام آن حوض
چار سونهاده +

تاریخ

ز لکین بنای ملک هری بر که
و هرات را هری بنر گویند چنانچه ازین رباعی مستفاد میگردد +

رباعی

در اسب نهاده است هری بنیام	کشتاب برو نهایی دیگر بنیام	هر پس از ان علقی دیگر کرد	اسکندر روی شهر بهر داد بهرام
----------------------------	----------------------------	---------------------------	------------------------------

تاریخ

آنکه کسی برسد ز لودر شهر بنر که
اگر چنان راست خوابی گفت ابو لک

خواجه صفی ولد خواجه نعمت الله

چون پیش چند گاه بوزارت سلطان ابوسعید قیام میزد و چندی در سایه تربیت نظام الدین علی شیر لبر برده و گاه
است بر ملازمت بدیع الزمان مرزائی گشت بنابران صفی مخلص کرده در شاعری مرید علی و در فضیلت و در
اولی داشت دیوان غزل او امر در مداول است بنارنج سلطانزدهم شعبان شابد که در سینه نهصد و بیست و شش
هجری ازین عالم رحلت نمود و مراسم در هرات است امیر سلطان ابوالحسین ابنه بنارنج فوت او در چنین
گفتند +

تاریخ

چون بی آن چشم فردا مردم | در برابر جل گشت خان چون غم | پرسید دل ازین که چه آید تاریخ | گفتم زهرات آمده روز دوم

۹۲۶

سلطان سلیم بن سلطان بایزید پادشاه روم

ولادتش در سنه هشتصد و هشتاد و هفت هجری بوده و بعد از شوب و موم ساجن پدر خود را در پیچیدیم صفی سینه نهصد و پنجاه و دو روم پراورنگ فرمانروای برآمد بعد از جلوس متوجه پرسا گردید و هشت نفر از برادر زادای خود را که در اینجا بودند بدست آورده بقتل رسانید و از اینجا متوجه منیا گردید برادرش قورخت از وصول او خبردار شده و یکی از جبال گزینان و آخر ظاهر گشته بقتل رسید و سلطان احمد نیز که برادر خود را بود بعد چندی مقتول گردید چون از دغ اقر با باز پرداخت لشکری باذربایجان کشید چون خسرو ایران شاه اسماعیل ماضی که اول پادشاه از سلاطین صفویه است در همدان از آمدن او آنها یافت با دوازده هزار سوار عنان بجانب او کشید و در اوایل رجب سنه عشرين و تسعمائة در لبت قمر سنگی تبریز بموضع جالداران تقارب فریقین دست داده قتال صعب رونمود و کس بسیاری از سپاه ایران بزرخم تنگ و دشمنان نیز جنگ گشته گردید و سلطان سلیم به تبریز آمده هشت روز در آن شهر توقف نمود و در آخر ماه طبل کوچ زده بصوب روم در حرکت آمد و در سنه احدى و عشرين و تسعمائة قلعه کراخ را از تصرف گماشتگان شاه اسماعیل بیرون آورد و در سنه اثنی و عشرين و تسعمائة با سلطان قانصو غوری صف جلال و قتال آراسته و کلا مصر و شام را تسخیر نمود و عرب و دیگر بسیار ملکها را فتح کرده پس از سلطنت هشت سال و هشت ماه و هشت روز در شب جمعه ششم شوال سنه ست و عشرين و تسعمائة بادل چرست و دست تپی بوادی خاموشان منزل گیرند بعد از وی پسرش سلطان سلیمان بجای او نشست و قریب چهل و هشت سال پادشاهی نمود.

مولانا عبد الله هاشمی

خواهرزاده مولانا عبد الرحمن جامی است و مولد او جام است زبده شعرا و افصح فصحا بود و در نظم مثنوی از سایر شاعران عصر کوی تمویق رلوده از تصنیفات او ست خسرو و شیرین و هفت منظر و لیلی و چگون و تیمور نامه در سنه نهصد و بیست و هفت فوت کرده و در قصه خرم و مد فون است تاریخ و فانش را عزیزی جامی ثانی چو شد یافته و دیگری چنین گفته

تاریخ

گفت تاریخ قوت اولیسیه نم ز عقل | از شاعر شمان شاعران طلب

۹۲۷

میر غیاث الدین محمد ابن امیر یوسف

از افاضل سلطنت کرام بود چون آفتاب اقبال شاه اسماعیل صفوی از افق هرات طلوع گشت تحت زمام قضایای شمر عیبه تمام ممالک خراسان را در قبضه افتداری نهاد و پس از آن امارت بر منصب عداوت افزود و صاحب طبل و علم و خیل و چشمش گردانید امیر خان که حاکم خراسان بود جد برده او را روز چهارشنبه بیستم رجب سنه نهصد و بیست و هفت هجری بقتل رسانید گویند که در آن محل قطعه گفته نزد امیر مذکور فرستاد و این یک بیت از آن جمله است
بنای ارجه مرا میکشی و لیک به من چه که عاقبت چه کند با تو خون حق من + خواجہ ضیاء الدین میر محمد ابن بیگانه تاریخ فوت او گفته

تاریخ

۹۲۶	چون میر محمد غفلت آل عباس	دین و وزیر نازق بنی دارا غفل	تاریخ شهادتش رقم کرد و ضیا	والله شهید بودی المومنین
۹۲۶	چون کرد بنیخ جانستان چرم غفل	از لوح زمانه نام میرک را حکا	گفتیم که خیال آن واقعه	دل گفت که قتل شدگان میرک

مولانا سیدی

بحر طبع و استقامت ذہن قدوہ شعری ازمان بود مولد کش قصه طهران است من اعمال ری داد با نجم ثانی و میر عبدالباقی
و خواجہ حبیب اللہ کہ از امر او ارکان دولت شاہ اسمعیل صفوی بودند اتحاد تمام داشت میان او و دودہ شہوہ قوام الدین
نوربخش عداوت جانی بود تا آنکہ قوام الدین در سنہ ثلثین و ستمائہ نیم شبی برو غافل ریختہ نخل جالش را از پا در آورد و این
قطعه در تاریخ وفات اوست ابانج عدد کم میشود و شاید کہ در سنہ نصد و بیست و پنج وفات کہ باشد و اللہ اعلم

تاریخ

۹۲۵	تا دالعه امید سے مظلوم	گو بنا حق شهید شد ناگاه	شب پنجاب من آمد و فرمود	کای ز سر درون من آگاه
		بہر تاریخ قتل من نویس	آہ از خون ناحق من آہ	

شاہ اسمعیل صفوی

اول اوست از سلاطین صفویہ کہ بر تخت ایران نشسته پدرش سلطان حیدر رازا و لاؤ شیخ صفی الدین اردبیلی است کہ از پیش
پیش ازین مرقوم گشته ولادت شاہ اسمعیل در بیست و پنجم ماہ رجب سنہ ہشتصد و نو و دو و بوقوع آمد و طلوع نیز شاہ اسمعیل
و بدو ولایت قریل باش تاریخ میلاد اوست چون پدرش سلطان حیدر در محاربه کہ با شہر دان شاہ رودادہ بود و
سنہ ہشتصد و نو و دو ہجری گشته شد پدرش شاہ اسمعیل کہ یک سالہ بود بہرست شد و ان شاہ افتاد و بعد از چند سال
از خوف سلطان یعقوب گر نیختہ خفیدہ در کبدان بسر می برد و در انجام میدان پدرش از ہر جانب جمع شدند تا آنکہ دیدند
سنہ نصد و شش بعزم انتقام خون پدر و جد خود کہ از دست فرخ یار بن سلطان خلیل اللہ والی شہر دان قریل
رسیدہ بود لشکری جمع ساختہ بر سر اورفت و در محاربه کہ او را بہرست آوردہ بلکہ سستی فرستاد و در سنہ سبع و ستمائہ
در حوالی شہر دان برالوند بیگ آق قویلو غالب آمد و در اندک روزگار بسیاری از ممالک ایران را فتح کردہ بر تخت سلطنت
نشست و لقب بشاہ اسمعیل صفوی شد مذہب اشاع شدہ در ایران از وقت او و مراج و دولتی پذیرفتہ چنانچہ
اہل توران تاریخ جلوس او را کہ در سنہ نصد و شش دست دادہ مذہب نامحق یافتہ اند و صاحب طبع در ایران این را
سفینہ بہ عبارت عربی در دست کردہ مذہبناحق غرض کہ شاہ اسمعیل ہر جا کہ میرفت نسیم عنایت ازلی بلا گردان شفقہ
لوامی دولتش میشد در سنہ نصد و ہشت قلعه فیروزہ را بہرست آورد و لشکرش بعزم تخریب حصار استاکہ حسین
کیا جلاوی و مراد بیگ شالو با سپاہ فراوان در ان قلعه متحصن شدہ بود رفتند چون آن حصار را گرفتند حکم کردند
چاہل حصار را ہلاک ساختند و مراد بیگ را بر آتش کباب نمودند و صوفیان در حضور شاہ او را بخور و نذوہ حسین
در قبضہ کردہ چندان جفا و آزار دادند کہ خود را بکشت چون در سنہ نصد و شانزہ ہجری بر شایر خان والی خراسان

که او را شیبک از یک و محمد خان شیبانی و شاهی یک خان نیز خوانند رفت و بر خراسان ستولی گشت تا به پنج من در خوار
 فتح شاه و دین پناه یافتند و چون شائبه خان در معرکه کشته شد شاه سبیل فرمود تا کاسه سر او را در طلا گرفته و در آن
 شراب خورند و چنانچه مرزا قاسم کوبه بادی در بناب در مدح شاه گفته است هنوزش غروری مگر در سر است
 که بزم جوگوشاه را ساز است به منقول است که چون خواجه کمال الدین محمود که وزیر شائبه خان بود در واقعه مرد کسپر شد
 در وقتیکه آن کاسه فرزند در راه پاریس گزیده باده عشرت ازان می نوشید خواجه در مقابل شاه در صفت گرفتاران
 استاده بود شاه بلو خطاب فرموده گفت که خواجه این سر را می شناسی سر پادشاه است گفت سبحان الله
 چه حاجت دولتی بود که هنوز دولت دره بانی است که این حال بردست پدر تو صاحب دولتی است که دهم ازان
 باده نشاطی نیست بعد این نکته موجب انبساط خاطر شرف گشته خواجه را منظور نظر التفات گردانید و مقامات خراسان
 بدستور سفر و حضر فرار ساخت در بانی که در جمیع شعرای هرات و نام بود فتوحات زمان ایشان را بنظم آورده و این
 بیشتر در تاریخ فتح خراسان گفته +

تاریخ

بودن از قتل از یک فتح خراسان	۹۱۸	امیر المومنین علی بن ابی طالب
------------------------------	-----	-------------------------------

دشاه اسماعیل در سنه نصد و سبست با سلطان سلیم پادشاه روم مصاف داده غرض که ادسنه اهدی و عشرین تا سنه
 شش و سمانه اوقات خود را بعیش و عشرت گذرانیده در آخر عمر بحسب شکار اسب بجانب شهر وان میل نمود و بعد از
 رحلت بیمار شده در صبح دوشنبه نوزدهم رجب سنه ثلاثین و تسعمائه بجهان جادوان شتافت فغش او را
 در اردبیل برده دفن نمودند از عبارت طاب مغفجه و حسد و دین تاریخ وفات او استخرام می یابد یکی از فضلا در
 تاریخ فوت او گفته +

تاریخ

شاه و شاه و شاه بگفتند تا شش	۹۲۰	امیر المومنین علی بن ابی طالب
------------------------------	-----	-------------------------------

شاه گردون پناه اسماعیل | آنکه چون مرد نقاب شده | از جهان بزدل شدن تاریخ | سایه تاریخ آفتاب شده
 مدت سی و هشت سال عمر داشت دولت و چهار سال بدولت گذرانید بعد از دی پسرش شاه طهاسب مغوی بر تخت
 حکومت نشست و پنجاه و سه سال پادشاهی نمود و برادرش بهرام مرزاه الفاس مرزاد و سام مرزا بودند +

سلطان ابراهیم حسین لودی

پسر کدیر شاه لودی است بعد وفات پدر در آذر سال نصد و پانزده هجری در دراز سلطنت اگر بر تخت نشست
 و این قطعه در تاریخ جلوس اوست +

تاریخ

چون فرود آمد از سر راه	۹۱۰	انف گفتی که تاریخ دولت نمود
------------------------	-----	-----------------------------

و سلطان ابراهیم بر کفر ممالک هندوستان فرمانهای میکرد تا آنکه محمد باقر شاه لود و امیر نور صاحب قراقرم از ولایت آید

و تاج پشتمن بطریق هشتم که چوب روز جمعه سده هجری در میدان پانی پت با او محاربه نمودند و او را کشته بادشاه
 هندوستان گشت از آن پس سلطنت هندوستان را طبقه افغانان بدو در میان نمودند و انتقال یافت تاجهای این
 معادل در زیر حالات محمد بابر شاه ثبت خواهد گردید اما بطریق ندرت ناسب که شخصی از قوم بهال در انوقت بزبان
 هندی گفته اینچا نوشته می شود +

تاریخ بزبان هندی

۹۳۲

زسی باو پش پنا | پانی پت میں بیدار دیب | اشوک جی با سکر دارا | بابر جیٹ برہم پنا
 و غزنی در تاریخ قتل او ابراهیم کوئی شہید شد یافتہ و در بنو لانا صیغہ کہ مولوی امام بخش صہبائی گفته نیز در بیضا مت
 میگردد اگر عدد الفاظ سلطان ابراهیم ما کہ در آخر مصرعہ است با عدد الفاظ جنت والای پاک کجا گرفته شود تاریخ برآمد
 و آن نیست +

تاریخ جمعیه

کرد چو سلطان بر ابراهیم کورج | ہفتم شہر جیب زہی ہراس | جست دل ادا نفع عالم کریم | سال وفات شہر دول سرک
 گفت کہ جنت والای پاک | یافتہ سلطان بر ابرہیم جلیس

شیخ حاجی عبدالوہاب بخارا

۹۳۲

در زمان سلطان بھلول بودہ و روز جمعه بانزد ہم چوب سہ ہجری در ابامی کہ بابر شاہ و بادشاہ بزرگ خان ابراہیم
 اقتضایقت مرخص شدہ فوت کرد و شیخ حاجی تاریخ وفات اوست +

مولانا ہلالی استرآبادی

انتظار بقدر جناب بودہ و در غرہ ابام حلقی بصوب خراسان رو کردہ بشہر ہرات رفتہ و امیر علی شیر برور عایت فرمود و بولان خزش
 بغایت قصاحت است چون در سندست و نشین و تسعائے عبداللہ خان اذ بک بر بلاد خراسان استبلا یافت ہلالی
 مورد عطف خان شہسہ محمود اقران گردید و معاندان کہ عداوت بچشمہ و پیش خان متفق شدہ با آنکہ او در میان اہل
 تشیع پسین مشہور بود و بر فضیلتہم ساقند و خان بر حقیقت کار واقف شدہ او را بقتل رسانید چون نام قاتل
 اوسیف اللہ بود و شہر علی مہار کش سیف اللہ گشت تاریخ شہادتش و رسنہ تسع و نشین و تسعہ واقع شدہ
 و اللہ اعلم +

ظہیر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ غازی

ولد سلطان عمر شیخ مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا ابن سلطان محمد مرزا ابن مرزا میرانشاہ ابن امیر تیمور کورگان جعفر خان
 او بتاریخ ششم محرم سال ہشتصد و ہشتاد و ہشت ہجری کہ مطابق بانزد ہم فروری ماہ انگلیزی سال یکہزار چہار
 و ہشتاد و شصت و بیوی بود از بطن متلی نگار خانم و قزوین خان بادشاہ مغلستان و خواہر بزرگ سلطان محمود کہ
 خانی الویش مغل بعد ادینس خان باد قلع داشت زہ عالم شہود نہاد و خواہر علینہ اللہ احرار کہ قطب وقت بود
 بزبان فیض انار اسم ایشان را ظہیر الدین محمد نہادند چون این لقب بزبان ترکان جاری نمی شد بابر میگفتند و نایم
 جلالت او شش مجرم یافتہ اند چنانچہ از بن بیت مفہوم گردید +

تاریخ ولادت

چون پیش محمد نادان مکرم تاریخ مولدش هم آید شش محرم

نقل است که بابر شاه روزی در مجلسی فرمودند که تاریخ تولد پادشاه محرم است شیخ زین الدین خوانی که در حاشیه آن مجلس نشسته بود
بسیل بپایه گفت که الفاظ شش محرم شش حرف دارد و الفاظ شش حرف که نزد اهل حساب عدد و خیر است نیز از تاریخ
خبر میدهد و لفظ شش حرف و نقش عدد و خبر هر دو تاریخ است جلوس بعد وفات پدر یعنی مرزا عمر شیخ در دوازده سالگی
تاریخ پنجم ماه رمضان روز سه شنبه سنه هشتصد و نود و نه هجری که مطابق تاریخ دهم ماه جون انگلیزی سال یکصد و چهار
نود و چهار عیسوی بود با اتفاق اعیان مملکت در خط اند جان که یک از شهرهای فرغانه و پایه تخت انجاست بر سریر سلطنت
نشست و آن قدر مشقت و نردود در مقام تنجیر ممالک ایشان را پیش آمده کم بادشاهی را در نود و نه سال مدت یازده
سال در ما و النهر با سلاطین چغنی و اذیک جنگها عظیم داشته و نوبت بر سر سلطان احمد مرزا اعموی خود غالب آمده
فتح سمرقند فرموده و در آخر چون سلاطین اذیک بخیال تنجیر ما و النهر شکر عظیم نسبت بخوار کشیدن طاقت مقاومت
در خود نمیداد فرار بر فرار اختیار نمودند و چون مشیت ایزدی آن بود که مالک ممالک هندوستان که دونا گریز متوجه خلیفه
و کابل شده و بدخشان را منصرف شده در آواخر ربیع الاول سال نصد و ده هجری کابل را هم بدست آورد و در سال
نصد و بیست و نه قندهار را تسخیر نمود و چون تا این زمان اولاد صاحبقران را مرزای گفتند فرمودند که ما را بعد ازین بادشاه
گویند و در آواخر این سال شش هزاره محمد همایون در کابل تولد یافت و چون در سال نصد و بیست و هفت خان مرزا
حاکم بدخشان فوت کرد بابر شاه پسر خود شش هزاره محمد همایون را که سیزده ساله بود ب حکومت انولایت نامزد
ساخت چون شش هزاره انولایت را از دست دشمنان بیرون آورد و جنوبی بدخشان را که در فن مهاجمت داشت و از
جلیان شش هزاره بود قصیده مصنوعه بنام او در سلک نظم کشید و بعضی صنایع مثل معادن تاریخ و غیر آن که در قصیده
میر سید ذوالفقار شردانی که بنام خواجهر رشید وزیر منظم ساخته و در قصیده مصنوعه سلمان سادجی که در مدح
غیاث الدین وزیر برده اخته مندرج نبود او در قصیده خود درج کرده و فی الواقع این قصیده در عالم سخن کارنامه
ایست که سخن طرزان ایشان شکر آن بجز و قصور معرفت اند از ان قصیده است این چند بیت :-

ایات

شش هزاره تولد و نیر خط تاریخ بیستم لوبغچه رنگین خندان منیدم خط تو بنیر و ریجان تو گل شود ظاهر قد تو فتنه شانم جلال

و از دشواری و دیریت که بر می بیند این مطلع که ببحر توان خواند بر می آید :-

رخ تولد و نیر خط تو بنیر و ریجان لوبغچه رنگین قد تو فتنه شان

و اگر این را بعکس خوانند باین طریق مطلع میشود بر تغیر قافیه :-

خط تو بنیر و ریجان تولد و نیر قد تو فتنه شان لوبغچه رنگین

و از ضمن چهار بیت قصیده که بعضی کلماتش بر غنی نویسد این قطعه مشتمل بر تاریخ فتح بدخشان

تاریخ فتح

توقی شاه شاهان دوران که شد | همیشه ترا کار فتح و طبعش | گیتی بخشن و تاریخ شد | محمد بایون شش محروم بر
در سنه نهصد و سی هجری بابر شاه غنیمت لیخه هندوستان نموده متوجه سمت شدند و چون لاهور و دیالپور و دیگر ممالک
را تسخیر نمودند تاریخ آن بافتند +

تاریخ فتح

طیر الدین محمد شاه بابر | اسکندر دولت و بهرام صول | بدولت فتح کرده خطه هند | که تاریخ آندش فتح بدولت
و چون که فتح دیالپور در وسط ماه ربیع الاول دست داده بود چنانچه تاریخش نیز وسط شهر ربیع الاول بافته اند بعد از فتح
بکابل مراجعت نمودند و در سنه نهصد و سی و دو تاریخ غره ماه صفر روز جمعه غنیمت لیخه دلی نموده و عبور دریای سند
فرموده متوجه سمت شدند و در اندک روز کار فتح کرده روز پنجشنبه سلخ جمادی الثانی با سلطان ابراهیم لودی با دوشاه
دلی در میدان پانی پت مقاتله واقع شد تا آنکه روز جمعه هفتم ماه رجب سال نهصد و سی و دو که مطابق بستم اپریل ماه انگلیس
سال یک هزار و پانصد و بیست و شش عیسوی بود کار بقتال و جدال رسید سلطان ابراهیم با جماعه از مقر بان کشته شد و دولت
سلطنت بعد از انقضای یکصد و سی و یک سال قمری از فتح امیر تیمور که درین مدت نه با دوشاهان از اولاد او غنچه و غیره بر تخت
دلی نشسته بودند نصیب بابر شاه گردید بعد فتح بتاریخ دوازدهم روز چهارشنبه شهر مذکور داخل دلی گردیده بر تخت سلطنت
جلوس نمود و فرمانروای ممالک هندوستان گشت و چندان خزاین و دفاین وی را میسر شد که عقل از شماران عاجز آید
عزیزی و تاریخ این فتح عظیم گفت +

تاریخ فتح

گشت در پانی پت ابراهیم را | شاه غازی بابر عادل لقب | روز ماه و سال وقت آن طفر | صبح بود و جمعه و هفت رجب
بعد از فتح شاهزاده محمد بایون را با گره فرستادند تا خزاین اسبج را ضبط نماید در اینجا بکر با جمیت نام راجه از اولاد حکام گوالیار
الاسی بدراجناب پیشکش نمود که هشت مثقال وزن داشت و هشت رتی رایک مثقال مسکونید و جوهریان قیمت
آن الماس را نصف خراج روزمره تمام ربع مسکون گفته بودند و چون اگر محل نزول با دوشاه گردید بر روز فوروز که نهم
ماه جمادی الثانی بود سنه نهصد و سی و سه بر محمود پسر سکندر شاه و راجه سائکا که بالکله سوار راجه بنگ آورده بودند
آمد فتح یافت شیخ زین صدر که او افاضل گرامی قدر بود تاریخ این فتح عالی را فتح بادشاه اسلام یافت و میر گیسو نیز
از کامل همین تاریخ نوشته فرستاده و بابر شاه در کتاب واقعات با بری که خود تصنیف نموده میفرماید که در فتوحات
سابق نیز این نوادر در فتح دیالپور که در وسط ربیع الاول رخ داده بود تاریخ آن دو کس وسط شهر ربیع الاول بافته بودند
و چون در سنه نهصد و سی و چهار در ارک کابل بر قلعه چند بری فتح یافت تاریخ آن فتح دارا خرب یافتند گویند که
ادراک با دوشاه درین غایت بود که شیخ زین صدر و قتیکه بملازم رسید پرسیدند که عمرت چند است شیخ گفت
بیش ازین بیست سال چل ساله بودم و قبل ازین بدو سال چل ساله داشتم و اکنون نیز چل دارم با دوشاه بی تا
مقصود شیخ دریافت و حسین فرمود این بیت از بابر شاه است با دوشاه ای ای های که بی طوطی غفلت +

نزدیک شد که تراغ بر دستان من بود و وفات روز دوشنبه تاریخ ششم چادسی الاقل سال نصد و سی و هفت هجری
مطابق بیت و ششم و هجری سینه کبیر و پانصد و سی و هجری بود در بلده اگره از عارضه تب بر حمت این روی پرست
او را در باغ قزوین واقع شود اگر آباد که حالاً باجم باغ مشهور است تا شش ماه امانت داشتند بعد لاش را بکابل
برده دفن نمودند مولانا شهاب الدین معالی در تاریخ وفات او این مصرعه یافته که از ان بدو نوع تاریخ بر می آید و این
تاریخ را تاریخ صوری و معنوی گویند در نصد و سی و هفت بوده و این ابیات که هم تاریخ جلوس بهایون باشد
است نیز از مولانا مذکور است

تاریخ وفات

شاه خورشید بابر که داشت	دو صد بنده مانند چشید که	محمد بهایون بجایش نشست	چو طومار عرش اجل کرد ط
	چو پیر سن تاریخ ای دل بگوا	در بهایون بود دارش ملک و	

۹۳۶

تاریخ دیگر

بادشاهی که شهریارانش	بنده بودند و خادم و متعاد	چو وفای ندید در سلم	رفت از عالم حراب آباد
	خرد از سال فوت او پرسید	گفت با نعت بهشت روزی بود	

۹۳۶

و ازین قطعه بیشتر تاریخ و فاش استخراج می یابند یعنی از هر چهار مصرعه با چهار تاریخ علیحدّه علیحدّه بر سه آید و از
اعداد حروف بی نقطه مصرعه اول و حروف نقطه دار مصرعه دوم تاریخ دیگر از حروف نقطه دار مصرعه اول و حروف
بی نقطه مصرعه دوم تاریخ دیگر و همچنین از مصرعه سوم و چهارم بر همین دستور و تاریخ دیگر استخراج میگرد و قطعه تاریخ
قطعه تاریخ

۹۳۶	۳۱۰	۳۱۰	۳۱۰
بادشاه دهر بابر با کمال عدل بود	واقف با احسان عالم مصدق	سال جان گزید جان بفرود گزید	جای فردوس گزید بابر باد

و این هر سه تاریخ از مولف را هم المحدث است

ملوف

سال نوشتن عقل پر سیدم	بای بابر وفات کرده گفت		
-----------------------	------------------------	--	--

۹۳۶

الصب

چون دنیا برفت بابر شاه	گشت تاریخ او قضاء الیه		
------------------------	------------------------	--	--

۹۳۶

الاض

در ششصد و هشتاد و هشت و چهار و پنجاه و هشت
بنده بودند و چون فرمودند شاه
تاریخ ششم ماه نیم بود و صد سی و هفت
باز جهان بر کشید و کوه خیم سوی جهان
در وصفه بابر شاه که در کابل واقع است تعمیر ساخته شاه جهان بادشاه است که بقدر شش و پنج و برخشان در سنه یکم از بنجاه و شش
هجری بنا انداخته و بر محراب آن روضه این چند کلمات مرقوم ساخته

کتابه مسجد و روضه بابر شاه در کابل

این مسجد لطیف و معبد شریف که سجد گاه قدسیان است و جلوه کرد بیان بفرمان ادب معالی اعلی نظر گاه عالم بالا یعنی روضه
منوره بادشاه غفران پناه رضوان و مستگاه حضرت فردوس مکانی طاهر الدین محمد بابر شاه غازی که جز آن تبار خوار نیست

بقدر موده این نیازمند تمام شکر سر استایش سر پانیایش درگاه الهی ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحبقران ثانی
شاه جهان بادشاه غازی بعد فتح بلخ و بدخشان و فرازند محمد خان از بلخ و شرخان و تعاقب فریقے از کار طلبان کرد
او در آن سرزمین بان گروه غیروزی و همیت او و ظفر سپاه رزم خواه در آن میدان که محض کرم کار ساز حقیقه
نصیب این نیازمند و دولت خواهان این بدو شمرنده احسان حضرت بزرگان گشته آخر سال نوزدهم جلوس هیت
مانوس موافق یکزار و پنجاه و شش در عرصه و دو سال بجهل هزار روپیه انجام یافت فقط و بر مزارش که اندرون رود
ندگوار است این ایسات در تاریخ وفات او نوشته اند +

تاریخ

۹۳۸	بادشاه که جنش تانقی نوزدهم عالم اجسام گرفت و در روز آن ظفر الدین محمد بوجابر بادشاه نهر عالم اوج چون نوزدهم اوست از توغو و غیر فتح غیروزی شد جو فرو و سران از نوزدهم گفتنش دوم و دوم جای بابر باد
درت سلطنت بابر شاه از روز وفات پدر تا روز وفات خود در اندجان و هند و سنان سی و شش سال و هشت ماه و در روز از آنجمله از تاریخ فتح هند و سنان مدت حکومت او در هیند چهار سال و ده ماه و مدت عمر چهل و نه سال چهار ماه و یک روز و لقب او بعد وفات حضرت فردوس مکانی مقرر یافته بوقت رحلت از ایشان چهار پسران ماندند محمد جابون مرزا و کامران مرزا و عسکری مرزا و هندال مرزا +	

تاریخ احداث شهر که معطی

چون سده نصد و چهل و چیری سلطان سلیمان ابن سلطان سلیم بادشاه روم هر یک مکه احداث نمود تاریخ آن گفتند +

تاریخ

۹۴۰	در عهد سلیمان شه فرزند صفی آدم بجرم که نری جو فرات پرسید فروزان تاریخش را گفتنم سومی که آداب عرقات
-----	---

تاریخ حوض لطیف

شخصه نام لطیف در سده نصد و چهل و چیری حوضی احداث نمود تاریخ آن غیبری بنمید گفته که اگر از احداث حوض لطیف عدد و نلف آب
که سبب شد دو سکنه تاریخ برآید +

۹۴۳

۹۴۰

از حوض لطیف آب بردار

امیرانوشیروان مشهور شاه عادل

بر امیر ابو سعید علما و الملک از عم خود یعنی امیر ارسلان در سده نصد و چهل و چیری در ولایت لار که در ایران است بر سده حکومت یکبه
زده بعمل و داد و کوشید تا بشاه عادل مشهور گشت در سده نصد و چهل و چیری به پست مجهولی بقتل رسید و این بیت و تاریخ قتل اوست +

تاریخ

۹۴۰

چون سلیم صفر گشته که در سده عادل
از قتل شاه عادل تاریخش حاصل

مولانا شهاب الدین معما

و فریق تمام مدت کمال شصت و هشتاد و یک سال در سلطنتی و مفران از نظام داشت متول است که مولانای مذکور که در تاریخ
علم عالم نگار کرده بمالون بادشاه فرستاد و انتخاب بعد از مطالعه این رباعی گفته با صلاقی بوی رود است و نامت به علم گفته ملک است

وز نامه تو دودل محزون طربست به هر کس از آرد زسانانی به نام از تو بر آورده معاصرت به بالجه و ایزد دین نهصد و چهل و دو هجری در زمان است
 هایلون بادشاه فوت کرد و او خوند میر سولت تبارخ جبریل سیر تارخ وفات او شهاب الثاقب یافته به

۹۳۲

مولانا ابلی شیراز

از شعری کلام و فضلا نظام بود در سنگ لایمان اسیل فنی نظام داشت و با علیر شیراز اتحاد علم قصبه منصوره خواجہ سلمان با اسم آن امیر بنمود
 و چون وصف بر فیاوه کرده و علیر شیراز اوصاف داده که بهتر از سلمان گفته وفات او در سنه نهصد و چهل و دو واقع شده مرقد او در شیراز است
 و بادشاه شعرا بود ابلی تارخ وفات او است به

۹۳۲

شیخ جمالی دهلوی

بسیار فاضل و با خرد و جانت بوده در خردی نام او جلال خان بود و تخلص علی داشت چون جوانی با اشاره به خود شیخ سما و الدین جمال خان نام و جمالی
 تخلص کرد و میرزا علی بن تغنیفات او در زمان ابوالغازی سلطان حسن مرزا بجزاسان رفته و تا آخر عمر مرزا بدان و بیکر گذرانیده در هند محبت
 خود و صاحب سلطان کند و بدین بار شاه با و شاه احترام او کماهی بجای آورد و هایلون بادشاه را به صحبت او میلی مو فور بوده همواره با او
 می نمود از بیات است و اما از کرد و کوشش بر اینست برترن به و ان هم تر آب دیده صد چاک تابدا من به در سنه نهصد و چهل و دو هجری
 فوت نمود و مرادش و بی گنه واقع است و الفاظ خسر و پند و به تارخ فوت او است و این ابیات در تارخ رحلت او از فخر المصلین است

تاریخ

مخدرات خدا بجا می بود	عاشق دست لاابالی بود	شعر نگین تازه اش سببان	هست عشرت فزای پرو جان
بقش لایان زردی تعین	بودی اشتباه قمر الدین	سال نقش بیزت و تمکین	خردم گفت ماه خلد برین

۹۵۲

اندر دن روضه که بار خوب و مرغوب ساخته اند و غزل از غزل های او و چند ابیات از چونه مر قوم نموده اند مطلع اش اینست به اگر
 بکفر کشد سر سیاه کاری ما به بود لغو تو چشم امید داری ما به

شیخ عبدالقدوس کنکوس

از شاه پیر شیخ محمد از اولاد امام عظم ابو حنیفه کوفی است و سورت و سوم عادی است و سنه نهصد و چهل و دو فوت کرده و تاریخ وفات او تاریخ اصل یافته اند به

۹۳۲

سلطان بهادر شاه بکرانی

و مظفر شاه ثانی است و مظفر شاه بعد فوت بر خود که سلطان محمود سیکه نام داشت و دیماه رمضان نهصد و پنجاه سلطنت بکرات رسیده بود و بعد از فوت
 سال و نه ماه تبارخ نسبت و دوم جمادی الثانی نهصد و سی و دو فوت کرده و در کنبه پدر خود مدفون گردیده بعد از مظفر شاه پسرش سلطان سکند شاه و ده ماه
 و شانزده روز حکومت نموده و تاریخ روز هم شعبان مذکور شده بعد از عماد الملک سلطان محمود برادر سکند شاه ملا که کوی خجالبه بود بر تخت نشاند
 اما بهادر شاه پسر بزرگ مظفر شاه که بطاعت و پیروی رفته بود از آنجا بکر و باز آمد نزد عبدالرضا بن محمود قائم مقام آباد اجداد خود گردید و عماد الملک را بدست
 از جهان کشید و در سنه نهصد و هفت تخری ماهه نمود و بعد از حکومت یازده سال از بهاولون بادشاه ملکست یافت و نسبت بندوبست رفت در آنجا تا روز بیستم رمضان
 نهصد و چهل و سه از دست فرنگیان مقتول شده و عرق ویریا فکار وید تارخ ابنوا اتمیه رافرنکیان گشت و سلطان ابشر سید البحر و قتل سلطان بهادر یافته
 بعد از وفاتش امیر سلطان محمود ثانی را که برادر زاده او بود بر سر سلطنت نشست و پند به

۹۳۳

سید حسین شید

تربتش در اکبر آباد قریب نائی کی مندی تا امروزیه موجود است و فاش در سنه نهصد و چهل و چهار

هجری بوقیع آمده از جمله اشعار و غیره که بر تبرست امروم است این تاریخ که در بعض مقام از کهن سالگی نرایل
گشته مسطور است

تاریخ

جوان شرفی کلغز ابرینا	فتاد و کف اهل علوم و درو	از اصل حل کوبن دز رسول خدا	شبه گشت و برین خامی نیا
گه شته بوخونه نور مادی	رسال نهصد چهل چار اعداد	اسر حسین شهید شهدا	که این سیدش اهل حرا

بیت

بر تبرست با چون گنری تو خواجه
که زارت که رندان جهان خواجه

ما بقی احوال بادستان شیروان

چون فرخ یار لقب بشیروان شاه در نهصد و شش هجری بدست شاه اسمعیل صفوی گشته شد پسرش
بهرام بیگ قایم مقام والد خود گردیده بعد از یک سال فوت کرد برادرش غازی بیگ که ز غازی بیگی بدو
است والی شیروان شده در سنه ثمان و تسعماته درگذشت برادرش شیخ ابراهیم شهسوار شیخ شاه بن فرخ یار
قبای حکومت پوشیده در نهصد و بیست و هفت بلازمست شاه طهماسب صفوی بن شاه اسمعیل صفوی
آمده بعنایت خسروانه ممتاز گردید و در نهصد و سی فوت گشت پسرش سلطان خلیل چون ابرشته اولاد بود
بغزت مصاهره شاه طهماسب ممتاز گشته یعنی دختر شاه اسمعیل را که خواهر شاه طهماسب صفوی بود بجهاله
خلج خود آورده من حیث الاستقلال امور ملک و مال می پرداخت تا در نهصد و چهل و دو مرکب بباله غلجیت
شاه بن فرخ بن سلطان فرخ بن شیخ شاه بعد از فوت عم ب حکومت نشسته و در وقتیکه شاه طهماسب فتح شیروان پیش
نهاد و بهمت ساختن مقدم مانعت پیش آمد مگر که صعب رونمور و شاه بن فرخ نمریت یافته و بفرار نهاد و آن لایق
تبصره شاه طهماسب در آمد و این واقع در سنه نهصد و چهل و چهار رو داده و بعد از یک سال شاه بن فرخ
شاه طهماسب افاد آن سلسله منشی گردید

تاریخ فتح شیروان از طهماسب شاه صفوی

چون در سنه نهصد و چهل و چهار شاه طهماسب صفوی غزیت شیر و لایت شیروان نموده بر سر شاه بن فرخ والی
آند یار رفت و فتح یافت و بعد از یک سال شاه بن فرخ نیز بدست او افتاد و مولانا خلیل که مدتها در تبریز طبابت
استعمال داشت و در مراتب سخنوری و حیدر زمان بود در ملج و تنهیت قصیده عزا گفت که بر مصرعه اش تاریخ فتح
نظم میبرد و بعضی نوشته اند که این قصیده گفته مولانا ضعیف الله دست مطلق اش این است

آمد از باد صبا مرده رحمت نیا
اگر زیمیری دمی بود پیران احوال

خواجه محمد شریف هجری

برادرزاده مولانا امیدی است و در زمان سلطان شاه طهماسب صفوی بوزارت هفت ساله نیرد و ابرقوه
و سامانک ممتاز و سرفراز بوده و بعد از آن بوزارت اصفهان معمر گردیده در کمال جاه و جلال روزگار میگذرانید
تا آنکه در سنه نهصد و چهل و پنج طایر وحش بعالم علوی مشتافت و مولانا همیری تاریخ فوت او ازین مصرعه که

تعمیه است برآورده مصره گردید یکی کم ز ملاذ و زراعتی اگر از الفاظ ملاذ و زراعتی را که چهل میشود کم کرده آید تاریخ بماند

دستور است بر سر سلطان

که در سنه نهصد و چهل و پنج هجری در اکبر آباد فوت کرده و اگر چه عرصه صد و بیست سال گذشته جز پیش بقاعله چند قدم بیرون از احاطه روضه نواب اعتماد الدوله الی الان موجود است و بر تعویذ آن آیات قرآنی مرقوم و بطرف پایتخت این چند کلمه منقوش و وفات مرحومه مغفور بیکم سلطان بنیت مولانا کمال در سنه نهصد و چهل و پنج هجری است فقط

نصیر الدین محمد همایون بادشاه غازی ابن ظهیر الدین محمد بابر شاه

تثبنته شنبه چهارم ماه دی الفعه سال نهصد و سیزده هجری در ارک کابل از بطن ماسم بیکم که اربل ایمان و اشراف خراسان پلوده و نسبت عالی ایشان بر شیخ احمد جام میرسد تولد پذیرفت و مولانا مروی تاریخ آن سلطان همایون خان یافته و غزنی شاه فیروز قدر گفته و نیز بادشاه صف شکن و خوشنود تاریخ تولد او ست و حواجه کلال سامانی این تاریخ تعمیه یافته

تاریخ تولد

سال مولود همایون ششست از ادک الله تعالی قدره | برده ام یک الفه تاریخ | تا ششم میل و دهم در | از مصره ثانی بعد از در کردن یکصد و تاریخ بر می آید بشرط آنکه دلام در فقط الله گرفته شود چون حضرت فردوس مکانی یعنی پدرش بابر شاه این عالم فانی را پدر و نمود و بحکم وصیت و قابلیت از سنبل با گره تشریف آورد و در عمر بیست و چهارم سالگی تاریخ هجری اول سنه نهصد و سی و هفت هجری در دار الخلافه اگر که پایتخت سلاطین هندوستان بوده است سریر ارای سلطنت گردید و بهر یکی از منسوبان درگاه را مواب و مناصب بحال قدیم مقرر نمود و بهر یک برادران خود را جاگیر داد و بمرزا اکامران کابل و قند بار و غزنی و پنجاب مقرر کرده سرکار سنبل بمرزا عسکری دادند و سرکار الور بمرزا هندال کرمت نمودند و خندان بمرزا اسدیمان بن خان مرزا ابن سلطان محمود بن سلطان ابو سعید محبت فرمودند چندی بعد از روز جلوس بسیر دریای جمن متوجه شده از سخاوت جلی یک کشتی از زیر پر کرده بمر و بخشیدند و کشتی برای تاریخ جلوس کشتی زیر یافته اند و بعضی از فضلا تاریخ جلوس در فقط خیر الملک یافته اینچنانچه ازین رباعی مفهوم گردد

تاریخ جلوس

محمد همایون ششیکشت | که خیر الملک است اندر سیک | جو بر بند بادشاهی شست | شدش سال تاریخ خیر الملک | بعد شش ماه از جلوس سیکه کالخر متوجه شدند حاکم انجا و آزاره من طلاء یکو سبابه یکش کرده غاشیه اطاعت برو دشش گرفت و اکثر ممالک دیگر نیز در تحت تصرف بادشاه درآمد و نهصد و چهل هجری قریب دار الکلیپ دلی برکنار دریای جون شهری اساس فرموده نام آن را دین پناه نهاد و یکی از فضلا تاریخ آنرا شهر بادشاه دین پناه یافته چون در سنه نهصد و چهل و دو هجری سام فرار برادرشاه طماسپ صفوی خواب

کلان میگردد و بسیار محارمه نمود و در انکاران برادر بادشاه از لاهور با بلخارفته سهم زکرات داد این معرعه تا به پنج
ع روزه و ده کاران سامه و موه و نای یکی این تاریخ بطریق تعبیه گفته +

۹۴۲

تاریخ فتح

۹۴۲

آمد که حاج و کلمه نزد و نظر فرمود و در هم قدم کلان ای قوتش با و بر سر آمد و چون در دهان + انگشت سحر لاله حرا درین مقام
گفتا سید از بی تاریخ این شهاب انگشت تاج زکرات سپاه تمام

چون محمد زمان از این مزایج الزمان ابن سلطان حسین زار مشورتن بر آورده که بنام خود زده بود و در نزد سلطان
بها در کجانی بیست بنابران بادشاه در سینه نهصد و چهل و دو و هجری بر سر سلطان بهادر شکستید و او منظم شده و رفته
گر بخت تاریخ این واقعه قبل بهادر دریا فتنه شد و تمام کجرات را منظم شده قلم چایانیر را نیز فتح نمود و یکی از فضلای
تاریخ آن اول هفته سه صفر یافته بعد از آن سلطان بهادر که بخت سبست بنده رفت و در انجا از دست
و گمان کشته شد و بهایون بادشاه در اندک فرصت از قتل هار تا صوبه بهار در حیطه ضبط آورده و در استقلا
تمام پیدا کرده پیش می گذرانید تا آنکه از نخست ایام بسال و هم از سلطنت در نهم ماه صفر سینه نهصد و چهل و
شش هجری بر کزرجو سالب آب گنگ از مضافات صوبه بهار معرفت عظیم آباد و در مرتبه تانی تاریخ دهم
محم سینه نهصد و چهل و هفت در فوج از شیر شاه افغان از قوم سور بهریت یافته و از بی اتفاقی
برادران که ایشان هم مخالف شده بودند تنگ آمده و رو بجنب خراسان و سداق نهادند با لقی احوال او
سجانی دیگر ثبت خواهد گردید

شیر شاه بادشاه

از طایفه افغانان قوم سورت و نانش فرید خان بود و چون شیر بری رکشت از ان سبب او را شیر خان می گفتند
و بعد از آنکه سلطان بر ملک هندوستان گردید مقب بشیر شاه شد جدوی ابراهیم خان در زمان سلطان بهلول
از رده که مسکن افغانستان آمده و در خدمت امر از روزگار میگذرانید و پدرش نیز در املکی جمال خان که در زمان سلطان
سکندر اقطع جنوبور داشته بسر می برد و هم ارام و خاص پور بجایگزید پدرش که حسن نام داشت مقرر بود شیر
نیز از ابر شاه در شرق جاگیر یافته بود و در سینه نهصد و چهل و شش بر بهایون بادشاه غالب آمده و بار دیگر
در ماه محرم سینه نهصد و چهل و هفت در فوج با دجار به بنوده و در نهایت داد و ملک هندوستان را
بصرف خود آورد و دینار پنج نسبت و هفت شوال سینه نهصد و چهل و شش هجری بخت سلطنت جلوس
نمود و تا تاریخ جلوس انبیت

تاریخ جلوس

شاهنشاه شیر شاه که در وقت رکش است نسبت به عالی دود و به نشست نسبت بهت شوال بخت + شاهان جهان بیای او سروده
تاریخ جلوس گفت با الف از غیب زیب او رنگ سلطنت افزوده

۹۴۸

و شیر شاه بعد از فتح یافتن بر بهایون بادشاه در سینه نهصد و چهل و شش بقا صله شصت کرد و
تختینا او شمس لایحه بر لب در پاسه جلیلم کلین در کمال رفعت و استواری تمسک به
کتاب امر و زمره در دست و نام آن قلم سیم

بهشاس خود و نهاده و این قلعه به تمام جلال خان که پسر خورشید شاه بود انجام یافته چنانچه این تاریخ بر دروازه
آن قلعه مرقوم است

تاریخ

ز بهجت گذشته تا تاریخ سال پنصد و چهل و شصت جلال بنا کرده این قلعه سنگین جدا شهنشاه شیر شاه عالم
نقل است که چون ملو خان حاکم مالوه در مهبی از شیر شاه منظم شده بدست او افتاد و بعد از چندی از او
بگریخت شیر شاه این مصرع خواند ع با ما چه کرد ویدی ملوی خان گیدی شیخ عبدالحی که حاضر بودی الفو
این مصرعه بدیده گفت ع قولیست مصطفی بالاخیری البعیدی و در آبا سیکه شیر شاه قلعه کالنجرا
محاصره نموده می جنگید اتفاقاً در باروت آتش گرفت و شیر شاه با اکثری از امراسوخته شد بهمدران روز فتح بر
کالنجرا یافتند و راجه را که گبرت سنگه نام داشت اسیر کرده پیش شیر شاه آوردند چون شروه فتح به شیر شاه رسید
گفت الحمد لله و جان بخت تسلیم نمود این اقمه تاریخ و واز دهم ربیع الاول سنه نهصد و پنجاه و دو هجری بوقوع
آمده و تا تاریخ این معامله عزیزی در الفاظ و زکاتش مرد یافته چنانچه ازین ربا سئ معلوم گردد

تاریخ وفات

شیر شاه که از جهات او شیر و بز آب را بهم می خورد چون برفت از جهان اقبال گشت تاریخ او ز آتش مرد
و شیر شاه از جنگاله و بستانگاهان تا آب سنده که مسافت یکزار و پانصد گز بوده است در بر کرده سرای ساخته
و چاه و مسجد از سنگ و خشت پنجه بنا کرده و بسی شهر را بنام خود مثل شیر گزده که در چار کردی قنوج است و
شیر کوٹ آبادان نموده گویند که چون وی آینه دیدی گفتی که حیف در وقت پیری و نماز شام سلطنت بمن رسید
و گرنه اهل عالم میدیدند که همای کردم و مدت سلطنت او از روز بنیت هایدن بادشاه قنوج پنج سال و دو ماه است بقدر در
سهرام است بعد از وی پسرش سلیم شاه پسر بر سلطنت بنده نشسته در بعضی تواریخ مرقوم است که شیر شاه
در سال نهصد و پنجاه و شسته فوت کرده اما از تاریخ مذکوره الصدر و از تاریخ که بر کباری با و نه
واقع و بلی منقوش است صاف ظاهر است که او در سنه نهصد و پنجاه و دو فوت کرده فقط

کمارسی باولی

این باولی در عقب جامع مسجد متصل لال کنوان در شاه جهان آباد واقع است آنرا عماد الملک عمر
خواجه عبد الله لا ذر قریشی و اول سال جلوس اسلام شاه یعنی سلیم شاه ابن شیر شاه بناناده
بود و در سنه نهصد و پنجاه و شست با تمام رسانیده انارش الی الان موجود است و عمارت آن چند بخانه عربی
بر دروازه و دیواران منقوش است آنچه که بر دروازه و دیواران کنده است اینست

بسم الله الرحمن الرحيم و عهد و زمان سلطان السلاطین و المظفر اسلام شاه بن شیر شاه سلطان
خداوند ملک و سلطان بنا کرده این چاه بتوفیق الله و بروج رسول الله ملک عماد الملک عرف خواجه
عبد الله لا ذر قریشی بدار الملک حضرت و سبطه فسنه اثنی عشرین و تسجانه فقط
شاه طاهر و جیحی

برادر خورشاه جعفر است از ایران بهندوستان آمده مورد الطاف و اعطاف سهایون بادشاه گردیده
بعد از آن به قریب بلک وکن رفته بصحبت نظام شاه بجزی والی کو لگند پیوست و فاش در آن دیار در
سنه نهصد و پنجاه و دو واقع شده و تاریخ آن طبع اهل میت یافته اند

حقنا سلطان

جوانی بود از سلاطین منول در حسن صورت و سیرت یکانه روز کار و تبصر خاص هایون بادشاه ملحوظ و
حسن التفات منظور از جمله وقایعی که در ایام اقامت هایون بادشاه در کابل حادث بشد یکی فوت
جعنا سلطان هست پدر و دشمن او این جهان را بخاطر بادشاه بغایت گران آمد و فاش نهصد
و پنجاه و سه بوقوع آمده و مرزا امانی در فوت او این تاریخ بتعمیه گفته که از عدد و لفظ تاریخ چون عدد و لفظ
گل دور کرده شود تاریخ بر آید

تاریخ

سلطان جعنا بدو گل گلین بنحو یک مجلس جوانی از پیش در موسم گل خرم کرد ازین باغ و لمان غش غنچه صفت و نیش
تاریخ دی از بلبل نام زده است در گریه شد گفت گل از باغ بر توش

۹۵۳

شاه علاء الدین مجذوب

عرف شاه علاء الدین بلادل این سید سلیمان گویند که او در ویشی صاحب کشف و کرامت معاصر هایون بادشاه
بود درگاه او در بلده اکبر آباد و رحله نامی کی مندی تا امروز موجود است مشهور بدرگاه شاه جی و مسجدی خورد
متصل مزار اوست گویند که شاه جی این مسجد را بدست خود تعمیر ساخته بود و از دعای او نیمه مسجدی زیر زمین فرو رفت
و گنبدی که بر فرازش نمایان است اندرون آن آیات قرانی مرقوم است و تاریخ وفات او که بر ستون های
روایت نوشته بودند بسبب کهن سالگی جایز ایل گشته مگر از رساله او که تر دستولیان درگاه موجود است چنان
مستفاد می گردد که او تا آغاز سلطنت سلیم شاه پسر شیر شاه زنده بود و از تاریخ که در آن کتاب مسطور است
دریافت شده که او در سنه نهصد و پنجاه و سه بمجرع فوت کرده تاریخ این است

تاریخ

علاء الدین مجذوب خرد کز کشتی روانه مطول غر بنا که شد نهان چشم مرم چون نوری کوشناز دیده مجذوب
چو گفتم چه است تاریخ و فاش خرد گفتا علاء الدین مجذوب
و این تاریخ از کتاب بحر الواصلین نوشته شد

تاریخ

عارف راه حق بعلم یقین شاه عالی نسب علاء الدین ذات او بود سالک مجذوب بلکه خود بود طالع مطلوب
مقطب مجذوب با علاء الدین ضم کن سال تقاضی بن مرقد او بدرگاه است بیگان جای فیض و شاد
ذکر عمارت چهل زین و در قند هار قدیم
قلعه قند هار قدیم که حالا خراب و ویران افتاده است و نیم کوه غربی از قند هار جدید فاصله دارد و بر سر کوه

واقعست چون ظهیر الدین بابر بادشاه بعد از فتح بخشان و کاملی قندهار را طینانی حاصل خست چند سال پیش از فتح
هندوستان لغارت منعمه و دوازده کیلومتر آن قلعه بزرگ را که مذکور بنای عماد بن محمد جغتو بالا رفتن آن مکان که در
تراشیده و جبل دینه نامند سازند اگر چه اسمکامان سر کاسب اشارت علیه بی توقف در احوال آن مکان مشغول بود
اما جهان ستفا و دیگر دو که این عمارت بعد از وفات بابر شاه در ستمه و منجمه و سکه سحری در ایامیکه هاپون بادشاه
به رحمت یافته لطیف ایران رفته بود و بدین مقام مرزا کامران و محمد عسکری بر ایوان هاپون بادشاه با تمام رسیده و حالا این عمارت
مشهور است بجهل دینه و بایز دی اندرونی و بیرونی این مکان کتبه فارسی بسیار مرقوم اند و چنان مفهوم میگردد که برخ
ازین کتبه در ایام ابالت مرزا محمد عسکری منقوش یافته و مندی ازان حسب الارشاد که بشاه بادشاه در ستمه نذر و نفی
مرقوم نموده اند اگر چه در بعضی مقام از کهن سالگی حروف کتبه زایل گشته اما بر قدر که منشی مومن لعل که در ستمه کهنه رود و
و چهل و هشت سحری بکلی قندهار رفته بود و نقل گرفته در ستمه ازان درین مقام ثبت می گردد

کتبه مرزا کامران و مرزا عسکری

در تاریخ سیزده شهر شوال سال هفصد و سبست و هشتاد و یک علیحضرت که درون سلطنت مملکت پناه معدلت شمار مکرمت آثار تو
بزرگ کامکار عتقا و سلاطین گردون قندهار ملاذ منامر کیتی و ارشاد سوار ضمیر عدل و احسان اعدال آگاهی زمین و زمان منصور
بالنظار عنایت الهی ابوالغازی ظهیر الدین محمد بابر بادشاه خلد الله مملکت و سلطنت فتح قندهار نمود و در ستمه سال امر عالی به بنای این
رواق جهان نمای که منقوش بهادرات ایوان کیوان رسیده شرف لغاذا یافت و اتمام آنرا با بهتمام منتهی نمود و بنا
محمد کامران بهادر که شرفات کاخ عدالتش ازین بنه طاقی در گذرشته منقوش گردید و در حسب اشارت علیه بی توقف
مهندسان حسب استادن ماسر و انشور و رساعت محسنه و طالع منقسمه اساس آنرا انداخته و عمل و اسمکامان و بایک
دست که هر یک برآمد کشور می و یکانه مملکتی بودند و فاق حدقت و مهارت در احوال آن بظهور رسانیدند و چون شاهزاده
مشهد الیه ایالت و مملکت قندهار را به برادر و ارحم و سعادت یار مرست آثار معدلتش عسکری بهادر طول عمر
و اغاض علی العالمین بر به و حسانه تفویض نمود در ایام ابالت این شاهزاده عالیشان و در هفصد و سی و + و از میا من الطان
شاهزاده فیروز بخش که منیر منیرش مطر النوار است و در هفصد و سی و سه این عمارت سپهر سر با تمام رسیده

کتبه محمد اکبر شاه پادشاه

منقوش در ات منیر اباب و انش میگرداند که مملکت قندهار در قندهار تصرف آبای بندگان حضرت
شاهنشاه جم بهار ملک بارگاه خلافت پناه ظل البجلال الدین محمد اکبر بادشاه غازی خلد الله ملکه بود در حنیکه
ایات کشورستانی حجت اشیا فی محمد هاپون بادشاه غازی طیب الشراه و جعل الجنة مشواه بهیا من
لوفیات ربانی و تائیدات سبحانی تشبیه علی نمود و باز قندهار از تصرف این دو دمان بیرون رفت
و چون اقبال دولت شاهنشاهی اکتفا قایلیم به مسکون را که طول آن از صد و

داریه و بندر گوراکات و گورنگال تا شش و بندر لاهوری و هرگز که مسافت آن قریب بدو سال راه میشود
و عوض آن از کابل و کشمیر تا سرحد دکن که قریب یکینم ساله راه باشد مسخر گردانید و سینه هزار در و لبست قندار
در حیطه تصرف علامان درگاه خلایق پناه درآمد و امید که غنای کثافت عالم را از تائید نجات و اقبال
حضرت غل الهی و شاهزاده کاکار گردون اقتدار شاه سلیم و شاه مراده و انبال شاه و خسرو شاه و پرویز شاه
مسخر اولیای یزدان گرد و این رب العالمین تمت فی سینه هزار و هفت پوشیده همانکه در زمانیکه اعلی حضرت
خاقانی حکومت قندهار را بنوب نامدار شاه بیگ خان کابلی مفوض فرموده بودند بنده درگاه محمد معصوم
بن سید صفائی آباد بن سید شیر قلندر بن سید حسین زنجیری بن بابا حصین ابدال

شیخ محمد رفیع الدین محدث

در سینه نصد و پنجاه و چهار هجری فوت کرده و در اکبر آباد در حویلی اصف جا به مدفون گردیده

تاریخ از کتاب مخبر الواسطین

منظر خالق زمان و زمین	شاه دنیا و دین رفیع الدین	صفوی بود آن خدا آگاه	طیب البدن و روحه شراه
سال فقلش چو در شمار آید	نصد و پنجه و چهار آمد	در حویلی اصف جا به	مرقدش را به بین اگر خواهی
	آن حویلی به اکبر آباد است	نه بجای دیگر ترا یاد است	

مولانا حسن

در بلده اکبر آباد موضعی است که آن را حسن جمن کتوره میگویند متصل آن مکان گورستانی است قدیم که در آن
مقام فرارهای فرگیان چه از پرتگیز و فرانسویس و هولند نیز و ارمنی که در زمان دولت بادشاهان هند فوت کرده
بودند بسیار اند و اندرون احاطه آن قبرستان تربت مولانا حسن که در زمان دولت سلطان سلیم شاه ابن شیر
در سینه نصد و پنجاه و شش هجری فوت کرده بود تا امروز موجود است و این ابیات که از تاریخ وفات او خبر میدهد گرد آورده و منقول است

تاریخ

در حقه فضل مولانا حسن	هنر مند بی مثل عالی مدار	سر ابل دانش عزیز جهان	جهانی معانی دکوه و قار
چو کرده ازین دار فانی سفر	بدار البقا ان سر نامدار	بعون و برحمت بلطف عظیم	جهان آفرین داور کردگار
بفرمود تا روح پاکش بر بند	ملایک بفرودس از اعتبار	بجنت قرارش چو شد محبت	شده سال بوقتش بجنت قرار

مولانا ابوالخیر خوارزمی

در انواع فضایل نصاب کامل حاصل داشته خصوص در حکمت که ارسطوی اول و در طبابت بوعلی ثانی
بوده در آخر سلطنت ابوالغازی سلطان حسین ابهرت و تا زمان ستهیلای محمد خان شیانی دران دیار میبود و محمد خان وقت محبت
و برابری و التماس کرده و فاشش در سال نصد و پنجاه و هفت هجری دست داده تاریخ فوتش ازین ابیات استخراج میاید

تاریخ

سپهر فضل مولانا ابوالخیر که میدانست اسرار حق
سفر کرد از جهان فانی بانه ز صرت دروغ بجان خلایق
چو عاشق در غزل بود مجمل از ان تاریخ او شد فوت عاقل

مات قهجمه سلطان سلیم شاه

پسر خورشید شیر شاه است و جلال خان نام داشت چون شیر شاه فوت کرد و عادل خان پسر کلا انش که ولیعهد بود و قلعہ زنته پنهان را قطع داشت و جلال خان پسر خورشید نزدیک بود چون امر او دیدند که آمدن عادل خان زود میسر میشد و خود حاکمی ضرور است جلال خان را طلبید شسته بتاریخ هفتصد و بیست و پنج سال و دو هجریه در کالنج بر سر سلطنت نشاندند و مخیاطب با اسلام خان نمودند اما میان مردم بلبلیم شاه اشتها ریافت بعد ازین میان هر دو برادران جنگ واقع شد و عادل خان بهر میت یافته از جنگ گاه بیرون رفت و دیگر کس از و نشان نداد چون خاطر سلیم شاه از طرف برادر مطمین شد سامان جلوس مهیا ساخته باین شانیه در هفتصد و پنجاه و سه هجری بر تخت سلطنت جلوس نمود چنانچه تاریخ آن بتعمیه یافته اند

۹۵۳

سلطان سلیم شاه با فرسکو	کر عدلش ظلم و غلام مجبور است	تاریخ جلوس سعد و از شورش	نشست تخت و نده انصار	در ملکش ظلم ز آمدن یوس است
			سامان جلوس سمیت یوس است	

اکثری از ممالک هندوستان در تحت تصرف خود داشته در اکثر نامه مرقوم است که او بتاریخ بسبب دوم ذیقعه هفتصد و شصت و شصت فوت کرده مدت حکومت او هشت سال و دو ماه و هشت روز بوده و در تاریخ فرشته مرقوم است که او در اوایل سنه شصت و تسعمائة و دقات یافته مدت سلطنت او نه سال بود و در مرات جهان تمام مرقوم است که او بتاریخ دوم ذیقعه هفتصد و شصت و شصت سمیت قرعه که در یکی از اعضای سفلی او بهم رسیده بود زخمی بر لبست و بجای دیگر نوشته دیدم که بتاریخ بسبب و پنجم حادیه الاول سال هفتصد و شصت و یک از شدت وجع و بلی که بر بقعه او بر آنده بود در گذشت و تاریخ انتقالش که از آن سنه هفتصد و شصت استخراج می یابد اینست ه سلیم شاه بگو الیاء مرد و چنان نوشته اند که در سالی که سلیم شاه فوت کرده در همون سال سلطان محمود گجراتی و برهان نظام شاهی بادی شاه دکن نیز فوت شدند و تاریخی که از آن هفتصد و شصت و یک استخراج می یابد اینست

۹۶۱

سلطان سلیم شاه که از حسن	آرام زیر سایه عرش خدای تبار	بودم بفر سال و فالتش که گاهان	بافت نبرد نو که بجات جایی بافت
--------------------------	-----------------------------	-------------------------------	--------------------------------

و قلعہ سلیم کده واقع سواد و دلی برب در بای جمن تعمیر کرده سلیم شاه است و حالا آن قلعہ را بعضی مردمان قلعہ نور گده میگویند اگر چه وفات سلیم شاه در گو الیاء واقع شده اما در کیهنم رام که پدرش شیر شاه نیز در اندیا راسوه اند و فوت

سلطان محمود شاه گجراتی

پسر طیف خان ابن سلطان مظفر شاه است والدۀ او نبی برام خان بادشاه ولایت سند بود از نسل نیم انصاری و تولد سلطان در شهر سنه اثنین و ثلاثین و تسعمائة و قوع یافته و در سنه یازده سالگی بعد از فوت سلطان بهادر گجراتی در سنه هفتصد و چهل و سه هجری بسلطنت گجرات رسیده بهترین زمانه بادشاهان گجرات زمانه سلطان محمود بود که هر کس با اندازه خویش بنواز و نعمت لبر می برد و خوشحال می بود لهذا تاریخ ابتدای حکومت و

کامرانی اواز لفظ خوشحال مستفاد می کرد که سینه نهصد و چهل و پنج باشد او قلعه سمورت را تعمیر نموده و آن قلعه
 بغایت استواری است در طبقات اکبریه آن که که منفرغانامی علام سلطان محمود گجراتی که خداوند خان خطاب
 داشته در سینه نهصد و چهل و بیست و هفت این قلعه را بر ساحل دریای عمان جهت دفع فساد فرنگیان ساخته و
 پیش از آنکه قلعه تعمیر یا بد فرنگیان انواع خرابی بمسلمانان آن مکان میرسانیدند و در آن ایام که خداوند خان به
 عمارت آن می پرداخت فرنگیان چند نوبت کشتی با سامان نموده به قصد جنگ آمدند اما هیچ وقت کار
 نتوانستند ساخت و چون با تمام رسید چو کهنه دی بریر دروازه که بر غم فرنگیان مخصوص پرتکال است شروع
 نمود فرنگیان چون به جنگ و جدال بالغ حصار نتوانستند آمد مبلغهای کلی قبول نمودند که آن چو کمندک
 نسا زنده اما صورت نیافت عرض انقلعه بانزده در و از تفاعش لبست در عهه بنا بر اعانت استحکام هر دو
 سنگ را به قلا بهای آهنی محکم ساخته و سرب را که اخته در فرجها و درزها ریخته و سنگ بفرسنگ اندازها را نبوی
 ساخت که دید از دین خیر می ماند فقط و سلطان محمود بعد از حکومت هیزده سال و دو ماه در سیزدهم ربیع الاول سنه
 نهصد و شصت و یک هجری از دست غلامی که برهان نام داشت شهید شد نعش او را در خطیره سلطان محمود بیکه که در
 پاتین گنبد شیخ احمد که متولد قلع است بخاک سپردند سال وفات او از عجات حقیق بالشهادت بیرون می آید و این نظم
 در تاریخ او از شیخ نجفی معنی است

تاریخ

سلطان محمود که در جهان چو کوه نور است	در حین الماوی شد با عالم افزا	میرزا غیاث و با فرد شیدا	شاه با دشتی بکند چرخش و دشت
بارنج سال خورشید عقل حسیم مار کو	گفتا که ای بی خشنو سلطان شاد		

و چون سلطان سلیم شاه بادشاه و علی و سلطان برهان نظام شاه بجزی ابن سلطان احمد نظام شاه بجزی و الی احمد گرا
 دکن بمهرین سال فوت کرده بودند چنانچه مولانا علی در الفاظ زوال خسروان فوت این هرسه بادشاهان نیست

و چنین گفت

تاریخ

شاه خسرو زوال بد بیک سال	که سهند از علی شان را لایق بود	که محمود شاه گجرات	که محمود دولت جو جو لود
دوم سلیم شاه سلطان دهلی	که در بستان صاحبان بود	سود آمد نظام شاه بک	که در ملک دکن خسرو نشان بود
ز تاریخ فوت این سده خسرو	چو پسر زوال خسروان بود		

بعد از سلطان محمود شاه که در سنه نهصد و شصت و یک از دست امر سلطان احمد شاه را که از افترا با سیه او بود بر تخت نشاندند
 سلطان فیروز شاه

پسر سلطان سلیم شاه است بعد وفات پدر حسب وصیت او فیروز خان را که میری دوازده ساله بود در قلعه گوالیار
 بر تخت نشاندند و تاریخ جلوس او که از آن سینه نهصد و شصت و یک است تاریخ می یابید نیست

تاریخ

چون شهر فیروز خان شد	کش غلامی در ر بود جلال	یافت تخت سلطنت جا پد	که در زیر چتر استقلال
----------------------	------------------------	----------------------	-----------------------

سال تبارخ چهل و نهم قمر بادشاهی پادشاه و اقبالها
بعد از سده و زیاده سه ماه مبارز خان که با در داده شیر شاه و غیره و شاه را تبارخ سبب و نهم جادی الاول
سنة مذکور قتل نموده بر تخت نشست و تبارخ شهادت و انیت

تبارخ

شبه دولت افروز غیره و زخان	که یکدیگر ملک شمر را غریب	ز سیل اجل ناگهان رسیدن	پنیا و معموده عمرش آب
چنین گفت سال و تبارخ	چو آنکه شد شاه به جا جاب		

سلطان محمد شاه عادل

عرف مبارز خان نام پدرش نظام خان سورقه برادر شیر شاه بود بعد کشتن فیروز شاه را که خواهر زاده او بود
تبارخ سبب و نهم جادی الاول سال نهمصد و شصت و یک هجری بر تخت سلطنت نشست و لقب خود را
محمد شاه عادل نهاد و همیون و هوسر لقال ساکن قصبه ریواژی را صاحب اختیار ملک مال گردانیده لشریب
مدام اشتغال نمود تبارخ جلوس است

تبارخ

جای ملک مبارز خان	که شده در نهم سالک	تخت فیروز خان گن ظلم	گشت بیک و لقتش لک
سال تبارخ و لقتش گفتم	بادشاه شد مبارز ملک		

ابراهم خان نبی محمد شاه در سنه نهمصد و شصت و دو بسبب بی انتظامی ملک و بیجودی بادشاه لشکر فراموش کرد
دلی را متصرف شد و محمد شاه طاقت مقاومت در خدندیده بطرف چار فست بهما نجا می بود تا آنکه در
سنه نهمصد و شصت و سه در مونگیر در معرکه کجا بهادار شاه بادشاه بنگاله روداده بود کشته شد مدت حکومت
او در دلی یازده ماه بود

امیرزاد شرف جهان

این قاضی جهانست که قرب پانزده سال زمام امور ملک و مال شاه طماسپ صفوی بادشاه ایران در
گفت کفایت و قبضه شهاست او بوده و آثار اخیر و یک اجرای نه کر بلاست که ابو نصر حسن بادشاه
ده هزار تومان صرف نموده و بدان موفق گشته و لاوت او در صبح چهارشنبه نیر و هم بیع الثانی سنه نهمصد و
و دو دست داده و در شام یکشنبه هفتم ذی القعدة نهمصد و شصت و دو هجری وفات یافته و آه شرف از
جهان شده تبارخ جلوس است

سلطان ابراهیم

بن غازیخان سورست و خواهر سلطان محمد شاه عدلی را در کالج خود داشت او امر او وزیرای محمد شاه را
با خود موافق ساخته تبارخ ششم ماه جادی الاول سنه نهمصد و شصت و دو هجری دلی را متصرف
شد و تخت سلطنت نشست تبارخ جلوس است

تاریخ

گشت چون تخت منورین **رفت بر دوش لاسا و تاریخ** سال تاریخ جلوسش و صحبت رونق کای سلطنت آمد تاریخ
بعد دو ماه از حکومت او سکندر شاه عرف احمد خان سوز با او محاربه نموده دلی و اگر در استخفاف شد و پیش
سکندر را نیکو تا آنکه قریب همان ایام سها یون بادشاه آمده دوباره فتح سندوستان نموده و سکندر شاه نظر
نیکو گاه کرخت و سلطان ابراهیم که بطرف مشرق رفته بودند در او ترسید در سینه نمصد و هفتاد و پنج اردست
سلیمان حاکم اندیا رسته شد

سکندر شاه

برادرزاده شیر شاه بود در سینه نمصد و شصت و دو هجری بر سلطان ابراهیم غالب آمد بر تخت دلی نشست
بعد چند ماه سها یون از ولایت رسیده و برو غالب آمد بار دیگر مالک ملک سندوستان گردید تاریخ گردن

تاریخ

سکندر شاه برادرزاده شیر **که نشست چند نخل دلی** سها یونش نیریت در جنگ اینصفت و دو سال هجری
سرگذشت نصیر الدین محمد سها یون بادشاه بعد نیریت یافتن از شیر شاه
چون در سینه نمصد و چهل و هفت هجری از شیر شاه افغان نیریت خورده و بطرف عراق نهاد بعد از
خیرانی و پریشانی تمام پس از آن نقض اسلحه چند سال پیش طماس شاه صفوی بادشاه ایران نوشت
و این قطعه از واردات حالات خود شاه نوشت

قطعه

خویش را بخت با حق تعالی **قله قاف قاعت را نشین کرد است** و زکا و غله و گندم و جو فرو **طوطی طبع مرا قانع باین کرد است**
و ششم شیر و عمری بکین بود **حاله از کین عدت رو باین کرد است** التماس شاه ندارم که مان بکند **انچه سها یون علی دشت از زن کرد است**

شاه این مرزده را شنید مکتوبی مشتمل بر کمال توقیر و استعجاب تشریف حضور ارسال داشت و این بیت در عنوان
مکتوب ثبت نمود **همای اوج سعادت بهم افتاد** اگر ترا گذری بقیام یافت **چنانچه در ماه ربیع ثانی سنه**

نمصد و پنجاه و یک در برابر شاه ملاقات شد امرای سر راه خصو صاً محمد خان حاکم هرات دقیقه از لوازم
خدمت و بندگی فرو گذاشت نمود و شاه والا جا به مقدم سها یون فی را سها یون بنداشته انچه از لوازم بادشاهی
و مهمانداری باشد بجا آورده و چند روز جشنهای خسروانه داشت و سها یون بادشاه در روز جشن عالی بالماس
گرا نهاد که خراج اقلیمها بود باد و مسیت و پنجاه لعل چشان برسم ارمنان بشاه داد و شاه بعد از چند روز کمال
دله از سی و خاطر جوی سامان سلطنت ارزانی داشته شاه مراد کسیر خود را باد و از ده هزار سوار کبک همراه داد و پنجاه
بادشاه یا امرای محلی در شروع نمصد و پنجاه و دو و متوجه قند بار شدند باید دانست و فقیکه سها یون بادشاه
از شیر شاه منهنم شده در وادی جیرانی و پریشانی سرگردان گردید برادرش مرزا کامران از وجدانی خستیا
نموده نسبت کابل روان شد و چون در آنجا رسید بکه و خطبه بنام خود کرده جواب کامرانی بر روی روزگار
کشاده بخت سها یون و دگر گاری بسیر و غزنی و آنخند و در اعسکری مرزا محمد خواجه خاوند محمد در اسیر گشت

پیش سلیمان مرزاه حاکم بدخشان بود فرستاد و خواست که بسکه و خطبه او در بدخشان نیز باشد مرزاسلیمان
فرستاده را سبب مقصود باگردانید مرزاکامران از معنی و دباب شب لشکر بدخشان بود مرزاسلیمان چون
انرا رخصت خود وقت مرزاکامران مشاهده نمود کس فرستاده در آشتی زد و خطبه و سکه بنام اوساخت بعد از آن
مرزاکامران بعضی ازمحال بدخشان را از مرزاسلیمان جدا ساخته بمردم خود داد و بکابل مراجعت نمود
قند هار از مرزاسلیمان گرفته بمیرزا عسکری حاکم که نمود بعد چند اوقات مرزاسلیمان آنچه مرزاکامران از د
جدا کرده بود باز متصرف شد و نقص عهد نمود و مرزاکامران بار دوم لشکر بالنصوب بر دوبر مرزاسلیمان
غالب شده قاسم بر لاش و مرزا علی بدو حجت دیگر از موافقان خود را بسرداری بر لاش بکورد گزاشته و
مراجعت نمود و خواجه حسین مردی تیار این سانحه را که هفتدهم ماه جمادی الثانی روز جمعه سنه نهصد و چهل و هشت
و داده بود در جمعه هفدهم ماه جمادی الثانی یافته و مرزاکامران سلیمان را با پیش مرزایا بریم در قیدگاه میبست و روزگار بقتل میگردانید
تا آنکه گوید بقبال یایون بادشاه نظر عیادت و دولت و سعادت و مضرت او را بکار آید و موجب خلاصی مرزاسلیمان شد و
آن چنانست که چون یهایون بادشاه با امرای فعلی از ایران متوجه قند بار شد و آن قلعه را تا شش ماه
محاصره نمود آخر مرزا عسکری که از طرف برادر خود مرزاکامران حکومت آنجا داشت بامان بیرون
آمده بلازمت مشرف شد بمقتضای که مرزاقی قلم غفور بر جراتم او نشید و بجانب کابل توجه نمودند در اثنای
راه در زاینده آل و مرزایا دگرا ناصر برادر بابر شاه از مرزاکامران که بختیته بپادشاه پیوستند چون نزد کابل
رسیدند هنگام شب مرزاکامران از کابل فرار نموده بغزنی رفت این فتوحات بتاریخ دهم رمضان سال
نهصد و پنجاه و دو بحسب واقع شده و اینمصره تاریخ آن فتح است عیال جنگ گرفت کابل از دست یهایون
بادشاه لشکر در آمده دیده بدیدارشان براه محمد اکبر که بامادر خود در کابل بود روشن ساخت عرش در آنوقت
شده سال و دو ماه و پنج روزه بود در اوائل سنه نهصد و پنجاه و سه چون بادشاه بر سر مرزاسلیمان که اقلید
رهای یافته بدخشان را متصرف شده بود رفت مرزاکامران خبر یافته از غرنی آمده کابل را باز گرفت چون
اینمصره بمسماح بادشاه رسید حکومت بدخشان بمیرزا سلیمان و حکومت قند هار بمیرزا اسدال داده و بم
خود مرزایا دگرا ناصر را که موجب قنده و قساد بود بقتل آورده متوجه کابل شد و با مرزاکامران محاربه نموده با
کابل را ستم رابع الاول سنه نهصد و پنجاه و چهار مفتوح ساخت مرزاکامران باز راه فرار پیش گرفت و تاریخ
این فتح کابل را گرفت یافتند بعد ازین فتوحات نیز از مرزاکامران و مرزا عسکری تقصیرات عظیم صد و فیت
و چند مرتبه با بادشاه جنگها کرده اند لاجرم بادشاه با انیمه سپاه در کابل و قند هار بدخشان بابر اذان خود محاربه
مستوار داشت تا آنکه مرزا عسکری دستگیر شد و مرزاسلیمان بقتل رسید و مرزاکامران از همه یایوس شده پیش
سلطان آدم که رفت داد بر گاه معلی فرستاد و بعد از آن محول شده رخصت مکمل یافت تاریخ وفات این پسر
برادران در مقام نوشته میشود

مرزاسلیمان

برادر یهایون بادشاه و محب بابر شاه است در سنه نهصد و سبست و چهار متولد شده و این بیت در تاریخ تولد او است

تاریخ

۹۲۳

چیتانی سال تاریخ از سال ۹۲۳ تا ۹۲۴

شهادت در موضع خبیه که از توابع کابل است تاریخ کشت و یکم ذی قعد سال نهصد و پنجاه و شصت هجری قمری قتلکه
تمامی قایل افغان محمد و خلیل موافقت مرزا کامران نرعی سال ۹۲۳ با دشتا شتون آورده بودند روی داده و بلا
خوردن که از تنبان فرار بود مرثیه گفته که طلع شمس است [شبی خون بر چشم شتون] [سیاه دیده از دشتا شتون] [شبی خون بر چشم شتون]
و شب خون که لفظ مناسب است تاریخ این واقعه است چنانچه نیز در نظم آورده

تاریخ

۹۵۸

هنگام محمد شهبه و خند و لب [ناکه رقصا شهبه دل شب] [شنون شهابوشن جوگر و سبب] [تاریخ شهادت شنون شهابوشن]
و مولانا مرزا امانی بطریق تعبیه این تاریخ گفته

تاریخ

۹۵۹

شاه هندال سر و گلشن ناز [چون از بونستان دولت رفت] [عالمی ایاد سر و دستش] [بر فلک دوداه حشر رفت]
گفت تاریخ قمری نالان [سر و دستش از بونستان دولت رفت] [۹۵۹]
یعنی الف که مانند سر و باشد اگر عدد و ش اگر یک است از عدد بونستان دولت در کرده شود تاریخ برآید بعد شهادت شنون
اورا پس از چند کاه به کابل برده نزدیک مرقد با دشتا مدفون ساختند و در همین سال بهایون با دشتا رضیه
و دختر مرزا هندال البعد مناکحت پس خود محمد اکبر شاه منعقد نمودند

مرزا محمد عسکری

برادر بهایون با دشتا همت چون تقصیرات عظیم از دبطهوری آمد بنابران بهایون با دشتا و بیکر تسکین
فتنه و فساد او را در کابل قید فرموده بودند روزی فرصت یافته به بلخ گریخت و از آنجا متوجه زیارت حرین
گردیده در وادی که میان هشام و مکه است پدرو دین جهان نمود این واقعه در سنه نهصد و شصت
و یک هجری دست داده و عسکری با دشتا و بیکر و فوات دوست اما عدش سی و نه سال کم میشود و لعل
چنانکه یافت نوشت

مرزا کامران

۹۶۰

برادر بهایون با دشتا همت و تقصیرات عظیم از دبطهوری رسیده در آخر چون دیکر برادران او یعنی مرزا عسکری
دستگیر شد و مرزا هندال تقبل رسید و نیز از همه مایوس گردیده پیش سلطان آدم گمر رفت و
سلطان آدم او را گرفته بدو نگاه بهایون با دشتا در کابل فرستاد با دشتا و بنابر حقوق اخوت حکم بخونریزی
نمود و حسب الاماره از دشتا کجول شده رخصت گم یافت چنانچه تاریخ این سانحه در لفظ نیشتر مایند و این
واقعه در اواخر سنه نهصد و شصت بوقوع آمده و محمد مومن فرخودی این مصرعه تاریخ یافت و چشم پوشید
زیمه او به مرزا کامران در مکه بعد از سه سال تاریخ یازدهم ماه ذی الحجه سنه نهصد و شصت و چهار
بعالم بقا انتقال نمود و این مصرعه در تاریخ دوست ۹۶۰ گوشتا محروم در مکه ماند و لفظ گوشتا یا بدگرفت تاریخ

براید قاسم گامی که در شهر مین باد سیرا بود و تاریخ و کوشش بین قطعه گفته

تاریخ

کامران که بادشاهی را کس نبود است همچو او و زور و شکر کابل بکعبه و انجا بهان بجی داد و تنجاک چهر گفت تاریخ او چنین گامی بادشاه کامران بکعبه میرد

درین تاریخ لفظ بادشاه را بی حرف ها باید نوشت تا تاریخ براید از مرزا کامران یک پسر مانده بود موسوم بباو القاسم مرزا در غایت فطنت و ذکا در جوانی بسال نهصد و هفتاد و چهار حکم اکر شاه در قلع گوایر که در انجا محبوس بود بقتل رسیده همانند از کامران نام نشانی تاریخ وفات او است یا که در کتب

مراجعت صیرالدین محمد بهایون بادشاه از ایران و فتح هندوستان

چون بهایون بادشاه را از طرف شورش برادران خاطر جمع شد اراده هندوستان کرده و در وسط زمی الحجه سال نهصد و شصت و یک هجری متوجه هندوستان شد و روز توجیه از دیوان خواجه قاض شیرازی که از دیوان لسان العیب تیر سوزانند تفاول حبست این بیت برآید

بیت

بلک از مرغ بهایون طلب نماید او نالک باز اغ و زغن شهرت بود

و روزیکه سوار شد فرمودند که غریمیت هندوستان در خاطر هست الحال از کس که متعاقب بگیرد می آیند نام پیر سیده فال گرفته شود قصه را اول کسیکه پیدا شد دولت خواجه نام داشت چون پیشتر رفتند و بقانی پیش آمد که مراد خواجه نام داشت بادشاه فرمودند که چه خوش باشد که شخص سیوم را سعادت خواجه نام باشد بعد از ساعتی شخصی پیدا شد که نام او سعادت خواجه بود بادشاه ازین قصه غریبه خوشدل شده اسید و از فتح هندوستان گردیده اعتصام بعنایت الهی نموده بعد از انقضای پانزده سال که درین مدت پنج بادشاهان از قوم افغان یعنی شیر شاه و پسرش سلیم شاه و سلطان محمد عدلی و سلطان ابراهیم و سکندر شاه مرتخت و هلی نشسته بودند و ذکر ایشان قبل ازین مسطور شده و از هندوستان گردید افغانان که در حوالی ربهتاس و حدود دریای نیلاب جمعیت نموده بودند از شنیدن آوازه نهضت بهایون بادشاه خود بخود پیرشان شدند و بهایون بادشاه منظر و منصور بی منازعتی در لاهور درآمدند و در انجا خطبه و مسکه بنام زریب و زمینت یافت و افغان بهر جانب تعیین شده مریند و دیالپور در تصرف آوردند و سکندر شاه شکری تعیین کرده بعد از شکست پی بی باهشاد بزار کس متوجه جنگ شد و قریب چهل روز در سر هند بمقابل همدیکه شکسته محاربه می نمودند تا آنکه تاریخ دوم شعبان سال نهصد و شصت و دو هجری جنگ صفت واقع شد و شکست بکبر سکندر افتاد و از آنرو در کوه سوا لک پنهان شد بعد ظهور ایچنین فتح کبری سجدات شکری آورده روز غره رمضان بدولت اقبال بدیلی نزل اجلال فرمودند و بار دیگر خطبه و مسکه بنام نامی او زریب و زمینت یافت محمد میرم خان در الفا شمشیر بهایون تاریخ این فتح یافته

تاریخ

نشی خرد طالع سیمون طلبید انشاء سخن ز طبع نو طلبید
 هفت ماه بعد این فتح روز می بادشاه بر لای بام کتب خانه که در نزدیکی تریب یافته بود برآمده مردم را که
 در مسجد جامع مجتمع بودند بسعادت کونش مشرف ساخته از جمعی که از سفر حجاز بتازگی آمده بودند از احوال
 حرمین و کجرات می پرسیدند چون شام رسید خواستند که فروغند بخوبی اذان دویم رسید بودند که نمودن شروع اذان
 نمود بمقتضای تعظیم اذان بهانجا اراده شستن فرمودند ناگاه پایش در دامان پوشین چپید و عصی بلغرید
 بیفتاد و بعد و روز ازین حادثه تاریخ یازدهم ربیع الاول سال نهصد و شصت و سه هجری این عالم
 بیوفاراید و درگذشت او را در گیلو کهری که سلطان مغزالدین کیقباد در دهلی برکنار دریای چین بقاصد و
 گروه از شهر تعمیر ساخته بودند مدفون کرده عمارتی عالی و مقبره احداث نمودند و این مقبره عالی بتاکید و اهتمام
 حاجی بگیم زوجه بهایون بادشاه بصرف پاترده لکهره رپیه اتهام یافته شاعری در صفت این مکان گفته

بیت

هر که منجوا بد که بنید شکل فرد و برین
 با جمله بعد انتقال بادشاه فضلا و شعر در تاریخ و فاش اشعار رنگین گفته اند و این ابیات در تاریخ او که
 مولانا قاسم کابی در رشته نظم کشیده اگر چه بغایت خوب است لیکن کعبه دکم میشود و تفاوت یکسال یا دو سال
 در عمارات تجویز توان کرده در وفات تاریخ این است

تاریخ

بهایون بادشاه آن شاه عادل که فیض حاصل و بنام افتاد
 چون خورشید جهان تاب از طبع می سپایان در نماز شام افتاد
 اساس عمرش از انجام افتاد قضا از بهر تانخیش رقم زد
 خلیل در کار خاص عالم افتاد

۹۶۲

و بعضی کسان میگویند که اگر مصرعه آخر را با نیطور بنویسند تاریخ برابرید بهایون بادشاه از بام افتاد و مولانا
 مسعود حصاری این مصرعه یافته و اصل حق شد بهایون بادشاه اگر چه این مصرعه کعبه د زیاد دارد
 اما برسم خطی که نام لقدس را بی الف نویسد بگیرند درست آید و میر عبدالحی این مصرعه یافته گوید ای بادشاه
 من از بام افتاد و جمعی این مصرعه یافتند و ارث ملک جلال الدین باد و شخصی دیگر چنین گفته
 بهایون کجی یافت اقبال مدت سلطنت بهایون بادشاه از هنگام وفات بابر شاه تا روز وفات او بست
 و پنج سال و دو ماه و قمری پنج روز بود ازان جمله نه سال و هشت ماه مرتبه اول حکومت نمودند و بعد ازان
 پانزده سال طوایف الملوک ماند و مرتبه ثانی بعد از فتح هندوستان تا هنگام وفات صرف هفت ماه و چند
 روز و مدت عمرش چهل و نه سال و چهار ماه و هشت یوم بود و لقب او بعد وفات جنت آشیانی قرار
 یافته و بادشاه را سوامی محمد اکبر شاه پسر دیگربو محمد حکیم نام کرشن بعد ازین خواهد

قصه نظام سقه

در عبادت السعادت مسطور است که چون همایون بادشاه در عظیم آباد از شیر شاه انزام یافته رو به گزینیهاد سپیدار آب انداخت تا از دریا عبور نماید و از سپیدار شده غرق شود نظام سقه در آن حالت دست آن خسرو را گرفته بکنار رسانید بود بادشاه در آنوقت فرموده بودند که انشاء الله تعالی ترا بعیوض این خدمت شگرت بعد حصول طمانیت خاطر از صبح تا نصف روز بر تخت خواهم نشاند چنانچه بعد فتح هندوستان آنچه که ارشاد شده بود بعمل آوردند و نظام سقه در همین وقت فرصت بدو فتن و بریدن درایم و دنیا پر جرمی حکم کرد تا در ساعتی درست کرده آوردند و اهل محضر در عیوض آن جنس مطلوب بمشتری دادند و الله اعلم

شاه هم بیگ

محبوبه خاترمان علی قلی خان بود و قصه عشق ایشان و کشته شدن شاه هم بیگ بجزو پور و رسنه نهصد و شصت و سه در مرآت جهان نما مفصل مسطور است و این تاریخ که بطریق تمییز شخصی در شهادت او گفته تاریخ میرداشت آه و گفت که شاه شهید شد

جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه غازی ابن نصیر الدین محمد همایون بادشاه

ولادت با سعادت حضرت شاهنشاهی محمد اکبر شاه بعد از گذشتن هشت ساعت و هشت دقیقه از شب اول بستم آبان ماه جلای سال چهارصد و شصت و چهار موافق نوزدهم اسفند ارشد قدیمی سال نهصد و یازدهم یزدجری مطابق شب یکشنبه پنجم رجب سال نهصد و چهل و نه بلالی و ششم ماه کاتک سال یکزار و پانصد و نود و نهمه هندی یعنی شنبت بکرماجبت شانزدهم تشرین الاول ماه رومی سنه هزار و هشتصد و پنجاه و چهار اسکندری که مطابق پانزدهم ماه اکتوبر سال یکزار و پانصد و چهل و دو عیسوی بود و در حصار امرت کوٹ از توابع قلمرو متصل ملک یار و اطر وقتیکه پدرش همایون بادشاه از شیر شاه روبرو تافته بجاالت تباه در آنجا رسیده بود و از شکم حمیده بانوبیکم ملقب بمریم مکانی که از نسل زبده مثل شیخ احمد جام بوده است بوقوع پیوسته نکته پردازان فطم و تواریخ مناسب یافتند و قصاید نهیت گفتند و همه بعرض حضرت جهانبانی رسانیده کامیاب جایزه بامی گرامی گشتند آران جمله این تاریخ را مولانا نور الدین یافته و تحسین و احسان ممتاز شده

تاریخ ولادت

چون ملک قضا نشان تو آفات ابرار هم نفس تو از هر ولادت شهرنشانها تاریخ ششمه جانگیر گشت ملک الشمر البوالفیض فیضی فیاضی این تاریخ را بعد از آنکه اکبر شاه بخت سلطنت شسته و نظم آورد

محمد الحیدر که آمد بوجود	آنکه از کون و مکان تنبست	بادشاهی که ز شاهان چها	اکبرش نام و جلالش لقب است
شک و زومه و سال سیلا	شب یکشنبه پنج رجب است		

بعد از آنکه حضرت جنت آشیانی بملک جاودانی سفر کرد و نصف النهار روز جمعه دویم ماه ربیع الثانی سنه نهصد و شصت و سه هجری که مطابق چهاردهم فروردی ماه انگیزنی سال یکزار پانصد و پنجاه و شش عیسوی و موافق روز آبان دهم سفندارند ماه سال چهارصد و هفتاد و هفت جلالی و مصادق روز فردین نوزدهم تیر ماه قدیمی سال نهصد و شصت و پنج یزدجری و موافق چهاردهم سباط ماه رومی سال یکزار شصت و شصت و هفت اسکنجری موافق نوزدهم سهاگن ماه هندی یکزار شصت و دو دوازده سنبت بکریا جیت و یکزار چهارصد و هفتاد و هفت سا که سال باهن بود بس چارده سالگی در باغ کلا نور با تفاق خانتخا نان بیرم خان و دیگر امر که در ملازمت محمد اکبر شاه حسب الحکم جنت آشیانی متوجه دفع سکندر افغان شده بودند خلعت زرین و رب و تاج مرصع بر سر نهاده بدست و سعادت بر تخت سلطنت جلوس فرمودند و بجیت انتظام ملکی و مالی منصب جلیل القدر و کانت وزارت بنجان خانان بیرم خان اختصاص یافت بعد بسبت و پنج روز از زمان جلوس بسبت و ششم ماه ربیع الثانی سال مذکور که روز چهارشنبه بود نوروز بجیت افزور شد و آغاز سال الهی که اکبر شاه ایجا نموده بود از همین روز است همدین ایام میر عبدالحی صدر این بیت خوانده بیت اگر نوروز عالم رفت بر باد کلی صد برگ تنوری را بقا باده بعضی این بیت را نقش بسته بودند و شهرت یافته بود و نقل محلیها گشته از غریب آنکه در همان هنگام یکی از فضلا مصرعه ثانی تاریخ جلوس یافته بود بشرط آنکه اگر لفظ کل را بیا نویسند اگر چه بطریق رسم خط مساعدت آن نمی نمایند و بعضی از فضلا تاریخ جلوس را در لفظ کام بخش ۹۲۳ یافتند و نیز این مصرعه شصت و سه سال سعادت انجام است **مصرعه جلوس** خداوند عالم سپاه و غیری در الفاظ نصرت اکبر تاریخ جلوس یافته چنانچه ازین باعی مفهوم گردد

تاریخ جلوس

از خطه شاه رفعت بر شرف	وزر سکة عدل کارها چون	نشت تخت سلطنت اکبر شاه	آرایش جلوس نصرت اکبر ۹۲۳
وسکه اکبر شاه که بر اقسام وزن و گوناگون پیکر بود این باعی ها که از ملک الشعراء شیخ فیضی است بر روی سکه ها منقوش یافته بود و بر یکطرف سکه این بیت بود			

بیت بر سکه

خوشید که هفت بجز از گوهر یافت	سنگ سیه از بر تو آید هر یافت	کان از نظر تیر بیت او زیادت	وان ز شرف از سکه شاه یافت
و در میان آن اندک بر جل جلاله و طرف دیگر این رباعی منقوش گردید			

رباعی

این سکه که پیرایه اسید بود با نقش دوام نام جاوید سیمای سعادتش سیمین بر یکدوره نظر کرده خورشید بود و سال الهی و مه و میان آن نقش یافته و سکه دیگر در یکطرف السلطان الاعظم الخاقان المعظم الخلیفه المتعالی حسد اله ملکه سلطانه و ابدا عدله و احسانه و جانب دیگر این رباعی ملک الشعراء داشت

اسامی ماہیہائی آلے و تعداد ایا مہرہ

५ ५ ५१ ५१ ५ ५ ५१ ५१ ५१ ५५ ५१ ५५

[illegible]

ابیات در یافتن نام ماههای الهی

زفر و ردیج گندشتی ارد بهشتی
مخبر داد تیرانکه جو مردانے باید
ایں لشکر و مہربان او و می دان
که بر صحن چمن اسفند باد باغی خنجر

بيت ريا فتن بعد ايام سهره الهى از روى حساب ايجد

لا ولا لك ولا لا تشين معي
للرطوط والشمور كويت

در روز اول این تاریخ جدید مطابق بود باروز هر مغرغه فروردین ماه سال چهارصد و هشتاد و شست جلای روز یکم
بمهر یازدهم مرداد ماه قدیمی سال منصد و است و پنج نیز در جدی موافق یازدهم آذر ماه رومی سال یکم هزار و شست
و شصت و هفت اسکندری مطابق یازدهم بارچ ماه قدیمی انگریزی سال یکم هزار و پانصد و پنجاه و شش
عیسوی فقط و بنیاد سال بنگله و لایتی فصلی که امروز در هندوستان رایج است از همین سال تصور باید نمود

فتح یافتن اکبر شاه بر سیموستان

بعد از آنکه خاطر بادشاه از طرف سکندر شاه افغان بالکلیه جمع شد علی قلیخان شیبانی را بر سر همیو نقل
که با تروی یک یکی فرمضایدان بادشاهی که حراست دلی داشت مصاف نموده دلی را متصرف شد و
روان ساخت و بعد از آن محمود نیز سعادت و اقبال روانه انست شدند در روز پنجشنبه دوم محرم سال
نهمصد و شصت و چهار در حد و دپانی پت میان علیقلی خان و همیو مقارنه واقع شد تیری بمشیم آن لعین رسید
از پس سربارم چنانکه او را بهیوش ساخت جمعی که ردوی بودند بے دست و پا شده منهنز شدند و راه
خود را پیش گرفتند بعد از آن خانتخان بیرم خان همیو را گرفته پیش بادشاه آورد و بیک شمشیر کار او را تمام
ساخت و مقرون دولت از اسباب کوچک فرموده با غنائم بقیاس و نصرت و فیر و زنی بدار السلطنت دلی
در آمدند و چون همه مال و متاع که همیون از زمان شیر شاه و سلیم شاه و عدلی شاه فراهم آورده بود بتاراج
رفت چنانکه تاراج و اقصای تاراج را دیدند و باقیانند و یکی از دشواریان تاراج این فتح را چنین یافتند

دیر منع بر لوح لقا با خاتم

تاج

رقم زدہ ہلال طبع اوگرفت میو

عیسٰی خان ولد لونڈ مرستی

و قنیه شاهی که اسب صفوی در سنه تصدیق حضرت و مفت هجری عیسی خان ولد لوند کرجی را مسلمان ساخت

این قدر روان گنج شایه	با کوب اقبال کند بر سر	خوشید پرورش از آن کبر	یا بد شرف از سکه اکرش
این سکه که دست بخت از او	پیرانه نه بهر بخت اخترا	و بعضی از نقد این رباعی داشت	در سر روان نباشد کبر
نکین شایه شای			

مولانا مقصود که پیرانی که در سطح فلاحی نام گرامی تمامان صاحب اختیار قاع کشاید دو قسمی بنیض تعلیق و بگنای اقدس این بیت پنج شعری از وی
نقش پذیرفته بیت راستی موجب رضای خداست و کس ندیدم که کم شد از ره راست
در اول سال جلوس سکندر شاه افغان که از بهایون باد شاه نریمیت یافته در کوه سولک پنهان
شده بود لشکری عظیم رسانیده سر لشورش بر آورده و از افواج شاهی شکست فاحش یافته
رو بفرار نهاده و در اقبال سال دیگر همیو اقبال نیرسرای خود رسید مختصر اینکه از اول جلوس تا نهایت
وقت بهر جانب که توجه فرمودند جنود دولت و اقبال با استقبال لشکر ظفر مال آن خدیو عدو بند
کشور کشا آمد و آنچه که به بادشاهان بایداز عدل و داد و علم و کرم و نبل و نوازی و سرور و
و کشورستانی و مدبری همه در ذات مجمع صفات موجود بود اکثر معموره هندوستان از بلا شرفی
و غری و جوی و شمالی و تحت تصرف او در آمده و هر که از طریق انقیاد سرچسبید گوشمالی چنانکه باید یافت
ذکر وضع تاریخ طے از مبدأ ارجلوس اکرش

عهد موسسان این تاریخ علامت الزمانی فلاحیون الادالی عضد الدوله امیر فتح الدشیرازی
بود و اگر چه وضع این تاریخ جدید در سال نهصد و نود و دو هجری اتفاق افتاده اما ابتدای آن را از سال
اول جلوس اکرش نهاده اند از روز تحویل نمودن اقباب ربيع محل یعنی چون بخت و شجوز بعد از زمان
جلوس حضرت شاهنشاهی و انقضای چهار ساعت و پنجاه و چهار دقیقه بخوبی از شب سه شنبه حقیقی
و چهارشنبه عرفی بخت و هشتم ماه ربيع الثاني سال نهصد و شصت و سه هجری نیراعظم پرتو شرف
بدولت سرای برج محل انداخت و صبحی آن که روز چهارشنبه بود نوروز بهجت افروز شد از بهمن روز
مبدأ و این تاریخ جدید را اعتبار نمودند و مدار حساب بر ماه و سال شمسی نهادند و حضرت شاهنشاهی
خود بدولت و اقبال این تاریخ را بتاریخ الهی موسوم ساختند و اسامی مابای این تاریخ را

همان اسامی مشهور مشهوره فارسی منظور و معتبر داشتند چون فروردین ماه
الهی و اردی بهشت ماه الهی و غیر آن و نام های ایام نیرهمان سی نام متعارف فارسی گذشتند و
چون در بعضی ماه های یک روز یا دو روز از سی زیاده بود آن را بر روز و شب نامزد کردند چنانچه جمعه
روزهای سال سه صد و شصت و پنج و کمتر از زیاده شدند و پنج روز و سترقه که فارسیان در
اخیر سال می افزودند بر افتاد و ماه و سال شمسی شد و نیز بر ضمیر انوار انقضا می آن کرد
که در سنوات این تاریخ نیرده از ده باشد لا حبرم هر سال می باسم ما به

از ماهها که آسمانی ساخته چنانچه سال اول سال فروردین الهی سال دوم سال اردی بهشت الهی بهرین سوره الهامی میگیرد

آسمانی ماههای آسمانی و تعداد ایام هر ماه

فروردین	اردی بهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
۳۱	۳۱	۳۲	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۲۹	۲۹	۳۰	۳۰

آسمانی ایام هر ماه

آورد	مزد	شبهین	اردی بهشت	شهریور	آسند	ازند	خرداد	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱

آیات دریافتن نام ماههای الهی

زفروردین	چون گزشتی	آورد	مزد	شبهین	اردی بهشت	شهریور	آسند	ازند	خرداد	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱

بیت دریافتن تعداد ایام هر ماه الهی از روی حساب اجداد

لاوالک ولا لاشن سست

در روز اول این تاریخ جدید مطابق بود بار و هر فرغ فروردین ماه سال چهارصد و هشتاد و هشت جلای روزی بهر یازدهم مرداد ماه قدیمی سال منصد و ست و پنج یزد جدی موافق یازدهم آذر ماه رومی سال یکصد و هشتاد و هشت و شصت و هفت اسکندری مطابق یازدهم برج ماه قدیمی انگریزی سال یکصد و پنجاه و شش عیسوی فقط و بنیاد سال بنگله و لاتی فصلی که امروز در هندوستان رایج است از همین سال تصور باید نمود

فتح یافتن اکبر شاه بر سیهیم بهشت سال

بعد از آنکه خاطر باد شاه از طرف سکندر شاه افغان بالکلیه جمع شد علی قلیخان شیبانی برابر سیهیم و قال که با تردی بیک یکی فرستاد ان بادشاهی که جز است دلی داشت مصاف نموده دلی را متصرف شده بود روان ساخت و بعد از آن محمود میر سعادت و اقبال روانه ان سمت شدند روز پنجشنبه دوم محرم سال منصد و شصت و چهار در حد و پانی پت میان علیقلی خان و سیهیم مقارنه واقع شد تیری بمشیم آن لعین رسید از پس سیهیم برآمد چنانکه او را بهیوش ساخت جمعی که گردوی بودند بے دست و پا شده منهنم شدند و راه خود را پیش گرفتند بعد از آن خانان بیرم خان سیهیم را گرفته پیش بادشاه آورد و بیک شمشیر کار او را تمام ساخت و مقرون دولت از آنجا کوچ فرموده باغنایم بقیاس و نصرت و فیروزی بدار السلطنت دلی درآمد و چون همه مال و متاع که همیون از زمان شیر شاه و سلیم شاه و عدلی شاه فراهم آورده بود بتاراج رفت چنانچه تاریخ واقعه را به شارزما یافتند و یکی از دانشوران تاریخ این فتح را چنین یافته

دیر صنع بر لوح لقا با خاتم	تاریخ	رقم زده سال طبع او گرفت میرزا
عیسی خان ولد لوند گرسنج		۹۹۴
و قتیله شاه طلماسب صفوی در سنه منصد و شصت و هفت هجری عیسی خان ولد لوند گرجی را مسلمان ساخت		

بقاضی محمد اشارہ شد کہ تاریخ پیدائش قاضی محمد ربیعہ الثانی گنتہ		
تاریخ		
عینی نفسی جو صبح تابان منور	آورد بادشاہ ایمان منور	تاریخ جو فرمود شدین گنتہ
محمد بیرم خان خان خاندان		

یہی از خوانین عظم در گاہ ہمایون بادشاہ بود و از ابتدای جلوس اکبر شاہ تا پجنال بعد جلیل القدر
وکالت و وزارت سرفرازی داشتہ اما از آنجا کہ او بادشاہ را جوہر دسال تصور نمودہ اسخہ کہ می خواہست
بے اجازت بادشاہ میگردانیم یعنی بر مزاج بادشاہ بسیار گران منے آمد اما چیزی منے گفت تا آنکہ ہول
پنج سال قابو یافتہ اور از عمدہ و کالت وزارت معزول ساخت از جملہ تفصیرات ادبی کے آن بود کہ
تردی بیک را کہ در او اہل جلوس بادشاہ حکومت دہی داشتہ نہ بہانہ آنکہ از سرکہ ہیو بقال سرگردان
شدہ بود در سنہ نہصد و شصت و شش ہجری بی اطلاع بادشاہ نقبتل آورده بود بالجمہ بیرم خان بعد مغربی
چند بار بیا دشاہ جنگ و جدل نمودہ و ہزیمت یافتہ آخر از ہمہ مالوس شدہ بقصد طواف حرمین از بادشاہ
رخصت حاصل نمودہ و براہ نہاد چون بکجرات رسید مبارک خان افغان کہ پدر او در جنگ ماجہوہ
بسر کردگی بیرم خان نقبتل رسیدہ بود بعوض خون پدر خود او را شہید ساخت این واقعہ بروز جمعہ
چہار دہم جمادی الاول سال نہصد و شصت و شست ہجری بوقوع آمدہ ہمہ سان او ازین سانحہ کدوم
بجائے شتافتند و بیرم خان در خاک و خون افتادہ بود تا آنکہ جمعی از خدمتہ او مساکین قالب خونین او را
برداشتہ حواشی مقبرہ شیخ حسام کہ از مشایخ وقت خود بود بخاگ سپردند و بعد از ان بسجہ میں علیخان
بمشہدہ فون گشت و بیرم خان علمی مرصع بزر و جواہر نذر امام شہتم علی موہ سے رضا ترتیب اداہ بود و
یک کروٹیکہ بران خرق شدہ قاسم از سلام تاریخ تمام ان : علم امام شہتم یافتہ و شیخ عبدالقادر دہلوی
در تاریخ شہادت او این مصعبہ بطریق تعیم گنتہ کہ گفت گل گلشن خوبی نمائند یعنی اگر لفظ گل
را از عبارت گلشن خوبی و در سازی تاریخ نہر اکید و قاسم ارسلان این ابیات در تاریخ فوت او در سلک
نظم کشیدہ

تاریخ		
بیرم لطواف کعبہ چون شہید	در آہ شد شہادت کار تمام	در واقعہ ہاتھی پی تاریخ
سلاطین احمد شاہ مجسم		

بعد شہادت سلطان محمود ثانی کہ وارثی نہ داشت امر او سید مبارک اتفاق نمودہ احمد خان اکہ از
قزاقان سلطان بود بخطاب سلطان احمد شاہ بتاریخ پانزدہم ربیع الاول سنہ نہصد و شصت و یک
ہجری در گجرات بخت نشانید

تاریخ

منه صد و نون و نشت و شصت و یک	قضا گفت شکر که الملک	و همان روز سلطان دیسک بریدان سید مبارک ملک
و سلطان بعد سلطت هفت سال و چهار ماه و چند روز از دست اعتماد خان کشته شد و کان واک فی تاریخ خسته شمعان لیلیه	الاثنین فی ستمان و ستین و ستمایه و از عبارت	مقتول شد بیگناه تاریخ مستغایه سیکر و دوشاعی زبان گجرات

تاریخ

این تاریخ گفته	۹۶۸	۹۶۸	از عبارت دوشنبه رات تاریخ برمی آید بعد قتلش اعتماد خان
احمد جالی کس بر کس چو پیاد	بابر پوچی جی جی کسین و شنبه رات	۹۶۸	۹۶۸
محمّدی را که تنو نام داشت ملقب سلطان مظفر ساخته بر سر بر فراز وانی بنشاند و گفت که این پسر سلطان محمود ثانی است	اد آخرین بادشاه گجرات است در ایام او اکبر شاه بادشاه گجرات و مالوهر را تسخیر نموده تصرف خود آورده		

تاریخ صلح

چون در سینه صد و شصت و نه هجری میان خسرو ایران شاه طرابلس صفوی و سلطان سلیمان خواند کار و دم بعد جنگ	و بعد از چند سال قواعد صلح استحکام یافت قاضی عطاء الله و قاضی محمد در تاریخ آن این قلعہ انش نمود	
--	--	--

تاریخ

شکر خدا که کرم کردگار	قاید اقبال درین کمنه دیر	مشتلق صلح شهبان جهان	داود و قلندرانش مرشدین
نصاب ایام چو تاریخ صلح	جست نبرد گفت که الصلح خبر		
۹۶۹	۹۶۹	۹۶۹	۹۶۹

تاریخ

که از اکبر بلده براون بوده پدر شیخ عبدالقادر براونی است و از مریدان شیخ بیجو پنهیل بود که اکبر شاه بادشاه بختیش رات	تمام داشت در سینه صد و شصت و نه هجری فوت کرد و عزیزی تاریخ وفات او در ویش و انشمنند یافته و شیخ عبدال	۹۶۹	۹۶۹
در تاریخ پدر عالی قدر خود این رباعی گفته	آن بجز علم و معین انسان کان	چون بود در زمانه بجز فضل ان	تاریخ سال فوت می در جهان
سر دفتر افاضل و رانلو کشاه			

تاریخ مراجعت اکبر شاه

چون اکبر شاه بادشاه بر درجه بیستم جمادی الاخر سینه صد و شصت و نه هجری از طرف رتینور بلده اجیر که بد انصوب بطریق	مکار و زیارت روضه جوابه معین الدین چشتی رفته بودند داخل دار الخلافه که اگر کشد نیک از فضلای عصر و تاریخ قدوم اقدس گفته	
---	--	--

تاریخ

چو سوی تخت گاه از سمت مغرب	مبین خوشید گردون ملکوت	لوک سال تاریخ قدوش	بگفتند آقا اب دولت آمد
۹۶۹	۹۶۹	۹۶۹	۹۶۹

تاریخ

در مسجد ما هم یک			
این در مسجد قریب قلعه کمنه دلی که آنرا دین پناه میگویند واقع است در زمان اکبر شاه بادشاه ما هم یک در سینه صد و شصت و نه از			
تعمیر ساخته بود اگر چه این هر دو عمارت حالا باطل و بیهوده اند و دارند اما کجه که از ان تاریخ تعمیر معلوم گرد تا امروز باقی است آن نیست			
تاریخ			
بدون جلال الدین محمد		که باشد اکبر شاهان عادل	
چو ما هم یک عصمت چنای		بنگاه در این بنا بر افاضل	

بقاضی محمد اشارہ شد کہ تاریخ پیدائش قاضی محمد ربیبہ تاریخ گفتہ

تاریخ

عیسیٰ نفسی جو بیچ تابان صد | آوردہ شد از شاہ ایمان صد | تاریخ جو فرمود شدین گفتہ | عیسیٰ لم ندیدہ سلمان از صد

محمد بیرم خان خانان

یکی از خوانین عظم در گاہ ہمایون بادشاہ بود و از ابتدای جلوس اکبر شاہ تا پینال بعد ہلیل القدر و کالت و وزارت سرفرازی داشتہ اما از آنجا کہ او بادشاہ را جوہر د سال تصور نمودہ اسخہ کہ می خواہست بے اجازت بادشاہ میگردانیم یعنی بر مزاج بادشاہ بسیار گران مے آمد اما چیزی نمی گفت تا آنکہ ہزار پنج سال قابو یافتہ اور از حمہ و کالت و وزارت معزول ساخت از جملہ تفصیلات اوسیکہ آن بود کہ تری یک را کہ در او اہل جلوس بادشاہ حکومت دہلی داشتہ نہ بہانہ آنکہ از سر کہ سہم بقال سرگردان شدہ بود در سنہ نہصد و شصت و شصت ہجری بی اطلاع بادشاہ بقتل آورده بود با جملہ بیرم خان بعد مغولی چند بار با بادشاہ جنگ و جدل نمودہ و ہزیمت یافتہ آخر از سہمہ مالوس شدہ بقصد طواف حرمین از بادشاہ رخصت حاصل نمودہ و براہ نہاد چون بکرات رسید مبارک خان افغان کہ پدر او در جنگ ماجہورہ بسر کردگی بیرم خان بقتل رسیدہ بود بعوض خون پدر خود او را شہید ساخت این واقعہ بروز جمعہ چہار دہم جادی الاول سال نہصد و شصت و شصت ہجری بوقوع آمدہ ہمہ سان او ازین سانحہ کدہم بجائے شتافتند و بیرم خان در خاک و خون افتادہ بود تا آنکہ جمعی از فخر اوسا کہین قالب خونین او را برداشتہ حواشی مقبرہ شیخ حسام کہ از مشایخ وقت خود بود بخاک سپردند و بعد ازان بسجہ حسین علیخان بمشہد مدفون گشت و بیرم خان علمی مرصع بزر و جواہر نذر امام ہشتم علی موہب سے رضا ترتیب اداہ بود و یک کرور تھکہ بران خرچ شدہ قاسم از سلام تاریخ تمام ان : علم امام ہشتم یافتہ و شیخ عبدالقادر دہلوی در تاریخ شہادت او این مصعب بطریق تعییم گفتہ کہ گفت گل گلشن خوبی نمائند یعنی اگر لفظ گل را از عبارت گلشن خوبی و در سازی تاریخ نہر اکید و قاسم ارسلان این ابیات در تاریخ فوت او در سلک نظم کشیدہ

تاریخ

بیرم بطواف کعبہ چون پہنچد | در آہ شد شہادت کار تمام | در واقعہ ہاتھی پی تاریخ | گفتا کہ شہید شد محمد بیرم

سلطان احمد شاہ مجسم

بعد شہادت سلطان محمود ثانی کہ وارثی نہ داشت امر اوسید مبارک اتفاق نمودہ احمد خان اکہ از قربتان سلطان بود بخطاب سلطان احمد شاہ بتاریخ پانزدہم ربیع الاول سنہ نہصد و شصت و یک ہجری در گجرات بخت نشانید

تاریخ

در سنه هفتم و نهم و شصت و یک قضا گفت شراره الملک و جهان روز سلطان و ملک و میدان سید مبارک گشت
و سلطان بعد سلطنت هفت سال و چهار ماه و چند روز دست اعتماد خان گشته شد و کان و ملک فی تاریخ نهمه ششم شعبان لیلیه
الاشهر فی سنه ثمان و ستین و تسعمایه و از عبارت مقتول شد بیگناه تاریخ مستفاد میگردد و دشمنی زبان بگرا

تاریخ

این تاریخ گفته ۹۶۸
۹۶۸ از عبارت دوشنبه رات تاریخ بر می آید بعد قتلش اعتماد خان
احمد جالی کس بر کس چو بیاید بادیو چو چو بیاید کسین و شنبه رات
شخصی را که نتوانام داشت ملقب بسلطان مظفر ساخته بر سر بر فرماز وانی بنشانید و گفت که این پسر سلطان محمود ثانی است
و آخرین بادشاه گجرات است در ایام او اکبر شاه بادشاه گجرات و مالوده را تسخیر نموده تصرف خود آورده

تاریخ صلح

چون در سنه هشت و شصت و نه هجری میان خسر و ایران شاه طاهر پسر صفوی و سلطان سلیمان خواند کار و رم بعد جنگ
و جدال چند سال قوا عد صلح استحکام یافت قاضی عطاء الله و قاضی محمد و تاریخ آن این قطعه انشا نمود

تاریخ

۹۶۹ شکر خدا که کرم کردگار قاید اقبال درین کمنه دیر مشتاق صلح شهبان جهان واد و قلعه اش مرستیغیر
ضابط ایام چو تاریخ صلح جست نزد گفت که الصلح
۹۶۹ ملول شاه

که از اکبر بلده بدوان بوده پدر شیخ عبدالقادر بدوانی است و از مریدان شیخ میوه سبزیل بود که اکبر شاه بادشاه بعد متش رات
تمام داشت در سنه هشت و شصت و نه هجری فوت کرد و غیری تاریخ وفات او در ویش و انشمنند یافته و شیخ عبدال

تاریخ

در تاریخ پدر عالی قدر خود این رباعی گفته ۹۶۹
۹۶۹ سر و فتر افاضل و ران ملک شاه آن بحر علم و میدان حسانی کان چون بود در زمانه جبار فضل از آن تاریخ سال فوت می بد جهان فضل

تاریخ مراجعت اکبر شاه

چون اکبر شاه بادشاه بر فرجه بستم جمادی الاخر سنه هشت و شصت و نه هجری از طرف رقیه پور بلده اجمیر که بد انصوب بطریق
سکار و زیارت روضه خواجہ معین الدین چشتی رفته بودند داخل دار الخلافه گمرگ شدند یکی از فضلای عصر و تاریخ قدوم اقدس گفته

تاریخ

۹۶۹ چو سوی تخت گاه از سمت مغرب زمین خورشید گردون ملک و ملک آل تاریخ قدوش بگفتند آفتاب و لیت آمد ۹۶۹

تاریخ

این مدونه مسجد قریب قلعه کمنه دلی که آنرا دین پناه میگویند واقع است در زمان اکبر شاه بادشاه ما هم میگویم در سنه هشت و شصت و نه از
تعبیر ساخته بود اگر چه این هر دو عمارت حالا باطل و به انهدام دارند اما کجه که از آن تاریخ تعبیر معلوم گردد تا امروز باقی هست آن نیست

تاریخ

بدوان جلال الدین محمد که باشد اکبر شاهان عادل چو ما هم حکمت بنای بناکر این بنا بر افاضل

دلی شجاعی این بقعه خنیر

شهاب الدین محمد بن ابراهیم

نبی خیریت این بقعه خنیر

۹۷۹
اکثر تاریخ او خیر المنازل

خان اعظم

مشهور به آنکه خان بشت شمس الدین محمد خان اصلش از غزنی بود و آن صاحب گشت از اعظم خوانین بایون بادشاه و اکبر شاه بود
 در وقتیکه بایون بادشاه نزدیک قصبه جوسا از شیر خان افغان شکست یافته از معرکه کارزار عیان چنانچه خود را در دریای
 گنگ انداخته نزدیک بود که غرق و ریای فنا گردد و بدستگیری شمس الدین از ورطه هولناک اسل سلامت و نجات رسیده
 و بادشاه و می را بابت اعاش بعضی این خدمت شایسته بمناسب بلند و مراتب ارجمند رسانید و در زمان اکبر شاه ترقیات عظیمه
 نموده و چون در پیکار پنجاب پیکار نموده غالب آمد کمال اقتدار بهرسانید و راتق و فاتق ولایت پنجاب گردید و در تسخیر
 گوستین و تسعایه از پنجاب بجناب سلطنت ماب رسیده وکیل مطلق شد و اول شخصی که منصب بهمن نزاری یافت خان
 بود و دهم خان کوکلتاش پس خود دهم خان که بجز و تقریب بادشاه و تقریب حدود کالت که از ما هم آنکه گرفته با و مغضوب شده بود
 بانواعی منع خان خا تخانان و دیگر امر را روزه و شنبه و از دهم رمضان سنه مذکور سر دیوان آن اعظم خوانین را بشمشیر سید
 پاره پاره ساخت چون بادشاه از این معنی خبر یافت از و تلخانه برآمد و دهم خان برود دست بادشاه را بلی ادبی گرفت
 و بادشاه بر در بازوی دستهای خود را از دستهای او ربانیده چنان مشتقی قوی بر سرش زد که پیش از و ماغش پریه و از بار قوا
 و بادشاه فرمود خدامت و پای او را بستر از بالایی با و دولت خانه بریزد انداخته چنانکه مغر پر شور و پاشش پاشش گردید
 تاریخ این سانحه را و خون شد یافته اند اما یکصد زیاده میشود و عزیز می در تاریخ شهادت خان اعظم این قلعه طم

تاریخ تقصیه

خان اعظم پناه عظم خان

که چو او کسین زمانه نند

بشهادت رسید ماه صیام

خزمت موت روزه و چشید

کاش سال و گمر شمشیر شد

که شدی سال فوت خان

و کی از فضلای تقی این میریافته

رفت میر از عظم خان

بعد فوت دهم خان پدرش با هم آنکه در فراق فرزند خود بغام صلیکاه بعد از این سانحه رخت هستی ازین جهان بیرون برد
 و شهادت خان اعظم در کبر باد واقع شده بعد از آن لاکشل و را بهی فرستاده در جوار روضه شیخ نظام الدین اولیاد فون خند
 و پیشش مرزا کو که و نه عالی بر تهرش تعمیر نمود که تا حالت تحریر موجود است و مقبره دهم خان نیز در هلی است مشهور بمولایا

محمد یوسف

در دیار خوش نویسی شهرت تمام داشت مولدش کابل و مشاشش هند بود و بحسن خط و ملاست شعر گوئی سبقت در
 اقران میر بود در خدمت محمد اکبر شاه احمد بهالتش نویسی نامور بود و در بجان جوانی در سنه نصد و هفتاد فوت گشته و اشرف خان
 این مصرع در تاریخ وفاتش یافته

کجا شد یوسف مصرای غریزان

و مرزا علا الدوله صاحب تذکره شعرا می زبان اکبری این قطعه

تاریخ

بر این نظم ساخت

۹۰۰
محمد یوسف آن مصر است

برفت از دهر اشک دید میرزا

بی تاریخ او گفته عزیز

کجا شد یوسف مصرای غریزان

امیر تقی الدین محمد صدر

در زمان دولت شاه طهماسب صفوی منصب علیه صدارت معزز بود چون در سنه نصد و هفتاد بسبب علنی از آن عهد
 مغرول گشت قاضی عظام از تاریخ غزل را بطور تمثیه چنین یافته

تاریخ

۹۰

کسی گورخانه درین نبی کرد اگر تاریخ غرضش جوابی از من	نه بیند در دو عالم جز دولت برون کن از شریعت حریف	چو علت شد صد از بند کاه بصد خوار بی قنادر غرضش	اگر درین یار که حرف علت است از کلمه شریعت دور کرده آید
--	---	---	---

سید محمد غوث گلیاری

مرشد شیخ وحید الدین علوی گجراتی است تاریخ چهارم محرم سنه نصد و هفتاد و هجری فوت کرده در گلیا رند فون گردیده

تاریخ از مخمر الواصلین

سیدالاولیا محمد غوث جد عالی او به نیشاپور سال نقلش بتبصره ضوآن	سندالالتقا محمد غوث نعمت و فیض داد و در ذوق غوث بی لوث زور تم نبوا	مرشد چارده سلاسل است از مرموم بود چارده هم	بسمه راه شیخ کامل است که گذشت از زمانه غوث اتم
--	--	---	---

ایضا

۹۰

آن شیخ محمد المصطفی بالغوث بلطف معبود	تاریخ وصال او ملایک	آگفتند که شیخ اولیا بود
--	---------------------	-------------------------

فتح قلعه بنهپور

چون محمد اکبر شاه در سال نهم طوسی مطابق سنه نصد و هفتاد و یک در ماه رمضان قلعه بنهپور را محاصره نمود و رای سرجن امان طلبیده قلعه را با ولیای دولت سپرد میرزا غنی برادر حکیم فتح اندیشیرازی این تاریخ یافت

تاریخ

۹۱

چون گل لعل گفت چمن فتح منشی تاریخ گفت قلعه گرفتند
--

تولد دو فرزند توانان

چون در سنه نصد و هفتاد و دو در خانه محمد اکبر شاه از یک بطن دو فرزند از بطریق توانان ولادت یافتند بادشاه یکی را عمر از سر و دیگری را مرزا حسین تشبیه فرمودند و قاسم ارسلان دتاریخ این دو گوهر شاهوار گفته

تاریخ

۹۲

شاه جهان در او فرزند یافت آمد و گوهر درج مقصود کلفت	در آن بی تاریخ ولادت بود بنمود و ماه و روز از ج شرف
--	--

این هر دو فرزند آن یک ماه بعد از ولادت بصحن سراسی عالم فانی فرامیدند

راجهرام راج بیجاگری

راجهرام عظیم الشان بود که بر ولایت بیجاگر که از ممالک دکن است سروری می نمود و از دولت و ملک خود مغرور گشته بادشاهان دیگر را که در دیار دکن سلطنت می نمودند و خاطر نمی آورد و هیچ نمی شمرد بنابر آن عادل شاه ابن سلطان ابراهیم عادل شاه بیجاپوری با اتفاق سلطان حسین نظام شاه بجزی و ابراهیم قطب شاه و برید شاه جهت دفع او که بهت بسته در ماه جمادی الاول سنه نصد و هفتاد و دو و هجری بالشکر عظیم روانه بیجاگر شدند چون در آنجا رسیدند محاربه صعب دست داد و راجهرام راج بالبیاری از سپاه در آن جنگ کشته شد غنیمت بتقیاس بدست آن بادشاهان افتاد و آن ولایت را تاخت و تاراج نمودند چون یکی از برادران آن راجه درخواست صلح نمود

لاجرم آن ملک را باز بدو سپرده مراجعت کردند علی غلام اسیر آبادی تاریخ قتل را چند کور بطریق تعسیر درین شهر
یافته که نزد و گردن عدد حرف جیم از الفاظ قتل رام راج تاریخ برمی لید تاریخ بی نهایت خوب گشت قتل رام راج

صبحی شاعر

شاعری بی قید لاوبالی بود و دعوی صاحب کمال داشت در خدمت اکبر شاه میگذاشتند در سنه اشوی و سبعین و تسعیه
فوت کرد و صبحی نوار تاریخ وفات او ست اما یک عدد زیاده میشود

میر سید جامه باف

از شاهپیر زمان بوده و خاطر نفس در افتراع معانی و افتراع الفاظ دیدنی و دم مسجاده داشته در نصد و شصت و نه
در بند آمده از فوائد انعامات اکبر شاه مخلوط و بهره مند شده در وزگاری در آسایش می گذرانید تا در سنه
نصد و هفتاد و سه در گذشت و تاریخ وفات او ست و گفتاورد که میر رباعی شعر نمود

حضرت شاه علی کجراتی

در ماه جمادی الآخر سنه نصد و هفتاد و سه هجری فوت کرده و در احمد آباد کجرات مدفون گردیده

تاریخ از منجم الواصلین

سیدی بی نظیر شاه علی	منظر ذات پاک لم یزله	کشف فارسی و هم عین	کردت الیف در خدا طلب
باز در اصطلاح کجراتی	گفت سر صفاتی و ذاتی	سال نقاش ازین سرچرخ	خردم گفت نور افش
	مرقد او با احمد آباد است	جای فیض و مقام اشکات	

بنی حیت

این مقبره نواب نوبت خان است که در دلی کتبه مشعل عمارت خاص محل شاه جهان بادشاه واقع است و کتبه
نصد و هفتاد و سه تعمیر یافته بود حالار و باندام دارد و چونکه بر سر گنبدان عمارت پتتری نیلی ساخته بودند
از ان سبب بنی حیت مشهور است بر دروازه آن مکان این کتبه مرقوم است

تاریخ

بهین خوش نظر علی متقا	درین عالم ندیده چشم ایام	بی تاریخ اتماش خبر دار	چو پرسیدم بگفت یافت اتمام
		سلطان سلیمان ابن سلطان سلیم پادشاه روم	

بعد وفات پدر در سنه نصد و شصت و شش هجری در پانزد هم شوال بر تخت شاهی نشست و خلد الله ملک سلیمان
تاریخ جلوس او ست و امینی شاعر قصیده در ان روز بگفت که هر مصرعه اشغ تاریخ بود و این بیت از انجمله است

تاریخ جلوس

۹۲۵	۹۲۶
بداند از مملکت کامر	بکاموس عهد و سلیمان

و سلطان سلیمان بر جمیع آل عثمان بعدالت و شجاعت اقیار داشت و چهل و هشت سال پادشاهی نمود و معاصر
شاه طهماسب صفوی بود و سالها با او جنگ داشت آخر در سنه نصد و شصت و نه در میان ایشان توافق
صلح است حکام یافت و تاریخ آن سابق ازین مرقوم گردیده و سلطان سلیمان در سنه نصد و هفتاد و چهار

دو پسر سلطان سلیم با شاه روم گردید و قریب بیست سال سلطنت نمود

خان زمان علیقلی خان و بهادر خان

پسر لعل جید سلطان ازبک بودند و برادران زریو شجاعت و سخاوت آراسته و جید سلطان در ملازمت جنت اشکینا
امتیاز تمام داشت و بعد از وی محمد اکبر شاه بجلدی وی نیکو خدمت های او ولایت شرقیه و جوپور را جاگیر این دو برادران مقدر داشتند
آنرا با کمالی اختیار کرده فتنه و فساد ملک انگیزه بودند و در راه سروری بسر داشتند و از بادشاه با غی شده کسان طلب
نیز از محمد حکیم که برادر اکبر شاه بود بکابل فرستاده داعیه خطبه خواندن بنام او داشتند چنانچه غالی مشدی که در آن ایام بکابل
خان زمان خان متا بوجین ریخته بسم الله الرحمن الرحیم وارث ملک است محمد حکیم بنابر آن بادشاه خانان
منعم خان را بخواست اکبر آباد گذاشته خود را در راه و جمادی الثانی سنه نصد و هفتاد و چهار بر سر محمد حکیم که از کابل تابلابور رسیده بود
روان شد چون این خبر با رسید از لاهور گریخته بکابل رفت و اکبر شاه از انجامت نمود و بر سر علی قلی خان و برادرش
لشکر کشی نموده و در مانک پور که قریب بکابل بود غری از شهر آبادی مفاصله دارد رسیده عبور گنگ فرمودند علیقلی خان
نیز لشکر فراهم آورده تا چند روز با بادشاه محاربه داشت تا آنکه بتاریخ ه و ذی الحجه سنه مذکور در دوشنبه علیقلی خان
و برادرش بهادر خان بر دو در جنگ کشته شدند چنانچه مشیخ ابوالفضل در مرقع اول اکبر نامه که در سده یکم از چهار چرمی تصنیف
نموده بودند می فرماید که این فتح شگرف که کارنامه روز قبال رخصت افزون تواند بود در عهده قریب سگرو دل از صفات جوی
و پیاک که درین ایام بخطاب الهاباس اساس سعادت یافته رومی داده و آنرا مضر جاع ساخته فتح تو نام نهادند فقط و
این آن فتح پور است که از شهر آباد بغاصه شش کرده طرف مغرب واقع است بر کنار دیوای گنگ مابین بیگم سراسر
و عالم چند تاریخ این فتح دولت آیین از عبارت فتح اکبر مبارک بر می آید و قاسم ارسلان در وفات خان زمان
و بهادر خان این تاریخ بطریق تقصیه یافته

تاریخ تقصیه

قتل علی قلی و بهادر جوهر پرنس جانان پسر حسن بیدل چلی جستم پیر عقل چو سال فانیان آبی ز دل کشید بگفتار خون ۹۷۵
در مصره آخر کلمه آه جیسی کید دست که اگر از الفاظ و خون شده و در گوشه و نیایخ بر آید شغلی بگفته قتل و سنگ حرام بی دین ۹۷۵
اگر چه ازین تاریخ کید زیاد میشود لیکن چون این واقعه در آخر سنه نصد و هفتاد و چهار بوقوع آمده مضایقه ندارد و مختصر
دیگر این تاریخ گفته که آن هم کید زیاد دارد

تاریخ

چولی خان زمان از بهادر خان بنیاد فلک سر اسر از پافاد تاریخ وفاتش از فردیستم گفت قریب در دست فلک بی بنیاد ۹۷۵
و از جمله اسیران و قتیلان این معرکه کی خوشحال بیگ است که بحسن سیرت و صورت آراستگی تمام داشت این قطعه تاریخ است

تاریخ

خوشحال که بود و دیده اهل خرد بر گشت ز بادشاه از طالع بد مقتول چو شد بصفت خان زمان تاریخ آذر گل رخ زینیا قند ۹۷۵
از کلام ابوالفضل که مذکور شد چنان استفا و میگردد که اکبر شاه شهر آباد را که در آنوقت به پیاک اشتها در دست به الهاب
موسوم ساخته بود چنانچه او میگوید که چون این فتح دولت پیرای رومند همان روز موکب معلی بصوب الهاباس که

بعضی میدوئان در آن مدد و غبار انگیز فتنه بودند منصفت والا فرمود شاه گماهان ساخت آن زمین بود و دو مقدس گیتی خدیو صبح
 دولت دریافت شبی آن عرصه دلکشی منزل فرمودند و دسیوم بروئی توجیه بجانب بنارس آوردند و چون مردم بنارس
 از نادانی و بیدولتی دروازه جوینو بسته بودند حکم تاراج شد و بزودی بخشش فرمودند و بعد سه روز عثمان توجیه را بطرف جوینو
 انعطاف دادند و بعد چند روز از جوینو کوچ فرموده بطرف کره مانگپور رفتند و از آنجا از فرط عنایت تمامی محال جاگیر علی قلی خان
 و بهادر خان از جوینو و بنارس غازی پور تا کنار آب جون پنجم خان فاختانان تفویض نموده در ارضت بدانند و فرمودند
 و موبک معلی بدولت و اقبال روز مهران نزد هم تیراه الهی سال و دوازدهم جلوسی موافق روز شنبه ستم ذی الحجه سنه
 و هفتاد و چهار هجری بصوب مستقر الخلافت توجیه نمودند و روز خوردادش ششم مرداد ماه الهی موافق شنبه یازدهم محرم سنه
 نصد و هفتاد و هجیم ظلال اقبال بدار الخلافت اگره انداختند

شیخ عبدالغفر زیدلو

در زمان محمد اکبر شاه بسال نصد و هفتاد و پنج هجری فوت نموده و چون که شیخ بر پشت خلوط و صحایف ذره ناپیر عبدالغفر
 می نوشت چنانچه غزیری تاریخ رحلتش را ذره ناپیر یافته و شیخ عبدالقادر بدوئی این تاریخ در سنگ نظم کشیده

۹۷۵

تاریخ

غزیر جهان شیخ عبدالغفر	که عالم همه قطبش بخواند	سوی عرصه آخرت تاخت برنج	وزین سنگنا اسپ هست جانه
طلب کردم از دل چو تاریخ او	بگفتا که قطب طریقت نماز		

ایضا از شخصی دیگر

غزیر الحق چون غم سفر کرد	منازل در مقام لایبکان	چو تاریخ وفاتش بازستم	خرد گفتا حیات جاودان یافت
--------------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------------

۹۷۵

فتح قلعه پیتور

چون محمد اکبر شاه در سنه نصد و هفتاد و پنج بقصد تسخیر قلعه پیتور و انداختنست شدند و قلعه را محاصره نمودند و نوبت بازیر برج
 قلعه کشیده از باروت معمور نمودند و از اسفندارند پنجم ذی ماه الهی از سال دوازدهم جلوسی موافق چهارشنبه پانزدهم جمادی الاخر
 سنه مذکور در باروت آتش دادند برج قلعه از پنج و بنیاد با تمامی سپاه آن سیه بختان که بر سر آن برج سرگرم کارزار بودند
 هوا گرفته متفرق و متلاشی شدند و سنگها بفرسنگارفت و آواز این قلعه غیف تا به پناه کرده و بیشتر رسید و موجب استغوا
 متبعان گردید و بعد از چند روز قلعه مستوح شد و قریب سی هزار کس از قوم را چپوت که در قلعه مذکور بودند بقتل رسیدند
 مرزا اسیری تاریخ فتح را چنین یافته

تاریخ

چو گلگون اندیشه بادشاه	سوی غم چیتور کردن زمین	باندک زمان مستح آن قلعه کرد	که باد اجهانش بریر انگین
چو تاریخ پر سپیدم از عقل گفت	ندارد کسی بادی فتح چنین	و عجز زبده دیگر گفته	دل گفت که بشا و ندودی چیتور

۹۷۵

۹۷۵

لفظ چیتور را بایا باید نوشت تا تاریخ بر آید بعد فتح چون بادشاه برای نیاز خواجه معین الدین چشتی دیگر روین بسیار
 کلان ترتیب داد و میرا الدوله کافی تخلص این تاریخ یافت

تاریخ

شاه دین پرور و مجید بر سر	خسرو محمد اکبر	ساخت بی مشورتی فتح پتور	دیگر روئین تن وارث پیکر
بهر تاریخ و سی از عالم غیب	دیگر پتور کشا شد کینه		

۹۷۵

۹۷۵ بنای بل جوینپور

نعم خان خانان که بعد از مغزولی خان خانان پیرم خان در سنه نصد و هشتاد و هفت از محمد اکبر شاه منصب عالی و کالت و شرف خطاب خانانانی مغز شده بود و بعد کشته شدن خان زمان و علی قلی خان در سنه نصد و هفتاد و چهار تمامی جاگیر ایشان از جوینپور و بنارس و غازیپور تا کنار آب جون بدو تفویض گردیده او در سال نصد و هفتاد و پنج هجری سواک مساجد و عمارات که در جوینپور تعمیر نموده پلی بنیاد است حکام بر رویای گومتی بسته که تا امروز موجود است و هیچ تغییری در او نیافته حتم این بل نفیس نامی غلامی بود تاریخ عمارت آن بل غریزی بطریق تعمیه یافته و در آنجا ثبت نموده

تاریخ

خان خانان نعم خان	بسته این بل را بتوفیق کرم	نام او نعم خان آرد که است	بر خلائق هم کریم و هم رحیم
ره تبارش بر می گراگفتی	لفظ تبار از مرا استقیم	یعنی اگر عدد لفظ بدرا از عدد کلمه صراط المستقیم دور کرده شود	

۹۸۱

تاریخ بر آید و نعم خان در سال نصد و هشتاد و سه هجری در راه رجب در لکهنوئی که دار السلطنت بادشاهان بنگاله بود و آنرا گور نیز می گویند فوت کرده

حضرت شیخ علی متقی گجراتی

مولد و مولن او گجرات است تاریخ دویم جمادی الاول سنه نصد و هفتاد و پنج هجری در که فوت کرده

تاریخ از منبر الواصلین

آنکه او با وی خفی و جلی است	منته زمانه شیخ علی است	بقا مبت عدیل او حد است	عاجز از وصف مدح او قلم است
از جهادی نخست بود دویم	که علی شاد با ج برین خیم	سال ترحیل او رقم افتاد	وارث الانبیا بحق جان داد
مولد و مولنش گجرات است	در تقاوت بلند در جات است	مرقد او بکه آمد است	فیض بخشش گدا و هم شاه است

۹۷۵

فتح قلعه رتنپور

چون رای سرجن راجه رتنپور با بدلیکسر کشی غار نهاده بنابر آن محمد اکبر شاه باز در سنه نصد و هفتاد و شش هجری باره و تسخیر آن قلعه رفت و تاریخ سوم شوال سنه مذکور آن قلعه را که سلطان علاء الدین خلجی بآن همه شتمت و اجلال بعد از محاصره یکسال دست تصرف بران یافته بود و بیامین اقبال در یکماه مفتوح ساخت و مولانا شیر می این تاریخ یافت

تاریخ

۹۷۶

قلعه کفر چار دولت شریف شته کفار شکن یافته شیر می سار
آصف خان بارانی در گاوتی حاکم که کتیل که مابین صوبه رتنپور و مالوه و بهار دکن است محاربه عظیم نمود چنانچه رانی دو مرتبه برداشته چون عرصه را تنگ دید خود را بخیج کشت و پسرش که تحصن بود بعد از تره و نمایان نقیل رسید و این رانی تیر و بند و خوب می انداخت و هرگاه تشنیدی که شیر می نمود ارشده آب نخوردی تا بزخم بند و تشش از جان سیر نکردی و بر باز بهادر و دیگران چند بار مصف جنگ آرسته غالب آمده بود و پس از آنکه او با پسر کشته شد و قلعه چو را گدا مفتوح گردید و بهر نا

که بارانی و پسرش متعلق بودند چو طر قرار داده در یک محوطه چوب و پنجه و خس و اشال آن تعبیه کردند و در میان وقایع محوطه مذکور در آتش زده خود باران انداختند و خاکستر شدند از عجايب قدرت آنکه چون بعد از چهار روز در آن محوطه را گشادند و زنان زنده برآمدند که چوبی بزرگ جایل آنها گشته از آتش و قناییت کرده بود و یکی از آن زنان که کلماتی نام داشت خواهرانی در گاوئی بود و دوم دختر را جذیرا گنده که او را برای رابه آورده بودند و هنوز با و نرسیده بودند و زنان پنج می گشت عتبه علیه سلطنته آبروی یافتند

بنیاد قلعه اکبر آباد

در فتر اول اکبر نامه شیخ ابو الفضل می نویسد که در سنه نهم و هفتاد و دو و هجری بادشاه دارالخلافه آمد که در آنکه بمنزله مرکز هندوستان است بجهت مصالح ملکی و مالی اساس قلعه عالی که در خود آن باشد و لائق حال این سلطنت تواند بود اشارت فرمودند و امر مطاع بنفای میوست که قلعیه شین که بر ساحل دریای جون در سمت شرقی شهر واقع است و بواسطه توانی نواب زمان و تصادم حوادث روزگار بارکان آن با اختلال انجامیده بردارند و در محل منع حصن حصین و حصار در زمین از سنگ تراشیده بنیاد دهند عرض می گزید بادشاهی مقرر شد و ارتفاع آن شصت و سه رسیه شتم بر چهار دروازه که بیاسن آن در سالی دولت بر چهار رکن عالم کشاد شد و هر دروازه هزار کس از بناتیان چاکدست و مزدوران قوی باز و دیگر عمل عمارت برد و اتمام کاری کردند و از اساس تا کنگره سنگهای تراشیده سرخ آتشین که هر یکی در صفا آینه گیتی نما و در رنگ گلگون رخسار اقبال تو اند بود و چنان با هم وصل یافت که سرسور در آن راه نبود و این حصار عالی که مثال آن مندرس خیال ندیده در عرصه شصت سال تا کنگره و فصیل و سنگ اندازانها تمام مخلص حقیقت پیوند قاسم خان میر بر و بحر فرخی و فیروزی صورت ارتفاع و نقش اتمام گرفت فقط و در کتاب هفت اقلیم مسطور است که این قلعه در عرض چهار سال ببلع هفت کرد و تنگه که سی و پنج کله و پیه باشد صورت اتمام پذیرفته و همه جابنای قلعه را باب رسانیده اند فقط و شیخ فیضی تاریخ در دوازه اش که در سنه نهم و هفتاد و دو و هجری تیار شده و بنای در هشت یافته اند و در اینجا ثبت نموده و تاریخ دروازه هتیا پول که در سنه نهم و هفتاد و هشت تیار شده ملاشیری گفته

۹۴۳

تاریخ

گلک شیرینی تاریخ تو
بی مثال آده دوازه فیل

۹۴۴

تاریخ در وفات لاجین

لاچین نام شخصی که شاهین جل شجاعت بوده و در زمان محمد اکبر شاه در سنه نهم و هفتاد و هشت فوت کرده و تروی روده که پدرش در هرات بسکک نوینندگان سلطان حسین مرزا انتظام داشته و خود و هندی آمده در خدمت اکبر شاه بخلعت امتیاز ممتاز بود و در تاریخ وفات او این رباعی گفته

تاریخ

لاچین قدیم شاه لاجین پرور
سقا رشدا زان کین پرور
تاریخ فتح و فتح
کوچیت ز لاجین شهر دین پرور

۹۴۵

سلطان محمد مرزا که از اولاد امیر تیمور بود سه پسران داشت اول الخ مرزا که در سنه نصد و هفتاد و پنج فوت کرده
دویم ابراهیم حسین مرزا سیومی محمد حسین مرزا نام داشت این هر دو مرزایان از اکبر شاه باغی شده جمعی کثیر از او باشند
پراکنده را فراموش آورده در سنه نصد و هفتاد و شش در گجرات رفته آن ولایت را که از وفات سلطان محمود گجراتی خالی
از حاکم بود و پانچانیر و سورت را نیز بی جنگ گرفتند و بعد از آن در سنه نصد و هفتاد و هفت قلعہ و رج را نیز بدست آوردند
تاریخ این فتح را نیز ترمی رود چنین یافته

تاریخ

اولاد مرزا که در شجاعت فردا شد و فتح بر کجا کرد و آوردند کردند و فتح بر وچ از وچ وچ تاریخ نشد آنکه فتح بر وچ کرد

بنیاد نهر شیخونی

ملانورالدین سفیدونی که بخطاب نواب ترخان امتیاز داشته از جمله مصاحبان و ندای همایون بادشاه بود چون
پیرگه سفیدون از توابع دارالخلافه مدتها جاگیر او بود بسفیدونی شته شد در اوایل عهد محمد اکبر شاه که او اخیار ایام
دولت او بود جوی آبی از دریای جمنه بریده زیاد و از پنجاه کرور را بجانب کرنال بیشتر برده و از فیض آن زمین فروغ
شده باعث رفاهیت حال و آبادانی رعلیا گردیده و چون آن نهر عنقریب همان ایام که شهنشاه سلیم تولد پذیرفته
بود با تمام رسیده بنا بر آن آن نهر را بنام او مقرر ساخت و تاریخ آن شیخونی یافت که عدد آن نصد و هفتاد و شش
می شود و بی زبان هندی آب جو را گویند و شاهزاده سلیم را پدرش بسبب آنکه تولدش در منزل شیخ سلیم
فقیری اتفاق افتاده بود شیخونی گفتند و نواب ترخان در سنه نصد و نود و چهار فوت کرده

ولادت جهانگیر بادشاه

در کبرنامه مسطور است که اگر چه واهب العلیا اکبر شاه را پیش ازین فرزندی چند عطا کرده بود لیکن چون هر یکی از آنها
بر مدد عدم دراز کشیده بودند لذا دام بدر و ایشان و گوشه نشینان التجامی بر دند و شیخ سلیم چشتی در ویشی صاحب
حالت در کوهی متصل موضع سیکری که حالا بقصبر سیکری اشتهار دارد پنهان می برد و مردم آن نواحی از شیخ موصوف
اعتقاد تمام می داشتند چون آواز غدا شناسی و ایند پرستی و ریاضت کشتی مشیخ بسامع بادشاه رسید
چندی از منسوبان سر اوقات عصمت را در آنجا برده بامید تولد فرزند در قرب جوار شیخ مذکور ارامش دادند و در آن
فضای رفیع محل بادشاهی اساس عالی نهاده همواره از غذای بسیار بخشامید و او را بوده انتظار مقدم دولت افزای
گوهر کیتای خلافت میبردند تا آنکه بطالع مسبت چهارم درجه میزان بعد از گذشتن هفت گری از و زرس هنر دوم
شهر یور ماه الهی سال چهاردهم جلوسی موافق روز چهارشنبه بهمنه هفتم ماه ربیع الاول سنه نصد و هفتاد و هفت هلالی
گوهر کیتای خلافت در منزل شیخ موصوف از ناناخانه صدق بطلون بساحت وجود قدم نهاد چون این نوید
دولت افزا در اکبر ابامسابع بادشاه رسانیدند از جمله اثر شکر که در روز تسنیت بگور آمد آن بود که جمیع زندانیان
ممالک محروسه را از سلاسل قیود مستخلص ساختند و آن در کیتای خلافت بنسبت شیخ موصوف سلطان سلیم
موسوم گردید اما پدشاه همواره به شیخ بابا مخاطب می ساخت و چون در آن ایام که بادشاه جوایمی فرزند بود
معاظه با ایند و خود رفته بود که چون این نیت بحصول انجام از ابواب شکر از دار الخلافه اگر پیاده زیارت

روضة متبرکه که خطابه معین الدین چشتی که سرچشمه اولیای هند و از مقربان درگاه الهی اندر نرفته لوازم اطاعت آید
 بتقدیم رساند چون آچنان گوهر درج خلافت بر ساحل امید آمد ایفا می نذر از شر انطحق گذاری شناخته در روز
 ابان دهم بهمن ماه الهی موافق روز جمعه دوازدهم ماه شعبان سنه مذکور از دار الخلافت اگر پیاده قدم در وادی علم
 بیامی و بیابان نور دهی نهاد و از راه فقیه و سبکی در وازد و در ذریه بقعه قدسینه خواهد موصوف که در اجیر واقع است
 و از اگر یکصد و چهل کرده است رسیدند و تقدیم شکر و سپاس بجا آورند و بعد چندی عمارت عالی بنیاد و مساجد
 و خانقاه در آن حواشی طرح انداخته اساس عبادت نهادند

ولادت سلطان شاه مراد

بعد از گذشتن پنجاه و دو پیل از شب آسمان بخت و هفتم خورداد ماه الهی سال پانزدهم جلوسی موافق شب پنجشنبه سوم
 محرم نصد و هفتاد و هشت بلالی مطابق بخت و نهم خورداد ماه سال چهار صد نو و دو جلالی مصادق بخت هم
 ابان ماه سال نصد و سی و نه قدیمی نزد جردی موافق هشتادم خریان ماه و می سال یکزار و هشتصد و یک سنه ی
 که مطابق هشتادم ماه جون انگریزی سنه یکزار و نصد و هفتاد و سیوی بود بطالع جدی بطرز حکمای یونان و قوس
 بطور حکمای هند در منازل اقبال شیخ سلیم چشتی در فقیه و سبکی بی توقع پیوست نام نای آن شاه زاده و بلند قبال
 شاه مراد نهاد و شد اما بسبب تولد شدن او در کوستان فقیه و هندوان نانش پیاپی نهاد و بود و سخن آفرینان
 نکته سنج در تنیث و تاریخ این مولود مسعود نظم های دلکش گفته مورد صلوات گشتند و پدرش محمد اکبر شاه بخت
 مراسم فکر گذاری این عطیه غنی باراده زیارت روضه خواهر معین الدین چشتی حضرت موکب سلی بطرف اجیر فرمود
 و روزی چند ادب زیارت تقدیم رسانیدند و در بهمن ایام حکم فعت اساس با سجاد و احوادث حصار شهر اجیر لغا
 یافت چنانچه در عده سال جمیع عمارات قلعه و منزل شاهنشاهی صورت اتمام یافت خواهر حسین مروی در ولادت
 این هر دو شانزدهای باند اقبال یعنی سلطان سلیم و شاه مراد شغل بر تعبیه باعی گفته که از بیت اول اسم سلطان سلیم تاریخ
 ولادت و از بیت دوم نام سلطان شاه مراد تاریخ ولادت استخراج می یابد و از مجموعه ابیات مبنی استخراج یافته
 که از مصرع اول تاریخ ولادت شاه زاده اول و از مصرع دوم تاریخ ولادت شانزده دوم حاصل میشود و آن رباعی

تاریخ

سلطان	شاه	شاه دیدم لطف بی پایان	در سیم نمود آن مرد دران	سلیم	مراد
		دل سوس کشید که خوشی جلال	از چشم نمودن از از ابروان را		

بیت استخراج

دی هر سیرین بر کش نمودن لطف بیان نمود آن حسن
 گفته که از مصرع اول اسم و تاریخ شانزده سلیم و از مصرع دوم نام و تاریخ شانزده شاه مراد واضح و لایح میگردد و مطلع آن قصیده

مطلع

ز نور پاک سلطان سلیم نازل
 و هم خواهر حسین مروی قطعه گفته بخت بخت که از
 مصرع اول تاریخ ولادت سلطان سلیم و از مصرع ثانی تاریخ تولد سلطان مراد ظاهر میگردد و آن قطعه اینست

قطعه تاریخ

۹۷۸ داد و دشمن زاده بشاه این سپهر ۹۷۸ چهره آن هر دو به از آفتاب
 ۹۷۸ آن یکی ازین بشاه سپهر ۹۷۸ مرده در سان بود بصدق آفتاب
 ۹۷۸ مرده که مولود ز شاه اول است ۹۷۸ گفته از و مصرعی اول جواب ده
 ۹۷۸ با و دام آن شهر و شهر زاده ۹۷۸ جاه سکندر فر فرسیاب
 ۹۷۸ اول از و ثانی شاه جهان ۹۷۸ ثانی از و دلبر عالی جناب
 ۹۷۸ آن دگر باعث امن و امان ۹۷۸ مرزیه داده با و محمد خواب
 ۹۷۸ از دو بین مصرع ابیات هم ۹۷۸ مولد شهر زاده ثانی بیاب
 ۹۷۸ او از ان باز که فرزندان رفعت پیوند در موضع سیکری
 سعادت ولادت یافته بودند بادشاه آن موضع را مبارک میمون انکاشته بناهای عالی در ان مقام نهادند و آن موضع را
 پای تخت خود گردانیدند چنانچه این کوه که از وحشیان و درندگان معمور بود در عرصه چهارده سال پیراز عمارات و بناغات
 و منازل و جاهای خوش و مکانهای دلکش گردید و بعد از فتح گجرات نام این موضع را فتح آباد خیال فرموده بودند
 لیکن بزبان عالمیان بفتحپور اشتها یافت

مسجد فتحپور سیکری

این مسجد بر بالای کوه فتحپور سیکری است و بمسجد شیخ سلیم چشتی مشهور است و شیخ موصوف از نذر و نیاز ملکه و
 احمد آباد و از نذر و نیاز اکبر شاه بادشاه که جهت ولادت جهانگیر مقرر کرده بودند بنای این مسجد رفیع را در سنه
 و هفتاد و شش انداخته و در مدت چهار سال در سنه نصد و هفتاد و نه پیرایه اتمام پوشانیده شیخ عبدالقادر
 بداولی تاریخ بنیاد آن چنین یافته

تاریخ

۹۷۶ بنده البقعه قبه الاسلام ۹۷۶ رفع امدت در بانیا ۹۷۶ قال روح الامین تاریخه لایری فی البلا و ثانیها
 و دیگری بیت معموره آمده از آسمان پیافته و اشرف خان میرمنشی در تاریخ اتماش انقطعه گفته
 ۹۷۸

تاریخ

۹۷۹ در زمان شهر جهان اکبر ۹۷۹ که از و ملک را نظام آمد ۹۷۹ شیخ الاسلام مسجدی را ۹۷۹ که در صفا کعبه احترام آمد
 ۹۷۹ سال اتمام این بناهای رفیع ۹۷۹ ثانی المسجد الحرام آمد ۹۷۹ کلمه آمد در تاریخ مذکور شاعر برای قافیه ابیات آورده است
 و با تاریخ کاری ندارد در جهانگرنه سطور است که این عمارتی است عالی و ازین عمارت رومی زمین استماع افتاده
 که مثل این مسجد در هیچ بلادی از مسوره جهان نیست عمارتش همه از سنگ در غایت صفا اساس یافته
 پنج کلمه و پید در تعمیر آن صرف شده و این مسجد بر فراز کوه سیکری طرف جنوب واقع است در غایت ارتفاع و ثبات
 تحلف و در مقابل دروازه کلان بر سمت شمال بایل مشرق روسته شیخ سلیم چشتی است

دروازه کلان فتحپور سیکری

۹۸۳ که مشهور ببلند دروازه است در سنه نصد و هشتاد و سه تعمیر یافته و تاریخ آن ازین مصرعه استخراج می یابد
 ۹۸۳ پشته رشک طاقی سپر بلند و بر باد و می دروازه مذکور این عبارات و ابیات در فارسی و عربی منقوش است کتبه
 فارسی اینست حضرت شاهنشاه فلک بارگاه ظل المجلد لال الدین محمد اکبر بادشاه مستح ملک دکن و اندیس که
 سابقا مسمی بخاندیس بودند و منو شد الهی موافق شد بفتحپور رسید غمیت اگر فرمودند

تأمام زمین و آسمان است	تا نقش وجود در جهان است	تا نقش سپهر بهشتین باد	ذاتش سیمان ابد قرین باد
------------------------	-------------------------	------------------------	-------------------------

و حامی که پیش دروازه کلان با عمارات عالی زینب افرا می مسجد بود اعتقاد ولد و نواب اسلام خان صوبه دار بنگاله آنرا تعمیر ساخته و لااؤلی بیکم که همیشه شیخ ابو الفضل بود منکوحه دوست و مادر نواب اکرام خان در و منه لااؤلی بیکم در اکبر آباد است و نو محله فقیور سیکری تعمیر یافته نواب اکرام خان است که هنوز آن مکان با تمام نرسیده بود که بانی اش فوت کرد و این تاریخ اگر چه درست نمی آید زیرا که صرف سنه نصد و سی از ان استخراج می یابد بیگونه که تاریخ انکست

تاریخ

۹۳۰ سال تاریخ چوپر سید زعفران
گفت زیبا منزل سلام خان
اگر بجای نام سلام خان که در تاریخ است نام اکرام خان بنویسد
خاید که درست آید

شیخ سلیم حشتی فقیوری

۹۸۳ پدرش شیخ بها و الدین از اولاد شیخ فزید الدین گنج شکر است و شیخ در سنه هشتصد و هشتاد و سه هجری متولد شده و کلمه نجم معرفت تاریخ ولادت او است برادر بزرگ او شیخ موسی نام داشت در اصل از دلی است و مرید خواجه ابراهیم حشتی است مدت العروزه طی میداشت و در کوهی متصل موضع سیکری صوبه اکبر آباد که حالا فقیور سیکری اشتمار دارد و بر سر مرتبه گنج رفته و سال تشریف آوردن او از حج موضع سیکری سنه نصد و هشتاد و یک هجری است چنانچه تاریخ آن مرین مصر عیافته اند مصره ماه اوج شرف هند آمد و اکبر شاه بادشاه را با ایشان اخلاص و اعتقاد بسیار بود چنانکه پیش ازین مذکور شده عمری دراز یافته و در سبت هفتم رمضان سنه نصد و هشتاد و نه از جهان رفته در عبارت ششجناجی تاریخ فوت او یافته اند و بالا ای کوه فقیور سیکری در مقابل بلند دروازه برکت شمال یابل مشرق واقع است و این عبارت و تاریخ بر مرقد او منقوش

کتابت بر مرقد

تاریخ وفات شیخ الاسلام شیخ سلیم حشتی قدس سره و الغریب	سینث ملت سیر طریق شیخ سلیم	که در است و قربت جندی لیلیغور
منور است از و شمع خانان	فرید گنج شکر اخلاص ترین پیر	دوین سلسله خوقا و سخی باقی

چون وعد و از ما و تاریخ یعنی از الفاظ خود و قاصد باقی کم کرد و سال مقصود حاصل شود چنانچه عزیز می دیگر بدین طریق گفته

تاریخ

۹۴۹ چو باراکم کنی از بن ابی انی
نزد گویدین سلسله خوقا و سخی باقی
و این و تاریخ یکی از کتاب خبر الوصلین دیگری از تذکره
الشعر الصنیعت محمد افضل سرخوش نوشته شد

تاریخ

عازنی بی نظیر شیخ سلیم	مرشد و بهنامی هفت تعلیم	از سه صوم سبت غنیمت بود	که بخلدش ز دهر نقل منو
سال ترحیل آن ولی کریم	با تقم گفت بد رطلد سلیم	در فتح پور بر بلندی کوه	مرقد او است با علو و شکوه

۹۸۰

سینث ملت شیخ اسلام انکه در وقت
ارشدی معینه از بر سر گوش ثانی
ر بود در عزمه نادر و نون کونی کیا
از دریشان و نشیمن سلطان سلطان

۹۸	فنا از خود و بقا با حق بود معلوم در پیشگاه	از ان سال تا پیش حق باز خود فانی	
	نوامی سرزاده		
	پیرزاده سبزواری شهرت داشت در زمان اکبر شاه هندوستان آمده مدت مدید از ملازمان درگاه بود در سنه نصد و هفتاد و نه در لاهور در پامی دیواری سرزاد نوی تفکر داشت ناگاه از تن جدا و حوادث سنگی بر سر افتاد و جان داد و چون در سر رسیدن نغمه بی نظیر بود یکی از نغمه سرایان بزم سخن در تارنج رحلتش باین ترانه مترنم شد		
	تاریخ		
۹۷۹	فغان که محنت چرخ بفاکیش	خوش امان بلبل از بوستان رفت	چنانش چرخ سنگی برکزد
		ز پیر عقل حشمت سال نوشتش	بگفتا پیرزاده از جهان رفت
	شاه عبدالغفور عرف بابا کیور		
	اصولش از کالیپیست و انتسابش در سلوک بسلسله شاه دار میرسد در گوالیار مدفون است تاریخ رحلت او از کتاب منجز الوصلین نوشته شد که از ان سنه نصد و هفتاد و نه استخراج می یابد		
	تاریخ		
۹۷۹	شاه عالم کیور مجذوب است	ماه عالم کیور مجذوب است	آنکه او بوده عاقبت محسود
	سال نقلش که احسن و خوب است	گفت با لطف کیور مجذوب است	مرقدش در گوالیار به بین
			مسندش بر سر ریخه بدین
	در فتح گجرات		
	چون محمد اکبر شاه در سنه نصد و هشتاد و پنج بمصر بگریخت و به متصل مناصب در راه ابراهیم حسین و مرزا محمد حسین که سرکشش آورده گجرات و نواحی آنرا متصرف شده بودند رفته انولایت را فتح نمود تاریخ آن نوابها سخنان بیان آن قوم و چهار نایافته از ان جمله		
	تاریخ		
۹۸۰	یوم الاحداثی ربیع اول	در زبان هندی اتوار ربیع اول کی دوجی و شاعری در الفاظ	قر گجرات آمده تاریخ
۹۷۹	یافت چون بادشاه این تاریخ را شنید شاعر را پیش خود طلبیده پرسید که توین چنین تاریخ بی ادبانه چرا گفتی او گفت که		
۹۸۰	من این تاریخ نگفته ام بلکه شاه گجرات آمده گفته ام بادشاه شنیده او را انعام بخشید و ملا احمد مرکنی که ملازم نقشی سکه بنام بادشاه کنده باین تاریخ گذرانید و مورد سرفرازیا گردید		
	تاریخ		
۹۸۰	خسرو اسکه گجرات بنام تونو	ملک راسیه عدل تو تبارک داد	ای خوش آندم که چو تاریخ در آن
			گویت سکه گجرات مبارک باد
	ذکر ولادت سلطان وانیل		
	در زمانیکه محمد اکبر شاه باراد و تسخیر گجرات رفته بودند و موکب ابایل در حدود سرکارنا گورنوال جلال فرموده قاصدان نجسته تقدم از اجیر رسیدند و نوید سرت افزای تولد فرزند می و رسانیدند و ولادتش بعد از گذشتن چهل و یک پل از شب آسمان بست هفتم شهر یور ماه سال هفتصد و بیست و یکم الی موافق شش چارشنبه دویم جمادی الاول سال نصد و هشتاد و پنج بمصر بگریخت و شب سوم محاسب وسط مطابق سوم مهر ماه حلی سنه چهار صد و دو و چهار ملکی مصداق بست و یکم همین ماه قدسیه		

سال نصد و چهل و یک نزد جردی موافق نهم ایلول ماه رومی سال یکصد و هشتاد و سه اسکندری که موافق دهم ستمبر ماه انگلیزی سال یکصد و هشتاد و دو و عیسوی بود بطالع حمل بحسابه حکمای یونان و بطالع حوت بحساب دانایان هندوستان در خطه فیض انتمای اجیر در بقعه قدسیه شیخ دانیال نام درویشی از بطنی راجه بهاریل کچوایه که با دوشاه اورا بسبب یکیزمان ولادت نزدیک رسیده بود بخانه درویش موصوف گذاشته بودند بوقوع آمده مولد گرامیش که خانه شیخ دانیال بود بهار بران لشکر او سلطان دانیال موسوم گردید

فتح قلعه سورت

چون محمد اکبر شاه از فتح گجرات فارغ شد در سنه نصد و هشتاد و پنج بتنبیه و تادیب مرزا ابراهیم حسین و مرزا محمد حسین پسران مرزا سلطان محمد که ولایت سورت و بروج و بروده و جاپانیرا در تصرف خود داشتند و در قلعه سورت که برکنار دریای شورو واقع بود متحصن شده بودند از سواد احمد اباد گجرات متوجه شده در سبت و پنجم ماه شعبان سنه مذکور به بندر سورت رسیدند و درکنار حوض وسیع نزول فرمودند و در حصار بقعه بازند و تاد و ماه از طرفین مقاتله و مجادله ماند آخر ایل قلعه عاجز شده قلعه را تسلیم بادشاه نمودند و این فتح بتاریخ سبت سوم شوال سمت ظهور یافت و اشرف خان میرمنشی در تاریخ فتح آن قلعه گفته

تاریخ

کشور کشای اکبر غازی کی بخش	جزئیات او قلاع جهان را گزیدیت	تسمیه کرد قلعه سورت مجید	این فتح جزبازوی بخت سعیدیت
	تاریخ فتح شد که عجب قلعه گرفت	اینناز دولت شاه عالم بعیدیت	

۹۸۰

حاجی فضل بلگرامی

مدی بزرگ معتقد فیه بود در بلگرام برسد بدایت و ارشاد بفرمودی بر و بعد و قائلش نزدی بیک سلطان در سنه نصد و هشتاد و هجری بر مرقد او گنبدی عالیشان از سنگ عمارت کرده و این قطعه تصنیف شیخ نظام متخلص به پیغمبری بخط نستعلیق در نهایت خوش خطی بر لوح سنگین کنده در پیشانی باب گنبد تعبیه نموده اما این گنبد بنام سالار بیک که میرا به تمام بنیر شهر یافت نام نزدی بیک سلطان را کسی نمیدانست و نصد و هشتاد و نصد که در آخر مصرعه آورده خود تاریخ است و از روی حساب اجداد هم همان تاریخ می بر آید قطعه نیست

قطعه تاریخ

بدوران شهر اکبر گشته	خطاب و جلال الدین عمر	چو حاجی فضل از تقدیر حق رفت	ازین دار فناء در سر مد
ز نزدی بیک سلطان یافت نیاید	برای مرقدش این پاک گنبد	ضمیر جبت سال این بنار	بلغظ فارسی و هم با جبد
	تاریخش نماند آشکارا	خرد گفتا سنه هشتاد و نصد	

۹۸۰

ملک الشعر امولانوالی مشهدی

بفضایل و کمالات صوری و معنوی محلی بود ولادت او در سنه نصد و سی بوقوع آمده چنانچه خود در قصیده که بروضه الشعر اموسوم ساخته گفته

تاریخ

۹۳

درین بدین پس از هجرت سول پیر	گذشت نصد و سی سال	بشهر بند حدوث آمدن ملکتم	بدین خلیف حواری راجع علیین
------------------------------	-------------------	--------------------------	----------------------------

در ابتدا بسند دکن وارد شده چنانکه باید اختصار درش صعود نمود و لاجرم علیقلی بیگ مشهور بخان زمان بهادر شخصی را با چند راس اسب و هزار روپیه خرج راه بوی فرستاد و مصاحبتش را التماس نمود چنانچه ازین قطعه که بدیهه گفته مستفاد میگردد

قطعه

ای غزالی بحق شاه نجف	که سوی بندگان همچون آی	چونکه بقدر کشته آسجا	سر خود گیر و ندویر دل آی
----------------------	------------------------	----------------------	--------------------------

چهره غزالی که غین است اشاره بنزار روپیه است و غزالی سالها با خان زمان بسر برد و نقش بدیع را در آن زمان بنظم آورده و در عوض بر بیتی علانی صله یافته در حین کشته شدن خان زمان که ذکرش پیش ازین مذکور شده بدست اولیای دولت محمد که شاه افتاده از منظور آن او گردید و بمک اشعار رسید و اول اوست که باین خطاب نامور شده بعد از چند وقت بزرگ مجاز از عالم فانی در گذشته در سر کنج گبرات که مقبره مشایخ کبار و سلاطین نامدار است مدفون گردید و فاتش شب جمعه بخت هفتصد و هشتاد و هجری دست داده و تاریخش ازین ایات که تعینا کرکست دریافت گردید

تاریخ

بود گنجی غزالی از معنی	دفش خاک پاک سر کج است	بعد یک سال تاریخش	احمد اباد و خاک سر کج است
------------------------	-----------------------	-------------------	---------------------------

یعنی از ماده تاریخ اگر یک عدد کم کرده شود تاریخ بر آید و عدد اشعار غزالی از غزل و مثنوی هفتاد و هزار است

۹۸۱

ملا علی محدث طاری مخلص

زهد و تقوی بر تبه کمال شست در سنه نصد و هشتاد و یک فوت کرد و ملا عالم کابلی در تاریخ فوت او این قطعه گفته که انهم بطریق تعمیمه تدک است و یک عدد از ماده تاریخ دور باید کرد

تاریخ

در یخا که ناگاه ملا علی را	ر بود از میان دست بر دو آوا	بی سال تاریخ او سال دیگر	بگو مرده ملا علی محدث
----------------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------

سلطان سلیمان بن سلطان سلیمان پادشاه قوم

۹۸۱

بعد از وفات پدر خود در سنه نصد و هشتاد و چهار هجری در روم بر تخت شاهی نشست و تاریخ جلوس او ازین مصرعه که بزبان ترکی و فارسی است استخراج می یابد

تاریخ جلوس

سلطان سلیمان اولدیه قیصر عالم	او معاصر محمد اکبر شاه بهند و شاه طهماسب صفوی پادشاه ایران بود و سال نصد و هشتاد و دو هجری بعد حکومت هشت سال فوت کرد و پسرش سلطان مراد سجا او شست و زیاده از سبست سال سلطنت نمود
-------------------------------	--

۹۴۴

باغ فرح بخش

این باغ در سنه نصد و هشتاد و دو هجری تعمیر یافت و نعمت خان نامی دار و خد تعین آن باغ بود و در می شخصی از صاحب طبع با بار او دیو باغ مذکور رفت دار و خد گنزدشت زنجیده شد و این رباعی که در آن شکایت دار و خد و هم تاریخ تعمیر باغ از قسمیه ا پادشاه گذرانید و مورد عنایات پادشاهان گذرید

تاریخ

درباغ فرح بخش گندکن شاها	بر لاله و یاسمن نظر کن شاها	نعت خان راز بر تارنج بنام	از باغ فرح بخش بر کن شاها
--------------------------	-----------------------------	---------------------------	---------------------------

یعنی چون از اعداد باغ فرح بخش عدد نعت خان و در کتب تاریخ بنای باغ بر آید اما معلوم نشد که این باغ کجاست و در وقت کدام پادشاه تعمیر یافته و در انتشار چهارچین مستطورت که اگر چه در ظاهر باغات خوب بسیار است اما باغ فرح بخش که در عدد صاحبقران ثانی صورت اتمام یافته بمقتضای طراوت و نصارت گلهای دست فضا و اعتدال هوا و حسن منظر و خوبی مکان و نقش و نگار عمارات متعدد و صفای آب روان و تالابهای و حوضهای گلان و نهروهای عریض و جویهای طویل و اقسام آرایش و آراستگی بر باغات دیگر شرف دارد و در شاهاجهان نامه مرقوم است که شاهاجهان پادشاه در ایام شاهزادگی در سنه هزار و سبت و نه باغ فرح بخش را کشیمیر تعمیر نموده اما تاریخ مذکور در باب این هر دو باغ نمی تواند بود مگر آنچه که در کتاب هفت تعلیم مسطور است که در احمد نگر دکن باغات بسیار است و از باغات آن خطه و لشکین یکی باغ فرح بخش است که شعبیه و نظیر نادر و میان آن باغ ارم اساس حوضی ساخته اند مانند بر کنی لگون فلک بی پایان و پیشانی در درون بر که عمارتی نباشد که دست کسی نباشد آن چنان بنای ننموده فقط شاید که تاریخ مذکوره العدد در باب همین باغ باشد

داود شاه پادشاه بنگاله

در سنه نصد و هشتاد و دو که پادشاه را خبر رسید که داود شاه و ولد سلیمان کرانی بعد از کشته شدن بایزید برادر کلان او در ولایت بنگاله فرمانفرما شده و شهرنایب را که خان زمان علی قلی خان بنامند و معمور گردانیده بود تاخت و تاراج نمود و لودوی خان را که قلعه پهناس در قمرن داشت مقید گردانیده و هلاک ساخته از استماع این خبر پادشاه از اکبر پادشاه بر کشتی نمود و متوجه آن سمت شدند چون در بنارس رسیدند بجز خراسان نیک که اگر از بر کشایش این عقد و شکل که فتح کرا باشد فال گرفته شود بهتر است بنابراین درین روز رسید میرک اسمعانی که در علم جفری نظیر بود با مرعالی صورت این واقعه را از کتاب جفر جامع و مجلس پادشاهی بحضور اعیان مملکت استخراج کرد و چنانچه بعد از ترکیب حروف این بیت حاصل گشت **بیت** بزودی اکبر از بخت بهایون بر ملک از کف داود بیرون بعد از چند روز بهمان ظاهر شد القصه تاریخ شانزدهم ماه ربيع الثاني بحوالی قلعه پهناس رسیدند و در اینجا جنگ واقع شد و داود خان متوهم گردیده در شب بخت و یکم ربيع الثاني سنه نصد و سه بر کشتی سوار شده بجانب بنگاله گریخت و بعد از چندی در اینجا کشته شد تاریخ آن فتح را در عصر ملک سلیمان زد داود رفت یافتند فقط

۹۰۳ شاه طهماسب صفوی

پادشاه اسمعیل صفوی است ولادت او صبح چهارشنبه سبت ششم ذی الحجه سنه نصد و نوزده بوقوع آمده و آنجا عالم افروز تاریخ تولد او ست بعد وفات پدر نوزدهم ماه رجب سنه نصد و سی هجری در ایران بر تخت سلطنت نشسته و یکی از فضلا و تاریخ جلوس او این قطعه گفته

تاریخ جلوس

طهماسب شاه عالم که نعت الی	اجا پادشاه غازی بخت نگر گزین	جای پدر گرفت که در جهان سخن	تاریخ سلطنت که باید گرفت
----------------------------	------------------------------	-----------------------------	--------------------------

و چون از غایت خلاص حسن اعتقاد خود را بپادشاه ولایت می نامید از اتفاقات حسن بند پادشاه ولایت طهماسب نیز تاریخ جلوس شد و خاتم فرمان بدین نقش ختم گردید چنانچه در میان گفته قطعه شرف بندگی شاه نجف یافته چون نهایت طهماسب

994

دکورش بر نور نیز تاج وفات دوست

تاریخ شود تاریخ اینست

900

9.2

[illegible]

که هرگاه دوزخا به در خانه صاحب طالع واقع شود بلا شبهه او را سعد و هم میسازد و شاه اسمعیل طالع جزا شود که شده بود چنانچه
 محمد بن ایام بعد از سلطنت یکسال و هفت ماه و یکشنبه سیزدهم ماه رمضان سنه نصد و هشتاد و پنج هجری و قمری
 درگذشت در کتاب طبقات اکبری مرقوم است که در ماه حجب سال نصد و هشتاد و شش موافق سال سبت و سوم
 الی ستاره که آنرا ذات الذنب گویند پدید آمده بود و پنجاه بعمر رسیدند که در ملک عراق و فراسان پرتیانی
 تمام روستاها را و درین سال فرمانروای مملکت ایران درگذشت و تفرقه تمام بحال مردم آذربایران
 یافت فقط سنه نصد و هشتاد و شش که در آن کتاب مرقوم است غلطینماید زیرا که از کتب انگریزی هم ثابت
 که آن ستاره در سنه نصد و هشتاد و پنج که مطابق سال کبیر از پانصد و هشتاد و هفت عیسوی بود پدید آمده و
 محمد بن ایام اکبر پادشاه بقصد کابل از بلخی کوچ کرده بودند که این ستاره ظاهر شد و پادشاه مراجعت نمود به اکبر
 آمدند بالجمله چون شاه اسمعیل فوت کرد میر حیدر رفیقی معانی که در فن تاریخ مهارت کمال داشت این قطعه ورنه تاریخ
 جلوس و فوت شاه گفته و درسی سفته

قطعه تاریخ

که بودش لقب قهرمان مجسم	جهاندار و قهار گردون و قار	که میخورد گردون بدانشستم	شهنشاه جم جمه کیتی پناه
برافراخت در بر سالی علم	پی تا جدلان روی زمین	در خاک برفرق جشید جم	از دست در کام خنک بار
که بر لوح عالم نگار و قلم	دو یارخ زینده میخواست	لبسالی دگر در عدم زودم	بنی پادشاهی زیر زمین
شهنشاه زیر زمین شد رقم	شهنشاه روی زمین گشت ثبت	یکی بجز غرض ملک عدم	یکی بجز جانش در قائم دهر

امدادات شاه اسمعیل برادرش سلطان سکندر شان ملقب به محمد خداینده بر تخت ایران جلوس فرمودند ۹۸۳

۲۸۵

امیر عبدالقادر ولد قاضی محمود

در زمان شاه طهماسب صفوی پنج سال قاضی احداث تبریز بود و آخر بخلط درسی بدست جمعی از اعراب سعیدی
 شربت شهادت چشید چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد

تاریخ

اعراب سعیدی که کم انداز کافر	سلطان قنات اهل عربی	در ملک فشا بویه بلا علی ظاهر	در نصد و هشتاد و نه از پیرت
	گفت آه شهید میر عبدالقادر	تاریخ وفاتش ز خرد پیرم	

در مصر حد اول سال نصد و هشتاد و نه است و از روی حساب جبل از ماده تاریخ دو عدد کم میشود

مولانا قاسم کاهی

سعیدی بود دانش کج الدین محمد کیتش ابوالقاسم در پانزده سالگی خدمت مولانا عبدالرحمن جامی را دریافت و حق تعالی
 ویرا چندان قبول عاصم بشیده بود که هر چه کردی بد نمودی و در زمان آمد مقرون شاهنشاهی اکبر شاه از راه بهکرمینا افتاده فتنه
 و الفات بسیار یافت و بواسطه قصیده لازم فیله گرفته بود یک لکمه تنگه صل گرفت و بعد از آن حکم شد که هرگاه مولانا بجزو
 هزار و پیم بصیغه پامزد بد و دهند او از آن جهت ترک ملازمت کرده دیگر بدان مجلس وارد نشد ابتدا در بنارس به عشق مبارک
 برادر خاتران مدت باسربرد و پس از آن بگره آمده باقی ایام حیات با دران مکان بایان رسانید فو قش تاریخ دوم و درین

مات دهم

۱۸۹

سال نهمده و هشتاد و هشت هجری واقع شده مدفنش در چهار دروازه دار جامی بانام بود عمرش آنچه شمرت داشت صد و ده سال بوده مولانا قاسم بخاری که یکی از شاگردان او بود تاریخ فوئتش در الفاظ رفت ملا قاسم کاسه یافته و میر یوسف استرآبادی از عبارت بدخوش طبع بدخوش تاریخ برادرده اما یکجده کم میشود مولانا عارفی و لک مبارک سوره این معرعه یافته تاریخ ز جهان رفته قاسم کاسی و شیخ فیضی چنین یافت

تاریخ

۹۸۸

تاریخ وفات سال دهم
گفتار دوم از ماه ربیع الثانی

سلطان علی عادل شاه بیجا پور

۹۸۸

پسر سلطان ابراهیم عادل شاه است بعد وفات پدر در سنه نهمده و هشتاد و پنج در بیجا پور دکن بر سر حکومت نشست و بعد سلطنت بست و آن سال در سنه نهمده و هشتاد و هشت از دست خواجه سراسر کشته شد شاعری تاریخ وفات او درین عبارت یافته شاه جهان شد شهید

ملک حسین نقشبندی

از کمالات صوری و معنوی بهره مند بود در هر کس بدینصدا داشت گویند هر که پیش او شت کردی کردی عبدولت صوری و معنوی رسید و فوئتش چهارم جمادی الثانی سنه نهمده و هشتاد و نه هجری واقع شده و یکی از سخنوران تاریخ فوئتش یافت

تاریخ

۹۸۹

قطب عالم شیخ دین جبین علم او به روشنی تشبیه عمل	آنکه بود از فضل مخدوم دیار فضل و همدست حکم کردگار شد یکی تاریخ شیخ الاولیا	اصفیای از جلالش آبرو چون برفت از حضرت بنی گشت دیگر مقصدی از دگر	اولیا را از وجودش آفتاب سوزی جنت نین جهان بی دار
---	--	---	--

شیخ جلال تهنائیسری

تاریخ چهارم ذی الحجه سنه نهمده و هشتاد و نه هجری فوت کرده

تاریخ از محمدا الواصلین

۹۸۹

عارف ذات ایزد متعال ماه ذی الحجه چهارم	قطب و غوث زمان شیخ جلال بود کان شیخ شد پنج نهم	ذات اربود از قدم تاسر سال تر جیل آن تنو و خجل	گل خورشید باغ تهنائیسر شد رقم در مهبشت جامی جلال
--	--	---	--

خواجه منصور شیرازی

ادرا شاه منصور شیرازی اند در امور حساب دانی و بصفت فلاست و کار دانی موصوف بود در خدمت محمد اکبر بادشاه پایه قدر و منزلتش از تمامی دیوانیان عظام در گذشت و بعد از چهار سال که از روی استحقاق استقلال بهم وزارت پرداخت بادشاه از گفته راجه لودر ملای از پایه وزارت انداخته عقید ساخت و من بعد جمعی از حسانان حسد نموده خطه را در از با او بجانب مرزا محمد حکیم برادر بادشاه که در اوقات از کابل اراده انتقال امور نموده بود نوشتند و بسعی راجه بیرل و جمعی دیگر که از سخت گیری او در محاللات رنجیده بودند حکم نفاذ یافت که او را از املق آوین فرمایند و امان بارگاه سلطنت و رز و یک سر کورت کجوه او را از خلق کشیدند و این واقع تاریخ بست و سوم محرم سنه نهمده و هشتاد و نه هجری دست داده عزیزه تاریخ

دناش را دانی منصور علاج یافته و بحسب اتفاق پیش ازین واقعه این قطعه شخصی منقطع کرده بود

۹۸۹

قطعه

شاه منصور فارسی که بود | دائم آزار مردمان کارش | زین عمل عنقریب می بینم | همچو منصور بر سر داریش
در همین سال چون بادشاه بهجت تبینه مرزا محمد حکیم بکابل رفتند هر چند از مردم معتر از قصه حاجه منصور شخص و دستکش
منو و ندیج دریافت نگردید با خبر معامه شد که خطاط ساخته بعضی بد نهادان دشمنش بود بنابر آن بادشاه بقتل ناحق
اکثر اوقات تاسف میکرد

شاه قاسم

در سنه نهصد و نود و دو فوت کرده و خواجه عبدالرضا مشیره زاده خواجه محمد شریف تاریخ فوت او را وفات شاه قاسم
یافته و تاریخ عود سی محمود بک نامی را الهی عاقبت محمود گردان یافته

۹۹۲

که خدائی شاهزاده سلطان سلیم

چون شاهزاده سلطان سلیم شانزده ساله شد پدرش محمد اکبر شاه در سنه نهصد و نود و سه هجری عقد مناکحت
ادباراجه بجلو انداس و لدر اجه بهار میل کچوا که از عقیده تمندی پایه والا امارت رسیده بود و منسلک فرزند و برتر
نوروز جشن جمالی ترتیب داده جمیع منسوبان و ملازمان بادشاهی را بداد و دوش مستغنی ساختند و شیخ ابوالغفیر
فیضی قطعه در سلک نظم کشیده که هر مصرع آن تاریخ این ساخته دولت افزاست

تاریخ

زهی عقد و پادشاه سلیم که بر تو دهم سال اسیرا | ز پروردن آفتاب دول | قرانی شده ماه و ناسید
و بعد چند گاه حبیه رضیه راجه او دس سنگه و لدر اے مالدیو مرزبان جوده پور که بوسعت ولایت و کثرت لشکر
سر در جمیع راجه های عظیم الشان بود در عقد ازدواج شاهزاده سوهو منقذ گردید

۹۹۳
۹۹۳

محمد حکیم مرزا ابن هما یون بادشاه

برادر علامه اکبر بادشاه است تاریخ ایا نوزدهم جمادی الاول سنه نهصد و شصت و یک در کابل متولد شده و
تاریخ ولادت او ابوالمفاخر و ابوالفضائل یافته اند از طرف برادر خود محمد اکبر شاه حکومت کابل را داشته و باخوا
خانزنان علی قلی خان باغی شده در راه جمادی الثانی سنه نهصد و شصت و چهار هجری باراده تسخیر مند و ستان
تا بلبله پور رسیده بودند چون شنید که اکبر شاه لشکر کشی کرده بر سر اومی آید از لاهور باز بکابل مراجعت کردند و در اندیشه
بهر سی و دو سالگی شان نوزدهم اردیبهشت ساله الهی شصت و هجری اکبر شاهی موافق ماه شعبان سنه نهصد و نود و سه هجری فوت
کرده و چون فرزندان مرزا خور و سال بودند فرمان بر اجه بجلو انداس و پسرش کنور مانسنگه حاکم پنجاب صادر گشت که بکابل
رفته آن ولایت را بمصرف بندگان درگاه آرند و خود نیز بکابل تشریف ببردند

شیخ ابراهیم

بنیر شیخ سلیم فتح پوری است انوار شایستگی از پیشانی او میدرخشید اما از کثرت طبعیت پستان بخیزد از پستی پستی افتاد چندانکه سواد
مزاج شد و بیمار بهی سخت رود و در سالیکه اکبر شاه خجرات برادر خود محمد حکیم شنیده بسوی کابل منقضت فرستاده بودند او

هميشه و ادنواب پری خانم سبزه است که خود را تاق و تاق مہات سلطنت کرد و حسب الامر پادشاه اورا بجنبہ ہلاک نمودند بعد از ان حرم محترم او خیر النساء بیکم بحکم منعقت باصرہ شوہر خود و صغر سن شہزادگان مہات سلطنت را سرتاجام سیداد چون انہم من موافق مزاج امر انہو بعد چندے اتفاق نمودہ اورا بنیرنجیہ ہلاک ساختند و سلطان عمرہ مرزا ابولعبیدی پر قبول نمودند و حمزہ مرزا تا چند سال بجای پدر باہو سلطنت می پرداخت تا آنکہ تبارخ بست دوم ماہ ذی الحجہ سنہ منصفہ و نو و چار ہجری در حد و گنجہ از دست ولا کی بتحرک امر کشتہ شد چہنیں نوشتہ اند کہ ولادت مرزا بطالع سنبہ شدہ و صاحب طالع اش عطار دبود و در ان اوقات احراق عطار واقع شدہ بود و از ان اثر ان این حادثہ روی داد و از اتفاقات غریب احراق عطار و موافق تبارخ این واقعہ ناگہا است بعد شہادت او مرزا ابوطالب را کہ پسرے خود سالہ بود قائم مقام و دیعبہ در ساختند اما مرزا عباس کہ در شہد بود و در سنہ منصفہ و نو و خوش ہجری با عانت مرشد قلیخان فوجے عظیم جمع نمودہ برایشان آمد و پدر و برادر و راسعزل سباختہ در قزوین بر تخت سلطنت نشست

مرزا سلیمان بدخشی حاکم بدخشان

ابن خان مرزا ابن سلطان محمود مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا از اولاد امیر تیمور صاحب قران ست و قنیکہ پدرش خان مرزا حاکم بدخشان در سنہ منصفہ و بست و ہفت ہجری فوت کرد و مرزا سلیمان ہفت سالہ بود با بر شاہ بادشاہ کہ سہ راہی ایام در کابل بود و بتامع این خبر پسر خود شاہزادہ محمد جاپون را بکومت آنولایت نامزد ساخت و بعد فتح ہندوستان حکومت بدخشان بمرزا سلیمان داد اورا پسرے بود مرزا ابراہیم نام در شجاعت تمام و سخاوت رشک عمام بود و ولادتش در سنہ منصفہ و چہل یک ہجری کہ فوتی نخل اسید پرہ است در بدخشان اتفاق افتادہ در ایامیکہ مرزا سلیمان بر سر بلخ رفت پسر او مرزا ابراہیم کہ کجس صورت و سیرت اتصاف داشت در مہر کہ بدست مردم پسر محمد خان آذبک حاکم بلخ افتاد و با شاہزادہ از دست کوراک کہ نام جلا دی بود کشتہ شد این واقعہ در ماہ ذی الحجہ سنہ منصفہ و شصت و ہفت بوقوع آمدہ و تبارخ این قصہ کوراک کشت + یافته اند و مرزا سلیمان بکو نخل اسید تبارخ یافته و غریزی در مرثیہ او این رباعی گفتہ و بعضی گفتہ اند پدرش گفتہ

رباعی

اسی لعل بدخشان بدخشان ماندہ خوشید و خوشان رفتی در ہر ہر خانمی سلیمان بود افسوس کہ از دست سلیمان رفتی و گو بند کہ پیشتر از قتل خود بد و در مرزا ابراہیم قصیدہ گفتہ بود کہ مطلع اش اینست بلیت رفتم بجا کہ حسرت چون لا ذاع بل آرم بکشر بیرون با ذاع دل لعل نخل + مرزا ابراہیم کہ کوراک پسر سی بود مرزا شاہزادہ نام چون بکد بلوغ رسید با غوامی بعضی نیز انگیزان اکثر ولایت بدخشان را متصرف شدہ خواست کہ جد خود را از میان بردارد مرزا سلیمان از بعضی دل تنگ شدہ کہ بختہ نزد مرزا حکیم برادر اکبر شاہ کہ حاکم کابل بود آمد و طلب کمک نمود چون مرزا حکیم بخلاف توقع ادیش آمد چارہ کار خود را از رگاہ اکبر شاہ چشم داشتہ در ثلث و ثمانین و تسعمائہ رو بہ راند و ہندوستان نہاد چون در فتح پور رسید با شاہ با عراز تمام پیش آمدہ از کمال عطوفت اورا در آغوش گرفت و بسیار مہربانہا نمودند بعد چند اوقات در چہون سال رخصت حجاز حاصل نمودہ از بند سورت بکشتی درآمدہ زیارت حرمین مستعد گردید و در سنہ ثلث و تسعین و تسعمائہ عبداللہ خان آذبک در ولایت ماورالنہر کوس بادشاہی نژدہ تاملان دیار را متصرف شدہ و بدخشان نیز استیلا یافت و مرزا شاہزادہ از بدخشان گریختہ التجار بگرہ سلاطین پناہ آوردہ بکرام خسروانی سر بلندی یافت ہمدین سال حکیم مرزا در کابل فوت کرد و چون فرزندان مرزا خود سال بودند فرمان صادر گشت کہ آنولایت را متصرف ندگان در گاہ درازند و سنا بر بل و تسعین و تسعمائہ مرزا شاہزادہ کہ ہمراہ لشکر شاہی بکابل رفتہ بود جمعیت نمودہ بر سر بدخشان تاحت و با عوامی عبداللہ خان آذبک

جنگ کرده غالب آمد و مرزا سلیمان که پسران ایام کجابل بود در بخشتان رفت و بعد از چند روز از غلبه زنگ باز از بخشتان فراتر رود
منوجه هندوستان گردید و در ماه ربیع الاول سنه خمس و تسعمین و شصت و سه سال سی و دوم از تاریخ الهی بکلازمت بندگان حضرت
رسیده مورد انضال شاهنشاهی گردید و بعد از دو سال بسین هفتاد و هفت سالگی روز شنبه بیستم رمضان سنه نهصد و نود و هفت
هجری مطابق سنه سی و چهارم الهی در لاهور در گذشت و تاریخ وفات او را بخشی یافته اند

شیخ سلیمان بلگرامی

در محله قاضی بلگرام سکونت داشت و قبیله پاپون بادشاه از شیر شاه بهر سمت یافته در بلگرام رسیده شیخ سلیمان خدشک دو و شاد
او را انگشتری خود داده گفته بود که این انگشتری نشان من است اگر باز بادشاه شوم بخدمت حاضر شوی چون پاپون بادگیر باشد
بهندوستان گردید شیخ مذکور پاپی تخت رسیده بوسیله همان انگشتری بشرف ملازمت فائز گشته صاحب دولتی گردید و مولانا ضمیری
را که از خواهر زاده او بود نیز همراه خود برده بکلازمت رسانیده و هر دو پاپی تخت حاضر می بودند و شیخ سلیمان در عهد کبر بادشاه
در سنه نهصد و نود و هفت هجری وفات یافته مولانا ضمیری تاریخ وفاتش گفته

تاریخ

سپه جاو و دولت امی سلیمان	که تاج کنتش شد تا سر راه	سنه پمانه اش پر چون بقید	بوقت رحمت حق اولین ماه
حدیث خلق و احسان جلیا	شده افسانه در عالم باغواه	بسوی حبت عالی روان شد	حکیم انیم می بان طاب مقواه
چو با جلال خویش ان شیخ	گرفته جانب حلد برین راه	پی تاریخ فو تش در بدیه	خرد گفتا کجا آن شیخ با جاو

و قطعه دیگر مولانا مذکور در تاریخ وفاتش گفته و این مصرعه ماده تاریخ است شمار سال زیناش میان خلد برین - ۹۹۷

۹۹۷

میر فتح الله شیرازی حکیم ابوالفتح کیلانی

امیر فتح الله اصفهانی بن سلیم زکاسی طبع مستقیم از سائر فضلاء زمان امتیاز فردان داشت و در جمیع علوم خصوصاً در اقسام حکمت
و فنون معانی ممتاز بود از شیراز در بند و ارد شده در خدمت سلطان علی عادل شاه و الی سجا پور منصب و کالت یافته و پس از فوت
و که در سنه نهصد و شصت و هشت هجری بوقوع آمده بدرگاه اکبر شاه رسیده مخاطب بعضی الدوله گردید و روز بروز سواد جاو و جلال
و فرمایش بود تا در سنه نهصد و نود و هفت بادشاه او را همراه گرفته بشیر رفتند و او در سری نگر که الالملک کشمیر است بمحض رسیدن
در گذشت و قتی که بادشاه از فوت وی اطلاع یافت بسیار تاسف نموده فرمودند که اگر میر بدست فرنگ او فدا می و فرنگیان کشته
تمام خزان باگاه سلطنت عوضی خواستی در ساعت این سودا می پرسود کرد می و چنین گوهر والا را از ان خرید می فقط چندی بعد
از فوت وی بادشاه از کشمیر بقصد کابل هفت فرسودند و آن ماه صبح الدین حکیم ابوالفتح کیلانی برادر حکیم ملام و له مولانا عابد
کیلانی نیز از بهمان سفر آخرت نمود و چنانچه اکبر شاه در یکی از فرمان خود که در کتاب ابوالفضل موجود است مکتوب نماید که بتاریخ
بست چهارم امرواد ماه الهی در سنه سی و چهار مطابق سنه شصت و سوم شوال سنه نهصد و نود و هفت هجری امیر فتح الله شیرازی ازین
ظلمت کده رحلت نمود و تحیر تا سفت همچنان تازه بود که بتاریخ هفتم شهر بوراه الهی سی و چهار و افق شب پنجشنبه نوزدهم شوال شهر
حکیم ابوالفتح کیلانی ازین سلمی فانی ارتحال نمود و تاریخ فوت او شان چنین یافته اند که حکیم و شاه فتح الله که و صرفی سادجی تاریخ فوت این

تاریخ

امسال در علامه عالم رفتند	رفتند سوخ و مقدم رفتند	چون هر دو موافقت نمودند	تاریخ شد که هر دو با هم رفتند
---------------------------	------------------------	-------------------------	-------------------------------

۹۹۷

منقول است که چندی بعد از وفات حکیم ابو الفتح برادرش حکیم ملام که بر سر رسالت پیش عبداله خان اوزبک همراه سید صدر جمال
رفته بود باز آمده شرف ملازمت دریافت و بادشاه و ارباب و اشراف با او بسیار نواختند یکی از حاضران مجلس رباعی مستطاط العبا صفهائی که در
شرعیه حکیم ابو الفتح و تهنیت آمدن حکیم ملام گفته بود بعرض رسانید رباعی مهر و برادر دم که مینویسد او شد بسفر وین سفر باز آمد
اورفت و بدینالاه و عمر نیت وین آمد و عمر رفته ام باز آمد بادشاه و بدینیه فرمودند که لفظ و دنبال در مصرع ثالث خالی از اگرانی
ایچنین باید گفت اورفت و زرقشش مرا عمر نیت و نگننان را بسیار پسندیده افتاد

راجہ نوادر علی

دیوان محمد اکبر شاه بود و آبادی ملک و غزل و نضب کار و ازان خالصه حواله او بوده و در سال نصد و شصت و پنج و برای ملک بکاله
هم سفر و ممتاز گشته بود و زینا و بست ششم کبان ماه الهی سال سی و چهارم جلوس سی صوافی روز و شنبه یازدهم محرم سال نصد
و نود و هشت هجری در لاسور در گذشت اگر چه در رسانی و سر بر اسی صمات هندوستان و مردانگی و تدبیر بجایه عصر بود اما رعایا
از دنا خوش بودند چنانچه سورخه ناریخ وفات او را بدین عنوان اسبلک نظم کشیده

تاریخ

تو در دل آنکه غلش آفاق را گرفته چون شد سوی هم رسیدن تبارخ رفتن و از هر عقل بزم شادی کنان گفتا وی زت برهنم

راجہ بکھلو انداس

پسر راجه بهلیر میل کچوا به است که از عقیده تمندی بیایه والا رسیده بود و دخترش جوده باکی نام بعقد مناکحت شانزده درم
یعنی هجائیگر بادشاه درآمده و راجه بهلیر انداس پنج روز بعد از وفات راجه تو قتل در روز غزاسی او سوار شده بود و پس از صحبت
استغراق کرده بعد از آن حبس بول شده و این دو شب اردی بهشت سوم آورماه الهی موافق شانزدهم محرم سنه هشتصد
نود و هشت رخت هستی از اینجهان بر لبست و درین ایام اکبر شاه در کابل بود چون خبر فوتش شنید تا سفرها خوانده کنو رهننگ
را که فرزند رشید او بود بختاب راجگی و منصب والا سی پنجاه رسی غیر اعتبار بخشید

شیخ وجہ الدین علوی کجراتی

صاحب لقا نیف بود مرید شیخ محمد غوث گو الیاری ست گویند که چون شیخ محمد غوث بکجرات رفت شیخ علی ستفی با جمعی از
علمای بسبب بعضی کلمات فتوی بر قتل شیخ محمد غوث نوشت و حاکم آنجا فتوی را بنوشتن شیخ وجیه الدین موقوف داشت و
شیخ وجیه الدین چون بخانه شیخ محمد غوث آمد بادل دیدن شیفته شیخ شد و کاغذ فتوی را پاره کرد و شیخ علی ستفی گفت که فهم شما بکجالات
شیخ نرسیده و بعد از آن خود میدارد اگر دید شیخ وجیه الدین بعضا کل صوری و مخومی ادا سنگی تمام داشتند بکلمات شیخ محمد غوث
که امی بود ندیکلی از فضلائی وقت شیخ وجیه الدین را گفته که از شما سبقت مینماید که مرشد امی را اختیار کردید جواب او که منت خدا را
عزوجل که پیر من نیز مثل پیغمبر من است و شیخ وجیه الدین غره مفرسته نهضد و نود و هشت نوح کرده و تشرش در احمد آباد کجرات
و کلمه شیخ وجیه الدین بے الف و لام از تاریخ و نجات او خبر میدهد

تاریخ از بحر الواصلین

عدد و الاصفیا و جیه الدین	عالمی حق نما و جیلہ الدین گفتہ اسم سال نقل و بر یقین	علو کی بود آن ستودہ صفات بہشت سکن و جیلہ الدین	سقط الارض و غنمش کجاست
---------------------------	---	---	------------------------

مولانا عریضی

اسمش جمال الدین و مولدش شیراز است شاعری شہد کلام شیرین سخن بوده نظمکش اندر عبارت جنتی ست لکستہ
نشرش اندر اشارت علمی پرداختہ و ابتدا از بند جردن بدکن وارد شدہ چون در انولایت اورا الضریٰ چنانکہ باید دست نداد
لاجرم متوجہ کار شد و سیح الدین حکیم ابو الفتح در لکنتہ اول بحقیقتش انہا یافتہ برستیش پرداخت و بتدریج ریاض احوالش از
آب التفات حکمت پناہی بفتارت یافتہ بسا عری و شاعری نام برد و چون بخواہد اقبال حکیم مذکور بر صفتا بر کندہ شد سیدہ لار عبد الکریم
خانخانان در اسرغای خاطرش کوشید و شہرش پیش از پیش گشت در ان آثار احوالش مسجع باریاتگان حضرت شائستہای
یعنے اکبر شاہ گردیدہ در سلک بندگان خاص نظام یافت و پس از چند روز بمرض سہال نقش جیاتش از صفحہ روزگار شستہ شد بعد وقت
در لاہور بخاک سپردند و بعضی کسان نوشتہ اند کہ باشا ہر وہ مرسلیم خصوصیت و محبت سقراط داشتہ چنانچہ بعضی بمقتضی شہر کہ
عاقبت حساد در حین جوانی او را سموم نمودند و فاش در سال سی و ششم جلوس اکبر شاہ در سندھ و نو و نہم ہجری بوفی آمدہ
یادی کلام عری شیرازی تاریخ وفات اوست و بسبب آنکہ حرص و طمع مال داشت در بند طولی مال ظلیفنی تاریخ فوتش
اشعت ۹۹۹ طالع یافت و در مدت جهان مرقوم است کہ عری در مرض موت خود قصیدہ لکنتہ کہ در ان ہر وہ
رفتن بخت معلی کردہ مطلع اش اینست بیت جهان بگشتم و در داہیچ شہر دیدار نیافتم کہ فروشد بخت در بانار
و در آخر قسمیہ میگوید بیت اگر شود وہ کسی تو بخند شیرین کہ نمہر ملک دیدہ طے شیرین بکاوش فرہ از گوتار بخت ہم
اگر ہند ملاکم کنند و تبتار بعد از فوتش میر صابر اصفہانی استخوانہای او را روانہ بخت معلی نمود با بکلیہ چون لاشہ او در
بخت اشرف رسید ملا و فقی ہدانی تاریخ رسیدن لاش در ان دیار اینچنین گفتہ

تاریخ

بکاوش گوہ دریای سوغت	کد آسمان پی پروردگار	جو عمر اولیہ آمد ز گردش درون	شکست بر سر کماشی شغف آمد
بکاوش فرہ از گوتار بخت	نگذیرد عانی کہ برید آمد	رقم ز دازنے تاریخ رقی کلیم	بکاوش فرہ از بند بخت آمد

در بعضی کتب مسطور است کہ چند سال بعد وفات او درویشی آمدہ با شہادہ ہجری کہ در پہلوی او دفون بود استخوانہای عری را
بر آورده بہ بخت برد

خواجہ محمد بختی

ابن خواجہ ابو الفیض ابن خواجہ محمد عبداللہ پسر کلان خواجہ عبداللہ احرارست نہایت صاحب کمال و عارف و کامل بود و اول
و مفصل در اخبار الاصفیاء مسطور است تاریخ دوازدهم شہر ربیع الاول سنہ ہفصد و نو و نہم ہجری فوت کردہ قبر او و نیز قبر
از مریدان او امیر عبداللہ کہ پیر امیر ابو العلّا اکبر آبادی بود در بلکہ اگر آباد بکنار دریای جہی متصل راج گھاٹ ہذا الزمان موجود است

تاریخ وفات او نیست

آن طلب نامہ خواجہ بختی	در وقت خودش نبود	در ماہ وفات خواجہ کوئین	اورفت از نیجان خانہ
نہ ماہ رقم سہ ہزار نویس	تا سال وفات او بدانی		

حافظ خنہ

در سر ہند باغی ست کہ آرز باغ نو لکنتہ میگوند و بانی آن باغ حافظ خنہ نام داشت کہ در زمان اکبر شاہ بنای آن باغ ہندادہ دور

دورایا میگوید: و شاه برای رنج بردارد خود محمد حکیم مرزا که از کابل بار آید قشیر سهندستان نابالاسور رسیده بود در رفته بودند و دست مرحمت در آن باغ فرو آورده چنانچه ابو الفضل در کبرنامه مینویسد که آنحضرت بیاض و لکاشی حافظار خنده که الحاح میدهند نگاه میدارند و فرستادن یکسان باغی نشان میدهند تشریف برده بهجت پیرای خلط فیض باثر شد فقط و وفات حافظار خنده در سینه بکثر از هجری بود قوع آمده و این تاریخ را انوایقه بطریق تعقیب یافته اند مع باغ را خنده شد و آب نماند یعنی اگر از حد باغ آب دور سازی تاریخ برای

بنیاد قلعه که آباد

۱۰۳

شیخ ابو الفضل در کتاب کبرنامه مینویسد که از دیرگاه بخاطر اقدس بود که مقصود بیگ را که در آن سرزمین دریای گنگ و چین سپیده جوش یکسانی مینهند و دانشمندان هند این بوم را بس بزرگ انگاشته اند و ریاضت کیشان این سرزمین سلطوای گاه والا شدند و رانجا شهری بر سازند و گزین حصاری اساس یابد و چندی در انجا برادرنگ داد و گری بر نشیند و سرتابان آن نواحی را غاشینه فرمان پذیری بر دوش گذارند و تا دریای شورایمنی پذیرد بدین دور یعنی تا پنج آبان سال سبت و هفتم از جلوس شاهنشاهی که مطابق سنه هفصد و نود و هجری بود از دار الخلافت فتحپور منفعت فرمادند و موبک تقدس داد و دهان و شکار کنان منزل بمنزل منفعت میفرموده و غره آذر ماه بدان نیایش جارسیدند و روز دیگر مجبئه ساعت اساس شهر نهادند و چهار منزل قلعه را سترنگ زدند و در سترکام و الا حینما باز نمودند و محدثان تیر پوش کار ناها بدیدار زدند و در کمتر زانی اولین حصن سلخام برگرفت و هر گوهی در محال و لکشاخانه بسپرد و در اندک مدتی سترگ شهری آبادان شده موسوم و مشهور با آنکه باس گشت و بعد از دو ماه و پنج روز و هفتمین بر منوفی اقبال از راه خشکی متوجه دار الخلافت شدند فقط و در مرات جهان مرقوم است که در سال پانزدهم جلوسی بنای قلعه الا آباد که در ثبات و استحکام نظیری ندارد تصحیح یافت و در مدت چهار سال و کسری صورت انجام پذیرفت و بجای دیگر نوشته داریم که این قلعه با تمام شانزده بلند اقبال شیخ بابا یعنی سلطان سلیم که نانی الحاح برادرنگ جهانگیری جلوس فرمودند و شجاعت سعید خان و مخلص خان در اجه طو در مل و راسی بهار تهم دیوان و پیگ و اس مشرف من ابتداء یازدهم شهر ذی الحجه سنه و لوز و پنج لغایت سبت پنجم ماه جمادی الاول سنه یک هزار و دوازده هجری تعمیر اتمام یافته و شهری نیز در انجا آباد گشته اول مست بالهاس گرید و بعد از آن در عهد شاه جهان بادشاه باله آباد مشهور شده فقط پوشیده سباد که نقشه این قلعه آنچه که پیش ازین بود حالا یافته نمیشود زیرا که در سترک که از دصد و شانزده هجری مطابق سنه یک هزار و هشتصد و یک عیسوی که نیکل گد صاحب انگریز مشهور که نیکل کیت که کیت گنج در شهر الا آباد آباد کرده اوست بکلمه گنجی انگریز بعد گشتن عمارات اندرونی قلعه و دیوار و مکانات دیگر صورت قلعه را دیگرگون ساخته راست ایست که پیش ازین لاکن بزم بود و حالا قابل رزم است و درین قلعه مکانی است زیر زمین که آنرا هندوان پانال پور می نامند و در انجا درختی است که حالا هیچ شاخ و برگ ندارد و هندوان آنرا اگر کسی بر میگردد و ظاهر نمایند این درخت از لکبه سال در انجا است و نام و ز قیامت خواهد ماند منقول است که جهانگیر بادشاه آن درخت را بریده و طبق آینه کلان بر سر آن نماده بود و بعد از چند مدت طبق آینه را شکسته باز سر بر آورده و الله اعلم بالصواب و درین قلعه عمودی است سنگین که آنرا هندوان از غلط فهمی و نادانی لاا بیهم سین میگویند طولش قریب چهارده دره و وسطی آن سه و نیم درج است کتب و ادیان و نوع هندی که آنرا کسی نمیداند نمی تواند از این ایام صاحبان انگریز برای انخشاف این راز بر سینه سعی موفوره بکار برده و نقل آن کتب بکاخ بهر جانب فرستاده اند و چنان مستغفرا گردیده که این عمود را راجه عظیم ایشان از اجناسی چنین طیار نموده و در انجا که سعید بزرگ هندوان است استاده کرده بود و این عمود را که نیکل کیت صاحب موصوف هنگام مرگ قلعه فرو آورده بود و تا چهل سال اندون قلعه اندامه

مات یازدهم

که نام سیرمی نوشیدیم فقط و چون جلال الدین محمد اکبر شاه قرب جهان ایلم شعله شده بود و میگویند بلکه بعضی را اعتقاد است خروج
 همین کند بر جم چارسی از قالیب اکبر شاه نقل کرده باز در بجهان آورده بود و موافق نیت خود بادشاهی هندوستان یافته را قم الحروف
 از روی حساب دریافت نموده که روزیکه آن بر همین خود را هم ساخته آن روز مطابق بود و تاریخ سبت هفتم ماه جنوری سنه یک هزار و پانصد
 و چهل و دو و عیسوی و افق دهم ماه شوال سال نصد و چهل و هشت هجری و ولادت اکبر شاه که تاریخ پنجم ماه جب سنه نصد و چهل و پنجم
 بود قریح آمده هشتاد و سبست و شش روز بعد از آن واقعه در داده پس اگر مندان که بر نقل احوال معتقد اند این واقعه را سبست پندارند
 جامی تعجب نیست زیرا که طفل در جم ماه بلکه گاهی که از آن تیر می ماند و این صرف چهار روز کم از مدت معده ده است و الله اعلم
 بالصواب هم برین طریق وزیر شاعری بود تخلص بزانی یزدی و علت این تخلص آن بود که در سبب تاریخ داشت و خود را شیخ نظام
 گنجوی مینامید و این خام خیال را در عالم قالی آورده و چنین گفته سبب در گنجی فروشم پیوید از یزد و برادرم چون خوشید
 هر کس که چو مهر بر سر آید هر چند فرود و بر آید و فوات او در سنه یک هزار و هفتصد و هجری واقع شده و شیخ فرزند اکبر
 عطار میفرماید هفتصد و هشتاد و قالی دیده ام همچو سبزه بار بار دیده ام

مات یازدهم از ابتدای سال یک هزار و یک لغایت سنه یک هزار و یکصد هجری
 و افتتاح مات یازدهم جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه بر سر سلطنت هندوستان بنمکن بود و در ایام عادل شاه برادرزاده
 سلطان علی عادل شاه در بجا بود کن در بران نظام شاه در احمد نگر کن و محمد قلی قطب شاه در کوکنده و شاه عباس در ایران
 و سلطان مراد در ولایت و در فرمان فرمائی و کشور کشائی مینمودند

قاضی ابوالفتح بلگرامی عرف قاضی کمال

در سال شریف عثمانی مرقوم است که سال تولد او سنه نصد و هفتصد و در ایام اکبر شاه بادشاه خدمت قضا داشته و عمر
 هشتاد و چهار سال بود در سنه یک هزار و یک هجری رحلت نمود و ملا شیخ فیروز عثمانی این قطعه در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

ای در یغا که مستحق و مکرم	عارف وقت خضر بحر لؤلؤ	آن محقق مدقق دوران	آن معنی در سلسله حال
سال شهادت و چار و در دنیا	اگر دو یقین دین مبارک قال	چون نداد بر سید از عالم غیب	اگشت پنهان بسال از لیل
اسم و بار بخش از جویسم	اگفت تالق ببالکه شیخ کمال	باش آزاد از غمش فیروز	صبر متبر ازین طلال منال

خواجہ ابراهیم حسین

یکی از ملازمان درگاه اکبری و بزرگ زادگان مقبیه بلوچان بود و خط نستعلیق را بحکال رسانیده بخوشنویسی شهرت داشت
 در عین جوانی ازین منزلت فانی گشته این واقعه در سنه هزار و یک هجری دست داده و قادیان بدادونی در تاریخ گفته

تاریخ

بر موجب حکم بادشاه کوئین	در راه صفر خواجہ ابراهیم حسین	چون کرد سفر ز عالم فی نرو	تاریخ شدش خواجہ ابراهیم حسین
--------------------------	-------------------------------	---------------------------	------------------------------

مرزا غفر سرگود

مخاطب با عظم خان که کلتاش پس خرد خان اعظم مشهور با کله خان بود و کوکه و کلتاش برادر رضائی را میگویند زیرا که اکبر شاه
 در خورگی شیر مادر اعظم خان که صحیحی نام داشت نوشیده بود و با او هم عمر و هم بازی بوده است در سنه شانزدهم از جلوس

بخطاب اعظم خان نام برادرده و درینال پور بجاگیر و مقر شده و در سال سی و دوم از جلوس عقد مناکحت دختر فرزند ابا و شاهراده سلطان مراد منعقد گردیده و در سنه هزار و دویست و سوز الخراجی بادشاه بطرف خود دریافته از او حج کرد و با فرنگیان دوستی بهم رسانیده از بند ملا دل که نزدیک سومات است بجاواری که بنام المی مشهور بود با فرزند آن خود سوار شده و حج رفت شیخ عبدالقادر بدوانی تاریخ روانگی او بطرف مکه یافت

۱۰۰۲

تاریخ

چون رسیدیم بدین تاریخ این سال
مجموعاً بیست و یک سال
بعد از مراجعت در احکام و گجرات سکونت نمود و در اینجا سال نوزدهم از جلوس جنت مکانی یعنی جهانگیر بادشاه در سنه هزار و سی و سه هجری باجل طبعی مسافر دارالملک بقا گردید لاش او را از اینجا بدلی آورد و در مقبره پدر او خان اعظم آنکه خان مدفون ختنه و بر قبر او عمارتی عالی که شصت و چهار ستون دارد و سربا پازشک معمر است تعمیر نمودند و آن عمارت حالا به چهل و شش کعبه مشهور است

تاریخ کتاب مصنفت اقلیم

این کتاب تصنیف نموده امین احمد رازی است که در سنه هزار و دویست و سی و سه هجری با تمام رسانیده و تاریخ اینچنین گفته

۱۰۰۲

تاریخ

این نسخه که است پنجاه و پنج
نام و نشانی در روز بنگانی
کرا تو کسی سوال تاریخ کند
تصنیف امین احمد رازی گو

سلطان مراد ابن سلطان سلیم بادشاه روم

بعد فوت پدر و راد از راه شعبان سنه نهصد و شصت و دو در بر سر سلطنت روم نشست و صاحب ملک مال گشته اول پنج برادران خود را پیش چشم خود کشته بعد از آن بکار سلطنت پرداخت مکرراً او را با جنود و نصارا محاربات دست داده و فاش در راه جامی و سنه یک هزار و سی و سه هجری بوقوع آمده پس از دوازده روز چون سلطان محمد پسر او از قلعه آوردند نفسش در اینجاک پیروند و سلطان باو بزم فرماندهی نشست و از خرد و غنودگی و دل سنگی نوزده برادر خود را که بزرگترین ایشان سبب سال بود از هم گذرانند و بعد حکومت سنه سال در راه شعبان سال هزار و دوازده بر پنج طاعون ازین عالم در گذشت بعد از و پسرش سلطان احمد چهارده سال حکومت

مولانا شیخ نظام متخلص ضمیری بلگرامی

از قدما می شعری بلگرام است و خواهرزاده شیخ سلیمان و از و سید و ملازمت همایون بادشاه رسیده شاعر پای تخت او گردیده و در هر خود این بیت گنجانیده بود
خدا یا بحق رسول امام + پذیرامی کار ضمیری نظام + در قصبه سفید و ن
که از توابع در اختلاف دلی است در سنه یک هزار و سی و سه هجری در عهد اکبر شاه فوت کرده و نواب مبارک خان دهلوی تاریخ و فاش درین قطعه ضبط آورده

تاریخ

مالک ملک نظم شیخ نظام	شاعری نادر و فصیح کلام	در قصیده شده ظهیر زمان	در غزل گشته خسر و ایام
بست خت بقا ملک فنا	کرد آهسته موسی خلد خرم	کردم اندیشه بچهار بخش	خردم گفت آه آه نظام

۱۰۰۳

شیخ عبدالقادر بدوانی مت در خلاص

پدرش ملوک شاه اناکار بلده بدوان بود و شیخ عقیل و کمال الصفات داشت پیش شیخ مبارک ناگوری که پدر شیخ

مات یازدهم

شیخ ابو الفضل سنت مذموده بعد از آن در سلک ملازمان کبر شاهی مسلک گردیده در محفل خلوت بارداشت و به امر آن پادشاه
بانتخاب و ترجمت هندی اکثر مامور میشد و استان را چند را بخاری ترجمه کرده تاریخ کشمیری منتخب نموده علم تاریخ را با او معنی سینا
و تاریخ را خوب می یافت اکثر تواریخ تعمیر عیالات و وفات مشایخ و علماء عصر خود یافته و تاریخ از دواج خود که در سنه تصد و هفتاد
و پنج هجری اتفاق افتاده گفت

تاریخ از دواج

چون مرا از نصابت ازلی | از دواج به باه هجری شد | عقل تاریخ که خدا کی را | گفت مایه ترین مری شد
و نسخه منتخب التواریخ که بتاریخ مبادی است شمار دارد بر حق گوئی و خدا شناسی و فضل و کمال را در لیل و نهار واضح است
این کتاب را در سنه یک هزار و چهار هجری با تمام رسانیده و تاریخ آن بطریق اتمیه آهین گفت

تاریخ

شکر الله که با تمام رسید | منتخب از کرم ربانے | سال تاریخ ز دل تجم گفت | انتخاب که نثار دانه
اگر حرف ثانی را که نون باشد از لفظ انتخاب دور کرده شود تاریخ باید سال وفات شایع معلوم نشود و تاریخ بهم رسید
ملک الشعرا شیخ ابو الفیض فیضه فیاضی

برادر بزرگ شیخ ابو الفضل و خلف الصدق شیخ مبارک ناکوری ست سالها فیضی شایع میکرد آخر قضای قرار داد
و اشعار با معنی گفته بدیت | این پیش که سکلام سخن بود | فیضی بر قلم نگین من بود | اکنون که شد معشوق مرغان
فیاضی ام از محیط فیاض | آورده اند که در او اهل روزگار بادشاه فیضی را که بلا تشش رفته بود بیرون کشته و نقره آستان
کرد فیضی تکلیف این بابی خواند ر با عی بادشاه بیرون پنجه ام + از سر لطف خود مرا جاده + از لطف من طوطی شکر خایم
جای طوطی در دهن پنجه به + بادشاه بسیار پسندید و مراتب او افزود در اقسام علوم مثل شعر و معاد و عرومن و تافیه
و تفسیر و تاریخ و خط و انشا بمیشال آفاق بود این چند ابیات از دست

ابیات

شکر ایزد که مداح شایع بود	شاعر خاص حلال الدجیم کرم	شاعر مر امانان شاعر کیش	شعر گو یان ازلی اخذ و جرم دهم
بود گرد و بند خسر و طوطی شکر	حالیگار در سخن گوئی از شیرین	طرز شعرا و نباشد نظم نگین	او بطرز دیگر است و برین نظم
او اگر چه لطف محمد شاه بود	من بداحی اگر بشاه جان می	بود اگر بر احمد بنده فرمان پذیر	کرد در معنی دروغی گفته تا نام

در طبقه سلاطین بهمن اول کسیکه بخطاب ملک الشعرا فیضی تحصیل بیانات نموده عزالی ششدهی بود که از کبر شاه باین
خطاب نامور گردیده و بعد فوت او شیخ فیضی باین لقب بلند آوازه گشت و در عهد جهانگیر بادشاه طالب اعلی و در زمان جهان
قران ثانی ابوطالب کلیم هدانے باین خطاب نامور شده و فیضی سوار الکلم نام کتابی در اخلاق نوشته که در
منقوطه ندارد و تفسیر قران را نیز بے نقط تمام کرده و موسوم بسواطع الالهام گردانیده و میر حیدر معانی سوره قل هو الله یا
تاریخ تمام آن یافته که در سنه ثانی و الف هجری با تمام رسیده و ده هزار روپیعه بده گرفته و سوره قل هو الله احادیث
الصدقم بید و لم بولد و لم یکن که کفر و احد فقط و شیخ فیضی در یکی از مقطعات خود آورده که در دیوان حافظ نام سب نیست
چنانکه ازین قطعه ستفاد میگردد

نظم فیضی که در میدان معنی	چون چایک سوار سبک است	بجمله شعر من از پوست نامخر	ایهای مردم لپاک رنگ است
بدان میدان بزم با کبریا گفتار	که در دیوان حافظ نام است	و میر غلام علی آقا در تذکره سر و آرا آورده که شیخ محمد یحیی در	بیشتر خوب است از آلودی در کتاب الملاحم میگوید که صاحب قطعه مذکور آشنایه که این بیت خواصه حافظ بنظر نرسیده
سینه هام که سگان را قلاوه می بندی	چرا گردون حافظ نمی رسته	و دیوانه را چنان خیال میرسد که آنچه که شیخ	نوشته اند درست است زیرا که بیت مذکور در اکثری از دیوان حافظ یافته نمیشود مگر در بعضی و شب نیست که این بیت از لطحات باشد
گویند که شیخ فیضی و برادرش شیخ ابوالفضل	هر دو در شهر مقرری و سر حلقه اهل تدویر بودند	در صحبت خاص با شاه ماه فتنه	بسخنان داهی خاطر باد شاه را از جاده مستقیم انحراف میدادند چنانچه این دو شعر که از قصیده مدحیه سلطان است نیز فیضی و برادرش

اسیات

فست نگر که در زور سر کجاست	آئینه با سکنه و با کبر آفتاب	او میکند معاشه خود در آینه	این میکند مشاهد معنی در آفتاب
و این اشعار را هندوان	سندیر آفتاب پرستی	با شاه نموده به تحسین معنی سرگرم اند	باید دانست که شیخ فیضی اعداد کبر را با عدد آفتاب از حساب تینات برابر یافته و بر مینویسے رباعی گفت

رباعی

نوریکه ز مهر عالم آرا پیدا است	از جبه شانه نشسته و الا پیدا است	اکبر که با آفتاب دار نیست	این نکته ز تینات اهما پیدا است
و حساب تینات که پنجاه است	که در حساب ابجد حروف اسمی را از حروف مسما می گیرند	و از اول حرف اسمی مسما می	مخروف سازند آنچه باقی مانده اعداد آن را بگیرند مثلاً اعداد اکبر دو صد و بیست و سه میشود و آفتاب اسمی گیرند و آفتاب مسما می مخروف گردانند و باقی ماند که یکصد و ده حاصل آید همچنین از آلف دویم اسم آفتاب مجموع اعداد هر دو آلف دو صد و بیست باشد
باینها غاف تا و با و صورت	حذف حروف ابتدا از هر سه حرف آلف باقی میماند که مجموع عدد آن سه آلف عدد سه باشد پس تمامی اعداد آفتاب دو صد و بیست و سه آمد و آن برابر اعداد اکبر است	فقط ولادت فیضی در سال چهار صد و شصت و هشت	جلالی مطابق مصاد و پنجاه و چهار هجری اتفاق افتاده و وفات او در دهم شهر صفر سنه یک هزار و چهار هجری بس پنجاه سالگی بوقوع آمده و چون شیخ بنده سی مقید نبود این مصرعه در تاریخ وفات او گفته اند تا تاریخ فاسقی و

و طبعی و دهری + و این تاریخ نیم برهمن طریق است

تاریخ

شیخ فیضی که فضل پیدا است	کجه در غم خود سوخته بود	دره دین فدا پیدا کرد	تزداد باب شرح مقصد بود
زبان سبب خانه فضا و قدر	بنوشت آینه شیخ محمد بود		

و مولف این اوراق این تاریخ در فوت او گفته

تاریخ از مولف

تاریخ خلعت او ششم شاکر است	افسوس که در جوانی او فیضی	گویند که شیخ فیضی و کمال حیدر و حکیم مام برادر حکیم ابوالفتح شیرازی در عرض یکماه تیر تیرت مسافر شهرستان محمد شده اند
----------------------------	---------------------------	--

مات یازدهم جامع مسجد بہار

۲۰۲

این مسجدی است عالیشان در ملک بیہار تعمیر نموده سعید سرباز خان در سنہ یکہزار و چہار ہجری و در زمان دولت اکبر شاہ بادشاہ و این تاریخ بر بالائے دروازہ این مسجد مرقوم است

تاریخ

در زمان اکبر غازی شد عالم	باد و ایچ چاکرانش از انرا	ہم مین حضرت خان سعید سرباز	مسند عالی بنامی مسجدی کردا
بسکہ از فیض قدس و فطانت	روضہ قدسی است کوئی نالکلیہ	سال زائچہ شش و چہار ہجرت	رفتہ بود از ہجرت خیر البشیر و ہجرت

دروازہ محلسہ کے رستاس

راجہ دانگہ سپہ راجہ بھگوان داس کچواہ در زمان صوبہ داری خود در ملک بہار مجلسہ کے اندرون قلعہ رستاس در سنہ یکہزار یکہزار و پنج ہجری تعمیر نموده و بر دروازہ آن محل سرائین تاریخ مرقوم ساختہ

تاریخ

دروازہ مقیم بنامی چو شد تمام	دروازہ سپہ رز سرگم شد	سال عمارتش چو نوم م طبع گشت	از راجہ دانگہ بنامی مقیم شد
------------------------------	-----------------------	-----------------------------	-----------------------------

تحریر فی تاریخ نسبت و ہشتم شہر رجب المرجب سنہ ہزار و پنج ہجری

مولانا حاجی محمد شہید

اصلش از ہمدان است یکے از آباے او ہمراہ میر سید علی ہمدانی بکشیر آمدہ متوطن شدہ بود و مولانا مذکور از کشیر بدلی رسیدہ کسب فضائل نمود و در اکثر علوم مجرب تہ کمال رسیدہ بفقیر عبادت بہر می برد و گرد اور دنیوے تمیگر وید اشعار خوب دارد و زو پنجشنبہ نوزدہم صفر سنہ ہزار و شش فوٹ شد و خلیفہ اش مولانا حسن کہ از مردان خواہر محمد باقی بود این قطعہ در تاریخ و فائش مرقوم نموده

تاریخ

نوزدہ ازاد صفر رفتہ بود	کین فلک گشت بریز و زبر	زیر و زبر ساخت حیات مرا	ہمچو حیات نمک اندر حجر
وز سر پر درو لے نمفتہ	کر غم او شت غم گشت سر	پیر خرد ا دل و جان زین خبر	خون شد و پوست بخون جگر
	سال و سر در و زانین و ہفتہ	نوندہم بود ز شہر صفر	

عبداللہ خان از بابک سہدار ملک توران

ابن سکند خان ابن جانی بیگ خان از اولاد جوجی خان ابن چلکیہ خان بود بعد وفات پدر در سنہ نہصد و نوہ ہجرت سمرقند و بخارا رسیدہ و در ہنگام حیات پدر تاد تے با و جنگ داشتہ در سنہ ثلث و تسعین و شصت و دو ولایت ماورالنہر کو س شامی باستقلال زد و تمامہ آن دیار را تصرف شدہ و در بخشان استیلا یافت و مرزا شامخ نبیرہ مرزا سلیمان از جوہار و بجان آمدہ متوجہ ہندوستان شدہ و عبداللہ خان در سنہ خمس و الف پنجم ماہ رجب رحلت نموده و بقولے در سنہ ہزار و شش مطابق سنہ چہل و چہار از جلوس اکبر شاہ و موافق سال دو از ہم جلوس شاہ عباس فوت کرد و تاریخ وفات او را قیامت قائم شدہ یافتہ اند مدت عمرش شصت و چہش سال و با ہم سلطنت بعد از پدر ہفتہ و سال و بیستہ نوشتہ اند کہ مدت حکومت او چہل و دو سال بود بعد از او پسرش عبدالمومن خان در سمرقند بر سید

خان شمس مستوران پورش کازو آمار خاطر و استغنیہ سبب آگہ عم خود رستم سلطان را با سہ پسرانش بسیاست رسانیدہ
سیخو است کہ جمیع ارکان دولت پر را نیز نابود سازد لہذا چندے از ایشان تو جمع کرد و بکشت
ہلاک ساختند و دین محمد خان و دہ جانی بیگ سلطان خواہر زادہ عبداللہ خان را کہ از قریای او بود بر سہ حکومت نشاندند
تاریخ قتل عبداللہ خان را بطریق تعمیدہ بدجبت سر بریدہ یافتہ اند یعنی اگر سر بر جبت را کہ حرف با باشد و در کردہ شود تاریخ برای
دفور شدہ اند کہ بنابر سواد اعمال و بی ادبیا کہ از عبداللہ خان نسبت بہ پدر واقع شدہ زیادہ از شش ماہ سلطنت نہ نمود و چون خان
کہ مشہور بہ بیتم خان بود و در سحر کہ کہ بادشاہ عباس در ہرات واقع گردید زخمی شدہ بعالم آخرت شتافت .

سلطان شاہ مراد

پسر و بی بی اکبر شاہ بود و در سنہ یکہزار و ہفت ہشت ہزار و دوم ماہ شعبان در سی ام سالگی در دکن ولایت حیات سپرد و در بلدہ شاہ پور
مدفون گردید بعد از ان نعش او را از اسخا بآوردہ و نزدیک فخر اہیایون بادشاہ در دہلی دفن کردن این مصرعہ تاریخ فوت است
او گلشن اقبال نہالے شدہ کم

شیخ ناگہ

در شہر قنوج بر کدہ در یاسی کالی فی روضہ الیست عالیہ شان و گنبدی دارد و گرد آن روضہ دیوار ہائے بلند تعمیر یافتہ و از ناخن
کہ بر پیشانی و روانہ سیر زنی تعمیر است چنان سعاد سیکرد کہ شیخ ناگہ در حوالی یکہزار و نہدہ فوت کردہ و در ان مقام مدفون گردیدہ
از عبارت مکان نمین آباد تاریخ برمی آید تاریخ و عبارت اینست

تاریخ

این روضہ با صفہ کدہ و در نشانی	زان گوشہ نشین اثر شاہ مراد	مرقد کہ شیخ ناگہ نمین حن بود	تاریخ مکان نمین آباد است
با شہام رکن الدین دلالرے میان قریشہ کتبہ رکن الدین بن علاء الدین عثمانی سنہ ۹۰۸			

شاہ موسیٰ

در ویستے بود کہ در سنہ یکہزار و دہ ہجری شہادت رسیدہ اما معلوم نشد کہ کدام علت بہر حال تاریخ شہادت است

تاریخ

شجاع ملک ملت شاہ موسیٰ	بمیدان شہادت چون علم زد	ارزوی صدق شمس الدین محمد	فیصل عشق تاریخ شمس رقم زد
------------------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

رفیع الدین

شاعرے ممتاز و سخن سنج مہنہ نواز بود و مولدش دکن است و در زمان شاہ اکبر در مہند آمدہ دیوانے کہ خود گفتہ بود
بنظر بادشاہ گذرانید و مورد عنایات و انعامات بادشاہانہ گردید و تاریخ اختتام دیوان مذکور گفتہ

تاریخ

دیوان رفیع چون با تمام شد	از حضرت بادشاہ انعام شد	در ملک دکن جمع نمودیم نوشت	در سال ہزار و دہ با تمام رسید
---------------------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------------

فتح ولایت لارا از شاہ عباس صفوی

حکام لارا از نزد ادر گین میلاد اند کہ محمد گیان بکومت لارہ منصوب شدہ بودند از ان تاریخ اولاد او در انوقت حاکم و فرمان روا
بودہ و در زمان لوک طو القضا بیشتر از بیشتر اقتدار یافتہ از حکام ولایت قریب و جوار پنج استان بودند و از ان زمانہ سابقہ قبل از انطو سلطان

مات یازدهم

و بعد از آن در محاکم ایران بادشاه بنام قزوین بودند مخصوصاً در زبان اکاسره اطاعت گویند بطوریکه آورده اند و در سائر ایام لوای خود سری افراشته اند اول حاکم مسلمان از آن طائفه جلال الدین ابرج ابن کرگین ابن قباد است که در عهد عبدالعزیز مسلمان شد و از زمان ظهور دولت صفویه تا نهایت طایفه اطاعت و باج گذاری مسلوک داشته منصب دیوانی داشته و در زمان نواب سکندر نشان ملقب بساطان محمد خدا بنده نورالدین خان ابن ابی اسحاق خان ابن قزوین مشهور بشاه عادل که در آغاز جلوس شاه عباس و اسفند آنجا بودند فوت شد مرزا علار الملک بهر شرف و تکریم مقام گردید نواب سکندر نشان را و با لقب ابراهیم خان ثانی لقب دادند بعد از آن چون سزا اطاعت بادشاه و محمد شاه عباس در سنه هزار و ده هجری اسد در وی خان را فرستاده آن ولایت را تسخیر نموده بقصر اولیای دولت آورد و مستعدان رود کار تاریخ فتح آن ولایت را بسیار یافته اند از آن جمله سید کوندان این تاریخ مرغوب یافت

تاریخ فتح

چو اند در وی بفرمان شاه	تتمن جغت بر کاوشیست	به پیروی بازوی کیمیزی	در آورد دارالامان را بید
چو کسم سر سبزه پردل	کشود آنچه گرگین بیدل است	طلب کرد مهر عقل تاریخ آن	بگفتا طلسم کبانی شکست

تاریخ بر سنگ تربت

که در زمان اکبر شاه بادشاه در سنه یک هزار و ده هجری مطابق سال چهل و شش اسفند در اکبر آباد فوت شده و بقاصد قریب صد قدم شمالی از کبند جهنم کتوره مدفون گردیده و این چند بیت بطریق تاریخ بر مرقد او مرقوم بود که سال هجری ستفاد میگردد و از عبارت الهی سال الهی که اختراع کرده اکبر شاه بود بر می آید

تاریخ

آه و او یلا که اسه جان من	رفت و مار ساخت در بخت	سال فوتش چون بخت آخرد	گفت با کجای غریب بی ما
یک هزار و ده هجرت بود کان	رفت سوی خلد ازین ارض	گوش کن تاریخ شمسی بود که	از الهی گشت نازل این بنا
	روح پاکش امی گویم بعدت	در بهشت عدن یارب با دعا	

پوشیده میباد که چون در سنه یک هزار و ده و صد و پنجاه هجری قلعه اکبر آباد بقصر کبانی انگریز درآمد در جایی که قبر بزرگوار دیگر بود که کهری عدالت صاحب حج تعمیر یافت چون بعد از چهل سال در سنه یک هزار و ده و صد و شصت و یک هجری مطابق سنه یک هزار و شصت و چهل و پنج عیسوی حکم اصدار یافت که کهری کند را سمار ساخته در همان مقام کهری دیگر از سر تعمیر نمایند بوقت کنیدن میاد و یوار که نه چهار تربت بر آمدند از آن جمله یکی آنست که مرقوم شد و حالا این سنگ تربت اندک قلعه اکبر آباد نهاده اند و در تربت دیگر که میچ نوشته اند شصت و یک دیگر که بران این چند بیت مرقوم بود

تاریخ

دا حیدر تا که جان از جهان برفت	بی او برفت کالی بیلان جان	لازم بود که در کار کیم سبای	خود بود ماه چونی جهان بود با
فرزند او که بود ماریج هم روان	بماند مهر و بسویش روح	تاریخ فوت او چون بخت کیم	بر کجی روشن گل ابوستان
	حیات جاک کن کاشا تو	کلان عطای شکر لب شیرین	
علامه عصر شیخ ابوالفضل علامه			

مات یا زدهم

۴۰

برادر شیخ ابوالفضل فیضی فیاضی است و پسردهم شیخ مبارک ناگوری وفات شیخ مبارک تاریخ مفقود بقعه روز یکشنبه
 سنه هزار و یک هجری بوقوع آمده و مقبره او در بلده اکبر آباد بقاعده یک کرده شریعتی از روضه اکبر شاه موجود است و شاید که
 هر دو برادران نیز در اینجا مدفون هستند این روضه را در میان آن دیار روضه لاؤس میگویند و لاؤس به حکم ممشره ابوالفضل
 بود و مشکو صحت و المدوله نواب اسلام خان و روضه مذکور احاطه وسیع و دروازه عالی دارد و پیشانی آن دروازه هم
 شیخ مبارک و شیخ ابوالفضل مرقوم است نه سنه اربع و الف بخط طغرا اگر چه شیخ مبارک ناگوری الاصل بود
 اما این هر دو برادران در اکبر آباد متولد شدند و ولادت شیخ ابوالفضل در سنه هشت و پنجاه و هشت بوقوع آمده و از علوم
 معقول و منقول در عمر پانزده سالگی فراغ بهر ساینده و بعد از آن تجرد و عزلت را دوست داشته و تکلف و اصرار بجهان را
 در سال نوزده جلوس عرش آشیانی ملازمت بادشاه حاصل کرده تفسیر آیه الکرسی مرقوم نموده پس گیش ساخته بالطن
 خسرانی مخصوص گشته اول بخدمت منشی گری و بعد از آن بعد و وزارت ممتاز و سر فرار گردیده و در عرصه قلیل بخیاط شاه
 انچنان جا گرفت که محمود شاه از دکان و امرا شد تخلص او علامی است ۵ عالم و عادل و علامه عصر + عارف و کامل +
 فیاض زمان + آصف عهد سلیمان زمن + شیخ ابوالفضل وزیر خاقان + در سال چهل و سوم الهی حسب الحکم
 بادشاه همراه شاه مراد به تنجیر اخگر بدکن رفته و بعد وفات سلطان مراد همراه سلطان دانیال بود تا آنکه آن ملک و سنه
 هزار و نهم هجری فتح شد و شیخ در سنه یک هزار و یازدهم هجری حسب الطلب بادشاه از دکن کوچ نموده بطرف اکبر آباد میرفت
 چون در نزد دروازه بدست رهنران بقول رسید بعضی نسبت این امر شیخ به شب هزاره سلیم نموده اند و انچنان است
 که چون شیخ حسب الحکم بادشاه روانه حضور شد در آن ایام شاه هزاره سلیم به بغی و نافرمانی پدید آمد و از طرف
 شیخ آزرده گه خاطر بسیار داشت و یقین میدادست که اگر شیخ بحضور میرسد خاطر بادشاه را از طرف او منحرف خواهد
 ساخت بر اجهز سنگه دیو بوندیله نوشت که سر راه شیخ را گرفت کارش تمام سازد و چون راجه مذکور به بغی نشان هزاره
 شریک بود او را روز آدینه چهارم ربیع الاول سنه یک هزار و یازده در آناسی راه شهید ساخت و سرش را بریده پیش نشان هزاره
 سلیم که در اکبر آباد شریف داشتند بفرستاد و نشان هزاره بغایت خوش شده آن سر را بجای نالائق انداخت و
 مدتی در اینجا اقتاده ماند عمر او به پنجاه و سه رسید بود اکبر شاه بادشاه از اجتماع این خبر بسیار تاسف خوردند
 ۵ سنه هجری جهان را در وفاتش دیده پر نعم شد سکندر اشک حسرت ریخت کاغذ اطون ز عالم شد و شیخ
 عبدالرحمن ولد شیخ ابوالفضل را با امرا و دیگر باستیصال راجه ز سنگه دیو تعیین نمود اعظم خان وزیر تاریخ فوت
 شیخ را بطریق تعیین یافته و این چنین گفت

تاریخ

یفضل الله ما تشابه حکم الله به
 تیغ اعجاز نبی الله سر غمی به

یعنی اگر سر لفظ باغی را که حرف با ست و در کمنی از باغی حروف بحساب ابجد تاریخ برآید و نیز نقل کنند که شیخ در پنجاه
 آمده گفت که تاریخ فوت سنه ابوالفضل است مگر شیخ زبان نزد خاص و عام است بعضی بکیش بر میراج را
 منسوب کنند و برخی شمس پرست خوانند و جوتی دهر به داند و الله اعلم بالصواب و این تاریخ در فوت او از مولف
 این اوراق است که بطریق طبع آزمایی به تمهید گشته

سراہ و نام چون کریم
ابو افضل جان آریخ

۱۰۸

جامع مسجد مکرام

قاضی محمود بیکرامی سپہر اوسط قاضی ابو الفتح عرت قاضی کمال بیکرامی بہت در عمد اکبر شاہ بیایہ امارت رسیدہ و تا زمانہ شاہجہان بادشاہ و فقید جیات بودہ و شاہجہان بادشاہ اودا بطریق ایچی گری پیش بادشاہ ایران فرستاد و در زمان اکبر بادشاہ در سنہ یکزار و یازدہ ہجری در بیکرام جامع مسجد عالی بنا نمودہ بود تاریخ تعمیر آن مسجد بہت

تاریخ

گفتہ ام مسجد عالی کہ نسبت د
تا نفہم گفت ہائی کہ نقاشی

۱۰۱۱

تحت سنگ موت

تحتی بہت کہ اکبر شاہ بادشاہ سہ سال پیش از وفات خود در سنہ یکزار و یازدہ ہجری براسے سپہر خود شاہانہ سلطان سلیم تیار نمودہ بود تا امر وز کہ سنہ یکزار و دصد و شصت و چہار ہجری ست در قلعہ اکبر آباد موجود است اما دہ پارہ شدہ است و معلوم نیست کہ این نقص در کدام وقت و بچہ طور در ورادہ یافتہ عرضش قریب دو گز و کسرے انگہ نیزی ست و طولش قریب سہ و نیم گز و ارتفاعش از زمین چہرے زیادہ از نیم گز و سطحی کہ آن زیادہ از یک وجب است ہفت ابیات با تاریخ کہ اکبر شاہ بر اطراف آن تحت منقوش نمودہ بود و بعد از ان پیشش جاگیر بادشاہ و بیت دیگر بران افزودہ اینست

ابیات اکبر شاہ

بادشاہی کتیخ او سازد	چون دو پیکر سرحد و بدینم	باشند این تھنگاہ فرخندہ	ہمکیہ گاہی خدا بجان کریم
محکم خسران پایک	مہر و مہ را عیار بزرگم	در دجاشل بدژنا بندہ	لو لومی بی بہا چو دریم
پے تاریخ او بفرشد	بد جہی تہم از خدا می حکیم	تا فلک تھنگاہ خورشید	گفت ماند سریر شاہ سلیم

ایضاً

ہمیشہ باد نور بنور مہر آد
سیر حضرت سلطان سلیم اکبر

ابیات جاگیر بادشاہ

چون شاہ سلیم وارث تخت	بر تخت نشست بہت گنج	اشد سہ بار کہ شہنشاہ گنج	از نور عدالت بقبش نور گنج
-----------------------	---------------------	--------------------------	---------------------------

والد قطب لاقطاب شیخ احمد فاروقی است و میرد شیخ رکن الدین و که شیخ عبدالقدوس گنگوچی چشتی بود و فائش در بلده سرسند واقع شده و بعضا از فضلا سی عصر و تاریخش آه شیخ کامل گفته اند که عددش یک هزار و هفت میشد و در جائی خوانده ام که تاریخ نوشت شیخ عبدالواحد چشتی کان بن اخصاصین^{۱۲} است که عدد آن یک هزار و دوازده میشد و معلوم کدام درست است

حمیده بانو سکه لقب به صحره مکانی

مادر اکبر شاه بادشاه بود اصل ناستش حمیده بانو بیگم مشهور بجای سیم از نسل زاده مثل شیخ احمد جام بوده و فائش در شب و شبند سفید هم شهر یورسند یک هزار و دوازده پیروی واقع شده و تابوت او را از اکبر آباد بدلی روان ساخته و در راجه حضرت جنت آشیانی یعنی همایون بادشاه که تعمیر ساخته او بود مدفون ساختند و در اشکوه پسر شاه جهان بادشاه و فرخ سیر بادشاه و عالمگیر ثانی و غیره ممدین مقبره مدفون هستند و عرب سرکه متصل مقبره همایون بادشاه در بدلی واقع است بنا ساخته بیگم موصوف است و آنرا عرب سرازان سبب گویند و قنیه بیگم بچ رفته از عربستان به صید کس همراه خود آورده آن مکان را برای ایشان تعمیر نموده

سلطان و انبال

پسر سیمو اکبر شاه بادشاه بود عمر سی و چهارم سالگی جهت افراط شراب و غره ماهی کج سنده یک هزار و سیزده پیروی ششین نیم ماه پیش از وفات پدر در بریان پور رحلت نموده او را بشکار تفنگ بسیار میل بود و یک تفنگ را بخانه نام کرده این بیت بر آن نقش داده بود و معیت از شوق شکار تو شود جان تر و تازه هر کس خورد تیر تو افتد بجانه پدر منع شراب کرده بود و نزدیکان از ترس بادشاه شراب نزد او نمی آوردند چون دو به در گذشت بیاب شده بمشقه قلی تفنگچی زاری کرده گفت که اندک شراب بمن برسان او بچه طریق بیارم اگر کسی داند سر کشته خواهم شد گفت در همان تفنگ کرده بیارم شد قلی تفنگ از شراب پر کرده آورد چون تفنگ از برانش براده بود حق تعالی همان توج کرد یعنی که از آن تفنگ شراب خوردن همان بود و جان دادن همان تاریخ نوشت از کلمه خاک است و استخارج می باید و سلطان و انبال ماد و پسران بودند یکی مرزا ابانغرد و دوم مرزا شوشنگ این هر دو برادران در عهد جهانگیر بادشاه مقید بودند و در سال یک هزار و سی و هفت حکم شاه جهان بادشاه در لاسو بقتل رسیدند

دروقات جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه

در مراتب جهان هر قوم است که بعد از آنکه اکبر شاه را مملکت هندوستان بوجه حسن بضبط درآمد و خاطر جهان کشا از اطراف جمع شد اکثر اوقات با علما و فقرا و حکما بمباحثه مسائل فقهی و تحقیقی مقدمات حکمی سخنان مقصود مصروف میشدند تا آنکه روز عبادت معمول و صحبت علماء و فضلا شغال داشته تحقیق مسائل دینی نمودند و علماء رسوم تیغ زبان از نیام دنان کشیده در یکدیگر افتاد و در مقام تلافی و تقابل درآمدند و هر یک راه خلاف دیگری پیورده کفیه یکدیگر نمودند و مزاج شاهی را که طالب حق مطلق بود و در انداخته تا آنکه با خواست محمدی چند که ندیم بزرگ سلطنت بودند شیخ تاج الدین و که شیخ زکریا اجد دینی و دلبوی که شاگرد رشید شیخ امان پانی پتی بود بقتل رسید و ملا عبداللہ سلطانپوری که مخدوم ملک خطاب داشت نیز از ظلم ان جماعه مقتول شد و همچنین شیخ عبدالبنی نبیر شیخ آشیوخ قطب عالم شیخ عبدالقدوس گنگوچی شهادت رسید و بعد از آنکه انجمی در میان نماند بادشاه طریقه اختیار کرد که در تفصیل آن چه نویسد یعنی از بر باد نداشتش گھڑی روز مقابل آفتاب شمس پس نام که در کتاب بل کفر نزار و یک اسم دارد بخواند و در حکم این اسم اوست نماید حیات ابدی یابد و خود تا آخر عمر ازین فعل معصوم و عمل شستنی ناب نشده پس از حکومت و مرگ پنجاه و دو سال شب چارشنبه سیزدهم جمادی الثانی سنه یک هزار و چهارده چری مطابق روزاروی بهشت سیوم آبان ماه الهی سال پنجاهم جلوسه یوق

و این ماه جمادی سال پانصد و هشت و هشت ملک شاهی مصداق روز و روز و یکم فرد و این ماه قدیمی سال نصد و هشتاد و پنج شمسی
مطابق شانزدهم شعبان الاول و دومی سال یک هزار و نصد و هشتاد و یکم که در این سال اتفاق افتاد و هم که بر آید اگر کسی قدیمی است و هم که
سال یک هزار و ششصد و پنج شمسی مطابق سی ام ماه تاک سبت یک هزار و ششصد و شصت و دو و یک هزار و پانصد و هشت و هشت
سکه سالها پس در زمان خلافت اکبر آباد کوس حلت با عالم آخرت زنده و در باغ سکندر که قریب سه کروزه عمری از قطعه اکبر آباد واقع است
در روز یکم پیش از وفات خود تعمیر ساخته بودند و فون گردید و آن مکان بهشت آباد موسوم شد که گرامی شش پاک
زبان و معطر بجا نور و شک و کلاب که کفن جابیه گردید و تابوت جایی و سپهر چند چشمتش بعضی خودی از تختش بدوخته ماندند
با سکندر پیش وطن ساخته و در حرم گردید و بر وی فراز به بخاکش سپردند و گشتند باز شعرای وقت و فضلا و عهده تارینا یافتند
و در تریه با گفتند از این ^{۱۱۰} بنوعیه معروف و مشهور است مع الف کشید ملاک ز فوآت اکبر شاه و دیگر می چنین یافته مع بادشاه عالم
جاید اکبر بادشاه و چون اکبر شاه بحساب سال تمیزی در پنجاه و دویم سال از سلطنت وفات نموده غریزی دیگر از این مصرع تراخ
فوت برآورده اکبر طراکه حرف و او بعد از لفظ پنجاه و نویسد و آن مصرع این است مع پنجاه و دو سال حکم را اما اکبر شاه و یکی از شعرا
این قطعه را در تاریخش گفته

تایخ

شاه گیتی جهان جلالت
که چو او در جهان ندارد یاد
هر کسی سال فوت او حسرت
سجده امین گهر لب باصل داد
و این تاریخ از حضرت خان جعفر است و بعضی نوشته اند که از خواجہ شعیب جو سقانی است

تاریخ منجمیہ

شاه اکبر حلال دولت بود	که ز دوازده بر فلک خروگاه	ماهی محمد افتاد بشت	نوبتیش در گدشت ابرجاده
نخل تریش چون نیا افتاد	گشت تارخ فوت اگر شاه		

تخل شاهی اشاره بر حرف الت است اگر آنرا از الفاظ فوت اگر شاه و در کتب تاریخ بایده القاب او بعد از هر کس عرش آشیانی قرار بابت
و ایام شاهزادگی از روز تولد تا روز وفات جنت آشیانی سنیده سال و هشت ماه و هفت روز و بدست سلطنت از یوم الوفا تا در پنجاه
و یک سال سنه ماه و یک فر چنانچه مجموع عمر او بحساب سال قمری شصت و چهار سال یازده ماه و هشت روز میشود اما بحساب سال
شصت و سه سال و یک روز از آنجمله ایام حکومت بسال شمسی از روز جلوس چهل و نه سال شصت ماه و یک یوم روزه عالی و رفیع
اگر شاه که در باغ سکندره است از سنگ سنج و سفید تعمیر یافته و تا امروز موجود است احاطه وسیع آن چهار دروازه ای عالی دارد از آن
جمله سه دروازه ناسد و داند و دروازه کلان که سمت جنوب است مفتوح و اشعار فارسی بخط طغرا بر یازدهمین این دروازه در هر
جانب بنقوش انداخته اند آن بسبب بلندی عمارت مشکل از جمله بیات جبهه دیده در آن کلان مردم از عتبات ادلی میسر

سید

مرحوم فقہ شریف از جامعہ
مرحوم شریف علی بنابر

و این آیات اندرون در و از ده مذکور بخط تعلیق مرقوم اند

ایمان اندرون دروازه گلان ++

بفرمان شاه منبته دو اجملا	که باشد شهنشاه پیش بی عدول	شماره بسته آنچنان در درگاه	که حیران شد از شیشه شیار
بکیتی بغض اهل بادشاه	بود سایه نور فزانت اهل	چو از دیر آن سایه گرد و دمنان	قد سایه دیگر اند و جاب
بدینسان بود تا سر خیم کار	به نزد خرد کردش روزگار	زمانه گذرگون شود پیش	نگرد و بیک گونه به هیچ کس
فلک ز به شاه اگر عرش گاه	که پیشش کوه گشته چو گاه	گشته چو بخت شاه گشته	گرفتی جهان طفل آینه
فرزند زده افسر و تخت نمود	کریم در جیم جوان بخت بود	دل روشن جهان آگاه شد	جهان فرود داد و گرفت مکه
بیان جهان تخم نکی بکشت	بر آن گرفت از یاقوت شبت	روانش چو افروز شد بدو	فرزند باد از نور لاله

از جمله ابیات این سه بیت بطرف شمال و به دروازه مذکور مسطور است

شاه اگر نزدی دانائے	کرد طایفه ز دره فانی دست	دو شش بود نیزال ازان	ملک نیامی بلذوال نه بخت
	منع رخش بود و طایفه عرش	رفت بر شهبان خوش نشست	

این ابیات بر مشانی دروازه مذکور شمال و به بخت تعلیق مرقوم است

طایفه کماز و اق نه چرخ بگشت	روشن سایه پیش رخ مانند اختر	این طایفه پیش فلک نه بخت	از رفته منوره شاه اکبر است
و تربت نقلی که شاه که سلاله زنده است از یک بخت سنگ مرمر ساخته اند و هیچ سقف و کینه ندارد و در هر چهار طرف آن بر نود و نه نام خدا با کمالی بیسیان نوشته است و طرف بالین آن تربت اند که طرف پایش جل جلاله کرد و دیوار که در هر چهار طرف آن تربت قرار گرفته است این است			

ابیات

بنام شهنشاه ملک قدم	که ز آتش ببر بود از عدم	همه بادشاهان روی بین	از صاحب تاج و تخت و نگین
کنده از عدم آشکار اوج و	بود ذات او مظهر عدل وجود	ز لطفش که و می طلبکار کام	بود گهرش قبله خاص عام
نهار زده جوهر آب و خاک	حلازنده گوهر جان پاک	دو عالم ز فیض ازل آفرید	یکی کرد پنهان و دیگر پدید
به بخشیده آنگه سرای سپنج	بشاهان با افسر و تاج و گنج	که از عدل ایشان شود روزگار	شگفته تر از باغ و درنو سبار
ره داد و می را چو گیر پیش	شمارند بیگانه را چو خوش	شبی کو چنین زیست در روزگار	بود سایه ذات پروردگار
ز منصفه فروز بود و شتاب	که شاه اگر آن سایه دو اجملا	بیا که ز زینه بسند نشست	که بخت او گشت افلاک
جهان بایا راست از عدل طایفه	دل اهل عالم از او گشت شاد	بر پایه تختش از سر گرفته	شده جمع مردان صاحب شکوه
بهر ارگنده می نظر سوی ملک	گویی شدی بهتر از جهان پاک	گرفتی یک حمله ملکی بزم	بایامی ابرو بدادی به بزم
چه لطف خدا لطف او عالم بود	بهر کار پیش با انجام بود	بدگاه او هر که بر می بنیاد	چو اندیشه رفتی نهایی باده
چنان پر شد آوازه اش چنان	که در دل نه نجیب راز نهان	بهر دخت آن گونه رویی ز	که کرد آفرینش جهان آفرین
بکیتی و آفرین ز بجهاد سال	چنین کردشانی بر روی طلال	چو از عدل آباد کرد آنچنان	سوی آنچنان رفت روشن
شده هفت کشور ازین پیش	کنون هشت بخت سخن نمود	به نزد خردمند شیار دل	سرای ستاین عالم آب گل
موجهر از جوهر نه سپهر	که با کس پایان نبردست	سهرت پر کینه و مکرش مار	که پاکیند و میناید بکار
جهان هست اندر موج سراب	انان تشنه دل کی شود کام	نه بخت است میان مکرش نگار	که لست آنرا بهنگام کار
نهان بکیتی کسی جاودان	ز دست اجل کس نبردست	چرخش گفت آن کمال گنج	که از گهرش نشانی نداشت گنج

جهان احمی بملود نهام کبس	دل اندر جهان آفرینج بوس	شاهزاده شاه اکبر کاسکار	بسان بهشت برین روزگار
جهان گشت خرم بدوران او	زین می روان شد بفران او	ولی در هر بی صبر جهان کسل	ز کسین مهر و کدو سیر و نخل
ز تائیر بی مهری این جهان	روان شد صحرای عالم جاودان	ارواش همیشه زحق شاد باد	از دوا عالم قدس آباد باد

ترتیبیکه مذکور در بیان این و خداست اصل تربیت اوست آن نیز از سنگ مرمر است اما هیچ نوشته ندارد در خانه دیگر سمت مشرق از هزار و تربیتی است از سنگ مرمر و هر گرد آن آیات قرآن مرقوم است و بطرف پائین در آن قبر ارام بانو منقوش است و بفاصله چند قدم ازین تربیت چاهی است پخته که هیچ آب ندارد و سمت مغرب از هزار اکبر شاه جهان دیگر قبر بی است از سنگ مرمر که آیات قرآن با کلبه های خوشنما بر آن مرقوم است و بطرف پائین در آن قبر شکر النساء بیگم و این سیر و دختران اکبر شاه باو شاه بودند و سواست اینها دختر بی و دیگر بود که شایسته خانه نام داشت و آرام بانو بیگم در سنه یک هزار و سی و سه هجری و ولادت حیات سپرده و عرش آشیانی باین صبیحه خود عنایت بسیار داشتند و چهل سالگی چنانچه بدینا آمده بودند و متصل قبر شکر النساء بیگم تربیتی است از سنگ مرمر که آن قبر سلیمان شکوه پسر شاه عالم باو شاه است که در سنه یک هزار و صد و پنجاه و سه فوت گردیده از احوال او تاریخ که بر آن نوشته است بمقام خود مرقوم خواهد گردید و سواست این تربیت تا که مذکور شد قبر نامی چند دیگر نیز متصل آن تربیتهاست که هیچ نوشته ندارد شاید که یکی از آنها تربیت رقیه سلطان بیگم باشد که صبیحه مرزا اسدالله و منکوحه کلان عرش آشیانی بود و در سنه هزار و سی و پنج هجری در آنجا فوت کرده

نورالدین محمد جهانگیر بادشاه غازی ابن جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه غازی

ولادت با سعادت او بعد از گذشتن هفت گمری از روز چهارشنبه هفتم جمادیربع الاول سنه نصد و هفتاد و هفت هجری مطابق روز رس پیر نجم شهر پور ماه سال چهارم جمادی موافق روز یکم لیست و چهارم شهر پور ماه سال چهارم صد و یک جلالی مطابق روز چهارم جمادیربع الاول سنه نصد و هفتاد و هفت هجری مطابق روز یکم لیست و چهارم شهر پور ماه سال چهارم صد و یک هجری و در هفتم ستمبر جدیدی سال یک هزار و نصد و شصت و نه هجری لیست و چهارم رجب بیزان در پنج پور سیکری مضاف صوبه اکبر آباد و منزل شیخ الاسلام شیخ سلیم حشمتی از بطن سلطانزکیه بیگم صبیحه راجه بهاری مل بوتوق آمده و بمناسبت پنج منجوش نشانزاده سلطان سلیم موسوم گردیدند اما پدرش در ایشیم خوجیو و سیخو باها محاکم بساخت شعراست پایه تخت و تئیت این حبش قصا که پرداخته ملاسی بزرگ یافتند یکی از دانش نشانزاده شیوار که اکبر تایرخ این ولادت مایافت و غیره که گوهر روح اکبر است بی و در مطابق این عطیه دولت بخش گردانیده یکی از اصحاب فخر شاه حاجت محمود یافته و بعضی از شعرا یک الف آفروده تاریخ ولادت از الفاظه خلل الهی و سلطان سند شانشاهی و برادرده و خواجه حسین مردمی قصیده موزون شتعلیری و یک ابیات گفته نظر شاه گذرانید و دو کلمه تنگ صلا آن یافت یعنی از عصر اول هر بیت آن گرامی انتظام تاریخ جلوس اکبر شاه و از عصر دوم هر بیت تاریخ ولادت جهانگیر بادشاه برادرده و با وجود چنین التزام و توافق غریب سلاک نظمش خالی از وجود نمیست قصیده مذکور اینست

قصیده تاریخ

عبدالله از پی جاده و جلالش پیر	اکبر محمد از محیط عدل آمد و کردار	علاسی از آشیان جاده و جواد	کوی از اوج غرور و ناز کردار
عبدالله از پی جاده و جلالش پیر	اکبر محمد از محیط عدل آمد و کردار	علاسی از آشیان جاده و جواد	کوی از اوج غرور و ناز کردار

۹۶۳	آن بلبل برج قدر جو دانه آید	۹۶۴	وان خال آنکه جان و آید بار	۹۶۵	شاه قلم و فاسطان ایوان صفا	۹۶۶	شماره جمع بیدلان کام دل امیدار
۹۶۳	عادل کامل صحرایان	۹۶۴	باد شاه نامدار و کامجوی کل سکار	۹۶۵	کامل منگشی قابل شادان	۹۶۶	اعمال علی عاقل سعیدیل رودگار
۹۶۳	سایه لطیف آن که نق تاج و کلاه	۹۶۴	باد شاه دین نیا آن عالم	۹۶۵	مجلد سیج اسما بر چهره آن عود	۹۶۶	مکوب دیر اسماک اصحاغ نیر و دار
۹۶۳	پیر جو گوهر دریای جود	۹۶۴	آر جو آوج دلها شایسته شکار	۹۶۵	مقدم مولودی افروز بیکه	۹۶۶	مولود لالا فزود زیب و شاد
۹۶۳	مهر سیکوید که نیز بید آن مایه	۹۶۴	زنی زیب جمال سر و سازم گوشه	۹۶۵	دایه ابرو بار زهر بیکه فضل	۹۶۶	سبزه باکل عجزان گوهر لولو کده
۹۶۳	از کلام او بیان حال مستفاد	۹۶۴	وز کمال و بناسی بر دنیا شاد	۹۶۵	برزبان ناز جمع فکر و دلالان	۹۶۶	با عدد گاه از زبان ریح گوهر افرا
۹۶۳	مکوب منصور و نی نیا که از کلاه	۹۶۴	مین گویند از یمن نایز انداز بیکه	۹۶۵	حکم آن کلکی که دار و حکم آید	۹۶۶	بر سپید باسیاسی میر و لیل و غما
۹۶۳	ای جو صنم لایزال قیاس	۹۶۴	پایه افروسی عالی سایه پروردگار	۹۶۵	والی والا علم عالم دل کیوان سیر	۹۶۶	والی والا معانی عادل عالی تبار
۹۶۳	مالک ان جهان بی باد شاه و جود	۹۶۴	با صبحان جبر مالی انکار یار	۹۶۵	شاه صبح عدل دادی شاه عالم	۹۶۶	برق کاه غم و جرمی کوه کاه
۹۶۳	بمنع عدلی احسان لطیف	۹۶۴	با ساسی بادل و دین پر و پر	۹۶۵	حامی دین نبی می حاجی تار	۹۶۶	مالی علیا علم کافی کرم کوه و قار
۹۶۳	کی بجزورت ناما بی انجیا نشین	۹۶۴	با وجودت می نیز جود و از بار	۹۶۵	باد شاه اسلک لولو فی قضین	۹۶۶	دایه از کان گرامی بانجی گوشت
۹۶۳	کس از بدین بزم اگر داری	۹۶۴	هر که دارد کو با چرخ آرد گو بار	۹۶۵	یک بیک بیات فردی بسکه بی	۹۶۶	هر که جوی فردی مقصود یاسی
۹۶۳	صبح اول رخ سال جلوس	۹۶۴	از دویم مولود نوید که عالم بار	۹۶۵	نابودانی جبار روزگام سال	۹۶۶	وان حساب سال نام روز و روز
۹۶۳	شاه پاینده با دواتی ان شهنشاه	۹۶۴	روزگاری حبیب سالک می شاد	۹۶۵		۹۶۶	

در آنوقت که محمد اکبر شاه مرض بود شاهزاده سلیم در همان ایام بخدمت ملاقات پدرازاده آید با گره آمده هنوز در کناره آب آقارت داشت که حضرت
 عمرش تشبیهی ازین جهان فانی رخت بسته ملک جاد وانی بر بست اکثر امرا و اعیان دولت بسطنت سلطان خسرو ولد شاهزاده
 سلیم که در بستان جوانی در خدمت جگر امی حاضر بود اتفاق داشتند شیخ فرید که از امرای معتبر آن سلسله بود و یکدیگر از ارکان
 دولت مخالفان جمهور اختیار نموده بخدمت شاهزاده سلیم رفته لوازم خدمت بتقدیم رسانیدند و بر سائر امرا و ارکان دولت ظاهر
 که با وجود پسر ارشد اکبر تمشیت مهم به پسرزاده خالی از اشکال کنیت ترک آن اراده نموده بسطنت شاه سلیم را منی شدند سلطان
 که مدعی سلطنت بود چون حال بدین منوال میزد اگر فرار نموده تا حد و لاهور رفت و جمعی از جنود و جناسی و تیره بختان همراه و اتفاق
 و راجهوت و غیره از ملک از طرفت با و پیوستند تا قریب بلبت پسر اکبر بر سر شاهزاده جمع شدند که طایفه شاه سلیم که شیخ فرید متعلق
 بود نمایان شد شاهزاده عطفه عنان نمود و از طرفین صفت قتال آراسته گشت فیما بین حزبی در نهایت صعوبت بوقوع پیوست چون
 لشکر شاه سلیم فوج متعاقب یکدیگر می رسیدند شاهزاده شکست فاحش یافته فرار اختیار نمود و بر کناره آب لاهور گشتی بانان او را
 شناخته بقیع خان حاکم لاهور خبر دادند و خاندان کورا را برفق ملائمت و عیادت و نحوه مطمئن ساخته نزد خود آورد و بعد از وصول
 مکوب شاهی بنظر پادشاه رسانید و بادشاه مظفر و منصور و مرصحت نموده بستم ماه جمادی الثانی سنه یک هزار و چهارم هجری در آن مکان
 اکبر را در سن هفت سالگی بر سر سلطنت جلوس فرمودند و سید محمد کزانی این ابیات در تاریخ جلوس یافت

تاریخ

شده بلند مکان بجز جو اکبر شاه	برفت و طفل تنه بدین میتم	بجای او خلف او شست یار	بجای اکبر شده باد شاهزاده سلیم
و چون که قیاس مردم بر سلطان سلیم نام داشت این هم را محل اشتباه انگاشته خود را بجا بگیر نام نهاد و چون که در ایام شاهزادگی از دانا یان			

مات یا زدهم

۲۱۳

مندی نهیده بود که بعد از گذشتن زمان سلطنت اکبر شاه نورالدین ملک تخت و تاج کرد و بنا بر آن لقب خود نورالدین ساخت و این تاریخ از کشفی است

تاریخ

شاه جهانگیر چه از فرزند	گشت فرزندش که عالم چو چهر	هفت خرد سال جلوس سید	شاه جهانگیر فیض سپهر
-------------------------	---------------------------	----------------------	----------------------

و این تاریخ بتعبیر از مکتوبینان دارد و کتاب خانه است

تاریخ

صاحب قرآن ثانی شانشین جهانگیر	با عدل و داد نشست تخت کلاه	اقبال و بخت دولت تیغ و سکود	پیشش که عزت بسته بشاد
سال جلوسش بی تاریخ شد چون با	اقبال سپهری صاحب قرآن		

بعد جلوس فرمودن بر تخت سلطنت اول حکمی که صادر شد آن بود که بجهت تسلی مظلومان و زنجیر عدالت او بچند و آن نهیمیری بود از طلا که در نش چهارمین اکبر شاهی بوده مشتمل بر هفت رنگ طلوعش سی گز یک طیف اشتهای برج دار السلطنت اگر متصل و طرف دیگر اکاس میسبک بنار و ریای چین و نیم منج خراج و باج تمام سالک محو و سه بود که حاصل ملکی باز یارده از آن خواهد بود و به نیر و سی طلوع و تو بخت از قندار و اقصای هند و ریای عمان و از کابل تا سرحد سگانه و گجرات و دکن یکبار چهار رنگ هندوستان در حیطه تصرف او در آمد این ابیات بر روی سکه اگره و احمد آباد کن میگویند

بیت سکه اگره

سکه زده که بر خسته گیتی شاه	شاه نورالدین جهانگیر ابر کبر شاه
-----------------------------	----------------------------------

بیت سکه احمد آباد

سکه زده احمد آباد از غنایات الله	روی رخ ساخت نور بزرگ شاه
----------------------------------	--------------------------

و بر بعضی اشرفی جهانگیری این بیت از نصف خان مفر و ب شده

بخط نور بزرگ ملک تقه یر	رقم زده نورالدین جهانگیر
-------------------------	--------------------------

و طرف دیگر که مشعر تاریخ است این بیت

شد چو خورشید این سکه نورانی جهان	آفتاب مملکت تاریخ آن
----------------------------------	----------------------

در سال و نیم از جلوس اندام و بر توجیه کامل شد و در آن سالی که کلیدان پسر پادشاهان از گجرات آمده ملازمت نمود و در آنوقت بعضی رسانیدند که کلیدان مذکور لولی زنی مسلم را بگذاشته است حکم شد که خصییه آتش بریده بخورانش دادند و پیش بریده مقرر نمودند که نازنده باشد طعام حمل و سگای میوزده باشد اما پس از سه روز گذشت این حرکت ناپسندیده از شنیده پادشاهان بعید است و در کلمات الشعرا تصنیف سرخوش مرقوم است که پادشاه با وجود شرب عام شر خوب می نمید چنانچه روزی شاعری قصیده در پیش گفته آورد و بدینکه مصرعه اول خواند که رخ اسی تاج دولت بر سر انابت اما انتباه فرمودند از وزن و قیطع خبر داری گفت نه فرمودند که اگر و معنی آن می بودی گرونت میروم شاعر خود را نازد که آیت الله واقع شد پیشتر طلبیده فرمودند که این مصرعه را چون قیطع کنند چنین بوزن می آید **ا** اسی تاج دوست فعلت بر سرست مستغفل از ابتدا مستغفلن نا انتها مستغفلن پس قیطع کردن معنی دیگر شد یعنی کت بر سرست و این قباحتی عظیم دارد و صاحب سخن را با که از جمیع فزون شعر خبر داشته باشد روی بعضی رسانیدند که عبدالرحیم خان غفرل سولانا عبدالرحمن جامی را که مصرعه از آن است

ع بر یک گل رحمت صدخاری بایک کشید و بتبع نموده بادشاه این مطلع باید میفرمودند **س** ساغری برین ملازمتی بکشید
ابر بسیار است میبایدی کشید

اشرف النساء نور جهان بیگم

دختر خواجه ایامس بود خواجها ایامس در زمان بکبرشاه از ولایت ایران آمده در ملک ملازمت شاهنشاهی سر بلند می حاصل نموده و دختر
را به علی قلی خان مشهور بشیر افغانی منسوب ساخته بود بعد فات اکثر شاه چون سلطنت هندوستان بجاگیر بادشاه کاندلی آتش عشق
آن دختر در سینه او شعله نیر در سید شیر افغان خان ملازمت و ان صوبه بجاگیر او بود بخدمت طلب داشت و در پی آن شد که او بکلی کشید
و آن دختر را بتصرف خود آورد چنانچه کبر تر شیر افغان خان ملازمت او در دایمی شمشیر و تیر با شمشیر و مقابله کرد و آن شیر را کشت و آنان روز شیر افغان خان
مشهور شد مرتبه دیگر بادشاه فرمود تا پسلی و مان مادرشش آورد و در آن جواهر آن پیل این شیر شمشیر کشت بعد از آن از به دشت و شمشیر
سمنوده بجاگیر خود رفت در آنجا در هزار و پانزده چوبی قطب الدین خان کو که را که بر کسی شمشیر افغان خان بعبود داری ملک بجاگیر سرفرازی یافت
گشته و تنی چند از هم میانش با فضل رسانیده خود نیز از دست ایشان شهادت یافت بعد و فاش بادشاه از او به در و مان طلب داشت بعد از آن
خود را آورد و فاش که پیش ازین مملکت بسیار بود به اشرف النساء نور جهان بیگم مبدل ساخت و چندان محبت و الفت با او داشت که تمام سلطنت
و مدام مملکت بقبضه اقتدار او گرد و فرامین که بنام امرا مالک محروسه صادر میشد درین مهربان ثبت میگردد

بیت مهر نور جهان بیگم

نور جهان گشت بحکم اله	مهر و مهر از جهانگیر شاد
-----------------------	--------------------------

اگر چه خطبه بنام او نبوده و لیکن سبک باین نقش نقش گردیده که در یک طرف سکه تصویر بادشاه و نور جهان بیگم بود و طرف دیگر این بیت

سکه

بحکم شاه جهانگیر یافت صدینو بنام نور جهان بادشاه بیگم
و نور جهان بیگم در فرقانات بغایت عمده ذائق و عالی مانع بود در سخن گوئی و شعر فنی و حاضر جوابی از نسلی عالم ممتاز اکثر با وجوده بانی دند جهانگیر
بادشاه و همیشه راجه بانکه بود سباحت می داشت که از بیک شاعر لایذ بسیار است و مخفی تخلص است اما در ایامیکه که ستمه و دم دارد و به محرومان
و بست و پشت چوبی طلوع شده این بیت خوب گفته بدیت گشته بدیت بدین ل سهر آورده و فلک بشطری شده که سر آورده و چوب
بسلح رمضان پس رویت لال این مصرع بر زبان بادشاه که شراب را بسیار دست میداشت گشته مصرع لال عید بلای فلک سبک
بیک فنی حال مصرع دوم بر بدید سانید کلیدیکه که گشته بود پیداشد بادشاه تحسین و این بیت هم از بیت نور جهان که بصورت زن

وصف مردان زن شیر افغان	رباعی کشتا و غنچه اگر نسیم گلزار است	کلید قفل دل با تبسم یار است	نعل شمشاد دانه ناله ناله عارون
دل کسی که بجز او اگر قنار است	و این بیت از استعاره و در صومعه اعتبار و ستمه تمام دارد	دل بصورت زخم باشد و ستمه	روز بی بادشاه پیر منی با کیمین
بند چشم و مفتاد و دولت معاصر	لا اله الا انت یارب العالمین	هول جهان گنداییم و قیامت	روزی بعد فراق چند روزی
بود بیگم این بیت بدید گفت بدیت حرانه تحفه لعل است لباس حیر	شدت قطره خون منت کریم		

ملامات از طوالت ملاشک شادی از چشم کیم صاحبان شد بادشاه فرمودند که گوهر اشک چشم تو غلطید و نیز به بیگم صاحب بدید انما کس عزم او
از بدید میروند

این رباعی هم از دوست

ع بزرگ کل رحمت صد غامی باید کشید و بتبع نموده باو شاه این مطلع باید میره فرود دهنده ساغری برین ملازمی بکشید
ابر بسیار است می بایستی کشید

اشرف النساء نوجوان بیگم

دختر خواجه ایامس بود خواجها ایامس در زمان بکر شاه از ولایت ایران آمده در ملک ملازمان شاهی سر بلند می حاصل نموده و دختر
را به علی قلی خان مشهور بشیر انگلیس منسوب ساخته بود بعد فاکت اگر شاه چون سلطنت هندوستان بجا گیراد شاه کاندقی از عشق
آن دختر در صینه او شعله نیر در سید شیر انگلیس خان را از برودان صوبه میجا که که جاگیر او بود بخصم طلب داشت و در پی آن شد که او بکلی کشید
و آن دختر را به صرف خود آورد چنانچه کثیر تیر بشیر انگلیس خان را بران آورد و باقی شمشیر و تیر بشیر تیره مقابل کرد و آن بشیر را کشت و از آن روز بشیر انگلیس خان
مشهور شد مرتبه دیگر پادشاه فرمود تا پسلی در مان مادرش آورد و در آن جواهر آن سیل ازین بشیر کشید بشیر کشید بعد از آن از پادشاه خدمت
نموده بجل جاگیر خود رفت در آنجا در هزار و پانزده هجری قطب الدین خان کو که که بر کسی کشش بشیر انگلیس خان بصوبه داری ملک بنگاله سرفرازی یافت
گشته و تنی چند از هم میانش افضل ساینده خود نیز از دست ایشان شهادت یافت بعد و فاش او شاه از رویه در از بر دمان طلب داشت بعد از کاش
خود را آورد و فاش که پیش ازین مملکت بود به اشرف النساء نوجوان بیگم مبدل ساخت و چندان محبت و الفت با او داشت که تمام سلطنت
و مقام مملکت بقبضه افتد اراو کن و فرامین که بنام امرا مالک محروسه صادر میشد لکن میران نوبت میگردد

بیت مهر نوجوان بیگم

نور جهان گشت بحکم اله	مهرم و مهر از جهانگیر شاد
-----------------------	---------------------------

اگر چه خطبه بنام او نبوده لکن سبک باین نقش نقش گردیده که در یک طرف سکه تصویر پادشاه و در جهان بیگم بود و طرف دیگر این بیت

سکه

نجم شاه جهانگیر یافت صدینو بنام نور جهان پادشاه بیگم
و نور جهان بیگم در فو قانات بغایت عمده مذاق و عالی مانع بود و سخن گوئی و شعر فنی و حاضر جوابی از تمامی عالم ممتاز اکثر با وجوده باقی ندهد جهانگیر
پادشاه و همیشه راجه پادشاه بود سبک شد که چه از یک شاد و لذت بسیار است و مخفی تخلص است اما در ایامیکه که سکه دوم دارد ماه محرم سال
و است و پشت هجری طلوع شده این بیت خوب گفته بدیت است در فیت بدین طبع ل سپر آورده - فلک بشطری شده که بر آورده و نتوان
بسیار رمضان پس رویت لال این مصرع بر زبان پادشاه که شراب را بسیار دوست میداشت گذشت مصرع لال عید بلای فلک شد

بیکافی الحال مصرع دوم بر بدید ساندیج کلید می که که گشته بود پیداشد	پادشاه تحسین و این بیت هم از دست نور جهان که بصورت زن
در صفت مردان زن شیرین	رباعی کشاد و خنجر اگر کشیم کلز است
دل کسی که بجز او اگر قرار است	و این بیت از استعاره و در صفت اعتبار و شهنشاه تمام دارد
بند چشم و هفتاد و دو بیت معاصر	لایزال و اهل قیامت مظهر دل ما
بود بیگم این بیت بدیده گفت بدیت خزانة تحفه لعل است لباس حیر	هول جهان گنداییم و قیامت
	شد دست قطره خون منت که

ملامات از طوالت ملا شاکت شادی از چشم می صا جبهان شد پادشاه فرمود که گوهر بر شاک چشم تو غلطید و نیز بدیگم صاحب بدیده انما کس عجز از تو

از بدیده میرود

این رباعی هم از دست

چو برادر من فرزند بختیوار بنامش
 ز غم زلفت اگر نشاند سنبلیله و انجیر
 با حسن و کمالاتی چو گلشن نسیم
 ز جان بلبان شور مبارک باو خیزد

مستقل است که وقتی ملک لشکر ایل علی مشغول به شاه بود در حالت تجویسی این بیت به یکم نوشته فرستادیت زیر هم آب شمع آب شکر است
 بیکم که ملا آبروی از چشم است بیکم بر پیشانی فرستاد که بخ بست و شکست با یکم چون نوجوان بیکم در سبک مناکحت باو شاه داد و داد و قدیم نیست
 خود شبستان خسروی را نور ساحت پدرش خواجها یاس که بخواجه غیاث بیگ هم مشهور بود از اطفال خسروی بمرتبه وزارت رسید و بخت
 اعتماد الدوله سرلشدری حاصل ساخت و پس شریک ابو الحسن بیاید بلند سرفرازی یافت بختاب عقاد خان و میر سامانی و بعد از آن بختاب آصف خان
 شده در سنه پانزدهم شاه جهان فوت کرد و وصیه آصف خان را چونند با نوبیکم در عتق مناکحت شاهزاده مرزا خرم یعنی شاه جهان باو شاه در آمد و ملک
 بختاب گشت و در نوجوان بیکم از خانه شیر افغان بود با سلطان شیر از پسر خود و جهانگیر باو شاه منسوب دید و اعتماد الدوله در سنه یکم از دست
 دراکبر باو فوت کرد و صاحب خانی نام جهانگیر سی می از پسند که در هنگامیکه جهانگیر باو شاه نوبت دوم در سنه هزار و سی و هجری بمصوب کثرت شریفی
 اعتماد الدوله میرزا بود چون نزدیک قاعه کاکوه رسید بیمار شده در ماه بهمن مطابق ماه ربیع الاول سال مذکور جان بجان آفرین سپرد و بعد
 دراکبر باو دست و گنبدی عالی در وضع رفیع بزرگت اعمارت یافته بشکلی زنگارنگ و این عمارت عالی و باغ آن سمت اکبر آباد و برکنار
 دریای جمن واقع است و نام نیز موجود اندونی و بیرونی روضه آیات قرآن بختاب طغرل هم نام است و هیچ جا فارسی نیست نام طغرل نویسنده
 عبدالنسی قمری بود که در سنه یکم از روسی و هفت هجری با تمام رسانیده اصل تربت اعتماد الدوله در وسط روضه از سنگ نه و است
 در متصل آن تربتی دیگر است از جهان سنگ و در بالای سقف در زیر گنبد و تربت نقلی است که آن هر دو از نیکوخت سنگ مرمر است و
 ازین تربتها چهار تربت دیگر اندون روضه مذکور است که از سنگ مرمر ساخته اند اما به هیچ یکی ازین تربتها چیزی نوشته اند و نواب علی
 آصف خان وزیر که آصف جاهد بختاب داشت در زمان شاه جهان باو شاه در او اخرا و شعبان سنه یکم از پنجاه و یک هجری مطابق هجری
 ماه نو بهر سال یکم از ششصد و چهل و یک عیسوی در غم و ماتم خواهر خود که معینه بانو نام داشت در عتق بقا و دو سالگی در راه بود
 نوجوان بیکم در سنه یکم از پنجاه و پنج این جهان را پدر و دود و مرقدش در راهور است به پهلوی مقبره جهانگیر باو شاه و هیچ نوشته ندارد و نوجوان
 را خواهری بود به نام شورش نواب قاسم خان یکی از امرای جهانگیری و شاعری لطیفه پرداز سخن ساز بود و اصل قاسم خان شیراز است
 و چون که نام زلف منجیه بود از آن سبب نام زوجه خود شده و چنانچه از غایان در بار بادشاهی او را قاسم خان منجیه میگفتند چون در نیمه تمام عالم
 نوجوان بیکم بود که شعر گفتن او در میان آمد لازم کردید که شمه احوال بعضی مستورات که بشاه می نام را در انداخته که کلاه بانی گریه می کردند و

ستاره مهری

مدلرت ایحال تو هست که مهری بر تو شمع طلعتی بود که در نیمه جلالش در شتاب راجعه گری می نمودی و از تاب اثر آفتاب تابان آتش می رفت خنکی باین مهر می نمودی و بالاس
 در کامضاین آید از منی و خنک لبها را که گشتی از رویان حکمای نوجوان بیکم بود و در تربت یکم بالا که جهان خان بنامش بود که مهری کو بود و پاپا خطیر بنامش بود که مهری
 بود که در کتاف ایلان بیکم از منی و نایت خطیر از عتق مناجات است که خود را بنامش یکم ساند بنفشه از آنجا که بنامش می نمود و در کات غیر از و مشابه می تا بیکم چایب مهری
 نموده نموده و در کات بیکم از منی و نایت خطیر از عتق مناجات است که خود را بنامش یکم ساند بنفشه از آنجا که بنامش می نمود و در کات غیر از و مشابه می تا بیکم چایب مهری
 بیکم بنفشه و در کات طالع از عتق مناجات است که خود را بنامش یکم ساند بنفشه از آنجا که بنامش می نمود و در کات غیر از و مشابه می تا بیکم چایب مهری

مهری غزل است

حل هر نکته که از پیر و دشمن بود	از موی یک قطره می حاصل بود	گفتم از در سر پر هم سبب است	در هر کس زدم بی خود و لا عقل بود
مهری سوزن آتش گویم شمع	داشت از خود و زبان انچه مرا دل	در چمن مسجدی که در کتاف دلم	لاکه سوزن خون در دل و دگر بود
انچه از ابل و مروت بیجا کردند	مهری تو بهیدم بهر شام بود	دو لای بود و تا شکر خفت مهری	حیف صد جفت کلان کت است بکل بود

مسماة زوجہ شعیب الدلد

بسیار خوش طبع و خوش فکر و پاکیزه روزگار بود و با وجود آن حسن و جمال و خج و دلالت و خلق و مردیت از سبکی تمام داشت
و شیخ عبد الیه دیوانه که بسیار خواجہ حکیم بود دشویر است و این مطلع از حسان در مشرقه اشتهار دارد

منقطع

روم بیای غمگین بیده دام کن
که تا نظاره آن سرو خوش ام کن

مسماة نهائے

مصاحب و همیشہ خرم بیک والده شاه سلیمان بوده و پدرش از امرای بزرگ شاه سلیمان بود چون آذراة جمال
و لکشمی و فطرت بلند و سبک بر زبانها افتاد و بزرگان بر قوم او را خواستگاری سے نمودند بنابر آن نهائی سطره این
رباعی بگفت و در چار سومی بار آذراة بزرگان کرد و مقریران که بر کس این رباعی را جواب گوید در صباه کما خوش در آید گویند که از
موزونان از درگاه بچاکس از عهده جواب بزنند

رباعی

از در بند روی از روی طلسم | از خانه عنکبوت بر می طلسم | من از دین باز شر می طلسم | وزیرت ماده شیر می طلسم

مسماة بزرگ

اصلش از کشمیر است و لونی بود گویند که در عهد جهانگیر بادشاه از غایت علو فکر ترک پیشه خود کرده در گوشه قناعت
و توکی خریده بود روزی چهار شاعران برای دیدن او رفتند و در اندازد و در این اثنا غریب بجه که خالی از تشنگ نبود آمد
و چون وعاسے اورسید او را طلبید بمعنی بر خاطر شعر اگر آن آید کی از آن میان این رباعی را نوشته فرستاد

رباعی

ای شیوه کف و دین بهم ساخته | غم را وجود خود عدم ساخته | آثار بزرگی جمیت پیدا است | که باعث کبه به عجم ساخته

بزرگی سے البیہ این بیت نوشته سرون فرستاد

بیت

روزی که نهادیم درین آه قدم را | گفتیم صلاست عت و عجم را

و این بیت نیز از مشهور است

بیت

محبوب دالام کوی که او ستاد را | رشته جانم بجای تار و طناب است

مسماة التون

لونی بسیار با هم و مجلس آرا و سیم الطبع بود و مشکوٰۃ ملا بقائمی است که امیر نظام الدین علی شیر مقتدا و لود گویند
ملا بقائمی را با تون شاعره بسیار دست میداد و نکته نگین و باریک در میان می آید از آنجمله نوخی ملا این رباعی فرمود

رباعی

یاران ستم نریز کی گشت مرا | کما واک شده چو زویش مرا | اگر پشت بسوی من می خوا بکنم | بیدار کنه بفریب انگشت مرا

لولی الاوان در جواب نوشت

بر خواگی هست که گشت مرا روی نبود از بخت گشت مرا

فوت بخانه که با تو اندر دشت

بتر بود از دشت و دشت مرا

مسماة سمرقندی

از بلده محفوظ سمرقند است بسی خوشگویی و شیرین کلام بود گویند بچه افغانی بود همان افروز و در عشو گری آشی بود عانی

و سخن را بسیار نازک گفتی خنک که آفتاب مطلع با و کار از دست

مطلع

شدیم حال دلت گرد و دما سبزه

چنان رویم که دیگر گردمان

دختر درویش قیام سبزه دار

در فضل و بلاغت مشهور خصوص در علم عروض و قوافی مستثنی بود این مطلع برجسته از دست

س

بر کجا آن به آن لب لبشانی بگذرد

بر کز لب او نیند ز ایمان بگذرد

مسماة حجابی

دختر خواجهدادی استر آبادی است در حسن و جمال بشارت بود که افتاب عالم تاب از رشک عارضش در زیر سحاب پنهان شدی و ماه جهان افروز از عکس رخسارش جلایافتی گویند که از فطریات و عصمت و دلا و ملائقات از رخسار زارین بزرگتر فی ازان روحانی تخلص ده بود و این مطلع از دست

س

بجمال تو آفتاب دو یکی است

خط خدای تو و شکفتن دو یکی است

مسماة عصمتی

از نوادراین طایفه بوده است و اقران او در کمال بلاغت و عصمت و صلاح او مقسم اند و گفته اند که چون او از نبات آدم منبع الوجود است همانا که در تخلص عصمتی بهین خوا بود این مطلع را ده فکر بگرد است

س

از پاشک جهان ملک کعبه شکل است

آن کعبه که دست به کعبه دل است

مسماة نشانی

از اولاد سادات خواسانت و تولدش در محرومیت از بار و دود واقع شده از نهمین نسل میگرد و شعر اسی عصر بر بلند می فکرش اقرار داشتند چنانچه این مطلع بر زبان حال گواه این سخن است

س

عاشقی با قامت لبر و کعبه کعبه

با لجمتی تنیای بلندی کرده ایم

مسماة دختر امیر بادگار

در فهم بلندش سخن بسیار است اما در حسن و جمال و لغت و شش گفته اند نقاشش فطرت بر عنای او نقشی بر صفحه ایام

نکشیده بود و باغبان و هر یکی بزنگینی او در حد فقه کائنات ندیده و احتمال این مطلع زنگین اوست

بیت

شبی نزل میسبان خواشدن تا
این خاکی را توان خواشدن یا

مسماة تهمدی

از نسل سادات جرجان است عروس طبع سلیم او را نیز نور تعریف و توصیف احتیاجی نیست چه این مطلع برجسته از واردات
وی بر علو فکرش گواه عدل است

مطلع

مرا در دلیست نزل بهر از بحر بار خود
چه گویم پیش بهر دران و بر بهر خود

و این غزل نیز از دست

غزل

من سوخته لاله رخا تم چه توان کرد	واله شده بنهر خطا تم چه توان کرد	صد تیر ملا و ستم جور رسیده	زان نادان لدا بر جانم چه توان کرد
خز نام تو ام هر نفسی بگو در نیست	نامت شده چون کرنا تم چه توان کرد	مخون صفت از عشق بتا ز تو زرم	دیوانه بی صفا تم چه توان کرد
	ای سدا ز زور قبیان ستم کار	بر رخ برین فیت فنا تم چه توان کرد	

مسماة آقایی

که او را ایاتی نیز سخنانند گویند که وی در ایام سلطان حسین بهادر خان در بلده هرات مرجع خاص و عام بود جمعیت تمام و اموال
بمسرا انجام داشته و حزم و حشم و دو اب از کا و دو گو سفند و اسب و شتر و باغات و دو کاکلین بسیار داشته و هر سال فضلا
و شتر را غله خود و طیفه مقرر ساخته بود ناگاه در یک فصل وجهه انعامی افتاد که و طیفه خواجہ آصفی تاخیر یافت از اینجهت خواجہ این قطعه
محتفل نظم کرده فرستاد چون بمطالعه آفای در آمد بخندید و حسن ادایش پسندید و غله مقرر مع ششی زاید ارسال داشت

قطعه

ایا عروس خطا بخش و جرم پوش بگو
که کی و طیفه ما را قرار خواهد داد
وقت غم مرا گفته که بار دهم
سرم فدا درت چند بار خواهد داد

و آقایی که خیلی خوش فکر بود این مطلع زنگین از دست

س

پیشیاران عالم مرا دیدم دارند
دلاد لوان شود لوانم عالمی دارد

در فتح قلاع باد کویر و در بند

اطراف قلعه باد کویر یک سوی بدریای خزر اتصال دارد و طرفی دیگر که در جانب خشکی است نیوعی شتانت استحکام
یافته که عروج برجک زبران از اندیشه خیال بیرون است این هر دو قلعه باب الالباب و سد سکن مشهور و معروف است
از غایت ارتفاع قلعه دیوار که نامیان در با کشید شده از توصیف بیان مستغنی است و قلعه در بند که مکطرف آن کوه
بلند است و طرف دیگر باب دریای خزر بر بسته بود مترودین و دشت حزر و قیاق و ارس رسکنه آن و بار که بر لایت
شید و ان ایند بخیر یک دروازه که در میان آب سد رسید و انفع است و بیاب الالباب اشتها یافته ممکن نیست این

مات یازدهم

۲۱۹

هر دو قلم را شاه عباس صفوی در سال بستم از جلوس مطالبی سنه یک هزار و هفتصد و فتح ساخته و میرجلال الدین حسن صلامی صدر در
و تاریخ این فتح گفته

تاریخ

۱۰۱۴

۱۰۱۴

فتح در نزد چشما افت عینی میگفت فتح در نزد بس فتح که مشون آمد مصحف دل چوشت و یکم براند تاریخ فتح در نزد جلالون جلالون آمد صاحب نسخه عالم آرامی می نویسد که بین الجبهه مشهور است که مدسکندر ذوالقرنین که در قران ذکران آمده همین باب الالباب است که تحت دفع مضرت یا جوج صفقان و شت آراکنار دریا یا البز که کشیده اما صورت و قوع ندارد زیرا که در اقصی دریا شرقی و شمالیست که ذوالقرنین در مابین آدیسان و یا جوج و یا جوج از آهین در مصاص ترتب داده و مسموم شده که این سدر راه شاه نوشیروان کسری جهت مضرت و دفع آسیب مردم و شت قیاف که ضرورت اند و نوعی نشانی از آدمیان ندارد ترتب داده و چون بر شری را در مقام تعریف و ستودن بفرود کامل نسبت میدهند تحمل است که این سدر را از غایت استحکام بطریق تجارتان نسبت کرده پس اسکندر که ناسیده باشند

میر عبد الواحد تخلص بشا بدی بلکراسه

از بگرام است عمری در از سندر شاد و رازینت بحشیده و سلفه شعوب داشت شب سوم رمضان سنه یک هزار و هفتصد و هجری بمطالع قدس خرامید و در بگرام مدفون گردید و در تحفه تاریخی بر قح او گذرانید

تاریخ

۱۰۱۴

۱۰۱۴

چونیت واحد و معنوی گفتیم سنه و هفتصد و هشت ماه سوم مصره تالی تاریخ صوری به هم معنوی است یعنی که تاریخ صوری که هزار و هفتصد است و تاریخ معنوی آن باشد که از روی حساب اجداد اعداد همون مصره حاصل میشود بشه مد آنکه نسبت عدد که از قاعده عمل زیاده است آن را بتقیمه تارک خارج کنند یعنی کلمه واحد که عددش از روی حساب اجداد نوزده میشود واحد صوری است و واحد که معنی یک است واحد معنوی است عدد این هر دو که نسبت شد چون از عدد مصره شانه دور کرده شود تار تاریخ بر آید

شیخ علی احمد

فرزند شیخ حسین نقشی است که ذکرش پیش ازین مسطور شده بفضل صوری اتصال داشت منقول است که در تخیل جهانگیر بادشاه این بیت خواهر حسن دیلمی مذکور شد

۵

بقوم راز ای تو قبله گاهی من قبله است آدم برست کج کلایا
شیخ راجح دشیندن این بیت حال دگرگون شد و بعالم دیگر شناخت دکان ذلک در بنیر دهم محرم سنه یک هزار و بنیرده دیوانه اصل این تاریخ یافته

تاریخ

ای حسن یاد کن بنیرده مرگ زانکه بنیرده ام سالت ناد عصر خود علی احمد که نظری نداشت در حالت رفت در حالت شماع از ان سچ و دگرنگشت احوالت سال تاریخش از عوج بسته قال لے مات و بنیرده الحالت

۱۰۱۸

مات یازدهم

سید سید
رودند در اکر آباد متصل سلطان گنج نامروز موجود است در سنه یک هزار و سیصد و هجری فوت شده در لوح فرازش

این تاریخ مرقوم است

تاریخ

امیر دین کبیر ایل عالم از عالم شد برضوان جنبش باد
چو کردم فکر تاریخ و فاشش
مقام و منرش خلد برین باد
چو حلت کرد از دنیای فانی
خرد گفتا که با رحمت قرین باد

۱۰۱۸

سیر نورالدین ششتری

در سال هزار و نوزده هجری ازین جهان فاسی بملک جاودا شتافته

تاریخ از عمر الواصلین

سیر نورالدین عالی شتاب ازین زمانه بادل آگه شده
سال نقلش بهر الحق ز در قلم
عدن جای سیر نورالدین شده

۱۰۱۹

حوض جهانگیری

این حوضی است از یک پاره سنگ که تا امروز در قلعه اکر آباد موجود است و دره آن قریب پانزده دست و بلندی آن از زمین قریب سه دست خواهد بود و این حوض را جهانگیر بادشاه در سنه یک هزار و نوزده هجری تیار ساخته بود و قطعه تاریخی مشتمل بر پنج بیت بر لبه های سیر و نه آن حوض منقوش نموده اما از کتب ساکنی سواد می حرو فی چند که جابجا نمایان است همه زانلی گشته مگر مصرعه اول و آخر که از ان تاریخ بر می آید تا هنوز باقی است را قلم الحروف دو مصرعه دیگر را بدقت قلم خوانده چهار مصرعه ساخته و آن مصرعه با اینست

تاریخ

پناه ملک دین جهانگیر اکر شاه
شهنشاه که از تیره لوشد کاغذ قریز
طلب دین چون از قصر سال و قصر
نمان شد از خجالت فرم از حوض

۱۰۱۹

اگر از عدد عبارت حوض جهانگیری عدد کلیمه یزم دور کرده شود تاریخ تیار حوض بر آید

خواجهر مرتضی ارسنی

در اکر آباد قریب چهل و پنج کتوره گورستانی است که در انتقام گذشتگان دین عیسوی که در قدیم الایام پیش از حملداری مسیح کارگینی دارد و هندوستان گردیده و در اینجا وفات نموده بودند مدفون هستند از اجماعی که خواجهر مرتضی ارسنی است که در زمان جهانگیر بادشاه در سنه یک هزار و سیصد و هجری که مطابق سنه یک هزار و ششصد و یازده عیسوی بود فوت کرده بر سنگ تربت او این چند عبارت مرقوم است به اینجا مدفون است خواجهر مرتضی ارسنی مقدسی که خود را غلام کریشنس میگفت و چون صاحب خیر بود هر چه پاچا داشت بنده آنحضرت بفقرا اشیار کرد و در سنه یک هزار و ششصد و یازده از قول حضرت عیسی فقط

ولی محمد خان اذباک بادشاه توران

سیر جانی بیگ خان خواهر زاده عبداللہ خان اذباک است و بعد فوت باقی بیگ خان که برادر او بود بر سر سلطنت پادشاه و ترکستان جلوس نموده و بابر از زادگان واقعه مادر کمال اشتقاق و مهربانی سلوک کرده ایالت ولایت سمرقند به

مات یازدهم

۲۲۱

برادرزاده خود ایام قلیخان ولد دین محمد خان و دلاست بلخ و شیرفای و دیگر محلات از طرف آب امویه را برادرزاده دیگر نزد محمد سلطان داد ایشان بعد از چند سی سال از اطاعت او بیرون کشیده علم فتنه و فساد برافراختند تا آنکه ولی محمد خان را حاکم شده استمداد از شاه عباس صفوی نموده عازم درگاه شاه شد و فریاد و بی محمد خان داخل شهر گردید شاه عباس بسواد و اقبال با سایر امرا و ارکان دولت بغرم استقبال سوار شده و در اسواره دریافته بمصافحه و عاققه پرداختند و الوار و اشفاق و مهربانی بنظر آورده بشهر آوردند شعاری بلاغت شعرا اشعار آید و توارنخ مرغوب در سلک نظم کشیده از انجمله خواجہ شعیب جم سقانی این تاریخ گفته

تاریخ

چیز کروش های چرخ منقلب	گشت پیدا و بخار انقلاب	شاه ترکستان و خان انکه است	نیز بخش مسند افراسیاب
رهنمون شد دولت اورا تا نهاد	رو بدرگاه شه مالک رقاب	شاه عباس قدر قدرت که است	کامران کا بخش و کامیاب
این قرآن سحر تاریخ جو	کردم از اندیشه قدسی خطاب	ساخت روشن شمع مجلس و گفت	ماه شد مهران نزم آفتاب

از مصر عمر آخر هزار و نوزده ابخراج می یابد موافق تاریخ توجیه بایران اما و قیامکه بغرم ملاقات شاه فایز گردید آغاز هزار و نوبست بود آن نیز تبعیه حاصل است و تاریخ دیگر از محمد صالح نیست که موافق سنه هزار و نوبست ترتیب افتاد

تاریخ

عباس شد آن سپهر احسان	کر نوری اوست زیب ایران	آمد برش ز روی اخلاص	بر دست گرفته تحفه جان
قآن زبان و سلفی محمد	اورنگ نشین ملک توران	جسم زخرد چو سال تاریخ	گفت آمده بادشاه توران

تاریخ

خلف میر محمد یحیی کاشی است در عهد سلطان ابراهیم عادل شاه سیاه پورس بوده در ایام اقامت بجای لور فرمان طلب شاه عباس حسن و ایران با خلعت فاخره بنام او صد دریافت اما پیش از وصول فرمان بشوراجل نامزد او گردید و این واقعه در سنه کنهزار و نوبست و یک هجری روداده این مصرعه که تعبیه است در تاریخ وفات اوست افکنده بادشاه سخن چهر منجرب

مورخ دودعد ز لید را بحسن تعبیه افکنده یعنی اگر از اعداد بادشاه سخن که هزار و نوبست و سه میشد و دودعد یعنی عدد حرف ماکثر بادشاه سخن است افکنده شود و تاریخ سر آمد

تاریخ پیل در دلی

این پیل بفاصله و و کرده سمت جنوب از شاه جهان آباد واقع است و مشهور به باره بنده در عهد جهانگیر بادشاه مهربان آغا این پیل را در سنه هزار و نوبست یک هجری بنیان نهاده و این تاریخ بران پیل مرقوم ساخته

تاریخ

ارجمانگیر شاه اگر شاه	آنکه عدلش ضیاء عالم کل	دوستان را چه بد است افسر	بشمنان را بان فاقه غل
بند را از زمان سلطنتش	عبده می نوبست آطلش	به تائست حضرت دلی	بوی از گل گرفته رنگ از گل
سال هفتم ز عهد سلطنتش	که نیاید ز جور گل نبسل	تخلص خاص مهربان آغا	خادم قصر شاه محرم کل

بدیاری کن کشید و از رضی نظام شاه والی احمد نگر و بعد از برهان شاه اکرام و انعام قرار دادان یافت و در بحالوردان دولت بایم
 حاصل شاه والی آنجا گرفته از مقرمان باطخت او گردید و چون بویه قابلیت ملاطفتی در انجامش ابد کرد و فرشته گردیده و خستر
 خود را در ضلالت کجاست او را آورد و شیخ فیضی و قشکه از درگاه اکبری سفارت برهان شاه و اساتید احمد نگر مامور شدند در عیضه خود از
 احمد نگر به اکبر شاه بادشاه نوشته بود که در احمد نگر دو شاعر خاکی بنهاد صافی مشرب اند و در شهر رتبه عالی دارند یکی ملک قنوی دیگر
 ملاطمتی فقط و ناظم تبریز میگوید که ملا ملک قنوی در سنه کنه اردلست و چهار فوت شد و ملاطمتی یکی سال بعد از وی
 و ملک اشعر ابوطالب کلیم در تاریخ وفات ملک قنوی این قطعه گفته که بعد از زوت ناظم تبریز زیاد شود

تاریخ

۱۰۲۵	ملک آن بادشاه ملک میمنه	که ناشی سگ نقد سخن بود	چنان آفاق گیر از ملک میمنه	که هر یک از این قنوی نام و کن بود
	سوی گلزار جنت رفت آخر	که دیگر از بهائی این چنین بود	بختم سال تاریخش ز ایام	بگفتا اوسه اهل سخن بود

در محاصره قلعه ایروان

در سنه هزار و سبست و پنج پنجم سلطان احمد بادشاه روم محمد پاشا را برای تسخیر بعضی از ملک ایران فرستاد و او با لشکر
 گران و قوچ ها و عواید جزین بشمار روی توجه بطرف ایران نهاد گویند که در سپنج عصر در میان سپاه روم باین کثرت و استعداد
 بایران تیراندازی نمودند و عباس صغوی ازین مطلع شده متوجه استحکام قلعه ایروان و انتظام مهمان قلعه و ارباب شد و چون
 با لشکر روم در عشر ثلث شبان آمده قلعه ایروان را محاصره ساخت و مکر به تسخیر قلعه بجهت بسی موفور و چند محصور بجای آورد
 و قوچیان روم شبانه روز از قوچانداختن خالی نبودند و محصوران از اندر زدن قلعه بدفع دشمنان قیام داشتند و صدقات
 و لیلانه روم را ضرب گلوله تفنگ دفع می نمودند چون مدت محاصره با مقدار کشید در آخر رومی از تسخیر قلعه مایوس شده پیغام
 صلح نمودند و بتاریخ سبست و پنجم شهر شوال طبل ارتحال کوفته بجانب عرض روم باز گشتند درین آمد و رفت قریب چهل هزار
 کس از رومیان در بایه قلعه خصوصاً از سر و پا و بیارسی رخت لبرامی آخرت کشیدند در آغاز محاصره و گرمی حرب
 و قتال خواجہ علی اکبر صفهانی ششی در عالم رویا مشاهده نموده بود که از شخصی سوال بنماید که فتنه عظیم پایل شده و دشمن
 قرین یکدیگر گشته اند فتح و طغیان کدام خواهد بود آن شخص بحجاب گفت که فتح از سر علی بنی صغیف کتاب عالم آراسی عباسی این
 عبارت را به صافه عالی دلی نوزن دلاوره و از نوادر اتفاق موافق تاریخ این ماسخه یافته بسک نظم کشید

تاریخ

آمد و بار روم از بهر سبست	سر و از بهر سبست کرد و غل	اراست ز بهر دفع شاه جهان	فوجی بنمود حق بصیرت علی
بر سبست که بکشش از لطف اله	برز و بمان خویش و امان علی	میخواست یکی ز زندگان درگاه	در راقعه بند از قضا بران علی
تا زین دو کرده فتح از جنت	کین را ز شود عیان ما و نکات علی	بشیرد باقی که میگفت غیب	فتح از سر علی حاسی دلی
	این نادره تر که این سبست غیبی	تاریخ فنامی او از لطف علی	

باجمله باین الطاف الهی طغیان قرین حال بنسوان شاه ایران گشته چندین هزار ذکر و امانات از شعیان کرد
 قلعه بودند از اسبب دشمنان قوسی نجات یافتند فی الحقیقت آن روز سعید میانه ایشان عبد گشت چنانچه
 خواجہ محمد یوسف قزوینی این تاریخ گفته

بدیاری کن کشید و از مضمی نظام شاه والی احمد نگر و بعد از برهان شاه اکرام و ولعاهم فراوان یافت و در بحالورد این دولت بایم
 حاصل شاه والی آنجا گرفته از مقر بان بساط غت او گردید و چون بویه قابلیت ملاطبهی در انجا شایسته گردیده و دختر
 خود را در صفا کج او در آورد و شیخ فیضی و قشکه از درگاه اکبری سفارت برهان شاه و اساتید احمد نگر را مقرر شد در عطفه خود از
 احمد نگر به اکبر شاه و بادشاه نوشته بود که در احمد نگر دو شاعر خاکی بنهاد صافی مشبب اند و در شهر رتبه عالی دارند یکی ملک قتی و دیگر
 ملاطبهی فقط و ناظم تبریز میگردد که ملا ملک قتی در سنه مکرار دولت و چهار فوت شد و ملاطبهی کمال بعد از وی
 و ملک اشعرا الوطاب کلیم در تاریخ وفات ملک قتی این قطعه گفته که بعد از زوت ناظم تبریز زیاده نشود

تاریخ

۱۰۲۵	ملک آن بادشاه ملک سینه	که ناستی سکه نقد سخن بود	چنان آفاق که از ملک سینه	که حد ملکش از قلم تا و کن بود
	سوی گلزار جنت رفت آخر	که دلیله از بوائی این چنین بود	بختم سال تاریخش ز ایام	گفتا اوست اهل سخن بود

در محاصره قلعه ایروان

در سنه هزار و سبست و پنج هجری سلطان احمد بادشاه روم محمد پاشا را برای تسخیر بعضی از ملک ایران فرستاد و او را با لشکر
 گران و توپ ها و عواید جزیرن بشمار روی توجه بطرف ایران نهاد گویند که در هیچ عصر و زمان سپاه روم باین کثرت و استعداد
 بایران نیامده بود شاه عباس صفوی ازین مطلع شده متوجه استحکام قلعه ایروان و از نظام همایم قلعه داریست محمد پاشا
 با لشکر روم در عشر ثالث شعبان آمده قلعه ایروان را محاصره ساخت و مکرر به تسخیر قلعه سبستی موفور و چند غیر محصور بجای آورد
 و قویچیان روم شبانه روز از توپ انداختن خالی نبودند و محصوران از اندرون قلعه بدفع دشمنان قیام داشتند و صدقات
 و لیلانه روم را ضرب گلوله تفنگ دفع می نمودند چون مدت محاصره با متداکشد در آخر روم تسخیر قلعه یا لوس شده پیغام
 صلح نمودند و بتاریخ سبست و پنجم شهر شوال طبل ارتحال کوفته بجانب عرض روم باز گشتند و دین آمد و رفت قریب چهل هزار
 کس از رومیان در بایه قلعه حضور نماز و بیار سه رخت لبرامی آخرت کشیدند در آغاز محاصره و گرمی حرب
 و قتال خواجه علی اکبر اصفهانی ششی در عالم رویا مشاهده نموده بود که از شخصی سوال بنماید که فتنه عظیم پایل شده و دوشکر
 قرین یکدیگر گشته اند فتح مظهر از کدام خواهد بود آن شخص جواب گفت که فتح از لبرامی علی بنو صف کتاب عالم آرای عباسی این
 عبارت را به صافه عالی دلی نوزن و آورده و از نوادرات لطفی موافق تاریخ این ساخته یافته بسک نظم کشید

تاریخ

آمد و بار روم از بهر سبست	سرور برصد هزار مکر و دغله	اراست ز بهر دفع اشاه جهان	فوجی خود حق بعزیزت حله
بر سبست که بکشش از لطف اله	برز و بمیان خویش دامان یله	میخواست یکی ز بندگان درگاه	در راقعه بند از قضا رازله
تا زین دو گروه فتح از جانب	کین راز شود عیان ما و نیک	بشنید ز لطفی که میگفت غیب	فتح از لبرامی عاقله دله
	این نادره تر کین ندا غیبی	تاریخ فنامی از لطف عاقله	

باجمله باین الطاف الهی طفر و صرت قرین حال بنسوان شاه ایران گشته چندین هزار ذکر و انات از شعیان کرد
 قلعه بودند از اسبب دشمنان قوی نجات یافتند فی الحقیقت آن روز سعید میانه ایشان عبد گشت چنانچه
 خواجه محمد یوسف قزوینی این تاریخ گفته

تاریخ

چونکه سوار لشکر رومی دیگر کز تیغ شمعان عیله ماه شوال چون برت گذشت	دارد ملک ایروان گردید نیمه لشکرش بقتل رسید و نفع آخرین بنصف رسید ای تاریخ آن خبر و گفت	دو سه ماهی بدو رفته است کمتر بر میان بر لبست دولت شاه دین مساعد آمد امر و شیعیان را عید	مهره باریب طعنه چیده چاره خبر و از خوش نندید لشکر روم نهزم گردید
---	---	--	--

۱۰۲۵

ملک عجم جیشی

علامه بهادر نظام شاه بادشاه احمد مذکور بود که بامارت رسیده چون بهادر نظام شاه در سنه هزار و هشتاد و هشت در عهد
اکبر شاه بدست امرایان او افتاده در قلعه گوالمیر محبوس شد ملک غیر یعنی نظام شاه ثانی را بر این نام تخت نشاند
اکولایت را تصرف خود داشت تا آنکه در سنه یک هزار و نوبست پنج هجری عاخر ششم احمد نگر را بدست مردمان جهانگیره بادشاه
سیر و در تارخ این معامله غریزی این سرحد تمهید یافته رخ سر غلام رکنه بر کن و حساب طلب یعنی سر غلام که حرف
غ است و عدد آن یک هزار میشود اگر با عدد یک که است پنج میشود و یکجا نماید تا تاریخ سپردن ملک بر آید و ملک عجم جیشی
در عمر هشتاد ساله در سنه یک هزار و سی و پنج هجری فوت شد و در دولت آباد مدفون است

۱۰۲۵

شماره دوم دار

در ماه محرم سنه یک هزار و نوبست و هشت هجری مطابق ماه دسمبر سنه یک هزار و ششصد و پنجاه و عیسوی ستاره دم دار
نمودار گشته بود چنانچه صاحب اقبال نامه جهانگیری در واقعات سال سیزدهم از جلوس جهانگیر بادشاه می نویسد که بتاریخ
شازدهم دیماه که مطابق نوزدهم ماه محرم سال مذکور بود پیش از طلوع صبح کله گری در کره هوا ماده بخار سے بشکل عمودی
نمودار شد و هشتاد و شش از شب دیگر مری میگشت چون تمام نمود صورت حریر پیدا کرد که دو سه بار یک دیمان کنده نمود
مانند دهره پشت بجانب خوب در دی بسوی شمال پنجهان و اختر شناسان قدر قاست او را با اصطلاب معلوم نمودند که است
چهار درجه فکلی را با اختلاف منظر سیست و حرکت فلك اعظم متحرک و حرکت حاصه نیز با حرکت فلك اعظم در ظاهر میشود و چهار
اول در برج عقرب مری میگشت در اندک مدت برج عقرب را گذارشته بمیزان رسید و حرکت عرضی در جهت جنوب
نمودار داد و انامان فن نجوم اینقسم را خبر بر نوشته اند بعد از شازده شب که این علامت ظاهر شده بود در همان سمت
ستاره مری گشت که سرش روشنی داشت و تا دو سه گز دمش دراز می نمود ولیکن در طرف دم اصلا روشنی و درخشندگی
نبود از آثار این آنچه در وسعت آباد ممالک هند بر تو ظهور افکنده و باد طاعون است که هرگز در پنج زمانی از ازمنه ماضی
نبود و نشان نمیدارد و در کتب معتبر اهل هند ثبت گشته پیش از ظهور این سیاره یک سال اثر و با ظاهر شد و تا
هشت سال کشید و نیز در میان حضرت شانهشایه و شانزده جو انجنت شاهجهان ابواب شورش و فساد قوچ
گشت و هفت هشت سال روزگار بد کمال ترتیب مواد فتنه و آشوب اشتغال داشت چو خونها که ریخته شده و چرخ
که خواب گشت فقط نوزده سال سمر زده جهانگیر بادشاه که در سخن گوئی مهارت کمال داشت در ایامی که این ستاره
ظهور نمود و غده کمالی بطن طمردم راه یافت این بیت که شعور وقت بسیار پسندیده اند گفته

بیت

مات یازدهم

ستاره نیست و چنانکه در پیش از این

تاریخ بنای مدرسه اول یلنگتوش

یلنگتوش بی بهادر که از امرای جماعت الحین است در رکاب سلاطین دوی الاقدار اوقات خویش صرف خدمت ستم
شکر داشت داده و ولایت با فتح نموده جزای بی شمار و غنیمت بسیار بدست آورده ترک خدمت سلاطین ننموده توجه
بقعات خیر گردیده اند و خانقاه و غره فی سبیل الله عمارت کرده چنانچه در سال هزار و هشت و هشت در ولایت سمرقند و برابر
مدرسه مزراغ میگ که کافی مدرسه عالی بنا کرد و مولانا میر حاج در تاریخ تمامی این مدرسه چنین فرموده

تاریخ

باصغر عالی یلنگتوش که آمد	بی بی کمالش زبان طاهره	بنای مدرسه کرد آن چنانکه زمین را	باوج حج رسانید از آن لایق
بسالارید فر از طاق فریش	عقاب عقل به نیر و بیست	مهر نایب بر سر سازش	حوائف بر فن اندیشه با کند تفکر
چراست که در هندس نموده طاق	فلک ز راه نوا گشت می کرد	یلنگتوش بهادر وجود انیش	حسابش بنایش یلنگتوش

۱۰۲۸

تاریخ بنای خانقاه یلنگتوش بهادر

و یلنگتوش بهادر در سنه هزار و هشت و هشت بر سر امر حضرت مولانا خواجگی کاشانی خانقاهیه عمارت کرده و اجنبی از
املاکات خود را وقف آن نموده یکی از شوالی وقت تاریخ آن یافته

۱۰۲۸ ۱۰۲۸

تاریخ

تاریخ خانقاه فرخ بخش و فیض یار

۱۰۲۸

در اقبال نام جهانگیری مرقوم است که در زمان دولت جهانگیر به شاه در سنه هزار و سی و هجریه در یکی از موضع برگشته

جانب دیگر بقعه پنج تنگام صبح از جانب مشرق غوغای عظیم برخاست در انامی این شور و روشنی برق روی با خطاطیها
ز زمین افتاد و ناید گشت قطعه زمین موزی دوازده درع در طول و عرض نوعی سونخته شد کاشانی از سنه نه مانند هنوز
اثر حرارت داشت هر چند زمین را کندیدند اثر حرارت و حرارت بیشتر ظاهر میگشت تا بجای رسیدند که بار چه امنی تفتنه نمودار شد و بخت
گرم بود گویا همین دم از کوره آتش بر آورده اند محمد سعید عامل برگشته مذکور آن را در زیر خط کرده و مهر بر سر آن نهاده روانه حضور نمود
و باد شاه استاد داد و در آنکه در فن شمشیرگری مدلول داشت بحضور طلبیده فرمودند که ازین آهین شمشیری و خنجر می مرتب ساز
او عرض کرد که در زیر تنگامی است و از تنگام سیریز دیگر آنکه باهین دیگر که پاک و بی جرم باشد ختم ساخته اجعل آرد حکم شد که چنین کند
سه حصه آهین باهم آمیخته و دو حصه شمشیر و یک حصه خنجر و یک کار ساخته منظر گذارند از آهینش آهین دیگر جوهر بر آورد و بدستور
شمشیر آهینی و جنوبی ختم شد و اثر ختمی ماند در رشتن شمشیر باطل اول بر آید فقط

تاریخ بهادر الدین استیغی

ولک شیح حسین است در صغر سن تحصیل علم مشغول گردیده در جمیع فضایل و کمالات بانکه روزگار سرآمد افاضل عصار
گردید و تصانیف بسیار یادگار داشت از آنجمله یکی نان حلوات معاصر شاه عباس صفوی بود و در سنه شصت و دوازدهم مشغول
سنه ثانی الف در اصفهان در گذشت لاش او را بموجب ویتیش و رشید برود و دفون ساختند در تاریخ حلتش عماد

الوطاطب که در نرزشه عباس بود این قطعه نظم کرد

تاریخ

رفت چون شیخ ز دار فانی گشت ایوان جانش را و ای دوستی حبت زین بخش گفتش شیخ بهاء الدین آ ۱۰۳۰
عزیزی دیگر ۱۰۳۰ انوس رقتی دورانی یافته و صاحب محراب الواعیلین شیخ عاچاد بد یافته

عمارت اوچین

چون بکامش بجهان این جهانیکه بادشاه در سنه یک هزار و سی و هجری در محل سهرامی دلچسپ بر چشمه کالیه دیده در
اوچین تعمیر یافت این تاریخ بر دروازه آن عمارت متوش نشانند

تاریخ

بکامش جهانیکه این دو تعمیرگاه حسن به جهانیکه این اگر شاه بهشت روزین مال عقل بخش که سردران جهانست نزل و ۱۰۳۰

تاریخ

نواب ابراهیم خان فتح جنگ که خالوی نور جهان بیگم بود و بعضی نوشته اند که خواهر نور جهان بیگم در عقد نکاح خود داشت
در سنه دوازدهم جهانیکه بی منصب چهار هزار و دویست و دوازدهم صوبه بنگاله از قیصر قاسم خان بنیره شیخ سلیم چشتی نزل
حاصل نموده در سنه نوزدهم بسال یک هزار و سی و دو و هجری در آنکه گشته بود که بمقابله سلطان خورم بیگ جهانیکه بادشاه
که در آن ایام از پدر باغی بود و در سنه بیست و یکم به پسر خود و انکی شنید گردیده این ابراهیم خان در ایام حکومت خود در سال
یک هزار و سی و هجری در بنگاله تعمیر ساخته و عزیزی در تاریخش این مصرعه یافت ۱۰۳۰

حمام اقد و ردی خان

در اگر آباد و قریب موضع پیچیده ای که حمامی است نواب ال درویشی خان یکی از نصیبداران بادشاهیست در زمان جهانیکه بادشاه
در سنه هزار و سی و هجری تعمیر نموده بود و حالار و بانه نام دارد بر دروازه حمام مذکور این تاریخ منقوش است

تاریخ

در ایام شهنشاه جهانیکه	که می زبید باو عالم نیاهی	بشهره اگر در الخلافت	که باشد بانی تحت بادشاهی
نخل المله در می خان بنا کرد	چنین پاکیزه حمامی که خواهی	صفالش و بر و بار و خورشید	فضایش با فک دریا گاهی
رموج آب عکس قرص کجیام	همیشه حوض او پر بار و ماهی	فی تاریخ بنیادش دلم را	بغسل فک ششم از سیاهی
	اگر فتم دامن پاکان و گفتم	بنای خیر حمامی بسیار	

پوشیده مباد که اسم جهانیکه در اول مصرعه و لفظ ساهی در آخر مصرعه شکسته بود و مولف بغیر تمام این هر دو لفظ را
مذرج خشت اغلب که در دست

زلالی خوانساری

در اختراع تازی عبارت و نازکی اشارت بی نظیر افتاده عمده مثنویات او محمود ایاز است سال آغازش که
احدی دالفت با این بیت تصحیح نمی نماید

تاریخ

* در افتتاح این مشهورنا | مختار خشتش از لطایح *

و تاریخ اختتامش که سنه هزار و بست و چهار هجری است این امر عارفانه می کنند

* الهی عاقبت محمد باشد *

وزلانی در یک هزار و سی و یک هجری وفات کرد و این امر عارفانه در تاریخ وفات او است

* از حسان رفت زلالی نجاران *

سلطان خسرو

فرزند برگر جهانگیر بادشاه بود و دلاورش در بلده لاهور بر وزین بست چهارم امر و او ماه الهی سال سی و دو و جلوس الکبرای
مواقی شهر رمضان سنه نهصد و نود و پنج هجری دست داده مادرش که نهمشیر راجه مانگه بود و جوده بانی نام داشت و چونکه
سلطان خسرو و اماد اعظم خان وزیر اکبر شاه بود چنانچه وفات اکبر شاه راجه مانگه و اعظم خان وزیر برادر و متفق شده
خواستند که سلطان خسرو را بر تخت نشاند اما جهانگیر پسر ابدا از جنگ بدست آورده و جو بس نمود بعد از این نیز سلطان خسرو
از پدر باغی شده سر مشورش بر آورده بود و مردمان شاهی حسب الحاکم بادشاه او را با همه اسیانانش بدشتی پسر مرزا شاه رخ و
حسن سنگ و بعد از حرم گرفته و مسلسل بر بخنوده بحضور فرستادند بادشاه سلطان خسرو را و جو بس نگذاشتند و چونکه
در پوست گاه و عبدالرحیم را در پوست خرد و بعضی سوار و خورشیدگر و اندک دیگران را که رفیق شانه اده بودند و رویه در جوی
شهر بردار کشیدند و بی شانه اده و جو بس ماند آخر از خوف پدر از اکبر آباد گریخته باله آباد رفت و در اینجا رخت اقامت انداخت
و در سنه یک هزار و سی و یک هجری بتاریخ سنه و سی و بیع الاول در گذشت فرارش در بلده اله آباد بفاصله یک کوه غربی از قلعه
موجود است در باغی که مشهور باغ سلطان خسرو است و در باغ مذکور چهار دیواری است سنگین که حسب الحاکم جهانگیر
بادشاه از باقی مانده چوند و مصالح قلعه تعمیر یافته اما در بعضی تواریخ مرقوم است که در ایام سیکه شاهجهان یعنی مرزا خورم حسب الحاکم
پدر به تسخیر ولایت دکن رفت برادر خود سلطان خسرو را نیز همراه خود برد و در آن دیار در سنه یک هزار و سی و یک هجری
او را شمشیر کرد و در جهانگیر نامه نیز مسطور است که او در دکن در خشم تبسم ماه الهی سنه مذکور بجای روضه در دقونج فوت کرد اگر
این سخن راست باشد جای تعجب است که فرارش در شهر اله آباد چگونه تعمیر یافت اما چون باز در همین کتاب مسطور است که بعد
کلیف و تدفین حسب الحاکم بادشاه لغش او را جهت احقاق شهادت او از قبر بر آورده بودند شاید که بعد از آن روانه اله آباد
کرده باشند زیرا که قبر مادرش در اینجا بود با حمله اندرون احاطه مذکور چهار روضه با باغها و باسی عالیشان هستند یکی خور و که
بطرف مغرب است معلوم نیست که آن مدفن کیست بعضی گویند که این روضه بی بی تنویر است گنبد و دویم عمارتی است
سنگین گویند که این فرار مادر سلطان خسرو است و مادر سلطان خسرو که جوده بانی نام داشت سو دایم بر مزار
او استیلا یافته ایفون خورده خود را بپاک ساخته بود اصل تربت او اندرون روضه است و آن مسدود است
از هر چهار طرف و تربتی که بر بلندی سقف است نقلی است از سنگ مرمر ساخته اند و گنبدی بر آن تعمیر یافته تاریخ
در باغی که بر لوح فرار و گرد این تربت مرقوم است اینست

تاریخ فرار شاه سیک

چون چرخ فلک گردش داشت | در زیر زمین گنبد خود بهشت | تاریخ وفات شاه سیک | از غیب ملک بجلد شد سیک گفت

رباعی برگزیده تذکرات

بیم که ز عفت رخ حمت آید است	اقلیم عدم ز نور عزت است	سبحان اندی کمال عفت	اوصاف عمل هر هفت است
-----------------------------	-------------------------	---------------------	----------------------

و روضه که در وسط باغ بمقابل و روزه کلان است میگویند که همیشه سلطان خسرو و این عمارت را در سینه
 بکنار و سی و چهارم برای مدفن خود تمسب ساخته بود لیکن و قانش جای دیگر بوقوع آمده و این عمارت
 همچنان خالی است اشعار بسیار اندرون گنبد خط تعلیق مرقوم است اما چندی از ان اشعار بسبب کهنه سالگی
 واکل شده اند مصرعه اول از ان اشعار این است مصرعه خورم از روز که یارخت ازین خانه بریم و تاریخ
 تعمیر آن عمارت که متبلر سببیت بود و پیشانی در وازه آن روضه کندیده بود و ندامت مطلق بسبب
 امتداد ایام زائل گشته و دو بیت دیگر انیت +

تاریخ

۱۰۳۴

۱۰۳۴

بر دلاک حمت همیشه نور نثار	از بی نمونه خلد برین بر کن خاک	خرد ز سال بنایش بصفحه کربان	نوشته با قلم اختر اعرج در نیمه سال
----------------------------	--------------------------------	-----------------------------	------------------------------------

و روضه که اندرون اعظم مذکور سبب مشرق است مرقوم سلطان خسرو دست و سوار و تاریخ وفات او
 که اندرون روضه سبب گنبد مرقوم است انیت

اسیات با عمارت

آه افسوس آسمان را برت بیداد	آری ای که رجون بر ظلمت داد و خد	زندگی زخمیه بر دل جای خیزی	دید چون بنیاد عالم را خراب داد
اهل و باش اندگاه از فلک کاشاد	هر کجا ز دشمنه خاکسترین باشد	گلشنی هر جا که بینی گل را زین است	بدلیل این باغ بودن محنت باشد
انگذازی را طراوت حدیث نثار	از بی چاک تبا مندن فلاد شده	چون ملک غم خیزی که بیداد	مشکل است اما بهر حال سلطان
آن گل غنا که بود ارای گلشن صبر رخ	عند لبان با رنگ لبی اول نشاد بود	چاک بر سرین از فضل زین غم	هم زمین بگشت هم آسمان فریاد
شد قبار قامت مردم فبا و نیش	شاهت سر را بسوی خلد چون خفا شد	آن تن زک که بودی در بزم بزم	در غم فاک جهان افسوس شد
شد غرق حمت حق چون ک پاک بود	خاص نگاه خدا و مدام او تاد شد	سلی از سال فروش فلان ملک	معه حبت ز جان پاک او آباد

۱۰۳۴

بعد وفات سلطان خسرو و مرزا خورزم که بر اور سیومی بود خواست که سلطان پرویز را نیز که برادر دوسیم
 او بود بکشد تا بخیالش غیره بعد فوت پدر بر تخت نشیند لیکن شهزاده پرویز از قضای الهی در سنه بکهار
 دسی و پنج فوت نمود و سلطان خسرو را و پس از او پرویز که دیکه داور بخشش و دوی که شامپ و ایشان
 حسب الا شاده مرزا خورزم بنفشه شاه جهان بادشاه و حنفیان ملیوس اولی در سنه بکنار و سی و هفت هجری
 قبل رسیدند +

پیل قلعه سلیم گد

این پیل هابین قلعه سلیم گد که حالا مشهور بنور گد است و قلعه شاه جهان آباد واقع است از اجهان گیر بادشاہ در سنه
 دسی و یک هجری امدات نموده و در دو جانب پیل مذکور این تاریخ منقوش است

کتابت محراب

بکرم بادشاہ هفت کشف	شنت و محبل و داد و دهم	جهان گیر این خاصه شاه و اکبر	که شمشیر جهان اگر نسج
چون این پیل گشت و پیل تر	که موش را تشنه که در محراب	بی تاریخ آتش خرد گفت	پل شاهنشاه و پل هابگیر

۱۰۳۴

کتابت مشرق

شده که شاه نوزادین جهانگیر عظیم سال و یازدهم مبارک ان صلوات
رفیق شاه عباس صفوی بقصد زیارت روضه شانه شاه خطه نجف و اسیر نمودن قلعه بغداد

چون در سینه کهنه روسی و دوجری شاه عباس صفوی بقصد زیارت روضه شانه شاه خطه نجف و اسیر نمودن قلعه بغداد و از اصفهان
بافیلی از جنود قاهره که در رکاب حاضر بودند قدم توکل بر شاه راه مقصود نهاد از اتفاقات حسنه توکل علی اله تبارخ این
سفر شد چنانچه هزار محمد تو سقا قزوینی نبطنم آورده

تاریخ

دریست که غم نجف شاه ولایت	شست ششده چهارمادلی گاه	اسبانیت هم چون گشت میا	گردیز بر کرده قدم عامر ان
چون گفت توکل علی اله تبارخ	تاریخ همان شد که توکل علی اله		

۱۰۳۲

در غره بروج الاول در بغداد رسیده در حوالی هزار و پنجاه نزل نمودند و عا که طرفه مازندران شهر و قلعه مازندران را سرشته بلوازم اسباب قلعه
کشائی مشغول شدند و روز یکشنبه بخت و سیوم بروج الاول قلعه گردون اساس بغداد که چندین سال بود که از تصرف منموان
ایند و دمان بیرون رفته بود به نیروی اقبال سخا و لیاقت اید

دانش شاعر بهندی

بر مبنی بود و اشعار بنده و شناسکرت بسیار گفته اشعارش که دو بهره و کتبت است در میان هندوان بشبوست بروز
سایه شکی بحال که هزار و ششصد و هشتاد و هشت بکرمایت که موافق پنجم ماه شوال سنه هزار و سی و دو و هجری مطابق
بست چهارم ماه اکتوبر انگیزی قدیمی سنه یک هزار و ششصد و هشت و سه عیسوی بود در بلده بنارس برکنار دریای اسی فوت
کرده چنانچه از تاریخ که زبان بنگاله اندستفا و کرد

تاریخ

ساون سکا سستی ملی سستی	سنت سوره اسی لنگ کی تر
------------------------	------------------------

شیخ احمد بهندی

ملقب به محمد و الف تانی فرزند شیخ عبدالواحد فاروقی است ولادت او در سنه نهصد و هشتاد و یک در بلده سربند و فوع
یافته و کلمه خاشع تبارخ توکل اوست در صغیرین کلام ملک العلمام رایا گرفته تحصیل علوم پرداخت و سه آد علمای
روزگار و سر و فقر فضلمای نامدار گردید گویند که در ایام تدریس رفوزی بنجانه شیخ فیضی رفت و شیخ در ان هنگام سواطع الالهام
را که تفسیر است بی نقطه تصنیف میکرد گفت که مولانا بروقت رسیده ایم طلبی پیش آمده که فیضی حرف بجه بیان کردنش متعبر بل شد
است و من هر چند بخت نامل و فکر غوط خوردم هرگز گوهر مقصود بهم رسید شیخ احمد اگر چه در انشائی عبارت بی نقطه حیدان اشتغال
نداشت اما از دکامی ذهن و رسائی فهم بی تشویش و تامل خیال عبارت موزون و سبج انشا فرمود که حزن مکنه شیخ در انشائی
تقریب آن ختم الکلام عرق خجالت بر چهره وقت خود می آرد بعد از فوت پدر بخدمت فیضی نقبت خواجه فانی زخود باقی بخت رسیده
انخذ طریقه نقشتند به نمود تو الیف فراوان و تصانیف بسیار از در صفحہ روزگار یادگار مانده و فاشش سنه ماه صفر روز سه شنبه
وقت چاشت سنه اربع و ثلثین و الف واقع شده و تاریخ وفات او از عصره آخرین رابریا میاید یکصد و یازده و ده

مات یازدهم

۲۳۱

۱۰۳۵

تاریخ

۱۰۳۵ او محمد رمزار کعبه وحدت بود | او منیع نور و مسند عزت بود | محمود و جواد و مدح و محبت | برهان کمال باد فی حقیقت

و این چند ایات در تاریخ رحلت او از کتاب محب الراصلین نوشته شد

تاریخ

آنکه او جوهر خرد مستدی است	احمد کابلی و مسند هدی است	نقشبندی است استوده سیر	رونق افزای شرح پیغمبر
بی شک آن شیخ عافیت محمود	از مریدان خواجہ بایق بود	او مجرب و بالغ ثانی بود	واقف سر جاد و ادنی بود
الف ثانی باو مجرب و شد	و آنکه احمد حای احمد شد	از مریدان اوست لبس مشهور	میر نعمان داد دم و بنور
خواجہ صدیق و شیخ عبید الح	داشت اقبال سرمد از وی	او بلخ صفر سفر فرمود	زین جهان سوئی حق پرورد
سان نقشبند بگو بگو ان احد	نور اوج بهشت از احمد	مرقد او شهر سهند است	ان رحمت فیض بهر سر سهند

میر عبدالد ترندی شکیب قلم

۱۰۳۵ از او لاد شاه لغمت الوده و با خلاق ستوده انصاف داشت خط طبعی را بغایت صاف باصول و اسلوب نوشت
و از حضرت جنت مکانی بخطاب شکیب قلم و تخلص وصفی افتخار اندوز میباشد شده چنانچه خود میفرااید

۵

وصفی تخلص من بکین خطاب بن | این نامهار شاه بنشایا فتم

منظومات بسیار دارد و در سنه ۱۰۳۵ در گذشت این مصرعه تاریخ وفات او است

۱۰۳۵ تاریخ

۱۰۳۵

ز دنیا می دلی قطب یافت

سلطان پیر و نیز

پیر دومی جهانگیر بادشاه بود در کابل متولد شده و مادرش که صاحب جمال نام داشت دختر خورشید زینخان کوک بود در عمر سی و هشت سالگی تاریخ ششم ماه صفر سنه یک هزار و سی و پنج هجری در دکن فوت کرده و متهم خان صاحب جهانگیر نام که یکی از منصبداران بادشاهی بود بدیده این تاریخ گفته

وفات شاهزاده برادر
ملک الشعر اطالب آله

در زمان محمد جهانگیر بادشاه به بند وارد شده و در سنه یک هزار و بیست و هشت بعد از ملک الشعرا سی بلندی یافته سخن سنجان او را با ستای متول دارند و فانش در سال یک هزار و سی و پنج روده و این رباعی که از تاریخ وفات او خبر میداد از شهید است

۱۰۳۵

۱۰۳۵

تاریخ

واداعی از مرقد طالبان داد	امروز بنظر از یافت او	تاریخ وفاتش از خود جسم گفت	حشرش بعلی ابن ابی طالب داد
---------------------------	-----------------------	----------------------------	----------------------------

ملا عبدالمطیف سلطان پور

از سحلمان عالمگیر بادشاه بود و در معقولات و منقولات مهارت تمام داشت و در آخر عمر نابینا شده چیده بطریق شیو غزال

از شاه جهان بادشاہ یافت در وطن متروی بود تا آنکه رخت هستی از این جهان بیرون برد و در مراجه جان
نماسال فوت او یک هزار و چهل و دو مرقوم است اما این مصرعه که در تاریخ وفات او است عدد شش صفت یک هزار و دو
و شش میشود بنا بر آن در بمقام نوشته شد
آفتاب علم را آمد کسوف

۱۰۳۶

عبد الرحیم خان خانشانان

امیر بزم خان خانشانان است یکی از خواصین اعظم در گاه عرش شیبانی و جنت مکنانی بوده در قابلیت و تمام
تمام عیار و یکتای روزگار بود زبان سبکی و فارسی شعر نیکو میگفت و افعات باری را بکلم عرش شیبانی
بفارس ترجمه کرده بتاریخ چهار دهم صفر سنه هشتصد و شصت چهار هجری در لاهور متولد شده و در عمر مفتاد
دو ساله در سنه یک هزار و شش هجری وفات یافته مقبره او در دلی متصل در گاه نظام الدین اولیانامه مرند
موجود است اما همه شکسته شده رو با نندام و در این چند ابیات از دست

ابیات

تکما رشوق ندیده ام که چو این قدر که در کمال سخت آرزو مند است بکند نه دانه و نه دلی و نام بقدر دانه بکند که بای میسر هر چه است در دست
بکیش صدق و صفا و توفیق که در کمال محبت تمام سوگند است بکند و در وقت محبت ولی بکند که در کمال محبت و بهای هر چه است
روای حق است نه نایب زد و بکند و اگر نه خاطر عاشق بهیچ طور سست بکند از ان محوشم بهیچامی و لکش بکند که با دای عشق مانده است

وفات نور الدین محمد جهانگیر بادشاه غازی

در سنه هزار و شصت و شش هجری بطرف کابل تشریف بردند از آنجا بکشمیر رفتند و در آنجا بیمار شده کوچ سوی لاهور نمودند
در اثنای راه روز یکشنبه بکشمیر رسیدند و در آنجا یک هزار و شصت هجری که مطابق روزی میسر یازدهم ماه الی
سنه هشتصد و دوازدهم مطابق روز یکشنبه و در دهم آبان سال پانصد و چهل و پنج مطابق مصادیق روز
رس سجدیم منور دین ماه قدیمی سال هشتصد و نود و شصت هجری مطابق بکشمیر در ششم تشرین الاول ماه رومی
سال یک هزار و شصت و سی و دهم سکندر می مطابق بکشمیر در ششم تشرین الاول ماه رومی سال یک هزار و شصت و سی و دهم
و شصت عیسوی مطابق روزا ماوس پانزدهم کاتب ماه رومی سال یک هزار و شصت و شصت و چهارست بکشمیر
بود از این جهان فانی به عالم جاودانی سفر کرد و انفسش اورا تجزیه و تکفین نموده بطرف لاهور روانه ساختند و بنا به
در انطرف آب لاهور و در باغی که بزرگ جهان بیکم اساس نهاده بود بجا کشید و نذر بر قدش آیین آیات مرقوم
بسم الله الرحمن الرحیم هو الله الذی قال لا اله الا هو الذی انزلنا القرآن و انزلنا فی القرآن آيات و انزلنا فی القرآن آيات و انزلنا فی القرآن آيات
آن بعد بغیر الذی جمیعاً آنکه هو الله الذی قال لا اله الا هو الذی انزلنا القرآن و انزلنا فی القرآن آيات و انزلنا فی القرآن آيات و انزلنا فی القرآن آيات
فقد فازوا بالحیوة الدنیا الا ان الله فی الغیور فعل رب غفور و ارحم الراحمین بکشمیر در ششم تشرین الاول ماه رومی سال یک هزار و شصت و سی و دهم
علی حضرت غفران بکشمیر نور الدین محمد جهانگیر در سنه هشتصد و شصت و شصت و چهارست هجری در سنه هشتصد و شصت و شصت و چهارست هجری در سنه هشتصد و شصت و شصت و چهارست هجری
و غرض این ابیات در تاریخ شش گشته اما یکصد و سال فانی که میشود تا تاریخ شش گشته ای جهان شاہ جهانگیر
که صیبت عدل او بر آسمان رفت بکشمیر نور الدین محمد بود و نامش بود ادا ان از انفسش در حیات

۱۰۳۷

مات یازدهم

۲۳۳

۱۰۳۶

چرا که نام وی که خاتم سلطه	بعده شش نام و نشان وقت	گلستان جهان آفت زنگ	همه اوقات او چون در جهان رفت
ازین ماتم سر او خیزت بر لبست	جهان نگین شده او کاروان رفت	چو تارنج و فانیست جنت کشفی	نزد گفتا جهانگیر از جهان رفت

ایام شانزدهم که جهانگیر بادشاه تار و زوفا و الداوسی و هفت سال و دو ماه و هشت و هفت روز قمری و مدت سلطنت از یوم الوفا تا پدرش تار و زوفا و خورش لبست و دو سال قمری و هشت ماه و یازده یوم چنانچه مجموع عمرش بحساب سال قمری پنجاه و نه سال یازده ماه و دو روز و ربعش بعد وفات جنت مکانی قرار یافته در بعضی کتب مرقوم است که او تارنج لبست هفتم صفر سنه هزار و سی و شش هجری فوت کرده و مدت سلطنت او لبست و یک سال و هشت ماه و سی و ده یوم بوده و مدت عمر پنجاه و هشت سال یازده ماه و ده یوم بود این سخن غلطی نماید اول پنج پسران و دو دختران بودند سلطان خسرو و سلطان پرویز و مرزا خورم یعنی شاه جهان بادشاه و سلطان جهاندار و سلطان شهریار از ان میان خسرو و پرویز و جهاندار در صحن حیات بدر فوت شدند و شهریار همراه او در بخش درک شاپ پسران سلطان خسرو و ملو حوث و هوشنگ پسران شاهزاده و انبال بعد وفات جنت مکانی بسجی آصف خان تب اشاره شاه جهان بادشاه شهادت رسیده بهان خانه عدم شتافتند

سلطان داو و بخش

عرف مرزا بلقی اشته زاده سلطان خسرو بود و فیکه جهانگیر بادشاه فوت کرد پسرش شاهزاده خورم یعنی شاه جهان بطرف و کن بود و سایر ان آصف جاه و غلظم خان وزیر جنت انتظام ملک سلطان داو و بخش را از بخش برادرده در برابر چو بادشاه ساختند و کنون ضمیمه شان بود که بر وقت رسیدن شاه جهان از کن او را بر سر سلطنت بنشیند و غیز می تار و بخش جانوس سلطان داو و بخش را گفته اما مکه ده سال جلوس کم شود

۱۰۳۷

چون سلطان داو و بخش از	بان حور بروی تخت والا	بجیب فکر سر و دم لبالش	خز و یار بخش گفتا نیت بالا
------------------------	-----------------------	------------------------	----------------------------

چون سنه ماه و چند روز برین بگذشت و آمد آید شاه جهان از کن گوش زود خاص و عام گردید و دولت خواهان بادشاه به روز یکشنبه لبست دوم جمادی الاول مطابق دهم بهمن ماه الهی در الوان دولت خانه لاهور خطبه بنام شاه جهان بادشاه خواندند و حسب نوشته شاه جهان مرزا بلقی را که روزی چند بخت مصلحت وقت بسطنت برداشته بودند و شکیسته ساخته محبوس نمود و لبست چهارشنبه سنه دهم بهمن ماه مطابق لبست ششم جمادی الاول سنه هزار و سی و هفت آصف خان آن بیچاره را همراه کر شاپ برادر او و سلطان شهریار را نیز با ملو حوث و هوشنگ پسران شاهزاده و انبال سافر صحرا می عدم ساخت شتافتند و تارنج وفات سلطان داو و بخش گفته

۱۰۳۸

شهر جهان بادشاه داو و بخش	چون لبست عام شاه ملک	سپه چادر بکشد و گفت	نماند مالک قبال باور دولت
---------------------------	----------------------	---------------------	---------------------------

در بعضی کتب مسطور است که او در سنه یک هزار و سی و شش هجری بخشت نشسته و مدت سلطنت او یک سال و چند ماه بود این سخن غلطی نماید

سلطان شهریار

پسر خورم جهانگیر بادشاه بود و دختر نور جهان بیگم که از لطف شیر افکن خان بود در جهانه نکاح او آمده بعد وفات جهانگیر

از شاه جهان بادشاہ یافت در وطن سترو بود تا آنکه رشت هستی از این جهان بیرون برد و در مراجهان
عمر سال فوت او یک هزار و چهل و دو و مرقوم است اما این مصرعه که در تاریخ وفات او است عدد شش حرف یک هزار و دو
و شش میشود بنا بر آن در بنیقام نوشته شد
آفتاب علم را آمد کسوف

۱۰۳۶

عبدالرحیم خان خانشانان

امیر بیروم خان خانشانان است یکی از خواصین اعظم درگاه عرش شایانی و جنت مکانی بوده در قابلیت تمام
تمام عیار و یکایکی روزگار بود و زبان سبکی و فارسی شعر نیکو میگفت و واقعات بابری را بکلم عرش شایانی
بفارس ترجمه کرده و تاریخ چهاردهم صفر سنه نهصد و شصت چهار هجری در لاهور متولد شده و در عمر مفتاد
و دو ساله در سنه یک هزار و شش هجری وفات یافته مقبره او در دلی مقفل درگاه نظام الدین اولیان امداد
موجود است اما همه شکسته شده و رو با نهادم دارد این چند ابیات از دست

ابیات

تقدیر شوق نداشت که این حدیث علم خرابی قدر که دست آرد و دست بپذیرد و نه دانم و نه دانم بپذیرد که با بی بسیم بر جنت دست
بکیش صدق و معافیت محمد نیکان اهل محبت تمام سوگند است که مراد و محبت و بی بپذیرد که شری و بیست و بیست
رهای حق است نهایی است ز دست بپذیرد که غلط عاشق هیچ حور سست بپذیرد که از ان بخشیم بپذیرد که از ان بخشیم بپذیرد که از ان بخشیم

وفات نورالدین محمد جهانگیر بادشاه غازی

در سنه هزار و سی و شش هجری بطرف کابل تشریف بردند از آنجا بکشمیر رفتند و در آنجا بیمار شده کوچ سوری لاهور نمودند
در اثنای راه روز یکشنبه ببت هشتم ماه صفر سال یک هزار و سی و شش هجری که مطابق روز دمی بهر یازدهم ماه االی
سنه هفتاد و دو و از جلوس اکر شاهی موافق روز بادست و دویم آبان سال پانصد و چهل و پنجاه بی مصادق روز
رس سجد نیم نرسد و دین ماه قدیمی سال نهصد و نود و هفت نیز و جبردی موافق ببت و ششم تشرین الاول ماه رومی
سال یک هزار و هشتاد و سی و دهم سکندر می ملاحق ببت هشتم الثور ماه انگریزی قدیمی سال یک هزار و شش صد و ببت
و هفت عیسوی موافق روز ماوس پانزدهم کاتک ماه چندی سال یک هزار و ششصد و هشتاد و چهار سمت بکر بیت
بود از این جهان فانی به عالم جاودانی سفر کرد و نفسش او را تجزیه و تکفین نموده بطرف لاهور روانه ساختند و بپناه
در انطرف آب لاهور در باغی که بجز جهان بیکم اساس نهاده بود بنجاش سپردند بر قدش آیین آیات قریب
بسم امد الرحمن الرحیم هو الفخوذ الذنوبه قال الله تبارک و تعالی قل یا عباد الذین ایشرفوا علی انفسهم لا تعظموا حججکم
ان الله یغفر الذنوب جمیعاً آنه هو الفخوذ الرحیم کل نفس ذاقه الموت و انما نفون احوالکم و ما القیامه من خرج عن الناس و اول الجنة
فقد فازوا السحیة الدنیا الامتاع الغرور فعل رب غفر وارحم الرحمن جهان ببت بیعت تمام یعفو عنکم علی الرحمن ببت العالیین هانر قد نرسد
اهلی حضرت غفر ان شاء الله نور الدین محمد جهانگیر بادشاه توفیق شایسته افشاء شریعت و فضل و عطا کفایت اندازد از انجهان در صفت جهانگیر از جهان غم سفر کرد
و بعضی این ابیات در تاریخش گفته اند که یکصد و سال وفات کم میشود و تا سنج شش است ای جهان شاه جسمانیک
که صیت عدل او در آسمان رفت و بچه نور الدین محمد بود و نامش بود اندان لوز نقشش در تجارت

۱۰۳۷

مات یازدهم

۲۳۳

۱۰۳۶

چگونگی نام وی که خاتم ط	بعید بخش نام و نشان فیت	گلستان جهان آت رنگ است	سپهر ذات او چون درختان فیت
ازین ماتم سر او خیزت بر لبست	جهان نگین شده او کامران رفت	چو تارخ و فالتش خست کشفی	خرد گفتا جهانگیر از جهان رفت

ایام شانزده کی جهانگیر بادشاه تار و زوفات و الدادی و هفت سال و دو ماه و هشت روز قمری و مدت سلطنت از یوم الوفات پدرش تار و زوفات خودش است و دو سال قمری بهشت ماه و یازده یوم چنانچه مجروح عمرش بحساب قمری پنجاه و نه سال یازده ماه و دو روز و دو اربعه و بعضی کتب مرقوم است که او تبارخ است بهشت هفتم صفر سنه هزار و سی و شش هجری فوت کرده و مدت سلطنت او است و یک سال و هشت ماه و سی و نه یوم بوده و مدت عمر پنجاه و هشت سال یازده ماه و ده یوم بود این سخن غلطی نماید اول پنج پسران دود دختران بودند سلطان خسرو و سلطان پرویز و مرزا خورم یعنی شاه جهان بادشاه و سلطان جهاندار و سلطان شهریار از ان میان خسرو پرویز و جهاندار در صحن حیات پدر فوت شدند و شهریار همراه داور بخش و کشاپ پسران سلطان خسرو و ملو مرث و هوتنگ پسران فرزندان شاهزاده و انبال بعد وفات خست مکانی بعضی آصف خان حب اشاره شاه جهان بادشاه شهادت رسیده نهان خانه عدم متاقتند

سلطان داور بخش

عرف مرزا بلقی شهنشاه سلطان خسرو بود و فیکه بهانگیر بادشاه فوت کرد پسرش شاهزاده خورم یعنی شاه جهان بطرف دکن بود و سایر ان آصف جاه و اعظم خان وزیر حجت انتظام ملک سلطان داور بخش را از بخش برادرده در راجه پور بادشاه ساختند و مکنون ضمیمه شان بود که بروقت رسیدن شاه جهان از دکن او را بر سر سلطنت نشاند عزیز می تارخ جانوس سلطان داور بخش را گفته اما کعبه و از سال جلوس گم میشود

۱۰۳۷

چونکه سلطان داور بخش از	بان حور بروی تخت والا	بجیب فکر سرورم بسالش	خرد تارخ گفتا خست بال
چون سه ماه و چند روز برین بگذشت و آمد اند شاه جهان از دکن گوش زرد خاص و عام گردید و دولت خواهان بادشاه سه روز یکشنبه است دوم جمادی الاول مطابق و هم پهن ماه الهی در الوان دولت خانه لاهور خطبه بنام شاه جهان بادشاه خواندند و حسب نوشته شاه جهان مرزا بلقی را که روزی چند بخت مصلحت وقت سلطنت برداشته بودند و شکیار ساخته محبوس نمود و است چهارشنبه سیه و هم پهن ماه مطابق است ششم جمادی الاول سنه هزار و سی و هفت آصف خان آن پجاره را همراه کشاپ برادر او و سلطان شهریار را نیز با ملو مرث و هوتنگ پسران شاهزاده و انبال مسافر صحرا سی عدم ساخت شش نفره در تارخ وفات سلطان داور بخش گفته			

۱۰۳۸

شهر جهان بادشاه داور بخش	چونکه است عام شاه ملکت	سپهر چادر بکشد و گفت	نماند مالک قبال باور دولت
در بعضی کتب مسطور است که او در سنه یک هزار و سی و شش هجری بخست نشسته و مدت سلطنت او یک سال و چند ماه بود این سخن غلطی نماید			
سلطان شهریار			
پسر خورم جهانگیر بادشاه بود و دختر نور جهان بیگم که از لطف شیر افکن خان بود و در حیات نکاح او آمده بعد وفات جهانگیر			

بادشاه نور جهان بیکم خواست تا داما خود سلطان شمس یار را بر سر سلطنت نشاند آصف خان برادر نور جهان این معنی را قبول نکرد و سلطان داور بخش را بادشاه ساخته روانه طرک لاهور شد و سلطان شمس یار که در لاهور بود متعجب شد و حجت مکانی شنیده به حرکت آن خود دست تصرف بنزد این و سایر کارها تجات بادشاهی دراز کرده هر کس را سر چه خواست می داد و نفایز آوردن لشکر بر خست در عرصه یک هفته بقا دلک پیچیده و داران قدیم و جدید داده لشکر از آب گذرانید از انظار عجب داور بخش را بر فیل سوار روی مسیبه کارزار نهاد در سه گروهی شهر لاهور تلافی فریقین بست داده و جمله اول شکست بر لشکر خمر یار افتاد و داور فرموده قلعہ درآمد آصف خان او را بدست آورده قید نمود و بعد از چندی حبس الحکم داور بخش جزوش از نور با صر معدوم الغرض ساختن شاهزاده که طبع موزون داشت تاریخ این فتح را که در سنه کهنه رومی هشت و دوا ده خود بنظم آورده

تاریخ

زنگر گیس گلاب چاره نتوان کشید بلکه کشیدند از نرگس گلاب اگر از نور بر سر سند تاریخ آن بنگر گیس گلاب دید و آفتاب

شهاب الدین محمد صاحب بران ثانی شاه جهان بادشاه غازی

خلف بیوم محمد بهانگیر بادشاه است و ولادتش بتاریخ بیست و نهم شهر ربیع الاول سنه کهنه رومی که مطابق روز پیرامون بیست و پنجم دی ماه الهی سال سی و هشتم از جلوس البرشاهی موافق روز او روزه هفتم ماه جلا فی سال یا صد و سی و هشتاد و مصادق روز رسیده هم روز واد ماه قدیمی سال یا صد و شصت و یک نیز در دی معانی پنجم کانون ثانی ماه رومی سال کهنه رومی هشتاد و سه سکندر ملاحی روز چهارشنبه پنجم ماه الگیزی سال کهنه رومی یا صد و نود و دو و عیسو موافق شانزدهم ماه کهنه رومی یا صد و شصت و چهار است که در سنه کهنه رومی در بلده لاهور از طبع فواب جوده بانی و خراج به گوان داس راجه حیدر بود فوج آمده و ایشان را ده مرزا خورم بیوم گشته و چون پدرش در سال کهنه رومی بیست و پنج و او را بنا بر تسخیر ولایت دکن فرستاد و او را سخطاب شاه جهان ملقب شد بعد از آنکه بر سر فرماندهی نشست این ابیات و قصاید و تاریخ تولد او گفته اند از انجمله یکی از سخنواران این قطعه انتشار نموده که بعد از رفع اعاذ عبارت صاحب بران ثانی تاریخ تولد استخراج می شود

تاریخ ولادت

شاهنشاهی مانده و مشهور همچنان روز یکده عالم پیر مقدس چون	اسکندر حسین صاحب بران ثانی می یافت از جبینش نور خدا گمانی از چار و نه گز کن تا عقل بر چو اند	دین پر و معظم شاه جهان که باشد از چار و نه نیاید دیگر و احدی تو تاریخ مولدش صاحب بران ثانی	از جبینش پر پیرافروز جهان ستانی کامد قرین مجلس نماید استانی
--	--	--	---

و شخصی دیگر این قطعه در نظم آورده که از عبارت نقل جاوید الهی تاریخ استخراج می آید

تاریخ

ز عمل شاه نور الدین جهان گیر خدا از لبس که فرم نهاده داد بعدد و نشتن اسوده گردید چو بر سر بند نه نه نماند جهان افروز شد چون شاه	میزگشت از ستار با همه بر اندازد رسوم و ادواری از لبس عدلش رعایا و سپاه شهنان را تبت به صاحب کلان عصر و لغز و ز بادشاه	باین شاهنشاهی بادشاه داد تخت بادشاهی چون نشیند شود شاه جهان از لطف یزدان بدورانش نه بیند دیده دهر خرد تاریخ سال مولدش را	که در گانش کند عالم بنامه کند نه آسمانش بارگاه دهر تخت بلندش زین گاه زار تا قدس روی مناسه رتبه و نقل جاوید الهی
---	---	--	---

و این قصیده دوازده بیت است که از مصرعه تاریخ تولد بر می آید

قصیده تاریخ

۱۰۰۰	بود بهر بگاه ازین جهان	۱۰۰۰	برای شاه جهان بادشاه کل	۱۰۰۰	خداوند بقاء و او عالم و مکان
۱۰۰۰	مقام باو الطاف قدرت نرد	۱۰۰۰	پدید از در شاه مردمان	۱۰۰۰	از جوده جهان با شاه ملک الهی
۱۰۰۰	علیه دعای و دانان و ملک	۱۰۰۰	بنیاد شاه جهان بادشاه کل	۱۰۰۰	انشاء شادی و کام طلب عالمه
۱۰۰۰	که صد توان ندان بی حال از قرآن	۱۰۰۰	بنود و چون آن صاحب قرآن	۱۰۰۰	بود چو گوهر از آن صاحب قرآن
۱۰۰۰	بود بد و جهان بد نیز جان جهان	۱۰۰۰	شمنه که بود نیکو عالمیان	۱۰۰۰	بهر رسال چو از جبر امت بود
۱۰۰۰	کنند تو پناه جهان پناه بیان	۱۰۰۰	از قسمت ازل و روز و زمان	۱۰۰۰	بهر شاه جهان طبع این نازده

چون حضرت جنت مکانی یعنی جهانگیر بادشاه در بیت حیات سپرد و خلف سیوم او مرزا خرم که لقب شاه جهان بود و در آن عالم از پدر بجاوت و رزیده و در کن اقامت داشت بعد سه ماه و شش روز از وفات پدر از آنجا مراجعت نمود و تاریخ ششم جمادی الثانی سنه یک هزار و سی و هفت هجری مطابق بسبت و پنجم بهمن ماه سال هفتاد و دو و اکثر شاهی در سن سی و هفت سالگی در دار السلطنت لاهور بر سر تریس برانروی جلوس نموده و در شش ماهی غلته سنه و فضلالی و الاطیع تاریخ جلوس و بسک نظم شیدان از آنجا از میر عبد الرشید این تاریخ است

تاریخ

این تاریخ است

۱۰۳۴	برشته و بخت باقبال بخت	۱۰۳۴	شاه جهان ثانی صاحب قرآن	۱۰۳۴	آن شهنشاه پروری که فیض او گشت جهان غره باغ جنان
۱۰۳۴	باغ جهان خرم و سرسبز شد	۱۰۳۴	از کرم بادشاه کامران	۱۰۳۴	خضر قایم مصری وجود عالم پر از نظر و جوان
۱۰۳۴		۱۰۳۴	آمد تاریخ جلوسش مرغیب	۱۰۳۴	شاه جهان بادشاه جهان

تاریخ از میر محمد صالح

۱۰۳۴	تا بود از آدم و عالم نشان	۱۰۳۴	شاه جهان باشد شاه جهان
۱۰۳۴	تاریخ ۱	۱۰۳۴	امیر شهنشاه
۱۰۳۴	بادشاه زمانه شاه جهان + خرم و شاد و کامران باشد + حکم و بر ظالین عالم بهر بجه حکم مفضل روان باشد	۱۰۳۴	بهر سال جلوس او گفت + تا جهان باد و جهان باد
۱۰۳۴	و این قطعه از حکیم بکنان کاشته است اما یکصد و از سال جلوسش یاد میشود	۱۰۳۴	تاریخ از حکیم بکنان کاشته
۱۰۳۴	بادشاه مجرب شاه جهان علیه کرد و صاحبان آموه علیه سال تاریخ جلوسش چرخ گفت و در آن ملک سلیمان آمده	۱۰۳۴	

و سعد گیلانی باین مصرعه ملهم شد

مصرعه تاریخ

جلوس شاه جهان دوازده ملت و دین

۱۰۳۴ و لفظ نیست شرح

مات یازدهم

۳۳۶ ۱۰۳۷

و عبادت خدا حق بحق دارد و او نیز یافته اند و شیخ عبدالحجید شانهامه نویسنده و شنبه بست و پنجم بهمن یافته و شاه جهان شاه
سواهی سکه های دیگر که در زمان مردج بود سکه زر سرخ بوزن دو صد و هجده که قیمتش سه هزار و سیصد و بیست و نه ارزید سکه ک گرد آینه بود و
یکی لزان سکه که در سینه موافق سینه بست و ششم جلوسی ضرب شد بود تا امروز در دارالاحیای لندن موجود است و در سرد و طرف
آن سکه این ابیات و غیره نقوش

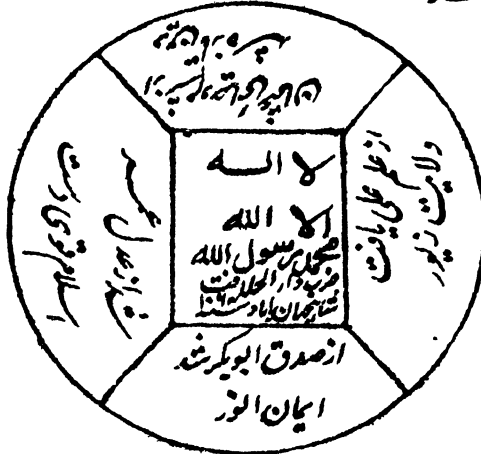
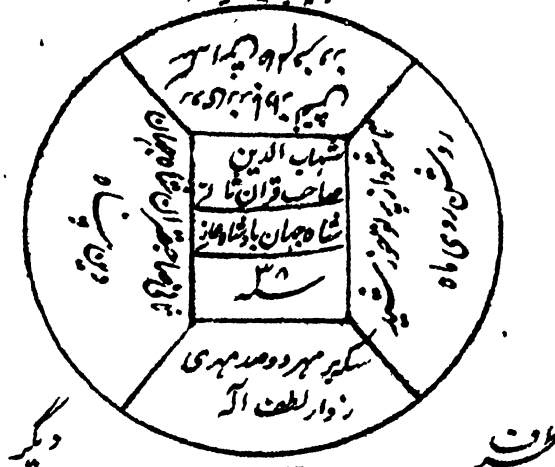
ابیات سکه

سکه مهر و صد مهر و زر لطف اله	ثانی صاحبقران جهادین پناه	روی زر باد القش سکه اش عالم فرو	تا شود از پر توئی خوشتر و خوشی
-------------------------------	---------------------------	---------------------------------	--------------------------------

در بطریق در کطوف

از صدق ابو بکر شد ایمان النور	اسلام قوی دست شد از عدل عمر	دین تازه شد از شرم و صیاح	از علم علی یافت ولایت نور
-------------------------------	-----------------------------	---------------------------	---------------------------

در بطریق در کطوف

و اینچنین سکه برای انعام امیران و منصبداران مقرر بود نه برای عوام چنانچه در شاه جهان نامه مرقوم است که در سال سی و یکم
جلوسی بتاریخ بست سیوم جمادی الثانی سنه هزار و شصت و هفت هجری که روز شرف افتاب بود مبارز خان بغایت خلعت
و اسپ بازرین نقره و فیل مغز گشته به پنج شتر روانه شد و بهت خان نجابت اضافه پانصدی منصب و هزار سی و سوار
و اسپ و علم و جاگیر داری و دین سکه می نگرد و سلطان نظر برادر سیف خان منصب هزار سی و ششصد سوار و سی و یک
بغایت خلعت و اسپ بازرین مطلقا و انعام پانزده هزار و سیصد و یکصد توکل و دیگر پنه بهمن در آن منتظر و مساهی گردیده و حضرت یافته

مات یازدهم

۲۳۷

شاه عباس صفوی

ابن سلطان سکندر شاه ملقب محمد خواجه است تبار بخ دوشنبه غره رمضان سنه نهصد و پنجاه و هشت هجری تولد شده
 * و این قطعه در تاریخ ولادت است

تاریخ تولد

۹۷۸	فونبال چمن باد شیشه	که بجز ارجمان گشت مقیم	سال مولود وی از کلب قضا	چون رقم خواستم از طبع سلیم
		انگامان از فی تاریخش گفت	بالتفی باد شیشه نفعت اقلیم	

در سنه نهصد و نود و شش هجری پدر خود را که تصفیت البصر بود مغول ساخته و در دار الخلافت قزوین بخت سلطنت نشست
 و اصفهان را دار الخلافت خود ساخت تاریخ جلوس او ظل الله علیه یافته اند و بدین طریق برشته نظم کشیده

تاریخ جلوس

۹۹۶	کرد بر سنده شاهیست	چون جلوس آن شاهیون	بود چون سائیه خدای جهان	سائیه انداخت بر عباد الله
		سالی تاریخ دل طلب میکرد	بالتفی بانگ زد که ظل الله	

و اسم شد نصیب عباس بهادر خان نیز تاریخ است چنانکه در رشته نظم کشیده اند

تاریخ جلوس ۹۹۶

۹۹۶	بر سنده خا قازد یکم سنه ایران	تاریخ جلوسش شد عباس بهادر خان
-----	-------------------------------	-------------------------------

چون در سنه یکم هزار و شانزده هجری نهر آب برد خمر رضوی یعنی مشهد آورد حاتم بیگ اعتماد الدوله در تاریخ این مصرعیه

۱۰۱۶

آب آمد برد خمر داخل شد

در سلسله صفویه مثل دمی بادشاهی بفرنگ و کیاست و تدبیر و شجاعت و سیاست برنخاسته از غرایب و قاعی که در زمان
 دولت او جلوه نمود و سلطنت برداشتن یوسفی ملکی و قتل او بود و بیان آن سائیه بطریق اجمال آنکه مولانا جلال الدین مخم نیردی
 در سنه هزار و دویست و شصت و چهار که آنار کوکب و قزاقان علوی و سفلی دالالت بر افتاد و اعدای بادشاهی ایران میکنند مناسب چنان
 می نماید که درین سه چهار روز خود را از سلطنت معاف نموده شخصی را که قتل او را باشد بادشاهیست بر دارند بنابران استاد یوسفی
 ترکش روز بعد برای این کار اختیار کردند و تاج شاهی بر سرش نهادند و اسباب سلطنت همه آماده و همیا کردند و بعد از آن
 آن بیچاره را کشتند و در تاریخ خلد برین مسطور است که خواص و عوام در آن سه روز آن طعنه را موافق ضابطه آن خاندان سجده می نمودند
 چنانچه حکیم رکن الدین مسعود کاشی این قطعه منظوم ساخته

قطعه

مکر و مسیحه آدم حکم حق شیطان	دلی کج تو آدم سجود شیطان کرد
------------------------------	------------------------------

و شاه عباس معاصر اکبر شاه و جهانگیر بادشاه بود و درت چهل و دو سال در ایران سلطنت نموده در تاریخ شب پنجمه صبت چهارم
 شهر جمادی الاول سنه یکم هزار و سی و هشت هجری در گذشت عمر وی شصت سال بود و بعد از وی پسرش سام مرزا ملقب باصف
 بر سنده شاهی نشست و تاریخ وفات شاه عباس از و اردات جمع مرزا سنج که از نژاده و نژاد شاهانست از ماضی است نیست

ماتیار دهم

تاریخ

شهرش علی ابن اخطاب باد

اگرچه ازین مصره سه سال از تاریخ فوت کم میشود اما مولف خائمه در کتاب عالم آراسی همایون نوشت

دیوان خاص قلعه الکرباد

چون در سنه یک هزار و چهل و هجری دیوان خاص اندرون قلعه الکرباد بحکم شاهجهان بادشاه تعمیر یافت این ابیات و تاریخ اندرون آن عمارت منقوش نمودند و اما حالت تحریر بدست

تاریخ دیوان خاص

ازین دکنش قصر عالی بن	سر الکرباد شد عرش سا	بود کنگرش از جبین سپهر	نمایان چو دندان سین سپهر
سجود در این سراسر	کنند سر نوشت بد از جبهه دور	بشرافت یکی آیه در شان او	سعادت در آغوش دیوان او
ره جور از پیشش کم بسته است	برنجیر عدلش ستم بسته است	بنام برنجیر کز عدل شاه	همچو چشمش در زده داد خواه
در دیوان شاهی بعد حشام	چو خورشید بر چرخ باد دام	چو دیوان او عالم آراسی شد	سرخاک از د آسمان ساشد
شهنشاه آفاق شاه جهان	که ناز و باور و روح صاحبقران	باین رونق و درخشش پیرت مکان	ندیده بروی زمین آسمان
بود صحن بانیش چو سیامی مهر	برزش فتاده چو سایه سپهر	تبارش اندیشه آورد رو	در فیض شد بازار چار سوار
چنین گفت طبع حقایق شناس	سعدت سرای و عیال و اسباب		

تاریخ قصر شاهجهان بادشاه در سنه هزار و چهل و هجری تعمیر نموده و طالب کلیم در تاریخ آن گفته

تاریخ قصر

پیش دولت سراسی شاهجهان	طاق کعبه جبین بند خراک	بجز تاریخ قصر او بدعا	قدسیان گفته اند از دل پاک
	طاق دیوان بادشاه جهان	باد محراب انجم و افلاک	

میر محمد باقر داماد

تخلص او اترق است خلف سید محمود داماد است بادی است و دختر زاده شیخ علی آملی و پدرش بدینجهت بداماد شهباز یافته او مولفات بسیار دارد و میردنی در اصفهان بسر برده در سنه هزار و چهل و هجری در گذشت تاریخ فوتش ازین مصره استخراج می یابد

عروس علم دین راعده داماد

ارجمند بانو بیگم محاطب به ممتاز محل

نسبت نواب آصف خان است که او برادر نورجهان بیگم بود و اصل نام او ارجمند بانو بیگم الملقب به ممتاز محل و ممتاز زمان عرف تاج بی بی ولادت ارجمند بانو بیگم در سنه یک هزار و هجری واقع شده و در سنه یک هزار و هشت و یک در سلک ازدواج شاهجهان بادشاه درآمد و نوزده سال و چند ماه در شکوهی خیره دمی مانده و چند پسران و دختران از او متولد شده و چند از آن فوت شدند به گام وفات بیگم چهار پسران و چهار دختران زنده بودند از پسران یکی محمد دلاشکوه که بادشاه او را ولی عهد خود مقرر ساخته در خدمت خود سید اشعند دوم سلطان محمد شجاع که صوبه دار بنگاله بود و دوازده تنک تدبیر و همت و عروت تمامی ملک را سرسبز و آباد داشته و کار تجارت کبشی انگیز در زمان او بخوبی سرانجام یافته سویم او رنگ زیب عالمگیر که صوبه دار

تراجم مردم جهان بر حساب که دانند چه میزند بشماره پنج و پنج

و یار و کن بد و جوال بود چهارم سلطان مراد بخش که صوبه گوات و تهنته و سکر و غیره بد و لغویض بود و از دختران یکی انجن اراسی دوم گیتی
سوم جهان اراسی و چهارم دهر اراسی که پیش از تولد اندرون شکم مادر نالیده بود و روز تولد شد همان روز بیک صاحبه وفات یافت
و قصه اش بدین عنوان است که روزیکه دهر اراسی که مادر نالیده اولاد نالیده او همه خادمان و دختران که حاضر بودند نشیند و خوف
شده در وسط حیرت مستغرق شدند و لحظه درنده بر می آمد و باز کم میشد و طفل اندرون شکم می نالیده و چند که دایه گان محل و دایه
و واقفان بمعالجه کوشیدند سودی نداشت بیک صاحبه از جناس خود بایوس شده بادشاه را نزد خود طلبید و گریه و زاری نمود و فرمود
که طاهرست که چون فرزند در شکم نالید مادرش زنده نماند اکنون که نصیب ما شده غمخیز پسافر عدم میشوم لیکن مراد و وصیت است
اول اینکه حق قسمت شده شمار چهار پسران و چند دختران عطا فرموده است برای نام و نشان همین کافی است چنان کنی که نسل
دیگر از کسی پیدا نشود و با هم جنگ و جدلی نمایند و تو هم آنکه بر مرقد من چنان عمارتی تعمیر کنی که بر منصفه ظهور نیاید و کمال لطیف غریب
باشد بادشاه هر دو وصیت را بجان دل قبول فرمود و بعد از آن دهر اراسی که تولد شد و بیک صاحبه پس از ساعتی در گذشت و این دوم
تباریچ بنفتم ماه دومی الحجه سنه یک هزار و چهل و در بر پانور واقع شده و در باغ زین آباد بر پانور برسم امانت مدفون گردیده
و از آنجا در اگر آباد آورده تا شش ماه بیرون روضه بر مد و از ده چوک که زمین افتاده بود امانت داشتند و کواغدا نقشه مقبره هر یک
استاد می آوردند چون یکی از آن پسند بادشاه شد تحقیق بموجب آن نقشه چوبین تیار کردند و من بعد موافق آن نقشه روضه
که در اگر آباد بر کنار دریای چین واقع است و حالابنای محل است چهار دارد بموجب وصیت آن بانو و فاکیش بانواع سنگها
بیش قیمت در صدهفت سال بتصرف پنجاه لکهر و پیه تعمیر ساخت و شاه جهان بادشاه نیز بعد وفات همدین روضه که یکی از
محایات روزگارست در پهلوی بیک مرحوم مدفون گردید بعد فوت بیک صاحبه شاه جهان بادشاه لفظ غم در تار بخش یافته و
بی بدل خان در تار بخش وفات بیک صاحبه این ایات انش فرمود

تباریچ

زین جهان رفت چو ممتاز محل در حبت بخش جو کشاد به تباریچ ملایک گفتند جای ممتاز محل حبت باد
در اندرونی و بیرونی در وازه بامی این روضه عالی آیات قران بخط طو انقوش است و در باب اندرونی روضه طعرا
نویس نام خود و سال اختتام آن مرقوم ساخته الفیقا الحقیقا نانت خان شیرازی سنه هزار و چهل و هشت بهیمی طالبی دوازدهم
سنه جلوس مبارک و بر مرقد بیک صاحبه که از سنگ مرمر است یا حی یا قیوم مرقوم است و پائین تقوید طرف جنوب این چند کلمه انقوش
مرقد منوره از چند بانو بیک محاط به ممتاز محل قوفیت فی سنه و شاه جهان بادشاه نیز در صفت این مکان بهشت نشان ایات
انشانموده خدی از آن این است

ایات

زهی مرقد پاک بقیس عیب	که بانوی آفاق را گشته تهنید	منور مقامی چو باغ بهشت	معطر فردوس غبر شربت
بصحنش ز خال منبر خوبر	بجارب و مژگان درش قوه	جوانم نگار است دیوار و در	سپواتاره و نوجواب کسر
عمارت گرا این مقدس جناب	در حشر شیه فیض آورده اب	برین بقعه پاک والا مقام	ترشح کنان ابر رحمت دمام
اگر حرم آرد برین در پناه	شود او چو غفور پاک از کنه	اگر عاصی آرد برین روضه	کنند نامه خویش را شست و بشو
زرق بنطاره این مزار	شود چشم خورشید و سحر بار	نمود این عمارت نبار و زکار	که ظلم شود و قدرت کرد کار

۱۱
مات نایب محمد
قند باری بیگم

صید رفیع مطهر حسین مرزا صوفی است و مطهر حسین مرزا خلف سلطان حسین مرزا ابن بهرام بن شاه اسمعیل است چون ولایت قندیار را محمد خان قلاتی در سنه سی و دوم جلوس اکبری حسب الحکم آنحضرت حواله شاه طهماسب نمود شاه سلطان حسین مرزا برادر زاده خود بخشید بعد وفات سلطان حسین مرزا از چهار پسران ماندند مطهر حسین مرزا و رستم مرزا و ابوسعید مرزا و سحر مرزا سی و امی مطهر حسین مرزا سه برادران یکی بعد دیگر در سال سی و هشتم جلوس اکبر شاه به بند آمدند و از اکبر شاه ملازمت حاصل نموده بخدمت عمده سرفروزی یا قندیاران مطهر حسین مرزا نیز مهربانی های بادشاه بپسندت برادران دیده قلعه قندیار را بشاه بیکجان که بکومت ان اطراف نامزد شده بود تفویض نموده وارد بند گردید و منصب بنظر ارس و جاگیر سبیل افتخار اندوز گردید و در عهد جاگیر بادشاه در ماه رجب سنه نهار دوازده هجری اول و لاج بیکم مذکور باشان زاده مرزا خورم یعنی شاه جهان باد بوقوع آمد و قند باری بیگم مخاطب گردید و باغی که در اکبر آباد به باغ قندیار کی شهرت دارد تعمیر کرده اوست و در وسط باغ است شاید که مدفن ان عقیقه باشد قبرش اندر تخته خانه است حالا آن مکان بعلت

بر اصرار پور دارد و مکانی خوب است
شیخ بدیع الدین سهارن پوری

از مریدان شیخ احمد سرسندی است در سنه اثنی و اربعین و الف ازین دار بر ملال انتقال نمود و در صبح مسجی خود مدفون گردید تاریخ رحلتش ازین مصرعه استخر ارج می یابد بشرط آنکه حرف ذال که در کلمه گذشت واقع است از اسب لفظ خوانند

۱۰۴۲ شیخ فرار او به نور غفور باد | دل های زار ایران در غم غرق آباد | تاریخ رحلتش چیزی باقی نماند | قطب جهان گذشت عالم حجاب

عمارت خاص محل شاه جهان بادشاه

این عمارت در دلی کهنه قریب گلال باری در عهد شاه جهان بادشاه در سنه نهار و چهل و دو هجری بنایافته بود حال اار و با بنده ام دارد مگر این کتبه بر دروازه آن مکان تا امر فراموشی است

کتبه تاریخ

۱۰۴۲ بدو شاه جهان صاحب جهان ثانی | که در جهان از چهار پور و سپهر خا | بنایا و همین زمانه خاص محل | درین زمین بکر منبت زینجاد باب
بختیبه باد زیر سپهر تو ظلمون | همی ضمیرش فی صلاح صواب | اگر ز حال بنامش شود سوال ترا | حساب کن گیسوی محل خاص باب

حضرت شیخ سیر میری

مرشد جهانگیر بادشاه است و در سنه نهار و چهل و دو هجری فوت کرده و در میری مدفون گردیده این تاریخ بطور تعمیر در باب نشانی تاریخ بنجینه

۱۰۴۲ در زمانم بلا شک و شبهه | شیخ سیر است عارف بالهدی | خارقین سحر آفتاب عیان | شاید حال اوست پیر جوان
از مریدان او جهانگیر است | که شنش شاه بند و کشمیر است | مرید و فاضل میری بهر دوان | که بهند است قصه جو خیان
سال نقاش بکود و پلا | که خطاش ز شیخ سیر حسد | که خطاش ز شیخ سیر حسد | که خطاش ز شیخ سیر حسد

تاریخ آوردن مهری از آب فرات بکعبه

چون در سال یک هزار و چهل و دو هجری شاه صفی بادشاه ایران مهر از آب فرات بکعبه آورد و در سرخه این تاریخ یافته

مات یازدهم

۲۴۱

۱۰۳۲

شاه فرخنده خورشید و شاهی یافت توین که از و بهجت آب در	انکه خاک قدش زنت افسرد این اشک و نه از قاتل غمزد	انده و گدازد از شرف حب علی ختم از قیصر و خاقان و سکندر آمد سال تبارخ چوپر سیوم بنیاد گفتند آب ما از بدس گوشت آمد
تاریخ		
کشتن اسی شاهزاده محمد داراشکوه داراشکوه پسر بزرگ شاهیان بادشاه بود و لا دیش تبارخ لبست و هم ماه صفر سنه یک هزار و لبست و چهار سحره از بلخ ممتاز محل دختر اصف جاه وزیر بود و قور آمده و ابو طالب کلیم این مصرعه و تاریخ و لا دیش یافته و لبست سالکی تبارخ و دیکم ماه شعبان سنه هزار و چهل و سه عقد مناحت او با دختر سلطان بر ویز که نادره نام داشت منعقد گشته چنانچه مرزا اطهاسپ قلی ترک حبیب طبعی او نوزده بیت و تاریخ گفته در انشای آن نهایت ضعت بلکه اعجاز بکار برده که در مصرعه آن تاریخ است و اگر حروف منقول یا غیر منقوله بیت را علیحدگی بنده همان تاریخ شود چنانچه از یک بیت چهار مرتبه تاریخ صفا می آید و علاوه آن از رسم تو شیخ یک بیت دیگر بر آید یعنی از گرفتن سحره های اول مصفا و از سحره های مصرعه کافیه مصرعه ثانی حاصل شود که بدستور اصل بکار و چون تاریخ بر آید و ان تو شیخ و میشی که از تو شیخ حاصل آید بیت بیت که تو شیخ حاصل آید		
بصندترین بلور محمل شاه رنم دیدم قران مهر با ماه		
سجده که شد و گدازد ز سبیل سلطان درین دولت که یار جان و ابا و جواد زبانی شاهی که گویند با و نام با شتر یقین و انم که قصه کند حل چه مشک بود و در سایه شاه جهان سبزه او و جود جاه او با و صفای حکم اقصیت مراد و مقصد با و ج شهاب الدین و الله محبت من که دارد و دام بند و گداو شهبی که نماز لطف می کند چو شایان همیشه فرما اقبال و با فرد یا اینین بود هر مصرعه تاریخ بن منقوله میرتی	روانج التیام از فزون و صلا با و خیرین شد و لم چون کل لطف عاود همین عهد را باز و بسیار در اسلام مدح جود او دارد و لا شکر کمالی سالان ریتن شاد و می و عدل و عین اما لوامی زلم و ساز و دل پر زده را نهیست همه بر همه احسان بود پیش کف نای و سنگ و کبریا کیال سبج آید چو یار ببطار از زنی دران همیشه حاسد احوال و جی و سرگردان و گزنی قطع ایش است تو شیخ بنی کسی که زین شوی تو آید گفت	قبول یکدیگی یارین چنین دار کان و لیل و موبد و انا بنده دانش و در از قید نوال وی به چشم صف قوین فرزند او و چند نایف دران اصل انخار رسد کامل کشته و دل بکشد مرید کلک با و سزا و این زندان رواج علی باقی با و زین جشن بکونان ابد با جود او و همدم تمام اهل و ترا لایق با بود عالم امل را جود و سنان بی طوی و مبارک دمی تنه زده را سیدما که از رحمت قبول پیغمبر را
و ملک الشعر اطالب کلیم تاریخ این جشن ختم چنین یافت		
تاریخ از اطالب کلیم ازین کشتن و افرسرد هر عید شد بر سر پادشاه سال از گوشت فشانی دست گرم اگر گشت چون آبله یا مال		

نویس کوه زر گرفته است اوج و دود و اختر اوج شانه شاهی	مرصع توان کرد تیغ خیال برج شرف کرده اند اتصال خرد به تاریخ این عقد گفت	لمح این چنان طرف این چنین را سرش زبیر و شتری قرآن کرده سعیدین کج حلال	که دیگریش اندر سوال سعادت گرفت است اوج کمال
---	--	---	--

که خدای شاهزاده محمد شجاع

سیردومی شاهجهان بپادشاه است بخت روز بعد از خدای شاهزاده داراشکوه عقد ازدواج او با دختر زارستم صفوی
اتفاق یافت و تاریخ آن جشن فرخنده ازین قطعه ابوطالب کلیم مستفاد میشود اما یکصد و از روی حساب بحدکم است

تاریخ

اول از گلشن امید کل عیش بخت جشن فرخنده والا که عالم بقدر	روز کار طرب و عشرت جادید عالم افروز تر از کوه عید آمد به تاریخ قرآن کرد رقم کلیم	پیش از آنکه کم ز نور و طین عید سیر کرده ماه فلک بادشسته همه بقیس سیر نزل چشمه آمد	بخت هم به بلوی کل امید آمد از پی ساز طرب کو کتب امید آمد
---	--	---	---

و ششم عبدالمجید شاهنامه نویس می نگار که این هر دو جشن که خدای در سنه هزار و چهل و دو هجری سرانجام یافته و همدین سال
حرب الحاکم شاهجهان با شاه صفی و شش تنه در خط بنارس خاک برابر کرده شد

تولد سلیمان شکوه

تاریخ بخت و ششم رمضان سال هزار و چهل و چهار در خانه محمد داراشکوه از بطن دختر سلطان پرویز فرزندی بوجود آمد به سلیمان
مرسوم گردید که بیکار یکبار تاریخ ولادت نیز از آن نام استخراج میگردد

نواب جهانبخت خان

از امرای کبار و خواص نامدار بود اصل نامش زمانه بیگ در عصر جهانگیر با شاه خدمت صاحب صوبی کابل داشت و بکنت
و کثرت سپاه و فرادانسی اسباب شوکت و جاه از سایر امرایان داشت و فقه در افتاد و او با نورجهان بیگ و قید کردن با شاه را
و بدست آوردن نواب آصف خان اصفهانی را و مقابل او با امرای جهانگیر و جهانگیر نامه و اقبال نامه جهانگیری مفصل مسطور است
این واقعه در سنه یک هزار و سی و پنج هجری بوقوع آمده بعد وفات جهانگیر در سال دوم از جلوس صاحبقرانی مطابق نیز روی نیست
هجری سیوم ماه و جب بصاحب صوبی دلی سر بلندی حاصل کرد و در سنه یک هزار و چهل و چهار وفات یافت از عبارت تاریخ مرد تاریخ و وفات
او بر می آید بولت راجحان معلوم میشود که این تاریخ کسی گفته که از نواب مذکور از روی خاطر داشت در اصل به عمر و تاریخ مرد تاریخ
و متحرران تاریخ و نقش رازمانه آرام گرفت یافته اما یکصد و زیاده میشود و مولانا می عبد الشکر زری تاریخ و وفات او چنین سبک تحریر کشیده

تاریخ

نور ملک جهان خان بهابلقب چون بقضای الله قافلہ محراب	انگیزه چو او یک خلف مودرتی تراود رضت ز دنیا بخت رویی تراود	انچه بدین تیغ کرد در اقلیم هند سال وفاتش خود و شش برده عا	بیج قوی چرخ راست بکوش تراود گفت بجای بدختران زنده باد
--	---	--	--

و خانزادان نام پسر جهانبخت خان است که با اسم لهر اسپ مرسوم بود و بعد فوت پدرا و نیز بختاب جهانبخت خان سرور از روی یافته
در زمان صاحبقران ثانی بهیوه داری کابل سرور از روی داشته تخلص و انانی است در سنه هزار و چهل و شش فوت کرد و ده

تخت طاوسی

این تخت مرصع بهیچ تخت طاوسی بود سقف آن تخت را از درون همیشه منیا کار و نخوت مرصع و از بیرون بلبل و یا قوت و چتران مرصع تحرق ساخته بر مردین اساطین دوازده گانه برافراخته و بالای آن دو سیکه طاووس شکل بر او هر دو در میان هر دو طاووس درختی مرصع بلبل و الماس و زمرد و مروارید تعبیه نموده و برای عروج سه پایه مردمان مرصع بجوهر آبدار تزیین داده و این تخت بصرف زیاده از یک کرور در پرتیب یافته و در عرصه هفت سال صورت اتمام پذیرفته و از جوهر آبی که در آن تخت نصب کرده بودند لعلی بود در وسط آن بقیمت یک لکهر روپیه که شاه عباس صفوی مصوب بنیل یک برسم ارغوانی بجایانگیر بادشاه فرستاده بود و او در جلدی فتح دکن به پسر خود شاه جهان بخشیده و این لعل دوازده مثقال وزن داشت و از آن خاص مرز الف یک بود و مرز اندک در خط منحنی بر آن لعل این عدلت گنجانیده بود الف یک این مرز اشباح سحر بهادر بن امیر تیمور کورگان و چون بهر روز کار بسلسله صفویه منتقل گشت بفرموده شاه عباس بخط تعلیق بر آن گنجه بود و بنده شاه ولایت عباس چون بجایانگیر بادشاه رسید نام خود را با سامی نام پدر بر آن نگاشتند و الحال با ستم شاه جهان فرین گشته بر آن تخت تعبیه شد شعری پایه تخت اشعار آیدار در تعریف این سیر بی نظیر بر داخته و مورخان روزگار برخی از آن اشعار و تاریخ بانها ایراد ساخته و ما مرصع بهیچ آن نامی این مشنوی حاشی قمر جان که که ختمش تاریخ است بنمای این درون تخت گنجه نموده بودند *

تاریخ

زهر شیر را بگذاخت اول	فلک روزیکه میکردش مکمل	که شد سامان بتایید اسلیه	زهی فخرده تخت بادشاهی
وجود بحر و کان را حکمت این بود	جزین تخت از زر و گوهر مقصود	بنیا کاریش بنمای افلاک	بجای کار و مروت شد پاک
که افسوسه خاتم ندیده	برای پایه اش عمری کشیده	لب تعل تبان را دل بحیثیت	زیا قوتش که در قید بهانیت
دیده خورشید و منار و نمایش	رساند گر فلک خود را بپایش	که شد از گنج خالی کیسه خاک	بخشش عالم از زرشه چنان پاک
پناه عرش و کرسی سایه او	خراج بحر و کان پیرایه او	ز گردن پایه بر تخت افسند و	سرا وازی که بر بر پایه اش سود
فروزان چون چراغ از طوبی بنا	در اطرافش بود گلهامی مینا	خراج عالمی هر دانه آن	را الواعه جوهر گشته الوان
تواند صد فلک را داد اختر	شب تا روز فروغ فعل گوهر	نکین خویش هم بر پایه اش بست	چو میکرد از فرازش کوتاهی دست
خراج عالمی را جمع یک تخت	کنده شاه جهان بخش و جوانخت	از آن شد پایه قدرش فلک بنا	و دد شاه جهان را بر سر برای
بود بر تخت جاشاه جهان را	اثر باقی است تا کون و مکان را	تواند قدرش تختی چنین خست	خداوندی که عرش کسی خرا
گلشت و رنگ شاهنشاه عادل	چو مار بخش زبان پر سیه از دل	خراج هفت کشور زیر پایش	بود تختی چنین هر روز جایش

۱۰۴۴

و قتی که صاحبقران نامی از سفر اول کشمیر معاودت نمود و در قریب مستقر الحفاقت اکبر آباد رسید ساعت دوازده عصر و جلوس بر تخت موصوف با اختیار خورشید نشان روز جمعه بیستم شوال سنه هزار و چهل و چهار هجری مقرر شد و تا رسیدن ساعت دوازده یکی شهر متوقف نمودند و غده شوال این سال که مطابق روز چهارشنبه یازدهم مارچ ماه انگریزی قدیمی و بستی یکم جدید سال یک هزار و شصت و سی و پنج عیسوی بود نیز از عظم دین شهکده برج محل خراسید و معالقه عید و نوروز سرور شاه جهان با برادریا ساخت بعد از آن بادشاه بتاریخ مقرر و اهل شهر شدند و بر آن تخت مرصع جلوس فرمودند و تا نه روز جشن عالی انعقاد یافت و چون قرب جان ایام یعنی در ماه صیام سلیمان شکوه پسر شاهزاده محمد و دارالشکوه متولد شده بود چنانچه ملک الشرا الوطای

کلمه و نسبت اربع یعنی اول طلوع نوروز و دوم وقوع عید فطر و سوم شیعیان و چهارم باده شاه و اربعه و چهارم
تولد یافتن سلیمان شکوه این قصیده نظم کرده بیایید بر اعلیٰ عروض داشته

قصیده و تمثیل اربع

خجسته مقدم نوروز و عید فطر	فشانده اند چه گاهای عیش و سرور	بچشم مردم دلالت خلافت عید دوست	غبار مویشت جهان جان حلال
شرف پذیر نوروز و جشن عید	که باده شاه نشین تخت استقلال	بوصف تخت مصعب گرفتار خشم	خدا نصیب کند عمر خضر و طول اقبال
بزرگسلطان با قوت و دست نشان	برو ما گرفت است تانم و حال	توان آتش با قوت آن چراغ آلود	که ز بار رسد آتش زان و ال
قتادیر تو با قوت و عمل بر لایزال	چنانچه حکم احسان فدا بکمال	به اندازد دیگر بر اینچه خواست	ریشان شوکت و فزونی که جاده

قصیده درجه قبول یافته و کلمه سبزه ان غنایت خسروی سنجیده شد مبلغ پنجاه و دو بالنسبه روپیه که همسنگ بر آید با دو
العام شده و شاعر دیگر در تاریخ انعام آن سربیر خلافت سر سربیر پهلوان صاحب جفرانی با یافته گویند که سختی
بدان قیمت و زیبایی در هیچ زمانی و عصری کسی ندیده است

بیت

نیمش پنجم در نیاید بدید
هر چند نظاره کرد احوال
و این سر خلافت در دوران تیموریه تا زمان که باده شاه ماند و قتیله باده شاه فتح هندوستان نمودن را از میر عیاض ساخته بود

قصیده و تمثیل اربع

که باده شاه بدشتی کی از میدان او بود در عید و بهشت سال در لاهور سینه کبیر از چهل و پنج بنده هفتم ربع الاول فوت کرد
در آن بلده مد فون کردیده تا بخشن از عز الواصلین نوشته شد

نارنج

عارفی راه حق بصیرت و یقین	شیخ میر آفتاب کشور دین	قادر بود آن خدا آگاه	از میدان ادب باده شاه
خواجہ ملا و احمد سنام	بریک از دولتش رسیده بکام	در نیمه عمر خود شاد بایست	بنیال زن و غم نرسد زند
از ربع نخست هفتم بود	در دل هفتده حلقش فرمود	عمر بهشت و بهشت سالش بود	کاز زمان کرد سومی خلعت صعود
سال نقلش ملک با و ج فلک	ز در قم میر جنتی نه شک	گنبد مرقدش بلاهور است	همچو برج رخ چادری سورا

۱۰۴۵

مسجد اجمیه

این مسجد عالی را استاد بجهان باده شاه در اجمیه عقب روضه خواجہ حسین الدین حشمتی لعل چهل هزار
روپیه تعمیر ساخته و در سینه کبیر از چهل و هفت اختتام یافت و در تاریخ اتما سن بی بدل خان طالب کلمه قصیده
گفته از اسما بجهان این چند بیت است با تاریخ

نارنج

داد بزم حور و جبر افیس حرم	سر لوت سکان لیس و خطا	زمین صفت جنت بر جای بخت و جود	میتوان صد گل است از گلستان
مسجد کان کعبه نیست تا بخیر بود	کعبه حاجات دنیا مسجد شایع بود	چشم	

بسته خان

مات باز دهم

۲۲۵

در زمان شاه جهان با هم شاه ماتم بود که با بود و بعد از آن در شهر و پیش و بهشت هجری فوت شد
و در این سال خان زمان سهاور در دولت آباد در گذشت

نواب فضل خان غلامی

اصل نامش ملا شکر الله است در عهد بهانگیری از شیراز آمده در دکن با خان خانان عبدالرحیم خان مرا
گزیده و معرفت ایشان از درگاه جهانگیر منسوب یافته و در سنه دوم شاه جهان بخدمت وزارت کل از
نظیر ارات خان برادر آصف خان جعفر بیگ سردار گزیده چنانچه تاریخ آن + شد ظالمون وزیر اسکندر +
یافته اند و در سنه یازدهم منصب بهشت هزاره و چهار هزار سوار بلند مرتبه گشته و در سنه دوازدهم تباریخ دوازدهم
رمضان سنه نیراج و پیش و بهشت هجری بعارضه جسمانی در لاهور در گذشت عزیزی تاریخ ارشادش ازین عصر
بر آورده و ع زحوبه برده کوبه نیکو است + و نیز غلامی از دهر رفت + یافته اند و غلامی مخلص او بود

۱۰۴۸

بافر خان

از امرای صاحب بهمت و سها بود و در خدمت حضرت فرودس اشبانی درجه تصرف داشت بصفت شعرا
مالوس مالوف بود و نظم شعرا شغوف در سنه هزار و پنجاه و اربع عالم فانی نمود

۱۰۵۰

غیرت خان

برادر زاده عبداللہ خان فیروز جنگ است نام پدرین سردار خان بود در سنه یک هزار و پنجاه هجری در زمان
شاه جهان با شاه فوت کرده و عزیزی در تاریخ قولش این بهیت خوب یافت

۱۰۵۰

۱۲۱۱
لفظ تاریخ از میان غرضان
۲۲۶۱
بانی اکثر اورد را بجد بگردن شمار
سید محمد القادر سخاری اکبر آبادی

در سنه یک هزار و پنجاه فوت شده و تاریخ وفات او از مخبر الاولیاء صلیین نوشته شد

تاریخ

آنکه او را ندیده ام نه است	بود هم نام شاه جلیاست	ذات او زینت توکل بود	بر ریاض قضا عیش گل بود
عارف ذات ایندی بود	کو هر بحر سیرت بود	ذلت او بود با کمال و وقار	فتح فین و طبع انوار
سال نقلش که بزرگو سفت	عقل شهاب ز عرش اقدیر	تاریخ بزرگو سفت	تاریخ بزرگو سفت

۱۰۵۰

در نزدیکی درگاه سید کبر فرب موضع سلطان رنج در بلده اکبر آباد ترسیده است که آن مدفن زنی بود که در سنه هزار
و پنجاه هجری فوت کرده و این تاریخ بران ترتیب منقوس است

تاریخ

چو عفت زمان بانوی روزگار	بصفت زهنگی کرد طی	شب جمعه و بهشت از حجب	بفرودس علی چو شد جای و
خود بر سیل و فتنش گفت	بهشت برین بادا و سی	تاریخ بزرگو سفت	تاریخ بزرگو سفت

۱۰۵۰

شیخ عبدالحق محدث دہلوی

کیے از ادبیای کبار میز بود در ماه محرم سنہ ۱۲۵۴ در سنہ یکزار و پنجاه و دو در گذشت
مقبور او در دہلی بر کنار حوض شمس واقع است عبارت چند کہ از ان باطل احوال سن معلوم توان کرد اندرون برج آن
مکان از حروف چون مر قوم است و آن عبارت اینست بسم اللہ الرحمن الرحیم مجمل از احوال کہ است موال
مقتدای وقت مباحث الفاو ابوالمجد عبدالحق رحمۃ اللہ در حمتہ ہ سینہ انکہ از مبادی شعور بطاعت حق و طلب
علم کربستہ نزدیک یاد آن بنوع اکثر علوم دنیہ تحصیل کرد در سن بسبت و دوسالگی از ہنہ آن فارغ شد و کلام
محمد از برگرفته ہر سنہ شست و ہند و عفو ان جوانی جاذبہ الہیہ در رسید یکبار دل از یار و دیار برگشتہ
متوجہ حرمین محترمین گشت بہت مدیدیان مقامات شریفہ اقامت و زیدہ با قطاب زنان و اولیای
کبار صحتہا داشتہ بود و در جمیع ارشاد طالبان اختصاص یافت و علاوہ آن تکمیل فن حدیث نمود و بہت
فروان بہ وطن مالوف مراجعت فرمود و مدت پنجاہ و دو سال بحجبت ظاہر و باطن تکمیل یافت فرزند ان و
طالبان بجا آورده و بہتر علوم سہا علم شریف حدیث پرداختہ بہی کہ در دیار محرم احدی از علمائے
مقدمین دستاخرین دست نداده است ممتاز و مستثنی گردیدہ و در فنون علمیہ خاص فن حدیث کتب معتبرہ
تصنیف کرد چنانکہ علمای زمان اختیار بدان ورزیدہ دستور العمل خود دارند و اہل درس و خواص و عوام ہر جا
خریداری می نمایند تصانیف این فیاض والا از صغیر و کبیر لہد جلد و بحسب شمار ابیات بہا تصدیق ہزار رسیدہ است
در محرم ۱۲۵۴ این نور انہم بر تو ظهور بعالم عفری دادہ و در شہادت تمام الہی و کشادہ پیشانی بعالم قدس خرامید تاج
ولادت شیخ اولیا و تارخ وفات بہ فخر العالم بہست فقط و این تاریخ کہ یک عدد از سال فوت کم نشود
از کتاب مخبر الاولیاء صلیین نوشہ شد

تاریخ

فاضل ہند شیخ عبدالحق	حامی شرح دین بک نسق	عالم متقی و عارف بود	بعلم غریبہ واقف بود
شرح مشکوٰۃ از تصانیف	تاری و فارسی ست نامین	عمرا بود یکصد و دو سال	کان زمان شد ازین سر مالار
	سیال نقیض خرم عیان	بحلاق بہشت فرگفت	

شیخ محمد صادق گنگوہی صبا و متخلص

از اہل ہند شیخ عبدالمندوس گنگوہیہ و از خلفاء عم خود شیخ ابوسمید بود صاحب صدق و تقوی

و خردمند استقامت و تکمیل بودہ پیوستہ بہ ترتیب مردان برداختی در سنہ اثنی و خمین دالف در گذشت و از

معتمد تاریخ وفات اوست ع قطب آفاق رخت از عالم غریب
شاہ صغری این شہزادہ صفی مرزا ابن شاہ عباس صلفو

بعد وفات جد بزرگوار خود بجزو سیزدہ سالگی در ایران در ماہ جمادی الاول سنہ یکہزار و سی و ہشت ہجری
فرمانروای شہست پیش ازین نامشش بہرام مرزا بود شاہ صفی لطف گشت شعرائی بلاغت شعار تواریخ
مرغوبہ در سلک نظم انتظام دادند زیادہ از کہیں بالہام غیبی تو از یکدیگر غلط حق و تاریخ یافتند و از حلقہ تواریخ جلوں

مات بار دوم

۲۲۷

این معرعه مولانا شریفی در ویی یافته به کایج به معنی پاپا و رنگ ششای نهاد و در راه صفر سینه کهنه از در پنجاه و دو در گذشت بعد فوت او پسرش شاه عباس ثانی بر تخت سلطنت جلوس نمود و بعضی از دانشوران طبل معیود و مارنج آن یافته اند و در پنجم ربیع الاول سال یک هزار و هفتاد و هفت از افراسیاب شرب دوام در گذشت و بعد از او بیست و سه ساله سلیمان صفوی پادشاه ایران شد و بعد فوتش پسر او شاه حسین صفوی سلطنت ایران رسید و احوا سن را پادشاه نوشته خواهد شد

شیدا

از شیخ زاد های فتح پور سیکری است که در حوالی اکبر آباد واقع است در او آخر عهد جهانگیری و اد ایل جلوس صاحب نامی بعرضه سخفوری درآمد بسیار شیخ طبع و دیباک بود و شعرای پاپی تخت را الطین و سجامی بنیادید همچو مرزا امیر که او را الفعل ششم میگویند گفته است نه تنها من هم میگویم که امر اند مفعول است به خدا فرموده در قرآن که امر اند مفعولا و به همچو طالب است گفته قطعه شب و روز مخدوم با طالبانی جفته و نبوی و رنگ است که قول همسرش یاد نیست که دنیاست مدار و طالب سنگت به رسال و فانش معلوم نیست

جهان آرا بیگم

دختر سومی شاه جهان پادشاه است ولادت او روز چهارشنبه است و یکم ماه صفر سنه هزار و سیست و بیست و هجری موافق روز فروردین ماه الهی و سال هجری از جلوس جهانگیر پادشاه بود و وقوع آمده و سیست و هجتم محرم سنه هزار و پنجاه و چهار هجری القس چراغ در جامه این گرفت و تمامی اندامش مجروح شد پادشاه که حیدران ایام در کن بود از اینجا که او کن عمامه اندک بر او که حکیمه حادق بود و لبواری جهان بر در یای سورت وارد شده بود و طلب داشت حکیمه موصوف حسب حکم پادشاه جهان آرا بیگم بر داخت و در اندک فرصت او را غسل شفا داد و پادشاه بهیوض این حکیمه است سلیسته خوشامش و زمانی از حضور بیگم کنی اگر نیز مرمت فرمود که ایشان بی مزاحمت در ملک بنگا که شیمای تجارت در سیاحت یکا تجاس پر دارند فقط و حاجی محمد خان قدسی در باب سوخته شدن جهان آرا بیگم قصیده گفته پادشاه که زبان و پنجه را رویه سلیا نیت از انجمله بیت این است بیت نام سر زده از شمع چنین بی او بی به پروانه غشوق شمع را سوخته است به روزی بیگم بسیران سیریت میرصدی نظری از بالای بام که بر سر راه بود و بیگم بلند این مطلع خود خوانده مطلع بر قبه بر رخ افغان به روزانیا غشوق به نامگست گل بخت آید با غشوق به بیگم شبنده مسرور شد و پادشاه رویه جمله غایت فرمود و مرزا محمد علی با مختصر مشغولی مختصری در وجه جهان آرا بیگم گفته به توسط غایت خان استان و بیگم فرستاد این بیت بیگم را خوشتر آمد و پادشاه رویه سلیا نیت

بیت انیست

۵

بذات او صفات کردگار است که خود نهان و فیضش آشکار است

و میر غلام علی از او میگوید که در کلیات نعمت خانغالی که مشغولی شان زده بیت و سارنج عمارت زیب النسا بیگم دختر خلد مکان است در آن مشغولی این بیت مذکور نیز نظر آید و نو او را فتاده باشد و جهان آرا بیگم در زمان برادر خود عالمگیر پادشاه تبارنج سوم رمضان سنه هزار و نو و دو هجری در خلوت سرای جاودانی آرمیده و در ضمن روضه نظام الدین

مات یارو هم

۲۴۸

اولیا مدنون کردید و القاب آن مغفوره نواب جنت باب صابنه الهامی مقرر شد و جهان ارا یکم در صحن حیات
مجموعه در تعمیر نموده بر لوح قرار دادین بیت و عبارت بخط نسخ مرقوم است بهو الی القیوم به غیر نیز که بنوشند کسی را
مرا که قبر بوش غریبان همین کلاه بس است به القیوم العالیه جهان آرامید و احوال جنت بخت شاه جهان باد شاه غازی
انار الله برانه سلسله

تاریخ پل سلیمان خان

این پل قریب در بای سرخاب است باین قندار و پشاور و ان رانواب علی مردان خان وزیر شاه جهان باد شاه
در سنه یک هزار و پنجاه و چار هجری تعمیر ساخته و بر لوح سنگی که نزدیک آن پل استاده است این ابیات تاریخ مرقوم است

تاریخ

دور زمان ثانی صاحبزادان جهان	باو شاهی اگر ستر طل و باب جید	خان لیشان علمیر و اشدر خدای	بانی این پل فعال فرخ و بخت جید
سال انجمن چشم از خرد و ادب و جلال	بانی این پل علمیر و اشدر خدای	بانی این پل فعال فرخ و بخت جید	

قلعه جلال آباد

شهر جلال آباد که برکن در بای ملک است برای آبادی آن جلال الدین محمد که بر شاه دوسه صد و هفتاد و شست هجری وقت حجت
از کابل شهنشاه الدین خانی حکم داده بود او در عرصه و سال آباد ساخته بقاصه سه کرده از شهر جلال آباد چار باغ که از باغ
صفاد باغ و فانه گویند موجود است و این باغ را بر باد شاه دوسه صد و چهارده هجری احداث ساخته بود و شاه جهان
باد شاه در سنه هزار و پنجاه و چهار قلعه در جلال آباد تعمیر نموده بود و حالا مسماست اما سنگی که بران تاریخ آن قلعه مرقوم
است در مسجد جلال آباد و تا امروز موجود است تاریخ اینست

تاریخ

بکرم شاه جهان ایتام خان چو نهال	بروی ساحت برین بخت و نال	ز اسافان مان تا اثر بودید	مباد و خوبی این قلعه درج زوال
حساب الیش عقل مجسم	مدار سید گوشت شایخ فال		

تاریخ قلع و برجستان

چون در سنه یک هزار و پنجاه شش هجری شاه جهان باد شاه با جمیع سکه سوار توجه قندار شده بلخ در فتح ساخت و نمودن
والی توران مطلوب شده بکرمیت نصری شیرازی این ابیات در تاریخ بطور تعقیب گفته

تاریخ

شکوه کز عنایات خدا و جهان	گرفت مک توران سوار ملک و تان	باو شاهی غازی علی شهنشاه جهان	اگر کرد و ارجان از شکرمان این
گشت و غیر عالم ثانی حاتم	ازیر او در کرد و کشت و تانی کامیاد	بر روی عزم جهان گیتی شمشیر	اگر دقتا لشکر جهان را صحن از قاف
سال این تاریخ بخت از دل و شوق	گفت باطن نفس ز راه و کیمیا	والی توران ازیر ملک ازیر	بانی خضران تان بکرمیت

و چون نذر محمد خان زرد قبیله املاک را بهما بگذاشته راه خود پیش گرفته بود و چنانچه تاریخ آن مرزا عبدالرزاق مصنف کتاب مجمع
اصناف بر رسم تعقیب خوب گفته

تاریخ

مات یازدهم

۲۳۹

۳۵۸

۹۵۴

۴۱۳۸

۳۵۸

شهر طبع و بخشان نذر محمد خان زرو قبیله و املاک رکن شهنشاهان
یعنی چون از اعداد طبع و بخشان اعداد نذر محمد خان بدل مملکت برود و اعداد زرو قبیله و املاک افزوده شود تا ریج براید و نذر محمد خان
بپس از چند اوقات در سینه آمده و بعد از سلامت چند سال در هندوستان روانه گشته و در اثنای راه در اوجی سنان سلیم جامدی التماسیه شده
فوت کرده

تاریخ حوض عیب درگاه بهار

چون در سینه کبکزار و پنجاه و شش هجری شخصی بنام حبیب سور حوضی و عید کاسه در ملک بهما تقوی درگاه مخدوم الملک شاه
شرف الدین تعمیر ساخت این تاریخ بر دروازه آن ثبت نمود که تا امر در موجود است

تاریخ

بر درگاه جان پناه عدل کین	حبیب بن کار حوض قنبر الدین	و عید و ملاش فرسختی آن	بست و ساخت چون درین دور
نیز و پنجاه و شش سال هجری	که شد تمام با صفی و طغفر	۱۰۵۶	۱۰۵۶

و شاه شرف الدین در سینه بهشتی و دو فوت شده و در بهار دقون گشته اند و در وقتا و سینه بهشتی و دو فوت نموده

جامع مسجد ملیده الله اباد

این مسجد عالی بر کنار دریا حسن متصل قلعه الله اباد واقع است و از الزام شایسته خان ابن نواب صفت جاهد در زمان شاه جهان
باد شاه تعمیر نموده و سینه کبکزار و پنجاه و شش هجری با تمام رسانیده بست و سه ایات با تاریخ اندرون مسجد مذکور قریب گنبد
منقوش است از جمله سه ایات بسبب فوری ایات چو نه کاری معلوم شده بانی است ایست

زهی بنایا یون که در الله اباد	بکلم باد شده دین پناه شد بنیاد	شهی که بی ارانش سریر کلاه	چاو زما در ایام چکا که نژاد
شهی که عالم ابایی علوی غلی	باد و دین و شرافت جواد آرد	شبه جهان که بر زمین گشته جهان	چاق قناب و زان همیشه عدل اباد
غبار محبتش بر زمین عطا	کیسه ناصیه صدق را بنجا آید	رواج یافته دین جهان برین	مکرده خانه دین کس چو باد شده اباد
کس از شرافت و قدرش نایز و دنیا	بسط محبتش صف فلک بود خداد	چوشت بهرینا اندر زمین معمار	ملک عرش بیامدی مبارکباد
بند قدر بنایی که بر کسب دنیا	بر ستانش مهر منیر سر نهاد	بخلق سنگش عینک خدای	زهی صفائی دست بهر نور ستاد
ازین نیاید عالم را باعث دین	خداست راضی در سر خدا گشاد	بشد لطف الهی باین بنیاد	ز صدق صفائیه خان بنیکاد
زهی بنا دینی باعث دین و زهی	بطلعت حق بهر مورد دین و دنیا اباد	ز چار سوی بنا عفو جرم می بارد	زهی شرافت بانی در تیر بنیاد
چو در گنبد این کعبه در چشم فلک	براه حیرت همچون زمین با افتاد	بنه مسجد را اینجا که فیض مسجد شاه	برین بسنگ چو انسان با گنبد اباد
قدم ز سر پی اتمام ساختی غنی	چو تمام بنام من اتفاق افتاد	بنور دین اندیشه و آتش من	شبه چو که کن از دست کشته فولاد
بگفت مالت تاریخ سال تعمیر	بر ستانش مهر منیر سر نهاد	نذر و پنجاه و شش رفته بود از حیرت	که دست با کشید از عمارت شاد

با تمام فرید روی خلیل الله موسوی با تمام رسید فقط اگر اعداد استان و مهر منیر که در تاریخ برمی آید اما یکد زباده پوشیده مبارک که
مرد ایل عمارت کبکزاری ایام دینی سینه کبکزار و شصت صد عیسوی که ایل کیث صاحب این مسجد را تعمیر ساخت مکان بود
و شش خود فرموده بود و بعد از ده سال در سینه کبکزار و شصت صد و یازده عیسوی بار یک کبکزاری اگر زیر مصوت اصلی مبدل ساخته شده

و با ما فرموده است و مسلمانان بجز خود قدیم برودند و این مکان مجتمع میشوند و نماز میکنند

حاجی محمد جان قدسی شهدی

از شاه جهان بادشاه بخلاب ملک الشعرائی که همین پایه صاحب سخنان است سرفرازی یافته شیخ عبدالمجید صاحب شاه جهان نامه در وقایع جشن نوروز سال هزار و پست و پنج نگارده که در پنجشنبه دوازدهم شوال سال مکه و سر بر آری آسمان چهارم بر تو انعام بر ساحت حمل انداخت نشانزد هم ماه مسطور حاجی محمد جان قدسی در جلوه وی قصیده که بحد بادشاه محله ساخته بود به زبان سنجیده شد و مبلغ وزن را که هزار و پانصد و پیه شده بود با و محنت گردید و در واسطه شهر ربيع الاول سنه تسع و اربعین و الف بعون صله شعر صدر عنایت شد و در جشن شفا یافتن جهان آرا بیکم آتش در ایل شوال سال هزار و پنجاه و چهار هجری بنایت خلعت و در هزار و پیه قنق برگرفت قنای قدسی قصیده در مدح عبدالمدخان که از اولاد حضرت خواجه بود و منصب هفت هزار داشت گفته بحضورش برد و در مجلس ستاده خواند چون فارغ شد عبدالمدخان بر خاست و هر دو دستش گرفته بر سینه خود نشانید و خود با پیرین سفید که در برداشت بر بالکی سوار شده بیرون رفت و خیمه را با خزان و جمیع کارخانجات و خیمه در دو صلبه بخشید بعد از چندی قدسی قصیده در تمجید تراران در مدح صاحبقران ثانی گفته بعرض رسانید بادشاه خیر بخشش عبدالمدخان شنیده بود و فرمود حاجی صله که عبدالمدخان بتو داده است بکس نشود و ادبش فاسام جوایم قیمتی طلبیده شسته فرمود تا بهفت بار در آتش آران پیر کنند و تذکره عزات الخیال مرقوم است که قدسی در سال یک هزار و پنجاه و پنج فوت شده و ملک الشعر ابو طالب کلیم در مرثیه او مرثیه بنویسده گفته و این مصرعه تاریخ یافته مصرعه دوزان لبس قدسی چمنم زندان شد

شیخ کبیر عیسیٰ بالایی

۱۰۵۵

ابن شیخ قاسم قادری است و فرزند شیخ قاسم در چندال گفته است و در وضع شیخ کبیر در قنوج بر کنار در باکالی نے و آن عمارت عالی از سنگهای رنگارنگ تعمیر است و اندرون آن در وضع چهار تربت اندیکه از آن تربت فرزند است که شاه فادر نام داشت و پیش از فوت پدر در سنه یک هزار و پنجاه و دو رحلت نموده و در تربت دیگر برادر زادگان شیخ کبیر است و شیخ کبیر در دوشنبه دوازدهم ماه رمضان سنه یک هزار و پنجاه و چهار هجری انتقال نموده و یکی از پسران او که شیخ مهدی نام داشت در سنه یک هزار و پنجاه و هفت بر مرقد او این گنبد عالی تعمیر ساخته بر پیشانی دروازه گنبد مذکور این عبارت و ابیات مرقوم است

در خانه اول

این گنبد عالی در زمان لوتو نواب علی القاب بهادر خان ابن دریا خان منان غوری خیل داود ذری عمارت پذیرفت

در خانه دوم

این گنبد در سنه هزار و پنجاه و هفت هجری در عهد سلطنت ابوالمظفر شهاب الدین محمد صدوقان پادشاه جهان بادشاه غازی خلدی ملک و شاه تعمیر شد

در خانه سیوم

تاریخ وفات حضرت شیخ کبیر بالایی پیرین حضرت شیخ قاسم قادری

شد هجری سال هزار و پنجاه و پنج	دوشنبه دوازدهم ماه رمضان	که بر کمال قطب زمانه شیخ کبیر	عبدالمجید عمل بحر کوش و عرفان
گفت دعای حق را اجابت بیک	روانه کرد روان را بر وضه بیرون		

در خانه چهارم

۱۰۵۴

مات یازدهم

۲۵۱

روضه فیض بخش شیخ کبیر	در حقیقت بود بهشت برین	یافت توفیق زین عمارت خور	شیخ مهدی سپهر صدق دلقین
بهشت و لفظ لغز تار بخش	بیکان الفه و سبعة و سین		

۱۰۵۷

در خانه پنجم

تاریخ وفات شیخ قادر شاه بن شیخ کبیر

۱۰۵۸

شیخ قادر جو گرفت از عالم	گرچه کردند جمله اهل الله	سال تاریخ از خرد بستم	گفت بفرزات قادر شاه
متصل این روضه گنبدی دیگر است که اندرون آن مرقد شیخ مهدی ابن بالا پیر است که شصت و نه هزار و شصت و هشت هجری فوت کرده تاریخ و تاریخ می که شیخ مهدی در حین حیات خود را حااطه مذکور عمارت کرده بود در مقام خود در نوم خوابیده			

حکیم رکعت کاشی

۱۰۵۹

سیع تخلص از مجلسیان شاه عباس ماضی بود تقریبی از شاه رنجیده ترجیع بندی گفته که مطلع اشعش غایت که رنگ یک محکم باسن کران باشد سرش به شام بیرون میروم چون آفتاب از کشورش به از ایران بهند بستان آمده ملازم اگر شاه شد و در زمان شاه جهان بادشاه بهارج دولت معوضه از حجه مقربان گشت آخر باطلات بیت الدفایض شده باریک رفت و باقی عمر جانجا لبر کرده در سنه هشت و یک سیع و خستین و الف در گذشت تاریخش برین مصر عر فته اند رع رفت بسو فلک یا مسیح دوم	مولوی محمد القدوس ولد رشید		
--	----------------------------	--	--

تاریخ یازدهم ربیع الاول چوبه شنبه که هزار و پنجاه و هفت هجری از جهان فانی رحلت نمود و تاریخ وفات او نیست

تاریخ

۱۰۶۰

در ربیع الاول و حاج غفرته	چوبه شنبه در روضه دار انوار	سال تاریخ و فاته گشتن از عالم	اوله و بدو در روضه حاجی پیران نهار
سید جمال بحاری			

کمال اعتقاد علوم ظاهری و فنون رسمی اگر استه بود و چون شاه جهان با ایشان اخلاص و عقاید تمام شسته نمی خواست
که یک لحظه از نظر او دور باشد بنابراین تاریخ هشت ماه شعبان سنه هزار و پنجاه و دو و کمال مبالغه عمده صدارت کل حاکم محروسه
و منصب شش هزار و سیصد و سیصد احمد کبیر است و خلف سید محمد بخاری و تاریخ ولادت سید محمد بخاری که خود گفته
این مصرع است ع من دوست و امان آل رسول به سید جمال بخاری تخلص خود درضا فرموده اکثر به نظم اشعاری بر خست
در سنه یک هزار و سه ولادت یافته و تاریخ آن به دارت از تولد است سال وفات بهوجب نوشته مرات جهان ناکم هزار و پنجاه
و هفت است از عبارت به جانشین چید اگر که استخراج می باید به فرزندان و هشت یک سید جعفر دوم سید علی مخاطب
بر فرزند خان سیوم سید محمد شمس حمد کبیر جو ارشاه محمد خجالی به یکی مثل فنون است سید جمال بخاری در روزانه و شصت و نه نو آورده اند

شیخ ناصر القبر آبادی

یکی از اولیا دقت خود بود که سنه یک هزار و پنجاه و هفت هجری در کبیر باد فوت کرده تاریخ وفات او حال و ازین چند بیت که از شعر او منقذ شده دریا گردد

ابیات بابا شیخ

شیخ ناصر که عارف حق بود	کاشف راز و واقف حق بود	خاک را از نظر طلا می کرد	آب را شیر با صفا می کرد
داد سجده کفشش گردید	عقد با قوت و عمل مردار بد	ابر را بر کجا که سیف نمود	بارش انجاماعت دال نمود

ناتق نوجوان که بچه نژاد	شیخ زو شیر را بر دم داد	کودکی مرده را به نیم گاه	زنده کرد آن دلخیز اگاه
شیخ با آن کمال و بهت وجود	در لباس سپاسان می بود	حامی بادشاه شاه جهان	بود پیوسته آن دوزخ زمان
شیخ را راه بود بی اگر اه	در هر گاه خاص شاهنشاه	از حمادی سخت سبز دم	بود کان قطب پیر خنم
سال نقش خرد باهل زمان	گفت افسوس زینت جهان	روضه با کبیر آباد است	منزل فیض و جا از ساد است

۱۰۵۴

حضرت ولی محمد نانی

۱۰۵۴

تاریخ بست و پنجم شوال سنه یک هزار و پنجاه و هفت هجری فوت کرده

تاریخ از محمد الواصلین

آنکه او مرشد خواص عوام	بست او را دلی محمد نام	آنچنان مست میشدی در حال	که نهی از جنوب و شمال
کشف او بر زبانت از حسی	خافش فائق است از قسیر	جمع بست پنجم شوال	نقل کرد از جهان خزن لال
	سال تاریخ نقل حجت او	منظر الحق دلی غلظت کم	۱۰۵۴

۱۰۵۴

احوال دلی قدیم و بنیاد شهر شاه جهان آباد

در شهر هفت اعلی که امین محمد راری در سنه یک هزار و یک هجری تصنیف نموده مرقوم است که در تواریخ اهل هند آمده که شهر دلی از عصر
 نهایت آبادانی داشته و بعد از آن نوع خراب شد که مسکن خوش و ذباب گردید تا آنکه در سنه صد و چهار هجری باز آبادانی گشت
 و قریب سه صد سال هندوان در آن مکان کامجو و کامران بوده اند و در پانصد و هشتاد و هشت برهت سلطان قطب الدین
 ایک غلام سلطان معز الدین سام که او را سلطان شهاب الدین نیز خوانده اند فتح شد و از آن زمان تا حال هندوان دیگر
 بر آن مکان مسکن نگشته اند و همیشه در تصرف سلاطین اسلام بوده و دلی قدیم که در زمان سابق آباد داشته احوال خراب است
 و از عمارت که باقی مانده مسجدیست که هزار سنون در آنجا بکار رفته و در بیرون مسجد مناره است در کمال بلندی که بکس قدرت بالا فتن
 آن نیست و در این مناره را که پیچیده اند بر ستاد قدم گفته اند و ارتفاعش را صد و سی و سه اماد دلی نو بر یک فرسخ شهر قدیم
 بر کنار آب جن و در سال شصت و هشتاد و هشت هجری با تمام سلطان جلال الدین خلجی بنا شده و این شهر در غایت کیفیت
 و لطافت هو است و درین شهر چندین باتعات جنت نشان و عمارات و لذتیر است که خامه دوزبان از تحریر آن بقیصیر قابل
 است از آنچه مضجعت استیا بهایون بادشاه است که عمارت بدان لطافت درین عصر زمان شصت و هشتاد و هشت هجری است
 موسوم بشکارگاه سلطان فیروز شاه و در میان عمارت عمود بر آمده است که قریب سی و سه ارتفاع و سه درع سطبری دارد
 از روی قیاس چنان فهم میشود که یک گشت سنگ است و این عمارت سه مرتبه است مادام که پنج این عمود بر زمین رسیده باشد و سی و سه
 دیگر بجا ک خوشت گل حکم نشده باشد البتاد آن مکن بمیر نخواهد بود بدین تقدیر عمود و شصت درع طول داشته باشد
 بر یک و شصت آن نوع از محالات است فقط و این عمود و مناره که مذکور شد لایزال در دلی موجود اند و صاحبقران گنایا بهان
 بادشاه بناس قلعہ دار الخلافت شاه جهان آباد و شهر را در سنه یک هزار و چهل و هشت هجری انداخت

قلعه دار احسان اف شاه جهان آباد

این قلعه عا در عهد دولت شهاب الدین محمد جلال الدین شاه جهان بادشاه اس ساخته و بنا این قلعه و شهر را بعد از گشتن پنج
 ساعت از شب جمعه دوازدهم با که بست پنجم و پنجم سنه یک هزار و چهل و هشت هجری مطابق نهم اردی بهشت سال پانصد و شصت

ماست یازدهم

۲۵۳

و یک ملک شاهی مصادق سیزدهم ماه اپریل سنه یک هزار و شصده و سی و نهمه عیسوی قدیمی در دوازدهم سال جلوس موافق
طرحی که در پیشگاه خلافت مقرر گشته بود نهاده اند و این حصار عالی با تمام عزت خان و اله و روی خان و کمرت خان
با سایر عمارات دیگر مثل اعتبار محل معروف برنگ محل و شاه محل معروف دیوان خاص دیوان عام و خوابگاه و تسبیح خانه
و نقارخانه و حمام و باغ حیات بخش و غیره در عرض نهمه سال و سه ماه و بیست و یک روز و پنج ساعت و چهارم ربع الاول
سنه بیست و یک جلوس موافق سنه یک هزار و پنجاه و شصت هجری با تمام رسیده و موسوم بشاه جهان آباد گردید و صاحب
قران پنجمین روز وقت داخل شدن درین عمارت جشن عاشر تبیین داده و سیرجی کاشی تاریخ اتمام آن گفته از نظر سنج
گذرانیده پنجاه روز و بیست و یک ساعت و تاریخ اینست

تاریخ

۱۰۵۸

شده شاه جهان آباد از شاه جهان آباد
و این قلعه مشتمل است بر چهار دروازه ها و دو کهرگی و بست و یک بروج از آنجا به بست بروج مدور و چهار بروج ششمین اند
بر محرابهای شش نشینی که اندرون خوابگاه بادشاهی است این کتبه که از اسعد الدخان وزیرانش انوده مرقوم است

بر محراب جنوبی

سبحان الله این چه منزله است رگین و شین های دشمنین قطعه بهشت برین چون گویم که قدس بانی است
بند شما شایش آرزو مند اگر ساکنان اطراف و اکناف بسان بیت العقیق بطوفانش آیند و است اگر
نظاره نمایان الفتن و افاق مثل حجر اسود و بقیعستان رفیع الشان شتابند سزا آغاز قلعه والا که از
کاخ گردون برتر است و رشک سد اسکند و این عمارت دلکش و باغ حیات بخش که در منازل چون روح
در بدن است و شمع در آئین و هنر امل که آب صافش بینا را آینه جهان نماست و دانا را عالم غیب پرده کشاد
و ابشار که هر یک کوی سبزه صبح دم است بالوجه در لوح دقلم و نوار که هر یک شمشیر

بر محراب شمالی

با مصافحه اسمانیان مائل بالالی منلالی است بانعام زینیان نازل و عوض که همه از آب زندگانی پر و جفا رنگ
نور و چشمه خورده دوازدهم ذی الحجه سال جلوس دوازدهم اقدس مطابق هزار و چهل و بیست و هجری
بعالمیان نوید کامرانی داد و انجاش که بصرف پنجاه لکله روپیه صورت پذیرفت بیست و چهارم ربع الاول
سال بیست و یکم جلوس موافق سنه هزار و پنجاه و شصت بفرقه دوم مهینت لزوم گیتی خد بگوینان
خداوند با لای این مبانی آسمانی شهاب الدین محمد صاحب قران ناسه شاه جهان بادشاه عازمه
در فیض بر دے جهانیاں بکشاد

ابیات که باب زر مرقوم اند

شهرت آفاق شاه جهان	باقبال ثانی صاحب قران	در دیوان شاهی بعد شام	چو خورشید بر چرخ باد ابد لم
اساس مست تمام از بر این بنا	بقصر اقبال او عرش سا	زیر نشین قصر بر آسته	بهشتی بعد خونی آراسته

مات یازدهم

१८८

جلوس نمود به عقیقه سال فرمان روائی نمود و بعد از سلطان ابراهیم نه سال و بعد از وی پسرش سلطان محمد در سنه هزار و پنجاه و هشت بر سر سلطنت نشست و این مصرعه در زبان ترکی از نارسنج ولادت او خبر میدهد

نور در کلمہ ی محمد صلب ابرہیم دن

اعظم خان

برادر آصف خان جعفر بیگ بود در سنه دومیم جهانگیری بمنصب سزازی و بخطاب ارادت خان سربلندی حاصل ساخته در سنه احد شاه جهانی باضافه سزازی و بوزارت کل سرفراز شده در سنه بیوم بخطاب اعظم خان بلند آواز گردیده در سنه بیست و یکم بقوجاری جوینور سربلندی حاصل ساخته و در سنه بیست و دوم یعنی بسال یک هزار و پنجاه و هشت هجری در غم بمقتاد و شش سالگی در بلده جوینور در گذشت و در باب شش که پیش از انقضای ایام حکومت برکنار در ریاسه بلده مذکور احداث نموده بودند مدفون گردید تاریخ فوتش از مکتبه اعظم^{۱۰۹۸} اولیا استخراج می باید و بلده قلعه اعظم گم گاه که قریب شهر جوینور است آباد و احداث نموده اوست پس از وفات او بخطاب اعظم خان سرفزری یافته در سنه احد عالمگیری در جنگ اکبر آباد سلطان داراشکوهِ بکار آمد

105A

فتح قلعہ قندھار از شاہ عباس ثانی صفوی

چون در سنه یک هزار و پنجاه و نهم شاه عباس ثانی بآدم شاه ایران قلعه قندهار را فتح ساخته از دست مردمان
شاهجهان بآدم شاه برآورد در باب طباع سلیم را در فتح این قلعه مشیده البیان بآدم شاه بنحاطر رسیده در رشته
نظم و بیان کشته از آنجمله این مصرع از خان و کیشان مرثیه قلعهان قور سبج باشی است مصرعه بود
اولی که من مستح صاحب قرآن بود و دیگر شاعران نیز چنین یافتند مصرعه علی میکشاید قندهار ایضا است
ولایت ۵۹ دمنود ایضا آمد کلیت ملکیت هند قندهار بد بعد ازین در سنه یک هزار و شصت و دو شاهزاده اوزنگ
نزیب و در یک هزار و شصت و چهار شاهزاده داراشکوهر پسران شاه جهان باو شاه براسه تسخیر این قلعه لغبتدار
بودند و سنه نیل مقصود و مرجع نمودند

109

شیخ محب الدین آبادی

او در سنه یک هزار و پنجاه و شصت و هجری در الم آباد فوت کرده و در آن بلده مدفون گردیده

تاریخ از کتاب مخبر الواصلین

منج غرقان پناه عالی جاہ	منظر فیض حق محب آئند	گوهر معدن حقایق بود	آخت درجہ و قافای بود
سال ترحل او نیک سن	گفت قلمک آشوب منظر حق	رفت در دست در اللہ آباد	موقع فیض و منزل لار نشاد

1-2A

میں نے نعمان البربادی

ادب و تاریخ سپید و سیم ماه صفر سنه یک هزار و پنجاه و هشت هجری در کربلا مدفون کرده از خاک زمین گرفته

تکامل سنج از کتاب مخبر النواصلین

میر نعمان که منظر دین بود	تاج خاتم النبیین بود	عارف و دانشمند و مجاهد ان	روح نقوی بر کمالش ان
میرزا گل مصطفی بود	قره العین مرصع بود	بود تارنج ناز و سحر صفر	که ز دنیا شد آن ستوده سیر

1-2A

سال نقش سر و شش فرموده | میرنعمان شتون دین بود | روضه اوباکبر آباد است | تا قیامت بغیض آباد است

میر صالح الملقب بجلی

ایسر عبدالدسکین است در سنه یک هزار و شصت هجری در اکبر آباد رحلت نموده در آن مقام مدفون گردیده

تاریخ ارکان مجتبی المصلحین

میر صالح که اهل عرفان بود	صاحب کشف راز ویران بود	دوات پاکش که از حق آگاه است	ایمیز نوزخت الله است
عقل تاریخ آن ستوده نژاد	گفت کشفی بجلد اب بداد	بایسال وصال آن خسرو	و آنی خلد میر صالح کو
۱۰۶۰	۱۰۶۰	۱۰۶۰	۱۰۶۰

مسجد اکبر آباد می

این مسجد عالی را که سرالزنگ سرخ است و در شاه جهان آباد اندرون بخش بازار واقع است اغزالنسا بیکم عرف اکبر آباد محل زوجه شاه جهان باد شاه در سنه یک هزار و شصت هجری تعمیر ساخته بود و بر دروازش این کتب خط نسخ منقوش است

کتبه

این مسجد بغیض انتم و سحر راحت جاد حام لطافت اما و چوک دلگشا که عبادت گاه حق پرستان روزگار و روح افزا س متر و دان اقطار و نرنگده آسمانیان و درار النفع نینان ست در عهد سعادت مهد باد شاه اسلام گفت انام سایه والا پای پروردگار خلیفه برگزیده کردگار رحمت اعم ذی الجلال منظر ایزد و او پریمال ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحب فشان ثانی شاه جهان باد شاه غازی پرستار خاص باد شاه پرستنده با اخلاص قل الهی موفقه خیرات و مبرات محوره سعادت و حسنات اغزالنسا مشهور بکبر آبادی محل فرمان معی بنا کرد و بجهت ایفا فی رضا فی الهی و انفس فی ثواب اخروی و حاصل سیر و محبوبی با حقوق مرافق و حسن و خارج و وقف لازم شرعی نمود و مقرر ساخت که اگر برست ابن اکمنه احتیاج افتد آنچه از حاصل این موقوف بعد الترمیم باقی ماند بخدمت مسجد و حام و طالب علم رساند و الا تمام را بجامعه مسطور بدهند این منازل منیع در عرص دو سال بصدد و پنجاه هزار روپیه آخر شهر رمضان المبارک سال هزار و شصتم هجری مطابق بستم چهارم سال جلوس عالم آراء صورت انجام پذیرفت ایزد تعالی اجز این خیر جاری و وقع باقی بروزگار و خنده آثار باد شاه دین پرور حق گرین حقیقت گستر دبان

این مبانی عامره عاید گرداناد امین یارب العالمین

میر ابو العلا اکبر آبادی ابن ابو الوفا

در سنه نهصد و نود و هجری ولادت یافته جد او امیر عبد السلام در زمان خلافت اکبر شاه از سر قند بهمند و سنان آمد باز مراجعت نموده بزیارت بیت الحرام رفته و بهمانجا وفات یافته پسرن ابو الوفا در بلده فسخ پور سیکری وفات نموده نقش او را بدلی برده متصل در سینه غسل در دانه مدفون ساختند امیر ابو العلا بعد وفات الد در خدمت خواجه محمد بغیضی که جد مادری او بود تربیت یافته و خواجه برصوفی نور محمد اکبر شاه همراه راجه مان سنگه که متعین صوبه بنگاله بود و بوفو جداری بردوان قیام داشتند

مست یا زدهم

۲۵۴

بعد از آنکه خواجہ مسطور بدرجہ شہادت رسید راچہ ان سنگ منصب سه ہزاری ذرات و سه ہزار سوار بنام
امیر ابو العلاء جو نیزنودہ اسجارا با ایشان تفویض ساخت در اوایل سلطنت جہاگیر بادشاہ ترش ہوا و حرص
دنیا نمودہ با جمہیر رقتند و از انجہا با کبر آباد آمدند و در اسجادست بیعت بمع خود را میر عبد اللہ کہ ہم خسرو
بود و ادند و امیر عبد اللہ قطب وقت خود بود بطناہر وضع نوکری اختیار نمودہ در زمان اکبر شاہ ہانقدے
بودند و منصب و حکومت دہلی داشتند در او اخر عمر نظامت و صوبہ دارسی برہان پور ممتاز بود و وفات او
تباریخ ثبت دومیم شہر ذی القعدہ سنہ رودادہ و قبرش و قبر ہیرا خواجہ محمد بخشی بر کنار دریاے جمن
مقابل گہات بلدہ اکبر آباد واقع است بعد وفات او امیر ابو العلاء پسندار شد و نشستہ بیشتر بود و سماع
مے پرداخت گاہ گاہے وقت استیلا رجبہ این بیت خواجہ حافظ را مے خواندند بیست فیض روح
القدس از یارہ و فرمایدہ دیگران ہم کہند اسچہ سیما سیکر دہ از جگہ کشف و کرامات او کہ در کتاب
حجۃ العارفین تصنیف حیات الدار احراری مسطور اند طرفہ ترکیے اینست کہ روزے امیر ابو العلاء با یاران
حلقہ محفل معارف گذاری بستہ بودند کہ ناگاہ جو گئے با نفس شاک و ارد شد فرمودند کہ نفس را از جوگی بیارند
یاران ہیچان کردند آنحضرت وضو ساختہ دو و گانہ وضو داد کردہ قطرہ چند آب وضو بران نفس زدند بجز و
آن شاک از نفس بر آمدہ بزینے زیبا شکل در عنایت شامیل تمسک شد گردید چون استفسار حاکم کردند معلوم
شد کہ دختر کی ہند و بود و این جوگی برو متلا شہہ بقوت سحر او را شاک ساختہ با خود مے داشت و
در شب باز بر حالت اصلی او رده خط لغسانی خود مے نمود آنحضرت زن را فرمودند اگر ترا ہواے رفتن
خانمان خود باشد رسانیدہ شود گفت مقرر من چنین بود حال مے خواہم کہ در کنیز کی شہا با ششم بعد از ان
زن و جوگی بر دو سلمان شدند و بعد عالم بالعبادہ و آنحضرت زن را بجا نکاح جوگی در او رفتند نام آن جوگی صوفی علی
قلی نہادند او ہم کیے از اہل اندک گردید قبر او در جوار مرزا آنحضرت موجود است و نوشتہ اند کہ امیر
ابو العلاء از دستے عارضہ سوزاک داشتند آخر الامر بعلت استیلا آن صاحب فراموش شدند و در چند روز پیش از
رحلت طعام و آب ترک کردہ بودند و فائش بروز سہ شنبہ وقت صبح نہم صفر سنہ بکھزار و شصت و یک
ہجری بو قوع آمدہ مدت عمرش ہفتاد و یک سال بود و فرارش در اکبر آباد از شہر سیر و ان مبسات یک کردہ
بطرف شمال متصل قدم رسول کہ آنرا کہ بلا غیر گویند لاجق بزین سلطان گنج واقع است و چار دیواری
وسیع دارد و متصل تربت او مرقدے چند اند ہر سال بروز وفات زایران در ان مقام ہر اے زیارت
بر او جمع میشوند توہید قبر او از سنگ مرمر است و بران سبجان رننے الاعلی منقوش است و بطرف پائین
یک لوح از سنگ مرمر نصب کردہ اند و بر ان این ابیات بود تاریخ وفات او تصنیف امیر افضل

احرار مے کندہ است

تاریخ

آنکہ سید محمد نجیب کیان لایسلا	جہاگیر کہ استادین گشت نہاں ہم	نور بخش امیر و جلیل نوز احمد	و ان سرکرد محرم راز کبریا
مرشد ویر کا لان بر سبک کان	ہم لیں بلالان فیضان کربلا	مرشد آل مصطفیٰ مجتہد غلام	قدہ بل حرفت نور و عین مرشد

دفاش در سنه کبر و شصت و دوم هجریه واقع شده و یکی از مردان ادیب و شیخ کریم الله سهارینوری در تاریخ او گفت

تاریخ

فانی لعنق لم یزل حسن الال | فیمن الآن یکنه دکانه و الجلال | چون داشته نظام دل اردو نظام | تاریخ اتقالی ایله نظام مال

۱۰۶۲

موتی مسجد

این مسجد که اندرون قلعه اکبر آباد است سراسر از سنگ مرمر است بجز کمره ای که با دوشاه تعمیر یافته در سنه کبر و شصت و دوم هجریه با ختم رسیده این چند عبارت اندرون مسجد مذکور مرقوم است گشت باید این کعبه نورانی دیت المهور ثانی که حج در جنب صفای ان شامی است نیز و خوشبختانه از فوطه صفای آن خشتی است خیره کرسی یا ایش با ساق عوش هر دو پیش کنبه فیض بارش بار داق و دوس هم آغوش بنیان عالیشانش نیان لسنج استش علی التقوی و ذروه سپهر آفرینش نرحمان فاستولے و هو بالافق الاعلی هر کله سته اش مرسته نوری بالوار کو اکب بسته یاواره فیضی اخشیده قباب جسته هر کس زینش شمع فروغ بخش قنایل آسمانی هر محراب نور آگیش ملال نوید رسا ن عید جاودایی بر تهر افش قلعه عمل فام مستقر الخلاف اکبر آباد که باز مردین حصار سرج مستدار بر سته است کوی باله الیه است و در بدر زور کبر نفعا سحاب رحمت بر بانی است بسین یاد ایره ایست گرد مهر نور که بر تر شیخ اظهار که است نشانی است تنین بهمان تهنه قناریت والا از یک لولوی لالا که از سر آغاز سموره دنیا سیدی سراسر از سنگ مرمر مصفا عدیل بان برودی کار نیامده و از بدو ظهور عالم جدی سربا بسنور و مجلا نظر آن جلوه ظهور زاده لفران خاقان سلیمان احتشام و سلطان خلیل احترام چهره افروز سلاطین بانی مناسی جهانانی شهنشاه عمه شش بارگاه ظل الله خلیف سینه مؤسس ارکان خلافت مرصع بنیان عدل و رافت که بمن قدس زمین را بر آسمان هزاران ناز و از نورش آسمان را با زمین فرادان ناز بخت و دولت را از عشق خدمتش دوام بدارے ملک و ملت را با جمال طلقش کمال بپاداری باد بهشت از خاک و رگاه فلک جا بهش در ویزه کرمی آتش و دوزخ از آب شمشیر و شمن کا بهش و طیف خوری سنیای مملکت زو استواری * اساس عدل را زو باید اری * دمام از چشمه شیخ طفر خیزد که گدماه کفار لبر تهنه خیالش را فلک خدمتگداری * جینش را سحر آئینه داری * قطب آسمان دین پرورد و سر حقیقت تو ازین مرکز دوران عدل گسری و مملکت طرازے ابو المظفر شهاب الدین محمد صاحب قران ثانی شایه جهان باد شام غازی نیامده و در عرض هفت سال بصرف سه لکهر روپیه او از خیر سال بست و ششم جلوس اقبال مالوس مطابق سنه نزار شصت و سه هجری بر ایه انجام در بر و تاج اختتام بر سر گرفته از دیهال بیامن نیت حق طوبیت این بادشاه دین پناه بکنان را توفیق ادا سے طاعات و اقتضای حسنات روز افزون کند و اجمرد لالت و هدایت نثار از روزگار فرخنده آثار این حق گزینی حقیقت آگاه مایه گردانا و این یارب العالمین فقط

شیخ عبد الواحد

مشهور بیامن کل لغفل موصوف و بجلو فطرت و جودت طبع معروف بود تاریخ رحلت او * قبل او صلوات الله علیه * یا فتیله اند

۱۰۶۳

میرزا

شاعری از سادات رشید ابادی تواج همدان است در او آخر عهد عباسی که بنهاده در سبک ملازمان صاحب قران ثانی انتظام یافته و دیوانه مشهور دارد در مرات جهان مرقوم است که الهی در سنه هزار و پنجاه و هفت فوت کرده و در کتابی دیگر خوانده ام که فوتش در سنه هزار و شصت و چهار هجری واقع شده خانیچه فنی کشمیری موافق این سال تاریخ یافته

تاریخ

مینیت و درازا تر صحبت داد	که لب گور در آید بسخن	بر رخاک او ارباب زمان	جامه پوشید سپید چون سمن
گفت تاریخ و فاشش طاهر	رد الهی ز جهان کوی سخن		

۱۰۶۴

میرت کاشی

از شعوائی پای تخت صاحب قران ثانی بوده تاریخ ابادی شاه جهان اباد بسیار خوب یافته و باد شاه صمدان پنجاه و سه عطا فرموده و فاشش شاید که در سنه هزار و شصت و چهار دست داده و این بیت با تاریخ وفات بر لوحه قبرش نوشته اند که از دشواری راه فتنه سی نرس به بسکه آسان است این میتوان خوانیده فوت * و تاریخ این است *
 به احیای سخن چو کردی جهان داد *

۱۰۶۴

مسجد دائمی

این مسجد که مشهور است به دائمی کی مسجد در شاه جهان اباد بر راه دسپله دروازه واقع است در سنه یک هزار و شصت و چهار هجری تعمیر یافته و بدینانی ان این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شکر الکرگشت این مسجد	از شرف سجده گاه اهل نظر	سال تاریخ او خرد گفت	گشته آباد کعبه دیگر
----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------

۱۰۶۴

حضرت سید بانی

در سنه هزار و شصت و پنج بقصد طواف کعبه برفت در راه مسافه ارباب بقا شد تاریخ و فاشش از حجاز الواصلین نوشته شد

تاریخ

همه و میادین قدوه کون مکان	قبول جهان کعبه عرش است	میر باقی رشید آفاق از طاعت خدا	چون ازین دار الفناش جانب خیر
ساعت قدوه سال فاشش تعلقت	میچ ششم شوال باقی دار جان		

۱۰۶۵

شیخ عبداللطیف برهان پوری

در سنه هزار و شصت و شش و قریب که شاه جهان اباد متوجه شده بود در برهان پور فوت شد در آن بلده مدفون گشت تاریخ فوت * اه ازان شیخ کامل

۱۰۶۶

شیخ اسماعیل حسینی اکبر آبادی

او در ماه رمضان سنه یک هزار و شصت و شش هجری در اکبر آباد فوت کرده و در آنجا مدفون گردیده

تاریخ از کتاب حواله اهلین

شیخ عالی مقام اسماعیل	بر ره اهل بیت بود و لیل	گفت تاریخ نقل و هلق	ماه فردوس و جنت اسماعیل
-----------------------	-------------------------	---------------------	-------------------------

۱۰۶۶

الیت

شیخ والا خباب اسمعیل	بود محضر عثمان و نهفت	در بیستم سال رحلت او	خروم قدوه شایخ گفت
----------------------	-----------------------	----------------------	--------------------

نواب سعد الدخان وزیر

یکی از منصبداران کبار شاهجهان بود و تاریخ بخت دوم جادی التماس سال هزار و شصت و شش بجای رضه قونج بخرچیل
هشت سالگی ازین جهان رحلت نمود و لطف اله خان پسرش که یازده ساله بود بجلالت منصب بنقصدی و صد سواران وارش یافت

نواب علیمردان خان شاه لاهور

یکی از خوانین عمده و کار دیده در کاوشاهجهان بود و در سنه هزار و شصت و نهفت بخرچیل رضه لاهور سال از خدمت
بادشاه رخصت گشت که آب و هوای آنجا بخرچیل سازگاری داشته یافته و از باجهیواریه بنابر ضعف و ناتوانی بکشتی سوار
شده بتهار رسید و بود که دوازدهم رجب سنه مذکور بدر و دین جهان نمود پس رانش لاش او را بلامهور برده و در روضه
والده اش مدفون ساختند چهار سال گذارشته بود ابراهیم و عبداله و اسمعیل و اسحاق

چند ربهان برین

در سلک ملازمان شاهزاده محمد داراشکوه پسر شاهجهان بادشاه بعد منشی کرمی انتظام داشت منشآت و مکاتبات
که باهل زمان خود نوشته جمع ساخته و مجموعه رنگین پرداخته و دیوان اشعار نیز وارد بیشتر اشعارش بطرز قدیم است تحلیص است
برین در سنه هزار و شصت و هشت در گذشت و در مرات انجبال مر قوم است که اول بقتل داراشکوه ترک نوگونی نموده بشهر
بنارس رفت و در آنجا در سنه الف و ثلث و سبعین فوت شد تعلیم که نشان داده روزی برین را بملازمت بادشاه
بر بادشاه گفت که از گفته خود شعری بخوان برین این شعر خواند **مرا ولی است بکفر آشنا که چندین بار بکفر بدم و دناش**
برین آورد **مرا بادشاه بر داشت و گفت که کسی تواند که جواب این کافور بساند افضل خان وزیر که حاضر بود پیش آمده این شعر**
شیخ سعدی را خواند خبر عیسی اگر بکفر و دود چون باید هنوز خبر باشد بادشاه بسم کرد و هیچ گفت از دست بد
بدن کرامت بخانه مرا ای شیخ اگر خراب شود خانه خدا گردد

مسجد جامع شاه جهان بادشاه مشهور بمسجد جهان نما

این مسجد عالی که نمائی ندارد و بفاصله هزار گرد بادشاه از قلعه شاهجهان آباد سمت غرب واقع است خوبی و لطافت عمارتش از
تجیر و تعمیر بیرون است بمیاد این مسجد لطیف حکم شاهجهان بادشاه تاریخ و هم سوال سنه یک هزار و شصت و هجری مطابق سال
بست چهارم جلوس بحضور سعد الدخان دیوان اعلی و فاضل خان خالسمان نهاده اند و در مدت شش سال بصرف ده لکله و پیه
صورت اتمام پذیرفته یازده در دارد و این کتبه برین دروازه هاشقوش است

کتبه بر دروازه اول از جانب شمال

بقربان نهن شاه جهان بادشاه زمین و زمان گیهان خدیو کشورستان گیتی خداوند گردون توان موسس قوانین عدل و ست
مشید ارکان ملک و دولت بسیار و ان عالی فطرت قضا فرمان قدر قدرت فرخنده را می خجسته منظر فرج طالع بلند اختر آفتاب
خشت انجم سپاه خورشید عظمت فلک بارگاه

بر دروازه دوم

منظر قدرت الهی مورد کرامت نامتناهی منظر کلمه الهی اعلماء و ج الملقه الخیفة السفاها و الملوك و السلاطین خایفه الله الارضین

الحاقان الاعظم والقان الاجل الکامل طفر شباب الیهین محمد صاحب قران ثانی شاهان بادشاه غازی
لازلت رایت دولته منصوره واعدا حضرت مقبوره که دیده بصیرت حق بنشین از تشنه الوار دایت ناله عمر مساجد الیه

بر دروازه سوم

من امن بالیه بالیوم الاخر است و اینده ضمیر صدق گزینش از استعشکات روایت احب البلاء والی الیه مساجد با
فروغ پذیر این مسجد کوه اساس گردون محاسن که کرمه مسجد است سیل علی التقوی بیان بنیان یادگار اوست و بنده اعلی
فی الارض روای نشان نه عمو کبار استوار و قبه فلک شانش از طبقات آسمان گذشته و شده قطاق
سپهر شانش باوج کیوان پیوسته

بر دروازه چهارم

گر طاق و قبه مقصوره اش جوئی نشان به پنج ستوان گفت غیر از کبکشان و آسمان به فرو بودی قبه گردون
بنودی شانیش به طاق بودی طاق که جفتش بنودی کبکشان به فروغ شمش طاق جهان نمایش روشنی
نخس مصباح سموات پر تو گلشن کبند عالم ارایش از از اس قنایل جنات منبر سنگ مرمرین نخره مسجد اقصی قوت

بر دروازه پنجم

مقام قاب توین اودانی محراب فیض گسترش مانند صحن صادق کشاده پیشانی آشتی رسانی و لقه جبار هم من بریم الیه
ابواب رحمت آرایش صلابی والیه عوالی دار السلام به مع خاص و عام رحمان و منار که به درارش ندای بخیر الذین
احسنوا بالحقنی از نه رواق کبند فیوره فام گذرانیده سقف رفیع با صفایش تماشاگاه زحایران کره افلاک
بر دروازه میانه کبند یا هادی به بخط طفر نوشته است

بر دروازه ششم

صحن وسیع و کتایش سجده گاه پاک نژادان معبوره خاک روح فضایی فیض آشتا و طیب هوارد ح افزایش
از روضه رضوان حکایت کرده و غروب بت مار معین حوض و نشین لطافت آرایش از چشمه بسلیل خبر داده در در جمع دوم
شهر شوال سال هزار و شصت هجری موافق سال چهارم ارد در سیم جلوس سینت مالوئس بساعت خجسته

بر دروازه هفتم

و طالع شایسته بهر مایه اقتباده پیرایه تاسیس یافت و در عرض مدت شش سال بجن سعی کار پردازان کاروان گذار
و فط اعتقاد و اتمام کار فرمایان صاحب اقتدار و بذل جهد و جهد استادان ماهر و منشور و وفور کوشش پیشه کاروان
حاکم دست صاحب بنزد اتفاق مبلغ ده لکبه روپیه صورت انجام و طراز اختتام پذیرفت و مقارن اتمام در فیه

بر دروازه هشتم

بفرمودم اقدس بادشاه ظل الیه صافی نیت خداگاه نرب و نیت گرفت و باقامت نماز عید و ادای وظایف
اسلام چون مسجد الحرام در عید الضحی حرج طایف انام گردید و سبأ اسلام و ایمان را منانت و رضانت که است
سباحان رنج بسکون و مسالک نوزوان کوه و هامون را راسته صهارتی باین رفعت و حصانت رانیده

بر دروازه نهم

مات یازدهم

۳۴۳

و صراحت خیال مرسم گشته و حقایق گذران وقت الح و دهر و فکر ت بر د از ان نظم و شعر که سوا بح نگاران
بدایع ارباب ملک و دولت و صنایع شناسان اصحاب مکت و قدرت انداز اخته بنامی باین شکوه عظمت
برزبان قلم بزبان گذشته فرزند کاه پستی و طرازنده بپندی و پستی این بنیان رفیع را
که قمر العین بنش و زمین بخشش کاخانه آفرینش است

بر دروازه یازدهم

یاد دارد اشته صدای تسبیح سحانش را بنگامه آرامی ذاکران مجامع ملکوت و زمزمه تهلیل معلقاتش را نشاط افزای بر
سنگفان بواجع جبروت و دارد رؤس منابر معموره جهان را بخلبه دولت جاوید طراز این بادشاه داد و کردین پرور کیسایان
ذات مقدس مبارکش البواب اسن و امان بر روی روزگار گشاده است ار استه دارد بختی الحق و اهدیه
کتبه نور الهدی احمد بن قطب تاریخ این سجدین یاداند

تاریخ

من کیم کیم یکس این بفر گویم که هست سجده اینست فی جوامع جبروت منیت در و حاصل اوقاف اهل طاعتش تا همیشه قبله اسلام است کعبه است	جبهه نواد عاشق سجد این است خلوت روحانیا را شمع یادگان جبهه عاقلی صاحب شمشیر قبله گاه آرزو باد جهان بخش و آن	پرتو افراود چون عالم فوری دست نهاد قضا را رخامش در نهامی خراسان که دارد مسجد کاه کعبه ای است تاریک	صبح را کرد نقش است حیرت در رو سجد این بادیه گشت از هر حاصل گان جمله خواهد از هر قبله جا آید سجدین اسمان
---	--	---	--

۱۰۴۴

عدد داره این تاریخ از دی حصر اب ابجد بنابر شصت و هفت میشود و انجامش در سده نزار و شصت و شش بود فرغ آمد
لیکن چون قلیله از کار حکامی و دجلانده بود بطریق خود تاریخ بیکم بادشاه در آن سال داخل نموده شد و بیرون مسجد در کج
جنوبی و شمالی و از الشفا آمد رسد بکمال صفات تربیافته

محبوسی شاه جهان بادشاه

از آنجا که شاه جهان بادشاه پسر بزرگ خود شاهزاده محمد داراشکوه را و سله خود ساخته بود بنابر آن دیگر برادرانش
خصوص محمد اوزنگ زیب عالمگیر که پسر بی بی بود بدام باوی عداوت میداشتند تا وقتیکه در سده کهنزار و شصت و هشت
بادشاه بیمار شد محمد داراشکوه که ولی عهد بود نظم و نسق سلطنت بطور خود ساخته راه آمد و رفت اخبار از هر دایره و نمود
و بلب آن اختلال بسیار در امور سلطنت افتاد و عالمگیر که در دکن بود و در سیه و جو اخروی کوی سبقت از برادران دیگر می بود
و دام خیال بادشاهی در سر داشت فرصت را غنیمت انگاشته نواب شایسته خان امیر الامراء دیگر امر را موافق ساخته لشکری
عظیم از اورنگ آباد بر سر محمد داراشکوه که در قلعه اکبر آباد بود فرام آورد و جنگ اول تاریخ بنفتم ماه رمضان در موضعی قریب دهلوی
که ده کرده از اکبر آباد است با داراشکوه رو نمود و تا چند روز زمین آتش در کاسه بود تا آنکه داراشکوه منظم گشته بجانب اکبر آباد
و از آنجا نیز شکست خورده بدلی رفت و از آنجا از خوف عالمگیر بی بی لاهور و بیکر روانه شد و از جنگ قریب با اکبر آباد رسیده در
خالی یافته تاریخ بنفتم ماه رمضان سده مذکور در خود را بطور نظریه محوس نموده مالک تخت و تاج گردید تا تاریخ این معامله
که بر وفق طریق تفریح است طبع از نامی گفته بود و نیز قاضی است

تاریخ

مات یازدهم

۲۰۱۴

کرمجوس پدیراچوشه عالمگیر	دل گفت که جفایین چهره می نیم	داد این فضا شیراز نشانی بدلم	شکلی است که هر روز تبری نیم
گفتم آنجا جعفر باکی تارخیش زانکه	همه فاق پزار فتنه و شرعی بنیم	بج شفقت نذر در برادر داد	بج مهری نه پسر را پدری نیم
	بی تامل سراپی بکشید و فرمود	پسران را همه بدخواه پدری نیم	

یعنی اگر از عدد و مصرعه آخر که یکبار با نصد و چهل و شش و الف باشد و هر دو صدم و هفتاد و دو

بشود و خارج نموده آید تاریخ براید

ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ زیب عالمگیر بادشاه ابن شاه جهان بادشاه غازی

شب یکشنبه یازدهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و سبست و هشت سحری که مطابق روز آسمان لبست به هفتم مهر سال شصت و چهار الهی موافق روز شنبه یازدهم ماه جلالی سال با نصد و چهل و یک ملک شاهی ملاح روز سیوم از خمسة الستمه قدیمی سال نهصد و هشتاد و هشت نوزدهم مصادق و هم شیرین الاول ماه رومی سال یک هزار نهصد و سی و یک اسکندری معانی و هم اکتوبر ماه انگریزی قدیمی سال یک هزار شصت و نوزده عیسوی از بطن ارجمند بانویسکم لقب بممتاز محل بنت نواب آصف جاه برادر نوز جهان بیگم تولد پذیرفته و این قطعه ملک الشعراء ابوطالب کلیم بعد جلوه فرمودن عالمگیر اورنگ خلافت و تاریخ ولادت او گفته

تاریخ ولادت

داد این دو بادشاه جهان	حلقی بهیچ مهر عالم تاب	تاج صاحب قران ثانی یافت	گور کمر از دگر فتنه حساب
تایش اورنگ زیب کرد فلک	تخت زرین پایه گشت عرش جباب	چون باین فروده افتاب انداخت	افسرخویش بر بهر اوج حساب
	طبع در باب سال تارخیش	ز در قم افتاب عالم تاب	

چون در سنه یک هزار و چهل و شش سحری بتاریخ لبست و سیوم ماه ذی الحجه مطابق لبست و نهم اردی بهشت روز و دوشنبه عقد ازدواج اورنگ زیب با دختر شاه نواز خان ابن نواب آصف جاه منعقد گردید طالب کلیم تاریخ این جشن بدین نظم آورده

تاریخ کدورت

جهان کرد سامان بزم شاهی	که کلبا نگ عیشش بگردون رسید	قران کرد سعیدین دولت بخوی	که زان ان قران چشم انسان
فلک رتبه اورنگ زیب آنگه شمش	سرافراز ناهید جاوید دیده	منال برومند شناسی که دولت	چو اقبال در سبزه اش آرمیده
	فلک گفت تاریخ جشن زفافش	دو گوهر یک عهد دوران کشید	

و شاه نواز خان مذکور از اعظم امرای شاهجهانی بود که منصب نیمه ارسی نیمه اسوار و سه هزار و دویست سوار فرامی داشت و از طرف شاهزاده محمد داراشکوه در جنگ عالمگیر بادشاه مکر که مصافح اراسته لشکر دوت رسید

جلوس

در ابتدای ماه رمضان سنه یک هزار و شصت و هشت سحری محمد اورنگ زیب در حالت بیماری پدر بار و در بزرگ خود محمد داراشکوه محاربه متواتر نموده او را تنهیم ساخت و پدر خود شاهجهان بادشاه را محبوس کرده عنان سلطنت و فرمانروایی بدست خود آورد و پس از دو ماه بتاریخ غره ذی القعدة روز جمعه سال مذکور مطابق یازدهم اردی ماه الهی سال یکصد و سه اکبر شاهی موافق لبست سیوم جولائی ماه انگریزی قدیمی و دویم اگست ماه جدیدی سال یک هزار و شصت و پنجاه و هشت عیسوی در عمارت دلپذیر باغ فیض بنیاد اغراباد عوف شالامار بیکان مجلسی بهیون در عمر جمیل سالکی بر سر سلطنت جلوس فرمود و نوزاد دوم

ساعت نیک اختیار کرده و لوازم جشن حسنه و آنه ترتیب داده و روز یکشنبه سبت چهارم ماه رمضان سال هزار و شصت و نهم مطابق سبت پنجم خرداد ماه الهی و هفتم خرداد ماه جلالی منتهی بقصد و هفتاد و نیک ملک شاهی بر اورنگ شاهی نشست اما از تاریخ پنجم ماه رمضان سال گذشته که بر و اراشکوه فتح یافته بود تاریخ جلوس خود مقرر داشتند پدرش شاه جهان مادرش از علل زبان گوهر فشان بتاریخ میلاد که آفتاب عالمتاب ست حرف شکل و همان مگر خان که حرف سیم باشد افزود و فرمود آفتاب عالمتاب و میرجعفر خراسانی این تاریخ یافته و شهنشاه فلک اورنگ و شخصی دیگر این مصرعه یافته و سراد ابرسیر بادشاه و دیگری و زیب اورنگ و تاجها ربهان یافته کی از فضلا بادشاه ملک هفت اقلیم یافته و سید عبدالکلی صاحب فرنگ رشیدی در این آیت تاریخ یافته و الطیوع الد و الطیوع الکفول دادلی الامر منکم و ملاغیر الله خلف ملا محمد نعتی مجلسی اصفهانی تاریخ مدین ایت یافته ان الملک الله لیسئلن یشار و مورخی این بیت در تاریخ جلوس گفت

تاریخ

چون فیض مقدم زینت اورنگ شد / شاه وقت نیک تاریخ جلوس شد

و ملا شاه این تاریخ در نظم کشیده

تاریخ

صحیح دل چون گل خورشید شکفت / حق ظاهر شد غبار باطل را رفت / تاریخ جلوس شاه اورنگ مرا / ظل الحق گفت الحق این گفت ۱۰۶۹
و شخصی در تاریخ جلوس کتابی تصنیف نموده در نظم و نثر که از فقره و میرجعفر تاریخ جلوس استخراج می یاید فقره چند از آن نوشته میشود
بسم الله الرحمن الرحیم الوکیل القدیم از بیع فقره سال جلوس بحرا احسان پیدا اید و الحمد لله العزیز المکرم الشهید
و در دو مصرعه و در هر مصرعه اتم برگزیده معبود و بر آل آن زنده اهل شرف عزالوجود و در اصطحاب
آن ماه کونین مهر سپهر جود و اما بعد این قصیده که در مناقب نجیب کون و مکان و رسول اهل جهان
سرور زمین و زمان و هر یک مصارع این غزل نیز تاریخ جلوس است و احصاء و عشرت
و مات مصارع اول تابش شربت برابر احاد و عشرت و مات مصارع ثانی خود است و حرف
مصراعین سه بیت اول نیز ساد است

تاریخ

اساس علم مجذوب هر دو جهان / الملكاه و سل تاریخ دنیا سلط / ۱۰۶۸ / شیخ کون مکان احمد رسول الله ۱۰۶۹ / نیاده ناموران اشع زین و زمان	سواد صین بیت امیر ملک ملل / ۱۰۶۸ / بزرگ کل سل بنامی کون مکان / ۱۰۶۸ / خلاصه دو جهان ماه ساطع لولا که / ۱۰۶۸ / شنه جهان و فلک قد رحا احسان	سواد علم و سخا و مه جمال و کمال / ۱۰۶۸ / نایه تاجوران کاشانه و جین / ۱۰۶۸ / سحاب و شهنشاه مالک و حسین / ۱۰۶۸ / این هر دو جهان داد و ده زلف	پناه اهل نبوت بر بهار علم / ۱۰۶۸ / کل مراد ملل ابروی گلشن جان / ۱۰۶۸ / ساطع دین جهان تاریخ حبیب مولی / ۱۰۶۸ / شیخ عالمی
۱۰۶۸ / کمال بد و درع ابروی موجود است / ۱۰۶۸ / جهان جود و حیا مصطفی رفع الاش / ۱۰۶۸ /	۱۰۶۸ / کینه دین سلطان انبیا کانت / ۱۰۶۸ / قله دین بر سر موجود است / ۱۰۶۸ /	۱۰۶۸ /	

شیخ مل احمد حجت و رحمت عالم کعبه اصفه و سرور دوسرا محمد مصطفی و صلی الله
صدر رسل و اله و متسلم

1.44

شهادت شاهزاده محمد داراشکوه پسر بزرگ شاه جهان بادشاه

این شاهزاده خوش خلق و فقیر دوست صاحب تحقیق و آزاد مشرب بود دوست بیعت بلاشاه خلیفه شاه میرزا موری داده بود و بجا
دولت امارت مرشد و سپهر کرده شب در روز هفتش مصروف تحقیق محافل بود هرگاه که از برادر خود عالمگیر بنیست یافته فرار
برقرار اختیار کرد و وطن ولایت بنهند که حقیقت عالمگیر مردم در پی او فرستاد و دلی و بر بحریرانی و سرگردانی مستغرق
بود آخر از انجا صوب گجرات رفته و جمیعتی بهم رسانیده تا با جمیر آمد و جنگ عظیم میان او و عالمگیر نمود و باز شکست خورد
فرار کرد این واقعه در ماه جمادی الثانی سال هزار و شصت و نه رداده بعد از آن بطرف بهکر رفته آرا ده و در
که بقندار رود که تاریخ بخت نهم رمضان سال مذکور بدست ملک جیون گرفت ارگشت و او را مع پسر ششی سپهر
شکوه محصور عالمگیر فرستاد و تاریخ بستم ماه ذی الحجه روز شنبه که مطابق هفتم شمس شهر لور بود بدلی رسیدند و
حسب الحکم عالمگیر قلعہ خضر آباد که قریب دلی است محبوس شدند و چون از رسیدن و آرا شکوه شورشی
عظیم در شهر پیدا شده بود حکم شد او را قتل نمایند چنانچه در شب بخت و یکم ذی الحجه سنه هزار و شصت و نه و تقویم
و دیگر تاریخ غوغا محرم سنه هزار و هفتاد و هجری مردان سخت خان در محبس رفته آن سجاره را شهید نمودند
نفسش او را بموجب اشاره عالمگیر بمقره خنت اشیانی پالیون بادشاه افکاره در تہ خانہ که زیر گنبد مرقد انحضرت است
و شانزده و انبال و شانزده مراد پسران عرش اشیانی جلال الدین محمد اکبر انجاء دفون اند و دفن نمودند او را و پس از
بودند از بطن نادره بیگم نیت سلطان پرویز یکی سلیمان شکوه که بعد شکست بدر گر نخبه در ملک راجه سہ می گمر
ستواری بود و راجه او را در سنه هزار و هفتاد و یک گرفتار ساخته بمردمان عالمگیر بادشاه سپردند و در قلعہ گوالیار
محبوس ماند و دیگری سپهر شکوه که همراه پدر دستگیر شده بود و نیز در آن قلعہ مقید ماند این تاریخ قمیہ حد شہادت دار افکاره از مولف این تاریخ

مستخرج

عقل بائی او ب گرفت گفت قتل دارا شکوه شده تا ریخ

* و این تاریخ در شهادت او از مخبر الواصلین نوشته شد که لزان نشسته استخراج می یابد *

تاریخ

1.60

و این شعرا را در ازادار اشکوه است که گاه شهادت از زبان ایشان برده

روزی که بشود و او تمام فرطت و اندک که بود و از انجوم که در است من و اسن و کیم اندر عرشا گویم ضما بای ذنب قلت

مسجد فنونج

شیخ مهدی ابن شیخ کبیر بالا پیر در سنه هزار و شصت و شصت مسجدی اندرون احاطه درگاه بالا پیر که در فنونج است تعمیر ساخت سنگها و رنگارنگ و بر دروازه اندرون مسجد این چند کلمه و تاریخ مرقوم است

تاریخ

شیخ مهدی که لود پیر حواد ساخت مسجد محبت بنیاد اگر خواهی عدد زننادش در حروف محبت می یابد
مطابق مندا حدوس والا شاه اوزنگ زین عالمگیر
و بر دروازه بیرونی مسجد مذکور که در سنه هزار و شصتاد و یک تعمیر یافته این تاریخ است

۱۰۴۸

بسم الله الرحمن الرحیم

از محمد مهدی پیر زمان شد بر ترقیب حسن باب الحفان سال تاریخ از خرد حتم گفت
۱۰۸۱
او دخوا احضا احضیا بالامان
ملا شاه بدست

از مریدان و خلفای میان شاه میر لاهوری است و مرشد شاهزاده محمود ارشکوه شعار عارفانه داشت و اشعار موحده می گفت
اصلش از بهشتان است در شمار تحصیل علوم در طلب دانش و اراده گشته کمال آمد و از انجا بر قافیت یکی از تجا
بهند و ستان افتاده و شهر لاهور بخیمت میان شاه مرکه حالات ایشان بر صغیر کبیر می بود است اعتقاد در سخن بهر سبب و ریاضت
ساقه اختیار کرد چنانچه گویند تاسی سال علی الاصل خواب کرده بود و الله عالم بالصواب بعد از رحلت میان شاه میر کشمیرفت و در انجا
دولت ظاهری روی داد و صاحب قرآن ثانی شاهجهان با دوشاه و سلطان داراشکوه با اکثری از خوانین معتقد او شدند و در کمر
کوه ماران که یکی از جبال نواحی کشمیرست و در برابر کوهی واقع شده که آنرا تخت سلیمان گویند باغی در نهایت وسعت و تکلف با عمارت عالی بنا نهاده
بودن باب گفته میست کوه ماران بکمر نعل بهشتان دارد و پنجین تخت کجاست بکوه ماران باغ ارشتمه شام کرده و در انجا انبارهای
از کوه می افتد و ملا شاه در ان باغ اقامت انداخته بخت تمام است می کرد و دستور داشت که هرگاه خبر شریفی در دن باد شاه بشنود عقی
گرفته بسبب این مشغول می گردید و استاد ملا می کرد ازین سبب حاجت ان ثانی با اکثری از امرای اعتقاد و مفرط او و او می نمود که در بند و تاسا دوشاه اند
یکی شاهجهان و دیگر ملا شاه ابا بوجوبی شاهجهان و قتل داراشکوه متهم بالجا شدند و عالمگیر بادشاه از انجا بر او قهر از کشمیر طلب حضور فرمود او
لاچار شده ملا پور آمد در انسانی راه رباعی مشتمل بر تاریخ جلوس کیش این مرقوم شده بدست سلطنت و فرستاد چون بمطالع بادشاه را تکلیف
حضور نمود و حکم شد که در لاهور باشد مراتب جهان مرقوم است که در سنه چهارم از جلوس یاکه لسان هزار و پنجاه و هجده لاهور حلیت نمود و مرقوم شد از انجا
و تاریخ نوشت بر لوح قبرش مکتوب شده و ملا شاه بر تو حید جان و تاریخ که در مجرا اول صیدین مرقوم و از ان سال هزار و شصت و هفت هجری خراج می یابد

تاریخ

مقتدای زمانه ملا شاه	نور الله قبره و ثراه	پیشوای محققان بوده	رهنمای مدققان بوده
از مریدان شیخ میر شمس بود	جای غولت بکاشمیرش بود	یاس الفاس کسب او بوده	مبغض عرش فرزند پیر بوده
	عقل تاریخ آن خدا آگاه	گفت خجوت اخلاص ملا شاه	

۱۰۶

مولی مسجد شاه جهان باد

این مسجد سده تا با از سنگ مرمر است و بحکم عالمگیر بادشاه در سنه و در جلوس

بنایا قلعہ بصرہ یک لکھہ و شصت ہزار روپہ و عاقل خان تاج خان قاضی

منہاج

ان الساجد فلا تدعوا مع الله سجدا

مسجد سہارنپور

در مرآت جهان نما مسطور است که فردوس سکائی بابر بادشاه در زمان دولت خود مسجدی عالی در ملبه سهارنپور برپای
شیخ عبدالستار تعمیر ساخته دوسه ویدیه وقت حدمه آن فرموده بودند و مسجد مذکور بمرو و بهور و اقتضای ایام و شهور خراب
و ویران شده بود و در اواخر سلطنت شاه جهان بادشاخ شیخ عبدالسجان صبحی که از اتفاقا شیخ عبدالستار بود در آن مسجد خراب
با جماعه از فخر و اصحاب حکومت اختیار نموده بقبر و فاقه و عبادت و ریاضت شائقه میگذاشتند و در سنه هزار و شصت و
پنج که مرتبه ثانی غضنفر خان بقوجدار می میان دو آب کامیاب گردید روزی بخدمت شیخ عبدالسجان آمده مسجد را
خراب و ویران دیده از بابی دوسال بنای او پرسید و گفتا که بر سنگ کنده بودند خواننده متاثر گردیده اب در دیده نظر
و همان روز برای تعمیر مسجد به پیشکاران تاکید نمود تا در اندک مدت مسجدی ده غایت صفا و کمال تراست مرتب شد و فضا و
شعر آمار سخنا گفتند ازان جمله این تاریخ است که ازان سال هزار و هفتاد و استخراج می یابد

تایخ

که تاز و شند سحابش گلگون	که کوی نیکی ز انبای روزگار
که آسمانش خم شود در سجود	خلیل و احد جان کعبه

و چون خلیل و داود از آن خوان شیخ عبد الجمان بودند لطف این تاریخ ظاهر است و شیخ عبد الجمان در تسبیح و شمانین و الف فوت شد و تاریخ فروش آن شیخ عبد الجمان یافت اند

شہادت سرمد

اصالت از فرنگستان است و ارسی بود دراک تحصیل فنون شده نموده کسب تجارت پرداخت و مالی فراوان گرد آورده وقتی در اتنا سیاحت بر میند و پیرے عاشق شد هر چه داشت تا راج نمود و ستر عورت بر خود نگذاشت ازان بار همواره بر بنه زیستی و بول و عائط در نظر خلق کردی گاه گاه فکر شعر میگرد رباعیات او مشهور اند و بیشتر رباعی میگفت دارا شکوه لیر کلان شاها جهان باد شاه از راه موحدے اورا دوست داشتی روزی تعریف او کرده طلب حضور فرمود چون داخل اردوی معلی شد باد شاه غنای خان را بر اسی نفیض حال و کشف و کرامت او فرستاد خان مذکور آمده و اورا دیده بازگشت باد شاه از کشف و کرامت او پرسید عرض نمودے بر سر مد بر نه کرامات محبت است که کشفی که ظاهر است در کشف عورت است که در ادایل حلوس عالمگیر باد شاه اورا تحلیف لباس کرد و نواز و فرط ماخو لیا تن و در نواز او عاقبت در سنه هزار و پنفتاد و دو هجری لبقوای علمای زمان بقتل رسید و عمده در کشتن سر این رباعی بود که ازان شاہب انکار معراج لازم می آید

تاج

انگو حشمتش باورش	خود بین تراز سپهر مینا ورشد	لاگوید که بر شد احمد غلب	سرمد گوید ملک با حمد ورشد
------------------	-----------------------------	--------------------------	---------------------------

چون او را بکشتگاه بردند و جلاد حاضر شد و خواست که بموجب دستور چشمش را به بندند سرمد از آن سنج کرد و بجا تب
جلاد گناه کرده تنبسم نمود او گفت توبه هر صورتی که می آئی من ترا می شناسم و در نفس و لبین مترحم باش ترا نگشت
سه عربانی تن بود غبار ره دوست + آن نیز به تیغ از سر ماو کردند + پس سرمدانه سر بر رخ نهاد و جان داد
این دو تاریخ که سیکه از آن بتعبد است از مولف این اوراق است

تاریخ

چون دل من سال قتل سرمد دیوانه	گفت خرد آه آه سرمد دلوانه رفت
-------------------------------	-------------------------------

المصبت بتعبد

بعد بریدن سر طاعنی بگو	سال قتلش سرمد مرگست دگر
------------------------	-------------------------

تاریخ

عارفی حق بچشم سرمد بود	در همه عارفان سرمد بود	همچو بحر ملک لعل بایستی	بود ذاتش بیا که دامانی
ذات والای آن خدا گاه	بود بیشک قیل عشق الله	گفته ام سال قتل آن معجز	بود مقبول سرمد مقبول

بنای بل سیم گده

چون در عهد خلافت عالمگیر بادشاه در سال هزار و هفتاد و سه هجری در نور گده که مشهور بسیم گده است پلی
احداث یافت تاریخ آن یافتند

ابن انا الصراط المستقیم ۱۰۴۳

نواب اسلام خان وزیر اعظم

نامش میر عبد السلام مشهیدی منصب هفت هزاری داشته و بایالت ممالک دکن سه بلندی دشت
در شاهجهان نامه مرقوم است که او در ایام حکومت خود بتاریخ چهاردهم شوال سنه هزار و پنجاه و هفت
هجری فوت کرده مقبره او در سوادا ورنکا باد معروف است و عمارت و نشینی دارد و در تذکره الامرائین مرقوم
که اسلام خان میر عبد السلام خراسانی در هنگام نظامت دکن در سنه نسبت و یکم شاهجهانی در آنجا فوت کرده
اما غنی کشمیری قطعه تاریخی که در وفات اسلام خان که والا تخلص دشت نوشته از آن سال بکیر او یافتند
و چهار بر سه آید مطلق نیست

تاریخ

حیت گرفت قدوه امرا	سرداغ شد نصیب	حسته از بکر برون اورد	خرمن ماه مانند یک برگاه
تا کند فتح ملک باقی را	رفت برون کشد در جنگاه	اکه داغ اندامه تا ماهی	همه آزاده دل گدا و شاه
دورزان آفتاب بن کمال	مردمک شد زگره ابر بیا	شد نعل ناله در گلو تارا	همچو نین زرین مصیبت جانها
	حسب این مصرعه از زبان	مرد اسلام خان والاحاجه	

۱۰۷۶	سال تاریخ فوت شاه جهان	رضی الله عنه گفت اشرف خان
------	------------------------	---------------------------

ایضا از دیگری

۱۰۷۶	چون شاه جهان خدو قدسی ملکات خستیم ز عقل سال تاریخش را	برداشت بغرم سخته تخت حیات گفت خردم - شاه جهان کرد وفات
------	--	---

ایضا از دیگری

۱۰۷۶	به تاریخ وصالش از خرد کردم سوال	گفت بیدل بر سر رقیب یزدان می داد
------	---------------------------------	----------------------------------

و این خدایات از کتاب مخبر الوصلین نوشته شده

اگر فردوس آشیان آمد	ثانی صاحب قرآن آمد	شاه گیتی پناه شاه جهان	چون ز دنیا شده بقصر جان
از رجب ماه بود سبت و ششم	که ز شاهی شده بچرخ نهم	سال تاریخ طلعتش ظهور	ز رستم غر خلد شاه جهان
روضه او با کبریا است	همو فردوس عرش نیاید		

عصفرخان

یکی از منصبداران کبار بادشاهی بود به بار بکومت سهار پور لوائی صحبت و سرور افراخته دوبار در زمان
شاه جهان بادشاه بنوعبداری میان دو آب کامیاب گشته در مرتبه سوم در عهد عالمگیر بادشاه بکومت
سهارن پور رسیده و در وقتیکه در صاحب صوبه که تخته سر بلندی داشت بنقد هم ذلیقه سه هزار و هفتاد
و هفت عازم ملک عقبه کردید بخش او را از تخته آورده در شاه جهان آبا و در خون نمودند این قطعه در تاریخ
وفات او است

تاریخ

خان والاستان عصفرخان که بود	بر دوش پیدای سنی راز نهفت
دست جود او بجا روب کرم	کرد حاجت از در دل بر رفت
از سحاب فیض آن دریا نوال	گلشن جود و سخن گل گل شکفت
گوهر جهان را بشایع اجل	گر چه قیمت داشت لیکن در هفت
سال تاریخ مه روشن لقاب	مقدم از راه و لقیق شده گفت

باغ مراد آباد

چون عالمگیر بادشاه در مراد آباد باغی بنا نموده تاریخ آن باغ یافتند

تاریخ

کرد باغی نباشد عالمگیر	فیض بخش جهان چه محضیر
به تاریخ او چو کرد سوال	گفت بالقت که دیده باغ جمال
دوین تاریخ اشتباه است اگر صرف عبارت باغ جمال گیر	سال هزار و هفتاد و هفت باید و اگر مکرر دین

باغ جمال گیرند سال بیکزار و یکصد استخراج یابد نه معلوم کدام دست است

شیخ حسن بن شیخ لطف الله

قوم منی اسر ایل مرید شیخ سببا والدین میر محشی در سنه بیکزار و هفتاد و هشت حشری فوت کرده و متحمل عویلی راجه کشن داس در محله سرکی کران مدفون شد و معشوق عاشق نامها تاریخ وفات اوست گنبدی باشان و کلس طلا دارد کتاب صراط المستقیم در سلوک از ویادگار است

شیخ محمد معصوم

ولک شیخ احمد سرمندی است میلاد در سنه سبع و الف واقع شده در عمرش نزده سالگی از جمیع علوم و فنون خلا وافر گرفته و جهانی در سلسله مربیانیش انتظام یافته در سنه تسع و سبعین و الف که عمرش هفتاد و دو رسیده بود فوت شد عزیزی در تاریخ رحلتش فرموده و رفته ز جهان امام معصوم و فنا صریحی که سر آمد شعرای آن عهد بود تاریخ وفاتش بدینگونه یافت

تاریخ

چراغ خاندان نقش خندان	خسروغ دین احمد خواجه معصوم
لسوی گلشن عقیقی قدم زد	وزیر ویرانه آباد کهن بو م
ز دل برسیدم از سال وفاتش	مذا آمد ز عالم رفیق معصوم

عقبنی

اکم ش مرزا محمد طاهر و شاکر و شیخ محمد حسن فانی بود و بعد و طبع دراک و فنون علوم بر استاد خیره و سنی می نمود از خط کشیده و سخنوری خوش خیال پیدا نشد دیوانش محمد مرزا علی ماهر ترتیب داده تاریخ ابتدای شعر گفتار او از لفظ عقبنی که تم تخلص اوست بر می آید برین تخلص بسیار محفوظ بود در عین جوانی و دو سال قبل از وفات استاد در سنه بیکزار و هفتاد و هجده در کشمیر در گذشت گویند که با د شاه هندوستان بسیت خان حاکم کشمیر بود که او را روانه حضور نمایند سعیت خان او را طلبیده تکلیف رفتن نمود و او را با نموده گفت که عرض کنید که او مرید دیوانه است خان مذکور گفت که عاقلی را چون دیوانه بگویم ادنی الفور گریبان خود را در دیده دیوانه وار روانه تبخانه شد و بعد از سه روز فوت کرده مرزا محمد علی ماهر قنای مرزا جعفر معامی در تاریخ وفاتش این قطعه نظم کرده

تاریخ

چو دوش فین صحبت شیخ کامل محسن فانی	عقبنی سر ملقه اصحاب او در نکته دانی سفید
متی چون کروزم شیخ را اگر دیدت تاریخش	که آگاهی سوی دار لبت از دانه فانی شد

الضنا از سبک که شاکر داوود

از فوت عینی گشت که و سگ گفن	بر کس شده در ماتم او خاک نشین
تاریخ وفاتش از پیر سبک	پنهان شده گنج منبری ز لیر زمین

الضیف

دوش من گفت تا با منی که می نیست فاش جز اتقال	قلت اسکت لبس زد گنا کان قیاد طاهر و فیتا دل ز رخ و سال طریحین	دل ز لای خیر برگ من زندگی دیگرست مرغ قال لنا ان نقول حی فیتا	کیف بیوت الفی کوی مردولی عند من کجول عینا
---	---	--	--

۱۰۷۹

عقیقه که بای کو کلدی نام داشت

در دلی متعل باولی شیخ نظام الدین اولیا بر جی است از سنگ مرمر اندرون آن برج قبرست از همون سنگ
که بران آیات قران و نوذوند نام الد بسیار خوش خط مرقوم است و این تاریخ و عبارت بر قبر مذکور نقوش که از ان
سال کیزار و شتا دستخراج می یاید تاریخ انست

سال تاریخ فوت او بم	از دل صاف پیر پاک شر	آه مردی کشیده و گفت بگو	باد مدم کجور بانی بهشت
---------------------	----------------------	-------------------------	------------------------

۱۰۸۰

بای کو کلدی بنت ملا محمد خان

سید نعمت الله تارنولی

از خوارق و حالاتش رساله ما پر است اصلش از تارنولی است بعد از تکمیل بقدم تجرید اراوه سیاحت نموده
مطهره بیکر لبه نباشد در دست سیریا بان میگردد و از صید آن باشه قوت طلال سیاحت در انشای سیاحت
ملک بنگاله عبور افتاد و در شهر اکبر معروف را محفل درآمد از فضا دران روز میر سید قادری که مرجع خاص و عام آن
دیار بوده است بر سر بالش مرگ نموده بود و فرزندانش پرسیدند که بر جازه شاقا بلیت پیش نمازی که است فرمود جوانی
بدین شکل و ملبس مطهره بر کرد و باشه در دست خواهد آمد و او را تکلیف پیش نمازی کیند این گفت و جان بحق تسلیم کرد چون
سوگواران از تخمین و کفین پرداختند حضرت شاه رسیده نماز جازه قیام فرمود چند روز دران شهر توقف کرد و بسیار
از ارباب طلب گرد آیدند و ابو نصر نصر الدین محمد سلطان شجاع خلف صاحب قران ثانی با فرزند ان و اکثری از ارباب
دولت مریدی گردیدند و شاه در موضع فیروز پور که از سیاح محل مسافت چند کرده در سمت شرقی واقع شده است جلالت
انداخت گویند مبلغ ده روپیه را راکابی گلی در مبلغ دوی هر روز صرف میگردد که کمیت مستحان طعام میکشیدند و مردان موصح
بذات او عارضه دست داد که مرد و پای او خشک گردید و فاش در سینه از روها و هفت واقع شده اما این دو
تاریخ از مخبر الوصلین نوشته شد از ان سده کیزار و شتا دستخراج س می یابد

تاریخ

شاه عرفان پناه عالیجه شده فیروز پور و معمور بود شاهانه دولت آن شاه	نعمت الله مطهر الله ملک بنگاله گشت و پر نو کردار و بان تکلف راه	تارنولی است آن لی حلا نعمت دولتش چنان صبا گفت تاریخ قتل او آیام	رفع الله قدره ابد ا که مر صاحب دزان شد نعمت الله مهر طلع مرهم
--	---	---	---

۱۰۸۰

الضامه

آنکه در آفاق بود صاحب صدق و یقین چون ز جبان فنارفت بدار البت	پرسیده از نعمتش سفره چرخ و زین سال و حالش بگو قطب بهشت زین
---	---

۱۰۸۰

بات مازدشم فرزند اصحاب

۲۷۵

۱۰۸۰ مام غزل طرازان و علامه سخن پردازان بود دانش مرزا محمد علی تبریزی اصفهانی تخلص او صائب در عین سبک و آخوند جانگیری در مندا آمده بود و باز مراحت نموده چون باصفهان رفت بختاب ملک الشعراء شاه عباس فرزند یافت سرخوش میگردد که روزی در مجلس میرغزنشته بودم سوداگری از ولایت آمده خاطر ساحت که صایب فوت کرده میرموصوف و دیگر اغره که در اینجا حاضر بودند افسوس می کردند و فقیر بدبیه گفت که + صائب وفات یافت + بی کم و زیاده تاریخ برآمد وفاتش در سنه هزار و هشتاد و هجری اتفاق افتاده و در اصفهان مدفون گردید غزل مرزا که سلطان اینست بیت در سج پرده نیست و نباشد لقای تو + عالم پر است از تو و خالی است جامی تو + بطبع ویت بر سنگ مرزار او کی قطعه مرمر است کنده شد و نیز از ادب لکرامی در تاریخ وفاتش گفته

تاریخ

۱۰۸۰ ۱۰۸۰
عبدلیث پیرداز صاحب | رفت این عالم بسوی خدا | نامه از دانشا کرد سال هجرتش | لیل گلزار حبیب صاحب ایام

شیخ محمد حسن فانی

از اکابر کشمیر و عالمی فاضل و صاحب جاه و پاکیزه روزگار و خوش صحبت بود چند روز در صوبه آله آباد خدمت صدارت داشت و صاحب قران ثانی توبه تمام بحالش مرعی میفرمود هرگاه فتح ببلغ بر دست سلطان مراکز نشانی اتفاق افتاد و نذر محمد خان تخت نشین آنجا بریده بگرخت و اموال وی ضبط شد در کتب خانداش دیوان شیخ محمد حسن شتابان مدح خاند کور یافتند از آن روز از نظر پادشاه افتاده بی منصب شد و از خدمت صدارت معزول گردید اما سالیانه فراخور حالش مقرر گشت بعد از آن تا آخر عمر از کشمیر بر نیامد همواره بدرس و افتاده اشتغال داشتی دیوانی ترتیب داده غنومها خوب گفته گویند شیخ را با یکی ار لولبهای کشمیر که بچی نام داشت در غایت رعنائی و نهایت حسن و جمال بوده است و بستگی تمام بود اتفاقاً محمد ران ایام ظفر خان ناظم صوبه کشمیر نیز با وی تعلق خاطر پیدا کرد و هر چند او را بقدر جنس و قریب خاطرش بجانب خود مایل نیافت آخر غرضی در سج بچی و شیخ محسن گفته شمرت داد این دو بیت از انجمن است بیت تخت را بیدار سازد با دو امان بختی | مرده را در حبش آرد بوسه و بنان بختی | سبه حیض بیکه شد شعله دستار شیخ | رشته یرتبیغ او شد بند پستان بختی | و در ابیات دیگر نام او مرتب آورده چون غزل بسیم شیخ رسید بنا بر ملاحظه حکومت ظفر خان ناشنیده انگاشته خاموش ماند و ملت شیخ در سنه هزار و هشتاد و یک هجری اتفاق افتاده چون تاریخ فوتش در لطم بدست نیامده بود مولف این دو تاریخ در وفاتش گفته

تاریخ

۱۰۸۱ بیانی سال فوتش را چو خوا | محمد حسن محمد دوم فانی |
۱۰۸۱ چنان تخلص همه محمد دوم بخوا | شود تاریخ فوت او محمد حسن فانی |
۱۰۸۱ دانشمند خان موسوم محمد شفیق

در سلک افاضل علمای نظام دشت و در عهد شاه جهان بادشاه در سلک امیکه علیمردان خان قلعه قندهار را بمجدد طالع ملازمان صاحب قتلخانه پیشکش نمود ملا شفیع برسم تجارت و سیاحت مهتدا شده و بادشاه او را از بندرسورت طلب نموده در سلک ملازمان منتظم فرمود و در اندک مدت منظور انظار رعایت بادشاهی شده ب خطاب دانشمند خانی سرفراز گردیده بمنصب سده نزاری و خدمات بخشگیری خلعت اختیار پوشید و در او اخیار ایام سلطنت شاه جهان از منصب و خدمت استعفا نموده و در انخلافت شاه جهان آباد منزه گشت و در ایام عالمگیری بادشاه مورد مرام بادشاه شده بمنصب چهار نزاری سرفرازی یافت و آخر به پای پنج نزاری رسید در مدت جهان مرقوم است که خان مذکور در آخر عمر معلول و فلج گردیده اکثری از احکام تحلفات اجتماعه تکرار نمیداد و راه سبع الاول سه هزار و هشتاد و یک تنگامیکه صوبه دار شاه جهان آباد بود در گذشت یکی از سخنوران تاریخ او یافته کربسه تو فانیع الابرار بود و دیگری گفته گفت بنی شفیع محمد شفیع باد

خواجه عبدالرؤف

در اکبر آباد متصل مزار پیر کلامی تربت خواجه عبدالرؤف موجود است که در سده هزار و هشتاد و یک فوت کرده بر مرقدا و این تاریخ بتقیب مرقوم است

تاریخ

خواجه عبدالرؤف پکن	سوی حجت لصلطافنت	طائر روح آن محبت نهام	ازین گلستان پزافنت
با تقییب گفت تا بخش	کلی از صاحب شرفنت		

یعنی چون یکصد و از اعداد صاحب شرافت دور کنی تاریخ بر آید

بابع حسین

چون در سده هزار و هشتاد و یک بابع حسین بنام امام همام سید الشهدا قریب آبادانی موضع حنید پوز در ملکرام احداث یافت یکی از سخنوران این تاریخ برسم تمجید گفته

تاریخ

بابع حسین چو احداث دبیح	شد خاطر جمع مجاشنا و شأ	تاریخ او گفت بن بر عقل من	با چنی آن بریده ز بابع حسین
-------------------------	-------------------------	---------------------------	-----------------------------

۱۱۳۱

تاریخ سرای سنج و رنگر

سنجا و رنگر خان یکی از امرای عالمگیری بود در سده هزار و هشتاد و دو و دویسمی سرای نزدیک دلی باباغ و مسجد و نالاب آباد ساخت و سنجا و رنگر نام نهاد چون تیار شد جمیع شاعران و صاحب طبعان پایه تخت را تحلیف تاریخ آن کردند تا تاریخ میبکس پسند نیفا و محمد افضل سرخوش مصنف تذکره کلمات الشعرا این تاریخ برسم تعقیب خاطر خواه ایشان گفته آمد و بادشاه تا امرای عظام هر که شنید بسیار پسندید و تاریخ مذکور بر پیشانی آن سراسر کسب شد

تاریخ

در میان عهد عالمگیر شأ	زیب تاب و تخت مخورین	به تمجید سرای و کشت	خان سنجا و رنگر کشت
روفتش از گلشن مسجد فرود	آبروی دیگر از نالاب	چون شد این معموره و گلشن	عقل سنجا و رنگر نامش

خواست طبع سرخوش جام	سال تا مشرفین باداد	شاد و خوشم زد بر آید راه رم	گفت بختا در کز آ باد باد
---------------------	---------------------	-----------------------------	--------------------------

محمد امینی شاهزاده محمد اکبر

شاهزاده محمد اکبر پسر خرد عالمگیر بادشاه است ولادت او بتاریخ یازدهم ذی الحجه سنه یک هزار و شصت و هفت هجری بوقوع آمده و تاریخ آن یافته اند و کذا آفتاب عالم تاب و و کذا ای او در سنه یک هزار و هشتاد و چهار هجری فوت شده و یکی از سخنوران این تاریخ یافتند و آن سعد اکبر شد بنامش

قاضی محمد یوسف بلگرامی

ولد قاضی بهکامری ابن قاضی کمال است بتاریخ پنجم شهر ذیقعد سنه یک هزار و هشتاد و چهار هجری فوت کرده و سید ضیاء الله بلگرامی در تاریخ او کفست

تاریخ

آه قاضی یوسف کو آه آه	بادشاهان او برضوان الله	در سنه ششاد و چهارم بانیرا	چهارمین بقید رفتن بار خا
سال فوت آن شریعت بیگنا	آه قاضی یوسف آمد آه آه		

سحاب مکتوبه آه قاضی یوسف آه آه تاریخ است زیادت یک عدد و لفظ آمد با تاریخ کار می ندارد و بی

علامه فیض بلخی

اصلش از خاک توران است تجوش گوی و معنی یابی او اعدای بر تنخاسته تازه خیال بود در بلخ لمعان در اوایل جلوس عالمگیر بادشاه لبال که از دشتاد و پنج هجری و ذلالت حیات سپرده و سرخوش تاریخ فوت او بطریق نغمه گفته

تاریخ

مرد مامقید در لمستان	این سخن چون بگویند تجوش	بر کشد آه و سال تاریش	گفت مامقید بلخی نزد
----------------------	-------------------------	-----------------------	---------------------

مسجد عالمگیر بادشاه

مبارک منزل عمارتی عالی بود در اکبر آباد اندرونش عالمگیر بادشاه شایده که در سنه یک هزار و هشتاد و پنج هجری مسجدی عالی اساس تعمیر ساخته و کتابه ان فررا ایزد بخش قلمی نموده کتابه امنیت و الله احمد این چه مکان است که پاک از جانب حق تعالی شانه از سوبه ادا و بغض گلزمینش سینه ها از شوق تجلی بهار اجابت مستکف معراجش طهارت وقف خاک و ابلش وسعت صحنش زیر نظر گنج در وقت کنگره اش تباه نرسد فضايش عالمی است که دیای چون چون نهی از دور گذشته بلکه همچو رشته در گوهرش جا کرده از اینجا صفار در یاب که گوهر را در آب است و آنجا دریا از شکافتن چون رشته و پیچتاب از اینجا که خانه حق جل و علاست اگر فرش را عرش گویند رواست پیش طاقت از کوی طاقت فلک حمیده یا همچو راکعان پشت تبواضع حسنه کرده هر که را بدین مکان گذر افتاد چون سایه سر سجده نهاد اگر نشین دین سرزمین امری شنید هرگز از سجده سر بر نمی چید حضور با که توام و بخت در صلوات بر عم بانیرا که گلبانک شهنش افطار مطار گرفته مسجد عالمگیر گفتش بجا است و باین اعتبار که از خاک برداشته سجده تاب رسد و عطا می بادشاه

زمان ملک الملک و دران استخلق باخلاق الله البلیغ کل باطنی ایا وسینه رسول الله جان برشته فدا فی الله
پرداخت که خانه خود سر خانه خدا ساخت همایون ولی که از حضرات سلطانی بعفایت سبحانی گزیده مبارک منزلی که از
دار اخلافت به بیت الهی پنج ثوب زن آید ذات اشرفش زیب او و زاورنگ کترین چاکرش با جگر صین و دوفنگ
تعمیرش مسجد کوی اهل شرکت و نفاق و تفریش انش زن آتشکده و سرای فارس و عراق امام باستان
بهترین امر برگزیده و عجب ابوالمظفر محی الدین محمد اوزنگ زیب عالمگیر است اگر نبای عالمگیرش گویند بسیار
است بنایش بنای اثبات دین کامل لایس لای لای ایمن باطل بنای اسلام تایخ بناوش یعنی کلمه استند ان الله
الا الله وحده و ان محمد عبده و رسوله بجز از سال ایجادش فقط حالا این عمارت سراسر از کجری پرست رنگی دیگر
یافته و مشهور بسیار گنج است صاحب کلک پرست بلشت صاحب در اطرش دکان بیوپاریان تعمیر کنانده
رو نغی دیگر بخشید

سکن در شاه

پسر اعظم شاه ابن عالمگیر بادشاه در سنه یک هزار و هشتاد و شش هجری تولد شده و تاریخ ولادت او
بافته اند و وارث سکندر آمد

شاهزاده سلطان محمد

پسر بزرگ عالمگیر بادشاه است و در هشتم شوال سال هزار و هشتاد و هفت هجری در قلعه گوالیر که آنجا حکم پدر
محبوس بود فوت شد و نزدیک روضه قطب الدین در دلی مدفون گردید و این تاریخ در وفات او از کتاب
نجر الواسعین نوشته شد

تاریخ

در زمین چون گنج زر سلطان محمد شد همان شاه عالمگیر را از سوزن زنده کلان چاک باد اسینه این گیتی نامحسوس بان شدر رقم سلطان محمد صاحب حلد و جهان	صد تا در داد و دادیلا که از چشم جهان صد هزار افسوس و اندوه و غم و درد است واه خاک باد بر سر این روزگار بے وفا در دوشینیه شتم شوال سال قتل او
---	---

سعید خان قریشی

نام اصلی وی شیخ محمد است و لقب خانی داشت اصلش از مموره منیر که مولتان است در غفوان شهاب
ملازم سلطان مراد بخش پسر صاحب قران ثانی گردیده بصوبه احمد آباد گجرات رفت و بکمره مدتی در قریب از
تمامی ارکان دولت سبقت نمود و در مع سلطان قصائد غزلیه روزی در اوایل ابام خدمت بجزا شانه او
میرفت دار و غنچه غلخانه که یک از حلیه بابوراه نداشت شیخ این رباعی نوشته فرستاد رباعی امی شاه
جناب چو جناب الله است هر حکم تو چون حکم کتاب الله است این حلیه دیو فعل شاع درت به ایس
صفت مانع باب الله است سلطان را مذاق گفتش مطبوع افتاده فرمود که غیر از محل زمانه هر جا که شیخ
بیاید مانع نشوند صفای روزمره و طرز کلام شیخ آنچنان بود که هر کس که از او گوید و خواندین و احاد الناس لمح

صحبت یا دیدار داشت فریفته می میگردد حاضر جوابی دید بیه گویی او دشواریست فوتی شاهزاده روز عید الفصحی گفتند بدست خود پنج کرد و چشمهای وی چنانکه مقریست بازمانده بود سلطان ساعتی در آن نگاه کرده بجانب شیخ وید شیخ فی البدیهه این بیت خواند عید قربان است میخوامم که قربانت شوم + همچو چشم گو سفند گشته حیرانت شوم + همچنین توبه و دیگر روز عید الفطر در هنگام سواری عیدگاه برای مجازفته بود چون نظر سلطان بروی افتاد فرمود که در تنبیت عید چه گفته بید و حال آنکه شیخ هیچ گفته اما خاطرش رسید که تا سلطان از ادای دو گانه فارغ نشود در ترتیب دهد بعد از آنکه بلی صاحب عالم غری گفته شده است سلطان متوجه شد و گفت بخوانید شیخ را کاغذی سفید در جیب بود برد آورد و چون میدانست که خاطر سلطان بجانب شراب مایل است در همان تمهید بدیهه غری شرف نمود و بسوی کاغذ میداد این ابیات رنگین نمود

غزل

روز عید است لب خشک می آلود کیند دیر گاه است که از دیرستان دور تر شربت حب نبات لب جان بخش ایاز حرف مبصره و اعطه توان کرد بگوشتش + هست بهبود شمانید که شاه مراد می شود صدق چو سرمایہ نرسود بود بدرش یافت ره از طالع سعید و سعید	چاره کار خود ای تشنه لبان زرد کیند زود باشد بکف جام می اندود کیند نوش داروی دل خسته محسود کیند گوشش بر زمره جنگ و سلمه و عود کیند مبتراکت است که اندیشه به بند کیند هست امید کرنش شیوه بے سود کیند سے دریافتن طالع سعود کیند +
---	--

چون غزل با تمام رسید سلطان فرمود که کاغذ را بجا بدهند شیخ بالضرور همان کاغذ سفید بدست سلطان داد چون سلطان کاغذ را نوشته دید متحیر شده فرمود که شب فرا موش کرده بودید و همین ساعت بر بدیهه افشا کرده این بیت بلی با بجهله هر روز قرب و نشر نقش در ترقی نژاد بود تا آنکه حضرت صاحب قرآن ثانی بابر استماع عقلتای شاهزاده نمود علی نقی خان را که از منصبداران عمده روشناس بود کار دلواری سرکار و الایش تحریر فرمود چون علی نقی به از دست سلطان رسید روز اول صحبت وی با شیخ ناچاق افتاد و ساعت بساعت عبا را خاطر البندی گرای بود زیرا که تا شیخ حاضر می بود سلطان هیچ جانب التفات نمیفرمود علی نقی از مشاهده این حال تاب نیآورده روزی دو قطعه دستک بطرفی یکی بنام شیخ و یکی بنام خود نوشته در خلوت منظر سلطان در آورد و گفت که همین ساعت بر کسی ازین مرد و دستک مهربان کرد چون شاهزاده او را فرستاد و با شاه میدانست لاچار به دستک شیخ مهربان بود چون این خبر شیخ بهیمناعت اصحاب میثا کرده از احمد آباد کوچ نمود مغایرتش بر سلطان شاق گردید بعد از آنکه دوسه منزل طے نموده بود منشوری شتبلر طلب و نزاران التفات فرستاد شیخ عرض داشت در جواب نوشت و این غزل در ضمن عبارت درج نمود

غزل

مشکل بود بکوی تو دیگر نشیند در دم که باریت به خاطر نشان	پیچیده است زلف تو بخت خفته خطا که بر آید نشیند	چون سنبه در ره تو بنیاقاد دلست در خیال میان جان نقد	ای سرو من بگو که چه خبر دزد سده سکه زنی ه این بند
--	---	--	--

مات باز دهم

فانغ زرين کفر شده بعد از اين سعيد
 باد سرنياز ديت خود پريت با

و همچنان کوچ در کوچ بشاه جهان آباد رسیده بنابر خواهش سلطان دارا سنگه چند روز برای نوکری سرکارش اختیار نمود
 و پس از فصل دمی در سرکار عالمگیر بادشاه با وجود منصب قلیل تقریبی پیدا کرد که امرای عظام مثل اسدخان دیوان اساعلی
 و غیره رستگ میسر نداشتند و در بخشش او از هر رمضان سه هزار دهنشاد و هفت سحری در بیگامیکه حکم بادشاه بشهر سلطان
 رفته بود از عالم رحلت نمود و در مقبره عالی که خود شناسنامها داده بود مدفون گشت

شیخ مہدی ابن شیخ کبیر بالاپیر

در شانزدهم محرم سنه هزار و ششاد و هشت هجری فوت شده و مرقد او در بلد فتح اندرون احاطه درگاه پدر خود
یعنی شیخ کبیر بالا پیر کبرکنار دریا کالی فی واقع است تا امروز موجود است و گنبدی عالی دارد و اندرون این روضه
ترتیبهای دولپسرا و نیز موجود اند و بر دروازه گنبد مذکور این چند عبارت با تائید فرمودست عبارت
این گنبد عالی و قبه متعالی در عهد سلطنت حسن و دین پناه ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ زیب بادشاه غاز
تعبیر یافت تا پنج وفات حضرت شیخ مهدی بن شیخ کبیر بالا پیر بن شیخ تاسم قادریه + + +

تاریخ

۱۰۸۸
 ہزار بود و ہشتاد و ہشت از ہجرت
 گذشت شانزدہم روز جمعہ
 شنبہ و ہنگام صبح بم
 کہ آن محمد مہدی سپرد جان
 این قبہ پر نور و گنبد باجسی طور مضجیع پاک و مرقد عطرناک قطب زمانی سلیمان قادری قدس اسرارہ و شہنشاہ
 ہجرت تعمیر شد فقط

میں نے یہ سب کچھ

و از کلمه سید استخراج می یابد و تیارخ ^{۱۲} توله ش از الفاظ افضل نامبری آمد چنانچه تاریخ فوت او بدید افضل نام زیاده از دو کلمه از مردان و این نام

2

مسدومی بن جمعی کر فیض عالم	دلہا می تنگ تیرہ مایا نشینا	چو آن مید روح شمع نقرین خلد	تاریخ از دلوشت قضا ختم او
----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	---------------------------

الرضا

شد ز جان چو پیر من سوے مقام مرگھنے طبع شدہ مشیر من از پے سال وصل او گھمٹش طہیر من از سر سوز و خرن و غم سال وصال میر من عشق شیر حق بود	سوے مقام مرگھنے شد ز جان چو پیر من از پی سال وصل او طبع شد مشیر من از سر سوز و خرن و غم گھمٹش امی طہیر من عاشق مشیر حق بود سال وصال میر من
---	--

و پسرش میر حسین این مصرعه در تاریخ وفات او یافتیم: ع محمد بن شوال میرم دخل خست شده

مرزا محمد علی مایہ تختی

صاحب سخن دقیقه باب خوردن و پختن گوشت و مرغ و در اصل هند و کسری گوشت بود و در اگر آباد کوطن داشت پدرش در سرکار
مرزا صفیر معالی گوشت بود و مرزا لطیف آخبل خاطرش را از دین اباگر دانیده مسلمان ساخت و چون لاوله

ماتسیا زدهم

بود و مقتضای خود نموده در ترتیبش نهایت عجز و بندوبست داشت با کلمه سرخوش و میربحی و سایر و شعرا عصر جبار
 و شاه جهانی صیقل داده و از محمد داراشکوه خطاب مرید خان سرفرازی حاصل نموده چنانچه خود فرموده کرده
 بارادت آنحضرت بمم بخشید مرید خان خطاب بعد از فوت داراشکوه و مرزا جعفر بلیاس فقر درآمد
 ترک علائق دنیوی نموده گوشه عزلت اختیار کرد و دیگر کمره نسبت و چون بوی تشیع در دماغش پیچیده بود صحبت
 دانشمند خان که در مذهب خویش معتقد بود هر چه تمام تر داشت اختیار نمود پس از رحلت وی از نوای مطلق گرفت
 و از حسنه بر نیامد تا آنکه در سنه هزار و هشتاد و نه فوت شد سرخوش تاریخ او چنین یافته

تاریخ

حیف نریم جهان منی طراز است مستکنج عدم از قیام شد سرخوش عنیده خواست قائل گفت خدایا آه ما هر باغوش

سید علی کبیر

در سنه هزار و نود و یک بمحرمی لشکری رسید و تاریخ شهادت او این است

تاریخ

کنج علم و شمع دین چون گنج زیر خاک شد قدسیان را برفلک زین عم گریان چاک شد
 خامه لقت دیر ز سال تا بخشش رتم سید والا علی اکبر شید پاک شد

تاریخ چاه و حوض

در سنه هزار و نود و دو هجری باقر خان چاه و حوضی در درگاه پیر دستگیر احداث نموده تا بحین است

تاریخ

پای شند و حوض و البشار بر مرقده سنگی کوبین خضر آمد و سال این بنا شد حرمیه ابروی دارین

تاریخ چاه

در اثنای راه لاهور و جند رنجیت راسی کاتبه پدر رکنپور داس مصنف کتاب تحفة العبدان و غیره در سنه هزار
 و نود و سه هجری چاهی احداث نموده بود که آب شیرین و خوشگوار داشت صاحب طبعی تاریخ آن گفت

تاریخ

چاه بنام نموده رنجیت راسی کاتبه تاریخ گفت هانف لازال خیر جارے

تاریخ بنای چاه محل حیدر آباد

بلده حیدر آباد که از توابع کوکند است از امام محمد قلی قطب شاه ابن ابراهیم قطب شاه والی کوکند آباد نموده
 در اوایل نام آن شهر را سباگ مقرر نموده بود بعد از آن حیدر آباد موسوم ساخته و سلطان ابو الحسن که بپادشاهی از
 سلاطین قطب شاهی و داماد سلطان عبداللہ قطب شاه بود و بعد وفات عبداللہ قطب شاه در کوکند بر سر پشته
 نشسته و در زمان دولت خود پیر هزار و نود و چهار عمارتی دلیز بر حیدر آباد تعمیر ساخته بود و آن را بجا محس
 موسوم نموده تاریخ بنای آن عمارت عالی است

تاریخ

خشت اول چو بر زمین انداخت	با تخی گشت با امام گشت
---------------------------	------------------------

سیرامی میران

مشهور بمیران کی سرامی بفاصله یک کرده شرقی از شهر قفقوس است مردمان اینجا میگفتند که اصل نام این سرامی محمد آباد کبیر است چون بانی آن میران نام داشت بان نام مشهور شده و متصل این سرامی روضه عالی موجود است و در تخی دارد که بران هم نوشته نیست یک مرقه بانی آن سرامی بوده باشد و این تاریخ بر دروازه سرامی مذکور که در سنه هزار و نود و چهار تعمیر یافته مرقوم است

تاریخ

در دولت از رنگ شده عالمگیر	تعمیر شد این بقعه فردوس نظیر	از سنه هزار و تسعین و چهار	شد بی همتا محمد آباد کبیر
----------------------------	------------------------------	----------------------------	---------------------------

سرخ و زرد

یکی از امرا ی عالمگیر است و سرامی موسوم به ستم و رنگ که قریب دلی است بنا نموده است در سنه هزار و نود و پنج فوت شد و سرخوش این تاریخ در نظم کشید

تاریخ

در لیغ از جهان مجبور خان بر	نماند آب در گستان حن	خزخواست تاریخ فوئش	گفتا که کو در دان حن
-----------------------------	----------------------	--------------------	----------------------

سیواجی و سنبه حاجی

سیواجی پسر ساجی مرثیه بهو سلا در عهد عالمگیر بادشاه مدنی در از در کن فتنه بار با ساخته بسیاری از ملک بدست آورده بود آخر در سنه هزار و هفتاد و شش هجری بدست مردمان عالمگیر افتاده روانه دار السلطنت گردید و در اینجا مقید ماند بعد از محبوبی سه ماه و نه روز بتاریخ نسبت و منعم ماه صفر سنه هزار و هفتاد و هفت وضع خود تعمیر داده بآلپ خور سنبه از اینجا گریخت و در دکن رسیده باز بهنگامه آرامی فساد گردید تاریخ گریختن او حافظ هدایت الله یافته ان شا الله بآلپ خور و چون در سنه هزار و نود و پسر سنبه از در رنجیده پیش دلی خان که یکی از امرا عالمگیری بود آمد و در قید افتاد عنایت الله وکیل شاهزاده محمد اعظم شاه در تاریخ او این مصرعه یافته بازن و فرزند سنبه شد اسیر و بعد از چند اوقات سیواجی که بتاریخ نسبت چهارم ربیع الاخر سال یک هزار و نود و یک هجری واقعه شده او نیز مانند پدر بهنگامه فساد گرم داشت تا آنکه باز گرفتار گشته حبس محکم عالمگیر بادشاه در سنه هزار و نود و نه هجری گشته شد تاریخ این حادثه بتیغ کافری جسمی رفت بافته اند

فتح یافتن ثواب شکر الله خان برراجوتان میوات

چون ثواب شکر الله خان در سنه یک هزار و نود و هفت هجری برای تنبیه راجوتان میوات رفت و برایشان فتح یافت مرزا عبدالقادر سید این تاریخ نوشته ثواب فرستاد

تاریخ

سر حلقه زنگ با کجی رام	از باد برتو شتر درست	با هفت پسر که کپاش	چون کوه سری به تیغ می
عمری در کوه سار میوات	می بود چو خرس از خودی	بالشکر خان آسان جا	گردید طرقت ز فطرت نسبت
یعنی به پناه قلعه کوه	بر جنگ مبارزان کمز	آتش ز نه بهادران حوزد	چند آنکه ز سنگ چون شتر
بکجخت بعد از از تشویش	تا از دم تیغ بی امان است	دنیای غمخسوس منکر	فرمود دل زو که شکست

فاتوحات عالمگیری در فتح قلعہ ازماک دکن

چون سنہ ہزار و ہشتاد و نہ ہجری افواج عالمگیر بادشاہ ہفتے ازماک دکن استخیر نمودند میرزا الدین موسوی تاج پور برہم تہیہ گفتہ از نظر بادشاہ کوخیزا

تاریخ

شاہی کہ مختار و کند و بزن | شد ملک دکن مسخر شمشیرش | می حست فلک بر تارکش | سرداد عدد فتح عالمگیرش ۱۰۸۹
یعنی اگر عدد و سر عدد و را کہ عین باشد از اعداد کلمات فتح عالمگیرش خارج کردہ شود و تاریخ بر آید +

در فتح بجا پور

چون عالمگیر بادشاہ در سنہ ہزار و ہونود و نہفت ہجری قلعہ بجا پور را کہ در دکن است محاصرہ نمودہ راہ دخول آذوقہ بر متخصصان سبتہ برج و مارہ قلعہ را از ضرب توپ منہدم ساخت و خندق را انپاشتہ خواست کہ اندرون قلعہ در اندک والی انجا سکندر عادل شاہ از خواب غفلت بیدار گشتہ بتاریخ چارم ذی قعدہ روز دوشنبہ سنہ سی عالمگیری غازی الدین خان بہادر فیروز جنگ را شیعہ خود ساختہ قلعہ را حوالہ اولیای دولت نمود و خود بملازمست بادشاہ شتافتہ مشمول عنایات بادشاہ نگشت مرزا معز الدین موسوی تاریخ این فتح عطنی را بسلسلہ نظم کشید اما کجی

تاریخ

کافر مای ملک بجا پور | کہ نقصان موش بخش | کرد از بس حمایت کفا | بادشاہ جہان بر شہت
لشکر بر سرش گماشت کہ | ماقش طاق و گشت باغم | شد جو عاخر سکندر عادل | خاک در گاہ راہبرگان رفت ۱۰۹۴
سال تاریخ از خرد بہ تہم | فتح اسکندر تی سار گشت

و محمد علی جوہر کہ علم خالص سیکرد این تاریخ در تعقیب یافت مع روزی فصل بجا پور شد فتح بد بعد فتح بجا پور چون اندرون قلعہ رفتند در انجا یک توپ عظیم یافتند و این توپ را بر بان نظام شاہ والی احمد نگر در سنہ ہند و پنجاہ و شش ہجری در قلب آورده بود و این چند عبارت بران منقوش ساختہ لا الہ الا اللہ واللہ سواہ الو العازی نظام شاہ بولشاہ خادم اہل بیت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فقط و نام این توپ ملک میدان بود و علی عادل شاہ بجا پوری آن توپ را از احمد نگر آورده بود و چون عالمگیر فتح بجا پور نمود و آن توپ بدست او افتاد این تاریخ تعقیب بران تو منقوش گشت

تاریخ

شاہ عالمگیر غازی بادشاہ | اکو داد عدل داد ملک ان اگر | فتح بجا پور کرد و مہر تاریخ | رو نمود اقبال و گفتا ملک از ۱۰۹۴
و این پٹ کو تا حالت تحریر در قلعہ بجا پور کہ حالہ عمل سرکار گنجی انگرہست جوہر دست این مجاہد باب فتح بجا پور را نیز بخش متخلص برسانظم نمودہ

تاریخ

شد باد قمر شاہ و بن سہ داد گر | از گلستان دکن خاشاک اعدا پاک رفت | غنچہ ہامی حصن بجا پور همچون گل شگفت | شد کلید باغ حبیب پور رضہ شاہ گفت ۱۰۹۴
از برای ضبط سالش با لقا و نکر رسا

الضما

مطلعی از بی تاریخ خان می | کہ شود شانہرمان بر سبب سرور | شد نصیبم رحمت این ہر صرہ جہت | فتح ملک دکن قلعہ بجا پوری ۱۰۹۴

۹۷ نذیر شاه عالمگیر غازی

شندیم ملک سلم پوشد فتح

نی فتح دکن بی پای افرا

نوشتم ملک بیجا پوشد فتح

فتح حیدر آباد

والی این دیار سلطان ابوالحسن قطب الملک که در عوام به تانا شاه مشهور است از حیب زاد های ایران دیار
بود از حیدر آباد در لباس فقر به سیاحت آمده چون والی حیدر آباد قطب الملک عبداللہ شاه را بسری نمود بظننت
و ذکای او مفتون شده او را بدامادی گرفت بعد فوت عبداللہ شاه ارکان سلطنت ابوالحسن را قطب الملک خطاب
کرده بحکومت گرفتند چون در سنه هزار و نود و هفت هجری عالمگیر بادشاہ حیدر آباد را فتح کرد و والی آنجا سلطان ابوالحسن
را بجنبه لطیف قلعہ کوکندہ رفت میرزا محمد شیرازی که عالی مخلص سیکر و تاریخ این فتح گفته بنظر بادشاہ گذرانید و
ببرحمت خلعت سرفراز گردید +

تاریخ

۱۰۹۷ از نصرت بادشاہ غازی | اگر دید دل جهانیان | آمد بقلعہ حاکم تاریخ | شد فتح بجنگ حیدر آباد

فتح قلعہ کوکندہ و حیدر آباد

بعد فتح حیدر آباد افواج بادشاہی قلعہ کوکندہ را که سلطان ابوالحسن در آنجا متحصن شده بود محاصره نمود و بمیلگرد
خیانچہ درین جنگ عابد خان که منصب صدارت داشت و نیز مشهور بقلعہ خان صدر الصدور بود بتاریخ سبت و چهارم
ربیع الاول سنه ثمان و تسعین و الف بزخم گلوله توپ از مرکب عمر سبک خرام غلطیده باختر رفت و پسرا و که شہادت
نام داشت بغازی الدین خان بہادر فیروز جنگ مخاطب گردید مدت محاصره قلعہ کوکندہ از ابتدای سبت و پنجم
ربیع الاول لغایت سبت چهارم ذیقعدہ مشتملہ جلوس والا مطابق سنہ یکہزار و نود و ہشت ہجری ہشت ماہ بود چون
قلعہ مفتوح شد ابوالحسن در قید افتاد و در قلعہ دولت آباد با بجات محبوس ماند شغری پایہ تخت تاریخیافته اند از اہل علمہ برگزیدہ
علماء و دانشمندیوں می علام نقش بند این آیت در تاریخ یافت + فاخر جہانم من جنات و عیون و کنوز ہمت ام کریم
و شخصہ دیگر یافته ہست الباطل و جاؤ الحق + و منشی عبدالمعالی این دو بیت در تاریخ گفته +

تاریخ

۱۰۹۶ اشی جهان قزاقی کردی | فتحی عجب از لطف الهی کردی | از مصرعہ تاریخ شنومرودہ فو | فتح البالی زیاد شاہی کردی

از مرزا ابرہہ بخش رسا در تمثیل

۹۸۸ زبان کلک باغیت نبوس مبارک باد فتح حیدر آباد

۱۰۹۸ یعنی اگر عدد زبان کلک را حرف کاف است با عدد لفظ سن یکجا کرده با عدد مصرعہ اخراج نماید تاریخ برابر و غزیری یکرا بخنجر

تاریخ

۹۸۸ در جواز علی اکاہ بر گو مبارک باد فتح حیدر آباد

و غزیری دیگر این تاریخ در سلسلہ نظم کشیدہ و صنعتی بکار برده +

الضمان

مات مازدهم

۲۸۵

۱۰۹۸

۱۰۹۸	لوکس شست جابجا محل	بردرش کرد از ان مکان تغییر	چون دین فست او بجا شد	شاه اورنگ زیب عالمگیر
------	--------------------	----------------------------	-----------------------	-----------------------

یعنی اگر از عدد چهار محل عدد لوکس را خارج کرده آنچه باقی ماند با عدد مصرعه اخیر یکجا نمایند تا یاری که هزار و نود و هشت است برآید چهار محل عمارتی است در حیدرآباد که سلطان ابو الحسن ازاد رسنه هزار و نود و چهار تعمیر ساخته بود و تا یاریخ بنامی ان سابق ازین ترقیم یافته و میر عبد الکرم امیر خان در فتح قلعه کوکلیش که حبس کرده از حیدرآباد است این مصرعه تا یاریخ یافت

فتح قلعه کوکلیش مبارک باد

و این تا یاریخ مرزا عبدالقادر بیدل برشته نظم کشیده

تاریخ

۱۰۹۶	شاه عالمگیر یعنی حضرت اورنگ زیب غرضش از اقلیم دلی که او آهنگ حیدر اولین ساله که فتح ملک بیجا پور بود تافت بر کلکندره را یات طهر سال دوم گشت از رومی جبل در دین اهل حساب خواستم روشن شود آیمت فتح دوم هست یک معنی که تغییر از دو تا بخش کند	۱۰۹۸	انکه دارد تکیه بر تمشیر او فتح و طهر تا کنین بنیاد شایان دکن زیر و زبر در غل و زنجیر رفت اسکندر از طوق و کسر همچنان بر قلب قطب الملک طوفان داد سال فتح اولین جمشید نصرت جلوه کرد و ادشوخسای اوراکم درین صفره خبر اعظم مطلوب و فتح بادشاه نامور
------	--	------	--

فتح قلعه اودنی

این قلعه پنجاه کرده از بلده بیجا پور و کبکد و نهاد کرده از شهر احمد آباد بدست و قلعه مذکور بعد از فتح کوکلیش در سنه هزار و نود و هشت مفتوح شده و عالمگیر آن قلعه را به امتیاز گده موسوم ساخته تا یاریخ چنین بایسته و فتح

اودنی نموده بادشاه دین پناه

مسجد جاجپور

در کنگ که از توابع ملک بنگاله است موضعی است موسوم بجاجپور و ان موضع بعد سلطنت عالمگیر بادشاه در سنه هزار و نود و هشت حجری نواب ابوالضرخان مسجدی تعمیر ساخته بود که تا حالت تحریر موجود است و در روازه مسجد مذکور این تاریخ مرقوم

تاریخ

۱۰۹۸	خلل ایت اورنگ زیب در شهر جاجپور بنا کرد مسجدی	گسترده باد که از انچه نشان کین نه فلک گنبد نشان بود	او خدا خلق تبه نواب مستطاب تسبیح قدسیان می نذر و اگر	میش از توان قدرت لطیف کیشب اتمام دین آستان بود
------	--	--	---	---

محمد علی خان

خان مان عالمگیر بادشاه بود در سنه هزار و نود و نه حجری فوت شد و سرخوش تاریخ و فاش

محمد علی خان مجبور یافته

۹۴ نریغ شاه عالمگیر غازی | شنیدم ملک سلم پوشد فتح | تی فتح دکن بی پای افرا | نوستم ملک بیجا پوشد فتح ۱۱۰۶

فتح حیدرآباد

والی این دیار سلطان ابوالحسن قطب الملک که در عوام بنانا شاه مشهور است از نجیب زاد های ایران دیار بود از مهران در لباس فقر به سیاحت آمده چون والی حیدرآباد قطب الملک عبداللہ شاه را سپری نمود و قنطت و ذکای او مفتون شده اورا بدادی گرفت بعد فوت عبداللہ شاه ارکان سلطنت ابوالحسن را قطب الملک خطاب کرده حکومت گرفتند چون در سنه هزار و دویست و هفت هجری عالمگیر بادشاه حیدرآباد را فتح کرد و والی آنجا سلطان ابوالحسن را نجبه بطرف قلعہ کوکندہ رفت میرزا محمد شیرازی که عالی تخلص میکرد تاریخ این فتح گفته بنظر بادشاه گذرانید و بر حمت خلعت سرفراز گردید *

تاریخ

۱۰۹۴ از نصرت بادشاه غازی | گردید دل جهانیان | اندل قلم حساب تاریخ | شد فتح جنگ حیدرآباد ۹۶

فتح قلعہ کوکندہ و حیدرآباد

بعد فتح حیدرآباد افواج بادشاهی قلعہ کوکندہ را که سلطان ابوالحسن در آنجا متحصن شده بود محاصره نمود و بیست و یک روز چنانچه درین جنگ عابد خان که منصب صدارت داشت و نیز مشهور بقلم خان صدرالصدور بود تاریخ السبت و چهارم ربیع الاول سنه ثمان و تسعین و الف بر خرم گول توپ از مرکب عمر شکیب خرام غلطیده با خرت رفت و لیسرا و که شهاب نام داشت بغازی الدین خان بهادر فیروز جنگ مخاطب گردید مدت محاصره قلعہ کوکندہ از ابتدای السبت و پنجم ربیع الاول لغایت السبت چهارم ذیقعدہ سنه جلوس والا مطابق سنه یک هزار و دویست و هشت هجری هشت ماه بود چون قلعہ مفتوح شد ابوالحسن در قید افتاد و در قلعہ دول آباد تا بحیات محبوبس ماند شترای پایتخت تاریخ یافته اند از آنجمله برگزیده علما و دانشمندی که علامت نقشبند این آیت در تاریخ یافتند فاخر جامع من جنات و عیون و کنوز معیت ام کریم و ششخص دیگر یافته دهق الباطل و جاب اسحق و دمشقی عبدالمعالی این دو بیت در تاریخ گفته *

تاریخ

۱۰۹۶ ای شاه جهان قانی کردی | فتحی عجب ز لطف الهی کردی | از مصره تاریخ شنو فرود نو | فتح البالی ز بادشاهی کردی ۱۰۹۸

از مرزا ایزد بخش رسا در تعقیب

زمان کلک باغین تنوس مبارک باد فتح حیدرآباد ۹۸۸

۱۰۹۸ یعنی اگر عند زبان کلک را حرف کاف است با عدد ولفظ سن یکجا کرده با عدد مصرعه اخر جمع نماید تاریخ بآید و غریبی که از تخمین

تاریخ

مدد جواز علی اکاه بر گو مبارک باد فتح حیدرآباد ۹۸۸

و غریبی دیگر این تاریخ در سلسله نظم کشیده و صنعتی بکار برده *

مات مازدویم

۲۸۵

۱۰۹۸	شاه اورنگ زیب عالمگیر ۹۴۳	توین و ن فنت اوجا سیت	مدرش کرد از ان مکان تغییر	۲۸۲	۱۰۹۸	بو الحسن شت جابجا محل
------	---------------------------	-----------------------	---------------------------	-----	------	-----------------------

یعنی اگر از عدد جابر محل عدد بو الحسن را خارج کرده آنچه باقی ماند با عدد مصرعه اخیر کجا نماند تاریخ که هزار و نود و هشت است برآید و جابر محل عمارتی است در حیدرآباد که سلطان ابو الحسن از در سنه هزار و نود و چهار تعمیر ساخته بود و تاریخ بنای آن سنه ازین ترقیم یافته و میر عبد الکریم امیر خان در فتح قلعه کوکلتش که حبس کرده از حیدرآباد است این مصرعه تاریخ یافت فتح قلعه کوکلتش مبارک باد ۱۰۹۸
و این تاریخ مرزا عبدالقادر بیدل برشته نظم کشیده

تاریخ

۱۰۹۶	۱۰۹۸	شاه عالمگیر یعنی حضرت اورنگ زیب غرضش از اقلیم دلی کرد آهنگ حیدر و ج اولین سال که فتح ملک بیجا پور بود یافت بر کلکته راه را یات نطس سال دوم کشت از رومی جبل در دین اهل حساب خواستم روشن شود کیمنه فتح دوم هست یک معنی که تغییر از دو تاریخش کند	۱۰۹۶	۱۰۹۸	۱۰۹۸
------	------	--	------	------	------

فتح قلعه اودنی

این قلعه بنیاده از بده بیجا نکر و یکصد و هشتاد و نه از شهر احمد آباد بدر است و قلعه مذکور بعد از فتح کوکلتبه در سنه هزار و نود و هشت مفتوح شده و عالمگیر آن قلعه را به اقبال زکده موسوم ساخته تاریخ فتح آن غزنی چنین یافته فتح اودنی نموده بادشاه دین پناه ۱۰۹۸

مسجد جاجپور

در کنگ که از توابع ملک بنگاله است موضعی است موسوم بیجا چور در آن موضع بعد سلطنت عالمگیر پادشاه در سنه هزار و نود و هشت حجری نواب ابوالفضل خان مسجدی تعمیر ساخته بود که تا حالت تحریر موجود است و بر دروازه مسجد مذکور این تاریخ مرقوم

تاریخ

۱۰۹۸	۱۰۹۸	۱۰۹۸	۱۰۹۸	۱۰۹۸	۱۰۹۸
------	------	------	------	------	------

محمد علی خان

خان مان عالمگیر پادشاه بود در سنه هزار و نود و نه هجری فوت شد و سرخوش تاریخ وفاتش محمد علی خان بمبرور ۱۰۹۹ یافته

مات دوازدهم شاه پیر محمد سلونی

پیرزاده حضرت سلون است در سنه هزار و نود و نه هجری فوت شده و این رباعی در تاریخ رحلت او است

حضرت پیر محمد قلب بن چون نوینا بادل آگاه رفت سال تاریخ شش بر دوسرا گفت باقن مارون بالکدر

نواب شکر الله خان چون نواب شکر الله خان در سنه یک هزار و یکصد و هجری از عالمگیر بادشاه با مناد منصب ممتاز گردید و فراموشی نداشت تاریخ گفت

شکر خدا که صاحب افضل جمعیت اضافه اقبال سرود شکر این عطیه بردن از دست تاریخ او مرا تبتابید از دست

مات دوازدهم از ابتدای سال یک هزار و یک صد و یک لغایت سنه یک هزار و صد و هجری

مرزا محمد الدین محمد موسو

از اولاد امام مناس نامن موسی الرضا بوده در خوشنمائی و معنی طرازی و شعر فنی و انشا پردازی نظیر نداشت اما اهل فطرت تخلص میکرد و از هاشمی اختیار نموده فرمودند که از سن نسب من ظاهر است و هم حسب من و خطاب خالی هم بر همین تخلص گرفتند چون بپای وزارت ممالک و دیوانی تن و هزار منصب از عالمگیر بادشاه سر فرار گردید و سرخوش بعد بنیت و مبارکبادی این رباعی نوشت که رباعی ایام بحام دوستداران گشته که کار مرزا مغربا مان گشته چیزیکه بجایده بعالم نیست که کان سید پاک موسوی خان گشته که یکی از سن شریف او بر سید فرمودند که هزار و پنجاه هجری سال تولد من است که افضل اهل زمانه تاریخ ولادت من سرخوش که حاضر بود گفت که تولد من هم درین سال دست داده و چون نام من محمد افضل است این تاریخ من عنایت فرمائید و صاحب برای خود تخلص دیگر کند خنده کرده گفت که خوش باشد مرزا موسو که در ملک دکن در سنه هزار و یکصد و یک هجری بمیرد و کمال بر حجت حق پیوست بر جمع اهل سخن ماتم شد ناصر علی ابن خورشیده زار زار میگرفت و سرخوش این دو قطعه در تاریخ وفات او گفت که یکی موافق تخلص برسم نقیه و دیگر مطابق خطاب خانی و بر دو تاریخ این است

کشیاده و کفنا عقل تاریخ مرزا الدین محمد موسوی رفت

در ریاضت هستی برین مرزا مرزا موسی خان نخلد زهرت خوش ل تاریخ خود گفتا که شد موسوی نخلد شیهت که خدای عنایت الله خان پسر خور و نواب شکر الله خان

این جشن در یکصد و یک هجری سرانجام یافته و مرزا عبدالقادر مدیل این ابیات که از هر مصرعه تاریخ استخراج
سے باید نظم نموده

۱۱۰۱	کاشانه صلائے عیش در داد	۱۱۰۱	اسے دہر طرب مبارکت باد
۱۱۰۱	رشد اقبال دار و اسر روز	۱۱۰۱	ہمراہی حنان معنی آبیاد
۱۱۰۱	وقتت کہ از لوائے دلہا	۱۱۰۱	سازد دران رسد بارشاد
۱۱۰۱	عقد گہریت ز پور جا	۱۱۰۱	حاصل معون دوستان شاد
۱۱۰۱	از مرده ادعائے این فیض	۱۱۰۱	عالم چہ نیست عرش بنیاد
۱۱۰۱	جوشیدہ زدور الفت ہم	۱۱۰۱	مطلوب وفا می سر و دوشاد
۱۱۰۱	ہر مصرع ازین طریق موزون	۱۱۰۱	دارد ز شود سال تعداد
۱۱۰۱	اکنون بجان معنی خاص	۱۱۰۱	شعری زد و مصرع عم مذا داد
۱۱۰۱	اوقات سعادت دو کوکب	۱۱۰۱	شراذہ الفت دو ہم نداد

شیخ سلیمان

یکی از امرای عالمگیری کہ مخاطب بفصل خان بود در سنہ ہزار و یکصد و یک ہجری فوت شد و محمد افضل سرخوش
در تاریخ وفات او گفتہ

۱۱۰۱	شد شیخ سلیمان بسوی رافنا	دارست نقشہ مستی بی نثر	۱۱۰۱	ہم شیخ سلیمان شدہ تاریخ فنا	ایمانہ عمر بود ناش گویا
------	--------------------------	------------------------	------	-----------------------------	-------------------------

تاریخ

چون در سنہ ہزار و یکصد و دو ہجری لوالب کمال الذین خان قلعة ستمہ را بعد وفات محاصرہ سہ ماہ فتح نمود شیخ
روح الامین خان ولد قاضی محمد سعید بلگرامی بفرمایش لوالب مذکور این تاریخ گفتہ

تاریخ

۱۱۰۲	چو تاریخش ز عقل خویش حشر	۱۱۰۳	گفتہ انکس است پای کفار
------	--------------------------	------	------------------------

روح اللہ خان بہرہ جی

پس خالہ زادہ عالمگیر بادشاہ بود و بتاریخ پنجم ذی الحجہ سنہ ہزار و یکصد و سہ ہجری بساط حیات در نور دہ تاریخ بہ جنت
جنت ز روح اللہ خان زیادت یکصد و باقیانہ

۱۱۰۳

شاہ نور درویش

در ویشی کامل و از اولیای وقت بود پنجم جادی الآخر سنہ اربع داتہ واقف رحلت نموده مرقدا و بہت محبوب
اور نگاہ مشہور است و زیارت گاہ خلایق تاریخ وفات او نور محض ۱۱۰۳ یافتہ اند و بعد از وفات او سید قطب الدین
عرف تہجلی سجادہ نشین او گردیدہ

۱۱۰۳

حافظ سید ضیا اللہ بلگرامی

بشبهه شب پنجم ماه شعبان سنه یکزار و یکصد و چهار انتقال نموده و موافق وصیت پایان مرقد خواجہ عباد اللہ بگرامی کہ صاحب ولایت آن مقام است بیرون حرم متصل دیوار جنوبی منزل آرام یافته و میر غلام علی ازاد تخلص تاریخ او گفت

تاریخ

۱۱۰۴ خورشید سپهر علم و فضل تقوی آن میرضیا اللہ روشن بیا | پادشاه افشار شہستان | تاریخ شنو گنبرل قدرین

مسجد عالم گنج

در بلده اکبر آباد موضع عالم گنج متصل دہلی و آنکہ مسجدی است کہ از امیر رفیع الزمان و سنه یکزار و یکصد و چهار ہجری تعمیر ساختہ بر پیشانی عمارت مذکور این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شکرکہ در دور شہی دین پنا | غازی جم مرتبہ اورنگ شاہ | میز ملک قدر رفیع الزمان | ساخته از عون خاں این سجدہ | سال بنایش خروم ز درقم | بادا بد مستعدان فیض الہ

امیر الامرا نواب شالیستہ خان

پسر نواب آصف خان بہادر است از ہنگام شاہجہان بادشاہ پسر شہ عالمگیر بادشاہ بہمد وزارت منربندی داشت اصل نامش لوطا است در عمر بود و سہ الکی تاریخ شاتر دہم شوال سنه یکزار و یکصد و پنج ہجری فوت شد و این سہ تاریخ در رحلت او از مخمر الواصلین نوشتہ شد

تاریخ

۱۱۰۵ مصد فیض کرم شالیستہ خان | کوی نیکوئی ازین باق برد | سال نقل آن امیر باکرم | گفت ہاتف اہل خرد و داور

ایضا

۱۱۰۵ بود نواب امیر الامرا | عمدۃ الملک شہنشاہ زنا | سال نقلش تناسف گفتہ | خان شالیستہ ابوالکمال نام | قرۃ باصرہ آصف خان | آہ نواب سخی شد ز جہان

ایضا

چو شد شالیستہ خان بن کیش | بجان غم داد شد تاریخ نوشت

قاصی محمد سعید ملگرامی

از اولاد قاضی ابوالعلماء قاضی بدہ و ملگرامی است تاریخ مقدم ہم ربع الاول سنه یکزار و یکصد و پنج ہجری فوت کردہ و پسرش شیخ روح الامین خان در تاریخ وفات این قطعہ گفتہ

تاریخ

۱۱۰۵ از گردش چرخ آہ و سیر | فریاد نزار گونہ فریاد | دروی کہ بس از خودادی | باشد زین این سخن نزا یاد | دست تو بریدہ باد ہر دم | حال تو ہمیشہ مضطرب باد | تاریخ وفات قبلہ گاہی | چون خواستہ از خرد پرزاد | دیگر یہ شد و گفت باسن | امی استون من بقناد

باغ فدک

چون نواب سپهبد ارخان خلعت نواب جان جهان بهادر در ایام صوبداری صوبه املاباد و در آن شهر در سنه یک هزار و یکصد و هفت هجری باغی ترتیب ساخت و روح الامین خان ولد قاضی محمد سید بلگرامی این تاریخ یافت به سال تارخیش بگو
روح الامین باغ فدک

۱۱۰۶

شیخ محمد اسحق عرف قاضی میان و برادرش شیخ محمد سجان بلگرامی

از اولاد قاضی بده بلگرامی اند در سال شرافت عثمانی مرقوم است که شیخ محمد اسحق از اطراف نواب جان جهان بهادر عرف سپهبد ارخان کو که نیابت صوبه املاباد معوض بود و اقطاع سرکار تراب و آریل و غیره بدو تعلق داشت مردی صاحب مہمت و شجاعت بود با اتفاق برادر خود شیخ محمد سجان نیز حدیث نظم و نسق خوب نموده کنش در آن زمین مخصوص در راجه های ملک بیدلہ شہور است بالاخر در محاربه بندیکہ باراجہ قلعه انبار در میدان اتفاق افتاده بود همراه برادر خود شیخ سجان کہ پدر شیخ الہ بارخان است و ذکرش بعد از این خواهد آمد در جہ شہادت رسید این واقعہ تاریخ مقدم شہودی القدر سنہ یک هزار و یکصد و هفت هجری بوقوع پیوسته نقش ایشان را آورده متصل چک شاه عبدالجلیل در املاباد مدفون شدند و شیخ روح الامین ولد قاضی محمد سید بلگرامی در تاریخ شہادت ایشان ابن تارخینا گفته

تاریخ

گشتند بنید چون شمشیر سنان انوس درین باغ جای گردون	غازی اسحق و شیخ محمد سجان دایم باد آن سپاہ معونی را تاریخ شہادتش ز تارخینا بر	با دیکہ بانش زمین گرد و کجک ترسم کہ برای امتعاش جوشتر از جوہر زار و یکصد و هفت ہزار	خون با بار و فلک سجائی را موقوف شود قیامت و زمانا
--	---	---	--

۱۱۰۶

الف

محمد اسحق شہید اکبر شد

۱۱۰۶

میر محمد زمان متخلص براسخ سر سید

سیدی و الا زاده از عمده ملازمان و مصاحبان بہت ہزارہ محمد اعظم بن عالمگیر بادشاہ بود طبعی و فکری رساد شہت و زنازک جذبی داد سخن سید او فاقش در سر سید لبالب سبع و مایہ دالغ واقع شد و سر خوش تاریخ و فاقش گفته

تاریخ

راسخ دم بود محمد زمان بہ وزیر او گفته

۱۱۰۶

تاریخ

محمد زمان راسخ خوشحال درینا سجان آفرین پیروز	چو تاریخ فاقش دل از نقل حلا خرد گفت بادل کہ راسخ کرد
---	---

۱۱۰۶

ملانا صر علی

از خوش حیا لادن جان بودہ تخلص او علی است و مولد سر سید از سلسلہ نقشبندیہ بود قریب شصت سال عمر یافت و بہت ارادہ مجذوبی در آخر عمر از دکن مدار سلطنت شاہ جهان آباد آمدہ اقامت در زید و چون بہم رساند محمد م از دوستی بوعلی قلندر میر و تا کہ در ماہ رمضان سنہ یک ہزار و یکصد و شصت ہجرت نمود و در حوالی مرقد

سلطان المشايخ نظام الدين ديلوي مدفون گردید محمد حاکم تاييخ اويافنت زيادت یک عدد مصرعه آه آه
از رحلت ناصر علی و سرخوش این قطعه گفته

۱۱۰۹

دارسته علی هجبت بی پروا	از راحت و رخ دیر ستغنی رفت	دایم چو توجش سوی من بود	دل کزده ز صورت کده هفت
سرخوش زخرد سال و نقش	گفت آه علی تعالم فانی رفت		

مرزا قطب الدین بابل

شاعری خوش فکر تازه گو بود از تحقیق و تصوف و طالب علمی بهره و اقره داشته در آخر کارش بجنون کشید ترک منصب نمود
بشاه جهان آباد آمد و در ماه رمضان سنه یک هزار و یکصد و هشت بعد از فوت ملانا صر علی و دیعت حیات سپهر عیالک
تاریخ فوتش را به جعل جنت مشواه یافته

۱۱۰۶

نواب شاه کر خان

در زمان دولت عالمگیر بادشاه سنه یک هزار و یکصد و ده هجری بحکومت شاه جهان آباد و سر فریزی یافته و مرزا عبدالقادر
بیدل بطور مبارک باد این چند فقرات تاریخ نوشته بر دفتر

فقرات تاریخ

اقتدار مبارک و ظل و استقلال افتام علم و عمل به دستگاه علامت جاده حلال و آراستگی سلیمانی عز و اقبال اسرار
گلباری شکوک و مدارج جهان بینی رفعت و دارای مهابت دشمن گدازی و کامرانی منافات دوستان ازازی
جاده دولت خانی و احلال و عشرت جاودانی و حکومت مبارک شاه جهان آباد و بنافض صاحب کواکب لوا مبارک

۱۱۰۰

شیخ عبدالرقيب کا کوری سواح نگار کابل

در زمان عالمگیر بادشاه شاید که در سنه یک هزار و یکصد و یازده یا که نوزده هجری فوت کرده تاریخش خبر یافته

تاریخ

آن شیخ نقد اگر ز دنیا یافت	عقلم بسال فویش بشنول کار	ناگاه با نفهم چه بگفتند روی	در صوبه جهان سواد نگار شد
----------------------------	--------------------------	-----------------------------	---------------------------

۱۱۱۱

فتح قلعه بنت کده

و دوازدهم جمادی الاخر سنه هزار و یکصد و یازده هجری قلعه بنت کده تبصره اولیای دولت عالمگیری را آمد
تاریخ آن یافتند به کوه کفر شکست

۱۱۱۱

فتح قلعه ستاره از عالمگیر بادشاه

چون عالمگیر بادشاه در سیزدهم ذی القعدة سال یک هزار و یکصد و یازده هجری قلعه ستاره کده را فتح نمود میر عبدالحکیم
بگرامی و سطلی شخص در یک شب یازده تاریخ بای فتح آن قلعه گفته آن رساله را بکلی از فتح شاه هند و طوی نامه فرستاد
شاه عالمگیر موسوم ساخته و خدمت بادشاه گذرانید و مورد تحسین بادشاهان گردید و اعجوبه اینکه از عبارت و مکرار
شاه هند و طوی نامه فزونی شاه عالمگیر به نام آن رساله است نیز تاریخ استخراج می یاید چیزی از آن
تاریخ نوشته می شود

۱۱۱۱
۱۱۱۱

تاریخ

چوش ابهام زیر خضر آورد ز انگشتان شه بر بزم ابهام	بود دهم اعظم در شماره برابر چار الف گردم نظاره خسین تاریخ گفتن اختر مهیت	قلاع کفر شد مفتوح فی کمال بعینه بود شکل سال حوری شدا ز عبد الجلیل این آشکارا	رتبع او عدد شد پاره پاره بی تاریخ تنخیر ستاره
---	--	--	--

و این نوع تاریخ را به استنباط گویند که بر صورت اعداد سال هجری بیان نموده یعنی هر چهار انگشت پادشاه را چهار الف که صورت اعداد سال هجری یعنی یک هزار و یک صد و یازده بود تصور نموده ابهام شکل شده که بر آن چهار الف بنویسند خیال کرده و برین طریق بزبان عربی نیز تاریخ گفته اما قطع فارسی پیشتر اشتها ریافته +

الفبای بیتمیه

چو شاه عالم گرفتار آفتاب چنان بر لاله آمد زمین سیه	که شیخ اوست بکیتی کینه که کوه گشت چو دما و قلعه کینه چو از دودن ستاره نبود سر	ستاره قلعه کنار محاصره کرد چو فتح شد بی تاریخ فکر میکردم طلوع کرد در د آفتاب کتاب	بغیرم آنکه نماید بنای کفر خراب برآمد از ته دریای فکر و جوشنا
---	---	---	---

یعنی چون از اعداد لفظ شماره اعداد لفظ جنود و لشکر بدر کرده شود و اعداد الفاظ آفتاب عالمتاب بیفزاید تاریخ بر آید تاریخ دیگر که از آن چهار مرتبه تاریخ استخراج می باید

تاریخ

چو محی الدین محمد شاه غازی بود بر مصر عرش تاریخ منقوش	ستاره فتح فرمود از انبار همان عامل جهان بشد در شمار	رقم کروم کلک فکر میته محمد شاه اساس بر راکند	کز و شد چار تاریخ آشکاره برآمد باطل از حص ستاره
--	--	---	--

ازین هر دو مصرع آخرین از وی حساب جمل تاریخ جدا گانه می آید و چون حروف منقوشه یا غیر منقوشه بیت را بگیرند همان تاریخ حاصل آید تاریخ دیگر بیتمیه

تاریخ

شش باره گیر فتح ستاره گداز نظاره کن جوانب اطراف	این بیت را بیتمیه گرد اگر کسی تاریخ با نقطه شود از لفظ علم عیان
--	--

یعنی لفظ شش را اگر سه باره حساب کنند یک هزار و پنجاه و نه عدد شود و اطراف بوستان حرف بی و نون است که عدد آن پنجاه و دو میشود مجموع یک هزار و یکصد و یازده شد که عدد تاریخ است و داده تاریخ الفاظ جشن و بی و نون است که هر یک از آن حرف منقوشه است و این تاریخ نوشته می شود بر هر خط و قلم بیتمیه

تاریخ

چو سید اسرار آید بکلیت رتبع شش نشانه گشتند پاره	الفبای این احوال با یکجا نویسیم تاریخ فتح ستاره
--	--

یعنی یک الف اسم حیوا و یک الف نام سبها و دو الف اسم راناکه مجموع چهار الف میشود چون یکجا بنویسند شکل عدد سال هجری که یک هزار و یکصد و یازده بود پیدا شود و این رباعی در باب فتح قلعه ستاره از زبیب النسا بکیم ثبت عالمگیر بادشاه است

تاریخ

از سحر و جادو و شوق الغریبان شد اعجاز خردی برین شوق ستاره
--

اگرچه این تاریخ نیز خوب است اربع عبارت شوق ستاره آمد تاریخ استخراج می یابد اما لفظ آمد که داخل ماده تاریخ است خوب نیست

فتح قلعه برولی

تاریخ نسوم مرحوم سنده کهنزار و یکصد و دوازده هجری قلعه برولی که در دکن است بتصرف عالمگیر بادشاه درآمد تاریخ

این فتح را بنده الضراشه یافته

در ولادت پسر شکر الله خان ثانی

شکر الله خان پسر نواب شکر الله خان مرحوم بود در سنده کهنزار و چهارده هجری از عالمگیر بادشاه بکومت میوات سر بلندی حاصل نموده دو سال پیش ازین یعنی در سنده کهنزار و دوازده هجری در خانه اولسپری تولد شد مرزا بیدل این تاریخ نوشته فرستاد

تاریخ

زین کج که زنگش صانع شکست | افسردگی طبیعت امکان رفت | تاریخ سهارا و سر و ش تحقیق | مجموعه نهم جمیدی الاخر گفت

زیب النساء بیگم منت عالمگیر بادشاه

ولادت او تاریخ دهم شوال سنده هزار و چهل و هشت و دوازده یافته و حسب خواستش خود مترجی نگشته و تمام عمر روی شهر ندیده حافظ قرآن بود در تحصیل علم عربی و فارسی بهره تمام بر انداخته و چند خطوط خوب منکاشت و کتاب زیبا تصانیف از تصنیفات اوست در سنده هزار و یکصد و سیزده هجری رحلت نموده و دخلی جنبی^{۱۱۱۳} تاریخ وفات اوست گاه گاه اشعار نیز میگفت این چند ابیات و اشعار اوست

بشنودستی که خرم در گردن نشد | کور چشمی که لذت گیر دیداری نشد | صدها بار آفر شد و مگر تمی جانی | غنچه باغ دل مازید ستاری نشد

پای تفریح این چرخ میدار کن | آله شایا جهان و جمال کن | اتفاقا نشود و العیز برین کن | تو خواه قال به جوی استیغرا کن

اشک در خون طپیده می یابد | یاد دل از راه دیده می آید | در عدم هم عشق شوری | گل دامن در دیده می آید

ای صفت تشنه بزم و سوزن منگر | بهر یک طره آبی جگر تشنه شد

آغشته خون شام شفق از نگاهیت | مشعل مکن گرفته فلک و آغوا

گرچه من بلی اسم دل چون شوق | بر صحرای مندم لکن جازم است | دلیل از غم ارمیم شد پیشین | در محبت کایم بر اینم شکر دار است
در دامن غنیم ظاهر کردنگ ارمیم | ازنگ من اندر نهان بود نگارم | سکه بانغم روان احتمم رودنگار | با غم بی کرد انگار غنیمت است
و غرضش هم و لکن و بقدر آورده ام | زین بیت خیم خیم نام سخن بیدار است

از منم نمیشود ز حلاوت عبدالم

جواب از ناصر علی

گویا رسید بر لب زبیب المنا لیم

این جواب شنیده زبیب المنا بسیار بیجا تاب خورد و این بیت نوشته بناصر علی فرستاد

ناصر علی بنام علی برده بنانه

ورنه نزد القمار علی سریر

لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان

در کتاب صحیح الاخبار مرقوم است که تیاریخ چهارم ربیع سنه یکزار و یکصد و چارده اردوی معلی عالمگیر بادشاه از بهادر گزده که در دکن است بغیر مستحیر قلعه کندان به هزار آمد و بهیز دهم ماه شعبان پای آن حصاره بنزول لشکر فیروزی اثر مسیحیج خربین بر آورد و لطف اللہ خان پسر سعد اللہ خان محوم از غلبه استستنا بجا لم جاویدالی نهضت فرمود هنگام وفات پدر که در سنه یکزار و شصت و شش بوقوع آمده یازده ساله بود بمنصب مقتصدی و صد سوار ممتاز گردیده و در زمان عالمگیر بادشاه بیایه والارسیده و در عمر بیجا و نه ساله فوت کرده تاریخ وفات او یافته اند

صدافسوس ز لطف اللہ خان

در ولادت پسر و دختر کرم اللہ خان

کرم اللہ خان در سنه یکزار و چارده هجری از عالمگیر بادشاه بمنصب خانی ممتاز گردیده و مرزا بیدل این چند فقرات تاریخ بطور مبارک با دجان موصوف نوشته فرما

فقرات تاریخ

پیشگاه کرم اسباب + حتم کو اکب قیاس رکاب + ناز و محبت دسگاہ + خالص صاحب افلاک در گاہ + مهر عطای پیر استان + والی ملک کرم اللہ خان + بمناصب خانی مبارکباد + بحجرت رسول گزیده والد الایجاب در سنه یکزار و بهیز دهم هجری در خانه او در عرض یکفتم پیری و دختری تولد شدند و مرزا بیدل این مصرعہ تاریخ یافت +

تیاریخ

دسیدن طرب باه واقاب مبارک

در وفات عالمگیر بادشاه

انتقالش بعد از جمعه سبت هشتم ماه ذی القعدہ سال هزار و یکصد و بیجده هجری که موافق روز تیر سیزدهم اسفندارند ماه الهی سنه یکصد و بیجاہ یک اکبرشاهی مطابق روز رس سیدیم اسفندارند ماه جلالی سال شش صد و سبت و هشت ملکه مصداق روز شهر پور چپایم شهر نورماه قدیمی سال یکزار و هفتاد و شش بزدجروی موافق سبت و یکم فروردی ماه انگریزی قدیمی و چپایم ماه تاریخ جدیدی سال یکزار و مئقصد و هفت مئیسوے در احمد نگر دکن بوقوع آمده لاشش او را در شهر غمخیز بنیاد اورنگ آباد که قریب قلعه دولت آباد در دکن واقع است و آن شهر را اورنگ زیب در ایام شاهان مراد کے

در سنه هزار و چهل و هشت هجری اباد ساخته بود برده دفن نمودند پیش ازین ترقیم یافته که تاریخ ولادت او پنج آفتاب
عالمتاب + یافته بود و بر آسمان تاریخ جلوس پدرش بزبان خود + آفتاب عالمتابم + مندرج بود و
برای تاریخ وفات + آفتاب عالمتابم + یافتند و بزرگی از اعداد این آیت + تاریخ برآورده + درج
در میان وجهه لایحه و عزیزی + خل و اجنت + یافته و شش و دیگر این بیت گفته

تاریخ

از خرد کردم طلب چون سال نقل آن و گفتم عالمگیر از بگ ارم بر داد زیب +
و مرزا محمد شیرازی تخلص عالی که در سنه هزار و یکصد و چهار هجری بختاب نعمت خان و داروغگی باور چنان
نعمت فرادان اندوخته بود و شکر نعمت واجب واجب تاریخ آن یافته و بعد وفات عالمگیر از شاه عالم سب در
شاه بختاب نواب دانشمند خان عالی سرایه سیاهات اندوخته و به تحریر شاهنامه نامور گردیده و در سنه هزار
و یک صد و سبب وفات کرده او در شروع شاهنامه شاه عالم سب در شاه در تاریخ وفات حضرت خلدو مکان
یعنی عالمگیر بادشاه این رباعیات نوشته

رباعی که از آن شاه ابراید

عالمگیر آن خدیو صاحب تدبیر	برداشت دل از جهان ز جان شدم سیر
اورفت ز ملک ملک زورفت بگو	شده بادشاه ملک فنا عالم گیر

روز جمعه شنبه دی ماه

آن جمیع که مرد بادشاه دل داشت	چون شنبه لطاف به بلخینا داشت
ذی القعدة که ایام به نشستن دارد	این طرفه که از روی جانش شربت

تاریخ سبب و هشتم

آن شاه که بیاد حق گذشت اوقاتش	خالی از عبادت نشدی ساعتش
چون سبب و هشت روز بگذشت از آن	از صفحه روزگار حک شد دشتش

مدت سلطنت

آن شاه که روز نظام دنیا آمد	تدبیراتش تمام برجا آمد
پنجاه و یک آمد عدو مال جلوس	پس فای فنا بر سران ناآمد

مدت عمر

آن شاه که در بیم علم فتح افروخت	چون گشت نو و سال جهان را بگذشت
در بر کاغذ جو خدا میگردد سبب	بر نشخو عمو خدا صد نکاشت

و این بیت در تاریخ وفات او از سبب ده رستم الحروف است +

تاریخ

چون رسیدم از عقل سال وفاتش
گفتا که عالم گیر از جهان رفت

مات دوازدهم

ایام شاهی ادگی آن خدیو عالم گیر تار و زجلوس ده روز کم از چهل سال قمری بوده و مدت سلطنت از غره دبی تا
روز جلوس پنجاه سال و هشت و بیست و هشت و دو سال و هجده یوم اما بحساب سال شمسی ایام شانزده
سی و هشت سال و نه ماه و چهارده یوم و ایام سلطنت چهل و هشت سال شش ماه و هشت و بیست و یک
عمرش سال شمسی هشتاد و هفت سال چهار ماه و دوازده یوم میشود لقب او بعد وفات به حضرت خلد مکان
قرار یافته مستند خان محمد شانی در اواخر عالم گیری می نویسند که عمر گرامی نود سال و سه روز و دو ماه و
خلافت پنجاه سال و دو ماه و هشت و بیست و یک یوم و این از غره رمضان سال جلوس تا روز وفات است منقول است
که محمد اخلاص خان نقل نموده که شب جمعه که صبح آن حضرت بسیر بلخ مغفرت توجیه فرمودند من و عنایت اللہ
از استیلا چنین و اجماع گیری انتشار رخا طر و توزیع باطن ظاهر داشتیم دیوان سان العیوب را انبال کشودیم
این غزل برآمد

این غزل برآمد

تاریخی نه و می نام و نشان	سر خانگ ره پیر معان	بر می که نشان کف پای تو بود	سالها سجده حنا نظر آن بود
بر تر تبت بن گر گزری حمت	که زیارت که ندان آن	چنانچه از آن	بود

یاس غلبه گرفت با خاطر پراگند شب بسر بردیم صبح یکپاس روز برآمده قصه ناگزیر روداد شب شنبه بازیگما بودیم
حیدر قاضی دارد شد نقل فال کردم هر چند خواستم بیت یاد آید نیامد کتاب خواستم و بارها کشادیم گویا آن غزل
بر نیامد چون صحبت آخر شد بخواب رفتم می بینم که گدازم بر قبری افتاد حضرت نصف قامت از پنجا برآمد مرا خطاب
فرمودند منی که از یاد رفته است اینست

میت

بر سر تربت بن گر گزری حمت

د اورنگ زیب عالمگیر بادشاه رانج لیسران و پنج دختران بودند اسامی لیسران شانزده محمد سلطان که پیش
از پدر فوت کرده و شانزده محمد معظم که بعد از پدر بلقب بهادر شاه بر تخت سلطنت ششده و شانزده محمد معظم
در خنک برادر خود کشته شده و شانزده محمد اکبر که از پدر بغاوت ورزیده نزد سلیمان صفوی پادشاه ایران رفته
بود و با میدانمگ پدر در ایران میگذرانید تا آخر در صحن حیات پدر فوت شد و در ششده مد فون گردید و مرثیه بر لوح
مزارش منقوش است از آنجمله یک بیت اینست

س

از خای خراج و زمهری اوزنک

و پنجم شانزده کاخش که او نیز در جنگ برادر خود بهادر شاه کشته شد و از دختران زیبای مناسبت که شاعر بود
و تخلص خود مخفی قرار داده و از نهایت طوابع نسبت سینه نخاچ نیر دخت آواش پیش ازین مرقوم گردیده و
در بیت المناسبت که در سینه بکند و بکشد و نسبت و دویم جری انتقال نموده مد فتنش در صحن مسجد زینت المناسبت که تعمیر
ساخته اوست حدود بی واقع است و زبده المناسبت که در المناسبت و مهران المناسبت که بکند

شاهزاده محمد اعظم شاه

کسیر دوم عالم گیر بادشاه است بتاریخ دوازدهم شعبان سنه یک هزار و شصت و سه هجری از بطن بانو بیگم نیت شاهنوازخان ولادت پذیرفته چون در هنگام وفات خلد مکان برادر بزرگ او محمد اعظم یعنی شاه عالم بهادر شاه در کابل تشریف داشتند چنانچه محمد اعظم شاه با اتفاق اعیان مملکت بتاریخ دهم ذی الحجه صبح عبید الغضی سنه یک هزار و یکصد و هجده هجری دوازده روز بعد از وفات پدر در احمد نگر بهریر سلطنت نشست چون بهادر شاه ازین حال آگاه شد یافت بان شکر عظیم که بابل روی سوی هندوستان آورده نامه به برادر خود فرستاد و هر چند خواست که از جنگ و جدل بازماند و ملک وسیع را دنیا خود با تقسیم نمایند لیکن چون تقدیر اینچنین بود که بلبوس سلطنت بر قاست بهادر شاه راست گرد و محمد اعظم شاه قبول نفرمود و باراده جنگ از احمد نگر کوچ نمود چون بهادر شاه بان شکر خود قریب اکبر آباد رسید در میدان دلیلی که دوازده کرده از اگره واقع است تلاشی فریقین دست داد و جنگ شروع گردید چنانچه درین معرکه محمد اعظم شاه با دو لیران خود یک محمد بهد ارخت و دیگر سلطان والا جا به بسیاری از امار کشته شدند و این واقعه بتاریخ هجده ربیع الاول روز یکشنبه سال یک هزار و یکصد و نوزده هجری بوقوع آمده تاریخ شهادت او اینست :-

تاریخ

۱۱۱۹ شاهزاده دیوانه دستی آوردیم | حاکم بنویس از رسم کم | دیدن در قشور جد چون هم | گفتند بهای محمد اعظم ۱۱۱۹

اربع

۱۱۱۹ چون شاهزاده عظیم از جهان فانی | آواز غمت کی جنت امکانی | کشتی فضل یزدانتر شید کبر | تاریخ زرنگاشت کربلائی ثانی
تا عقدا و اقسام الحروف اگر بیت آخر اینچنین خوانند بهتر باشد :- چون مثل کربلا شد میدان زرنگاشت | تاریخ
تو از ان شد کربلائی شانس | مدت سلطنت اعظم شاه از روز وفات خلد مکان تا روز شهادت او سه ماه
و سبب روز و غمیت جنگ انا مو رخاں او را داخل بادشاهان ننوده اند مدت عمرش پنجاه و پنج سال کسیر بود

اقیاز خان صفا بانی خالص تخلص

۱۱۲۲ میر غلام علی آزادینوید که اسمش سید حسین بود در هند آمده در دکن خلد مکان را ملازمت کرد و بسبب ملازمتان منتظم گردید و بدین واسطه عظیم آباد پیشه و خطاب اقیاز خان اعیاز یافت آخر در سنه یک هزار و یکصد و سبب و ده در سنه از دست خدایا رخاں کشته شد میر عبد الجلیل لکرامی تاریخ وفات او ۱۱۴۴ آه اقیاز خان | یافته در کتاب عبادت السعادت مرقوم است که در مشهد مرده بود مشهور به سید ابو علی پور بالشتین و او را پسر بود میر باقر نام محلی بحلیه فضل و کمال او پسر داشت خیلی رشید و صاحب طبع خالص تخلص او بود مشق شعر از محمد تقی سلیم ظهاری داشت از دست شهر صیقل گرفته شود که دیوانی تو شود | تا کجای ناب خور و مو که میان تو شود | شاعر دیوان بعد چند سده در هندوستان آمده ز فافت صوبه دار کجرات در وقت خلد مکان اقیاز نمود و ناظم صوبه مذکور شد و قابلیت او را دیده و تضرع و راجاله کاوش و آرد و چون او را پسر بود و بعد از وفات او سبب خالص مشید که سید اقیاز خان بهادر مخاطب شده بود ناظم صوبه کجرات شد و قاسم علی خان که ناظم بنگاله بود و پسر زاده حسین سید اقیاز خان خالص مشیدی است :-

زینت النساء یکم نبت عالم گراما شاه

عالمگیر بادشہ راج و خزان بود مذکی زیب النسا بیگم دویم زینت النسا بیگم سیوم زبده النسا بیگم چہارم بدر النسا بیگم
و پنجم مہر النسا بیگم و زینت النسا بیگم و رصین حیات خود مسجد کے تعمیر ساختہ مشہور زینت المساجد این مسجد عالی
کہ از سنگ سرخ ساختہ اند و ست ہجہان آباد بموضع دریائے گنج برکنار دریا واقع است و بیگم در سنہ یکہزار و
و بیست و دو ہجری سے و عہد دولت برادر خود بہادر شاہ رحلت نمودہ تربت او در محبت بہن مسجد موجود است
و لطیف بالین قبر آیتہ قل یا عبادے الذین و این بیت و عبارت مرقوم اند :-

مولانا ابوالفضل خدائے تعالیٰ است : ہاں یہ ازاں برحمت قبر پوش مالیں است : امیدوار حسن خاتمہ ہے
زینت النساء یگم بیت بادشاہ محمد الدین محمد عالم گیر غازی انار اللہ برانہ ۱۲۶۰ھ

شیخ محمد افضل گہ آبادی

لغضایل صورتی و معنوی اقبال فرادان داشت اصل وطن او سید پور راز توابع غازی پورست بشارہ
سپر خود در آتہ آباد رصل اقامت انداخت و بتلقین اصحاب و تعلیم آداب مشغول گشت نصایف عربی و فارسی و افروز
مسجد کے کہ نہ ہزار و ہشتاد ہجرت تعمیر فرمودہ تا تحریش بقعہ افضل یافتہ و تاریخ خانقاہ کہ در ستہ ہزار و نو دودو
بنامزدہ مقام افضل گفستہ ولادت او بیت دہم شہر ربیع الاول سنہ ثمان و ثلثین و الف ست و بسن ہشتاد و
سالہ روز جمعہ پانزدہم ذی الحجہ سنہ اربع و عشرين و مایہ و الف ہجرت فوت شد بعد وفاتش شیخ محمد کے مشہور
شاہ خوب العہ کہ برادر زادہ دہم و اما و او بود میر سدا رشا و ششہ مرقدش در بلدہ آتہ آباد ست ۱۰۱۰۔

قطب الدین شاہ عالم بہادر شاہ
شاہ خلیفہ دوم عالمگیر شاہ غازی

تباریخ سلج رجب سنه کینهار و پنجاه و سه هجری از لطن نواب بابی که هند و زنہ بود در برہانپور تولد پذیرفتہ
و بعد بمعظم موسوم گردیدہ و در ایام شانزادگی بخطاب بہادر شاہ نیز نامور شدہ بعد از کشتن برادرش
او اعظم شاہ در جنگ تباریخ نوروز ہمسایع الاول روز دوشنبہ سال یکہزار و یکصد و نوزدہ ہجری بجای
پدر در اگرہ بخت سلطنت نشست و شاہ عالم موسوم گردید و خلعت وزارت بہ شہنشاہ بنگالہ خانمان و عمدہ
اوکیل مطلق بہ اسد خان و عمدہ میر بخشہ گریے بر سپہرشن و الفقار خان بخطاب امیرالامرا مہمت نمودند
و تباریخ حلوس نیز بان خود فرمودند ہ ما افتاب عالم تابیم ہ و دیگرے این مصرعہ یافتہ ہ شاہ عالم باو شاہ
ملک و آوار جہان ہ و فضل السہ در ویش در تباریخ جلوکس و گفت ہ اللہ با معظم ہ و غریبے دیگر این
تاریخ کہ نغمہ خار ہے ست گفتہ ہ

تاریخ

117

کن سر اعظم چه ادا که خون بد رب افروخته عالم بادشاه

تاریخ از مرزا اسد اللہ

جلوس محدث لوار بادشاه زن | باین مربع اسرار واده اندک | انبوی زلف از ان جلال قدرت شان | همان خلیفه جان معظم و جهان
و چون ایام جلوس او از هنگام وفات عالمگیر بادشاه یعنی از ماه ذی القعدة سنه نهار و یکصد و هجده هجری شماری
چنانچه شخصی دیگر این تاریخ که از ان سنه مذکور استخراج می یابد بیک نظم کشیده +

تاریخ

نستجین لیسر جهان بهادر شاه + رسید قزوین دولت بهایم بالا + از منظر فلک رده سر بران + بگفت سال جلوس نظام ملک دلا
بهادر شاه مردی بود عالم فاضل و بامروت و صالح و عابد و کثیر الاولاد از کمال غم و شجاعت او جمیع نوکران و زبده ان
و حکام قریب و بعید مطیع و فرمان برادر بودند و بعد او همه شاهزادگان مطلق العنان و فارغ البال سے زیستند چنانچه
بهفته شاهزادگان بخت راست و چپ و می نشستند بخت است نیز بزرگان مغولین جهاندار شاه با سپهران خود یعنی غزالدین و غزنالدین
و یکدیگر می نیز سپهر و می و عظیم الشان با سپهران و می و کرم و فرخ و غیره باین بخت معیدار دلیر و بیادخت این محمد اعظم شاه بدست
چپ سپهر و می و ارفع الشان با دو سپهران خود یعنی رفیع الدرجات و رفیع الدوله و نیز سپهر چهارم او حجتی اختر
جهان شاه با سپهر خود و خنده اختر معه عالمی باین عظم شاه و دو سپهران محمد کا بخش و در عالم گیر یعنی
محمّد السنت و یکدیگر نشستند و محمد کا بخش برادر خود و بهادر شاه بود و وزیر خود ملک بیجا پور یافتند بود
چون در سنه یکصد و هشت و بیست هجری که خطبه بنام خود کرد و بهادر شاه لشکر عظیم همراه خود گرفته بر سر
رفت چون قریب حیدرآباد رسید او نیز با سپاه که داشت رو بچنگ آورد و کشته شد و بهادر شاه بنار سحر بخت
و یکم ماه محرم سال هزار و یکصد و هشت و چهار هجری در لاهور بیمار شد و بجا رحمت ایندو سه پوست این بخت
ببرسم تقیه در تاریخ وفات اوست +

تاریخ

در وفاتش بی خبری باشند + میقیض فضل نعمت و عدل اکرم

بیت اگر از هر یک لفظ معرعه آخر حرف بیاید گرفته بحساب جل ستمار نمایند تاریخ برآید و این بخت و تاریخ
وفات او که نیز تقیه است را قسم الحروف گفته +

تاریخ

گفت بی باک هالقی ناگاه + شد برون از جهان بهادر شاه

درت سلطنت بهادر شاه از روز وفات خلد مکان تا روز وفات او پنجاه سال و یک ماه و دویست و دو روز و اگر بعد
از وفات اعظم شاه گرفته شود و مرگ چهار سال و ده ماه و دو یوم شود و عاوم هفت و سال و شش ماه بود و لغت
بعد وفات خلد بنزل قرار یافته محمد بهادر شاه که سراسر از سنگ مرمر ساخته اند و در جهان آباد متصل بکوه
سجد در جوار خرابه خواجه قطب الدین بختیار واقع است و این مسجدیست که سر تا پا از سنگ مرمر است نمبر نموده
این بادشاه است و این بیت که از معرعه دویکی آن تاریخ وفات او بر سه آید بر بالین مزار او کند + است
و در پوست الدب بامر مصطفی + شاه عالم را بوجبت جزا

متصل محراب و تیره عالی گهر شاه عالم بادشاه نیز واقع است +

معزالدین محمد جهاندار شاه ابن شاه عالم بهادر شاه

ولادت او در سنه یکمیز رنفت دو یک یکمیز است و دو و دو فوج آمده نام مادرش نظام بائی بود چون پدرش بهادر شاه به نجواب آمد و جنگ عظیم در لاهور میان جهاندار شاه و عظیم الشان و جهان شاه و فتح الشان که پسران بادشاه مرحوم بودند واقع شد یعنی جهاندار شاه و رفیع الشان و جهان شاه با اتفاق امیر الامرا و الفقارخان بطرف شده بر عظیم الشان که خود را مالک سلطنت می شمرد آمد و شروع بمحاربه نمودند چون عظیم الشان کشته شد تحت ذمه اندیست جهان شاه افتاد لیکن چون امیر الامرا و الفقارخان را منظور بود که معزالدین جهاندار شاه را بجای خود نشاندند از سر روز باریکتن قتال و عدال شعله افروز شد و رفیع الشان و جهان شاه و پسرش فرزند اخته کشته شدند و معزالدین جهاندار شاه بی مزاحمت غیر در آخر ماه صفر سنه هزار و یکصد و سی و چهار هجری در لاهور بجای سلطنت نشست و بعد چند سلطان محمد کریم پسر عظیم الشان را نیز بدیست آورده یفلاح و الفقارخان بکشت اهل و فاقه تاریخ جلوس او از تاریخ بهمن ماه محرم سنه مذکور که روز وفات بهادر شاه است نوشته اند

بیت سکه

بزد که ملک چون مهر و ماه شد شهنشاه غازی جهاندار شاه
عظیم الشان که از زمان عالم گیر بادشاه بصوبه دار کے ملک بنگاله سر ملیدی داشت و دست در شهرینه بر اسے نظم و نسق آن دیار استقامت کزیده آن شهر را ب عظیم آباد موسوم ساخته بود چون خبر ما رے عالم گیر بادشاه شنید کسیر خود محمد فرخ سیراب بنیابت خود گذارشته پیش پدر آمده بود و در جنگ محمد عظیم شاه حاضر بود و محاربه جهاندار شاه کشته شد چون قریب نه ماه برین بگذشت خبر رسیدن فرخ سیراب عظیم الشان از طرف بنگاله بر اسے انتقام خون پدر و برادر خود سلطان محمد کریم گوشتش زود خاص و عام گردید چنانکه بادشاه پسر خود محمد اغزلدین را بانشکری عظیم دست او فستاد فرخ سیراب حسین علیخان صوبه دار ملک بهار و برادر او سید عبداله خان صوبه دار الله آباد را که سادات بار به بودند بصدمت و ساجت همراہ خود گرفته با فوج عظیم تائب کجوه که نچاه کرده عسلی از بلده الله آباد دست رسیده بود که تلاقی فریقین دست داد و جنگ عظیم نمود و اعنه الدین تبارخ نسبت نسیم شوال سنه مذکور بهیبت یافته بطرف اگر متناهی و فرخ سیراب بعد از چند روز بسوے آگره روانه گردید چون در آنجا رسید با جهاندار شاه با محاربه دست داد و آخر جهاندار شاه نیز تبارخ بهنقد سم ذے القدر سنه مذکور از میدان معرکه گریخته دلش و برود خود را شنیده بطرف شاهجهان آباد شتافت چون فتح نصیب فرخ سیراب گردید تبارخ بهیبت محرم ماه مذکور در اکب آباد تحت سلطنت جلوس نمود و بعد چند سبط شاهجهان آباد کوچ کرد چون در خطر آباد که بگروه از دلی فاصله دار و رسید نو اب اصف الدوله یعنی اسد خان را موپیش اسیر الامرا و الفقارخان لغت جنگ که بعد بهیبت پیش پدر آمده بود و طلب داشت اگر چه ذوالفقارخان پنخواست که پیش فرخ سیراب و لیکن پیش او را لشکر کرده و دلاسا داده بتوقع عفو تقصیر و امید فرار از سیمرا خود پیش فرخ سیراب را در فرج

اسدخان را رحمت فرمود و ذوالفقار خان را همراه جانشینان با قتل رسانید و بعد از ان سرهای ایشان را از تن جدا ساخته بر سران نهاده و اجساد ایشان را رسن در پایسه بر پشت نیل کیسه ایضوب و دیگری ایضوب اوخته با شان و شوکت تمام بسوی شهر کوچ کرد چون بدین سید بر تخت نشست و این ساخته بر درجه بست و سیوم ماه ذی الحجه سنه مذکور بوقوع آمد چون هجدهمین سال که سنه قمری از و یکصد و سبست چهار بود و بادشاه هم جهاندار شاه سر و قوت کرده بود و چنانچه راقم الحروف این تاریخ تبعیه یافته است.

۱۱۲۴

تاریخ

بها در شه و هم جهاندار شاه | یک سال زین و از فالی | سر مملکت دور کرده سرتر | بهادر برفت و جهاندار گفت
یعنی اگر در حرف هم که سر مملکت است از ماده تاریخ دور کرده شود تاریخ بر اید مدت سلطنت جهاندار شاه از روز وفات پدرش تا روز نهمیت در اکبر آباد ده ماه میشود مدت عمرش تا روز شهادت او پنجاه و دو سال و نه ماه و دیگر در عقب او بعد وفات خلد ارادگاه قرار یافته مقبره او در دهه است نزدیک رودخانه خواجه قطب الدین ختیا

امیر الامر از ذوالفقار خان

این نواب صف الدوله اسدخان بهادر است تاریخ ولادت او است به زیرج اسد و نود و اقباب به چون بتاریخ است و سیوم ماه ذی الحجه سنه هزار و یکصد و سبست و چهار هجری که حکم محمد فرخ سیر همراه جهاندار شاه با قتل رسید پیش در غم فرزند و عمر نود ساله و کبیر سنه و چو اسه این تاریخ در شهادت او گفت ۱۱۲۴
بالت شام غریبان با چشم خون نشان به گفت ابراهیم سمیع را قربان شود

۱۱۲۴

۱۱۲۴

اصل نام اسدخان ابراهیم مرزا بود و اسم ذوالفقار خان محمد سمیع چنانچه از تاریخ مستفاد میگردد و اسدخان بهادر و سنه که هزار و یکصد و سبست و نه هجری که در عمر نود و چهار ساله فوت شد و در مدت العمر هفت بادشاهان را دیده است.

مرزا امیر بخش متخلص برسا

جد او آصف خان جعفر است که در عهد جهانگیر بادشاه بنصب وزارت سرفراز شده داشت و مرزا امیر بخش در فنون و علوم یکانه روزگار بود در اوایل عهد منتهی گریه سرکارشانزاده اعظم شاه نوکر بود و بعد از ان بمشقی گریه عالم به بادشاه نوکر گردیده چون عالم گیر فوت کرد و فیما بین شانزاده لگان یعنی بهادر شاه و عظیم شاه محاربات میان آمد و عظیم الشان پس بهادر شاه که پدر فرخ سیر بود بمصافحت اعظم شاه پرداخت شخصی به سیرزا گفت که بلا عظیم می آید یعنی عظیم الشان سیه آید مرزا جواب داد که اسم عظیم رفع خواهد ساخت یعنی اسم الهی با اسم اعظم شاه به چون بعد از چند سال سلطنت بفرخ سیر که پس عظیم الشان بود رسید مرزا را طلبید گفت که ترا اینچنین کلام گفتن فبما بین برادران چه سه و کار بود پس فرمود تا موسی بر دوش را یکیک از منج بر کنند و در البتونه بسته بصدور هلاک ساختند این واقعه شاید که در آخنه که هزار و سبست و چهار هجری که بوقوع آمده قبرش تا حال در بدره گره موجود است کنایه مسجد مبارک منزل که حالا مبارک گچ رسته تار و دوخته میر ساخته او سبست و این سجد تعمیر نموده عالم گیر بادشاه است.

معین الدین محمد فرخ سیر و لد عظیم الشان ابن شاه عالم بهادر شاه

دولت اور دین کھنڈار و لود و ہشت ہجر سے بونجی آمد نام ماکوش صاحبہ نسوان بود چون تباریخ ہفتدہم ماہ و خست سال کھنڈار کھنڈ و بست چار ہر جاندار شاہ فتح یافت و کبر آباد بخت فرمانروای جلوس نمود و بعد از ان در شاہجہان آباد رفتہ جاندار شاہ و امیر الامراء و الفقار خان را بقتل رسانید و راجہ سبہ چند یون امیر الامراء کو را بہ بست آوردہ ز بالمش سیرید و بسیار کے از امر اجاندار شاہ را گرفتہ بجان کشت و اغر الدین سیر جاندار شاہ و عاقلے تبار سیر اعظم شاہ و ہتاون بخت برادر خود را بعد دم البصر گردانیدہ در حسن فرستاد و خلعت وزارت بسید عبداللہ خان بختاب قطب الملک بہادر بار و فادار طغر خٹک و خلعت امیر الامراء سے بہ برادرش سید حسین علیخان مرحمت فرمود بیت سکہ و تارخ جلوس و نسبت بہ

بیت سکہ

سکہ ز دار قفل حق بر سیموزر | بادشاہ مجرب بر فرخ سیر

۱۱۲۴

تارخ جلوس

شاہ فرخ سیر کہ افسر او | آفتاب سپہر مملکت است گفت لفق کہ سال سلطنت آفتاب کمال سلطنت است و چون کہ چند روز بعد از جلوس فرخ سیر سال کبرار و کھنڈ و بست پنج ہوی شروع گردید چنانچہ مورخے ابن بیت کہ الفاظ ابد باد فرخ اریک سال مذکور بر سے آید تارخ یافتہ بہ

۱۱۲۵

تارخ

بفرخ سیر تاجور لاشریک | خدایا ابد باد فرخ اریک

در شروع سال کھنڈار و بست و ہشت ہجر سے جن کہ خدا سے فرخ سیر باد ختر مہاراجہ اجیت سنگہ سپہر پیشہ رائے سے بیان آمد گویند انجین طوسے عظیم الشان از شاہان مہشن کم جلوه ظہور نمودہ و میر عبدالجلیل ملگرامی مشومی رنگین درین طوسی بنظم آوردہ و داوختور سے داوہ خنوق و در مقام سے کہ ہمای پرہامی ہندی و زمین الفاظ پار سے آوردہ و بے نصیح حمد جلال بکار بردہ این چند بیت از ان مقام است بہ

ابیات

چو سید دل نایب جن سنگ	بر د از جہرہ ہر ساز رنگ	در آن محفل کجا گوش سزد	تو ای کان نہ راہ ہوش سزد
اگر شاہ پور باخسر بجاک اند	بی این نعمت از خست ہلاک اند	منفی بہ از ایشان ترزد	کہ از ربط ہا عیش سزد
شگفتای دل دوست تار است	کہ کن را نعمت کل بس کار است	تو ای نعمت گرم دیر سے بود	بنظم گوہر بگوہر سے بود
شگفتن چنان سر سبز و از تار	کہ کردی سینہ ہار اصم کنار	اگر چہ سرہ دار خوش کو	بدانی حال او زین سو شرار
مثل این نعمت را وانش نمزد	برو بعد چوب لاؤدنی زند	دلس بدوش زین نعمت	ندارد از ازلہ یار سے رفتار
تو گوید تو ام ساحر سے ام	بی تقویم چیت چیت چیت	تو ای نعمت لہو از نقصا پاد	بناشد دز نگار خورش ک
چنان دینہ باشد و لیدر	مگر افسوس ترشم دیو گوی	لب بر سنا ز این نعمی او اگر	کہ حسن شاہ کام مار و اگر
بالغت ہمدگر را داوہ یاری	تو کو ساز از صحبت در انجا	چنان از نعمت دل چینی	کلی اجمال کوس خرسے زد
کے کو زین نعمت جان	ز شاہی یک بنا و طربان	بستفاہ لذات ترانہ	تر کانی است این حسن عثمانہ کافی

اسدخان را رحمت فرمود و ذوالفقار خان را بهر لهر جہاندار شاہ بقتل رسانید و بعد ازان سرہای ایشان را از تن جدا ساختہ بر سر سان نہادہ و اجساد ایشان را رسن در پایستہ بر پشت فیلیکیہ انصبوب و دیگری انصبوب اویمتہ با شان و شوکت تمام بسوے شہر کوچ کرد چون بدست رسید بر تخت نشست و این سالخہ بر در جمہرہ بست و سیوم ماہ ذی الحجہ سنہ مذکور بوقوع آمدہ چون ہدین سال کہ سنہ مذکور و یکصد و بست چہار بود و بہاؤ شاہ ہم جہاندار شاہ ہر دو فوت کردہ بود مذہبناجہ را قسم الحروف این تاریخ تبعیہ یافتہ ہ

۱۱۲۴

تاریخ

بہادرشہ دوم جہاندار شاہ ۱۱۰۰ | یک سال زین دار فانی ہر | سر مملکت دور کردہ سر شہزادہ | بہادر برفت و جہاندار گفت | یعنی اگر عدو حرف ہم کہ سر مملکت است از مادہ تاریخ دور کردہ شود تاریخ بر اید مدت سلطنت جہاندار شاہ از روز وفات پدرش تا روز نہایت در اکبر آباد ۱۰۰ ماہ میشود مدت عمرش تا روز شہادت او پنجاہ و دو سال و نہ ماہ دیگر و لقب او بعد وفات خدادار امگاہ قرار یافتہ مقبرہ او در دہلیست نزدیک روضہ خواجہ قطب الدین ختیا

امیر الامرا ذوالفقار خان

این نواب صف الدولہ اسدخان بہادر است تاریخ ولادت اوست ہد زہرچ اسد رونوہ اقباب ہد چون بتاریخ بست و سیوم ماہ ذی الحجہ سنہ ہزار و یکصد و بست و چہار ہجرے بحکم محمد فرخ سیر ہمراہ جہاندار شاہ بقتل رسید پیش در غم فرزند و عمر نوذ سالہ و کبیر سنہ و ہجوا سے این تاریخ در شہادت او گفت ۱۱۲۴ ہ

۱۱۲۴

۱۱۲۴

ہالفت شام غریبان با دشمن خویشان ہد گفت ابراہیم سہیل را فرمان نمود

اصل نام اسدخان ابراہیم مرزا بود و اسم ذوالفقار خان محمد سہیل چنانچہ از تاریخ استفادہ میکرد و اسدخان بہادر در سنہ یکہزار و یکصد و بست و نہ ہجرے در عمر نوذ و چہار سالہ فوت شد و در مدت العترت باو شہان بادیدہ ہ

مرزا ابیر بخش متخلص بہا

جد او آصف خان جعفر است کہ در عہد جہانگیر بادشاہ بمنصب وزارت سرفرازے داشت و مرزا ابیر بخش در فنون و علوم یکانہ روزگار بود و در او اہل عہد منشی گرے سرکار شانزادہ اعظم شاہ نوکر بود و بعد ازان ہمیشہ گرے عالمگیر بادشاہ نوکر گردیدہ چون عالمگیر فوت کرد و فیما بین شانزادہ گان یعنی بہادر شاہ و عظیم شاہ محاربات میان آمد و عظیم الشان پس بہادر شاہ کہ پدر فرخ سیر بود بمصاف اعظم شاہ پرداخت شخصہ بیزا گفت کہ بلا عظیم می آید یعنی عظیم الشان سے آید مرزا جواب داد کہ اسم عظیم رفیع خواہد ساخت یعنی اسم الہی با اسم اعظم شاہ ہد چون بعد از چند سال سلطنت بفرخ سیر کہ پس عظیم الشان بود رسید مرزا را طلبیدہ گفت کہ ترا بچہن کلام قتل فیما بین برادران چہ سہ و کار بود پس فرمود ناموسے بردش را یکیک از بیخ برکنند و در البتوسے بستہ بحدو کار ہلاک ساختند این واقعہ شاید کہ در آخر سنہ یکہزار و بست و چہار ہجرے بوقوع آمدہ قبرش تاحال در مدینہ گلو موجود است کنایہ مسجد مبارک منزل کہ حالاببارک گچ رشتہا را وارد و بخشہ میر ساختہ بوست و این مسجد تعمیر نمودہ عالمگیر بادشاہ است ہ

معین الدین محمد فرخ سیر ولد عظیم الشان ابن شاہ عالم بہادر شاہ

ولادت اود پر سنہ یکہزار و نو و دہشت ہجری سے بونوع آمد نام مادرش صاحبہ نسوان بود چون تبارخ ہفت ہمسماہ و خست سال یکہزار یکصد و سبست چار ہجری جہاندار شاہ فتح یافت مد الکبر آباد بخت فرمانروای جلوس نمود و بعد ازان در شاہجہان آباد رفتہ جہاندار شاہ و امیر الامراء و الفقار خان را بقتل رسانید و را جب سبب چند دیوان امیر الامراء اندک و را بہت آوردہ ز بالش برید و بسیارے از امرا جہاندار شاہ را گرفتہ بجان کشت و اغر الدین سپہ جہاندار شاہ و عالی تبار سپہ اعظم شاہ و بہاؤن بخت برادر خود را معدوم البصر گردانیدہ در حسن فرستاد و خلعت وزارت سپید عبد اللہ خان بختاب قطب الملک بہادر بار و فادر طغر خٹک و خلعت امیر الامراء سے بہ برادرش سپید حسین علیخان مرحمت فرمود بیت سکہ و تارخ جلوس و منیت

بیت سکہ

سکہ ز دار قفل حق بر سیم وزر آباد شاہ سجد بر فرخ سپہ

۱۱۲۴

تارخ جلوس

شاہ فرخ سپہ کہ افسر او آفتاب سپہر ملکیت است گفت الف کہ سال طغش آفتاب کمال سلطنت است چون کہ چند روز بعد از جلوس فرخ سپہ سال یکہزار و یکصد و سبست ہجری شروع کردید چنانچہ مونس ابن بیت کہ از الفاظ ابد باد فرخ ار یک سال مذکور برے آید تارخ یافته

۱۱۲۵

تارخ

تفصیل سپہ تاجور لائش یک خدا یا ابد باد فرخ ار یک

در شروع سال یکہزار و سبست ہجری کہ خدا سے فرخ سپہر باد ختر ہمارا جہت سنگہ سپہر خٹک را شور سے بیان آمد گویند یا خٹکین طو سے عظیم الشان ارشامان مشن کم جلوه ظہور نمودہ و سپہر عبد الجلیل ملگرامی مشنوی رنگین درین طوسی نظم آوردہ و داوختور سے داوہ خضوق در مقام سے کہ ہمای ہندی دھن انفاظ پارسے آوردہ و بے تصحیح جلال بکار بردہ ابن چند بیت از ان مقام است

ابیات

چو سید دل نیا چمن سنگ	برواز جہرہ ہر بار رنگ	در آن محفل کجا گوش منور	تو ای کان نہ راہ ہوش منور
اگر شاہ پور یا خسر بجاک اند	بی ابن نغمہ از خست ہلاک اند	منفی بر تو از ایشان ترزد	کہ از بریطہا ہا عیش سرزد
شگفتندی دل دوست تار است	کہ لکن را نغمہ کل پس کار است	تو ای نغمہ گرم دیر سے بود	بنظم گو سر بگو جبر سے بود گو جبر سے
شگفتن بختان سر نیز و از تار	کہ کردی سینہ ہار از بخت تار	اگر چند سرہ دار خوش بود	بدانی حلال او زین سو شر
مثل این نغمہ را دانش منور	برو مدد چوب لا ابد نی رف	ز بس بدوش نغمہ نغمہ	نہ ارد از ازلہ یار سے رفتار
تو گوید قوام ساحر سے ام	نی نغمہ چیت چیت چیت	تو ای نغمہ بود از نقص ہا	نہا شدہ ز نگار خورش اک
چنان در نغمہ باشد و لید کر	اگر آتسون ترنم دیو گوی	لب ہر سار از نغمہ او اگر	کہ جشن شاہ کام مار و اگر
با لغت ہمدگر را داوہ ہا	تو کو ساز از صحبت در آید	چنان از نغمہ دل منی	کلی اجمال کوس خستہ زد مالکوس
کے کو زین ترنم قوت جان	نہ شاہی یک بنا و طربان	باستغناء لذات ترانہ	تر کافی است ابن جشن غمانہ کافی

جہان شد زندہ ز اسک تمیز	کز بر حالت موجی جان تو	چو منقار از زین چن کرد	ره احسن کرا بر بقمه مسر کرد
اگر دلی نماید مخمب شاید	لوای زین یہ لگو کی سراید	لوگو گشتن مگر بزم بزم	سر و خاگر کن بابت و ران

حوائے ایات و تفریحین تا س از ویس کسیر وال معلوم دیا و مجهول بجسے مانند پیکو نام سے است کہ جو امر را بدو نسبت و
 الہ یفتخین سرگشته شدن پت اہار کہ بر کاغذ و جامہ و سند و تقوسم از و حاصل اید ایک بالمدعیب یک بفتح ماہ فار
 رسباب خانہ تیرہ و دل و تقارہ کرا بالقہ منہ جہانگیر جہانگیری مرغ لوانیچ نیست اما مقصود مبالغہ است نیلے
 شادے نوے عام شد کہ جباریہ سم از پے این چن منقار تر کردہ در نو اسبغہ در آمد خار کن نام شخصہ کہ لوای
 خار کن باد و سوب است بابت مشبکہ شوق از غنوت و اسما و پردہاے فار سے دوازده مقام و سبت و چار
 شعبہ و شش اوازہ و سے لحن بار بد نیز بیان کردہ نوے کہ بے ملاحظہ معنی اسے معانی ایات تمام است
 چند بیت بر سبیل استنساخ آورده میشود +

دلت گر بر مقام عشق شید	ز تار ساز راہ راست پید	کند سر پودہ از عشرت بون	چو معشوق مرقع و لہر با لے
باین لذت چو زائد شمشاد	خار و نیچاہ از وی قضاد	منفی لقمہ چون بادہ بخت	بجام بادہ گل صدفان بخت
بجا نغمہ چون درد لہری شد	لی از فیض نو اسروسی شد	و طرب سر نو اور شین است	معنی گنج باد آور داین است

و فایده آوزون اسمائے نعمت ہند سے و فار سے کیفیت معلوم و در خانہ داستان بیان سے نماید و سبقت

اگر ان این گرائن آن نداند	بنظم من معنی و رنساند	چو چون دانہ یافت نفتم	کہ نام سیرودہ ہا در پردہ گفتم
کہ تا سراسمی کنار سائی	بویستے نہ ارد و شنائی	نکو و کز حسن صنعت آگاہ	ز حسن نظم گیر و خط و خواہ
مغل باراک ہندی شنایت	یہ بحر حسن ہندی را شنایت	درین دریا شنائی مانند	کلاش و ست و پامی ماہ مند

و میر احسن ایچا و تخلص کہ بتو بدنامہ فرخ سیر ما مور بود و معالے خان خطاب با نمہ قطعہ تاریخ سال ارد و ارج
 مبارک گفتہ بیتے ازان نوشتہ شد +

تاریخ

زیباغ مہاراجہ حبونت سنگہ	آبشکوی دولت در آمد گیلے
--------------------------	-------------------------

بالجملہ بعد چند سال در میان بادشاہ و قطب الملک سید عبداللہ خان عداوت و نزاع بہم رسید چنانچہ قطب الملک
 برادر خود امیر الامرا سید حسین علیخان را کہ در دکن بود طلب داشت چون او در شاہجان آباد رسید پروہ
 برادران بتاریخ نسبت و ششم ماہ ربیع الاول سنہ یکہزار و یکصد و سے و یک ہجری کے مطابق تاریخ ششم فروردی
 سال یکہزار و یکصد و نو زودہ علیو سے کہ ہمدان روز بوقت صبح کسوف واقع شدہ بود و ملازمت بادشاہ در قلعہ
 رفتند و بند و سبت خود نمودہ مروج معتبر از نوکران خود جابجا نشاندند و بعد از وہ روز بتاریخ ششم ماہ ربیع الثانی
 سال مذکور پروہ و برادران مروج خود را در حرم بادشاہ کہ در النجا فرخ سیر از بیم ایشان پنهان شدہ بود
 فرستادہ و بفتح تمام بیرون کشید و بر تر پولیہ قلعہ بردہ چشمش از نور باصرہ محروم و الفروع ساخت
 محبوس نمود و فتح اللہ جات بن شانزادہ فصیح الثان و لدشاہ عالم بہادر شاہ را بجاسے اول نشاندند مرزا
 بنیدل این تاریخ در غزل محمد فرخ سیر بنظم آورده +

تاریخ

دیدنی که چاه شاه گرامی کردند | صد جوهر و جواهر را خامی کردند | تاریخ جو از نزد مستقیم فرمود | سادات بلوی تنگ حرامی کردند
و میر عفت الله بکر اسے خیر خلاص در جواب تاریخ مذکور چنین اٹا نمود :-

تاریخ

باشاہ سقیم خیمہ تاید کرد در | اردست حکیم مرحد اید کردند | کفر اطرد و شجر تاریخ نوشت | سادات دواش سچا اید کردند
و فرخ سیر دو ماه بعد از مغزولے خود تاریخ دوازدهم ماه جادوے الثانی سال مذکور حسب اہماکے قطب الیک
در زندان قتل رسید لاش او را در مقبرہ ہالون بادشاہ و فن کرد این دو تاریخ در جلوس عزت فرخ سیر
از اقسام الحروف ست بتیمہ :-

تاریخ

سال جلوس عزت فرخ سیر | چون سوال کردم اگفت انا | ایک بارست خوش و گریہ فرزند | از نام او بد کردن تاریخ او بد

ایضا

چو چوید کے غل و فوش کو :- | حیا رفت از اسم فرخ سیر |
و غزیرے دیگر در عربے یافتہ :- | قاطر وایا اولو الا بقار | جون فرخ سیر امام سلطنت جہاندار شاہ رانیہ داخل
سنہ جلوس خود نموده بود چنانچہ از تاریخ وفات بہادر شاہ تار و غل او مفت سال و دو ماہ و ہفتہ یوم میشود
و از در فرخ یافتن بریجہ نداشت سال چہار ماہ و سبت و دو روز مدت عمر سے و سہ سال نقب
بعد وفات معلوم نیست اما بعضے کسان او را شاہ شہید نوشتہ اند :-

مسجد قطب الاقطاب :-

این مسجد متصل درگاہ خواجہ قطب الدین بختیار کاکی است و سہ درجہ دارد و درجہ اول را کہ خام ست خواجہ
موصوف بجن جات خود تعمیر کشتہ درجہ دوم تعمیر کردہ سلام شاہ ست و درجہ سوم را فرخ سیر بادشاہ در
سنہ یکہزار و یکصد و سہ ہجری تعمیر نموده و این تاریخ بروکنند :-

تاریخ

مور و لطف غیاث والا جہا | خسرو فرخ سیر شاہک بجا | ساختہ روی اروت در بوم | مسجد زیبا بنا و مسجد گمانی بجا
باسر و غیب ہاتف گفت و گو | سال تاریخ بنائش بیت بلی بجا

شمس الدین محمد البورکات رفیع الدرجات ولد رفیع الشان ابن شاہ عالم بہادر شاہ غازی
جون قطب الملک مسجد اللہ خان فرخ سیر را محول ساختہ مقید نمود سلطان رفیع الدرجات ابن شاہ
رفیع الشان ولد بہادر شاہ را بتاریخ خمس ربیع الثانی سال یکہزار و یکصد و سہ و یک ہجری از قلعہ
گدہ کہ در اینجا محبس بود برآوردہ براسے نام دروہے بر تخت شاہ شہید لیکن جلد کاغذان رو
بیت سادات پارہ بود و بیت مسکہ او این ست :-

بیت مسکہ

ز د سکه بهند بانه لران برخت	شاهنشاهی سحر و بر رفع الدجیات
-----------------------------	-------------------------------

۱۱۳۱

تاریخ جلوس

نخستین تخت چون رفیع الدجیات	کولی بوش سرتید انورفات	پیر خردش چو دید با قو کوه	تاریخ له لقب رفیع الدجیات
-----------------------------	------------------------	---------------------------	---------------------------

۱۱۳۱

۱۱۳۱

الفصا

که ناگاه واضح مرم کرد گفت	مبارک جلوس شاه حق
---------------------------	-------------------

۱۱۳۱

چون رفیع الدجیات مرخص و حیف الحشبه و معاهد بگویند که بود چنانچه بعد سلطنت سه ماه و یازده روز بتاریخ نوروزم ماه حجب سال مذکور در ولعالم آخرت آورد و در روضه خواجه قطب الدین مدفون گشت نام مادرش نورالتلود

۱۱۳۱

تاریخ

چون خان شاه رفیع الدجیات	ار حجت لبایه نال طولی	عنوان بدوشت اقدام کنان	گفتا خلد برین مقام و ماوا
--------------------------	-----------------------	------------------------	---------------------------

۱۱۳۱

ششمینش الدین رفیع الدوله محمد شاه جهان تاسی برادر کلان رفیع الدجیات

بعد وفات رفیع الدجیات مساوات بار سه یلغی نواب قطب الملک عبداللہ خان و برادرش امیر الامراسید حسین علیخان نظیر اینکه تشییت امور سلطنت و رتق و فتق مملکت غیر از نام یک از شاهزادگان تیموریہ صورت نمی پذیرفت عاقبت خود با در آن دیده برادر کلانش یعنی شاه رفیع الدوله را موافق وصیت برادرش از حجب آورده بتاریخ بسم ماه حجب سال هجری و یکصد و سی و یک هجری تاج شاهی بر سرش گذاشته و موسوم بشاه جهان تاسی نموده تخت نشاند و بعد چندی امیر الامراسید حسین علیخان بادشاه را حمایه گرفته بر سر سلطان نیکو سیران شاهزاده محمد اکبر سیر جو زو عالم گیر بادشاه که در اکبر آباد نه ارسه مترسین و صفی خان قلعه دار ارا بر تخت شاهی نشاند بود و نهضت فرمودند قلعه را بعد محاصره چند روز در ماه رمضان سال مذکور مفتوح ساخته و سلطان نیکو سیرایت آورده باز در محبس فرستاد و بعد بجلیل بگلر اسے قصیدہ غزا در تهنیت فتح قلعه اشاکرده چند بیت ازان قصیدہ مع تاریخ نوشتہ می شود +

تاریخ

نزده امی دوستان که د عالم	نقدند سیه بهار ارم	لوزن مال طرب ببار آمد	کلفشان گشت خاطر خورم
که امیر برآمد امرا	ردت خیر قلعه غطیم	این طغرا زو اب غطی است	برزمان واجب است و کر نم
پیر اکبر لکه دار فوا +	یافت نیکو سیریکس سلم	بود در حصه اگره محسوس	همچو مفهوم متنع بعد م
داشت عیش و کنج عافیتی	خاطر آسوده تر صید حرم	از در داشت از غنچ بن	فتنه انگشت در کمال غطیم
خردین پناه شاه جهان	آب و رنگ بهار فضل و کرم	بخشش الملک اجازت واد	تا کشد لشکر طفره جیم
ان امیر حبس امرا	چون حسین علی بزر شیم	کرد نهضت بدولت آورد	فضل حق سبغان طفره بزم
آمد و قلعه را محاصره کرد	همچو گشت و قلعه خاتم	فتح قلعه بزور تیغ نمود	این چنین میکنند ایل هم
	کرد عبد الجلیل در تاریخ	قلعه اگره گرفت و قسم	

۱۱۳۱

چون شاه جهان تاسی سیر بدستور برادر خود مرخص و ضعیف بود و بعد از سلطنت سه ماه و چند روز مرخص

اس سال تاریخ ہفت مہ ماہ ذی القعدہ سال مذکور در کبر آباد از تخت شاسہ تختہ تالوت نزول فرمودہ سر باہن خواب عدم نہاد لاش اور انیز در دہلے بردہ در و ہند قطب الدین قریب تربت بر لوہا دفن کردند از اینجا کہ فرخ سیر در رفیع الدرجات و رفیع الدولہ و عرصہ ہفت ماہ در ہین سال کہ کہنہ زار و کھید و سہ و یک از چہرے بود فوت شدند بنابر ان زاتم الحروف تاریخ ایشان را باہین عنوان قسم نمودہ

تاریخ

۱۱۳۱

کردند سہ ماہ و شہ یک سال وفات فرخ سیر و در رفیع الدولہ و عرصہ ہفت ماہ در ہین سال کہ کہنہ زار و کھید و سہ و یک از چہرے بود فوت شدند بنابر ان زاتم الحروف تاریخ ایشان را باہین عنوان قسم نمودہ

الواجہ الفتح ناصر الدین محمد شاہ بادشاہ غازی ولد جمال شاہ ابن شاہ عالم بہادشاہ

بشب جمعہ سبت و سوم ماہ ربیع الاول سال یکہ زار و کھید و چارہ ہجرت در لواحہ وال السلطنتہ غزنے از بطن لواب قدسیہ یکم ولادت یافتہ و سلطان رکشن اخر موسوم گرویدہ و بعد وفات رفیع الدولہ قطب الملک سید عبد اللہ خان وزیر اعظم اور از شاہچمان آباد کہ در انجامہ مادرش از ہنگام وفات پدر خود چہان شاہ و جلوس چہاندار شاہ مجبوس بود طلبیدار شہ تاریخ پانزدہم ذی قعدہ سال زار و کھید و سہ و یک ہجرت در سن ہفتہ ساگے در کبر آباد تخت شاسہ نشاندہ محمد شاہ موسوم ساختند تاریخ جلوس درست

تاریخ

۱۱۳۱

شہ کشور متانی روشن اختر کو عالم گواہ آمد فرخ تخت را نام ہاوی درین بود کہ گویم نظم را بحسن گزینا سر را لاجی جاہ دولت استال

تاریخ

۱۱۳۱

بہ تاریخ جلوسش از خود کوہ مل گفت آمد ساجی قباب بجوہ

و جشن جلوس کہ تاریخ یکشنبہ نہم شوال سنہ یکہ زار و کھید و سہ و یک گذشتہ شدن سید حسن علی خان دقید شدن برادرش لواب عبد اللہ خان سرانجام یافتہ بود صرف براسے ساعت نیک بود و ششصد و ہشت محمد شاہ کہ ہم از ان تاریخ این جلوس بر سہ آید گفتہ

تاریخ

۱۱۳۲

رومن اختر کو داکون ماہ یوسف از زندان برآید شاہ

اگرچہ درین زمان اکثر فہاسے محمد شاسے بسیار یافتہ میشود و بر سہ چ کی بیت سکہ مرقوم نیست اما سکویند بیت سکہ اولود

بیت سکہ

نقل جی شہنشاہ محمد شاہ دین یوہ وین عالم زدہ سکہ زہد ماہ روشن

چون از عہد فرخ سیر جلہ کار فرما و اسے باختیار مساوات بارہ بود و غزل و نصیب تیر بدست ایشان چنانچہ حاجہ دستور سابق جلہ مہات سلطنت و ضبط و نسق ملک و مال باختیار خود ہا داشتند اما محمد شاہ کہ بادشاہے عاقل و نابالو دین ہمہ بے باکے ایشان را دیدہ خفیہ بخش خاطر داشت تا انکہ بعد از چندیے قابو یافتہ و در بار ستر عدم خواہا بایند چنانچہ بعد ازین مرقوم خواہد گردید

قطب الملک سید عبد اللہ خان وزیر اعظم و سردار پیش امیر الامرا سید حسین علی خان

این سردار و برادران از سادات بارہ بودند سید عبد اللہ خان از عہد بہادر شاہ بصوبہ دار کے الہ آباد و سنبھال خان بصوبہ دار کے بہار سر فرار کے داشتند محمد فرخ سیر سردار ہمراہ خود آوردہ بود و از سبب ایشان بر جہاندار شاہ غالب آمدہ و سید عبد اللہ خان بجلعت وزارت و خطاب قطب الملک بہادر یار و فادار طغرنگ و سید حسین علیخان بجلعت امیر الامرا کے ممتاز گردیدہ در عہد محمد شاہ حسین علیخان کہ برادر خود بود حسب اشارہ محمد شاہ در اشائے راہ دکن از دست میر حیدر خان کلمتفرغے کہ یکے از رفقا کے نواب محمد امین خان بود تباریخ نسبت و منقسم ماہ ذی القعدہ سنہ یکہزار و یکھند و سبے و دو ہجر کے کشتہ شد و قطب الملک تباریخ چہارم محرم سنہ یکہزار و یکھند و سبے و شہ اسیر شدہ چند سال در محبس بود و اسیر شدن قطب الملک بدین منطقت کہ اول بعد شہادت حسین علیخان بہ برادر اعیانے خود سید نجم الدین علیخان کہ بجز سبے و سبے تمام داشت نوشت کہ یکے از شاہزادہ ہارا از محبس بر آوردہ بر تخت نشاند چنانچہ یازدہم ذی الحجہ سنہ یکہزار و یکھند سے دو و سلطان رفیع الشان را بر تخت و سبے اجلاس دادند بقاوت دوروز قطب الملک نیز شاہجہان آباد رسید و چہارم محرم بمقامتہ بامحمد شاہ بادشاہ واقع شد بعد یو رکش افواج محمد شاہ سے و وقوع جنگ صعب قطب الملک بمقابلہ محمد شاہ خود را از فیل انداخت و زخم شمشیر بر دست اور سید جبر سے فیل خان برسد اور رفتہ اور افریل خود گرفت و پیش بادشاہ آورد بادشاہ جان بختے نمودہ زندان فرستاد و در آنجا ماند تا آنکہ اورا تباریخ سلخ ذی الحجہ سنہ یکہزار و یکھند و سبے و پنج ہجر سے زہر دادند بالحد بعد شہادت حسین علیخان نواب اعقاد کدولہ علیہین خان لاش اور اورا جبر فرستاد و را بنجامد فون سبے و قریب قطب الملک در شاہ جہان آباد بارت گاہ فرستاد سبے آثارا دست نہر میہر کنج واقع شاہجہان آباد کہ از سبے حکم کر بلا داشت و قطب الملک در زمان سلخ ذی الحجہ سنہ یکہزار و یکھند و سبے و سبے سبے این نہر را از اصل نہر شاہجہان سے بریدہ آورد و ان خطہ را جو فوراً اجاسو و میر عبد الجلیل بلکہ اسے تباریخ آن گفتہ ۔

تاریخ تہر سیر گنج

بجز جود و سبے قطب الملک عبد اللہ خان

بہر ان عبد الجلیل واسطے تاریخ گفت

بالحد بعد برسم خورون دولت سادات مردم دو فرقتہ شدند جمعہ ایشان را بہ نیکی یاد میکردند و گویا بہ ندبے چنانچہ روایت کردہ اند کہ این سردار و برادرش سردار بزرگوار خود حضرت امام حسن حسین یکے بزرگوار و گریستے بجز شہید شدند الاہمیں فرق شد کہ برادر خود را اول و بعد از و برادر بزرگ شہادت رسیدند و گویند کہ پیش از وقوع واقعتہ حسین علیخان صالحتے جواب و بد کہ سید الشہد امام حسین با حسین علیخان خطاب میکنند و میگویند بد بلخ و عدک بد و بد غلب عدوک سے بر سید وعدہ تو و غالب سند دشمن تو چون بعد شہادت حسین علیخان حساب کروند ہر یک فقرہ تاریخ بود باصعنت نقیست یعنی بلخ و عدک را اگر قلم کنند غلب عدوک کرد پس در بلخ وعدک یک تاریخ سبے و در غلب عدوک تاریخ دیگر و چون کہ کیاہ و چند روز

بعد ازین واقعه سال دیگر شروع گردید چنانچه عزیزے بویگر تاریخ شهادت او در عبارت محرم حسین تازه شد فیه
و میر عبد الجلیل بگراسے واسطے تخلص در شهادت حسین علیحان این قصیده است و پنج بیت که هم مرثیه و هم تاریخ

تاریخ

آثار که با است عیان بحسین بند	ز دجوش خون لیل بنی اربین	شد مایم حسین علی تازه و چنان	سادات گشته اند مصیبت نشین بند
نعلی است نزن معاطه بر اسن بخور	و خون گریه سرخ شد پیشانی بند	گیتی چر سیاه کرد و زود و غم	حاموش شد چراغ نشاط آفرین بند
بند چنین مصیبت عظمی ندیده ا	و دیدم داستان شهور و بن بند	از دواغ دل ز دند طغان شکش	این است لوبها گل اشن بند
ماهی و آب نمی تند و مرغ و پروا	از تشنوع عظیم امیر مهن بند	بوزند مصطفی خلف الصدوق	کز روی فخر خود بدتش مهن بند
رستم نشان حسین علیحان نهید شد	از خنجر کوه بود نهان و کهن بند	نیغش بوز معرکه ختم بر چیت	چون برق میگافت صف آشن بند
در یابولی که بود از ابر غناش	شادالی بهار بهشت برین بند	از بهر فلک زده عالی جباب	در ترک تار خاوند جهن حسین بند
منقاد و شد تا از ان کشان	کز دواغ ضعیف که و نشان برین بند	سند از شادان تن بی روح گشت	یعنی که بود او نفس و الپین بند
عالم چو در نظر خلق شد سیاه	افنا و تار خاتم و بر آن نگین بند	گردون ز اختران همه تر گشت	در عتقاد ماتم رکن رکن بند
دل چاک چاک گشت و جگر دواغ	این غم که گشت ز بهر از دین بند	ان صدق که از قلم تنغ بارها	تحریر کرد نسخه فتح بسین بند
از دست ابن بلخمانی نهید شد	کوئی ز کوفه است گل نازین بند	تا که بلا و تاخفت و تا مد نفرت	سیلاب خون دیده دواغ اشن بند
امی و دستان آل معجان لبت	علکین شید بهر حسین بن بند	تا حوالی بیت رسالت او شود	بزرغم این جماعه بنصوبه بن بند
از فلک من برتر رسید شید	این جذبت بخت جو درین بند	رضوان حق چو شبه قرین فرخ	تا هست حسن نسیر گیتی قرین بند
	سال شهادتش قلم دواغ نوشت	قتل حسین کرد و زید کین بند	

و محمد ابن خان که بعد شهادت حسین علیه خان و السید شدن قطب الملک عبد الله خان لهیده وزارت و خطاب اعمال و
مستاد گردیده بود پس از دو ماه و چند روز یعنی در ماه ریح الاول سنه هزار و یکصد و سه هجری وفات نمود و محمد ابن خان
هم مرد تاریخ او یافته اند گویند که میر حیدر خان کاشغر سے مذکور سید بود از نرنگان دو غلاب است و بعد از انش میر حیدر خان
تاریخ مرشد سے ہماره مترجم رکاب یا بر شاہ و ہما بون یا دشاہ بود و چند سے لفرمانروا کے کشمیر سے رسیدہ داز
جہت میر شمشیر سے اینہا را سیر میگفتند

مولوی شمس محمد

درستہ بکزار و یکصد و سے و دو ہجری فوت کردہ و مولوی عبد الباسط السید ہوس کے کہ در تاریخ کوئی از اقران
روزگار گوئے سبقت می بردی و در تاریخ وفات او گفته کہ ہفت فیغ تاریخ ازان برے آید یعنی سوا سے دو تاریخ
صوری و معنوی در بر مصرعہ علیحدہ علیحدہ تاریخ است و اگر حرف منقوطہ ہر دو مصرعہ و یا حرف غب منقوطہ
ان بگیرند جدا جدا تاریخے استخراج یابد و اگر حرف منقوطہ مصرعہ اول و حرف غیر منقوطہ مصرعہ ثانی جمع نمایند
و یا حرف غیر منقوطہ مصرعہ اول و حرف منقوطہ مصرعہ ثانی بگیرند نیز همان تاریخ برگزیدہ با وجود این قدر جماع ضعیف
در دایرہ حساب لی کسر واقع میشود یعنی در حاتم دایرہ کلمات شعر مسلم نوشته میشود و اصلا کسری افند بیت موزنہ است

تاریخ

رحلت حاج جهان کرده مسعودی

میر عبد الواحد مستخلص کو احد ملکر ایسے

دوستے میر تخلص داشت شعر زبان بند کد فاضل سے نیکی گفت و جواہر زو امربہ مشقت اندیشہ می مسفت سخن
سے شکرستان خیال مشعل بنظم و نشر در وصف حلویات بدستور دیوان مرتب دارد و در ایا میکہ بد بخشید
اشرف بکویت موضع راہون از اعمال دار السلطنت لاہور سے پرداحت اور ابا زبیداران آن توانستہ جنگ رو
منود و میر عبد الواحد در معرکہ جبرہ شہادت چشید این واقعہ دویم محرم روز جمعہ سہارن و تثنین و مایہ والف واقع شد
و میر غلام علی آزاد در تاریخ شہادت او قطعہ بنظم کردہ و یک عدد زیادہ را بحسن تمیہ برآوردہ ۛ

تاریخ

میر عبد الواحد شیرین سخن	از زبانش آب جوان چکید	سید والاہر صاحب ہنر	ناشر با نظم و شعر اور سید
والد او حاکم راہون شد	در کالیش جنت آنجا بستید	خط پنجاب را از مقدش	آبرو سے تازہ آمدید
باز بیداران کافر رزم کرد	از شہادت جبرہ صافی چشید	در سخن واحد تخلص سفید	لفظ دوستی ہم تخلص برگزید

چونکہ واحد رفت سال جلش کلک جوین روزم دوقی شید

مسجد شہری

این مسجد چندی بہت از انوار اب روشن الدولہ محمد شاہ سے در سنہ یکہزار و یکصد و سے و چہار ہجری در شاہمان آباد
تعمیر ساختہ بروج این عمارت طلای بہت از ان سبب سہرے مسجد شہور گردیدہ و در جو ارکوٹولی چوتہرہ واقع است
و پیشانی آن مسجد این تاریخ مرقوم است ۛ

تاریخ

عبد بادشاہ بہت کشتور	سلیمان فر محمد شاہ داور	نہ در شاہ ہیکہ آن قطاف	شد این مسجد برنت در جهان
خدا یا نیست لبک از روی چش	نام روشن الدولہ ظفر خان	تباہش رجعت تا شمار	ہزار و یکصد و سی و چہار است

مسجد شرف الدولہ

این مسجد چندی بہت اب بروج ان از سنگ ساختہ اند متصل این عمارت مدرسہ ایست و این مدرسہ و مسجد را انوار شہر
در زمان محمد شاہ بادشاہ سنہ یکہزار و یکصد و سے و پنج ہجری تعمیر نمودہ بود در بازار در بیہ شاہمان آباد
واقع است بر پیشانی آن مسجد این اشعار تاریخ منقوش است ۛ

تاریخ

در زمان شہ مورث بد سریر	طلحی ماہ زمین شاہ زمان	نام صمد الدین کہ محمد شاہ بہت	تبع او کفر شکن در دوران
شرف الدولہ ہا فرمودہ	مسجد مدرسہ عالیہ شان	این دوست الشرف علم و عمل	ہمچو سجدین فلک کردہ توان
	سال تاریخ بنا گفت خدا	قبلہ چہ از اون کیشان	

ستارہ دوم وار

در سہر الشاخرین مرقوم است کہ در نصف آخر محرم الحرام سنہ یکہزار و یکصد و سے و شش ہجری در زمان

محمد شاه بادشاه دهنه ستاره دزد نب در کوکب برج دلونودار شده قریب دوازده روز ظاهر مانده بعد از آن مخفی گشت و بعد ازین ماه پس کلان بادشاه انتقال نمود فقط در رتبه اهل فرنگ نیز مرقوم است که این ستاره دم دارد و راه اکتوبر سنه یک هزار و نهصد و هشت و سی و سه نمودار گشته بود *

اعظم الدین خان

حلف نواب جان نثار خان از غرضه تب و سرفه بیمار بود چون در سنه یک هزار و یکصد و سه و هفت هجری از آن عارض شفا یافت منتهی ریچور داس معنف و قالی الاشتا و خفته العسبان که در سه کار او ملازم بود این قطعه در تاریخ شفا رسم قیمه گفته گذرانند و مورد انعام و اکرام گردید *

تاریخ

نزارشکر بدرگاه خالق آلا نام	که یافت نقد شفا صیاد و الی اکرام	ابن بزرگ عالم اعظم الدین خان	که جانت قایم از دیون نثار خان
بلند طالع اواج کوکب اقبال	خجسته خصلت امور و سعادت	نزال صحت آن نوبهار باغ حیات	سوال کرد شکار دل خواص عام
	حکیم عقل تب سرفه دور کرد	شفا عظمی باد القیامی عمر دوام	

لیحه اگر عدد عبارت تب سرفه از عدد مصرعه آخر دور کرده شود تاریخ شفا استخراج یابد *

مسجد روشن الدوله

این مسجد که بزرگترین و لطیف است از سر تا پا طعنه بود نواب روشن الدوله و عهد محمد شاه بادشاه در سنه یک هزار و یکصد و سه و هفت هجری تعمیر ساخته دوزخار موضع فاسطه داره در شاهجهان آباد واقع است و این همان مسجد است که نادشاه بالاسی آن گشته حکم قتل عام داده بود و در پیشانی این چند اشعار بنام تاریخ مرقوم اند:

تاریخ

شکر حق کریم فیض بدیع خان پناه	شاه بیگانه از سر تا پا طعنه	وزیران شاه که کشان چشمه قدر	سعدت گستر محمد شاه عمار باطنه
روشن لاله و لطف خان صفا جو کریم	کرد تعمیر طلالی مسجد من شیشه	مسجد کاخ و فضا حسن قدیران	کرده از شمعاج مهر جارب نگاه
حوض من و نشان از شیشه کوزه در	بر که از انبش و سوسار و دود	سال نایبش رسا یافت از نهاد	مسجد چون بیت نبی مبطون الد

شاه مردان

عمارتی است در دهنه در ایما نشان قدم بر سنگی ساخته اند و میگویند که این نشان قدم امیر المومنین علی ابن ابیطالب است و آن نقش پارادور حوض سنگ مرمری نموده اند و بر کف آن این بیت خواجہ حافظ منفوش ساخته اند *

بیت

سالها مسجد صاحب نظران خوانند

بر بزرگی که نشان کف بانی تو بود

شماره هجری و درین مکان در هر ماه تیار حج بستم مسلمانان بر اسے زیارت میروند و از دهنه با سے کثیر از مردون میشود و این عمارت احاطه نخچه دارد و بر دروازه شمالی آن که در سنه یک هزار و یکصد و شصت و دو تعمیر یافته این تاریخ مرقوم است: قال محمد بن عبد الله انما مدینه العلم و علی با بها و شمس در عهد مبارک احمد شاه بهادر بادشاه غازی بموجب ارشاد نواب قدسیه حضرت صاحبیه زمانیه باهتام نواب بهادر جادید خان صاحب بصر براسے

فناکس الطوفان علیحان تعمیر یافته و مجلس خاند و مسجد و حوض در یک سال مرتب شد.

میر عبد الجلیل الحسنی الزبواسطی بلگرامی

مخلص واسطے است در سنہ پندرہ و یکصد و یازدہ ہجری بارادہ معاش ہندو بلگرام بدکن شہنشاہ و عالمگیر
 بادشاہ اور اسفندیار عطا فرمود و بعد چندے خدمت بخش مگرے و دقالج نویسے کجرات شاہ دولا رحمت
 ساخت و تاریخ این خدمت الشاکر و ۛ

تاریخ

1114.

ہر از جہل خلافت عطا شد نزدیکی کر مہدنی عیش افزا خود گفت نارخ نقوین ^{۱۱۱۱} جد و قایل نگارئی گجوات زریا
 و میر علام علی آزادینو لبید کہ دکنستہ نزار و یک بعد و شانزده خدمت بخشید کہے و قایل نگارے و سوانح نویسیہ کار
 بہر کہو و غیرہ باد عنایت شد و تادم در از خدمت را بدیانت و امانت پر و اخلاص تا آنکہ در عهد فرخ سیر بادشاہ از
 بیکیہاے قدرت اسلمہ در برگزیدہ جوئے از اعمال بہرگز نہ ہاے نبات لغتہ رشالہ خورد و از ارباب باربد و کام و زبان
 حاکمے را شہرین کو اند و رین ساختہ را ساعے انشا کردہ در فرد و قایل معروض با بگاہ خلافت داشت .

و

فرح میران سستہ بابکات چرخ اراداب او متدہ شیرین بکرا در سیدین عہد عشرت ہشتا بارید حجاب زیرہ فذونات
میر علمہ سمرقند کے کہ دران زمان راتقی و فائق مہمات سلطنت بود و بجز ملاحظہ فرد و قلع کے ایک حکم نہ تحقیق نہ عمل
بر خلاف واقع نموده در او اہل سنہ ہزار و یکصد و سب و شصت ہجری سے اور اس موزل ساخت چون کہندہ بقبا بجا
آباد و چندے بدر بار ایللا مر اسید حسین علیخان آمد و رفت میکرد روز سے در مجلس نواب ذکر رباعی مذکور
بہمان آمد ربار خواندہ تمام رد و ادرا عرض کرد نواب ربار اپند کردہ برادر خود قطب الملک بنمود و گفت کہ این مقدمہ
قابل عرض معلست او بدر بار رفته فردر با سے بھرت ظل سبحانی وادند بادشاہ بسیار پسند کردہ آفرین بخین
نمودند نواب عرض کرد کہ باعث تغیر قابل ہیں ربا سے است بادشاہ تعجب کردہ فرمودند کہ باید ستور بخدیات سنان
بجال فرمودیم و شیخ محمد منہاجی و قانع نگار پر گند مذکور کہ فردے نیز رگ بود و طبع موزون داشت نیز درین
باب دو بیت گفتہ در فرد و قانع درج کردہ ہوا

نہ

جو فرخ سیر بادشاه جهان | یار است گیتی جو باغ جان | بخش سالون جلیوشن فلک | شاکر کردار اسمان
درنگا میکش منزه موصوف مغرول شده در شاه جهان آباد مستوقف بود در خانه امیر الامر اندک و در ماه ذی القعدة
سند نزار یکصد و است و است شیر س متولد شده بود در مرغ در عربله و فارسی و هند و گفته از امر نواب لکهنو

درغے

۱۱۲۶	مال امیر الامر الغمسة	۱۱۲۶	وہی قدم الولد المستبر	۱۱۲۶	ان فی ذلک عبد الجلیل	۱۱۲۶	اسقہ المدعم کبیر
------	-----------------------	------	-----------------------	------	----------------------	------	------------------

دور سے

کلی شگفت بخند از خاندان حسین زمانه شد بدوام بقا و دنا من

در گذشته این گفته بود که پنجم این تاریخ هجری سال شوی و پنجم این کل آسن +

در هندیه

پنجم سنیت کون بس حسین پیت چیه چو یک یک سدایه سپر کل دیپ
و تاریخ ولادت سید و قار محمد ساندو و سید محمد روشن که در سنه هزار و یکصد و شصت و شش بود و عمر
آده گفته +

تاریخ

حق تعالی بجزد روشن سپر و احوات میلاد سال تاریخ چو پنجم فروردین گفت از پنجم بدر روشن باد
و ولادت میر عبد الجلیل سیر و پنجم شوال سنه هزار و هفتاد و یک و ست داده و انتقال او شب شنبه سبت د
سیوم شهر ربیع الآخر سنه هزار و یکصد و شصت و هفت هجری در شاهجهان آباد واقع شده تعش او حسب
الوصیت در ملگرام نقل کرده در قدم والد بزرگوارش سید احمد دفن ساختند میر غلام علی آزاد و میر کیمه الدین
استوار محسنی و زیاده + تاریخ یافته و در تفهیرضا و سکه گوید + الحسنى المحمدية والى زیاده هو النقاء + و نیز در
تاریخ پیر کار فکر کشید و تاریخ لا تعد ولا تحصى برگزین شده دایره نیست +

مولف تاجداره تاریخ نام زبده

طریقه استخراج تاریخ ازین دایره نیست که از خانه های چتره کانه برخانه را که خواهند سید را قرار دهند
و سر عدد و یک بخاطر سید شمار نمایند سوا سوا واحد و چهارده و اصفافش اول و افرین و بهر خانه که شمار تمام
شود عدد کشش بگرد پس عدد و یک بدان شمار مقرر شده اگر فرد باشد یا رخانه ششتره را سید اگر دایره تعداد
نمایند و بعد از خرس و دوره مدوره تا آنکه منتفی سید اصل گردد اکنون مقدار عدد کشش بگرد که مجموع اعداد
حاصله تاریخ شود اگر زوج باشد خانه مالعید ششتره را سید اگر فرد باشد و بهین منط شمار میخیش و تا آنکه شش خانه باقی
سید اصل گردد و پس مستور مجموع اعداد حاصله تاریخ شود و مخفی نماید که مراد از اصفاف در اعداد استثنای
سه مثل فضا عدد باشد و اطلاق صفت آنه و سکه لغت بر سه مثل فضا عدد آمده است برخلاف مصطلح علماء
حساب فی القاموس الصنف بالک الشل اسلا ماز اولی قال لک صغفه میریون شلیه و ثلاثه امثاله لایه راوه

غیر محفوظه
مرزا عبد الغنی کشمیر

تخلص او قبول است فاضله ممتاز بود و سخن سخن معنی لوازه در شاهجهان آباد سیر برود سنه هزار و یکصد

دنہ ہجری سے چنانچہ آدھریز کو یہ موصیٰ تاریخ وفات باد از بن مفرحہ برآوردہ

کنج سے کوو کرد اظہار در برین

بلع ناظر روز افزون

ابن باغ در عہد محمد شاہ بادشاہ شاید کہ بسال بکنزار و یکصد و سہ دنہ ہجری تعمیر یافتہ باغ مذکور متعل روضہ بادشاہی در شاہجہان آباد واقع است و گرداگرد آن چار دیوارے ساختہ اند و مکانات خوب آئند دلش بنامودہ بر دروازہ باغ ابن ناظر مشغوش است

تاریخ

عبدان محمد شاہ عاقل	کہ بر قش بود باج تبارک	کتابی گلشنی و قطب گردید	کہ گہا لیش زند خوان تبارک
بود سر سبز دایم روز افزون	بجن سورہ صا و تبارک	ای تاریخ سال شگفت ہا فغ	خدا یاری بود بالہ مبارک

شیخ سعد اللہ دہلوی

مخلص اکملش بہت ارفق اسے شعر ابو و مرد شاہ کل متخلص بوحدت ابن شیخ محمد سعید بن شیخ احمد مجدد و سر سبز بود ابن مناسبت گلشن تخلص یکدو اسلام خان کہ بوزارت بعض سلاطین گجرات احمد آباد رسیدہ از اجداد او بادشاہجہان آباد بہت یکم چار دیال سنہ ہزار و یکصد و چهل و یک فوت شد از دست + + + + +
کشم شہید تیغ قتل کشیدنت + + + + +

فخر المباحث

ابن سجد و محب رافضی البیگم بیوہ لو اب شجاعت خان لبد انتقال شوہر در سنہ یکہزار و یکصد و چهل و یک ہجری تعمیر ساختہ در شاہجہان آباد قریب کشمیرے بازار واقع بہت بر دروازہ بیردنے ابن عمارت فخر المباحث مشغوش بہت و بیشانے مسجد ابن اشعار قوم

خان دین بہر شجاعت خان بہت یافتہ جا	ما رضائی حق لغالے از طفیل مرے
صید از نال کتبہ محرابان +	یادگار شمس ساحت ابن سجد لفضل مصطفی

سید رکت اللہ الملقب لصاحب الکرات متخلص نعتی

ابن سید لولیس ابن میر عبد الجلیل بن میر عبد الواحد متخلص بشاہدے بگراسے بہت چون مرفد جد او میر عبد الجلیل و رہا ہرہ از مضامات مستغافلہ اگر آباد واقع شدہ در ان مقام رفتہ سکونت اختیار کرد و در رعاشوہ سنہ ہزار و یکصد و چهل و دو ہجری فوت کرد و آرا و تاریخ او یافتہ

تاریخ

بیدار رفت شو متعل قدس	بہت شجر اجمان محل قدس	ای تاریخ و مال و خرد کرد رقم	صاحب برکات و اصل منزل قدس
-----------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------

شیخ الدیار بن شیخ عبد السبحان

کے ارطار مان جیر سکالان لو اب مبارز الملک سر ملکہ خان صوبہ دار گجرات بود و در عہد بادشاہ فرخ نصیب شمش ہزار سے و خطاب رستم زمان خان سد فرانسے یافتہ و در معرکہ کہ باراجہ ابی سنگم مارو اثر سے

بن راجه اجیت سنگه که از باد شاه بعبه دار سبکجوات احمد آباد سر فرارے داشت واقع شده بود تاریخ ششمین صبح
روز دهم و آخر برسات سندی که هزار و یکصد و چهل و سه چورے شهادت یافت شیخ روح الامین خان بگرامی
تاریخ او گفت

تاریخ

صفت شکن شیخ الله یار که در روز نبرد	از رز و از سبیت او رسم و زوال و بهرام
با و پیش قدم رانده جنو و کف	با و باز بر دوز بر کرد صفت از حرام
تا گجه ات بهر اسے لواب جلیل	آن رفیع القدر و سید اولاد اماس
سر بندے و مبارز تلکے گزیمیش	ترک کردند نووان بپشتش اصنام
با اسے سنگه تعیین آندہ جنگے یہ میدان	کابن چنین رزم ندید و نشنیدست انام
شیخ خود را بر ساند بقلب مقهور	معرکه کرد که مسرتیج برو کرد سلام
آخر الاسر بدر باے و غا غوطه بزوه	حور و غلمان لبرش نوزشاند از اکرام
اسم مردانگے در رسم جوان مردے را	کرد قتلیم بردان چو معلّم بسلام
پس دین دارے و پائس نکالین نروتن	سخت ناقص شده بودند که او کرد منتام
من بفرسند و تاریخ بعد سوز و الم	با دل خویش بد م در شکله کلام
تا گسان با تفتن از دور کشیده آه و بگفت	آبر و داد الله یار بشکر اسلام

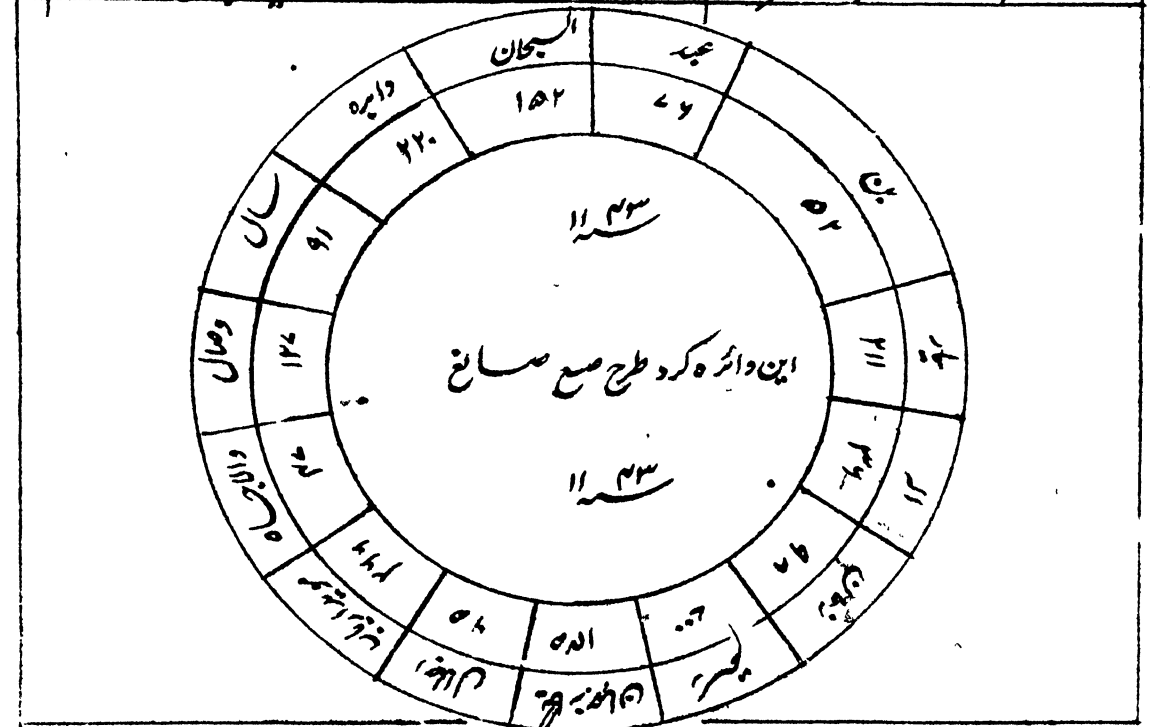
و غلام حسین بن بیت اخیر را تبدیل داده و ایره نصیف اخذ نموده که از ان تاریخ شهادت او استخراج می نماید

بیت دایره بیت

۱۱۴۲

۵

تا گسان صانع غیب از سر اعلام گفت

دہ ہجری سے چنانہ ہے اور برنگید موسیٰ تاریخ وفات او از بن مفرعہ برگزیده

کج سے کو کرد اظہار بریدین

بلع ناظر روز افزون

این باغ در عہد محمد شاہ بادشاہ شاید کہ بسال بکنزار و یکصد و سی و دہ ہجری تعمیر یافتہ باغ مذکور متصل روضہ بہ در شاہجہان آباد واقع است و گرداگرد آن چار دیوارے ساختہ اند و مکانات خوب آئند و شش بنا نمودہ بر دروازہ باغ این تاریخ منقوش است

تاریخ

افغان محمد شاہ محمول	کہ برورش بود باغ تبارک	کتابی گلشنی و قطب گردید	کہ گماہایش زبند خوان تبارک
بود سر سبز دایم روز افزون	بجن سورہ صا و تبارک	فی تاریخ سال شصت ہفت	خدا یاری بود بالہ مبارک

شیخ سعد اللہ دہلوی

مخلص اکملش بہت ارفقارے شعر ابو و مرید شاہ کل مخلص بوحدت ابن شیخ محمد سعید بن شیخ احمد مجدد و سر سبز بود این مناسبت گلشن مخلص یکرد و اسلام خان کہ بوزارت بعض سلاطین گجرات احمد آباد رسیدہ از اجداد او در شاہجہان آباد بہت یکم جاوے المادل سنہ ہزار و یکصد و چهل و یک فوت شد از دست + + + + +
کشم شہید تیغ نعل کشیدنت + + + + +

مختار الہی حد

این مسجد و مسجد را مختار الہی یکم بیوہ لو اب شجاعت خان بعد انتقال توہر در سنہ یکہزار و یکصد و چهل و یک ہجری تعمیر ساختہ در شاہجہان آباد قریب کشمیرے بازار واقع است بر دروازہ بیرونے این عمارت مختار الہی منقوش است و پیشانی مسجد این اشعار قوم

خان دین بہر شجاعت خان بخت یافتہ جا	ما رضائی حق تعالیٰ ارفعیل مرے
محدث اولیٰ کتب قائمہ محمیان +	یادگار شمس ساحت ابن سید بفضیل مصطفیٰ

سید کریم اللہ الملحق لصاحب الہکات متخلص نعتی

ان سید لولیس ابن میر عبد الجلیل بن میر عبد الواحد متخلص شد بکے بگراے ست چون مرقد جد او میر عبد الجلیل در ماہ از مضافات مستقر اختلافت اگر آباد واقع شدہ در ان مقام رفتہ سکونت اختیار کرد و در عاشر سنہ ہزار و یکصد و چهل و دو ہجری فوت کرد و آرزو تاریخ او یافتہ

تاریخ

بیکار و رفت سو مخلص تبارک	بست محمد آجہان محل تبارک	پارخ و مال و خرد کرد رقم	صاحب برکات و اصل منزل تبارک
---------------------------	--------------------------	--------------------------	-----------------------------

شیخ الدیاری بن شیخ عبد السجیان

یکے از طرارمان خیر مگالان لو اب مبارز الملک سرلندہ خان صوبہ دار گجرات بود و در عہد ماہ شاہ فرخ شیرعب شمش ہزارے و خطاب رستم زمان خان سہ فرانسے یافتہ و در معرکہ کہ باراجہ ابھی سنگم ماڑو ارے

بن راجه اجیت سنگه که از باد شاه صوبه دار سبکجوات احمد آباد سرفرازے داشت واقع شده بود تباریخ شمس الثانی روز دهم سه راه آخر برسات سنده کنیز اردو کھید و چیل و سه چورے شهادت یافت شیخ روح الامین خان بگرامی

تاریخ او گفت

تاریخ

صفت شکن شیخ الله یار که در روز تیرسد	از روز تربیت او رسم و زال و بهرام
با وجه پیش قدم رانده جنود کفار	با وجه باز بر دوز بر کرد صفت از حرام
تا به گجرات بهرامی لوازب جلیل	آن رفیع القدر و سید اولاد امسام
سر بلند و مبارز و ملکه گزیمیش	ترک کردن دهن و دان سپهرستن اصنام
یا بهر سنگ تعین آمد جنگی به میان	کابین چنین رزم ندید و شنیدست انام
شیخ خود را برساند بقلب مقهور	معرکه کرد که مسریخ بر دکر و سلام
آخر الامیر بدریاسی و غا غوطه به زوه	حور و غلمان لبهش نو فشانند از اکرام
اسم مردانگی در رسم جوان مردے را	کرد تعلیم بهردان چو معلم لغلام
پس دین دارے و پایش تک این بر نطق	سخت ناقص شده بود ندکه او کرد منت نام
من بفرستد و تاریخ لبه سوز و آلم	با دل خویش بد م در کلمه کلام
تا گمان با تفری از دوز کشیده آه و بکفت	آبر و داد الله یار بشکر اسلام

۱۱۴۳

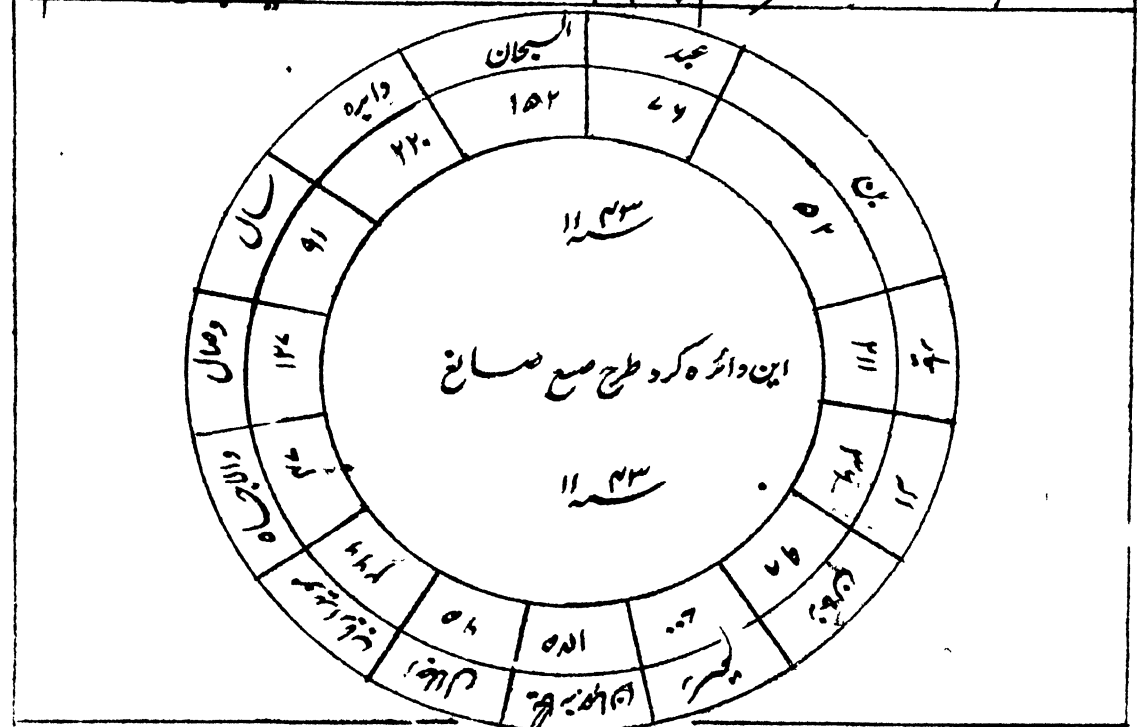
و غلام حسین بن بیت اخیر را تبدیل داده دایره تصیف اخذ نموده که از آن تاریخ شهادت او استخراج می یابد

بیت و دایره بیت

۱۱۴۲

۱۱۴۳

تا گمان حال غیب از سر اعلام بکفت

تکلیف استخراج تاریخ ازین دایره آنست که یک خانه ازین خانه های چهار ده کا به را بر سر باشد اصل فرض
نموده آغاز شمار از طرف راست یا از طرف چپ بدو دایره مره بعد از آن نماید با این طریق که عدد شمار طاق خیانت
سده با پنج و مثل آن منتهاے اورا عدد مطلوب گرفته تها منتهای منتهاے مبداء شمارش میکرد باشند
تا آنکه مبداء اول برسد پس مجموعه عدد گرفته شده تاریخ بود اگر حفت است مثلاً دو و چهار منتهای اورا عدد مقصود
گرفته از خانه متصل دسے مبداء شمارش میکرد باشند تا که خانه سابق برسد و اول برسد پس آنهمه عدد تاریخ
شود و این طریق تا بحد شمار هر عدد یکه بخاطر آید شمار نماید و شمار یک و چهار ده و پانزده و اضعاف چهار
دست و نه و ازینها سازند بهیشتی است

نواب خان تشارخان

خواهر او بجایه کاج نواب میرالدین خان وزیر بود و بچکله داسے کور او کور اسر فرار دسے داشت در سنه یکم از روف
و چهل و چهار از دست مردمان از او کج که رسیدار کور او کشته شد تاریخ ستاد است نواب مذکور پنج و چهار
کایتیه که یک از ملازمان او بود بنظم آورده

تاریخ

دیرغ فزون آه کج باز	منید نام نواب چکین بود	چکیم از بر سر کدکاش	سما با ملایک همقرین بود
مقتدر با چنان افواج سنگین	اگر اکثر سکنه این سرزمین بود	شهادت یافت جنگ از غلاما	چکیم شرح آن مجمل هس بود
چنان شیر زور و وقت بیکار	اکه دشمن رازبان آفرین بود	یکی گوید بایستی چنان کرد	و اگر گوید که تیر بهرین این بود
نه این فتنه او سرالیه	اگر انهدا سر نوشت اولین بود	بی تاریخ سال این طبیعت	خود گفتا فضایی حقین بود

۱۱۴۳

شیخ محمد نجی المعروف کبیر شیخ خوالیبه آبا دسے

برادرزاده حقیقه دوا ماد و سجاده نشین شیخ افضل الله آبا دسے است بحر مواج علم شریف و طریقت بوکیت
در سال کثیر تصنیف نموده و شب و شبانه یازدهم جمادے الاول سنه اربع و اربعین و مایه و الف در حواری
حمت آسوده لحد رفته به تاریخ وفات اوست مرقد او در پهلوی قبر شیخ افضل است بعد او بپیش شیخ محمد نام
متعلق بقبلی بر سندان داشت

تاریخ شاد و ناویر

میر غلام علی از اول قتل کرده که دسے که در ملک سنه اقامت داشت تاریخ طوے شیخه مطابق سنه است
و اربعین و مایه و الف این مصرعه یافتیم مبارک باشد و مبارک باشد بعد ازین عطف غنان بکشور سید
دست داد و در سنه خنسن و مایه و الف احرام حرمین مکرمین برستم و دار و بندر شورشدم در اینجا باو مرزا محمد حسین
بیخو و ملاقات اتفاق افتاد و تمیزی گفت تاریخ طوے شیخه مصرعه یافتیم و همان مصرعه خواند بعد او اک مبارک
حرمین رخت سفر بدار و کن کشیدم شب به نواب نوین الدوله سالار جنگ بهادر در وقت صوبه داسے او رنگ آباد
محبت شعر اتفاق افتاد گفت تاریخ تو کد مولودے مبارک علی نام مصرعه یافتیم و همان مصرعه بر زبان آورد
و فرمود که عجب اتفاق است که یک مصرعه سه شخص را تو را و افتاد و هر سه شخص از هم بر بله دور دست یک

در ملک سند و بی در ملک گجرات سیو بی در ملک دکن و بنا بر اینکه نام مولود مبارک علی است تاریخ تولد

لطف زیاده دارد

احمد یار خان متخلص بیکتا

از نژاد قوم برلاس است پدرش آید یار خان بصوبه دار سیو و لشکر و لشکر و لشکر و آخر بالعقد لر سے غزلے قناعت نموده و احمد یار خان در آخر عهد عالم گیر صوبه دار لشکر شد اقامت شعر قدرت میگفت و مشغول متعدد دارد و قناعت بیکتا لاہور سے با احمد یار خان مناقشہ کرد کہ بیکتا متخلص من بہت متخلص ملہن و ابابگذاشت احمد یار خان گفت بیکتا لشکر ہم بلکہ دو تاشدیم و قرار داد کہ با ہم غزلے طرح کنیم ہر کہ خوب گوید متخلص از دہ باشند پس خان مذکور زمانے و مکانے تعین ساخت و جمیع صاحب طبعان لاہور فراہم آورد و غزلے طرح کردہ بود بر یاران عرض کرد و صدائے آفرین بخین از ہر جانب بلند شد محمد عاقل مہر سکوت برب زد ہر چند یاران تکلیف کردند غزلے خود را دون یافتہ بر زبان نہاد و دو احمد یار خان محضرے دست کرد و پھر دو مستحق حفار سخن سیو فرین گردانید آفرین لاہور سے این بیت و خطا کرد بیت برین معنی گویم آفرین ماہد کہ احمد یار خان بیکتا است بیکتا ہ دیگرے این مصرعہ ثبت نمود مصرعہ گوہر بیکتا است احمد یار خان و مطلع غزلے مذکور نیست ۵ تا حفظش طرح جہانگیرے و کا دسی سخت ۶ شکر رنگ جو روے لبر رو سے ریخت ۷ و فاشش بہت سیوم جادے الاول سند نزار و یکصد و چهل و ہفت ہجورے و قصبہ خوشاب از اعمال لاہور واقع شدہ میر غلام علی از او قطعہ تاریخے و در ملک نظم کشید و یک عدد زیادہ را بحسن تمثیل آورد

تاریخ

خان والا رتہ احمد یار خان	وات و ایتہ خلق عظیم	در فنون فضل بیکتا نمی توان	زیادہ افکار او در تبسم
کردار معمورہ گیسے سفر	تمام او ساخت و لہار او تم	چونکہ بیکتا وقت شد تاریخ او	جای احمد یار خان بر ہم

مولوی سید محمد العفیٰ

در سہ ہفدہ جلوس محمد شاہ و بصوبہ دار سیو شیخ الدین محمد خان نائب نواب علیپور و خان بہار سیوم جادوے انشاے روز یکشنبہ سند نزار و یکصد و چهل و ہفت ہجورے در بنگالہ وفات نمودہ و تاریخ وفاتش بہت سیوم جادوے

تاریخ

سر کاؤ بان کمالش بر آئیں نگاہ بشما عجب العفیٰ ۱۱۹۶
یعنی عدد و حرف کاف را از عدد و حروف الفبہ بد کردہ شود تاریخ برآمد و تاریخ دیگر مولایے غینے ۴ است ۱۱۹۷

حکیم الممالک شیخ محمد حسین شیرازی متخلص بکشتہ

از شعرے راست آنک کہ اطباء صدافت پیشہ بود اصلش عرب است و در ایران نشو و نما یافتہ آخر در ہند آمد و در کار شائہ را و محمد عظیم شاہ بخوان طبابت نو کرد و در عهد شاہ عالم باب و شاہ باغراز و

احقرام لبرے برو در زمان مجد فرخ سیر خطیب حکیم الممالک سہ ملذ سے یافت و در عصر محمد شاہ اشقرام لبرے
حبیب و بعد او اسے مناسک حج معاودت نمود و فالتش در شاہجہان آباد در ماہ ذی الحجہ سنہ ۱۰۲۹
و ماتہ و الف و الف اتفاق افتاد و تاریخ او گفتہ

۱۱۲۹

تاریخ

بی نظیر زمانہ شیخ حسین اگر کسی سبقت نہ کند نہ بجا آید اگر کسی از برای حلت لیا سال تاریخ گفت نہ شد

۱۱۲۹

میر محمد افضل الہ آبادی تائیت تخلص

نمبرہ اسلام خان جو سنہ سفید سنہ است کہ والا تخلص داشت در کتاب منداولات علی فاضل ملکہ
افضل و در افتنا کے محاورات فارسی کامل بل اکل بود و در شاہجہان آباد دیرے برو آخر و از دہم
ربیع الاول سنہ ۱۰۲۹ ماتہ و الف و الف در گذشت تاریخ فوت او میر آزا و چنین در سلک نظم کشیدہ

۱۱۵۰

تاریخ

تائیت کو سخن رسان بردارہای شین شبہ نظم سپرد از سیر خرد سال فالتش حتم بر فرمود بروز حلت احمد مرد

۱۱۵۰

نواب سیف الدولہ عبد الصمد خان بہادر ولی خجک

از جانب والد کہ نام ایشان خواجہ عبد الکریم بود خواجہ عبد الہ امرار طرف والدہ لقطب عالم مخدوم عظم کہ
سید صحیح نسب بود میرسد وطن اصل او سمرقند لیکن مولد عبد الصمد خان اکبر آبادست و صغیر سن بہار
والد بسمرقند رفتہ نشو و نما و کسب علم در انجا کردہ بعد فوت پدر با سجان علیخان بادشاہ توران روستا
بہر سماندہ آمد و رفت بدر بارے نمودند و نجدست شیخ الاسلام سمرقند کہ از خدمات عمدہ توران بہت فایز بود
بجب قسمت در عمدہ عالم گیر بادشاہ وارد ہندوستان گردیدہ در اول ملازمت بمنصب شش صدی فایز
شدند و بعد چندے بمنصب ہزار بالفدے و بختاب عبد الصمد خان ممتاز گشتند و در عمدہ انداز شاہ جنگ
برادرانش تردد ہاے رستمانہ بجا آوردہ بعد فتح بمنصب ہفت ہزارے و خطاب عالی خجک مغز شدہ
و لپہ ایشان ذکر باخان بمنصب بیج ہزارے فایز گشتہ و در عمدہ فرخ سے بمنصب ہفت ہزارے و بعد از
لاہور مامور گردیدہ عازم انصوب گشت و بعد چندے بختاب و لیر خجک مخاطب گردیدند و در زمان محمد شاہ
بادشاہ بمنصب ہفت ہزارے و صوبہ دارے ملتان و خطاب سیف الدولہ و لپہ ایشان بصوبہ دارے لاہور
و خطاب اغر الدولہ ہزیر خجک سرفراز شدند آخر الامریکال پیش از آمدن نادر شاہ و سنہ ہزار و یکصد و پنجاہ فوت شد

یک تاریخ او نیست

تاریخ

ز سہ وصل حبیب الصمد خان بختاب

تاریخ دیگر از ارادہ و ہم رفت بعد و فالتش لبرش ذکر باخان بصوبہ دارے لاہور ممتاز گردیدہ

۱۱۵۰

قلعہ شہر کنک

در شہر کنک معاف صوبہ بنگالہ قلعہ ایست کہ ان را بارہ بہائی نام است و شہر کنک و قلعہ مذکور میان دور دو خانہ

بہانہ دیکھ کر جو ریسے واقع شدہ دریا بام برنگال پہنچے مہاند ا قریب بدو کردہ و عرض دریا کے کٹھ جو ریسے بقدر
 نصف آن خواہد بود و آن قلعہ بر کنار مہاند واقع دو د و حصار قریب سبہ کر وہ تینا خواہد بود کہ از سنگ و خشت و گچ
 در کمال استحکام و زراعت بنایافته و فاصلہ میان شہر گنگ و قلعہ قریب بدو کردہ است و خدے عریض بر اطراف
 قلعہ است کہ نہنگان داران سے ماندند این قلعہ را افواج کبکینی انگریز تیار پنج چار دسم اکٹوبر سنہ یکہزار و شصت
 و سہ چوبیسے مفتوح ساختہ و از ان وقت بعمل سرکار کبکینی است و رین ایام آن قلعہ رو ماندند و از ان زمانہ سے کہ یکے
 از دروازہ ہائے آن قلعہ مرقوم است چنان مستفاد میگردد کہ شخصی بنام موسیٰ سنگہ سپہر کہنہر سنگہ کہ حکومت آن قلعہ
 داشت ان دروازہ را در سنہ یکہزار و یکصد و پنجاہ چوبیسے تعمیر ساختہ و تاریخ مذکورہ را بر ان دروازہ مرقوم نموده
 تاریخ نیست

تاریخ

زخمیت و شوکت کہ کبیر ہما	خراج اقلیم گیر و در	خوشا کبیر موسیٰ سنگہ بہادر	زبانیش بود محمدان جو دہ کا
چو شمشیر گز و گنہ گار زارے	یہ پیش چہ ستم چہ راز	کچھش قلعہ دار افغان ایام	بہ بعیر خوش بارہ بہانی تہا
گنہ برج دروازہ بالائی قلعہ	ہمین فکر میداشت چہر شہ	قلعہ امنی نیز خندق نہنگان	نہر ملاک عدو است دو دہا
جہان دیدہ داروغہ ساکن کٹرا	سورخ علی رضا است ہما	ز لاق پر رسید تاریخ گفتا	کہ گمانا تہ دروازہ قائم ہما

۱۱۵۰

میر طفیل محمد بلگرامی

تاریخ نسبت چہارم ذی الحجہ سنہ احدی و خمسین و مائت و الف در بلگرام حلت نموده و بردن وصیت و رباع محمود
 متقل مرقد علامہ مرحوم میر عبد الجلیل بلگرامی مدفون گردیدہ و سر غلام علی ازاد کہ شاگرد او بود این تاریخ گفتہ

تاریخ

افسوس کہ کتاب معنی	از قلعہ امان بردن	تاریخ و حال او خود گفت	علامہ از جہان بردن
--------------------	-------------------	------------------------	--------------------

۱۱۵۱

ذکر نامہ در شاہ ایران و آمدن او بہ سندوستان

چون نادر شاہ در عہد محمد شاہ بادشاہ در سند آمدہ بود لہذا ضرور شد کہ منہہ ارجا لالت او در نی مقام ترقیم یابد
 در لوازم مرقوم است کہ چون در ماہ محرم سنہ یکہزار و یکصد و ست و پنج چوبیسے محمود شاہ سپہر و لیس خان
 قند ہار سے کہ از قلعہ قند ہار بود در صفہان آمدہ شاہ حسین صفوی نے این شاہ سلیمان صفوی سے را محصور
 کرد و اورا بدست آوردہ و مقید ساخت و بر عراق عجم مستوی گشت قریب سہ سال برو ساوہ سلطنت
 اکثر بلاد ایران را بتصرف خود آورد و اولاد و احفاد و سلاطین صفویہ را از صغیر و کبیر بقیاد تن سوا سے شاہ حسین
 کہ اورا امان جان دادہ بود بقتل آورد و ہمدان ایام ملک محمود بیتا سنہ واسے ملک بیروز نیز نظر بر تہیلا
 محمود شاہ و مجبوس شدن شاہ حسین و رسم خورد کے محالالت و معمور ہائے خراسان وغیرہ در شہد
 آمدہ بر سند فرماند او سے شگن گردیدہ و بر اکثر بلاد خراسان کہ در تصرف علی محمود شاہ بنود بتصرف خود
 آورد و چون محمود شاہ قند ہار سے این جہان را بدرو و نمود و اشرف خان کہ بنے عم او بود والی
 ملک و مال شدہ شروع بدادگری و رعیت پروری فرمود و مرزا محمد کے کوکب تخلص بر آسکہ او این بیت گفت

مات سکه

باشترنی از سکه زن خلیفه
اشرف بنکته ترف باقیابید

بالجمله بعد از چندی از اوج رومی بر سر و سکه آمده خواستند که شاه سلطان حسین را از قید مستخلص ساخته پیش
خداوندگار روم ببردند اشرف خان نیابری صلیت وقت شاه یگانه را بقتل آورده بار و میان طرح مصباح انداخت
شاه طهماسب نامش را پیش سلطان حسین که پیش از غلبه محمود شاه از اصفهان برآمده در اطراف مازندران افتاد
داشتند نیابری فرزند داشت نادر قلعه بیگ که مدتی تشویه قرانی در این نعل پیش گرفته تاخت و تاراج مشغول بود
و در این اوقات خیال سرور و سر داری در سر داشت متوجه خراسان شد و بعد از محاربات ملک محمود سست
راست حاصل ساخته تصرف بلاد مقبوضه او شد اشرف خان از استماع خبر استقلال شاه طهماسب اندیشه پاک
شده با عساکر موخوره از اصفهان حرکت نموده رو بخراسان آورد شاه طهماسب نادر قلعه بیگ را سمره گرفته
در راه صفیرال بکیر اردو مقصد و چهل و دو بلغم از شهر کج نموده متوجه اصفهان شد و بعد از محاربات و تاخت
تاب مقادست در خود ندیده راه گزینیش نهاد چنانچه بعد از بیست و یک سال و یک روز سلطنت ایران باز
نخاندان صفوی مستقل شد و نادر قلعه بیگ بخطاب طهماسب قلی خان مفتوح گردیده و در آخر سنه یک هزار و یکصد و
چهل و هشت طهماسب شاه را مقید ساخته خود را به شاه ایران شد در هنگام کمال تسلط او را خان بزرگ میگویند
چنانچه طهماسب خان جلایر که وکیلش بود در هر خود این بیت صحیح گفته بود

جمع

تاخان بزرگ و جات است
طهماسب وکیل کائنات است

بالجمله بعد از تغییر و تبدل نمودن سکه در سیم و دینار را بطیوف با سیم بلده دار الضرب و طرف دیگر الخیر خداوند
که تاریخ این ساخته است مرتسم ساخته معنی کشش اینکه خیر است و آنچه که واقع شده چنانچه سیم از طرفای ایران
در تاریخ طلوس و این چنین گفته

تاریخ

بریدیم ارمان از جان طرح
تاریخ الخیر نمایا و شرح

دنا در شاه در او آخر سنه یک هزار و یکصد و پنجاه و یک بهر سیم غرم تسخیر شدند نموده متوجه ان سمت گردیده
چون خبر رسیدن او محمد شاه یا شاه رسانیدند با نمانی از اعیان مملکت و لشکر و نوچانه که زیاده از حد
حساب بود از شاهجهان آباد برآمده در دشت کرنا که چهار مترل از شاهجهان آباد است مقرر قتل مقرر نمودند
و تاریخ چهار سیم ماه ذی القعدة سنه یک و یکصد و پنجاه و یک شروع گردید تخمین نواب برهان الملک سعادت
خان با قلیلی از سواران و پاده رو جنگ آورده و مجروح شده کسی که دید نواب اسیر الامرا خاندان
و نواب مظفر خان برادر حوزاد بالیارس از سپاه کشته شدند و نهر مت بر سپاه هندوستان راه یافت
روز دیگر نادر شاه معرفت نواب برهان الملک پیغام صلح محمد شاه فرستاد و بعد از رد و بدل بسیار دربار
برین یافت که فراموشی که هندوستان آمده با واسطه ایران ملاقات نمایند و با و ن نقد جنس منقذ

نفر ناید خلاصہ اینکه نواب نظام الملک اصغیہ خجہ بہت نادر شاہ رختہ محمد و پیمان مستحکم نموده برفتن بادشاہ راستہ شد چنانچہ روز دیگر محمد شاہ خجہ نادر شاہ رختہ ملاقات نمودند و نادر شاہ تا بیرون خجہ استقبال فرمودہ ہر دو کو در خجہ بر یک سہ نشیندند و بعد تواضع و کرم نادر شاہ گفت الحال کہ شما اینجا شریف آوروید بر آوروید سلطنت ہندو بشما مبارک لیکن بدان نقد جنس مصلحتہ نباید فرمود و مختصر اینکه باو شاہ از نادر شاہ رختہ شدہ خجہ خود مرا نمود قادیان و دیگر بہ اعلام و پیغام گذشت چون بعد شدہ شدن نواب خاندوران نواب برہان الملک بخواست کہ عمدہ امیر الامرا سے بنام او مقرر شود و محمد شاہ کہ نظام الملک را بآن عمدہ سرفراز ساختہ بود و نواب برہان الملک آزرده خاطر شدہ نادر شاہ گفت کہ دولت و خزائن بادشاہ در شاہجہان آباد از حد حساب بیرون است اگر شاہ بظرف و بے شرف بریدہ ہمہ نقد و جنس مفت بہ دست شاہ خواہد آمد چنانچہ نادر شاہ بہانہ مصلحت بنابر خجہ ہستم ما ذمی الحجہ کہ سہ یکزار و پنجاہ و یک بود ہمراہ محمد شاہ بدار الخلافت شاہجہان آباد شریف آوروید نواب برہان الملک تا عزوب افتاب در قلعہ حاضر بود و دیگر فرسب بصبح نہم ذی الحجہ کہ مطابق نہم ماہ مارچ قدیمی سہ یکزار ہفت صد و سی و نہ عبوسے بود از سبب زخمی کہ خوردہ بود و سہم از شدت درد و سہیلہ از چند ماہ اورا عجز ساختہ بود بحال جاوید اسے شتافت و بعضی نوشتہ اند کہ زہر خوردہ بہر و چنانچہ در نسخہ عبرت نامہ تصنیف میر محمد قاسم مسطور است کہ چون در تحصیل زر تعویق واقع شد نادر شاہ برہان الملک و صحبہ واعتماد الدولہ را ببراہ سے طلب داشتہ تقید شدید و تحصیل زر فرمود امر اسے مذکور اطہار نمودند کہ بالفعل سہ انجام آن مبلغ کہ وہ کروڑ روپیہ بہت سنے تواند شد لیکن ہر قدر کہ وصول تواند بود قصور بخوام کرد شاہ بر روئے برہان الملک از غیظ لطف انداخت و بر جناہ اعتماد الدولہ و صفیہ سہیلہ ہازدہ موجب عتاب گردانید بعد بر آمدن از دربار بر سہامیر مشورہ نمودند کہ چون آبرو نماند و تحصیل اینقدر زہر ظہیر بعقل سنے آید بہتر انیت کہ کاسہ زہر بلابل نوشیم برہان الملک قبول این سنے نمودہ زہر بلابل نوشید و صفیہ از روئے فرست و جبہ زہر بخورد چون این مقدمہ شائع گشت برہان الملک را خجہ و کفن نمودہ و قبر سیاہ خان کہ برادر بود دفن کرد و احوال شنبہ سیوم جامعہ از احوال شہر آواز در انداختند کہ محمد شاہ کاہ نادر شاہ را تمام کردہ سہ ش از تن جدا ساختہ و باین بہانہ ہجوم عام کردہ بہر سہاۃ نادر شاہ زہر پیش کردند و بسیار سہار بقبل آوردند نادر شاہ ازین خبر و خشت اثر غریب شدہ صبح ان سوار شدہ در دہر سہ نواب روشن الدولہ اقامت گزیدہ حکم قتل عام دادہ فرمودند کہ ہر کرا و در لباس سہیلہ یا بند خواہ بند و خواہ سلمان بجات را از تنش بکشند و شہر را تاخت و تاراج نمایند چنانچہ تا چار ساعت از روز ماندہ نادر قتل و غارت مشعل بود و قریب بہت ہزار کس قتل آمدند و نقود و جواہر بسیار بہت سپاہ ایران اقتدار گرج غرض واسے ایران ہرگز نبود کہ چنین قتل عام بعمل آید لیکن چون متغنیان شہر خود بخود اطفا سے نادرہ این

نقشہ منہ لاچار

ہبت

چو از فوجی یکی پیدایش کرد | نہ کہ را منتزل ماند نہ سرا

مختصر اینکه یک دهم پیر از روز باقی بود که بر طبق استعد عا سے محمد شاه حکم شد که امان بدین بعد از رفع هنگامه قتل و عارت سید جهان نثار خان و اما دواب مقرر الدین خان و شاه نواز خان را که بواسطه حفظ ناموس و عیال خود استوار نموده بسیار از مردم نادر شاه را کشته بودند بحضو طلبیده شده و شال در کلو انداخته از تیغ بیدریغ بجا عالم عقبه فرستاد بعد از آن حکم شد که از مردم متمول و مالدار که از آفت ماحنت و ناراج سالم مانده اند نصف مال گرفته داخل مکار نمایند چنانچه مردم نادر شاه از اعز و اشراف شهر با انواع زجر و توبیخ و ضرب و شلاق نقد و حبس بسیار بوصول آوردند چنانچه مغلان نادر شاه ازین ماحنت و ناراج دله را خراب ساختند و تاریخ این معامله را به کل منجیایه دلی خراب شده یافته اند و غم عام نیز تاریخ است بعد از آن دواب شیر خگ را بر لے آوردن خزانه برهان الملک بصوبه برده تر دواب بالو منصور خان و اما دواب برهان الملک روانه نمود چنانچه موسی البیه مبلغ دو کر و روپیه آورده حواله نادر شاه نمود و مشول اشفاق گشت و نادر شاه از خرابی نادر شاه سے نیز اینچکه که تو است گرفت مختصر اینکه آنچه از لغو و اجناس جو اسر و آلات طلا و نقره و تخت طاووس که شاه جهان بادشاه تصرف یک کر و روپیه مرتب ساخته بود و دیگر صندلیها و تختها صر که نادر شاه همراه خود بزر و حسانش خدا ایتوالی پسر سید لند گویند که زیاده از هشتاد کر و روپیه بود و بخله جو اسرات که نادر شاه همراه برده الماس سے بود مسه بر ریاضه نور بوزن سیس و دو قرات که قیمتش زیاده از یک کر و روپیه بود ان الماس دست بدست بوارشان نادر شاه رسیده و شاه شجاع باوشه کابل انرا دینگار مسکه از بادشاه سے معزول شده در لاهور رحل اقامت آمد بود در سنه هزار و دوهصد و سبت و دو و هجره بدست نجیب سنگه راجه لاهور بعضی بک نشم بکر و پیه فوخته الحاصل و بکر آنچه که نادر شاه در ایام توقف شاه جهان آباد ایجاد نمود این بود که سکه ایران را که عباسی و محمدی و شاه سے و نزار و نزار سے و اشراف و حکم داد و نام و نون ختمین شکر مسکه کشند

۱۱۵

سلاطین جهان	شاه شاهان نادر صاحبان
و این شعبه نیز بر سکه او مفر و شده	
خادم شاهان خندان و تاج بکین	بادشاه و اگستر نادر ایران
و بزرگین مهر نادر شاه که جمیع کاغذات و نامه های سلاطین ثبت می شد این بزرگینه بود	
بکین و این بکین و چون انجا	بنام نادر ایران قرار داد خدا
بعد از حاکم نصیر الله مرزا پسر نادر شاه در آوردند و پیش از قتل شدن نادر شاه در ایران از بطن او سکه تولد شده بود موسوم به بنهور مرزا مختصر اینکه نادر شاه بعد از قتل و عارت محمد شاه را باز بخت نشاند	
تاریخ ششتر دهم محرم سال هزار و یکصد و پنجاه و دو و هجره از شاه جهان آباد کوچ کرده رخ توجه بسو	
ایران نمودند و باقی احوال او بحاجی دیگر نوشته خواهد شد	
دواب برهان الملک سعادت خان	

امشیش بر محلین بود در زمان شاه عالم سبا و شاه ابن خلد مکان از ایران در بند آمده و خدیو سپهسالار نواب
سلیمان خان صوبه و اگر گجرات گذرانیده و رفته رفته در عصر محمد شاه باو شاه بجانب خسروانه بصوبه داره اوده و
خطاب نواب برهان الملک سعادت خان سردار سے یافته و در محاربه نادر شاه حاضر بوده و بعد از جنگ
تیار پنج نهم ذی الحججه یکشنبه که در یکصد و پنجاه و یک سحر سے یکشب پیش از قتل عام نادر شاه سے و شاه جهان
از درو زرخه که خورده بود و رسم از شدت درو و بنی جان جان افزین سپرد و بعضی از مورخان نوشته اند
که زهر خورده میرد و در شاه جهان آباد مدفون گردید گویند که از گفن او نادر شاه از میدان قتال کرنال و به بهانه
ضیافت و خلعت سپهران باد و اصل شده والا اراده نادر شاه چنین بنویسید چنانچه تاریخ و فاش بر یادت یکصد و
چنین یافته اندلی سعادت ملک حرام میرد بعد و فاش نواب منصور علیخان که داماد او بود خطاب نواب صفدر

برسند امارت نشست

شیخ روح الامین ابن قاضی محمد سعید ملگرامی

همیشه شیخ الله یار خان شهید و جلاله کج او بود و منطوقش فریب هفت هزار بیت است در سال شریف عثمان
مرفوم است که او در اوایل حال با شصت تن سوار و پیاده بدار الخلافت رفته با نواب منعم خان المخاطب بنجانبان
وزیر اعظم شاه عالم سبا و در شاه باو شاه ملازمت نموده و خان مذکور خدمت باو شاه برده و شمش ذریع
منصب و جاگیرات دو هزار سوار از حضور عنایت شده بعد وفات خان مذکور برفاقت نواب سپهر ارخان خلعت
خانجهان مانده و چند سے بنایت صوبه الله آباد از طرف سپهر ارخان داشت بعد از ان برفاقت نواب مبارز
الملک سر ملین خان در صوبه الله آباد که در عهد سبا و در شاه نواب مذکور بود کار با سے بانام کرده و بسیار سے
راجه زاد با سے را بر سر راج رسانیده و اکثر سے را نیز انگشت با سے خود و نیکه راج نهاده و بعد از ان چند
سال ب حکومت است و در محال عمده پنجاب که سیالکوٹ و جالندهر از ان است از طرف نواب مذکور در قوت
صوبه دار سے کابل پرداخته در سخا و کرم مشهور بود و هر که از وطن و جوار نرد او رفته با خلایق و کرم پیش از
چنانچه یکین از وفات حد سبب بخلی خدا بخشیده بود و در ان عرصه نواب مبارز الملک یک زنجیر فیل از سرکار
خود بدو مرحمت نموده چنانچه سید محمد قریشی ملگرامی سے که عجیب خلقت میگرد در تاریخ آن گفته

تاریخ

سعد بن فضل و کرم روح الامین خان اکاکو	از کرم نگداشته شخصه بعالم مستمند
ترک و تاز سے بسے بخشید خان مابلک	در عیو من نواب اور اواد پیله ار جسد
آسمان رفعت حمل صورت زمین و عتک	نذر طوش بنام آسمان عزم کند
چون مبارز ملک نواب زبان عاتق پنجاب	کرد انعام قوسے او را به سیله ار جسد
سال تا بخشش زرد سے بخت بنداری قوسے	از عجیب آید بشارت پسل با بخت بلیند

ننگا یک در سنه احد سے و حسین دایه و الف پانزدهم شهر ذی القعدة روز شنبه متفصل کرنال
با محمد شاه بادشاه و سپهران ایران سیلغی نادر شاه باو شار محاربه عظیم اتفاق افتاد و برفاقت

مختصر اینکه یک نیم پیر از روز بانه بود که بر طبق استعد عا سے محمد شاه حکم شد که امان بدیند بعد از رفع هنگامه قتل و عارت سید جهان نثار خان و اما دواب مقرر الدین خان و شاه نواز خان را که بواسطه حفظ ناموس و عیال خود استوار نموده بسیار از مردم نادر شاه را کشته بودند بحضو طلبه داشته دشال در کلو انداخته از تیغ بیدریغ بولام عقبه فرستاد بعد از آن حکم شد که از مردم متمول و مالدار که از آفت ماحت و ناراج سالم مانده اند نصف مال گرفته داخل مکار نمایند چنانچه مردم نادر شاه از اغزه و اشرف شهر با انواع زجر و توبخ و ضرب و شلاق نقد و حبس بسیار بوصول آورده چنانچه مغلان نادر شاه ازین ماحت و ناراج دله را خراب ساختند و تاریخ این معامله را به کل منجیایه دلی خراب شده یافته اند و غم عام نیز تاریخ است بعد از آن دواب شیر خگ را بر لے آوردن خزانه برهان الملک بصوبه برده تر دواب ابو المنصور خان و اما دواب برهان الملک روانه نمود چنانچه موسی البیه مبلغ دو کروڑ روپیه آورده حواله نادر شاه نمود و مشول اشفاق گشت و نادر شاه از خرابی نادر شاه سے نیز اینکه که تو است گرفت مختصر اینکه آنچه از لغو و اخبار و اسیر و آلات طلا و لقمه و تخت طاووس سے که شاه جهان نادر شاه تصرف یک کروڑ روپیه مرتب ساخته بود و دیگر صندلیها و تختها صرح که نادر شاه همراه خود بزرگ حسانش خدا تعالی پسر سید لند گویند که زیاده از هشتاد کروڑ جوابد بود و بخله جوابات که نادر شاه همراه برده الماس سے بود و مسه بر بر لے نور بوزن سیسے و دو قرآت که قیمتش زیاده از یک کروڑ روپیه بود ان الماس دست بدست بوارشان نادر شاه رسیده و شاه شجاع باوشه کابل از او بیگانه بیکه از نادر شاه سے معزول شده در لاهور رحل اقامت آید بود در سنه هزار و دصد و سبت و دو و هجر سے بدست نجیب سنگه راجه لاهور بعضی بیک شمس بکر روپیه فوخته الحاصل و بکر آنچه که نادر شاه در ایام توقف شاه جهان آباد ایجاد نمود این بود که بکر ایران را که عباسی و محمد سے و شاه سے و نزار و نزار سے و اشرفی بود حکم داد و تا نو خوش خمن شکر سکوت ساز

هست سلطان بر ملاطین جهان | شاه شاهان نادر صاحب قتل

و این شمس نیز بیکه او مفرود شده

خادم شاهان خنده تاج بکین | بادشاه و دگستر نادر ایران من

و بزرگین مهر نادر شاه که جمیع کاغذات و نامه های سلاطین ثبت سے شد این شکر کنده بود

بکین دولت دینی قتل و چون اینجا بنام نادر ایران قرار داد و خدا

بعد چند روز حسب خواست نادر شاه حبیب سلطان نیردان بخش بکر سلطان مراد بخش ابن شاه جهان نادر شاه را بعقد نکاح نصیر الدین مرزا بکر نادر شاه در آوردند و پس از قتل شدن نادر شاه در ایران از بطن او بکر تولد شده بود و موسوم به بهمنور مرزا مختصر اینکه نادر شاه بعد از قتل و عارت محمد شاه را باز بر تخت نشاند و تاریخ ششتر دهم محرم سال هزار و یکصد و پنجاه و دو و هجر سے از شاه جهان آباد کوچ کرده رخ توجه بسو ایران نمودند و باقی احوال او بجای دیگر نوشته خواهد شد

دواب برهان الملک سعادت خان

امشیش محمد امین بود در زمان شاه عالم بهادر شاه ابن خلد مکان از ایران در بند آمده و خید سے همراه نواب
 بلبل خان صوبہ وار گجرات گذرا بندہ دارفته رفته در عصر محمد شاه بادشاہ بجانب خسروانہ بصوبہ دار سے اودہ و
 خطاب نواب برہان الملک سعادت خان سر فرار سے یافتہ و در محاربتہ نادر شاہ حاضر بودہ و بعد از جنگ
 تباریخ ہمسہ ذی الحجہ بندہ کیستہ اورو یکصد و پنجاہ و یک ہجرے یکشب پیش از قتل عام نادر شاہ سے و شاہجہان
 از دروزر خجہ کہ خورہ بود و سہم از شدت درو و بلی جان بجان افزین سپرد و بعضی از مورخان نوشتہ اند
 کہ زہر خورہ میرد و در شاہجہان آباد مدفون گردید گویند کہ از گفن او نادر شاہ از میدان قتال کرنال و بہ بہانہ
 ضیافت و قلعہ شاہجہان آباد داخل شدہ و الا ارادہ نادر شاہ چنین بنود چنانچہ تاریخ و فاش بر یادت یکصد و
 چنین یافتہ اند بل سعادت ملک حرام میرد بعد و فاش نواب منصور علی خان کہ داماد او بود و خطاب نواب صفدر

برسند امارت نشست

شیخ روح الامین ابن قاضی محمد سعید ملگرامی

ہمسہ شیخ الہیہ بارخان شہید و جلالہ کلاچ او بود منظور بالش قریب ہفت ہزار بیت سہت در سالہ شریف عثمان
 مرقوم سہت کہ او در ادبیل حال باشعت تن سوار و پیادہ بدار الخلافت رفتہ با نواب منعم خان الخاطب بخانخان
 وزیر اعظم شاہ عالم بہادر شاہ بادشاہ ملازمت نمودہ و خان مذکور بخدمت بادشاہ بردہ و شش ہزار سہ
 منصب و جاگیرات و دو ہزار سوار از خضوع غایت شدہ بعد وفات خان مذکور سہت نواب سہد ارخان خلف
 خانجہان نامذہ و چند سے بنابت صوبہ الہ آباد از طرف سہد ارخان داشت بعد از ان سہت نواب مبارز
 الملک سر ملذہ خان در صوبہ الہ آباد کہ در عہد بہادر شاہ نواب مذکور بود کار با سے بانام کردہ و بسیار سے
 راجہ زادہا سے را بر سہ راجہ سائندہ و اکثر سے را بر انگشت با سے خود نمیکہ راجہ ہندادہ و بعد از ان چند
 سال بحکومت سہت و دو محال عمدہ پنجاب کہ سیالکوٹ و جالندہر از ان سہت از طرف نواب مذکور در قوت
 صوبہ دار سے کابل پرواختہ در سخا و کرم مشہور بود ہر کہ از وطن و جوار نرد او رفتہ با خلاق و کرم پیش آید
 چنانچہ کہینہ از وفات صد سہپ بخلی خدا بخشیدہ بود و در ان عرصہ نواب مبارز الملک یک رنج فیل از سرکار
 خود بد و رحمت نمودہ چنانچہ سہد محمد قریش ملگرامی سے کہ عجیب تخلص میکرد در تاریخ آن گفتہ

تاریخ

معدن ففضل و کرم روح الامین خان آنکہ او	از کرم ملکہ استہ شفقہ لب عالم مستند
ترکے و تاز سے بسے بخشید خان مابلک	در عیون نواب اور او د سپیلہ ار جہند
آسمان رفعت حمل صورت زغن و عتکہ	تدخہ طوش بنیام آسمان عزم کند
چون مبارز ملک نواب زمان عاتینجاب	کرد انعام قوسے او را بہ سپیلہ ار جہند
سال تاریخش زرد سے بخت بنداری توسے	از عجیب آبد شارت پسیل با بخت بلبلند

ہنگامیکہ در سہ احد سے حسین د مایہ و الف پاترو سہم تہذو سے القعدہ روز شنبہ متفصل کرنال
 یا محمد شاہ بادشاہ و مہرمان ایران سینے نادر شاہ بادشاہ محار عظیم اتفاق افتاد و برفاقت

از باب برهان الملک سعادت خان بود در صفت کارزار داد و مرد و استیلا داده شربت شهادت چشید شمع نظام
الدین احمد عرف بسی میان صالح تخلص نایم شهادت چشید شمع

تاریخ

شیر افکن صفت شکن روح الامین خان اکبر او
ترک و تارازاد اگر مویخ و دیرے روز رزم
لک او با جبهه مکش و ده سے بخشید ز رزم
عالم تغیر فرمان و حدیث مصطفی
بود عثمانی نژاد و مولد او بنگرام
شد بر زرم شاه سنده و خسرو ایران شهید
سال تاریخش نوشتیم مورے و دم مغوسے

۱۱۵۱

اگر مقرر عاخر احباب جمل شمار مانند نثر تاریخ براید

سید جعفر تخلص بروح ز نیر لورکے

سلطان ادب سید نعمت الله و سلمی پیوند دو فاقش و عمره رمضان تهنه هزار و یکصد و پنجاه و چهار
بخرے و ز نیر لورکے قصه اسیت پانزده کرده از لکسو اتفاق افتاده و در اینجا دفون گشته سیر غلام علی آزاد
تاریخ حسین بود

تاریخ

۱۱۵۲

سید کتبه سنج حق آگاه کرد آشک نیرم سحرے سال تاریخ او شود ویدا اوست بکار جعفر رویے
یقے اگر عدد عبارت جعفر رویے را که پانصد و هشتاد و هفت میشود و دوباره بکیرد هزار و یکصد و پنجاه
و چهار شود که سال وفات اوست

ستاره و ناله وار

در سیر المناخرین مرقوم است که در سال یک هزار و یکصد و پنجاه و چهار بخرے در زمان محمد شاه لور
عید الفصح ستاره و ذوق بمقدار یک گز از سمت راس بایل جنوب و برج جدے نمودار گشته هر روز
مرے میشد که بطرف شمال میرود و قریب یکماه مانده لور ایام عاشورا معدوم شد فقط وایا مظاهر
شدن این ستاره مطابق میشود با تاریخ انگریزے یعنی از اوایل ماه فرورے تا اوایل ماه مارچ
سنه کتبه مقصود و جمل و دیکو

شاه کرانه

مشهور بمرزا اگر اسے خلف و شاگرد مرزا عبدالغنی بیگ قبول کشمیرے است در شاهجهان آباد
قلندرانه بیگد زانید لطیفه و عمادات السعادت مرقوم است که در ایام محمد شاه با دشا سنده
مشهور بر اجد روشن راے کینودیان نواب قمرالدین خان وزیر لودان مرد عجب حسابے و

طرز خود سے داشت بزعمش باطل خود بنی بود و میگفت که میان من و حضرت داوود واسطه دیگر انبیاست
و در هیچ داوود معنی حاج جبرئیل نیستم هر چه بنواسم خود جناب حضرت بارے عرض میکنم و جواب دلخواه بشنوم
شاه گزاسے مذکور یکے ار در میان او بود و سچ مهر گین خود این مصرعہ ساخته بود ع شد گراسے مرید روشن را
و روزے میر دلالت الله خان برادر کلان محشم علی خان حشمت تخلص مرزا سے مذکور را علامت کرد و گفت
که تو عجیب با ماے ایمان فروش هستی که مرید کافر شد و نام او رنگین کنده و اسے بروین تو مرزا جواب
داد که هر چه بگوئی راست و معذورے زیرا که راجه راندیده اگر صحبت او را در سے یا بنے روز اول
مرید او نشوے و هرگز عیب من ننگے گفت من هم آرزو دارم که روزے او را بهیم گفتگو باے دورا کار
او را بشنوم مرزا اگر اسے گفت که فزوا بیا کنده و هاراج را بهیمید فلاحه اینکه فزاسے روز میر موسوت با اتفاق
مرزا اگر اسے باراج ملاقات کرد و در صحبت اول گفت که من در ایام مکتب نشینی که دیوان حافظ شیراز را شیخ اندم چون
برین شعر رسیدم شعر دل آنه صافی است غبارے دارد و از خدا میطلسم صحبت روشن را و سر از حیرت
بگریبان داشت که خواجه حافظ صحبت کیسکه آرزو دارم کجا خواهد بود و کیت باجمه این عقدہ در آن وقت حل شد
بعد از آن در ایام ترک لباس نجدت هر بزرگے که رسیدم و معنی این شعر رسیدم جواب دلخواه شنیدم
و می شب که خوابیدم در عالم رویا بزرگے با محاسن سفید عصا در دست بر سر من آمد و به کمال ادب بر و سلام
کردم بعد جواب سلام فرمود که سچ دریافته که خواجه حافظ صحبت که آرزو میکردم که غم نه خیر گفت آن روشن را
همین راجه روشن را سے کنواست که صحبت او نصیب خواجه حافظ شد حالا باید که خود انجدمت او حاضر شده ظل
سعیدان نشوے روشن را سے ازین حرف خیل مسرور شده با نوقت هفت هزار اثر فری میر دلالت الله خان
تواضع نمود فقط وفات شاه کراسے در سنه هزار و یکصد و پنجاه و شش هجری و قیام شده تاریخ دوست

تاریخ

زندگی ازین جهان نیست

ستاره و بنا له دار

در نسخه سیر المتاخرین مرقوم است که در شب جمعه بست چهارم ذی القعدة سنه یک هزار و یک صد و پنجاه شش هجری
ستاره ذو ذنبی اول بقدر نیم کرد در میان آخر برج حوت و اول حمل مابین کوکب سمره الفرس و خجل الفرس
اول شب طلوع شده ثالث شب سے ماند و قویب بست و دور و زمین قسم یکا ماند و از میان هر دو کوکب
در ظاهر بطرف مغرب اندک مائل بخوب میرفت و از شب جمعه بانزد هم ذی الحجه و شش بقدر یک نیزه سرے
می شد و در آخر ذی الحجه معدوم شد فقط و در کتب انگریزے نیز مذکور است که این ستاره در ماه دسمبر سنه
نیز در مینقصد و چهل سه عیسو سے ظاهر گشته در شروع سال هزار و مینقصد و چهل و چهار عیسو سے غایت شد

نواب اسد الدوله اسد یار خان انسان تخلص

سر دے نیکو کار و هو شیار بود و شعر بقدر مرتبه خود خوب میگفت اسم اصل او اسد یار خان بود و از محمد شاه
منصب بشش هزار سے یافته مخاطب با اسد الدوله و صاحب ماهی و مراتب گردیده در ساله این پنج هزار سوار

بدان غنیمت لازم باد و بنایست شدند اما عمده الملک بعد چند سال فراخ بادشاه را اندوخت و ساحت رساله ششم عشر را غ
بر طرف گردانید و فائش در نصف اخیر ماه ربیع الاول سال یکم از پنجاه و هشت هجری واقع شده لاش او را
با کبر آباد که مولد و موطن او و آبایش بود برده و خاک سپردند تا پنج اوست * * *

تاریخ

۱۱۵۸

پرن بعد غریبه و نکوناسه | اسد الدوله سباز مراد | یافت تاریخ ملتش سباز | خاک آنکس که گوی می کرد

قرلباش خان متخلص باسد

نام اصلی او مرزا محمد رضا پنداسی بود در عهد شاه عالم بهادر شاه در سبزه آمد و بخت قرلباش خان ممتاز گردیده
و چند سالی رفاقت مبارز خان ناظم حیدر آباد اختیار کرد و چون مبارز خان با شاره محمد شاه راه نواب نظام الملک
آصفیاه را که از بادشاه شکسته خاطر شده بطرف صوبه خود گجرات سیرت سدد و ساخته بمحاربه پیش آمد و تبارنج
بست و سوم محرم سنه یکم اردیک صد و سی و هفت در آن محرم کشته شد و نواب مذکور سر مبارز خان
را بریده بمحمد شاه فرستاد و قرلباش خان در قید نواب موصوف افتاد و بدست همراه نواب گذرانیده و در سنه
یکم از رویک صد و پنجاه و نه در شاهیجهان آباد وفات یافت غلام علی زاد و پسرش گفته

تاریخ

۱۱۵۹

خان سخن گستر و سحر آفرین | رفت سفرست ازین ملکدان | سال وفاتش بی لایان من | یافت جهان دار و قرلباش خان

و عهد الحکیم حاکم لاکه و این صوره در تاریخ نوشت یافت ع آه از قرلباش خان آید اما علیک و از سال وفات زیاد میشود *

نواب عمده الملک امیر خان متخلص با انجام

و لک امیر خان عالمگیر شاهی است اصل آبله او از سادات حبشی نعمت الله است مرکز ظریف بود در سنه هزار و یک صد و چهل و هفت چو
نواب قمرالدین خان وزیر و نواب خاندوران حبشی برهم برشته رفتند و هیچ نکرده باز آمدند امیر خان که ظریف و خوش طبع بود
بر سبیل زبانین این تاریخ گفته *

تاریخ

۱۱۶۰

رفتند بر سرشته خور و نه بر گوشت | تاریخ گفت یافت حبشی ازیر گوشت

و مرتبه دیگر نواب خاندوران از سرشته نهر گیت خورده باز آمد امیر خان بر بان سبزه این مفرعه که هم زبانین است گفته
ع نواب آسے چهار سبزه هاگ آسے * روزی نواب بر بان الملک سعادت خان و امیر خان بجنوب آباد
حاضر بودند نواب بر بان الملک بر امیر خان طعن کرده گفت دل پر فوج با بیدان نبشت * خاندان نبوش
گم شد * یعنی تو که اولاد شاه نعمت الله دلی هستی مذاق نامستول دار س امیر خان در جواب گفت که راست
است و سبک اصحاب گفت روزی چند * پی نیکان گرفت مردم شد * یعنی تو که گنام بود س باین
رسید س بعد از مراجعت نادر شاه بطرف ایران چند سال صوبه دار س الله آباد و با و تعلق و هشت و این حکومت
و صوبه دار س نه بخوابش او دنه بفرموده محمد شاه بادشاه بود بلکه در سطره خاطر داشت نواب قمرالدین خان وزیر
اعظم و نواب آصف جاه بود که باین تقریب او را از حضور بد و فرستاده بود و وزیر که امیر خان مردی نیک

و منصوبه باز بود و هر روز با دوشاه را با انواع محفلت نزدستانی و مزاجدانی از ثواب قمرالدین خان و صفیاء
بدستگاه میا خست لهذا بهانه معویه دارے آله آبا و کلبام اواز سابق مقرر بود از حضور مجبور نموده بودند لیکن
او بعد از چند گاه باز بحضور حاضر شده کار با منسے خود را برز و چرب زبانی و نکته دانی از پیشینے بر دانا از آنجا
که امیر خان احدے را در پله عید گے با خود برابر نمی پنداشت بعضے اوقات در اظهار بعض مقدمات و تقریر
سخن پاس ادبے که امر را با ملوک باید بعمل منے آورد و چنانچه مزاج بادشاه هم از متغیر شد تا آنکه تباریخ بست
و سوم شهر ذی الحجه روز جمعه سال یکین از دیکصد و پنجاه و دهم هجری یکي از نوکران او بود اسطه غنادے که از قدیم
داشت با اشاره محمد شاه بادشاه در دیوان عام رخنے به پهلوشین ده کارش تمام ساخت بعد از آن سبب
عدم او لا و حکم بادشاه صادر شد که اموال او را داخل بیت المال نمایند اما چون مواعب خدام و غیره قریب
چهار ده ماه بر ذمه او بود نوکران او برے تنخواه خود با ملایض ضبط اموال و فن لاش او شدند بعد چهار روز که مقدمه
تنخواه سپاه انفصال یافت لاش او را سجاک سپردند چنانچه از تاریخ فوت او مستفاد میگردد و تاریخ بر تسمیه مخفی

تاریخ

چوبید از بهر تاریخ سانس | تامل نموده بتکلیف مردم | بر آورده آه و ندا کرد بافت | که تجنیز کردند روز چهارم
چون عدد و لفظ آه که شش باشد از ماده تاریخ خارج کرده شود و تاریخ بر آید و صفحه تاریخ شهادت او را غم عمده
یافته لاش او را در مقبره علیل اندر خان جبال مظلوم متصل بسے روح اندر خان مدفون ساختند

قتل شدن مادر شاه

در رساله بیان واقع مرقوم است که بعد مراجعت از هندوستان مزاج مادر شاه در آخر عمر صفات سفالی و بی باکی
و طغیان غصه و غضب عود نموده هر روز بانگ گناہے چشم مردم را بجا ردا از خانه چشم برے آورد و عیب
کشتی حیات جمعی را بگرداب فنا غرق میکرد تا آنکه شب نیر و دم شکر دے الاول سال یکین از دیکصد و شصت در
حوالی بلده تو چون که از مشهد مفصله سه منزل است نوکران او با خواہے علی قلی خان برادر زاده اش بگویی تفنگ
و طمانچہ و قنبر و شمشیر و کار و کارش با خر ساینده عروشاہے و عالم نپاہی و خیال سرور از سرش بدر آوردند و
سرش را بریده پیش علی قلی خان فرستادند و بعد از سه روز حسب الامر علی قلی خان لاش او را از مقتل برداشت و در مشهد برده
در روز پانزدهم بعد از قتل در مقبره که قبل از وفات برای خود ساخته بود و فن کرد و نگویند که بعد از اتمام عمارت مذکور یعنی
بر دیوار مقبره این شعر نوشته بود **میت در هیچ پرده نیست و نباشد لوائی تو** عالم پرست از تو و غانی است جاکو
هر خیم مردم بجز و خواندن خنداکر ده بودند لیکن بعد از دریافت اینکه میادارفته رفته بگوش شاه رسد با غث قتل جمعه
کرد و به تعبیل مک نمودند با حبله بعد از وفاتش مردم جنیر با سے پوچ و تاریخ وفات او گفتند

فی النار و اسقر مع الحمد و البدر

بعد از شهادت او برادر زاده اش علی قلی خان با ستم و طعناں علی خان جلایر و دیگر امرای تخت نشست خود را
ملقب به شاه ساخت

ذکر احمد شاه ابدالی معروف بشاه در آنے و آمدن او مرتبه اول تسخیر هند

احمد خان ابدالی خلف محمد زمان خان ملک و سر متوطن دار السلطنت بهرات از سردار با سکه قوم خود اسیر جان
قندمار سے اورا در قندمار مجبوس ساخته بودند و شاه اورا مستخلص ساخته بایران فرستاد و در اینجا نیز مقید بود
تا آنکه نادر شاه در سنده کینزار دیکصد و شصت و شصت هجری کشته شد و احمد خان با وصفت اراده فاسد افواج قزلباش هر دو
خود از ان حصی حصی صحیح و سالم برآمده و در قندمار رشد و قندمار و دیگر ملکه را در مدت قلیل متصرف شده تاج شاهی
بر سر نهاد و ملقب به احمد شاه ابدالی گردید بعد از ان مابرا ده تحیر سبب و ستان از دریا سے ایک عبور نموده ناخت
کنان وارد لاهور شد شاه لوکز خان حاکم آنجا چند سہ با او محاربه داشت آخر در ماه محرم سنہ ہزار و یک صد و
شصت و یک گرنختہ بیسہ رفت و لاهور مفت در تصرف شاه درانی درآمد بعد از ان شاہ پنج عظیم کا پختہ عازم دہلی گردید

ذکر فتح یافتن افواج محمد شاه بادشاہ بر احمد شاه ابدالی

چون محمد شاه بادشاہ از چند مدت علیل و سست بود از شیعندن خبر آمد که احمد شاه ابدالی مضطرب
گردیده سپہ خود احمد شاہ را با وزیر الممالک قمر الدین خان و نواب ابوالمنصور خان معذور جنگ و دیگر امرا
عظام و سپاہ عظیم بہ مقابلہ از شاہجہان آباد در خدمت فرمود چون شاہنشاہ احمد شاہ از سہ ہند گذشتہ
برکنار دریا سے تلک رسید ابدالی با سہ ہزار سوار از راہ لودھیانہ داخل سہ ہند شد و بتاریخ سیر در ہم
ربیع الاول سنہ ہزار و یک صد و شصت و یک آن شہر را تاراج نمود و بہر کہ دست بشمشیر زد کشتہ شد شاہنشاہ
را چون خبر وصول ابدالی بہر ہند رسید غنائ توہجہ بجانب سہ ہند یافت فوج شرع غریب شد و فوج غریب
شرقی نہ سہ ہند شہریت شہور در وسط راہ میل و لاهور پنجاہ کردہ از دہلی بطرف شمال کوتید کہ نام قدیش
سہرند است چون سلاطین غزنویہ از غرنے تا سہرند متصرف بودند سہ ہند زبان زد خلایق شد صاحبقران ثانی
کہ کابل را تا قرا باغ غرنے در تصرف داشت حکم کردہ کہ سہ ہند را بنام قدیم کہ سہرند است ہی نوشتہ باشند مخمقر
انیکہ بر چہار کردہ از شہر سہ ہند مقرر قتال گردید و قریشا نژادہ روز جنگ توپ در میان ماند و بتاریخ سیر در ہم
ربیع الاول روز جمعہ سنہ مذکور جنگ میدان مصمم فرمودند و نواب اعظم الدولہ قمر الدین خان و وزیر اعظم دنیا
خیمہ بارادہ انیکہ بعد خواندن وظیفہ سوار شدند شستہ بودند کہ ناگہ کلولہ فنگ از طرف غنیم آمدہ بہ پہلو سے
نواب زیر خور و جان بچہ تسلیم نمود مولف تاریخ فوت او در عبارت ہامی نواب قمر الدین خان مدیافتہ بعد کشتہ شد
نواب موصوف سپہش محین الملک نواب معذور جنگ سوار شدہ متوجہ معرکہ گردید و چنانچہ از سہرند و سبب آتش قتال شتعال
یافت و تا تاریخ سیر در ہم ہشتم ماہ مذکور بہین آتش و کاسہ بود تا آنکہ افواج شاہ ابدالی تا قبا و مت نیارودہ رود سبب کابل قندمار آورد
شاہنشاہ احمد شاہ و امرا سہ ہند و شتان برواقہ نواب قمر الدین خان تعاقب را مناسبت یدہ درکنار دیکہ تلک اقامت گزیدند بعد
شکست نادر شاہی این فتح نصیب بادشاہ سہ ہند غرنی سبب این فتح عظیم فتح خدا ساز تاریخ یافتہ + +

۱۱۹۱

۱۱۹۱

وفات محمد شاه بادشاہ

ہنوز شاہنشاہ احمد شاہ و امرا سلطنت در توہجہ سہ ہند تشریف بہتند کہ محمد شاہ بادشاہ و شاہجہان آباد بتاریخ سیر در ہم
شب چہشنبہ سنہ کینزار و یک صد و شصت و یک ہجری مطابق شانزدہم اپریل ماہ قدیمیہ انگریزی سنہ کینزار و یک صد و شصت و یک
و شصت کیسہ کوئی حق را بیک گفتمہ رحمت ایزد کیسہ نواب ملکہ زمانیدہ کہ دختر فرخ فرخیز و بہ محمد شاہ و نواب غازی الدین امیر الامرا

خلعت نواب صفیاء و جلو بیخان خواهر سر او دیگر اسرار انظار این واقعه را باعث فتنه انگاشته در میان دانشمندان این راز
تا در و شاهزاده از سر پند سی بلخ بکار بر نهند احمد شاه بجز مطلع شدن برین حادثه نواب معین الملک را بدار سلطنت
لاهور محض فیروزه با بلخار متوجه دار الخلافت شاه جهان آباد گردید و نیزه در تاریخ وفات
محمد شاه این مصرعه یافت ع با سر رفت از جهان محمد شاه و دیگر این رباعی گفته

۱۱۹۱

تاریخ

شده فلک شمس روشن اختر لک از و چو افتاب جهان جللی فروغ گرفت چونند بجاده فردوس بن سر سبز اسرود و الهفت یمنی که کوکبیت رفت
چون محمد شاه بر طبق تجویر اسرار هفت ماه سلطنت رفیع الدرجات و شاه جهان ثانی را ایام جهالت قتل و دود داخل سینه جلوس خود
نموده بودند و از غره در بیخ الثانی سال یک هزار و یکصد و سی یک هجری یعنی از برای که فرخ سیر را محبوس کرده بودند تا بدای جلوس خود مقرر
فرموده بود و چنانچه مدت سلطنت محمد شاه باین حساب سی سال و سبت و هفت یوم میشود و الا اندر روز وفات شاه جهان ثانی مدت
سبت و نه سال و پنج ماه و سبت و سه یوم میشود مدت عمر او چهل و هفت سال و یکماه و پنج روز و پنج روز که نهایت لطیف و لطیف
ساخته اند متشکل قبر او در پیش دریا بین مزار نظام الدین او لیادرون حرم واقع مست لعل او بعد وفات فردوس آرام گاه قرار یافت
مجاهد الدین محمد ابوالنضر احمد شاه سبادر بادشاه غازی ابن محمد شاه بادشاه

در سال یک هزار و یکصد و چهل و پنج هجری از لکن نواب و دو هم یابی ولایت یافته و در عین فات محمد شاه بادشاه در نواحی سرحد شریف و متعقد
و بعد رسیدن خبر وفات بادشاه نواب صفدر جنگ در پایتخت تاریخ دوم جمادی الاول سال یک هزار و یکصد و شصت و یک هجری
شاهی و لوازم جلوس آراسته از نظر شاهزاده گذرانید و مبارکباد سلطنت هندوستان معوض درشت آداب بجا آورده شاهزاده
فرمودند که وزارت بشمارک است بعد از آن بهی تشریف آوردند حسب حکم انقاب ایشان مجاهد الدین ابوالنضر احمد شاه
سبادر بنام غازی مقرر شد بر حقیقه قاعده شناسان خرد و بین معوض داشتند که سبادر بقی است از برای مخیر اسرار از اولاد امیر تیمور
صاحب قرآن عظیم خود را باین لقب خوانده بلکه برای نوکران گذارسته اند لیکن منظور نشاء و خلعت وزارت بنوات صفدر جنگ میر
بخشی گری از انتقال صفیاء سبادر که یکماه بعد از جلوس او فوت کرده بود و بعد از آن خان و الفقار جنگ و بخشی گری دوم از انتقال
نواب قمر الدین خان بر پیش از نظام الدوله و بخشی گری سیوم نواب عبدالمجید خان مجد الدوله مرحمت فرمود و حکم شد که جمیع اسرار
و منصبداران خور و وکلان بدستور قدیم برقرار باشند و در بادشاه که او دوم جمادی نام داشت بخطاب نواب بابی و امیر چندی بنواب
قدسیه صاحب زبانی لقب گردید و جاوید خان خواهر برادر که از قدیم ضابطه بندی نجات نواب بابی داشت بسفارش ایشان بخطاب
نواب سبادر نام آورده و برادر نواب بابی که مان خان نام داشت بمقتضی شش هزار و خطاب بمقتضی الدوله شاهزاده افاق شد تاریخ جلوس

تاریخ

چون شاه جوان محبت بر سر تخت چو خورشید از فلک نمود جلوه خرد سال جلوسش بر لب آورد سپهر سلطنت افزود و جلوه

۱۱۹۱

نواب نظام الملک صفیاء سبادر

خلعت نواب غازی الدین خان میر فرخ خان بن قلی خان است و اصل نام قلی خان عابد خان بود و در زمان شاه جهان بادشاه در هند گنده
خطاب قلی خان و خدمت صدر الصدوری منصب پنجمی سر فراری یافته و در عهد عالمگیر بادشاه تاریخ سبت چهارم ماه ربیع الاول
سنة یک هزار و نه و هشت هجری وقت محاصره قلعه کوکند در کن ایض بگول توپ کشته شده و میرش شهاب الدین خان که فرزند سبادر است

وزیر شاهی بمانی بعد نکل خود داشت خطاب غازی الدین خان ببادر فیروز جنگ مختار گردیده و در ایام سلطنت بهادر شاه صوبه
 وادگیرا گشته و در سده اشین و محترین وادو الف انتقال نمود پس برش نظام الملک در میان شهابی طرح استقامت العکبر
 بود منصب چهار هزار و خطاب همین قلیج خان ببادر سرخرازی حاصل نموده و در میان دار شاه خطاب نواب نظام الملک
 ملقب گردید و در سال اول جلوس فرخ میر منصب هفت هزار و صوبه دار گشت و کن سباهی گشت و در صدر فرخ الدجاست
 صوبه داری مالوه سر ملندی حاصل ساخته و ابتدا اسے محمد شاه با سادات بار به نزد و غاباخته بعضی صوبه و کن
 تسلط یافت و آخر قاضی جمیع صوبیات انجا گشت و در ابراردی بود میر با الدین نام پسرش میر محمد امین خان در
 اوان دولت مالک گیر باد شاه بحسب ایما سے عم زاده خود غازی الدین خان فیروز جنگ در سده کنیزار و یکصد و پنج
 و در مهندوستان گردیده بود و در وقت محمد شاه در سده هزار و یکصد و سی و دو حسین علیخان را گشته و برادرش
 قطب الملک سید محمد الله خان را اسیر ساخته منصب وزارت کل ملندی گرا شد بعد وفاتش که بتاریخ نسبت
 و نیم ماه بیع الاول سده کنیزار و یکصد و سی و سه واقع شده وزارت بنام نظام الملک که در آنوقت بر ملا و صوبه
 داری خود در دکن بود و فرزند چون در سده هزار و یکصد و سی و چهار بجزی نظام الملک حسب الطلب محمد شاه باد شاه
 از دکن بشاهجهان آباد آمد و خلعت وزارت خطاب مفضیله ببادر سر ملندی یافت میر عبد الجلیل بگلگامی قصیده مشتمل بر
 چهل و چهار بیت در وصف و تاریخ رسیدن او بایه وزارت بزبان فارسی معربی و ترکی و هندی گفته از اهل این خند بیت قشیم یابید

تاریخ

سوار آمد و اگر و غنچه بند و تب	اگر و خاطر طویل کشود فیض صبا	فرد حسن چین از حساب گو بهار	خاکد شان وزارت حمده انور را
نظام الملک ملک افتخار اهل کرم	قوام دین و دهل آفتاب مجد و لا	بود حسن وزارت در نظام الملک	نه نقش ثانی بهتر کشد ز کار آرا
هزار شکر گز و سده وزارت یافت	همان کیافت بن باز از و هم سی	علم نوشت بر وزارتش تاریخ	بزرگشور سینه صفت دوام بقا
	هزار و یکصد و سی چهار نعل شال	دو گونه جوهر تاریخ از و شود پیدا	

۱۱۳۴

در شرح

نظمت فی المعربی الوضع تاریخی	احلی وزارت سالیک البریغ لانا
------------------------------	------------------------------

در میند

اسمیس و کی کی هندوی چون پوین	بزی بکت مول اجل پاستن دیرا
------------------------------	----------------------------

۱۱۳۵

بعد ازین چون در سده کنیزار و یکصد و سی و شش بجزی نظام الملک از باد شاه شکسته نمایا شده بطرف دکن شتافت باد شاه خلعت و در
 بقدر نظام الملک به میفاصل خلف نواب محمد امین خان مرحوم خطاب اعتماد الدوله و وزیر الماک نواب ممر الدین خان بهادر نصرت
 جنگ مرحمت فرمود و چون باز در سده کنیزار و یکصد و پنجاه بجزی محمد شاه باد شاه خبر آمد آمد نادر شاه شنیده او را بمیا لغنم از دکن طلب
 حضور فرمود و خلعت لصدق خود نواب نظام الدوله ناصر جنگ بهادر را نایب خود مقرر ساخته خود باران خلافت شتافت
 فضل علیخان تاریخ رسیدن او چنین در سده نظر کشید و

تاریخ

صد شکر که ذات دین پناهی آمد	رو فنی و ملک باد شاهی آمد	تاریخ رسیدنش بکوشم بافت	گفت آیت رحمت آله آمد
-----------------------------	---------------------------	-------------------------	----------------------

۱۱۵۰

بنظام الملک محاربه نادرشاهی که در سنه یک هزار و یکصد و پنجاه و یک هجری واقع شده حاضر بود از آنرا خبر سبب شهر نیا به
 برهان بود که در سنه یک هزار و پانصد و چهل و یک سال خسته نبرد تمام داده و تلاش سی هفت روز بعد از وقت محرم شاه با شاه یعنی تاریخ چهارم
 جمادی الاخره سنه یک هزار و یکصد و شصت و یک هجری در برهان بود واقع شده عمرش یکصد و چهار سال رسیده بود گویند که وقت هر روز
 لاش غریب او خلق بر جناح که زمین و آسمان در لرزه آمد امر عظام جنازه اش را دوش بدوش بیدانی رسانیدند و نماز ادا کرده و بنسب
 شاه بر برهان الدین غریب روانه ساختند و پایان مرقد او بنجاک سپردند میر غلام علی آزاد در تاریخ وفات او پانصد
 ۱۱۶۱ متوجه بهشت + و چون نظام الملک و نواب اعتمادالدوله سید الدین خان وزیر و محمد شاه با دشتا در بهمن سال
 یکی عید و یک روز وفات نمودند تاریخ ایشان نیز موصوف چنین گفته

تاریخ

۱۱۶۱ سه رکن مملکت از جهان رفتند + فتاحیف سه در گمانه از کف و بر برای ولایت این بر سر یافتم تاریخ + نماز شاه زمان با وزیر و صفت

ایضا بتعمیه

۱۱۶۱

گشت تاریخ چون کشیدم ۵۱ + فوت شاه و وزیر آصف جاه

وقت وفات شش پسران از دمانده بودند یکی نواب امیر الامرا غازی الدین خان نسیر و جنگ دومی میر محمد نام جنگ
 سوم مبتلا جنگ چهارم نظام علی بنیم لالت جنگ ششم نوح علی و چونکه در حین وفات او پسر دومی او یعنی میر محمد نام جنگ
 همراه او بود چنانچه بعد وفاتش خطاب نواب نظام الدوله بهادر نام جنگ ملقب گردیده بجای پدر بر سر پادشاهی نشست و برادر
 بزرگ او نواب غازی الدین خان بهادر بر عهده امیر الامرای قاتل شده پیش با دشتا بدلی ماند اما بعد گشته شدن نواب
 نام جنگ است تا بد کن رفته بریاست آیای خرد فالغیر گردد و بنا بر آن از باد شاه سند صوبه داری و کن حاصل ساخته
 و بتاریخ سیدم حبیب لیکه از و یکصد و شصت و پنجاه هجری از باد شاه رخصت شده عازم مقصد شد و همگرا با افواج مرثیه
 همراه گرفته تا به اورنگ آباد رسیده بود که بقضای الهی برگ افتاد این سرای غرور را پدر و نمود این در قعه مفتحه و در
 از داخل شدن از رنگ آباد یعنی بتاریخ هفتم ذی الحجه سال مذکور واقع شد و رفقای اولاش و اربابش همچنان آباد آورده
 بنجاک سپردند و این نواب غازی الدین سیری بود و شیب الدین نام که بعد و تقاید سببی و سفارش نواب صفدر جنگ خطاب
 عماد الملک غازی الدین خان بهادر ملقب گشته عهده امیر الامرای یافت و این همان عماد الملک است که باد شاه خود را حضرت را
 کجول ساخته و عالمگیرانی را قتل نموده

معتمد الملک سید علوی خان حکیم

اصل نام او مرزا محمد هاشم خلیف حکیم محمادی قلندر ابن سید مظفر الدین علوی از اولاد امام محمد بن ابی خنیفه است ولادت
 او در ماه رمضان سال یک هزار و شصت و پنجاه هجری در دار العلم شیراز اتفاق شده و در سنه هزار و یک صد و یازده و هشتاد و
 در پای قلمه ستاده به ملازمت عالمگیر با دشتا بخلعت و منصب بر فراز گردیده و تعیین شایسته او و محمد اعظم گردید و در عهد سلطنت
 شاه عالم بهادر خطاب علوی فانی و نادره منصب و جایز افتاد و هنگامیکه جناب محمد شاه عالیهات خوب نمود ایشان را بنظره و سنجیده
 بنصبش هزاره و نقدی سه هزار و سیصد در ماه سرفراز و خطاب معتمد الملک مخاطب نمود و چون وقت حسن تداوی او و اطراف الکشف
 اشتمار یافته بود نادر شاه عبدالرزاق فیض شایهان آباد و اورا با غرور و اکرام تمام بعهده نخست حج و زیارت همراه خود برد و بعد یک سال
 هزار و یکصد و پنجاه و شش از خلافت شایهان آباد رسیده

گویند که از جمله تعنیفات او کتابی است سسی بجایع الجویع کفی التل لک کتب طب تمامه فقو و متون مسائل را از و
استنباط میتوان نمود شعرا در تقریب و بسیار گفته اند چنانچه محتشم علیخان حشمت تخلص مدد صفت او گفته

امیات

ای دست تو دگر بر شاگردان
از معین تو در میان طلبان کام و لا
خلق میگویی که یگانی کار هیچ
من میگویی که یگانی کار خدا

در سال بیان واقع مرقوم است که وفات او تاریخ نسبت پنجم جیب سال یک هزار و یکصد و شصت هجری در روز الخلفاء
شاهجهان آباد میرمن استغفار واقع شده بود جیب وصیت در حواله درگاه نظام الدین اولیاء خون گردیده
اما ازین مصرعه که در تاریخ وفات او گفته اند سال یک هزار و یکصد و شصت و دو استخراج می یابند ازین جهت درین مقام مرقوم است

تاریخ

بر فلک رفت سیماسه جدید

را حبه نول را س

از قوم کاتبه کسینه بوده در اوایل اوسته لازم سرکار نواب صفدر خجک بود و از حسن اخلاق و نیکو خدمت با
با علی درجه افتادار رسیده نایب صوبه گردیده چون در آخر سنه هزار و یکصد و شصت و دو هجری نواب قایم خجک بر سر
نواب محمدخان نمکش مالک فرخ آباد منصب استرخانای احمد شاه بادشاه بار و هیلد با سحد و دانواله و بنکده که سر دار
امشان سعد ابد خان سپر علی محمد خان ر و هیلد بود جنگیده کشته شد نواب صفدر خجک ملک را خالی یافته در شرف سال
یک هزار و یکصد و شصت و سه مادر و برادرانش را که صغیر بودند مقید ساخته در فرخ آباد و مینو قلو دار و کوتوال از طرف خود مقرر
کرده ان ملک را حواله راجه نول را س که نایب ابوه خود چندی برین نگذاشته بود که احمد خان برادر خود نواب قایم خجک
مردم فوجی از افغانان نمکش بهم رسانیده راجه نول را سی را مضلت داد و راجه در عین محاربه با ضرب کله بنده می که
بر پیشانی او نشسته کشته شد و ملک به ستور قدیم بدست احمد خان درآمد این واقعه بتاریخ هم ماه رمضان در جمعه سنه
هزار و یکصد و شصت و سه بوقوع آمده چنانچه شخصی تاریخ وفات را بعد از الفاظ او س نول سرخ رو بر آورده و چنین مرقوم کشیده

تاریخ

روان کرد خون بیلان هجو | ادا کرد حق ملک مومبو | از نیروان رسیدن خور و ملک | بیار و بر و س نول سرخ رو

میر غلام نبی بلگرامی

بن سید محمد باقر بن سید عبد الحمید از اولاد سید محمود اکبر و همیشیر زاده میر عبد الجلیل بلگرامی است ولادت
او دویم محرم سنه یک هزار و یکصد و یازده هجری دست داده و میر عبد الجلیل مذکور در تاریخ او چنین گفته

تاریخ

حشم میر باقر گفت بمن چون گل خورشید در عالم دیدم سال تاریخ تولد خود گفتم نور چشم باقر عبد الحمید
و میر غلام نبی جلوم متداوله موسیقی ما هر بود گویند زبان مندی و دوز در و چار صد و هجره گفته بایان عمر در نظام
نواب صفدر خجک وزیر نظام داشت و در جنگی که نواب وزیر را با افغانه پیش آمده بود میر غلام نبی در انجمن که
مقصود گردید و چون عقاب سبب منزل بے نشانی ارام گزید این ساخته سبب و ویم شوال سنه هزار و یکصد و

وسه هجری مابین بیابلی و سهاوند توانع اکبر آباد واقع شده و میر غلام علی آزاد در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

۱۱۶۳ او حیدر زمان سید خوش سخن | بزدوس مبرور حجام بنی | اقلم گوید که در تاریخ او | رشتم کرد بی بی غلام بنی

سید اعظم الدین

بن سید نجابت برادر زاده حقیقی سید غلام مصطفی او هم در جنگ مذکور همراه نواب صفدر جنگ بود و در عرصه کار زار ملت گردیده و میر آزاد تاریخش چنین گفته:

تاریخ

۱۱۶۳ میر عظیم الدین والا کمر | زاده طبع اش بهر دیرتم | شبر ولی عرصه مر و انگ | در صف پیاپی شش سقیم
بر بر میدان زمره بان گذشت | در چین خلدر برین شد مقیم | نور عظیم گیت ازین جا کدان | رخت کشیدن بر احماییم
خلدر ازان راه گذارش نمود | سال وفاتش بهر نور عظیم

راجہ پرستیت

راجہ پرتاب گده بود و بابای نواب صفدر جنگ در سنه هزار و یکصد و شصت و سه هجری کشته شد تاریخ وفاتش اینست

تاریخ

۱۱۶۳ خنجر دست عدد گوهر بان شصت | حور از گیسو خود بکش بایست | سال تاریخ وفاتش زمره و جبرتم | باقی صاحب شمشیر بکینت
شیخ محمد ناصر مختلص به افضل

برادر عیانی شیخ محمد فخر زایر است و خلف الصدق شیخ محمد بکی الله بادی است از علوم صوری و معنوی بهره وافر اندوخته بود و بعد فوت پدر خود بر سرند آبائی نشسته و بتاریخ نسبت دومیم حمادی الاول روز چهارشنبه سنه ثلث و سستین و مایه و الف فوت شد و پائین روضه شیخ محمد افضل مدفون گردید و شیخ اسد الله متخلص به غالب و دختر زاده شیخ محمد افضل الله ابادی است و برادر زاده شیخ محمد ناصر افضل اصلش از جوپور و بعد کلاش سجاده نشین شیخ محمد افضل جوپور است و در او آخر ایام زندگانی بدار الخلاف شاهجهان آباد بهم ذی القعدة سنه ثلث و سستین و مایه و الف فوت کرد و در ان شهر مدفون گردید میر آزاد در تاریخ وفات او و شیخ محمد ناصر مذکور گفته:

تاریخ

۱۱۶۳ افضل شیخ کمال غالب | آر مبدند در رباض ارم | سال تاریخ گفت غم دهم | آه رفتم در دوزخ عالم
شیخ محمد فخر مختلص زایر

خلف الصدق شیخ محمد بکی و دختر زاده شیخ محمد افضل الله ابادی است از عنفوان سنه و نوجده است والد ماجد و برادر کلان خویش محمد طاهر تلخ موده و بعد از ارتحال والد ماجد جانشین گشته و در مریخ رفت کرت سیوم نیز زیارت حسین کمر هست و سفر حجاز را از راه دکن قرار داده تا به بانپور رسیده بود که روز یکشنبه یازدهم ذی الحجه المبارک و یکصد و شصت و چهار هجری فوت شد تاریخ تولد او که در سنه یکصد و شصت و سه و تاریخ انتقال زوال حرشید

مسجد جوئی

این مسجد را محمد شاه پسر محمد شاه در سنه کنیزار و یکصد و شصت و چهار هجری از چوب تعمیر ساخته بود و متصل به تابلیخ واقع شاهجهان آباد حالا باطل منهدم گردیده مگر بر دروازه اش این تابلیخ برسم تعمیر تمام و در باقی است +

تاریخ

بنای مسجد بنده دین پناه + که شد یاوش دولت سردی + بر ویر که انعام سجو و نیاز + با نواز طاعت شود و معدی + خرد را بجزت فرشت پای - چو شد فکر تاریخ را مهند + بکفتا سرورش از سر برتر - که بیت شرف مسجد احمد +

سنه مسجد

این مسجد متصل قلعه شاهجهان آباد واقع است از انواب قدسیه زوجه احمد شاه ابن محمد شاه بادشاه در سنه کنیزار و یکصد و شصت و چهار تعمیر ساخته بود این چند اشعار با تاریخ بر دروازه میانه مسجد مذکور بر قوم است

تاریخ

شکر حق در عهد احمد شاه غازی بادشاه + خلق پروردار گشایان عالم را پناه + مسجد که در بنا نواب قدسی تربت + باد و ایم فیل عالم ملک مسجد گاه سنی را بیا و حب لطف کرم + ساخت تعمیر بنیاد برید عالی و شگانه + چاه حوض و صاف محبتش آب و زهرم + هر که از ایشان طاعت کرد و بچند از سال تا خشیج خرم یا ادا الهام + مسجد بیت مقدس مطلع نور آله +

نواب نظام الدوله ناصر جنگ

پسر دومی نواب نظام الملک اجد وفات پدر در سنه هزار و یکصد و شصت و یک هجری در دکن بر سنده ریاست است چون در سنه هزار و یکصد و شصت و سه برای دفع مظفر جنگ همشیره زاده خود که لغبی شده بود ملک کات رفت و مظفر جنگ با عانت فرا رسیدن صاف واد شکست یافته و سنگی شد و ضارای به پهلوی هجری خزیدند و ناصر جنگ کمری برایشان فرستاد و ایشانرا شکست بخش داده غارت نمود تاریخ این فتح یافتند

تاریخ

چنین گوید زوالا دستکاهی	زبان حال را یات ملینش	که دار و همی عالم پناه	چون بنی نظام الدین دولت
ملاشین شست بگویت و آه	عدوشتی و این ولت چو کوی	از آن بن بودم تا بهای	ز بیم زیر پا فرس فلک
شکسته بر بعد و آمد کما سه	رسیدین فوج و آن صفد جوی	که ساز گشتی اورا تبا	به تمبیه عدو فوجی سه ستا
	مبارک باد فوج فوج شکا	برآمد از زبانه سال تاریخ	

چندی بعد ازین ساخته افغانه و سرانسیسان با حراج مظفر جنگ ده غریب و ده نواب نظام الدوله ناصر جنگ بنا تاریخ منهدم محمد سنه اربع و ستمین ماه الف شب خون ده شهادت شد و قریب قریب جمعیتی با فاصله است کرده از پهلوی هجری واقع شد لاشه او را در اورنگ آباد آورده پائین مرقد شاه بران الدین عرب تر در مرقد نواب صفی زریغالی سپردند و درت حکومت او دو و هفت ماه و چند روز بود و میر غلام علی آقا و این تاریخ در وفات او گفته +

تاریخ

نواب عدل کشته و عالی جناب رفت + فرصت نداشت حواش شتاب رفت + و منهدم هم ماه محرم شمسید + تاریخ گفت نومه گری قناب رفت و حافظ محمد مهدی این تاریخ یافته + انه تشهید و الله لعن قاتلا + و میر غلام علی آقا و منویب که بعد شهادت نواب بر منو افغانه

و نصاری یعنی فرانسس بهایت محی الدین خان را که مشهور مظفر جنگ بود و بسرواری بر داشتند و اقتدا سے تسلط نصاری
 در دماکب اسلام ابدان مظفر جنگ است او نیز و جاهد ابدان شاد است نواب ناصر جنگ از دست همان افغانه تباریخ هفتدهم
 ربیع الاول سنه مذکور در جنگ کشته شد و از اتفاقات اینکه روزیکه این جنگ واقع شد فرصت و من مقنولان نشد و فزون دیگر
 انصار از معرکه برداشته در محوای و من کردند و تالوت نواب ناصر جنگ در همین معرزه به ضعیف بیرون الدین رسیده در فون گردیده
 چنانچه برای انتفال او تباریخ دیگر برسم حسن خاتمه برخاطر غلام علی آزاد آقا شده و این رباعی در ششتم نظم کشید

تاریخ

۱۱۶۴

نواب قاجان صاحب	محمود باجایاب بن فاطمه	تاریخ خواتم زیر پای شالوش	ارشاد گوهر فیروز و حسن خاتمه
-----------------	------------------------	---------------------------	------------------------------

حافظ محمد اسعد علی

مهران روز که مظفر جنگ مذکور از دست افغانه کشته شد و نیز در جنگ شاد است یافت و این ساختن تباریخ
 هفتدهم ربیع الاول سنه یکمیزار کعبه و شصت و چهار دست داده و من او در میدان جنگ سر زمین نگریت بی فاصله
 یک فرسخ از موضع راس جوشی و یک فرسخ از دیکار کالوه که در هیت مشهور در فوای گردیده بود است تاریخ شاد است طازاد گفته

تاریخ

۱۱۶۴

مصحی خیر الاسعد الاغتیاب	الا لایر سمشک واحد	الحق الم التار حینه	مقنی خبیہ عالم ماجد
--------------------------	--------------------	---------------------	---------------------

سید غلام بنی مختلص بحب

فرزند صغیر سید مصطفی جوانی بود صاحب السیف و الفلم در سلک ملازمان نواب صفدر جنگ بود و چون نواب
 مذکور کرت ثالث لشکر بر سر افغانه کشیده در دامن کوه داریک شعبه است از کوه سوارک پناه گرفته مستعد بیکار
 شد و بعد ماریات صلح افتاد گرفت در ایام جنگ بست خیمه و فرزند هزار و یکصد و شصت و پنج بزخم فنگ نقد زندگانی درخت
 سیر کرد و در تاریخش این رباعی گفته +

تاریخ

۱۱۶۵

در من سخن بلند فقر بحب	در معرکه آبروی شمشیر بحب	تاریخ وفات از دل پریدم	فرمود شیت محفل میر محب
------------------------	--------------------------	------------------------	------------------------

نواب بهادر جاوید خان

جاوید خان ملقب بنواب بهادر خواجہ سہمی بود که از قدیم ضابطه بندگی خدمت نواب بائے والدہ احمد شاه باو شاه شاد
 و بعد وفات محمد شاه بشارش نواب بائی بختاب نواب بهادر نامور گردیده چون او بنخواست که باخان والدہ باو شاه جمیع
 امور مالی و ملکی را بلا اشتراک غیر سے بدست اختیار از خود بگیرد نواب مقتدر پیش دستی را کار فرموده تباریخ نسبت و
 هشتم سوال سہمیکمزار و شصت و پنج بھری اورا ببھانہ ضیافت بخانہ خود طلبیدہ و قتل رسانید و لاش
 او را بدیر یا انداخت چون چند روز بعد دستایان دینق او بودند و از کشته شدن او بہ خانہ نشین شدند آنہا
 نیز تشنه خون نواب صفدر جنگ شدند و مادر بادشاہ نیز ازین سبب کہ نواب بہادر مدتی خدمت گذار او بود
 خیمہ عدالت از طرف نواب صفدر جنگ در سنیہ کاشت و چون باین سبب فتنہ و فساد بسیار در ملک برپا
 تباریخ وفات او را ^{۱۱۶۵} و سلاطین و عظمیہ یافتہ اند لطیفہ منقول است کہ روزی جاوید خان بہادر بادشاہ عرض نمود کہ

قبله غلام چه خوب سحر از گفته با سحر سحر شیرازی براس نام خود تجویز ساخته دولت جا و دیانت
سبر که کنهام ز سیت به فی الحقیقت که این سحر بسیار خوب است اما نواب عمده الملک امیرخان که مردی غریب
بود و در اوقات حاضر بود گفت که معرعه ثانی را نیز منتفی باید ساخت ع کز عیش ذکر خیر زنده کند نام ما
تجسس خط ذکر خیر ذکر خیر است یعنی خواجہ سرکه ز سپردار و دند و دختر بعد مرگش ذکر خیر نام او را زنده خواهد داشت

نواب محمد الد و لعبد الحمید خان

در عهد احمد شاه و بادشاه دہلی حمده سیوم بخشی گری داشت در سنه کینزار و یکصد و شصت و پنج فوت شد و
سنانہ سنگہ متخلص بہ بیدار تاریخش تبعیہ گفته

تاریخ

حیف آن امیر و نامور چاقی واکو پنج اور عنوان در جانا تاریخ طشتش رسید انفر گفت فردوس با مسکن عبد الحمید خان را
یعنی اگر عدد لفظ فردوس را با عدد عبد الحمید خان یکجا کنی تاریخ بر آید

مسجد شاه شریف

این مسجد واقع اورنگ باد است شاه شریف آن را در سنه ست و ستین و مائ و الف تعمیر ساخته و علام
الدین خان غاقر متخلص تاریخش یافته ع این مسجد شریف حریم جان نما

غزل و وفات احمد شاه بادشاه دہلی

چون هفت ماه بعد از کشته شدن نواب جاوید خان خواجہ سر احمد شاه بادشاه از گفته نواب عماد الملک غازی
الدین خان و دیگر بادشمان نواب صفدر جنگ را مغزول ساخته خدمت وزارت بتغیر او نواب انتظام الدولہ
سپہرتر الدین خان مرحوم مرحمت فرمود و نواب صفدر جنگ از استماع این خبر مضطرب شد و از شهر بدر رفت
مستعد جنگ شد عماد الملک بطاسر تا خدر وزیر رفیق نواب بود و آخر بادشہ رفتہ بنگاہ داشتن فوج مستعد کردید و بخت
عمر خیل را گردانید و ندی لٹا علی محمد خانی بود و جنگ شریک خود خستہ امین تان نجیب خان است که بنگام شریف بدر رفتن شاه عالم بادشاه در
اللہ آباد بختا نجیب الد و لر بخشی و ایدر لامرای ہر برادرہ بود و صفدر جنگ دواہ جب نہرا و یکصد و شصت و شش شتر و ہجارتہ مخالفہ
و سورج ل جات کہ رفیق نواب صفدر جنگ بود شہر کندرہ را تاراج نمود و این سانہ بجای کردی مشہور گشت و راج اندر
گو شامین کہ کمی از ملازمان نواب صفدر جنگ بود درین جنگ کارستانہ کرد و ہر طرف کہ میرفت ارگشتہ پشتہ ہا

میساخت آخر تاریخ ہفتدہم شعبان بر سورج کالی ہاڑ نصیب کلرند و جی کشتہ شد مقصہ مخقر نواب صفدر جنگ تا چند ماہ
بنگامہ کارزار از گرم داشت آخر چون دید کہ روز بروز مردمان لشکر او بطبع زر بطرف ثانی رفتہ شریک سیت نہ چارہ
جز این نہ بد کہ صلح نمودہ بصوبہ خود کرد و ہ باشد برود و خانچہ مرصداشت بخصور و الا فرستاد و صلح نمودہ بطرف
اودہ و آلہ آباد کہ قلعی باد داشت روانہ شد سنانہ سنگہ متخلص بہ بیدار تاریخ این صلح گفته ہ

تاریخ

شکر آگند کہ جات صفدر جنگ صلح کردند با وزیر بادشاه باقی عین سال تاریخش گفت الصلح خیر قال اللہ
بعد رواگی صفدر جنگ حملہ کار فرما زو سے بدست عماد الملک شد تا آنکہ بعد از چندی میان او و بادشاه کدورتی ہم رسید

و عماد الملک وزارت را نیز از انتقام الدرد گرفته با شاه را در آخر ماه جمادی الثانی سنه هزار و یکصد و شصت و هفت
محبوس کرده و بتاریخ دهم شعبان چشم او را و چشم مادرش را که جمیع فتنه از او زایل شده بود و سیل کشیده مالکیت ثانی را
بر تخت نشاندید مدت سلطنت احمد شاه شش سال و چند ماه بود و بعد مغرب مدت بست سال در حبس مانده بتاریخ
دوم شعبان سنه هزار و یکصد و هشتاد و هشت هجری درگذشت مدت عمر چهل و هشت سال شش ماه و یازده روز
تاریخ وفاتش براس اختصار کلام درین مقام نوشته شد

تاریخ

۱۱۸۸

بر بست چون مجاهدین خست رنگی | هر کس در سر شک بزمگان غریبست | یافت برای سال و فتنه کجا | سال تمام سالهای کجاست

نواب منصور علیخان صدر جنگ

خواهرزاده و داماد نواب بریان الملک سعادت خان است بعد وفات بریان الملک که در هنگام درو و نادر شاه
در دلی اتفاق شده در شروع سال یک هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری بخزان نادرشاهی دو کور و سپه بطریق پیشکش داخل
ساخته خلعت صوبه آورده از حضور محمد شاه با و شاه حاصل نموده و در زیان احمد شاه با و شاه بعد وزارت سر فرار شده
در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت از آباد شاه مرض گشته از دلی بطرف صوبه اووه میرفت چون در پاپڑ گات که سه
نمزل از لکنئو فاصله دارد رسید از شدت در دانه بزرگی که مثل بریان الملک بر آورده بود بتاریخ هفتد هم ذی الحجه
درگذشت لاش او را بر اسی چندی در گلاب باڑی که در فیض آباد است بطریق امانت تفویض زمین کردند و بعد
از ان روانه شاهجهان آباد نمودند و وضع او متعل در گاه شاهجهان است عمارتی است عالی و باغی دارد و پناز گلها سی
رنگین و میگویند که در تعمیر ان سی لکمه و پیر مرت شده اندرون مقبره این تاریخ کنده اند.

تاریخ

۱۱۹۶

چو آن صدف عرصه کمرش | ز دار قیامت رحمت گزین | چنین سال تاریخ او شد رسم | که با او مقیم بهشت برین

این بیت در تاریخ وفات او از مولف است بطریق تعقید

تاریخ

۱۱۹۶

بهر سال جلالتش چون کردم از یافت حال | باطلوب بشین گفتا فوٹ مندر جنگی و

شاه پیر اشرف سلوئے

پیرزاده سلون ابن شاه پیر محمد پیر کریم بانگپوری بود در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت هجری فوت
شده تاریخ وفات او از الفاظ شاه اشرف کز می برے آید و این رباعی نیز در تاریخ وفات او است

تاریخ

۱۱۹۶

صنی از مین شاه اشرف جهان شد | قدوس عرش دارم رسان شد | سر امر بهر جو قلوب عالم | ز ذات مقدس تا بخشش عیان شد

میر نوآزش علی متخلص بقصیر

خلف الصدق میر عطی الله مخبر بلگرامی است شب دوشنبه بیز دهم شعبان سنه هزار و یکصد و شصت و هفت به عالم قدسی
خرامید و در جنب جد خود میر لطف الله فون گردید میر از ادب و بخشش گفته

تاریخ

۱۱۶۷	روشنی سحر فنی پاک گوهری	واحد که دهن ازین نمین نشانم	اول و ایلید نانه تیغ کوشید	سیر گانه میخوارش علی نماز
------	-------------------------	-----------------------------	----------------------------	---------------------------

شاه شریف اورنگ آبادی

در سبت ششم رجب سنه ثمان و ستمین و ماته و الف فوت کرده و عارف الدین عاجز تخلص نایر خ وفاتش یافته مرد با وجد کوبش ^{۱۱۶۸} و شریف

تاریخ حوضی

نواب درگاه قلی خان محاسب بموثن الدوله سالار جنگ در ایام نواب صلابت جنگ بوته که بصوبه دار سے اورنگ آباد استیاز داشته در شکوے خود در سنه هزار و یکصد و شصت و همدین حوض را تعمیر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته

تاریخ

۱۱۶۹	و جهان بر خد شتم کو بکوا	سخنین حوضی ندیم بیج سوم	حنیف حاسن سبت جاریه شلم	می بر دشته مشک و سبو
	اواسم سال بنا آمد ندا	میدوستنی کوثر آبرو		

قدم رسول

عمارتی است عالی در شهر لنگ مضاف صوبه اوزبیه که در سنه یک هزار و یکصد و شصت و نه هجری در زمان دولت عالمگیر ثانی تعمیر یافته و بر دوازده اش این تاریخ برسم تعمیر مرقوم است

تاریخ

۱۱۷۰	بیکاه خدیو دو جهانے	پناه عالم النبی دجانے	مرتب گشت نوبتخانه دین	بعد شاه عالمگیر ثانی
	چو فرزند مصالح دین محمد	که دیدار علی نایش بدینے	بدر گام بنی ابن مقبره آراست	خدا حاصل کند مقصود جانے
	سوال سال تاریخش چو کردم	سرویش غیب گشت از هر بکنے	چو طلل کفر از سر شکنی زد	ز نوبتخانه نوین سال خوانے

نواب علی درویشی خان صلابت جنگ صوبه دار بنکاله

بعد شتم نواب علا الدوله سرفراز خان ابن نواب شجاع الدین خان تاریخ سیزدهم ماه صفر سنه یک هزار و یکصد و پنجا و سه هجری ناظم بنکاله و بیمار داووسیه که دید شاست جنگ و صولت جنگ و صیت جنگ برادر زاد پاکه بودند و صیت جنگ که درین سه برادران بحسب شجاعت و حسن تدبیری فایق بود و پیشتر از همه در او آخو سنه هزار و یکصد و شصت و یک کشته شد بعد از آن تاریخ سیزدهم ربیع الاول شب سه شنبه سنه یک هزار و یکصد و شصت و نه یک سال بعد از کشته شدن حسین قلی خان سپه صیت جنگ شاست جنگ نیز را ده آخرت پیش گرفت خازه اش را در باغ سونی جیل که ساخته او بود و برده در محن مسجد انجا که خود تعمیر نموده بود دفون کردند بعد شاست جنگ بقاصله دو ماه و دوازده روز صولت جنگ نیز که حاکم بر پند بود و تاریخ نسبت و پنجم جاوی الاول سنه یک هزار و یکصد و یکم بنا کردید در جعفری باغ دفون گشت و صلابت جنگ نیز بعد از وی تاریخ ششم رجب یوم السبت سنه یک هزار و یکصد و شصت و نه هجری بموت و حسب الوصیت پامل مرقد و در خود در خوش باغ دفون گردید و تاریخ وفات شاست جنگ بعد از این با مرزو یافته اند و چون سال فوت هر دو برادران بلکه صلابت جنگ نیز سال واحد تفاوت

بابای چند است همین تاریخ براس هر سه کسلان سے تو اند شد مدت حکومت مصابت جنگ شانزده سال بود مدت عمر هشتاد سال صاحب سیر التاخرین می نویسد که اکثر مصابت جنگ میگفت که اسباب ولایت بران میکنند که بعد از اسواصل ممالک هند در تصرف کلاه پوشان یعنی انگلیزینان خواهد آمد و چنین شد که او گفته بود روزی مصطفی خان مصابت جنگ را ترغیب بمقابلت جماعه انگلشیه و تسخیر کلکتہ نمود او اعمامین کرد و جواب داد بار دیگر خان مذکور شهاب مست جنگ و مصلحت جنگ را در عرض این مقدمه شریک خود ساخت مصابت جنگ جواب داد در خلوت شهاب مست جنگ و مصلحت جنگ را گفت که بابا مصطفی خان خود سپاهی و نوکری همیشه است میخواهد که رجوع من همیشه با او بوده باشد شما چرا در چنین امور با او در جستان می شوید جماعه انگلش در حق من چه کرده اند که من بدخواهی آنها کنم الی الان آتشی که در سحر گرفته است خاموش نماند آتشی که در دریای بیکر کسبت که انرا فرو نشاندند زینهار گوش باین قسم سخنان باز نخواهید داد که نتیجه غیر از فساد ندارد.

نواب سراج الدوله ناظم بنگاله

سیر مصابت جنگ و دوازده نواب علی وردی خان مصابت جنگ است بعد از مدت مصابت جنگ در راه و بیستال یکمیزار و یکصد و شصت و نهم هجری ناظم بنگاله دهبهار و او در سه شد بعد از آن باراد و بر آوردن ملک پور به از دست شوکت جنگ بطرف راج محل نصرت فرمود در اثنا راه خبر رسید که مرزا نیکو بر آگرفتگی کشن بلبه سیر راج بلبه دیوان شهاب مست جنگ که بجای نیکو عرف و پاک گرفته بود باز آمدند زیر آگ کشن بلبه گر خجته خود را بکلکتہ رسانید و ستر و یک متا سر در انگلیزینان حمایتش نموده نیکو در از استماع این خبر ترک عزیمت منازعت با شوکت جنگ نموده مملکت میرشد آباد کرد و بعد از چندی لشکر کلکتہ کشید چون جماعه انگلشیه را جنگ سراج الدوله متعین بود و اسباب حرب چنانکه باید میانداشتند لهذا قبله قدیم حصن جسته بدافع برخاستند چون ستر و یک صاحب عرصه را بر خود تنگ دید خود را معدودی از سرداران بر جباری کشیده جان سلامت بر دو باقی ماندگان لا علاج بمقتضای غیرت موت را بر حیات گزیده تا باروت و کله بند و بود و جکیده و شربت مرکب چشید و چندی محسوس شد اسیر نیمه سراج الدوله شدند و اسوال زربای خطیر که احمای آن غیر مقدور است لغارت رفت گویند که یکصد و چهل و شش انگلیز با سیری گرفتار شدند هنگام شب آن بچارگان را در خانه تاریک و تنگ که در مبلغ زیاده از شش کز نبود و حال آن مکان از زبان انگلیز بلاکمول میگویند نمونند هنگام صبح چون دروازه امکان را کشوند بجز بست و سه کس را زنده نیا فتند و گیران همه ابشت گری و تشنگی جان داده بودند این ماجرا دو ماه و دوازده روز بعد از رحلت مصابت جنگ بتاریخ بست دوم ماه رمضان سن یکمیزار و یکصد و شصت و نهم هجری که مطابق بستم ماه جون سال یکمیزار و هفتصد و پنجاه و شش عیسوی بود و وقوع آمد متود این اوراق تاریخ این سانچه زبان اردو باین طریقیه یافته که از آن سال هجری استخراج میشود

تاریخ از مولف

جک نواب سراج الدوله شون انگلیز	لیا میر خاں کلکتہ کو سیرا بنگال	خانہ تنگ بلاکولین کیا کیا بند	یکصد و چهل و شش انگلیز بوجو بیخو
صبح هراتی را زنده بجز بست و سه کس	گو باز هر کسی زب بنگال ویا کول	بای و شتر کتین اور کز کتین کا	بهر تاریخ کاین خانہ تنگ بلاکول
سید کریم اللہ مختص لکھنوی			

بر لور اعیان میرزا از شش علی خلف المصدق میرعلت الدین سحر ملکر است در سنه هزار و یکصد و شصت و نه در گذشت این رباعی از دست رباعی سلطان چوز درگاه خدا شد مرد و پسر سید کسی چنانکه کردی
 و مسجد و گفت که منم محو حال رخ دوست و فرزات خدا و گزیدم مسجد و این بیت از سید غلام مصطفی است
 هر خیزد مسجد و سخن را خوانی و تا مسجد بآدم کنی شیطا و میر غلام علی آزاد در وفات سید کریم الله این تاریخ بتعمیه گفت

تاریخ

۱۲۲۳

۵۳

۱۱۴۹ شاعری خوش کوی صوفی شبرلی | مرد مدین | جوانی یا نصب | وقت بیان بخت غلام ز غیب | میر تاریخ و فاش یا غریب

سید قطب الدین عرف تاجلی

در ولایتی فاضل و کامل سجاده نشین شاه نور بوده بتاریخ نور دهم جمادی الاول سنه شص و ستین و پانته و اله در
 گذشته و عارف الدین خان این معرکه تاریخش یافته تاریخ و بخت کرد و تعلقب دین و

سراج الدین علی خان مختص بارزو آلر آبادی

۱۱۴۹

نسب او از جانب پدر بشیم کمال الدین خواهر زاده شیخ نصیر الدین محمود و از طرف مادر شیخ محمد عیسی کوه الباری
 شطاری میرسد از شغری تازه کوه و در سلک منصبداران بادشاهی بوده در اوایل سلطنت محمد فرخ سیر
 مجذبهتی از خدمات گواهیار امور گردیده بدی در شاهجهان آباد استقامت داشت چون وقت او یا خیر رسید ملکینو
 آمد و در انجالبست و سیوم شهر بیع افانی سه هزار و یکصد و شصت و نه در گذشت چنگاه ملکینو خجاک سپرده
 شد بعد از آن برادر زاده او محمد حسن خان تابوتش بدلی برده در انجادفن ساخت میر غلام علی آزاد تاریخش گفته

تاریخ

۱۱۴۹

۱۱۴۹ سراج الدین علی خان نام العصر | زنگنه سخن را آید و رفت | اگر چه کسی سال فاش | بگو آن جان معنی آرز و رفت

نواب مصمصام الدوله شاهنواز خان اورنگ آبادی

نام اصلی او عبد الرزاق است و اصلش از سادات نواف عبد اعلانی او میر کمال الدین و عبد الکبر شاه بادشاه از حوٹ
 سبند آمده و در سلک نوکران بادشاهی لازم شده و پدر عبد الرزاق میر حسن علی نام داشت که در عمر سبست سالکی فوت کرد
 و فرصت نشود تمایضات و ملاوت مصمصام الدوله سبب نیم و مضان سنا حدی و مشرتاه و اله در لاهور واقع شده و چون قریبا
 او اکثر در اورنگ آباد و در عنفوان شباب از لاهور باورنگ آباد در اوایل تنصب در پیشگاه نواب نظام الملک نصرت
 سباه سرفرازی انداخت و بعد چندی بدیوانی بادشاهی بهو بهر بار باور شد و محبت نواب مصمصام الدوله با نواب نظام
 الدوله سبب نواب نظام الملک بخوبی برآمد و چون نظام الدوله بیدر خود جنگ نموده شکست خورد مصمصام الدوله تا قتلگی
 شرط رفاهت مجا آورد و بعد اتمام نظام الدوله از آن جنگه کنار کشید و کیوشد و مدتی معات نواب آصف جا
 ماند و از آن اختیار کرد و بخیر و شوید مازا الاصر استحال و رزید و مدت پنج سال اوقات برین سوال گذرانید آخر نواب
 آصف جا به در پایان عهد خود او را از حجاب بر آورده بدستور سابق بدیوانی برابر امور ساخت بعد وفات آصف جا
 نواب نظام الدوله او را از برابر طلبیده بدیوانی سرکار خود سرفراز نمود چون بعد شادست نظام الدوله و قتل نظر جنگ
 ادارت نواب ملا سبب جنگ رسید او را بتاریخ چهار دهم صفر سنه سی و ستین و پانته و اله لعلای خلعت

و کالت مطلق خود و منصب بهشت هزاری و بیست و یک سوار و خطاب معصام الدوله بر فراخت و در سنه هزار و یکصد و
 و بیست و هجری عالمگیر ثانی با و شاه دلی بی بی اوابی و مراتب فرستاد و شخصی این مصرع تاریخ یافت و از شاه بنده بادی
 و هم مراتب ^{۱۱۴۸} بعد از آن معصام الدوله در فکر برپا داشت نصاری فرانسیس که در آن ملک قتاری تمام بهم رسانیده بودند
 افتاد و نواب صلاحیت جنگ از گفته او نصاری را از نوکری خود بطرف کرد و خبرین در ماه رجب سال هزار و یکصد و هفتاد
 و یک عبد الرحمن مخاطب حمید رخگ که صاحب اختیار سرکار میوشیر بوسی فرانسیس سردار نصاری بود معصام الدوله
 را در روز نگا با و یا مستولان واقعه ای او مقید ساخت نظام علی خان برادر صلاحیت جنگ که دشمن جانی حمید رخگ بود تاریخ
 سیوم رمضان سنه مذکور حمید رخگ را که به خمیر اوده بود قتل آورد و طرفه تشویشی در لشکر افتاد و درین شور و غوغا و احوال طلبان
 کار معصام الدوله را با پسرش میر عبد الباقی خان دین الدوله سفور جنگ که یکبار از اقربا به او بود تمام ساختند و پسر
 را در قباقر ابا به او که جانب جنوب به شهر قریب بدرگاه شاه ندر است زیر خاک سپردند و دین الدوله را در قباقر
 ابا به او که با من گنبد نشاء هفت است دفن کردند و میر آقا و تاریخ شهادت این بر سره درین آیه یافته و وجه ^{۱۱۴۱} و وجه ^{۱۱۴۱} و وجه ^{۱۱۴۱}
 و نیز میر مذکور گفت و

تاریخ			
۱۱۴۱	رفت معصام الدوله ز جهان	سیوم ماه شرف رمضان	سال این واقعه ان سید خود
۱۱۴۱	گفت داشته عبد الرحمن		

ایضا و ستراد			
۱۱۴۱	معصام الدوله ان امیر مالک و شاکاه	نامی شاکه که یکبار از شاهان جهان	زاد بر من سید تاریخ و باران شمیم
۱۱۴۱	و نواب درگاه علی خان مخاطب بمومن الدوله	که از طرف نواب صلاحیت جنگ	لعبه و داری او را نگار
۱۱۴۱	مستاز بود این رباعی ستراد و تاریخ ایشان	در سنگ نظم کشیده	

تاریخ ستراد			
۱۱۴۱	دیدیم درین پهلوانان و شاکاه	و جوش خود و خون شهدا و زور کلا	افتخار کسیت این ستراد و تاریخ
۱۱۴۱	اول و علی شهید کرد و ایضا عبد الرحمن		
۱۱۴۱	و میر رحمت الله نامه شخصی این تاریخ یافته		

تاریخ			
۱۱۴۱	معصام الدوله از کنگر گیر بود	نامی قتل شد بعد که چند و شب	در خیمه قنات ماه میام بود
۱۱۴۱	تاریخ گفت محفل شهادت شد نصیب		

روضه حضرت سلون

این درگاه در موضعی که انرا حضرت سلون میگونیده مصاف صوبه اوده در سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و یک هجری
 مقیم یافته و این تاریخ بنای اوست

تاریخ			
۱۱۴۱	شهر بنادر سلون روضه نور	که جهان را از نیست کسیت	داد اوقاف بشارت از تاریخ
۱۱۴۱	این بود استانه اشرف		

میر محمد یوسف

بن سید محمد اشرف الحسینی و الواسطی البکرای و دختر زاده میر عبد الجلیل بکرای است که کتابی تابع نموده ام

الفرع الثابت من الأصل الثالث مثل دمیروز در تاریخ اتمام این کتاب گفته +

تاریخ

میر یوسف غزنی سفر کمال از احادیث خود کلام الله	از خم مرفت کشید جین کرده اثبات حق زبانی فو	کرد در وحدت مشهور مرقم هست این نقش نهشین الحق	نسخه تازه بفکر عمیق بادکاری ز خانه تو فو
---	---	--	---

۱۱۹۲

در محمد یوسف تاریخ دوم جمادی الثانی روز پنجشنبه سنه اثنین و سبعین و مائه و اعلت در مبداء لکنود گذشت منش
احدا در عرض دوروز به بلگرام رسانیدند و در باغ محمودیابی مرقد جدش میر عبدالجلیل دفن ساختند میر آقا و
در مرثیه او این تاریخ گفته +

تاریخ

ابو شکیب ما جبار فست بنای بلبل بقبری قهر بیت کن فغان من بهر لای روان شد اگر فردوس باشد خوش ندارم نمیدانم چه از من حید لقیقیر	که کوی بود و کیم نجا رفت که مرد او تاریخ فغان رفت چو روح او بگلشت هفت کزین گلشن نیم جان فزانت که با آن موی نا آشنا رفت نوشت آقا و تاریخ وفاتش	نماد اکنون امید زندگانی عزیزی مصری میر یوسف به فغان با نماندان قدر نیست که دورت انقدر با کرد افشاند شکوه سلطنت از دست رفت جوان بار با یوسف کجا رفت	که در قاتل مارا دورا رفت ازین عالم سوی دارال بقا رفت ز پیشش طره علی بی هیا رفت که از سیاهی جوت من هیا رفت تو کوئی از من غل هیا رفت
--	--	---	--

۱۱۹۲

و شخصی دیگر این تاریخ در وفات او نظم نموده

تاریخ

میر یوسف گذشت ازین عالم دلخیزین عالم بدلیا رفت باقی در دمندار بخش + گفت جان دول احسانت

۱۱۹۲

عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی بادشاه غازی ابن معز الدین
جهاندار شاه ابن شاه عالم صاحب در شاه

در سال هزار و نود و سه با که سنه هزار و یکصد هجری تولد پذیرفته و نام مادرش انوپ پایی بود بعد از آنکه عالمگیر
غازی الدین خان وزیر احمد شاه بادشاه را کمول ساخته محبوس کرد و عزیز الدین ابن جهاندار شاه در آن شصت
و هفت سال بود و از زمان فرزند سیر بادشاه معتد بود و در محبس بر آورده و تاریخ دهم شعبان سه یکزار و یکصد و شصت
و هفت هجری بموسوم عالمگیر ثانی نموده بر اسم بر سر پر فرمانروا در شاه جهان آباد نشاندید و میرزا
ملکرامی ذکا تحت لیس تاریخ جلوس او گفته +

تاریخ

بر سر سلطنت سلطان عزیز الدین	کارای من دولت جهاندار شاه	سال تاریخ جلوس این دکانور کرد	بادشاه هند عالمگیر عالمگیر شاه
------------------------------	---------------------------	-------------------------------	--------------------------------

۱۱۹۶

ایضا

شاه دلا نزار عالمگیر	از ازل نامور بنی آمد	کشت چون جلوه گر جو میر	کشت تاریخ منظر را بر د
----------------------	----------------------	------------------------	------------------------

۱۱۹۶

بیت سکھ

بروز سکھ صاحب نے عزیز الدین عالمگیر ثانی

در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و ہجری بمقام احمد شاہ ابدی در مرتبہ دوم تاجا جہان آباد آمد غنیمتی کے شمار از دہلی و اگر ہر دو دفتر محمد شاہ را در جبالہ نکاح خود آوردہ و عالمگیر ثانی کے زیر دفتر خود را بہ پیشش تہیہ مرزا اسوٹ ساختہ وقت عالمی احمد شاہ ابدی کے حسب خواہش عالمگیر ثانی نے خمدہ امیر الامرا کے پر نجیب خان افغان خطاب نجیب الدولہ مرحمت ساخت بجز و انگے او عہد الملک فازی الدین خان کراڑ خوف احمد شاہ ابدی کے بطرف فرخ آباد رفتہ بود از انجا نواب احمد خان نکیش را ہمراہ گرفتہ بآباد رگونا تہہ را و مرہٹہ دہو لکھنؤ دہلی آمد و بعد محاربہ و مقابلہ نجیب الدولہ را از شہر بھجان آباد بدر نمود و حملہ کار سلطنت را بدست خود آوردہ بادشاہ را محض بیدخل ساخت و احمد خان نکیش را بجلد و سے خدمت ہا کے او عہدہ امیر الامرا کے خطاب نجیب الملک احمد خان بہادر غالب جنگ و ہانید بعد از ان عہد الملک در پے ہنگ حرمت شاہزادہ ہا کے مگر خلف عالمگیر ثانی کے نوشین گرفت بلکہ در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و یک ہا کے مقتیدہ ساختن او خانہ ادرام محاصرہ نمود شاہزادہ بنوئی کیونست بعد کشتن چند کس و میر جعفر باکگہ سی پیشیل را و مرہٹہ از ان جمیع بیس سالہ ہر آئندہ قریب ہشت ماہ ہزارہ نجیب الدولہ کراڑانید بعد از ان از خوف عہد الملک بطرف مشرق رفت و جندی در آمد آباد کہ نیاست آن صوبہ از منہگام نواب صفدر خجک بنام نواب محمد قلی خان برادر زادہ او بود دستوقت بودہ و بعد از ان محمد قلی نے اامید وار وزارت ساختہ در شہر و ع سال ہزار و یکصد و ہفتاد و دو با جو جی عظیم مہبت بر تسخیر ملک بنگالہ نمودہ ہمارہ خود گرفت درین سال رگونا تہہ را و مرہٹہ دو تاسیند ہبیہ با بیا کے عہد الملک نجیب الدولہ را در سنگنال محاصرہ کردہ اور آنگ نمود تا یسح این معاملہ یافتہ اندہ بہری را شکار آہو کر دہند چون درین ایام غلبہ مرہٹہ ہا بسیار شد ہندو و مسلمان از دست ایشان عاجز آمدہ با تقاضا نواب شجاع الدولہ صوبہ دار آوردہ و دیگر امرایان ہندوستان عرضداشت با احمد شاہ ابدی کے فرستادن و لگ خوار ستند کہ لشکر لہی آوردہ و متفق شدہ این فرخہ میدان راستا حاصل کردہ اندہ خیا نچہ احمد شاہ ابدی ازین مخرودہ سرد و گردیدہ در سال ہزار و یکصد و ہفتاد و سہ ہجری نوح توجہ بہت ہندوستان آوردہ چون آمدہ او گوش زد خواص و عوام گردیدہ عہد الملک بخیال سبے ادرنے ہا کہ بہ نسبت عالمگیر ثانی کے از و بطور آمدہ بود و علاوہ آن نجیب الدولہ را کہ دست گرفتہ احمد شاہ ابدی بود از دہلی بد رساختہ بود و خوف جان خود بائی بیک خان لمجنی و ممدی قلی خان کشمیر کے را کہ شہر اسر و دولت او بود ندا اشارہ فرمود تا ایشان عالمگیر ثانی کے زور و تحشہ تا یسح ہشتم و سہویہ تہیہ تہیہ ہم ماہ جمیع الثانی سال یکہزار و یکصد و ہفتاد و سہ ہجری کے یکشتہ و جہدیش را از بالا بطرف دریا بر یک جہا افکندہ بعد شش ہر بعض کسان لاشش را برداشتہ در مقبرہ ہمایون بادشاہ بدخون ساختہ تا یسح وفات اوست

تاریخ

۱۱۴۳

۱۱۴۳

شاہ عالی نسب عزیز الدین	کشن بود و جہا رست جا کے	گفت یافتہ چو رفت جہت	داد عرض سک ممدی و اس
-------------------------	-------------------------	----------------------	----------------------

و چون انتظام الدوله خانانان پسر قمر الدین خان فزیر که خالوی عماد الملک بود و سه روز پیش از قتل با و شاه بکلم
عماد الملک از دست همون ملک حرامان شهید شده بود و چنانچه عزیز تارخ شهادت او با و شاه بهم باین عنوان
گفته که از مصره آخر تارخ برے آمد.

تاریخ ۱۱۷۳

ستنی بلخ و شیبی کشمیر قاتل جان شاه و ابن وزیر
دست سلطنت عالمگیر ثانی پنج سال و هشت ماه و هشت روز مدت عمر نهاد و چهار سال لقب او بعد وفات قتل
قرار یافت.

آمدن احمد شاه ابدالی مرتبه سیم و شاه جهان آباد

چون ملک حرامان با اشاره عماد الملک تیغ جگر بکوس عالمگیر ثانی را اندوشتا هزاره محی السنه را که یکو بخش
ابن خلدو مکان بود و براسے نام بر تخت جهانناے نشاندید ملقب بشاه جهان ثانی نموده عماد الملک خود رے
قلعے خان کشمیر را بجزاست او گذارنده خود بغیانت و وفات دتا سینه بهیه و جگر بکوس که نجیب الدوله در
سکرتال حسب الارشاده او محاصره نموده بودند مشتافت و معالجه نجیب الدوله بر صلح قرار یافته بود که عنقریب
رسیدن احمد شاه ابدالے گوش زد عالمیان گردید دتا سینه بهیه خبر شاه ابدالے شنیده صلح را ناقص گذارشته
بالشکر خود که در اوقات هشتاد هزار سوار جبار همراه خود داشت بمقابل احمد شاه ابدالے روان شد و چون عماد الملک
خبر رسید بدگر بکوس بسیاری از سکناي شهر نیز رانده بود هر کس بلکه خادمان او نیز از دگر و دگر دست برداشتن دل داشتند چنانچه
منشی و سرکشی با نجیب خان پیوستند و مستولان بادشاهی روز رے بار دهل به استغاثه برای تخواه خود با
بر عماد الملک هجوم کردند و با اشاره نجیب الدوله در حوای او فتنه برپا از فتنه و جنس و اسباب و فیل و توخانه یافتند بهانه
تخواه خود بغارت بردند و عماد الملک کمال حسرت و اندوه پیش سوچ مل جابل رفته و قلعہ بربت پور مخفی گردید بعد از آن حد
شاه جهان آباد حکم نجیب الدوله بر آب و باد روان شد محقر آنکه چون شاه ابدالے تا به انتر بید رسید سعد الدخان پسر
علی محمد خان رو بهل و نجیب الدوله و نواسله محمد خان بکوش فرخ آبادی در صافتر رحمت خان و دودخی ملک اینها در میان
انتر رسید واقع شده خود با و را بشاه ابدالے رسانیده شرف ملازمت اندوختند القصه چون لشکر شاه بالشکر دتا سینه بهیه بمقابل
شد و تا جنگ کنان بجانب شاه جهان آباد رجع القهقري نموده بمیدان بادلی که در سواد شاه جهان آباد واقع است رسید
و ابدالیان اطراف دتار افرو گرفتند و جنگی عظیم در میان آمد آخر کار دتا با سایر فوج از اسپان فرود آمده پا در سینه
قایم گرد تا آنکه با جمیع همراهمان علف تیغ نیدریع ابدالیان گردید این واقعه در ماه جمادی الاخر سال یکیز از یکمید و
هفتاد و سه بهی بوقوع آمده و میر غلام علی آزاد تارخ این جنگ را چنین یافته.

تاریخ ۱۱۷۳

کرد سلطان محمد در آن قتل دتا تیغ دشمن گاه گفت تاریخ این ظفر آزاد نصرت با و شاه عالمیاه
چون خبر شتر شدن دتا سینه بهیه بشاه ابدالی و برادرزاده بالاسی پیشوا در دکن رسید با فوجی عظیم رگبر رے هندوستان
گردید و در قایان احمد شاه ابدالے در شاه جهان آباد رسید اول شتر را تا حنفتاراج مؤذوقه را نیز بعد جنگ مفتوح

ساخت من بعد بتاریخ نسبت پنجم صفر سال یک هزار و هفتاد و چهار شاه جهان تاسی را که قریب یکسال بخت نشسته بود و چون
ساخته مرزا جوآن بخت را که خلف شاه عالم بادشاه بود و خطاب جلندار شاه بوسه لعهدی بدو کرد و بنگاله بود و
فرمانده فشانید و خود متوجه معرکه احمد شاه ابدالی گردید و در آن جنگ بابا باری از سرداران مرشد بتاریخ ششم ماه و بیست و
سال مذکور که مطابق ماه جنوری سنه یک هزار و هفتصد و شصت و یک عیسوی پوشته شد گویند که تاسفت کرده چون مرشد با شش آب
زمین روان بود چون شاه ابدالی بدقتل تاسی فتح بزرگ نمود و سلاطین را بکشت

تاریخ

۱۱۴۳

۱۱۴۲

شاه سواد الپ این بک بخت	کرد و پنجم و در آغاز فتح	امیر کاخامنه بخش خور	شاه در اسلحه نموده باز فتح
-------------------------	--------------------------	----------------------	----------------------------

مختصر آنکه بعد از این فتح احمد شاه ابدالی تا چند ماه در شاه جهان آباد متوقف بود و سپس انکه دختر محمد شاه بادشاه موسوم به
سیکیم از لطن صاحب محل بنگاله نکاح خود داشت و دختر عالمگیر ثانی را که با سپه خود شاهزاده نیمور مرزا عقد بست و سلطنت
هندوستان بر شاه عالم بادشاه که در آن ایام بطون بنگاله تشریف داشتند و مرزا ساخته و جهاندار شاه را همچنان بجا
بپر بوسیله گدازشته و خلعت و زارت نواب غلام الدوله پو شانیده و از سر نو عهد که امیر الامرای نجیب الدوله
بخشیده و بتاریخ شانزدهم شعبان سال مذکور بطون قندار مراجعت فرمود و کلمه مراجعت قندار نمود و تاریخ روانگی
اوست و نواب شجاع الدوله از روانگی شاه ابدالی برای ملازمت شاه عالم بادشاه بطون مشرق روانه گردید
ابوالمظفر جلال الدین شاه عالم بادشاه غازی و لدر عزیز الدین عالمگیر تاسی
ولاوت او بتاریخ هفتم صفر سی و نهم سال یک هزار و یکصد و چهل و هجری از لطن زینت محل مشهور بلال کنیز و تاریخ
شده پیش ازین مذکور شده که شاهزاده عالمگیر نجف حاکم الملک غازی الدین خان بکین حیات پدر شاه جهان آباد
گرنجینه و نواب محمد علی خان را از اقله با هم همراه گرفته و متخیر ملک بنگاله رفته بود و در آن ایام قتی چند از انگریزان از طرف
کمپنی کوئچی با سکه تجارت و حکومت و عظیم آباد داشتند شاید که یک و نیم سال پیش از درو شاهزاده و در میان افغان
سراج الدوله حاکم بنگاله و روسای انگریز صومنی دست داده بود که باعث خرابی و بربادی او شده و جنگی در میان
ایشان واقع گردید و مختصر آنکه که نیل کلبو صاحب که سردار انگریزان بود و بیکار کرده و ولایتی دو هزار هندوستان
در میان پلاسی که از مرشد آباد پانزده کرده فاصله دارد دستبرد جنگ شده با وجود آنکه همراه نواب قریب پنجاه هزار سوار و پیاده
و پنجاه ضرب توپ بود و هریت یافته و تاب مقاومت در خود ندیده از میدان جنگ گرنجینه و این معادله بتاریخ پنجم ماه شوال
سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و هجری مطابق بست سیوم ماه جون سنه یک هزار و هفتصد و پنجاه و هفت عیسوی بوقوع آمده بود و بعد
هریت سراج الدوله گرفتار شده و بتاریخ پانزدهم شوال سنه مذکور با ایامی میر صادق مشهور به میرن سپهر جعفر علیخان قتل
رسیده و بعد از آن صاحبان انگریز جعفر علیخان را که نایب نواب مذکور بود بجای او بر بند ریاست نشانیده بودند یکسال
و نیم بعد ازین ماجرا شاهزاده موصوف در صوبه بهار رسیده و باره و شیر بنگاله محاربه و مجادله پیش داشت درین اثنا خبر شهادت
پدر خود پدر رسانید و شاهزاده فی الحال بصلاح امرایان که همراه او بودند بتاریخ چهارم جمادی الاول سنه هزار و یکصد و هفتاد
و صد و هجری بمشهوره بمیه اورنگ ماندرای از استر محبوس نمود و خود در المذهب شاه عالم بادشاه ملقب فست بعد از آن خلعت
وزارت بنواب شجاع الدوله صوبه دار نمود و خلعت امیر الامرا به نجیب الدوله مرشد ابل و قاتر محبوس و تاریخ شهادت پدر بنی

از تاریخ هشتم ربیع الاخر سال مذکور می نویسم میر احمد لاد سلا ذکا تخلص تاریخ جلوس او گفت

تاریخ

۱۱۴۳

۱۱۴۳ زهی شاه عالی کمر عدل گستر | باو پنج و شصت و یکمین خند مسلم | برون ارسال جلوس یون | ز سلطان هندوستان شاه عالم
درینولا راقم الحروف تاریخ جلوس او در الفاظ فضل ربانی یافته و از ادرشته نظم کشیده

تاریخ

۱۱۴۳

درین سال جلوس نرسن فضل ربانی

و بعد جلوس پادشاه مدنی دین گال با توابعان نواب جعفر علیخان جنگ متواتر داشت تا آنکه شب سیم شنبه چهارم ماه ذی القعدة سنه مذکور در شب یونیکه میر صادق مشهور میرین سپهر نواب جعفر علی خان در خیمه خود خوابیده بود برین بروز افتاد و جان داد و بعد وفاتش قاسم علیخان که داماد نواب جعفر علی خان بود زایل گشت و در روز چهارم قاسم علی خان بارو سالی انگیز متعقد شده نواب جعفر علی خان را که برین ضعیف شده بود و محمول گردانیده و خود در سینه یکبار و یکصد و هفتاد و چهار هجری بر سر نهاده است نشسته ملک انولایت گردید پس بعد شاه عالم پادشاه ملازمت حاصل نموده بر یک سماعت پادشاه از صوبه بنگاله سبب چهار لکهر رویه سالانه مقرر نمود و پادشاه از آنجا که یح کرده بطرف انکه ابوالفتح برین و بتاریخ پنجم ذی الحجه سنه مذکور همراه نواب شجاع الدین که که بعد قهر مرشد در مانده شدن شاه ابدار لے بطرف قندار استقبال او شتافته بود و در شهر الله آباد رسیدند و چون مابست و مرشد ده سال دیگر در آن شهر بسر برده و در سینه یکبار و یکصد و هشتاد و پنج هجری بشاه جهان آباد تشرفیت بردند

تاریخ

نام مود نواب نجف جان بود که در سینه یکبار و یکصد و هفتاد و چهار هجری فوت شده و در شهر الله آباد مقام بهادر گنج واقع است و بر کرد دیو ارا ن روضه اندور نے و بیرونے اشعار عربی و فارسی بسیار منقوش است سه ترتیب دارد و در ترتیب تاریخ است و بر یکی پنج مرقوم نیست و لکن تاریخها نیست

تاریخ

۱۱۴۳

چهارمیت نسافت از دار قاضی | لغز دوس سجا سکونت گرفته | مجتبی تاریخ سال فاش | خود گشت بجای محبت گرفته

تاریخ

۱۱۴۵

هزار و یکصد و پنج و هفتاد | برین مرقوم سوی فردون شاد

و اشعار فارسی با تاریخ که بر دیوار لطیف بیرونے منقوش است یعنی چند ازان نواشته می شود

تاریخ

نیکویش زهر صدق و صفا برین شد	تا که داخل لیر و نه برین شد	رفت با فالانیت رسول درین	گشت هم محبت نورست و زیاده
روح پاکان برینا قهر جور العین	گشت تا صدق و صفا درین	منش غلبه برین کرد و لیر نیل	بر مهاد تاریخ و فاش جبریل
که در شعورین منش سر نوح مکرار	والله علی بنی ناسوره و لیر بسیار	اندین ظلمت شب ان ستار مجید	بصیافت بخند زیت انسا الطیید
هزار و صد و هفتاد و چهار هجرت	رفت از عالم فانی برانصرت		

اگر عدد دس لوح را که حرف لام باشد با عدد والد خل یعنی یکجا نموده آید تاریخ وفات بر آید

امام باقره در ملک بهار

این امام باقره را نیز راج در ملک بهار مضامین صورتی نگاشته در سنه هزار و یکصد و هشتاد و پنج تعمیر ساخته و پرورانه ان مهارت این تاریخ منقوش نموده

تاریخ

۱۱۰۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰
سیرت بنی آل سرور و معاوی کبار	هزار یکصد و هشتاد و پنج کشتن	بناموده چو این مملکت زمان	نیز راج بتوفیق نیر سبحان
بخت احمد مختار شافع کوشن	بخت احمد مختار شافع کوشن	بخت احمد مختار شافع کوشن	بخت احمد مختار شافع کوشن

کشته شدن سورج مل جاث و آمدن شاه ابدی مرتبه چهارم بهند

چون احمد شاه ابدی بعد استیصال افواج مرتبه با محبب الدوله را خلعت امیرالاسرار بر سر او ز محبت فرموده و جهاند ارشاد را بجای پسر او مل عبد ساخته با نفرت و فیزی بطرف کابل و قندهار مراجعت نمود بعد از انگیزش حکم نجیب الدوله در شاه جهان آباد در آن شهر در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت هجری شایده که در راه بمادی الشانی راه سورج مل جاث که ملک توپک و کبیر و بهرت بود و در آن چند می قلعو اگره را نیز گرفته بود در شاه جهان آباد آمده با نجیب الدوله جنگ پیکار آغاز نهاد تا آنکه روزی از ضرب کوه مند و کشته شد و این سورج مل پسر بدین سنگ جاث است بدین سنگ پسر جاث مل جاث بود و چو را من در عهد عالمگیر او توپک رنوب رهنری میکرد و از این پیشه متمول گردیده بجا قلعو بهرت بود که چهارده کرده از اکبر آباد فاصله دارد و نهاده بود در ابتدا به سلطنت محمد شاه فوت کرده بعد او پیش بدین سنگ جاث پسر را گرفت و قلعو توپک را تعمیر نموده و در ایامیکه ناصر شاه در دلی آمده بود زنده بود بعد وفاتش پسر او را به سورج مل بجای او نشست برادر کوکچ و پرتاب سنگ نام داشت که قلعو کبیر بسا نموده و پیش بر بادر سنگ تا شرح جاث در عری خیزه بود و این سورج مل در وقت احمد شاه با دوشاه وقت نواب صفدر جنگ اختیار نموده ملک بسیار بسند بادشاهی یافت و بعد از فتنه صفدر جنگ است صوبه خود و از نسبت ضعف سلطنت بیشتر جاث به بسند نزد شمشیر پست و ده بود و بعد کشته شدن بهادر دلی شاه ابدانی قلعو اکبر آباد را تسخیر نموده و در توپک عمارت های عالی تعمیر ساخته و سپهران او کلاز نواب صفدر جنگ و ستار دلی برادرانه کرده بودند و خنجر و سکه کلاز شاه پسر قلعو اکبر آباد و ده پرداخته و سورج مل سوهارام جاث را صوبه دار الخلفا کت اکبر آباد و او هم زیاده تر بخیرین شهر پر دست و سورج مل غالب نموده و معز و ج کبوترانک شمشیر و اکبر شاه جهان با دوشاه بعضی ده هزار روپیه تبار ساخته بود و مو قریب به صد و هشتاد و ضرب توپ کلان از قلعو اکبر آباد و ده پرده و قلعو توپک بهرت بود و کشته شد و این سورج مل جاث کشته شد و پیش راه جو ایشگر بعد از چند اوقات محبت انتقام خون پسر بهادر را و مرتبه نواب عماد الملک را به راه گرفته با لشکر عظیم دلی را تا به راه محاصره نموده و جنگید تا آنکه نجیب الدوله عاجز آمده باز عری بخنجر احمد شاه ابدالی و ستاده شاه را از کابل کشت و او چون جواشنگ آمد لشکر احمد شاه را شنید و شورش شده بتوسط راه و ملهار مرتبه با نجیب الدوله مصالحه کرد و مدتی یک سعادت نمود این سال بخوار و یکصد و هشتاد و هفت و شروخ فضا داشت هجری در ایامیکه نواب فتحعلی الدوله و شاه عالم بادشاه برای ملک نواب قاسم علیخان بطرف بنگاله فرستاد و در آن موقع بود که

نواب صلابت جنگ حیدر آباد

پسر بیومی نظام الملک صفی احمد حیدر آبادی است که کشته شدن غرض جنگ و کوشش پیش ازین می فرموده و ناسیس و افغانه سید محمد بن را که شهر و صلابت جنگ بود بر سر داشت مکن نشنیدند بعد خیدی قلعو تنبیه الاجی را و مرتبه تاریخ یازدهم ذی الحجه سنه یک هزار و شصت

در چهار روز از جنگ با دست و پا و بالاجی با بنجاه هزاره سوار مقابل او پیش آمد صلابت جنگ محاربه کشتان بالاجی را و فریاد
 رسانید و آب و سیاهی سر نه را که بر سر راه واقع بود سوخته با خاک برابر کرد رین محاربه فرا نسیان با کشتن باری تو نهانزد دود از سنا و
 بابر آوردند مخصوص شب چهارم محرم شرو ع سال کبر از شصت و پنج مجری که تمام او خفیف شده بود و افواج مرسته اکثر معمره در آن مشغول
 خاص آن وقت بودند شیخون زده و فوج ایشان را نه ریت دادند آخر صلح با هم در میان آمد و بعد ازین قصه بر طرف کردن صلابت جنگ
 نصاری را از نوکری خود از کشته مصعاص الدوله کشته شدن مصعاص الدوله از دست لشکر در سنه هزار و یکصد و هشتاد و یک مصلحاً در
 زیر احوال مصعاص الدوله در قوم یافته مختصر اینکه صلابت جنگ بعد ایلالت یازده سال تاریخ چهارم ذی الحجه سنه کیمز و یکصد و
 بنقشاد و پنج پست برادر خود نظام علی خان مقید گردید و یکسال و سه ماه و ششش روز و وقت گذرانیده بستم بر اول سال کیمز
 و یکصد و هشتاد و هفت در گذشت در جوار مزار شیخ محمد ملتانی مدفون گردید

نواب نظام علی خان اصفیاه حیدر آبادی

در چهارم نواب نظام الملک صغیاه است و در سنه هزار و یکصد و هشتاد و پنج مجری برادر خود نواب صلابت جنگ را مقید ساخته مالک ولایت و کن گردید
 سبت و هشتم ماه شوال سنه مذکور قلم ندرک را که در کن است مفتوح خست رای کیول کشن کا یتمه تاریخ آن یافت

تاریخ

آوردن اقامت مرده از فتح ملوک سبک | دوده بود با یک از استخوان بزرگ

از سوره آخر تاریخ استخراج می یابد بعد از آن چون دیه و شعبان سال کیمز و یکصد و هشتاد و هفت ملک سر نه را یافت و تاریخ فست و لشکر یان
 او تکلیف عمارات پوز را سوخته با خاک برابر کردند میر لاولا محمد کا تخلص برادر زاده میر غلام سله آزاد این تاریخ یافت

تاریخ

اصف بادوم سلیمان غلام | آبادی قوم بر سر سوخت تمام | تاریخ نشو و شعله طبع زکاء | آتش زده بر سر اسبیه اسلام
 در این ایام با دسوار و خلف بالاجی با و در گذشت و او را برادر بالاجی سر راه مرده با بودند

فتح یافتن انگریزان در کسبر افواج نواب شجاع الدوله و شاه عالم با و شاه و نوشته شدن سده و یوانی معونه بنگالام لینی انگریز

چون در او اخر سال هزار و یکصد و هشتاد و شش مجری میار و ساسا انگریز و نو قاسم علی خان حکم بنگال که در قادی هم رسیدن بابران انگریزان نواب
 جعفر علی خان غفرل را بر سر سلطنت با و دیگر بحال ساخته بر سر ریاست نشاندند نواب قاسم علی خان تا چندی جنگ محاربه با ایشان داشت آخر
 بهریت بر نه ریت یافت و تا مقامت نیا ورد در شروع سال هزار و یکصد و هشتاد و هفت گونجه در لده آباد و شاه عالم با و شاه و نواب
 شجاع الدوله در لده و تشریف داشتند استمداد کمک خواست که در دهر و اورا از بیکل و ساسا که در انداخته نواب شجاع الدوله با و شاه در او اخر سال
 هزار و یکصد و هشتاد و هفت مجری با سپاه عظیم بطن مشرق کوچ نمودند و در عظیم آباد رسید و بیکل و باراده جنگ حکم کردند چون سال هزار و
 یکصد و هشتاد و هفت شروع گردید و ایام بر شکل بر سر رسید و وقت ملا مناسب ندیده از آنجا کوچ نمودند و در یکباره مقام کردند بعد
 که نشن ایام بر سر است میسر و صاجا انگریز بر وجه اشارت صاحبان کونسل با فوتم قتل کرد در این ایام داشتند در
 کیمز آمد طرح جنگ و یکبار با نواب شجاع الدوله انداختند آخر نواب ناب مقاومت در حوزند و تاریخ نسبت و هشتم
 ماه ربیع الثانی سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت مجری که موافق سبت سیوم ماه اکتوبر سنه هزار و یکصد و هشت و چهار صیوی بود از

میدان جنگ رو بر تافته بمشوره غایت خان پسر حافظ رحمت خان که با چنبرار سوار و سپاده در جنگ شریک
نواب بود بطرف بر علی شتافت باین اراده که اگر روپیه با تن بر فاقست در دهنند باز طرح جنگ جنگ جنگ
اندازد شخصی در باب شکست خوردن شجاع الدوله این تاسیخ یافته به کل مغل پون به القصه افولج
انگریزی بفتح و فیروزی تابه الد اباد و لکنو و فیض اباد داخل شدند چون شاه عالم بپادشاه دید که شجاع الدوله
منهزم شده رو بفرار نهاد لاجار بارو ساسی انگریز طرح صلح انداخته همراه ایشان تابه الد اباد تشریف آوردند شجاع الدوله
چون به بر علی رسید سواهی حافظ رحمت خان کسی از روسای اقاغنه باله موافق نشدند بلکه خیال فاسد در دل داشتند
لاچار از انجا روگردانیده همراه حافظ رحمت خان دفرخ اباد پیش نواب احمد خان پسر نواب محمد خان بنگش شتافت
دازانجا نواب عماد الملک غازی الدین خان را که در فرخ اباد بود همراه گرفته متوجه کالپی شدند و بسعی ملهار را در محضر
که پنجاه هزار سوار همراه خود داشت در کوزه جمان اباد نشکر کشید و جنرل کارنگ حسب بهادر که بطرف فیض اباد
آورده رفته بود از استماع این خبر در گماشت شیورا جیو عبور گنگ نموده مقابل فوج مرسته نمود تا سیر قتل از
هر دو جانب زبانه کشید و نواب تاب گله نو تکلیف نیاورده و از میدان بگردانیده و مرسته با نهر میت یافته
و عبور جهنما کرده بطرف کالپی فرار نمودند این واقعه در ماه محرم سنه یک هزار و هفتصد و شصت و پنج عیسوی
که مطابق او آخر سال هزار و یکصد و هفتاد و هشت هجری بود بوقوع پیوسته از همین وقت پایه دولت
کبیری انگریز ملکی گراشت و ابتدای عملداری کبیری انگریز از همین زمان تصور باید نمود و پنجاه پنجم آغاز دولت انگریز در هند بود

۱۱۷۸

در دست امیر شکر سیکه

مختصر اینکه بعد از ان تمام بخاطر نواب رسید که در شاه جهان اباد رفته معرفت نجیب الدوله عرض داشت منضمین بیوگراف
سرداران سپاه در خواست فوج بنگ خود بحضور احمد شاه ابداس که موافق است دعای نجیب الدوله و
مخاصره را چه هر سنگه حاکم از کابل کوچ کرده تابه الد رسید و بعد از آن تابه الد را حسن تدریس شکر
دفرخ اباد پیش احمد خان بنگش آمد اما بصلاح او پیغام صلح و مصالح بارو ساسی انگریز در میان آورد و با جنرل
کارنگ صاحب ملازمت نمود و بعد و پنجاه که تا این زمان بران قائم اند در میان آمد بعد از آن هر دو سرداران اباد
کوچ نموده تابه الد اباد تشریف آوردند درین اثنا که نیل کلیو حسب مخاطب به نابت جنگ بهادر که بهادران ابام از
ولایت مخاطب بلار و کلیو شده اند بود بر سر بند و سبب صوبه بنگاله از کلکتة تشریف ابالد اباد آورد و منشی اعظام الدین
که بولایت انگریزان رفته بود در رساله شکر نامه تصنیف خود می نویسد که چون لار و کلیو حسب بابه اباد رسید
نواب شجاع الدوله قرار داد در میان آمد که صوبه اله اباد داخل بست و چهار لکه روپیه و صوبه کوره جهان اباد نیز بهمان قدر
ملک چهل و هشت لکه روپیه جهت خرج پادشاه حواله طاران او کرده شود باقی صوبه او ده یک لکه روپیه و پنجاه لکه روپیه دیگر
غازی پور زمین به پانزده لکه روپیه بصرف نواب موصوف باشد بعد از آن پنجاه لکه روپیه برای خرج سپاه شکر
کبیری از نواب گرفته بدو قطعه صلح نامه دستخط و موهر کبیری و نواب مذکور ثبت نموده کتاب انجیل لار و کلیو حسب
بدست گرفته بدست نواب داود نواب نیز مصحف مجید بدست گرفته در دست لار و کلیو معاوضه کرد و با هم معاوضه
نمودند بعد از هفت روز نواب شجاع الدوله خلعت باز تنهائی بپوشیده بطرف صوبه او ده رخصت شدند و لار و کلیو

سند نظامت صوبه بنگاله بنام نجم الدوله سپهسالار جعفر علیخان مرحوم و سنده دیوانی بنام کمپنی بقرا اینک لکست و چهار لکمه روپیه سالیانہ نجرانہ عامرہ بادشاہی عاید کرده اید حاصل ساخت و محاصل صوبه بنگاله را بطریق متغاینام کمپنی الکرین در سند بادشاہی نوب ایندہ گرفت و مقرر کرد کہ نواب نجم الدوله سالیانہ شصت لکمه روپیه جبت ذات خود میگرفتہ باشند و جمیع معاملات مالی و ملکی و لکھا ہدایت نوج و تحصیل مال و سایر غلظ بقا احیان عملہ کمپنی دار و بعد این ہمہ نوشتہ اند کہ بنام نجم دوازہم ماہ اگست سندنہ بکھار و مقصد شصت و پنج عسکو مطابق لکست چارم مقرر سندنہ بکھار و یکصد و ہفتاد و نہم ہجری ترمیم یافتہ بودار و کلیو حصہ بطرف ملکئہ تشریف بردند و شاہ عالم بادشاہ در شہر الہ آباد طرح اقامت انداخت تا چند سال در همان شہر بسر برد و وفات نواب جعفر علیخان سہ و نیم ماہ بعد از جنگ یکسہ یعنی تاریخ چہارم ماہ شعبان ۱۲۰۳ سال ہزار و یکصد و ہفتاد و نہم ہجری کہ مطابق بنجم ماہ فروری سندنہ بکھار و مقصد شصت و پنج عسکو بود در مرشد آباد واقع شدہ و پیشتر نواب نجم الدوله شاید کہ در ماہ الحجہ یکسہ بکھار و یکصد و ہفتاد و نہم ہجری فوت نمودہ بعد از و برادرش نواب صیف الدوله بر سندنہ بہت نشستہ و در اواخر سندنہ بکھار و یکصد و دوسہ در گذشت بعد از و برادر خود و مبارک الدوله سندنہ نظامت را

شیخ محمد علی حسنین

مولد و مطن اداصفہا است از بنابر شیخ تاج الدین ابراہیم المعروف بنیچ زاہد گیلانی است لکست بہ با پندہ و اسطہ بنیچ موصوف مبرسہ و شیخ زاہد مرشد شیخ صفی الدین اردبیلی جد الطین صفویہ بود تولد حزین در ماہ بیج الاخر سندنہ ثلث و ماہ الف واقع شد شاگرد محمد سج فانی داو شاگرد اقا حسین خوانساری است در شعر فکر عالی داشت از غایت شہرتا کہ صیت فضایل ادا قطع عالم را فرو گرفته مصنفات او در جمیع بلاد عالم نمود و در سندنہ ہم خصوصاً دایرہ سابرست در نہکامہ نادر شاہ از ایران دیار وار و ہندوستان گردید و مدتی در شاہجہان آباد گذرا سندنہ دارا بخار خست بشہر نیاس شید و ہما بخار حل اقامت اخذت و در ان بلدہ قبری ابرا خود ساختہ انتظار اجل موعود میکشید و اکثر برزباش میگذشت کہ انقدر دیر جرست و برای قبر لوحی از سنگ تراکشیدہ این چند کلمہ بیت بر ان نقش کرد بر سر لوح اسم مبارک الہ بعد از ان محسن قدسک المسی بعد از ان العبد الراجی رحمۃ ربہ الغفور محمد المدعو بہ علی ابن ابی طالب الجیلانی و در پایین لوح مذکور این مطلع خودش مرقوم ساختہ بیت روشن شد از وصل خوشبہای تار ما بہ صبح قیامت است چراغ قرار ما بہ و در ہر دو پہلوی قرار این دو بیت زبان دان ججت بودہ ام و دیگر نمیدانم بہ ہی دامن کہ گوش از دست پیغامی شنید اینجا بہ حزین از بای رہ پیابسی کنش دیدم سرشوریدہ بر بالین اسایش سبدا اینجا بہ اللہم اغفر لہ و رحمہ فقط و فلش در سندنہ بکھار و یکصد و ہشتاد و ہجری واقع شدہ و در همان قبر مدفون گشتہ شخصی این تاریخ بتعمیہ گفت

تاریخ

شی گشت ہیہات رونی دین ز شیخ محمد علی حسنین

مسجد سلون

در سندنہ بکھار و یکصد و ہشتاد و ہجری شاہ پیر شاہ ابن شاہ پیر شرف پیر زادہ سلون مسجدی در سلون تعمیر ساخت و عزیزی تاریخ ان یافت ہ لان الصلوٰۃ معراج المومنین و دیگرے گفتہ

تاریخ

۱۱۸۰ قبله دین پناه پیر پناه | ساخت مسجد فضل ربانی | سال تاریخ او ملک فلک | گفت ابن است کعبه ثنائی

ایضا

۱۱۸۰ محمد نجاه اشرفی الکریم | منوره بنا مسجد مستقیم | اند کرد آلف که تاریخ او | بگو خانه حمد رب کریم

مسجد الله اباد

در شهر الله اباد نزدیک باغ بادشاهی مسجدی است که حاتم الدین علی خان در ایامیکه شاه عالم بادشاه در آن استقامت داشت یعنی در سنه هزار و یکصد و هشتاد و یک هجری تعمیر ساخته و این تاریخ بر پیشانی باب مسجد منقوش است

تاریخ

در زمان شاه عالم خسرو و زمین خلق پروردگار سرجامی بن کریم صاحب عدل سخا و پناه ذوالکریم مستفیض از جود او هستند حمد و ثناء ناکه مهر و ماه باشد که رونق افزایی سپهر زیر کفایت کشور باد و هشتاد و یک هجری چون حاتم الدین علی خان زاده گاه ساخته تعمیر این مسجد باین عظم سال تا پیش سر و تن ابد و از خوشترین کعبه دین سجده گاه مسلمین بیت الحرام

۱۱۸۱

مرزا محمد بیگ خان

پدر مرزا ابوطالب خان لندی است در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و دو هجری بنا بر پنج سوم ماه ذی الحجه فوت شده و خلف او مرزا ابوطالب خان مذکور مصنف کتاب میر طایبی این تاریخ کعبه

تاریخ

محمد ابن شیخ انجمن و الدین که بود ذی سر افضل علم و عقل و استقامت و بیست و نهمین سال زاری قتل فدا جان مادر جود داشت با همه سر و در آلود بدون خمش روز عالمی شد و دو و نیم غم غمیل بادل آلوداران جود او است بهجت رسول عز هزار و یکصد و هشتاد و دو سال بجم جهان نوشت بالعام سال بجم منوره طرف بهشت برین دوم تاریخ ردی خرم و یقین امدار و کم

۱۱۸۲

تاریخ مسجد الله اباد

در موضع رسول پور قریب قدم رسول واقع شهر الله اباد خاص سید رفیق جنگ عالی فوجدار خان فیلبان منصف بادشاه عالم بادشاه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و چهار هجری مسجدی تعمیر ساخته و تاریخ بنای آن محمد اجل الله

تاریخ

قریب قدم رسول رهبر از بهر غازی این مکان است تعمیر پدر شاه عالم ان شاه که شاه خسرو است بنمید و رفیق جنگ عالم کوسید فوجدار خان است اجل ز تو کسی بیبرد تاریخ بنای او چه سان است کوبیت خدا و کعبه دین تاریخ بنای این مکان است

۱۱۸۳

لواب احمد خان بنگش

پسر خرد لواب محمد خان بنگش است و محمد خان در عهد فتح سیر بادشاه بدولت رسیده ب خطاب لواب محمد خان عصف جنگ سر بلندی حاصل ساخته و فرخ اباد را بنام بادشاه آباد منوره در ماه جمادی الاول سنه یک هزار و یکصد و پنجاه و شش هجری فوت کرده بعد و فاش پسر قایم خان ب خطاب لواب قایم جنگ بر مسند ریاست در فرخ اباد نشسته و تاریخ دهم ذی الحجه سنه هزار و یکصد و شصت و دو هجری بار و هله با جنگید

گشته شد بعد و فاش ریاست او را نواب صفدر جنگ منتصب شد و بعد از چندی احمد خان که برادر خور و قایم جنگ بود شکری از افغانه جنگش جمع ساخته در اجه نول رای را که نایب نواب صفدر جنگ بود گشته بزم ملک آبادی خود مسلط گردید و بعد ریاست بست و دو سال در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و پنج هجری فوت شد و این تاریخ بر رسم تعمیه در فوت او است

تاریخ

۱۱۹۱

کنند گریه خلایق بناله و افغان ملایک آه کشند از وفات احمد خان

اگر از حد و وفات احمد خان عدد و لفظ آه در و کرده شود تا تاریخ بر آید

وفات احمد شاه ابدانی

پسر محمد زمان خان سلدوری است بعد از قتل شدن مادر شاه نسیم کابل و قندهار ساخته بهفت بار در هندوستان آمده تاخت و تاراج نموده و بعد حکومت شش سال بخرنجا به ساله در سنه هزار و یکصد و هشتاد و شش هجری فوت شده در قندهار مدفون است و بر مرقد و این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شاه و لاجا به احمد شاه درانی که بود در قوانین امور سلطنت گیری بر از نایب بانی ستون محمد شیر آهوار و نسیم دای برادر میرانی به طرف گوش بدخواهان از زبان خورشید هم هزاران نفر چون ان شعلین بار البقا تا پنج سال هجری بکمر او و یکصد و هشتاد و شش

بعد وفاتش شاه ولی خان وزیر او خواست که دانا خود شهنزاده سلیمان شاه را بخت سازد اما بپور شاه که پسر کلان احمد شاه بود وزیر را بدست آورده هلاک ساخت و خود بجای پدر بر و ساد سلطنت نشست و بعد ایالت بست سال بخرنجا بهفت ساله در کابل که دارالحکومت او بود در سنه یک هزار و دویست و هفت هجری در ماه شوال فوت نمود و بعد وفات او در میان پسرش بهالون شاه و زمان شاه و محمود شاه و شاه شجاع الملک خصومت بود تا آنکه بعد کور کردن و مقید ساختن یک دیگری را کابل بدست دوست محمد خان پدرش و فادار خان وزیر از دست زمان شاه و برادرش فتح خان از دست محمود شاه بقتل رسیده بودند افتاد و او شجاع الملک را از کابل بدر ساخت و سلطان محمود هرات را گرفت و بعد وفات او و پسرش سلطان کامران با دوشاه هرات شد و قاتل تخریر در هرات فرمانروای می کند و دوست محمد خان در کابل

شاه غلام قطب الدین الله ابادی مصیبت تخلص

برادر بزرگ شاه محمد اجمل است ابن شاه محمد فاخر از پسر تخلص ابن شیخ محمد عی المعروف بفتح خوب الله تولد او غره محرم سنه یک هزار و یکصد و سی و هشت و تاریخ ولادت به نیکبخت از لی بادی یافته اند بزرگی خاندان ایشان مشهور است دیوان فارسی دار و نهایت مرلوب و مضبوط و منقوی در جواب نان و حلوی سسی بنان و قلیه گفته اشعار سر اسر شیرین و مکیان دارد در بابا می که شاه عالم بادشاه در آله اباد استقامت و پشت بخرنجا و در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت بلکه هشت فوت کرده و تاریخش منتهی جنگ کشور تلبند و تعمیه گفته از ان چند بیت نوشته میشود

تاریخ

ذات پاک غلام قطب الدین	وقت برت جهان افسوس	اول سوزان من سوال نمود	سالین غم ز لوح خوان فکسوس
بذل زار سوخته گفتم	قطب وین وقت بر جهان افسوس		

جوان سنج

شخصی بود که مذہب عیسوی داشت و در جنگ کبوتر که باراجه نول سنگه و مرہہ با درسنہ بکزار و یکصد و ہشتاد و پنج ہجری رودادہ بود کشتہ شدہ قبرش در کبر ابا و در گورستان فنکیان کہ متصل جن جن کٹورہ واقع است تا امروز موجود است و این چند عبارت و تاریخ تنجیہ بر تربت اومر قوم است جوان سنج ولد جو حکیم منوطن کابل در سنہ ۱۱۸۸ در جنگ کبوتر بہادت کرد

تاریخ سنج

ہزار حیف کہ در دین بکبر و غل | بفرست تو پیرانہ بزرگدشت خل | بسنن نازک حشر با بفت خل | جوان سنج قریب سنج یافت محل

وفات بحیب الدولہ دروانہ شدن شاہ عالم بادشاہ از آلہ ابا و بطرف شاہجہان آباد و دیگر حالات

چون راجہ جواہر سنگہ مالک قلعہ ٹیک وغیرہ در سال یکہزار و یکصد و ہشتاد و دو ہجری فوت کرد و برادر عیاش را و رتن سنگہ وہ ماہ و سیزدہ روز حکمرانی کردہ از دست رو پانند فقیر کہمیا گرے کشتہ شد بعد فوت او برادر او راجہ نول سنگہ بر دساوہ حکومت نشست و رایام حکومت او شاید کہ در سنہ ہزار و یکصد و ہشتاد و سہ ہجری سرداران مرہہ یعنی نراین را و برادر کوچک مادہورا و پیشوا پسر بالاجی دلوکوجی ہو لکرو مہاجی سیندہیہ بجمعیت ہشتاد و ہزار سوار از وکن در کبر ابا و رسیدند و جنگ اول باراجہ نول سنگہ کہ ملکیت کرد و و پنجاہ لکھہ روپیہ در تصرف داشت واقع گردید و بر راجہ ظفر یافتہ زردخواہ از و گرفتند و ملک او با و از زانی درشتند ہمدین ایام نواب بحیب الدولہ خواست کہ فرقه سکہ را کہ در ملک میانہ دواب فتنہ و فساد برپا ساختہ بودند با مدد مرہہ با دفع ساز و باین ارادہ در خمیہ ایشان آمد خواست کہ بانفاق ایشان بر سران فرقہ رود کہ ناگاہ عارضہ مایل گریش گرفت لاچار پسر خود ضابطہ خان را ہمراہ مرہہ گداشتہ خود بطرف روہلکندشتافت و در انسانی راہ نامہ با پسر رسیدہ بود کہ فوت شد و این واقعہ در سال ہزار و یکصد و ہشتاد و چہار ہجری شاید کہ در ماہ رجب بوقوع آمدہ لکھنؤ اورا در بحیب آباد بردہ و قتل کردند و ضابطہ خان بعد خوش بدلی رفت و چون مرہہ تاریخ بطرف شاہجہان آباد و در دند ضابطہ خان منشوس شد شہر را گداشتہ بگرنال رفت و مرہہ با جا را خالی بافتہ دہلی را متصرف شدند و ملک میانہ دواب را کہ باین ہیکہ گنجا و جمنلاست و از مدتی بقضہ روہلیہ نابود نیز گرفتند بعد از ان عرلین بجنون شاہ عالم بادشاہ کہ در آلہ آباد نشین داشتند ارسال نمودند کہ آمدہ بر ملک موروثی خود قابض شوند بادشاہ کہ از مدتی بامید استمداد از صاحبان انگریز در آلہ آباد اقامت داشتند چون دید کہ کسی بمدد او نمیرسد لاچار در سنہ ہزار و یکصد و ہشتاد و پنج ہجری کہ مطابق بکزار ہفتصد و ہشتاد و یک عیسوی بود آلہ آباد و کورہ را بمنیر الدولہ تفویض نمودہ و نواب بخت خان و حسام الدولہ را ہمراہ گرفتہ از آلہ آباد کنج نمود و متوجہ دارالخلافہ شاہجہان آباد گردید چون بفرخ ابا رسید نواب احمد خان بگش کہ در ان ایام بسیار بیمار بود پیشکش فرستادہ از نیامدن خود بجنور حجت غلبہ بیمارے عزیز خواہ شد و در روز بعد اندر رودادشاہ مسافر ملک بقا کرد و تاریخ وفاتش سابق ازین نوشتہ شد

بعد وفات احمد خان پسرش دلیر سمیت خان برسد حکومت بنهسته پیشکش گران بها بحضور پادشاه فرستاد و از غایات خسروانه خطاب مظفر جنگ یافت پادشاه بعد از قیام لبست و دور از اینجا کوچ نموده بعد از منازل و مراحل بروز عبید رمضان داخل نشا بهمان آباد گردید و چون از ضابطه خان پسر نجیب الدوله حرکت تا پسندیده صادر شده بود پادشاه چند روز بعد از ورود خود برای استیصال و انهدام فرقه روسیه که سمیت بنهسته و پستاد مرسته با نامششن و جنگ و جدل در پیش داشت تا آنکه ضابطه خان نیز سمیت بنهسته یافت و باغزار نهاد و پیش نواب شیخ الدوله شتافت و زن و فرزند ضابطه خان همه اسیر مرسته شدند و قلعه بنه گزده که ضابطه خان در آن محصن شده بود مفتوح گردید و چون پادشاه بعد از انعام ضابطه خان و مغلوب شدن افغانه روسیه با نصرت و قیام داخل نشا بهمان آباد گردید شالین شاعر تارخ و چهل شدن او بدین که در سته کپزار و یکصد و هشتاد و شش هجره اتفاق افتاده چنین گفت

تاریخ

صد شکر خدا بشهر سپید از سر نو	نشادنی و طوبی تابانی آمد	کوی که سحاب فیض در مرز عده	از زمین دعای مستجابی آمد
بغنی که بفضل حق بفتح و نصرت	دارای جهان فلک خانی آمد	زمین ده تاج تخت شاه عالم	با دولت و بخت کامیابی آمد
	تاریخ در دوازده تارخ جستم	گفتا که ز شرق افغانی آمد	

۱۱۸۶

الحاصل چون درین مهم از دست مرزا نجف خان کارهای نمایان بود صوبه پیوسته بود پادشاه بعد از مراجعت عمده امیرالاکا بمرا نجف خان بخشیده بخواب نواب و الفقار الدوله مرزا نجف خان بهادر غالب جنگ مخاطب ساخت اگر چه پادشاه را ملکی وسیع بعد مغلوب ساختن فرقه افغانه در وهلیه با بدست آمده بود لیکن روز بروز کارش بد و متزلزل داشت و فتنه و فساد هر طرف در ملک برخواستن گرفت زیرا که آنچه ملکا پادشاه از دست ضابطه خان در وهلیه با برآورده بود مرسته با راز ضابطه خان گرفته باز با و سپردند و بر با فی ملکا تسلط خود داشتند تا بعدیکه ضابطه خان با توکوچی هو لکر دعه رز بمیان آورده معرفت او طالب منصب امیرالامرائی و میر بخشگیری گردید چون پادشاه را گوشه چینی با مرزا نجف خان بود میخواست که در جلوی جان فتنه که از بطور رسیده بود عمده میر بخشگیری هم با و محرمت نماید این سخن مفرو با حاجت نشد و توکوچی از یخوت رنجیده شده مستعد جنگ گردیده و پادشاه نیز بر سر غضب آمده نواب نجف خان را فرمود تا هر قدر سوار و پیاده که هم رسند لوکر دشته با مرسته با محارب نماید مرزا نجف خان بهمان که در جنگ بیوست آخر مرزا موصوف نیز سمیت یافت و مرزا حسن برادر خود و نواب محمد علی خان که غریب مرزا نجف خان بود درین جنگ از ضرب گلوله کشته شد

۱۱۸۶

کشته شد به فوت رسم به تاریخ وفات او است و این واقعه در سته هزار و یکصد و هشتاد و شش هجره یعنی بعد از مرزا نکر مرسته با پادشاه را بران آوردند تا ضابطه خان را خلعت امیرالامرائی بخشند پادشاه لاچار شده بهچنان که بعد از آن مرسته با پادشاه را چنان عاجز ساختند که ملک کوثره و جهان آباد و الهه آباد که برای مصارف پادشاه دار از طرف نواب شیخ الدوله مقرر شده بود حواله مرسته با نمود و اما دست مرسته با بران ملک نرسید و از آن وقت باز تصرف نواب مذکور در آمد الحاصل بعد ازین معامله بر سر داران مرسته با یعنی بیاجی میشوا و مهاجی بلبل سیندیه و توکوچی هو لکر از پادشاه رخصت شده بازاده تسخیر ملک افغانه علی محمد خانی برآمدند و نواب نجف خان را نیز سته هزار و پانصد

یومیه مقدر کرده همراه خود بردند و عبورکنان نمودند و تا راج شروع نمودند چندی برین نگذشته بود که خبر از رسیدن کارین را و پیشوا را گشتند و گویانته را و مشهور بر اکویر که عموی او بود میرسندش آیندند و نارین را بسربالاجی پیشوا بود که بعد فوت برادر خود یعنی مادهورا و پیشوا بریاست آبائی رسیده پیشوا گردیده بود و بسبب گویانته را و عموی خود در ماه جدای الاول سنه یکزار یکصد و هشتاد و شش هجری گشته شد الفقه سرور ان مهر ازین واقعه متشوش شده بنواب شجاع الدوله نوشتند که حالامادر اینجا توقف نمی توانیم کرد و اگر شما منت است لکنه رو به باد دهند ملک میان ادواب که از افغانه گرفته ایم بشما سپاریم لیکن چون منت است لکنه رو به باد برای خراج را مایان و فاختا بد کرد چیل لکنه از رویله باید و باید و اگر افغانه بدادن زر مسطور اندیشه نمایند شما متعوض حال باشد و بنوعیکه توانیم از آنها خواهیم گرفت چون نواب برخزانی افغانه راضی نبود حافظ رحمت خان را طلب استصواب نموده او را راضی ساخت و حافظ رحمت خان گفت که بالفعل شما یک کرور رو به از نزد خود بر مرثه باید رسید منت است لکنه بحساب خود و چیل لکنه بحساب ما بنویسید بنده این مبلغ را بتدریج سرانجام نموده بخدمت ارسال خواهد داشت الفقه نواب زر مذکور حواله مرثه نمود و آنها زر گرفته بملک خود که دکن باشد روانه شدند و این واقعه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت بوقوع آمده من بعد نواب بجفت خان بملامت نواب شجاع الدوله بهره اندوز گردیده بسفارش ایشان به مخاری مهمات سلطنت و نیابت وزارت کردن افتخار بلند ساخت سپس بهر بی آمده مجلوله را که مشیر بادنه بود بیدخل محض نمود و حسام الدوله را حاکم با و شاه مجبوس ساخت بعد از آن به شیخیر ملکه که جارت به تصرف خود را داشتند مشغول گردید

فتح یافتن نواب شجاع الدوله بر حافظ رحمت خان

چون بعد از آنکه مرثه با بملک خود حافظ رحمت خان در ادای زر یک نواب شجاع الدوله مرثه با داده ملک او را از تاخت و غارت رمانیده بود از کار نمود نواب موصوف اول قلعه اناوه را از دست هری بدت نامی مهر که از طرف سیاحی پیشوا در اینجا مانده بود بیرون آورد و بعد از آن در شروع سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت بهجری از اناوه بطرف شاهجهان پور کوچ نموده و حافظ رحمت خان قریب بهفتاد هزار بلکه زیاده ازین فوج افغان جمع نموده مقابل او کرد و باین کثره کمال زنی خان و فرید پور در میدان لاهی کثره تلافی فریقین دست داد در انوقت جنرل چابین صاحب فوج انگریزی در لشکر نواب حاضر بود و باینجه تاریخ و بهم ماه صفر سنه یکزار و یکصد و هشتاد و هشت بهجری که موافق است و بیوم ماه ابریل سنه یکزار و هفتصد و هفتاد و چهار عیسوی بود و در پل انگریزی از فوج بیشتر رفته جنگ با رو بهیله شروع کردند و حافظ الملک حافظ رحمت خان ازینکه متورجیل داشت بذات خود بیرفی در دست گرفته بسواری اسب حمله بر سپاه انگریز کرد و انضرب کله هلاک شد و سلطان خان برادر مرتضی خان بریج همونوقت سرش ازین جداساخته بخصو نواب آورد صدای گوس خرمی و شاد و ناله مبارکباد از هر طرف بلند شد و بهر سپاه رو بهیله افتاد و عزیزانین فتح بر سر تمیز یافتند

تاریخ

یعنی اگر عدد لفظ ظفر یا عدد حرف حاکم سه حافظ است یکجا کنند فارسی فتح بزرگ و فارسی وفات اوا غیری در زبان شیخو که زبان رومیله تابا باشد گفته فارسی خانادلی رشتا به و این قطعه در تاریخ و فاش از مولف است

حافظ رحمت که شکر بود و در میان جنگ
بر سر سینه قضا آمدند و شکر عرف
چون بماند سر و گردن باشد
دور چون گردن بر شال غلت ببرد

انواب شیخ جماع الدولہ

ابن ثواب منصور علی بن امان صفدر خبک است اصل نام او جلال الدین جبر بود و لا نشس در سنه هزار و یکصد و چهل و چهار هجری واقع شده و تاریخ ولادت او این سبب است بلیت بر آید آقاب از مطلع نوریه بدولت خان ثواب منصوره اگر چه از مصره اول تاریخ برمی آید اما چون از طرز کلام معلوم نمیشود که در کدام مصرعه تاریخ حث لیف و مصرعه دیگره این استزوده باین طور گفت

تاج

۱۱۴۳ جوان فرخنده اختر شده نمایان | بدولت خانه لواب مضموم | ملک برگشت نارنج لؤلؤ | ابرار آفتاب از مطلع نور
و شجاع الدوله بعد وفات پدر در سنه یک هزار و یکصد و شصت و هفت در فیض آباد بسوزد ریاست نشست و جنگ
کردن او در یک سال با لنگر نیران در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هشت و نهمیت یافتن او در فتن بسوی کالیپی و باز جنگ
کردن با ستمدار مرید و شکست خوردن و باز صلح کردن با لنگر نیران در زیر حالات شاه عالم بادشاه مفضل استر قیام
یافته و بعد از فتح با فتن بر جان فدا حجت خان و بند و بست ملک جدید که از دست روییده بایر آورده بود از شدت
در و خیارگی بیمار شده و بغیض آباد مراجعت نمود و در چند مرتبه بر سر نهاده و به العیام نیاورد و یکماه و سیزده روز در
فیض آباد ریست و بتاریخ بست و چهارم ذی قعدة سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت که مطالبی نسبت نهم ماه جنود
در سنه یک هزار و هشتصد و هشتاد و پنج عیسوی بود کوس رحلت بعالم آخرت زد و صبح آن در کلاب باری که پیش
ازین مدفون والد با چشمش بود مدفون گشت غریبی نارنج و فتنش بطور بغیة گفت

نتائج

چون سچای صفت بر صورت بر جان | زلف شو ملک با برین سرگر گرام | شد شجاعت سر و پا و محاذ غم | تاج خود را برین گریز زادی فلک |
 بلیغ اگر عیادت شجاعت را سر و پا پرید و لفظ غم را سر جدا ساخته عدد باقی حروف را با عدد حروف سخاوت بگیرند
 تاریخ فوت بر آید و این تاریخ از مولف این اوراق است

تاریخ

۱۱۸۸	چون شجاع الدوله بنیان نه جهان	همایونش منموم گشت	رفته از دیقعه بخت و چهار روز	و شبت زیر عالم فانی گذشت
		بود سال فوت آن دالانزاد	بیکهزار و یکصد و هشتاد و شصت	
و ازین معرعه بعد از دو رکودن یکصد و تارینج بر می آید رخ رفت لواب شجاع الدوله				
جنگ کردن لواب نجف خان با جاث و غیره				

نشد کار بر زمین بود متوطن شهر کلکته که خبر بدی زد و دولت کسی با و نمیزد عیادت مجلسازی بکرم صاحبان کران شهر
 بست اینچ هفتم جدای التانی سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و نهم حوسه مطابق ماه جولائی سنه هزار و هفتصد و هفتاد
 و پنج عیسو اورا بخلق کشیدند چونکه این اهل مرتبه بود که شخصی اشرف مالدار بکرم انگریز باینطور گشته نشود قریب یک کس
 از مردمان شهر کلکته برگرد و دارا جمع آمده استاند احتمال آنکه اورا نخواهند او بخت هرگاه که اورا بخلق کشیدند آن مردمان
 از بدین باین غاف در بحر حیرت مستغرق شدند و هندو مان بکنار دربار فتنه دست خود نشینند که بایان از آن
 لوپک بنیم میگویند که بچاه و دو و یکصد و سیصد و قریب همین قدر اجناس نفیسه و دیگر اندوخته های او در حساب آمد
 و مهرهای نپام عزه مردم که ساخته و پرداخته نمیکار بود از صندوقهای خانه او برآمد و صنعتهای فاسده انشیر
 و طوایف زندان و اموال او تخلیفه شده حواله لیسریش راجه گورداس شد مولف این تاریخ که منجمه است در حق او گفته

تاریخ

مقام کرد چو با کار دارند کار | که بود مفتخری مجلس از آن | سوال کردم و گفتم ز دل حسین | ار در غنای برون و کافری در | ۱۱۸۹
 لفظ کافری در آخر هر اشاره بر حروف کاف در می است که عددان دو صد و بیست می شود اگر از عدد حروف دار عدد
 منها که آید تاریخ بر آید و بر همین دستور شخصی معما بهسم که با دیال نوشته بمناسبت مقام در اینجا ترقیم یافت معما
 آن کافری که پاکشد از ما چو منشش | گوید بدل گذشت مسلمان منشش | یعنی چون حروف کاف در
 پاکشد که باشد در حروف با چون در دل گذشت و دیال شد

سید مرتضی خان ملقب بختار الدوله

در سیر التاخرین مسطور است که چون بعد وفات ذاب شجاع الدوله فیض ابادی بپیشش لوای اصف الدوله
 بر سرند ریاست نشست میر مرتضی خان را که برادر زاده مصطفی بختان میر سامان خانه اصف الدوله بود و خلوت
 کل داده بهفت هژدی و صاحب لویت ساخت و ماهی و مراتب نیز تجسیده بخطاب مختار الدوله سرفراز
 گردانید بعد از آن اقتدار مختار الدوله بجای رسید که از اصف الدوله خبر نامی پیش نهاد هر چه خواست میکرد و کسی اجمال
 نبود که با او دم نمی گفت زندان بخت علیخان خواجه سر که یکی از سرداران فوج اصف الدوله و معتمد الدوله شجاع الدوله
 مرحوم بود با مختار الدوله دعوی همیشگی در خفته سر با طاعت او فردی آورد و بکنار جایش با هم دیگر روی میداد و ناگاه
 اصف الدوله نیز در باطن از مختار الدوله بسبب اقتدار و خود را سزاوارتر گشته در فکر بر انداختن او می بود و
 سرانگیزه بر دایه اصف الدوله اطلاع یافت و در کشتن مختار الدوله رضای او حاصل نمود اما با طاعت با مرزا یحیی الدوله
 سعادت علیخان برادر اصف الدوله سازش کرد که هرگاه کار مختار الدوله را تمام کنم اصف الدوله را نیز کشته ترابر
 و ساده ابانت خواهم نشاند چون این مشوره به تقسیم یافت خواجه سرانگیزه از سر نو بجهت نزد بختی اشش با
 مختار الدوله مستحکم ساخته بهانه دعوت او را بخانه خود برد و او را از تیغ جفا براه باره نموده بدرجه شهادت رسانید
 بعد از آن فوج خود را که گرفته پیش اصف الدوله آید همیشه کشیده او را بدار مبارک و بتقدیم رسانیده گفت که دشمن
 و نیت مرا حسب الامر کشته اصف الدوله از اراده او واقف گشته ایشاره نمود تا مردمان او را بجهت کشتن
 چون مرزا سعادت علیخان کشته شد از خواجه سرانگیزه باینوقت با معهودی از رفقای خود از حدود ممالک

آصف الدوله بدرفت و چند سال همراه نواب نجف خان ذوالفقار جنگ گذرانیده پس آنان در بیدار رفتن تا وقت
آصف الدوله بهجا ماند شهادت مختار الدوله در ماه صفر سال یک هزار و یکصد و نود و هجده بوقوع آمده و ناگزشت نسبت به تمثیل

تاریخ

مرتضی خان شهید اکبر شد | از جانی سپهر گردان سنوم | اسرافیل گرفته گفت | بهر ناریج سید معلوم

مستاه پیر محمد شاه سلو

پیرزاده سلون ابن شاه میر اشرف سلونی است و در سنه هزار و یکصد و دو و هجده در گذشت ابن تاریخ به تمثیل در وقتش گفته

تاریخ

۱۱۹۳

۱۱۹۳

بقای فی الرسل پیر شاه | بهم ملحق چون حرات محمد | سروشی بی سراندر شده فرمود | مقدس سال اودات محمد

شمر و صاحب فرامیس

از ولایت فارس در هند وارد شده چندی بخدمت نواب قاسم علیخان صوبه دار بنگاله گذرانیده و چون میان صاحبان
انگیز و قاسم علیخان تنایع بهم رسید شمر و از گفته نواب مذکور همه انگیزان را که دران ایام در بنده بودند قتل نمود و این واقع
بناریج پنجم ماه کتوبر سنه یک هزار و هفتصد و شصت و سه عیسوی بوقوع پیوسته و هنگامیکه میان انگیز و نواب شجاع الدوله
جنگ در یکباره واقع شده او همراه قاسم علیخان مذکور بود و بعد از آن در سلک ملازمان نواب شجاع الدوله چندی
گذرانید و چون میان انگیز و نواب موصوف صالح شد بخوف انکه مبادا در دست انگیزان گرفتار شود با هزاران بندوق و
جفای و لو ب و اسباب حروب که همه مملوک قاسم علیخان با اختیار خود داشت بدرجه بطرف اگره رفت و ملازم
جواهر سنگه جاث گردید و بعد از آن در سلک ملازمان نواب نجف خان نوکر شده یکی از سرداران لشکر او گردید و پیش
از وفات نواب نجف خان در سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و هشت عیسوی که مطابق یک هزار و یکصد و نود و دو و هجده
بود از ترغیب زوجه خود کشته شد و ترشش که گنبدی خوردار در درگورستان فرنگی متصل جمن جهن کتوره
واقع اکبر آباد تا امروز موجود است و این تاریخ که از ان سنه عیسوی استخراج می باید بران مرقوم است

تاریخ

فوت شمر صاحبان سر کرده بنو شمر | سینه فاق را در ان حسرت شمر | سال تاریخش از پیر مسیحانیک | باد صبح گفت از کوکل باغ

فتح قلعه گوالیار

چون در سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و هشت عیسوی موافق اسد عای رانامی کو به میجر باهم صاحب باد و هزار جوان کار از
برای تسخیر قلعه گوالیار که دران ایام در قبضه مردمان مادیهی سندی بود رفت و بر فافت لغت کمرن صاحب
و کیتان بروس صاحب و دیگر صاحبان انگیز بناریج چهارم ماه اگست سنه مذکور که مطابق دوم ماه شعبان سنه
یک هزار و یکصد و نود و چهار هجری بود قلعه را مفتوح ساخته حواله مردمان رانامی کو به نمودنست لکن بایر بگزاره حب لایک
کیتان اسکان صاحب ابن تاریخ گفت

تاریخ

صبح جمعه دوم شعبان ماه | میجر باهم نموده فتح گوالیار | در روز جمعه کمرن دیگر برود | سحر محنت هر یکی که فدا کارزار

منبع خود و سخاوت بسیار	گفت تاریخ بخود در فتح این گنجینه	حسب احوال و حال	مات دوازدهم
در روز و وقت و سال	سند خیر و عظیم از دست خدای	اگر زویری ال بحری راز من	مات دوازدهم

مرزا جان جانان متخلص بنظر

ولد مرزا جان متخلص حاجی علوی نسب چند مولد حنفی ندرت نفیسیه مشهور از مشایخ سمرقند است در سن بیان و اند از گفتگو نادره زمان خود بود و صفتش کبریا است و اقامت در دلی اختیار کرده در قناعت و استقامت طبع و مهارت علم فقه شهرت و حسن پرستی رغبت داشت در عشره اولی ماهه ثانیه بعد الف و لا تش التقای و نشود و نماز هر در بلده کبریا یافته و تجردی و تفریدی اختیار کرده چون نام والد ماجدش مرزا جان بود از نیا وجه تسبیح او توان دریافت میر غلام علی ازاد میگوید که نام او و متخلص او کو یا فانیست ترجمان اسرار ربوبی مولانا است که با بقصد سال پیش ازین در دفتر ششم ثنوی ازاد فرموده و کرامت نه نمایان و نمود همیشه جان اول منظر درگاه شده جان جان خود منظر الهی شده لیکن نام او هر آینه مرزا جان جانان جاری شده این کس هم منته بلند دارد بسبب تعصب ندرت شیخ تغریب سید الشهدا می نمود بدین جهت از دست کفایت در راه محرم به کینه دارد و یکصد و نود و چهار حشر با که نود و پنج که عمرش مرزب بقصد رسیده بود و مقبول شد و مورخین نیز بنظر

تاریخ

۱۱۹۳	جانجانان که جان جانان بود	در محرم شهید شد بجفا	سال تاریخ چشم از ناف	گفت خوش سپید شد
------	---------------------------	----------------------	----------------------	-----------------

ایضا از مولوے فایق

۱۱۹۵	یکی از ایل ارادت این کس	که فایق سال بخیرین گفت	مانک فکر گفتیم بی نامل	که سال طیشش منظر کل
------	-------------------------	------------------------	------------------------	---------------------

تاریخ دیگر

۱۱۹۶	است حدیث از پیغمبر	صلی علیه السلام	عاش جمادات شهید	سال وفات مرزا منظر
------	--------------------	-----------------	-----------------	--------------------

و این تاریخ از مولف ابن اوریق است بنعمیه

تاریخ

سال نفوس ملی برآمد	بابی جانان بگیر و کو منظر
--------------------	---------------------------

یعنی پای جانان حرف نون باشد و عددان پنجاه شد و عدد منظر مکنز یکصد و چهل و پنج جمله عدد مکنز یکصد و دو و پنج شد اگر که از آن دور کرده شود تاریخ حاصل آید و تفسیرش شاه جهان آباد در محلی خالق شاه غلام علی واقع است

وفات مرزا بجف خان

مولد حسن اصفهان است او را خواهری بود از نیک بطن چونکه مرزا از متوسلان پادشاه ایران بوده بدست نادر افشاره معید بود و نادر قنبلکه لوب عزت الدوله مرزا محسن برادر بزرگ لوب صفدر جنگ از طرف محمد شاه باو را بر ایلی گری نزد نادر شاه در ایران رفت و ایش مرزا متخلص ساخت و خواهر مرزا بجف خان در حاله کالج لوب عزت الدوله داخل گشته همراه شوهرش جهان آباد آمد و مرزا بجف خان هیزده ساله بود که همراه ایشان درین

آنکه بعد وفات نواب عزت الدوله همراه نواب محمد علی خان که پسر او بود در لاهور استقامت پذیرفت و چون نواب
شیخ عالم الدوله عم زاده خود نواب محمد علی خان را در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و دو هجری که از دغا مقید ساخته در قلعه
جلال آباد که بیرون شهر لکننو است محبوس کرد و مرزا مذکور با چند رفقای خود که سجنه پیش فتنم علیخان نام نگذاشته
رفت و چندی همراه او گذرانید و بعد برهم خوردن لشکر فتنم علیخان بسطی منیر الدوله داخل ارکان بایستایی
یعنی در سنگ ملازمان شاه عالم بادشاه که در آن ابا تم شریف بابله آباد داشتند کشته با سه هزار نفر سوار و پیاده
اوقات خود بسر می نمود و چندی تحصیل کوزه جهان آباد هم تعلیق با و بود در سنه هزار و یکصد و هشتاد و پنج هجری
همراه شاه عالم بادشاه بکشور جهان آباد رفت و چون در اینجا کارهای نمایان از دست او بظهور رسید خطاب
ذوالفقار الدوله نواب نجف خان بهادر غالب جنگ ممتاز شد و بعد از آن بعهده امیر الامرای رسیده سر
عزت بر فلک سودا آخرت پنج هشتم ماه جمادی الاخر سنه یک هزار و یکصد و نود و شش هجری که مطابق
بست دوم ماه اپریل سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و دو عیسوی بود در سنه چهل و نهم سالگی در شاه جهان
فوت کرد و متصل درگاه شاه مردان بزمینی که خریداری بود مدفون گردید و غریزه این مصرعه در تاریخ وفات
او گفته شد این قدم گاه نشه مردان نجف آباد کرد و و این چند کلمه که ماده تاریخ است بر ترتیب او منقول
است و این ترتیب بجهت و این تاریخ از مولف این اوراق است

۱۱۹۶

تاریخ

جون منیر نجف خان هزار جهان آباد

۱۱۹۶

شاه لظرف خان

عیسائی مذہب بود و در فن ثوب زبیری استناد ترتیب او در کبر آباد اندرون گورستان فرنگیان متصل جین چن
تا امروز موجود است اولش بخطار منی بر ترتیب او نوشته است شاید که قوم ارمنی بوده باشد و فاش ندسنه یک هزار و یکصد و نود
و هشت هجری مطابق سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و چهار عیسوی واقع شده و این تاریخ در فارسی که از آن سال عیسوی استخراج
می یابد بر ترتیب او مرقوم است

تاریخ بتعمیه

شاه لظرف خان بامش شهر افاق بود	منعش در ثوب منی عزت خان بودند	چونکه در ابابجا بود حسن عقدا	رفت از بهر محوش نیا چرخ کبود
۱۱۹۶	۱۱۹۶	۱۱۹۶	۱۱۹۶

۱۱۹۶

اگر چه اسم عیسی از حرف بای تختانی می نویسد اما بر عجزش از حرف الف نوشته است چنانکه در آخر مصرعه مسطور شده
سوا آنکه که بعد وفات نواب نجف خان بظهور آید

چون مرزا نجف خان در سنه هزار و یکصد و نود و شش هجری فوت شد شاه عالم بادشاه عمده امیر الامرای به اورنگ
خان که پسر خوانده مرزا نجف خان بود بخشید و او را مخاطب بخطاب شرف الدوله نواب افرا سیاب خان ساخت
و از سفارش او مجد الدوله از محبس رهایی یافت بعد چندی مرزا شفیق که او نیز پسر خوانده مرزا موصوف بود و بعد
و فاش و خرد او را بجاله نکاح خود آورده بود افرا سیاب خان را از دیار بدر ساخت و منصب امیر الامرای بزرور لار

بادشاه گرفت بعد یک سال و چند ماه مرزا شیخ نزدیک از دست اسمعیل بیگ بیار در مجرب بیگ خان بهدانی تبار پنج سیوم ماه ذی القعدة سال هزار و یکصد و نود و هفت بهر کشته شد نظم بیگ خان ماند و بیگ خاشتر زافر سیاب و نه بهدانش ماند درین دهر مرزا شیخ شود حاکم نوز فصل ریح بعد شهادت مرزا شیخ زافر سیاب خان بار دیگر بجلت امیر الامرای سر بلندی حاصل شد در ماه جمادی الاول سنه هزار و یکصد و نود و هشت مرزا جهان دار شاه پسر بزرگ بادشاه از جور زافر سیاب خان گریخته دکنه که دران ایام مستر بیگ صاحب گورنر نیر دران شهر شریف آورد بود آمد و بعد چند سیه همراه صاحب موصوف تا به بنارس رفته دران بلده سکونت اختیار نمود و برای مصارف او پنج لکمه روپی لانه از طرف نواب اصف الدوله مقرر شد و زافر سیاب خان تبار پنج بیگ هم ماه دکنه سنه مذکور حسب الاشاره زین العابدین خان برادر مرزا شیخ کشته شد بعد و فاش ماد هو بی سینه به بزور زباد شاه را بران آورد و منصب وکیل مطلق بر مادهورا و پیشوا مرحمت فرمودند و خود ماد هو بی سینه به نیایب او گردید بعد ازین جمله کار سلطنت بدست ایشان ماند تا آنکه غلام قادر خان افغان پسر ضابطه خان سر بر آورد و آنچه که از دست ابن ستم پیشه بر سر اولاد تیموریه رسید ظاهر و مشهور است قدری از ان حال در مقام خودش ترقیم خوا یافت و پیش از کور شدن بادشاه مرزا جهاندار شاه مذکور برای دیدار پدر خود تاج جهان اباد آمده بود لیکن چون استقامت خود در این مصاحبت ندید عیال و اطفال خود را همراه گرفته باز به بنارس رفت و بعد چند تبار پنج بست و پنجم ماه شعبان سنه دران بلده فوت کرد

مولانا فخر الدین

برش که از شک مر مرست نزدیک در وازه درگاه خواجه قطب الدین بختیار در پس مسجد واقع است و از تارخی که بر مرارش مرقوم است چنان مستفادی گرد که او در سنه یک هزار و یکصد و نود و نه هجری انتقال فرموده و آن تاریخ است

تاریخ

۱۱۹۹ بگذشت فخر الدین جهان سرائی کا بر ستان جاد و آن قطب ویدار سال صال آن ماه غریب چونیم تاریخ گفتا لطف خوشید و جهان

من کلام سید الشعرا فخر الدین مقبول الی سنه ۱۱۹۹

مات سیزدهم از آغاز سال یک هزار و دویست و یک هجری که مطابق سنه یک هزار و هفتصد و شش عیسوی بود تا زمان خاتمه این کتاب که سال یک هزار و دویست و پنج هجری است

ذکر در کور شدن شاه عالم بادشاه دله

چون بعد کشته شدن امیر الامرای زافر سیاب خان ماد هو بی سینه به در شروع سنه هزار و یکصد و نود و نهم هجری بزور زرد چابلو سے عده وکیل مطلق را از شاه عالم بادشاه به مادهورا و پیشوا دمانید خود نیایب او گشته جمله کار سلطنت را دینر حکومت قلعه دلی واکبر اباد بدست خود آورد و چنانچه بادشاه را بجز نامی نگذاشت چون سال برین بگذشت دفته با هر طرف بر با گشت غلام قادر خان پسر ضابطه خان افغان فرصت را غنیمت شمرده در شروع

سال هزار و دصد و دویست و سی و شش لشکری از افغانه جمع ساخته شاهجهان آباد را محاصره نمود و بادشاه را چنان
 تنگ ساخت که عاجز آمده او را بحضور خود طلبید و خلعت امیرالامرای بدر بخشید بعد از آن غلام قادر خواست که مرسته را
 را بر نوبتیکه تواند از ملک بدر سازد و پس از آن بنیاحمت غیره را بکار ملک پروراند و چنانچه بادشاه را نیز فغانی
 بر پیغمبر راضی ساخت و بعد از چندی مبلغ بیست و یک هزار برای مصارف سپاه از بادشاه طلبید چون بادشاه میباید
 که از دست ایشان هیچ نخواهد شد و زهر هم مفت بر باد خواهد رفت در دادن مبلغ مذکور راضی نشد غلام قادر چنان
 ازین سخن بچقاپ خورده خاموش ماند اما روز دیگر که بخت دوم از ماه شوال سنه مذکور بود چندی از افغانان
 قوی هر یک را بر سر راه خود آورده اول بادشاه را معه نوزده شاهزادگان که سپهران و بنیرگان بادشاه بودند دیگر
 ساخته مقید نمود و شاهزاده بیدار بخت ابن احمد شاه بادشاه مرحوم را از محبس بر آورده موسوم به بیدار شاه
 ساخته بخت نشاند و سکه بنام او مسکوک ساخت و این بیت بران ثبت گردانید
 حامی دین نبی بیدار شاه سکه زد در سینه از فضل اله بعد از آن ان نمک حرام جفا گیش آنچه که مال و زر و زور
 و جواهر چه از خزانه بادشاهی و چه از پرده نشینان محسوسه ای شاه با انواع زجر و توبیخ که توانست بدست آورد
 درین هنگامه بادشاه و دیگر شاهزادگان و بیگمات تا چند روزی آب و خورمانند به بلکه چندی از ایشان از فاقه گشته
 جان دادند بالجمله بعد فضیحت بسیار و از بیت بیشمار آن ستم همیشه بتاریج نهفتم ذی القعدة سنه مذکور پنج رو بیله
 را فرمود تا بر سینه بادشاه سوار شده هر دو چشمش را از نوک خنجر بر آورند بعد از آن نیز ان نمک حرام تا یکماه
 دیگر دست نظم بر او را دیموریه دراز داشته و آنچه که مال و زر توانست بدست آورده بحرف مرسته را بتاریخ
 دوازدهم ذی الحجه فرستاده بطرف غوث گدشته شتافت بعد از روانگی او مرسته را شاهجهان آباد آورده بادشاه را
 بدستور قدیم بخت نشاندند و از سر نو بنام او سکه و خطبه مقرر شد چنانچه سکه او تا سنه یک هزار و دصد و
 پنجاه و دویست و سی و شش در تمامی ملک هندوستان که درین ایل عمله سرکار کینی است جاری بود و بیت سکه اش این بیت
 حامی دین محمد سایه فضل اله سکه زد در سینه کشنده عالم بالجمله مرسته را بادشاه را بخت نشاندند بقعب غلام
 قادر خان نمودند گویند که همدین ایام بادشاه از طبع رشک و دل پر در خویش این چند بیت انشاف نموده

ابیات

داد برداد سه و برگ جهان دارے ما بر در شام زوال آه سیه کارے ما تانہ بینم کہ کند غنیر جهان دارے ما کیست جز ذات مبرکہ کہ کند یارے ما دفع از فضل آئینہ شدہ بیمارے ما ہست مصروف کہ بخشند گنہ کارے ما زود تر یافتہ پادشہ ستمکارے ما مخلصان خوب نمودند وفادارے ما	صرصر حادہ بر خاست بے خوارے ما افتاب فلک رفعت شامے بودیم چشم ما کندہ شد از دست فلک بہتر شد داد افغان بچہ شوکت شامے بر باد بود جان کاه زرو مال جهان ہچون مرض کردہ بودیم گنہاں کہ سندریشن دیدیم کردہ شے سال نظارت کہ مراداد بباد عمد و پیمان ہمیان داد و نمودند غنا
--	--

شیردادم انیسے بجے را پرورد م حق طفلان کہ سب سے سال فراہم کر دیم قوم مغلیہ افغان ہمسہ باز سے دادند ابن گدازادہ ہمدان کہ بدوزخ برود کل محمد کہ در مردان بشرارت کم نیست نامراد و سلیمان و بدل بیگ لعین شاہ تیمور کہ دارد سر نسبت یا من مادہ بوجہ سندیہ فیروزند جگر بند نیست اصف الدولہ و انگریز کہ دستور من آند راجہ و راوڑ بندہ را منیر و چہ فقیر نازنینان پری چہرہ کہ ہمد م بودند گرچہ ما از فلک امروز حوادث دیدیم	عاقبت گشت مجوز گرفتار سے کردہ تاراج و نمودند سبکبار سے بسکہ گشتند مجوز گرفتار سے بائی جور و ستم شد بدل افکار سے چہ قدر کرد و کالت بی ازار سے ہر سہ بستند کمر سہر گرفتار سے زود باشند کہ باید بمردگار سے ہست مصروف تلافی ستمگار سے چہ عجب گر بنمایند مددگار سے حیقت باشند کہ سازند لغم خوار سے نیست خبر محل مبارکت پرستار سے باز فردا دہدایزد سر درار سے
--	--

و این تاریخ در باب مہدوم البصر شدن بادشاہ از مولف این اوراق است بطور تعقیبہ :

تاریخ

ما تفتی گفت با سرتالہ گور کردند شاہ عالم را

مختصر اینکہ مرثیہ بالتعاقب غلام قادر خان نمودہ اورا در ماہ ربیع الاول سنہ ہزار و دویست و سہ ہجری
دستگیر ساختہ بسزای کہ لایق آن بود رسانیدند یعنی اول ہر دو چشمش بر آورده و گوش و بینی و دست و
پایے او بریدہ بت اہجمان اباد فرستادند اما در اثناے راہ بمرد و این تاریخ نیز در باب کشتن
غلام قادر خان و کور نمودن او بادشاہ را از مولف است برسم تعقیبہ

تاریخ

کورچن کرد شاہ را قادر این ند از سمار سید کیا سر و بائی غلام قادر را ہر و بز فکن سر بارار
اگرچہ بعد ازین حادثہ بادشاہ ناچند سال در شاہجہان اباد بر تخت شاہی نشست اما صرف نامی بود زیرا کہ
از زمان محمد شاہ بسبب ضعف سلطنت و بی انفاستے امرا صوبہ داران اطراف دست خود ہا کشیدہ بک
ملک ہا شدند و مرثیہ ہا دہے و اگرہ را بہ صرف خود داشتند و از خاندان تیمور نہ بجز نامے نگذاشتند

تاریخ مسجد بہرور

میرزین الغابین خان کہ شمعہ را حوالہ بعد ازین ترقیم خواہد یافت بنای امام بارہ و مسجدی کہ در بہرور
لب در واقع است نمادہ بود در سنہ یکہزار و دویست و سہ ہجری باقتتام رسیدہ و مولوے
فایق تاریخ ان امام بارہ یافتہ ع استخوان شہید ابن شہید و در تاریخ مسجد این نقطہ گفتہ

تاریخ

۱۲۰۳	ان سید زمانہ کے نام شریف شہزادین العابدین در سیدہ بکیت تعمیر کرد و برب دریا چو در پہلو گردون کوہ مسجد عالی بنی نجات
------	--

تاریخ امام بارہ نواب صف الدولہ

نواب اصطفی الدولہ امام بارہ رفیع در لکھنؤ تعمیر نموده گویند کہ مثل ان درجای دیگر کم است بنای ان امام بارہ در سنہ ہزار و دوصد و پنج بجہ نہادہ بودند کہ در ان امام بسبب فخط سالی غلہ فی روپیہ ہشت آثار یافتند و نواب موصوف بعد از وفات در ہمین امام بارہ مدفون گردیدہ و شاعران تاریخ ان عمارت رفیع بسیار گفتہ اند چندی از انجملہ ترقیم سے یاد ہر

تاریخ

۱۲۰۵	وزیرینہ سلیمان خان بابا صفیہ ہر جنگ بخت و جہان کلاہ کبار زین گشت چو توفیق حق بنا کرد امام بارہ گردون سال ہشت آثار
------	--

ایضاً

۱۲۰۵	اصف الدولہ وزیر اعظم ہندوستان کاشفہ سحر فی ہم واقف راز گردون با تم سید الشہداء بنا شہزادہ ابی سال ناخیش مقاب ہر
------	--

ایضاً

۱۲۰۵	اصف روزگار جم شہمت اقاب سبہ عز و علا جون توفیق ایندو متعال ساخت قصر امام بارہ بنا
------	--

ایضاً

۱۲۰۵	وزیر اعظم ہندوستان جو کرد بنا امام بارہ کزوی نجات معقود ہمہ ملک گفتند سال ناخیش مقام ال ہمیر مقام محمود
------	--

تاریخ مسجد جعفر گنج

ابن مسجد بنا نموده میرزین العابدین است کہ در سنہ یکہزار و دوصد و ہفت تعمیر پذیرفتہ و مولو سے فایق
این تاریخ کہ مورے و ہم معنوی است گفتہ

تاریخ

۱۲۰۶	امیر وقت زین العابدین خان زین گشت چون توفیق یزدان بہم گنج یکی مسجد بنا کرد بی تاریخ تعمیرش ندا کرد
------	---

از مصر و آخر ہم از دوسے حساب ایچہ نامی بنا سے مذکور برے آید

میرزین العابدین خان

پسر میر شجاع الدین ابن میر شاہ قلی خان ولد مجتبیٰ ہے در میر محمد تقی وزیرین ہزارہ محمد اکبر ابن عالمگیر بادشاہ
بود و ہزارہ مذکور از پدر بغاوت در زیدہ بایران رفتہ بود و در انجا فوت کردہ چون مختار الدولہ نائب نواب
اصف الدولہ در سنہ ہزار و یکصد و نواد ہجرت در ماہ صفر کشتہ شد و نوبت نبابت بسز فراز الدولہ حسن زما
ر سید از بکہ خان موصوف در امور مقدمات مالی و ملکہ نار سا بلکہ نا شتا محض بود شخصہ دیگر نبابت او

مقرر گردان ضرورت چنانچه این امور عظیم بر علیه الدوله حیدر بیگ خان تسلیم پذیرفت در عهد نیابت و حکومت او جمیع ملک میان دو آب بجمع یک گردور و چند لکمه روپیه برکن الدوله الماس علی خان خواجه سراسر اقرار گرفته بود و او در سخاوت و مروت ضرب المثل بود چنانچه میرزین العابدین خان مذکور از طرف او در ملک میان دو آب چند برگینه داشت بعد وفات میر مذکور که در ماه شعبان سنه هزار و صد و هفت هجری بموقع آمدن زوجه عقیقه او که مصری بیگم نام داشت عریضه برکن الدوله الماس علی خان نوشت که بهفتاد لکمه روپیه نقد پیش این کزین است و شوهر من اینهمه را از دولت خداوند بهم رسانیده هر چه ارشاد شود بموجب آن بعمل آرد الماس عریضی را خوانده به کمر و بر سر غضب آمده گفت که مصری بیگم مرا این نقد لیم و دهنی تصور کرده که مبلغ جمع کرده شوهر او را از دست نام مارجیه کارا بر سران خود جرات تقسیم نکند چنانچه از سخاوت این خواجه سراسر ان میر مسطور تو مگر شده ملقب بنواب اکبر علی خان و نواب باقر علی خان شدند و در پیشی در بهنور و فتحپور بهرسانیدند تاریخ وفات زین العابدین خان از مولوی فایلق بطور لغویه

تاریخ

چون وفات میرزین العابدین	خلق را از فرد صد ریخ و خلق	ماه شعبان بودیم یوم الخميس	که عیش گدیچام سینه
سال تاجش بوشن بجویم	از سواد خامه غم بردق	گفت فایلق باد و حرف خرنال	گشت زین العابدین و اصل سخن

۱۱۹۳

۱۲۰۴

چون عدد حرفت حاورا از الفاظ حسن دل گرفته با عدد اخر مصره یکجی کرده شود تا مکتب فوت بر آید

تاریخ مسجد

۱۲۰۸

چون حیدر شاه در سنه هزار و صد و هشت هجری مسجدی بنا ساخت تاریخش هفت

تاریخ

که در مسجد بنا چو حیدر شاه	ارکن دین اختر مسلمان	الف غیب سال تاریخش	گفت بیت المقدس نشانی
----------------------------	----------------------	--------------------	----------------------

۱۲۰۸

سیکیم و کاخان

طیبی حادق در سبک ملازمان چهار ماه و هجری سنه یک و دولت را و سبند به انتظام داشت در سنه هزار و صد و نه هجری فوت کرد و ترشش اندون احاطه درگاه شاه علاء الدین که در اکبر آباد در موضع مانئی کی مندی وی واقع است از سنگ مرمر ساخته اند و بران این تاریخ منقوش است

تاریخ

دکا خان عالم قانون حکمت	که دادی عقل کل بردت ادب	اسب آینه بستم ز شوال	بغرم کوچ ز درین کوچک کوس
	خرگفت از سراسر تاریخ	شد از دنیا تاریخ وقت افسوس	

۱۲۰۸

مسجد فتح پور

زوجه میرزین العابدین خان یعنی مصری بیگم مادر نواب باقر علی خان در سنه هزار و صد و دو و دوازده هجری در فتحپور که مابین شهر المله آباد و کابنور واقع است مسجدی تعمیر ساخته و مولوی فایلق تاریخش گفته

تاریخ

مادر باقر علی خان بیگم عصمت	مریم مانئی بخاتون قیامت	که درین تعمیر مسجد در میان فتحپور	از برای گفتن تاریخ گشت منظر
-----------------------------	-------------------------	-----------------------------------	-----------------------------

گفت حکام مخالف که فایز بنی
سید والا بنکر و سید اسجد و سید

۱۲۱۲

در وفات نواب آصف الدوله

این نواب شجاع الدوله بعد وفات پدر تباریخ بیست و پنجم ماه ذی القعدة سال ۱۲۱۲ کویدر شند و بیست و هجده بر مسند امارت و وزارت در فیض آباد نشسته و بعد از آن کمینورا دارالامارت خود ساخته و پس از حکومت بیست و سه سال و چند ماه تباریخ بیست و پنجم ماه ربیع الاول سنه یک هزار و دویصد و دوازده هجری در پنجشنبه بوقت چاشت که مطابق بیست و یکم ماه سنه یک هزار و دویصد و دویست و هشت بود ازین جهان فانی بملک جاویدانی سفر کرد و در آرام باژ که در کمینورا خود تعمیر ساخته بود مدفون گردید فضلا و علما در باب وفاتش تارینجا گفته اند از آنجمله چندی در این مقام ثبت نموده شد

تاریخ

کشتن عشرت تباریخ خندان شد ای ندیم	شام آشتیام حسرت می نماید در نسیم
آصف کین نه صدف را یک دره شهوار بود	آن در شهوار رفت از دست عالم شد بینیم
کمینوری آصف است و آسمان بے افتاب	شهر یونان بے مسیح و طور سینا بے کلیم
دار و آصف عشرت در صحن آصف باغ خلد	انبیا بهدم سلیمان بهمنشین آصف ندیم
نقشبند کاف و نون بر نریت آصف نوشت	تا بهما روح در بحران و جنات التعلیم

۱۲۱۲

ایضا

کرد و حلت چو آصف الدوله	مبتلا شد جهان بانه و شین	تا نفی گفت سال بخیرش	شند فرارش بریر باهی حسین
-------------------------	--------------------------	----------------------	--------------------------

۱۲۱۲

ایضا

بجمله برین آصف الدوله رفت	مکان یافت در سایه بوتراب	فلک سال تباریخ نو گفت	بریر زمین جیف شند افتاب
---------------------------	--------------------------	-----------------------	-------------------------

۱۲۱۲

ایضا

ای اقباب زود بریر زمین شد	در ملک غیبی تاج و گین شد	می نوجو بانیان بغداد قیامت	فکر جهان نگر دی بجمله برین شد
---------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------------

۱۲۱۲

ایضا

از وفاتش بی سرو پا کشند اندر	لطم و لیسق و عجب و عجب کرم
------------------------------	----------------------------

یعنی اگر حرف اول و آخر هر یک لفظ را که در آخر مصرعه است در کرده شود از باقی حروف تاریخ برآید و این مصرعه نیز در تاریخ وفات است
ع آصف الدوله لغیر دوست برین منزل کرد و این تاریخ نامش محمد اجل الله ابادی در وفات او گفته

تاریخ

وزیر اعظم و دستور انصاف	گرامی گوهری از دله آدم	ایا عن جد امیر ابن الامیر	ایا عن جد وزیر ابن الوزیر
سلیمان ختم آصف شکو	فرز دین صولت و در حکم کوه	جناب معتمد الدوله که در جود	نظیر اول عالم کنز ک
کسی از قنده جسته که ربای	بدیدی کشورش آرام گاه	هزاران مردم از اقصای عالم	هزاران یافتند از وی دراهم
نیاز آتش بجزرت که طاقت	نه پنهان باره باره بر ملا رفت	بمشهد نری آوردن یگان	که باشند یادگارش در زمان
غلام بهمت او حاتم طای	بود از بند کاشش معن بن راک	سر ایام مظهر جود و سخاوت	ز نوشته دال فزون تر در عدالت

چو خردوی مین بایندو میشت	جهانرا بخشش او زنده میشت	اگرچه خانان کان همس بود	امیر عالی من هم نه کم بود
دین ایام بودی خان خانان	ازو میخواستن لغام جهان	در یافرت ان میر جان	در یافست ازین دل افغان
در یافان سپهر جود و شمت	بلک جاوید کرد حلت	ازین ملک فنا دل سپر کرد	بلک لایزالی کنج بگزید
در یافان امیر پاک طمنت	که ناید کس نظیرش در پیر	بیتک اندر لبین دافان	نموده بند و بست جادوان
بروز خجسته آه صد آه	وداع این جهان بهود ناگاه	بیع الاول بست ننم بود	که حلت ان سپهر جود ننم بود
راستقار این غم چون رساند	نشد بهجو ماتم چون رساند	چه گویم آنچه شد حال دل من	چه گویم آنچه شد غم حاصل من
در ان حالت بخود هرگز نماندم	بخرخ هفتمین ناله رساندم	بغیر ناله و افغان بسیج	بنوده ما من سرنا لوان بیج
بدل حست بخشک و لب آه	ز دقت م تا دقت سحر گاه	هزاران آه می کردم در ان شب	دایم بود از آه هم لب لب
از انجمله شمر دم چون دوصده	فرودم هم بران دواه جانکا	شمار این دوصده آه و دواهم	بود بر سال تحلیش گواهم
دگر تاریخ فوت او بناگاه	عم ایصف بگفتیم میسر آه	دگر تاریخ گفتا جان برفت	سیمانی نماده اصنی است
بطور نعیمه تاریخ دیگر	بگو بخشش تمام جود بی سر	خدا یا جای او خلد برین باد	طفیل احمد و اولاد امجاد

ایضاً از شاه اجل

۱۲۱۲	آصف الدوله وزیر عظم هندوستان	که در حلت گشت حال اهل عالم شایه	سال اینچ وفات ان امیر واکرام	گفت نف عمده ماتم عمده ماتم آه
------	------------------------------	---------------------------------	------------------------------	-------------------------------

ایضاً از مولف

۱۲۱۲	شد چو بیمار آصف الدوله	تا فلک گشت آه و ناله و نوب	بست بهشت بیع الاول بود	کز جهان رفت و نشد بهشت
		بر غریبان چو بود بخشند	سال نوشن بجز لفظ عرب	

بنیان سنده

۱۲۱۲	ابک سمنه سمنی بن سبت کابریا	۱۲۱۲	باره می باره سمنه سمنه جان کل	۱۲۱۲	کوار سمنی بواسطه جمعیات مدینه	۱۲۱۲	اندلسین بیع الاول آصف کیویا
------	-----------------------------	------	-------------------------------	------	-------------------------------	------	-----------------------------

نواب وزیر علیخان

چنان ذکر می کنند که نواب آصف الدوله مطلق شوق زنان نداشت بلکه از رجولیت عاقل بود اما در محل سراسر او مرید پالند زنان صاحب جمال بودند از انجمله چندے بودند که انمارا نواب مذکور در حالت حالک در محله سراسر خود جاداده بود و چون فرستید از ایشان پیدا می شد سست و بیامی کرد و بجای فرزند خود پرورش می نمود چنانچه شخصت فرزند ان داشت از ان جمله سست و دوپهران دست و بهشت دختران و بزرگ ترین از همه فرزند ان وزیر علی خان بود که در خدای او نواب موصوف قریب سست لکده و بهت خسر ج نموده و بعد وفات نواب تا چهار ماه در کنه نور بر مسند امارت نشسته درایا می که نواب آصف الدوله فوت کرده مستر جان شور صاحب گور نر کلکته بود و شهر کلکته بشورے آب و هوا مشهور است چنانچه شخصی در صفت ان شهر بیت چنگ گفته در ضمن آن این بیت آورده بیت آب شور و زمین سسر سرنور شور فرمانروای کلکته به بالجمه چون وزیر علیخان از لطف نواب بنود بلکه مشهور است که او فرانش پس بود بنا بر ان مستر جان شور صاحب از کلکته آمده حسب استر قسای بهو بیگم صاحبه مادر نواب آصف الدوله

خانہ غریب درباب معنوی وزیر علی خان تیار ساخت و از هر یک سرداران که در آن وقت حاضر بودند مثل
 الماس علی خان و تحسین علی خان و خواجه سلیمان و فضل حسین خان کشمیر و حسن رضا خان نایب
 صفت الدوله مرحوم و راجه گیت راجی و شرف علی خان خیر وزیر علی خان بر کافند و مذکور مسکن سید بعد
 از آن وزیر علی خان را که ازین حال خجسته نداشت نزد خود طلبیده مقید ساخت و بعد از چند روز از العطف
 بنار س روانه نمود و نواب سعادت علی خان را که برادر حقیقی نواب مرحوم بود بتاریخ نسبت و یک ماه بعد
 سینه بکنار دهنقصد و نود و هشت جیسوے که مطابق سیوم ماه شعبان سنه بکنار دود و دوازده هجری
 بود بر سندانارت نشاند گویند که بعد اسیر شدن وزیر علی خان صغیر و کبیر بسیار گریه و زاری کردند
 و بعضی شعر تاریخ یاد در باب غزلت او باین عنوان گفته اند

تاریخ

از سر نام هفت کورنگ	سل تاریخ شد عبان بی	اول آن قاتل حسن الماس	سر کرده همه سران ملک
باز تحسین که با نفرینش	از سماوات دهم جن ملک	فتنه پرداز ملحد کشمیر	که شایطین پیش او ملک
انخرو دشمن جیم و حکیم	جبل بسیار و دلش از ک	نافع العقل زنک نادان	دست بردار شد از ک
راجہ ہم داخل لیجان شد	کرد پس ملک ز خاطر ملک	دادن دختر و خاک کردن	شرف خود ساخت آن ملک
	مهر کردند بر غزل وزیر	خود سید شدند ز ملک	

ایضا

اول بزباب پشیمان	دویم برانکه گشت دیوان	سیوم الماس پور حسن	تعنت بردی از حد فرادان
بیگم خورد و بزرگ هر دو	دیگر مردک شرف علیخان	تحسین که بر و هزار نفرین	از وحش و طغیور جن دان
پیدا شده این پزید تانے	بعضی مرزا حسن رضاخان	کردند سپهر امیر خود را	از مکر و فریب و کید شیطان
	تاریخ اسیرش بر آمد	تعنت همه بر ملک حرامان	

ایضا

بی بی بیگم حسن رضاخان اور الماس زمانه	گیت و تحسین اور فضل اشرف سردیوانه
بیجا کب ازیر علی کو جو ده سے مردانه	سری حرف ان سمار وین ہی تاریخ شهمانه

ایضا

سات حرفون کبا خانہ جہا
 تین تی یعنی فضل حسین خان کشمیر و تحسین علیخان خواجه سرا و گیت راجے راجہ دالاف یعنی
 الماس علیخان خواجه سرا و اشرف علی خان خیر وزیر علی خان کشمیر و بیگم حسن رضاخان نایب و بیگم
 یعنی بیگم مادر صفت الدوله

فتح کردن یونا پارتہ بادشاہ فرانس لایت مصر

در اوایل یونان پارتہ مردے بی نام و نشان بود چون سپاہ و رعایاے ولایت فرانس از بادشاہ خود

الماس علیخان

تحسین علیخان ۲۰۰ ت

فضل حسین خان ۲۰۰ ت

حسن رضاخان ۸ ح

بیگم مادر صفت الدوله

گیت راجے ۲۰۰ ت

اشرف علیخان ۱۱

۱۳۱۲

۱۳۱۲

۱۳۱۲

باغی شدہ آن بگیناہ رابست تاریخ بہت یکم جنوری سنہ یک ہزار و ہفتصد و نو و سو کے عیسوی کے مطابق
 ماہ جمادی الثانی سال ہزار و دو صد و ہفت و ہجری بود و در کار کشیدند و ملکہ را نیز بعد از سنہ
 ماہ ہموی طور کشند بونا پارتہ را کہ مردے ہوشیار و شجاع بود و سوار کے قبول نمودند اول اورا بہ تسخیر
 ولایت مصر فرستادند جب تک بونا پارتہ با فوج عظیم از ولایت فرانس براہ دریا کوچ نمودہ
 بولایت مصر رفت و در اینجا در ماہ محرم رسیدہ بعد مجاہدہ و مجاہدہ بتاریخ بہت یکم ماہ جولائی سنہ
 یک ہزار و ہفت صد و نو و ہشت عیسوی کے مطابق روز شنبہ ہفتم ماہ صفر سنہ ہزار و دو صد و
 سیزدہ از ہجرت بود اسکندر بہ را گرفت و تمام ملک مصر را بدست آوردہ تا چاند گاہ ان ولایت
 را بقیضہ خود داشت و بسیارے از ملک ہائے دیگر را نیز فتح نمودہ بود اما از اینجا کہ بابا دشت انگلستان
 نیز خصوصتے داشت و ارادہ مصمم نمودہ کہ بفتح مصر بطرف ہندوستان رفتہ و با تیبو سلطان آمیختہ
 ہندوستان را نیز بگیرد چنانچہ شاہ انگلستان فوج عظیم در پے آو فرستاد و اورا شکستے فحش داد
 بعد شکست بونا پارتہ بہر زنجیر کہ توانست خود را بولایت فرانس رسانید و چون بعد ازین نیز کار ہائے
 مردانہ از دست او برآمدہ بود سرداران ان ولایت متفق شدہ او را بر خود بادشاہ ساختند و جباری
 و قہارے بادشاہی مثل او بر نہایت ارادہ ان داشت کہ تمام روے زمین را تسخیر نماید اما دستش
 بمراد نہ رسید بکے از شعراے ولایت مصر در ایامیکہ بونا پارتہ اسکندر بہ را فتح ساخت ابن تاریخ ہر زبان عربی

تاریخ فتح ملک مصر بزبان عربی

۱
 للہ عصر انفضی فلک السعادت فیہ دار
 و جمال کوکب دولت الجیش الفرسوے الہانار
 یا حسننا من دولت بالافتخار لہا استنہار

۲
 مقدما ذو سطوت نہد الملوک لہ الوتار
 الشہم بونا پارتہ اسد الوفا ذوالاقتدار
 من فاق اقتدار تھے اوج العلی و سما الفخار

۳
 مولے شد بہ البطش من عدہ حیل بہ اللہ مار
 ملک تولے ریتا خضعت لہا القوم الکبار
 مولے عمیم نوالہ بحر تنزہ عن قنار

نذب توحد بالوربے بشهامت ذات اعتبار
قهر للمالك جنته وقفه المراد بما اشار
وانت بجيش وافر و مرکب طونه البها ر

۵

وتملك الاسكندرية سرعته دون اعتبار
بحرم شهر حسن اقلتنا ح و انتشار
ولما الاراضى عكرا حول الكنائس واستدار

۶

من كل صدات دستي يوم القتال له اضطبار
صف الصفوف بحكمت وفنون حرب واختبار
وسطابته غزوه وعلى الجيوش الغرغار

وانما نار الحرب في يوم تشب به الضعف ر
ولوى الغنان نعليهم وسقا هم كاس المرار
وارعم يوم شديد الحرب فيه العقل حار

۸

يوم يقال بحقه لله درك من هنا ر
وتددت تلك الجاهير العديدت في الفغار
ورو المينت فوقهم قد امطرة جمرات نار

۹

والبطش منهم والفتنة طلب الغرमित والغرار
والكرب حل بسم وفاق الويل في تلك الديار
وعزوبونا پارتة والغزولت بانكسار

۱۰

والشتت امرادنا وعذت بذل و احتقار
وفتوح مصر كان في حفر و امر الله سار
وبوم سبت فيه قد ابرخت تم الا انتفا

نیکو سلطان والی میسور و سرنایک پٹن

پسر حیدر علی خان ابن شیخ نایک است و حیدر علی خان در اوایل مردے سپاہ پیشہ بود و در

ملازمت یکی از راجه های ولایت میسور که برکناره دریای شورا است نوکر بود در آخر راجه
را در سنه یک هزار و یک صد و هفتاد و سه هجری بمقتدا ساخته خود مالک آن ملک گردید
و مدت العمر با انگریزان آن نواحی جنگ داشت و در مهر خود این بیت منقوش ساخته بود که

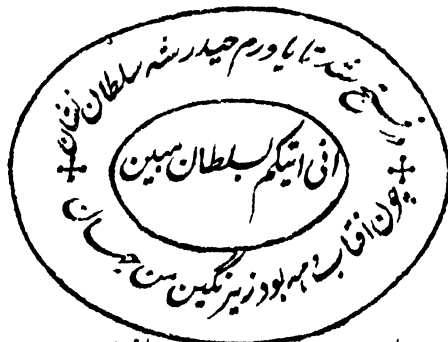
بهر شمشیر جهان شد فتح و بهر آشکارا | لافتنی الاعلی الایف الا ذوالفقار

بتاریخ هفتم ماه دس سنه یک هزار و هفت صد و هشتاد و دو عیسوی که مطابق عشره محرم سنه
یک هزار و یک صد و نود و هفت هجری بود فوت کرده در سترگه پٹن قریب باغی که موسوم
به محل باغ است مدفون گردید اما از اسیب آن چند که بر تربت او مرقوم است چنان استفاده می
گرد که از الفاظ حیدر علی خان بهادر به تاریخ فوت او استخراج می یابد و این دو سال کم می شود بحکم
بعد وفات او پسرش ٹیپو بر سر حکومت نشست و خود را ملقب به ٹیپو سلطان ساخت و خطبه و سکه
بنام خود نمود و نیز مثل پدر خود شجاع و دلیر بود و مدام با انگریزان محاربه عظیم داشت شنیده شد
که بیت سکه کش این بود

سکه

سکه زرد در جهان ماسانی | شاه ٹیپو سکندری ثانی

و شکل مهر ٹیپو سلطان این است

در بیت مهر مذکور لفظ فتح اشاره به طرف جدا و ست و لفظ حیدر اشاره به طرف پدر او و لفظ سلطان
اشاره به طرف خود است و اگر عدد و حرف آیت را که در وسط مهر است و هفت صد و
هشتاد و شش می شود با عدد و حرف تاء یا که در بیت مهر است و چهار صد و ده می شود جمله یکجا نمایند
سال جلوس او بر آید و ٹیپو سلطان بتاریخ بست و هفتم ماه ذی القعد سنه یک هزار و دو
صد و سیزده هجری که مطابق چهارم ماه ثانی سنه یک هزار و هفت صد و نود و نه عیسوی
بود در جنگ که انگریزان با او داشت کشته شد و از آن وقت سترگ پٹن بقصر کپنی انگریز درآمد و دولت
میسوریکی از وارانان راجه مذکور که سه ساله عمر بود و کشناراج نام داشت حواله کرده شد در وضع
ٹیپو سلطان مقفل روضه پدر او در سترگ پٹن است تا به شهادت او

تاریخ

۳۱۳ شاه ٹیپو چکر دغرم حباد | حق باو منصب شهادت داد | سال تاریخ او شہید گشت | حامی دین شہ زمانه برقت

حکیم نفاخان

برادر حکیم نفاخان است در ماه شوال سنه هزار و دویست و پانزده هجری در کبر آباد در گذشت و نزد قریب
برادر خود اندرون احاطه روضه شاه علاءالدین مدفون است ترغیش از سنگ مرمر است و این تاریخ بر آن قوم

۱۳۱۵

چون خبر بدوشینت از جهان
بوی نفاخان محترم
کلمات کلید سال و ماه و روز
شهر شوال و دو شنبه نورم

تفصیل حسین خان کشمیری

اورا خان علامه نیز میگویند از جمله مصنفات آن یکانه زمانه سیکه در بهیت حکما و فرنگ است و دو نسخه دیگر در
صناعت جبر و مقابله و خان بومردن چند سیه پیش از وفات نواب آصف الدوله به نیابت او سر ملبنده
حاصل ساخته و بعد از آن در عهد نواب سعادت علی خان کلکته رفته هنگام معاودت مابین کلکته و مرشد آباد
تباریچ پانزدهم ماه شوال سنه یک هزار و دویست و پانزده هجری در گذشت شاه محمد اجل اله آبادی تاریخ وفاتش
این قصیده نظم فرموده

قصیده تاریخ

در هزار و دویست و پانزدهم	شده چون فصل در قدوس	خان مالی مقام والا به	اشرف و نفس و اوقات نفوس
آن تفصیل حسین خان	زده بر کشور امارت کوس	نائب آصف زمان گردید	رفت نامش ز بنده تاجدروس
آنجان سید و سبت کولک	که بگلش نماند یک سالوس	بعد چندی بکام شرق رفت	خزید دولت سرا اوزد بوس
گشت از شرق چون سجایا	نامی شد طالع جهان کوس	آفتابش غروب نمود	تیره تر گشت این جهان عیوس
دو صد و یک هزار و پانزدهم	مه شوال ساعتی منجوس	بود تاریخ ماه پانزدهم	طالع روزگار شد منکوس
که بناگاه آن عظیم مثل	میوی ملک خرت زو کوس	یک جهان فوت بهر تقدیر	عالمی در اسب شد مایوس
مثل او گردش زمانه ندید	صاحب ننگ صبا ناموس	سرباز گردیش فرو برد	یک تار و اتاد و طلبیوس
در متانت و کفایت فهم	از فلاطون و سقوریدوس	برزبان بود یاد او هر دم	چه طرح و صحاح و چه قاموس
رای مشایبان و اشراقین	پیش الیش چو را نامحسوس	داشت او در خزانه علم چا	که نه دیده و خواب کی کاوس
بیسله زمانه خود بود	علم او پیش علم او چو دروس	صاحبین صبا سلام	بیشک و ریب چون محقق طوس
یار چل ساله من غمگیان	نامی افسوس صد هزار خوش	نخچه نامی امید دل نشکفت	خاطر م بود در هموس مجبوس
چه بگویم چه سیر و چه هیات	مبخرت و دل ممسوس	نه شب و شب نه روز و روز	بغم عده گشته ام محروس
خان من چون بحد مقام نمود	روز روشن ستر او چو اوس	نیک بدار نمیکند از حرمین	آه از گردش سپهر سوس
آنکه بر قاف و سحر شست	دار و از خاک گوهری لبوس	اگر سپند سال تاریخش	با سحر حیت و خم بکواطوس

۱۳۱۵

در سه کلمات

چون در زمان مار کولیس و زنی صاحب گود ز خبرل در سنه یک هزار و هشتصد و سیوس موافق یک هزار
و دویست و پانزده هجری در سه ماسه در شهر کلکته بنایافت تاریخ آن یافتند *

اشجع و اعدل بحق لاری و ببادر	نخیر امیران ملک عامی خلق خدا	نظم کند خاتم هم تمامش چیا	ز آنکه بود اسم اد جاع اقباب
اوست علی خباب نفع خیر شکوه	نظم و نواب عهد مباح و لوا	عقل کل از عقل او بهره دانی	لکته از عقل او نقل کند عالمیا
تازه یکی مدرسه کرد بگلکته طرح	خفته یونان نمود بند و گلکته را	اوش آئین نهاد کسب علوم فون	عالم بر علم و فن خواسته از سر کجا
شکر خدا را که شد فیض امیر کبیر	بهشتش و مواد بهر راه رهنما	گفت سروشی بخت شتر ازین مدر	سینت درین کشته دیر نو کجا
مصرع تاریخ آن بی کم و بی کاستی	آخر این قطعه کن تا شنو کجا	عام سچی شها صورت دهم معنوی	بهشت صد و یکین از شد شهاب

۱۸۰۰

این تاریخ صورت دهم معنوی است اگر اعداد حروف مصرعه آخر از روی حساب بکین ازین تاریخ بر آید
ذکر سپردن ملک نواب پیمین الدوله سعادت علیخان کپینی انگریز

در عبادت السعادت مرقوم است که در سنه یک هزار و دویصد و شانزده هجری نواب گورنر جنرل مارکو لین لونی ببادر از گلکته به کانپور تشریف آوردند و نواب سعادت علیخان بر استقبال از لکنتورفته از ملاقات بهدگیر مسرور شدند چون در آن ایام مصارت بادشاه انگلستان از سبب نگارداشتن فوج دیگر بر یک دفع سپاه بود ناچارست پادشاه فرانس بیشتر از پیشتر بود چنانچه گورنر جنرل ببادر از نواب صاحب سرک امداد یک و نیم کرو روپیہ درخواست نمود نواب صاحب بعد تامل ملک میان دو آب و روپیہ بار که کج یک و نیم کرو روپیہ سیکشید تقویض صاحب مذکور نمود تا سال لبال تحصیل نموده بلندن ارسال دارد اما تحقیق نیست که در آن سال نواب گورنر جنرل برادر خور و مسٹر سهری ولزی صاحب رالطرف لکنتورفته استاده بود که فیما بین نواب صاحب و کپینی انگریز از سر نو مواثیق عهد و پیمان ترتیم یابد چنانچه نواب صاحب بمبادله اقساط قدیم و مال که بر ذمه نواب سو صوف واجب الادا بود ملک میان دو آب راملش کوژا و اٹا و ده و فرخ آباد و گورکھ پور و صوبه الہ آباد و غیره که جمع آن یک کروسی و پنج لکھ روپیہ بود تقویض امانت کپینی نمودند و این عهد تازه بتاریخ دوم ماه حجب سنه هزار و دویصد و شانزده هجری موافق دهم ماه نومبر سنه یک هزار و هشتصد و یک عیسوی در ملکہ لکنتو تحریر یافته شخصه تاریخ این معامله را چنین گفت و از مصرع آخر تاریخ بر آورده *

۱۲۱۴

خود بخود این در دوزگی گرفت	ملک ز نواب فرنگی گرفت
----------------------------	-----------------------

ذکر روضه حضرت عباس در لکنتو

گویند که در لکنتو مرزا فقیر بیگ نامی در رستم نگر سکونت داشت در خانه او طلعه بود که آنرا اعلم حضرت عباس شہرت داده بود و خاص و عام همه بزیارت میرفتند در وقت نواب آصف الدوله آن مکانی بود مشتمل بر دیوارهای خام سقف خام و صحن مختصر که در سنه یک هزار و دویصد و هفتده هجری بمشاره نواب سعادت علیخان عمارت عالی در آنجا تعمیر یافت و کعبه آن را بطلای طبع ساخته دیوارهای سبزه و صحن وسیع را احاطه نمودند دروازه دارد که سر بآسمان کشیده تاریخی نامی متعدد دبرای کعبه مذکور گفته اند از آن جمله این مصرع از مرزا قاضی است
 این کعبه جدید بنا کے سعادت است *

۱۳۱۷

نواب نظام علی خان حیدر آبادی

از فرزندان نواب نظام الملک آصف جاہ ہست در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و پنج ہجری برادر خود نواب صاحب جنگ را مقصد ساختہ بر سند ریاست نشست و بعد از یک سال اورا کشتہ قریب چہار دو سال حکومت نمود و اہل آوت کہ حیدر آباد را دارالامارۃ خود ساختہ و تباریخ ششم ماہ اگست سال یکہزار و ہشتصد و سہ عیسوی کے مطابق شانزہم ماہ ربیع الثانی سال یکہزار و دود و صد و پچیدہ ہجری بود در علت نمودہ بعد وفاتش خلف او نواب سکندر جاہ بر سند حکومت نشستہ مولف در تباریخ وفاتش گفتہ *

تاریخ از مولف تبعمیمہ

ابن نواب نظام الملک آصف جاہ	آن امیر کیہ نظام علی شہ بدہم	یکہزار و دود و صد و پچیدہ ہجری بود	کہ برون شہز جان بجان و مقام
سال تباریخ وفاتش ز قمر و سپیدیم	باسر کیہ چہین گفت کہ فہوس نظام		

۱۲۱۸

وضا

پای الم را بگیر و باز سر سوز را	سال وفاتش بگوید نظام علی
---------------------------------	--------------------------

کرینل جان ولیم ہینیک صاحب

او ہولندیز سے بود و از ولایت ہولندہ کہ یکے از ممالک فرنگستان ہست و رہند آمدہ ابتدا بملازمت نواب نظام علی خان والی دکن در سنہ یکہزار و ہفتصد و شصت و سہ عیسوی مطابق سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و ہفت ہجری ممتاز گردیدہ بعد از ان در سنہ یکہزار و ہفتصد و ہشتاد و چہار عیسوی در خدمت مادہورا و سیند ہیہ نوکر شدہ و چون تباریخ دوازدهم فرورسے سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و چہار عیسوی مطابق سنہ یکہزار و دود و صد و ہشت ہجری مادہورا و فوت کرد و در سلک ملازمان برادر زادہ او دولت را و سیند ہیہ نوکر گردیدہ و در سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و پنج عیسوی از راجہ عجدہ کر نیلے نامور شدہ حکومت قلعہ و شہر اکبر آباد بدو عوالہ شد تا آنکہ تباریخ بست و یکم جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ عیسوی کے مطابق غرہ ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دود و صد و پچیدہ ہجری بود در اکبر آباد در گذشت و در گورستان فرنگیان کہ متصل جہن جہن کشورہ واقع ہست مدفون گردیدہ و فرزندان او بر تر قش کہ از سنگ مرمر ہست رو ضہ عاسے از سنگ سرخ تعمیر ساختہ اند کہ نامروز موجود ہست و بالکل اہوال او بر تر قش بخط انگریزی مرقوم ہست و این تباریخ در فارسے بر دروازہ درو مذکور ثبت ہست کہ از الفاظ تباریخ بست و یکم جولائی تباریخ فوت استخراج سے یادہ *

تاریخ

کرینل جان ولیم ہینیک جان ز دنیا	حلت نمود و بہا و صد داغ از جہا	تو شہر چو بد ہولندیز پیش لانا	در رہند نامور شد از فضل کبریا
گفتا بلم غیب کیہ قطعہ کو ز تاریخ	تا روز و سال مر را کیجا ہم ما	چون در و سال مر را از سال مر	لم گفت تاریخ بستی کرم جولانے

۱۸۰۳

جنرل چارلس بیرون صاحب

از قوم فرانسیس بودہ در اوائل چند سال در ملازمت نواب علی خان بہا و حیدر آبادی عجدہ کر نیلے و سردار سے فوج گذراہندہ چون تباریخ غرہ ماہ ستمبر سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و دہشت عیسوی میان کنہی انگریز

مذکور از سر فوعد صلح و دوستی بسته گردید بیرون صاحب سحر مردمان فرانسس که همراه او بودند از نوکران
بر طرف منفذ در ملذمت چهارام دولت ما و سیدیه نوکر گردید و قتیکه دو باین صاحب فرانسس که از طرف ما
مذکور حکومت فتح کول و حاکم گنده و میان دو اب و دشت تشریف بولایت خود برد بیرون صاحب خطاب
جریبیل یافته تا مقام او گردید و چون در سنه یک هزار و دو صد و سی و هجده هجری بیرون صاحب ایجا و تشریف باراکه از
چند اوقات قلعہ آگرہ را بہست آوردہ حکومت خود را بداشتند از قلعہ بدر ساخت شخصی این تاریخ بطریق تعبیہ گفتہ

تاریخ

۱۵	۲۲	۲۵	۲۸
خدا اکا و بہا اورا بیرون کرد	رحمن استوار اکبر آباد	اجامی ہر دو کشت بیرون	سعظم داد تار بخش تر آباد

اگر اعداد و حروف ایجا و بہا کو کہ چہ ہفت می شود از اعداد مصر منافی دور کردہ عدد پیر و را بغیر این تاریخ بر آید *

ذکر در فتح قلعہ اکبر آباد و غیرہ از جنرل لیک صاحب

در آخر سنہ ہندو ہشتصد و سہ میسوے لازدلیک صاحب بکلم گپنی انگریز با فوج انگریز سے قلعہ علی گڑہ را محاصرہ
نمود و جنرل بیرون صاحب کہ حکومت آن قلعہ دشت تباریخ نسبت و ہم اگست سنہ مذکور در کویل شکست خورد
و تباریخ چاہم ستمبر لازدلیک صاحب حملہ کردہ حصار مذکور را فتح نمود و بیرون صاحب از ہمہ مایوس شدہ
از خدمت دولت ما و سید ہیمہ ستغفا دادہ طرف لکھنؤ شتافت بعد از ان جنرل لیک صاحب قلعہ
اکبر آباد را کہ در ان وقت سپہان کرنیل ہنسک صاحب مذکور بحکومت آن مامور بودند محاصرہ نمود و آن
قلعہ را نیز تباریخ ہفتہ ہم ماہ اکتوبر سنہ مذکور گرفت تاریخ آن سودا این اوراق گفتہ کہ سال میسوے
و ہم سال ہجری سے از یک مصر مستخرج سے یاد بد *

تاریخ

۱۲	۱۵	۱۸	۲۱
حصار آگرہ انگریز ساعنی کہ گرفت	دلہ ز ہاتف غیبی ہجر کرد و مال	کہ بیتال سیمی ہم سنہ ہجرت	گفت ہشتصد و یک ہزار و سہ سال

اگر از روسے حساب ایجا اعداد و حروف آخر مصر را بکیر نہ سنہ ہجری کہ یک ہزار و دو صد و سی و ہجده بود بر کیرد این تاریخ بطریق تعبیہ از دولت

الضمانہ بنیمہ

۱۲	۱۵	۱۸	۲۱
چو قلعہ آگرہ انگریز گرفت	دل من جہت سال عشر گزین	بگفتی من سر قتال و جدال	کہ قلعہ آگرہ گرفت انگریز

مرزا ابو طالب خان کند نے

پہر محمد بیگ خان بود چون در سنہ ہزار و دو صد و سیر و ہجری سے مطابق سنہ ہزار و ہشتصد و نو و نہ
میسوے از راہ دریاسے شور بولایت فرنگ رفتہ بود از ان سبب او را کند نے میگفتند بعد از مراجعت از ان
سفر کہ در سنہ ہزار و دو صد و سی و ہجده ہجری سے اتفاق شدہ کتابے موسوم بر سیر طالعہ فی بلاد افرنجی در وقت
سفر فرنگ تصنیف نمودہ در سنہ ہزار و دو صد و بست ہجری سے مسافر ملک عدم گردیدہ مولف سب
خواہش پسرا و مرنا یوسف باقر این دو تاریخ در وفات او گفتہ *

تاریخ بتعمیم

۱۲	۱۵	۱۸	۲۱
رفت مغرب بابل بابل	ہوش و حواس لیا از لغت	افت زغیب بادل کاز ناگاہان	از بہر سال فوت و صد بار گفت

الضیاء

برفت چون جهان میرزا ابوالکلب | دودیده در غم دلش سحر شست | گفت لبت غیبی ز بهر تار بخش | که بوسان فالش هزار دود و دست ۱۲۲۰

ذکر در وفات شاه عالم بادشاه

بهر مہشتاد و دو سالہ تباریخ ہفتہ ماہ رمضان سنہ یکہزار و دود و دست و یکہ ہجری سے کہ مطابق نوزدہم ماہ نومبر سال یک ہزار و ہشتصد و شش عیسوی سے بود و در شاہ جہان آباد بر حمت ایزد سے پیوست مدت سلطنت او کہ مروت نام سے بود چہل و ہشت سال قمر سے و پنجاہ بود از انجملہ دوازده سال و پنج ماہ در صوبہ بہار و از آباد گدرا ایندہ و ہفتہ سال باد و چشم بنیاد شاہ جہان آباد بسر بردہ و نوزدہ سال گور شدہ بر تخت نشستہ بعد وفات لعلش فردوس منور قرار یافتہ و پسر او محمد اکبر بلقب محمد اکبر شانس بر تخت جلو س نمود و تہش در دہائے متصل محجر شاہ عالم بہادر شاہ واقع ہست و بطرف بالین و این اشعار با تارنج مرقوم اند

اشعار با تارنج

شد ہر اوج تا جوری خضعیار | درد کہ از عیار کسوت چلن | یعنی کہ شاہ عالم نہاد کرد | زین عالم انتقال نہ زیننگہ جنا ۱۲۲۱
سید نوشت خامع بحر از من | بیتی کہ بسال انست ہر عیان | و می خدایا کہ زمین و آسمان | شد انتابت بر زمین آہ و دہان

تارنج وفات بتعمیل از مولو سے امام بخش صہبا سے

تارنج

حضرت فردوس شاہ عالم بادشاہ | رفت ازین دنیا کرد و حیات | سال تارنج و قیام آن شہ عالم گہر | دل ز روی کہ گفتا مقیم شہ صہبا ۱۲۲۱
اگر عدد ہفتہ مفر صہبا را بعد حرف نون کہ رو سے مالہ باشد یکجا نمایند تارنج بر آید و این تارنج از لعل شہ

تارنج

چو شاہ عالم رفت از جہاں بار بقا | بلند شد فلک آہ و زار و غم او | زمان طلت و خاتمہ جوارہا | نہای کہ در ایوان شہ صہبا ۱۲۲۱

الضیاء

شاہ عالم بادشاہ چون سوختہ بن | الحشد در غم اوزار گلین خرین | سال تارنج و صانع آن عالم | امامت زید در غم شد جہاں و جہاں ۱۲۲۱
ابو الکسر معین الدین محمد اکبر شاہ ثانی ابن شاہ عالم بادشاہ و تارنج سے ولادت او تباریخ شب چار شنبہ ہفتہ رمضان سال یکہزار و یک صد و ہفتاد و سہ ہجری سے از بلین مبارک بوقوع آمدہ و بعد وفات پدر بچہ چہل و ہشت سالگی تباریخ ہفتہ رمضان سال یک ہزار و دود و دست و یک ہجری سے کہ مطابق نوزدہم ماہ نومبر سال یکہزار و ہشتصد و شش عیسوی سے بود و در دہائے بر تخت نشست و کوسہ امام بخش صہبا سے و تارنج جلو س او گفتہ

تارنج بتعمیل

بیر جو کہ لباس خلا اکبر شاہ | برفت دولت اقبال و عزان و زکرا | ستر غیبی وی بیہ گناہ | جہیر غشرت پر ویرفت سال جلو ۱۲۲۱
بیت کہ
بہم زندہ خوش سکے جہان بانی | چراغ دودہ تہوار اکبر ثانی

مجلس خانه

این عمارت در دوسه درجوار درگاه شاه مردان واقع است آنرا عشرت علیخان ناظر حکیم محمد اکبر شاه ثنائی در سنه یک هزار و دوهصد و بیست و سه هجری تعمیر ساخته هر سال در ماه محرم مسلمانان در آن مکان جمع میشوند و مشغول میشوند ازین سبب آن مکان را مجلس خانه می گویند و این تاریخ در باب بنای این عمارت در اینجا مذکور است

تاریخ

۱۲۲۳	بدرگاه شاهنشاهی دوسه سال	علی شاه مردان ولی خدا	حکیم شهاب اکبر نامور	چو عشرت علیخان بیگ را جاس
	ز شصت و سه سال آن	ز شصت و سه سال آن	همین زورقم در ناظر بنای	

در پیش این عمارت دروازه نقارخانه ساخته اند که آنرا صادق علیخان در سنه یک هزار و دوهصد و سی و هفت تعمیر نموده تاریخش در مقام خود یافته خواهد شد

میان مشهور

پیرزاده بود ساکن لکنؤ و خادم تربت مینا شاه شاید که در سنه یک هزار و دوهصد و بیست و چهار یا که در سال یک هزار و دوهصد و سی و سه هجری فوت کرده و مورخ در وفاتش این تاریخ مرغوب که بطور تعمیه است گفته

تاریخ

۱۲۲۳	نقض جسم را میان مشهور	برید و پرید از درگاه	رفت نوک دم و بازویش	از حق الله و پاک ذات الهی
------	-----------------------	----------------------	---------------------	---------------------------

الضاحیه زبان اردو

۱۲۲۳	میان مشهور جو اگر فنی تھے	رات دن نام حق رٹا کرتے	اگر تہ موت نے جو آدا با	کچھ نہ بولے سوئی ٹی ٹی
------	---------------------------	------------------------	-------------------------	------------------------

امام الدین خان حکیم

یکی از منصب داران بادشاهی بود و در زمان محمد اکبر شاه ثنائی در سنه یک هزار و دوهصد و چهل و پنج فوت

تاریخ

۱۲۲۳	عالی سبی امام دین بود	عیسے دم دشت و حکیم	لہارنج وصال او خبر دگفت	سرحوم بر حجت کریمے
------	-----------------------	--------------------	-------------------------	--------------------

در ذکروفات نواب یحییٰ الدوله سعادت علی خان

برادر خرد نواب آصف الدوله ابن نواب شجاع الدوله بود بعد وفات برادر و قید شدن وزیر علیخان بسے مشر جان شور صاحب گورنر کلکتہ تاریخ چهارم ماه شعبان سنه یک هزار و دوهصد و دوازده هجری که مطابق بت و یکم ماه جنورے سال یک هزار و بیست و دو و نو و دہشت عیسویے بود در بلده لکنؤ بر سنہ امارت نشست و بعد حکومت قریب ہفتہ سال تاریخ دوم ماه رجب سنہ ہزار و دوهصد و بیست و نہ ہجری موافق با زوہم ماه جولائے سنہ ہزار و ہشتصد و چار و عیسویے در گذشت و پسر خانزادہ بجائے او بر سنہ نشست تاریخ وفات تاریخ آہ شد گنج سقا وزیرین + تاریخ دیگر دستور

جہان بخت آمد + ایضا یافت بگفت آہ شدہ لکنؤ خراب +

قطعہ تاریخ تعلیم

کفت الوز را ملاذ دوران	از عرصه دهر ناگهان شد	از توده خاک روح پاش	با فوج ملک بر آسمان شد
زمینده مسند وزارت	آر ایس باحت جان شد	شد کالبدش بنجاک پنهان	خاک لبر جانیان شد
	فریاد بر آرو گوی مار سنج	مخرو زرا ازین جهان شد	

۱۲۲۹

قاضی محمد نجم الدین خان کا کورو

روز سه شنبه سیزدهم ماه ربیع الثانی سنه یکزار و صد و سی و نهم هجری، هجرت نموده در مولوی فتح علی جوپور سے در باب وفات او این تاریخ گفته *

تاریخ به تعمیر تحریک

چون عبارت علم و فضل و درس زبده دین رو پوشش شوند یعنی بر یک ازین الفاظ رو سے خود را بنویسند	از باقی حروف تاریخ بر آید *	چونکہ در باغ جنابا و مین سپید شد	مرکز و موم کی تاریخ و در گوشت رسید	علم و فضل و موم کی تاریخ و در گوشت رسید	۱۲۲۹ گشت
--	-----------------------------	----------------------------------	------------------------------------	---	----------

۱۲۲۹

الضیاء تعجب

نجم نائب بر عالم و دین قاضی	رفت زین علم و سوز و باقی	باقی فی بگوشتی بدل تاریخ گفت	روز سه شنبه سیزدهم از ربه دیگر ربیع
-----------------------------	--------------------------	------------------------------	-------------------------------------

۱۲۲۹

الضیاء

خان والا سے محمد نجم دین قاضی قضاات	چون سفر کرد از جهان تاریخش از روی حساب	بر چه خواسته گیر از الفاظ اعدادش بزن	طرح نم نماند باقی کن دو چند وزن بدو	نہ بنہ در اولش بر خوان کہ تاریخش بود
هم محاسب هم مهندس هم فقیه و هم حکیم	از همه الفاظ بر آورد این طبع سلیم	در نو دلس دو از ده افزای بروی ای نفیم	یک بیفزاد مضاعف کن که گرد دست تقیم	اینچنین تاریخ الهام است از رب کریم

۱۲۲۹

پل نوبت

را سے چنی محل در سنه یکزار و یکصد و نهم هجری در نوبت متصل در گاہ قدم رسول پل اعداد نموده و صاحب را سے مورخ تاریخ آن به تعمیر یافته *

تاریخ

چشمه فیض و عمارت از ان چمن	ساخت این کل بدگاه خدا قبول	سال تاریخ بنایش سر زمین یاز	پل نوبت براہ قدم پاک رسول
----------------------------	----------------------------	-----------------------------	---------------------------

۱۲۳۰

مولوے فہیم الدین

در سنه یکزار و صد و سی و یک ہجری فوت شدہ آین بیت در تاریخ وفات اوست *

تاریخ

در غم مولوی فہیم الدین	باقی غیب گفت و ای تاریخ
------------------------	-------------------------

۱۲۳۱

مرزا محمد حسن قسطل

شہور مرزا قسطل اصلش از کثریان شاہجہان آباد است بنا بر فیض صحبت ارباب اسلام

بقانون ملت محمدی در آمده اوقات غیر خود را با شاگردان و دوستان در بلده لکنو بسر می برد از
از شمارش دیوانه مرتب گشته در سنه یک هزار و دویست و دو و یکا که سه و سه هجری در لکنو از بیماری
استغنا علت کرده و محافظ شیخ محمد ساکن قصبه دیوانه از مصافات لکنو از مصرعه که مرزا خود گفته بود تاریخ وفاتش را در

۱۲۲۲

تاریخ بتیمیم
خود آن فرزند با سر کفر قلیل کافر ایمانی ندارد
و صاحب رسد سوختن این تاریخ یا منته

تاریخ
داشت مرزا قلیل استغنا
آه بسیار آب خورد و مرد
با تفریق گفت سال تخریش
شد کتاب عجیب ریابرد

۱۲۳۳

ایضا بتیمیم
نمود کون مکان بر این نام
شد ندی سر و پا در وفات ایسر
زبان و عقل و فضا در کلمات هم

۱۲۳۳

در وفات نواب وزیر علی خان
اول پسر خوانده نواب آصف الدوله بود و بعد وفات نواب مذکور تا چهار ماه در لکنو بر سر ریاست نشسته
و مشر جان شور صاحب گورنر کلکته در سنه یک هزار و دویست و دوازده او را از امارت مغول ساخته در
بلده بنارس فرستاد و در آنجا تا یک سال گذرانید بعد از آن با سغ شده بتاریخ چهاردهم جنوری
سنه یک هزار و هفتصد و نود و نه میسوے مشر حیرے صاحب زریندشت آنجام سه انگیزان دیگر را
گرفته اراده آن داشت که همه انگیزان را بکشد مگر دستش بمراود نرسید بعد از آن از شهر بنارس
بر روزه تا چند س پریشان و سرگردان بود تا آنکه در سنه یک هزار و هشتصد میسوے مقید گشته بهفتصد
سال سه ماه و چهار روز در قلعه کلکته محبوس ماند و بسن نشسته و شش سالگی در ماه جون سنه هزار و هشتصد
و هفتصد میسوے که مطابق ماه شعبان سنه یک هزار و دویست و نه بود در گذشت و در کاشی
باخان نزدیک نزاریکی از پسران شیخ سلطان مدفون گردید قصه او مفصلاً در کتاب عمادات اسعادت
مرقوم است این قطعه در تاریخ او بر تر بخش کنده اند

تاریخ
وزیر بنده وزیر علی آصف جابه
چو سو خلد برین رزین سر غوغا
گوشم آمده که بنور شیون وین
نوامی و ای دیبا زین وین

۱۲۳۶

در وفات جارج وی تهر و غنیه چارج ثالث بادشاه بنگستان
پیش در ایام شاهزادگان فوت کرده چون جیش جارج دوم بعد ایالت سنه و سه سال شمسی بتاریخ
تا و نیم ماه اکتوبر سنه یک هزار و هفتصد و شصت میسوے این جهان را پرورد نمود و او بجای
خود بر سر ریاست انگلستان نشست در زمان دولت او کمپنی انگلیز بر اکثرے از مالک هندوستان
قالبین گردید او بعد بدست نجاه و نه سال شمسی و نه ماه و چهار روز بتاریخ بیست و نهم ماه جنوری سنه هشتصد
و بیست میسوے که مطابق دوازدهم رجب سنه یک هزار و هشتصد و شصت بود فوت کرد و عرش بیگام وفات هشتاد و یک سال هفت ماه و شش

مولف این مصرعہ در تاریخ وفاتش کہ از ان سال ہجری استخرج سے یا بدین نظم آورده ۛ

تاریخ سیرت

۱۲۳۸

۳ جارج تاکلف فلکند تاج ارسل

در وفات شاهرادہ مرزا جهانگیر

اول پسر بزرگ محمد اکبر شافعی بادشاہ دہلی بود در سنہ یکہزار و ہشتصد و نہ عیسوی برستین صاحب رزیدہ شاہجہان آباد بود و طالعہ سرورادہ از ان سبب انگریز اوراہ الہ آباد فرستادہ بودند تا چند سال در ان شہر در باغ سلطان خسرو اقامت داشت و در انجا در سال یک ہزار و دو صد و ستہ و شش ہجری مطابق سنہ یکہزار و ہشتصد و بہشت و یک عیسوی در گذشت لاش اورا چند سے در باغ مذکور قفولین زمین نمودند بعد از ان بشاہجہان آباد بردہ و دفن کردند علما و فضلا تاریخا در وفات او گفتہ اند چند سے از ان جملہ این است ۛ

تاریخ

چون جاگیر ابن اکبر شاہ	در جهان باہوش با داد گشت	از قہر دم آن در بحر کرم	روقت شہر الہ آباد گشت
آن چنان بہادری فہم را	ہر یک از فکرش از داد گشت	چون زہی یکاں شرف و فزون	طبع او از زندگے ناشاد گشت
خیمہ زد و در منزل جنت سرا	این چہ از در فلک پیدا گشت	عالمی شد و غمش جہان اسیر	نام شادی از جہان سرا گشت
ابر آمد و غرا گر یہ کسان	بہر فلک ہم ملتے امجا گشت	از پی تاریخ فوت او دلم	ہر طرف بانالہ و فریاد گشت
	شد عیان این مصرعہ از ترکیب ۛ	حیف بی روقت الہ آباد گشت	

۲۳۶

ایضا

جاگیر شہزادہ چون از جہان	بہتر از دگی دل برداشتہ	بہر فضا شب عزم راند	بہر گلشت جنت عنان تافتہ
چہ شور قیامت فغان در غمش	بر روی زمان آہ بہر فضا	بہر تافت بگفت کہ ملک سعید	چہ تاریخ فوتش رقم ساختہ
	بدینگو نہ گفت کہ بی باسی صغید	بلکہ بقا سلطنت یافتہ	

۱۲۳۶

ایضا و مستزاد

از گردش چرخ این ستم ایجاد چراند ۛ کان فخر زانی	افسوس کہ نازم سو سے فردوس سرانند ۛ در عین جو اسنے
تاریخ دے از کلک قضا منشی تقدیر ۛ بر لوح محفوظ	نبوشت جاگیر جہاندار بقا ۛ از منزل فاسنے

۱۲۳۶

ایضا

چون از جہان جبر جاگیر میرزا	نور نگاہ اکبر و سالار و سرا	شد خانہ غرا فہمیش از طہنت	نخود شد از وفات و ان فلک بیا
	تاریخ فوت او بطور آمدہ چنین	از کال شاہ وقت زہی کبیا	

۱۲۳۷

قبرش در محرم مسجد نظام الدین اولیا متصل مجر محمد شاہ بادشاہ واقع ہست مجر او د مجر محمد شاہ ہر دو بر یک قسم اند و ہر اسر از سنگ مرمر تعمیر یافتہ ۛ

شاہ محمد بسال الہ آبادی

از اولاد شاہ خوب اقتداست و ہر او در خور و شاہ غلام قطب الدین ابن شاہ محمد فاخر زائر تخلص ابن شیخ خوب شد

بنده کی خاندان ایشان عیان است بعدفات حمیده موصوف بود در سنه یک هزار و دوهصد و سی و شش هجری در گذشت
و این تاریخ در فوت او از مولو سے فرزند است *

تاریخ

۱۲۳۶ از جهان چون محمد اجمل شاه رفت سوی جهان تیر از تو سال تاریخ جلالتش از فردو گفت بافت برقت در فردو

و مرزا ثابت علی شاگرد شاه ملول تاریخ فوت او بطور تفسیر گفته *

تاریخ بتعمیه

۱۲۳۶ خیمه زد چون محمد اجمل شاه سوی ملک بقا ز منیر شد از زمین تا فغان برخواست در غم آن کریم نیک سرشت
فکر کردم که کاتب قدرت ثابت از سال جلالتش به تو باغبان ارم ز روی ادب گفت آمد برای سیر بهشت

که نزدیک که حرف الف باشد اگر عدد آن که یک شد با عدد داده تاریخ یکجا نمایند تاریخ بر آید و این بیت بطور تمجید از مولو

تاریخ بتعمیه

۱۲۳۶ چون بافت خوشتر تاریخ سال شاه اجمل که دولت گفت و او ای برید

دروازه نقارخانه

این دروازه در پیش مجلس خانه که در جوار درگاه شاه مردان در دسپله واقع است آنرا صادق علیخان در سنه
یک هزار و دوهصد و سی و شش هجری تعمیر ساخته این تاریخ بر دروازه اشش کنده اند *

تاریخ

چون که صادق ملی بنامی شمع ساخت بر آستانه حیدر سال تاریخ آن نبامصدق گفت نقارخانه حیدر

کرکین پدرو

عیانی مذہب بود از قوم ارمنی در سنه یک هزار و هشتصد و بیست و دو عیسوی که مطابق سنه یک هزار و دوهصد
و سی و شش هجری بود بسن هشتاد و شش سال فوت کرد و تریش در اکبر آباد و اندون احاطه گورستان
فرنگیان که متقل جہن جہن کثوره واقع است امروز موجود است و حالالتش برتیرت او بخط ارمنی و فارسی
مرقوم است آنچه کہ بخط فارسی است این است *

تاریخ

۱۸۲۲ زدن یافت چون کرکین پدرو رئیس نیک نام و اہل خوش فتن شاد و خوش شہد و لاد و فاش موصنی غلد برین جو

از پنجاه و پنج سال سنہ در عمل جاٹ وارد گشتہ چند سے رفیق شمر و صاحب دندے ملازم نواب نجف خان مرحوم
و قریب ہفتہ سال کسیدیانی رحمت درسد کار ماراجہ مالوجاہ مادہ پورا و دولت را و سنیہ بیہ بادرتختار
پیر و ن صاحب یکہ اجیر مغز ماندہ و صوبہ مذکور سپرد بالارا و انکلیہ کردہ بعد ذوال حسب المطلب خبرل جبر و لاد
صاحب بہادر بجاگیر موضع ارمنیہ دستا مبالغہ شدہ تادم اخیر متناز ماندہ تحریر چارم ماہ مار یوئیس مطابق شانزہم
ماہ اگست ۱۸۲۲ عیسوی موافق بہادون پستہ امدادس سمت ۱۸۶۹ است و ہشتم شہر ذی القعدہ ۱۲۳۶ ہجری سے

روز جمعه بیا لم بقار حلت نمود *

مارکولیس هشتنگس گورنر جنرل

در سنه یک هزار و هشتصد و سیزده عیسوی گورنر جنرل سندوستان گردیده از ولایت بلق ب لار و بایرا بهند آمده بعد ازان خطاب مارکولیس هشتنگس از بادشاه ولایت معزز گردیده و نه سال و سه ماه در سندوستان حکومت نموده چندان اختیار داشت که فازمے الدین خان نواب لکنو را بادشاه ساخته و تباریخ غره جنورے سنه یک هزار و هشتصد و بیست و سه عیسوی که مطابق هفتدهم ماه ربیع الثانی سال یک هزار و دویصد و سه و هشت هجری بود از حکومت بپورے جهاز بلایت کوچ فرموده و خواجه حسین یلخان بنیره خواجه محمدے خان که میر بخشے نواب جعفر علی خان مرحوم بود در آن وقت این ابیات و تاریخ رداسنگے او نظم فرموده *

ابیات

چیزی که بود ضرور در مجلس نکس	از سبب گرفت مارکولیس هشتنگس	ابنی بنادر فرقت شاه جم جام	چترے زد کا ملق دار دهمراه
------------------------------	-----------------------------	----------------------------	---------------------------

تاریخ عیسوی

آمد چوبند لار و سبب نکس	گردید بخلق او جهان شد	نه سال سیه مانده در بند	زین ملک دانه بعد ازان شد
در غره جنورے بلبند	حکمت گذشت و آن شد	او شب جهاز خلق بگسیت	گویم که چه حال آن زمان شد
آن غم سفر بگرد از بند	در بایر کاب و می دان شد	سال تاریخ رفتن او	زین شعر که گفته ام غیان شد

۱۸۲۳

نواب شمشیر بهادر والی سندیل گنبد میر علی بهادر

علی بهادر لکپه بالاجے پیشوا است و چونکه مادرش زنی مستلمان بود پدرش اورا مسلمان ساخته ملک سندیل گنبد بدو بخشیده اما علی بهادر در پونه فوت کرد و چون لکپه کلان او شمشیر بهادر همراه پدر خود در پونه بود پدر ویکی او ذوالفقار علی خان چندے در سندیل گنبد بر سبب ریاست شسته بعد آمدن برادر ملک بدو حواله نمود بعد ازان از سرکار انگریز چهار لک روپیہ سالانہ تسلیم بعد از آن بر اسے مہارفت او بمقرر گردیده بتاریخ بیستم ماه گشت سنه یک هزار و هشتصد و بیست و سه عیسوی که مطابق بیست و چهارم ماه ذی الحجه سنه یک هزار و دویصد و سه و سی و هشت هجری بود در باندہ وفات نمود و برادرش ذوالفقار علی خان بر سبب ریاست شسته *

شاه عبدالغفریز دیلوی

امام المفسرین ہمام المحدثین معتمد فضلہ علیہ عارف مولانا شاہ محمد الغفریز ابن شاہ ولی اللہ در عمر پانزده سالگی در خدمت پدر خود از تحصیل جمیع علوم عقلی و نقلی و تکمیل کمالات باطنی فارغ گزیده و بعد از وفات والد ماجد در سبب بر سبب ارشاد شسته و در سن بیست و ساکے ہفتم شوالی سنه یک هزار و دویصد و سه و نہ ہجری فوت گزیده این تاریخ ہما در باب رحلت او گفته اند *

تاریخ تقویم

محبت اشد ناطق و گویا	شاه عبدالغفریز فخر زمن	روز شنبہ و ہفتم شوال	در میان شبت ساخت وطن
مہر نعت لہنار در عرفان	مثل پیر سیز در ہمہ فن	باسر لطف و حکم تاریخی	رضی اللہ عنہ گفت حسن

۱۲۳۹

ایضاً از مولو کے شاہ رؤف احمد

شاہ عبدالغیر مختار جہان	عالم علم و آیت قرآن	صبح یکشنبہ سہم شوال	از بدین گشت روح او پران
سنہ ہجری کہ جستم از رافت	گفت ای کلمت سنہ و کاو عیا	سال فوٹن ہر ہمد و سپہ	از حد تا الوعد بنین عثمان
خدا ہی از سرحد و کہ تار بخش	اولاً چار چند کن پس از ان	یک ہفت از مہرب کن درودہ	پس کہن طرح بست بست بجا
در حد و بست و چار با تے را	مرب فرما تو ای فہیم زمان	پس بقصدان مکید و دریا	فوت آن مفر زمیں و زمان

جنرل اختر لونی صاحب

یکے از عمدہ سپہ سالاران کپنی انگریز بود و در شجاعت و ہمت مشہور در سنہ ہزار و ہشتصد و سپہ عیسو کے دستے
را محاصرہ نمودہ شاہ عالم بادشاہ را کہ از دست سیند سپہ و مرہنہ با عا جز آبدہ بود رہا نیندہ و از بادشاہ دستے
بہ خطاب نواب نصیر الدولہ بہادر ممتاز گردیدہ وفات او تباریخ بست و پنجم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و بست
پنج عیسو کے مطابق بست و ہفتم ماہ ذی قعدہ سنہ یکہزار و دو صد و چل ہجری سے بود و در بلکہ میر شہد واقع شدہ
و دوران شہر مدفون گشتہ و مولف در تباریخ و فاشش این قطعہ نظم نمودہ :

تاریخ عیسو کے

جنرل اختر لونی آن لار فرج و شہ	اختر برج عتبات انارک کرم	روز آوینہ سلطان مغرور در برج	بست ہفت ماہ و قعدہ برین ہجری
بر ہزار و دو صد و ہزار و دو صد و چل	بست پنج ماہ جولائی و روز پرالم	گشت عتبات از گوشہ و قعدہ برین	از طلوع ہجرتی مائل ملک عدم
چون لم ہجر سال عیسو در فکر شد	از فلک اندامی و کارشن اخترم		

۱۸۲۵

فتح قلعہ بھر تھہ پور از لارڈ کمبر میر

چون لارڈ کمبر میر تباریخ ہجری سیم ماہ جنور سے سنہ یکہزار و ہشتصد و بست و شش عیسو کے مطابق تاریخ نهم ماہ
جماد سے الثانی سنہ یکہزار و دو صد و چل ہجری سے بھر تھہ پور از قلعہ بھر تھہ پور را بہادر پرا نیند و راجہ
در جن سال در قید افتاد و شش ہفتہ سنگہ شہر تھہ پور را کہ بھر سے نظامت خلع مراد آباد و تار یخا دران باب گفتہ :

تاریخ عیسوی تعمیرہ

شد غریب لارڈ کمبر میر	شہر آش در بہ جیان قناد	جنوری ماہ و ہجری سیم تاریخ	کا نذران روزان حصار کشاد
شد گرفتار و قید و در جیل سال	شورش و او خانان برباد	چون بی سال عیسو در فکر	شد قلعہ سنگہ در مراد آباد
	سر دشمن شکستہ یافت گفت	نفرت بھر تھہ پور مبارک باد	

۱۸۲۶

ایضاً

حسن کاران بدرجن سال	بود لاق غرور فتح شدہ	سر دشمن کشیدہ گفت سرش	قلعہ بھر تھہ پور فتح شدہ
---------------------	----------------------	-----------------------	--------------------------

۱۸۲۶

ایضاً

بھر تھہ پور فتح کرد جنرل لارڈ	شد بدرجن نصیب بربادی	لم غیب بہر تار بخش	گفت فتح عظیم با شاد سے
-------------------------------	----------------------	--------------------	------------------------

ایضاً

بھر تھہ پور فتح شد از لارڈ علی نقاب	قلعہ سار و غرور و قید کرد	شاد و عرش برین و دیار باغ	غفر فتح نمایان شدہ تاریخ سعید
-------------------------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------------

۱۸۲۶

ایضا کمال بحر سے جمعہ			
چونکہ بحر قدیم پویش تارخ آن	ملک گفت در سال بحر غریب	سرو تین بود و توحش شکست	ز نصر من افتد و فتح قریب
و این دو تارخها از مولف این اوراق است			

تارخ از مولف		حصار کن بحر قدیم پویش	
ایضا از مولف		بجرت بر او دو صد چهل و یک	

لار و کبر میر چون کشتا و قلعہ بھر تبہ پور		جنور سے شہر مبارک بود و رو و جہید ہم	
پوس ماہ سنہ سے و تارخ نسبت و چار بود		چار شنبہ از جاد آخرین روز و زخم	
شش ہزار و یک صد و ہشتاد و دو و سیال		مجلد بحر سے و فضلہ عیسو سے نسبت بہم	
زان میان انہوں ز فضلہ بود بحر ہی شہ سال		لیک ششصد چل و یک بحر سے نسبت بود کم	
باز نسبت بد فرون بر عیسو سے چاہ و شش		این چنین تارخ نوا بجا و باقت زد و رقم	
کر تو ہر یک را جدا گانہ بروین آر سے شتاب		سے تو انم گفت مشاق سیاقے اسے صنم	

نواب غازی الدین خان سلطان او دہ

پیر نواب سعادت علی خان است بعد وفات پدر خود در سنہ یکہزار و دو صد و ست و نہ ہجری کہ مطابق یکہزار و ہشتصد و چار دہ عیسو سے و مصداق یکہزار و دو صد و ست و یک فصل و موافق یکہزار و ہشتصد و ہشتاد و یک نسبت بکرا جیت بود در لکھنؤ بر مسند ریاست نشستہ شاعر سے تخلص برا بطہ درین باب تارخ کے مشکل بر نہ بیت بصفت تو شیخ گفتہ کہ از اجتماع عد و حروف اول مصرعہ ہاسے اول سنہ ہجری سے و از جماع اعداد حروف آخر مصرعہ ہاسے اول سنہ فصلی و از یکساختن اعداد حروف اول مصرعہ ہامی ثانی سنہ عیسو سے و از اجتماع عد و حروف آخر مصرعہ ہاسے ثانی سنہ بکرا جیت بر سے آید

تارخ

نہی غازی بن عالی جناب	ذیر الممالک سعادت ماب	لہالہ درآمد جواقبال او	سر مقبلان گشت پامال او
خداوند ملک خداوند جاہ	رعیت نواز و عدالت پناہ	فریدون جنابی بیہیرویت	تہقن ز کابے باز دی سخت
زیرمان دستان فولاد دست	ہم دستیش دست شکست	ملک شاہ ثانی سجود و سخا	جہان مروت سحاب عطا
شکوہش لبس سر بر جفت دشت	شکوہ خلک نام غرت گداز	تقدیری کار دست تقدیر خوش	سنودہ جان را تبہ بر خوش
نگہدار داورا لمبلط خودش	رسا فہنجوی بہر مقصدش	تبارخ ہندی چنین وسیع	کرم آمد عد و گفت فی الفور طبع
	کہ رابطہ کن فکر دور و دراز	شر ناز بر گیر و پائی نیار	

و بعد پنج سال تبارخ ہیجہدہم ماہ ذی الحجہ روز شنبہ سنہ یکہزار و دو صد و ست و چار ہجری کہ مطابق نہم ماہ اکتوبر سنہ یکہزار و ہشتصد و نو ز دہ عیسو سے بود بر مناسبت سے مار کولیس جہنکس صاحب گورنر جنرل تاج و تختہ مرتب ساخته بر سر ریشا سے جلوس ہنود و ملت بہ ابوالخضر مغرا الدین شاہ زمن فاز سے الدین حیدر گردید مبارک

موسع در تاریخ جلوس او گفته *

تاریخ جلوس

۱۲۳۲ بر تخت چو بادشاه غازی نشست | صد شکر خدا داد زبان دردم | تاریخ جلوس او مبارک باشد | ماه ذی الحجه شنبه با سیزدهم
و سکه که بنام او مضروب شد یک طرف این بیت داشت

سکه زر بر سیم و زر از فضل رب ذو المنین | غازی دین حیدر و الانب شاه زمین
و طرف دیگر شنبه دو ماسه و دو شیر بمقایید یکدیگر بود و پای نشان اهی مراتب است که بزرگان اواز بادشاه سهندستان
یافته بودند و شیر که نشان بادشاه انگلستان است بران افزو دند که در عهد سلطنت آنکه نمایان پائنه بلند سحر نموده و فاش تاریخ
بست و هفتم ماه ربیع الاول سنده هزار و دو صد و چهل و سه هجری که مطابق نوزدهم ماه اکتوبر سنده هزار و شصت و هشت
علیوی بود و وقوع پیوسته و سلیمان جاه نصرالدین حیدر پسر بزرگ او بجای او بر تخت شاهی در لکنو نشسته
غرضی در تاریخ وفات او این رباعی گفته بطور تمثیل

تاریخ بتجسمیه

۱۲۳۲ ولت نمود که رویاننده زمین | نو شیر و ان خرو و بیکلی و نامها | تاریخ انتقال شد از پاینه نیاز | رضوان گفت جنت علیام داشت
و شیخ امام بخش ناسخ تخلص این قطعه در تاریخ وفاتش در سکه نظم آورده *

تاریخ

۱۲۳۳ از وفات خباب شاه زمین | گویند عاقله پاک شده | و هرگز دید بهر مادی و زرخ | به بهشت آن خباب پاک شده
دید باشد با تمش نمناک | سینده ماه در دناک شده | رفت و ایام صبر از دستم | جیب صبر و شکیب چاک شده
گشت تاریخ مصرعه استاد | ای بسا از زو که خاک شده

و شخصی بر زبان اردو این تاریخ گفته *

تاریخ

۱۲۳۳ گیسو غازی جوان بر سر | کیا باغ جنت کو سار اهر | ابو تاریخ مرثی کی پوچه کوئی | تو که دنیا دوست که آغا مرا
و این رباعی از مولف است *

تاریخ

۱۲۳۳ از وفات غازی حیدر پسر | با غم بود که میدارند یاد علم | چون جهان را بزیار غم یافت بدین | گفت سال جلوس شاه زمین شد با غم
مولانا غلام علی

از سادات علوی است و از مریدان حرزاجان جانان مظهر ولادت او در یک هزار و یکصد و پنجاه و شش هجری
بو قیوم آمده و شاعر تاریخ آن نظم آورده *

تاریخ

۱۲۵۶ چویم چن بهی حضرت غلام ملی | شد غمگین در جهان بگفت | سن او شش و چست شد | در سپهر ایت شده طلوع بگفت

در سنه یک هزار و دوصد و چهل و پنج تبارخ بخت دوم صفار بن جهان فانی رحلت نموده و در پهلوسه مرشد خود مدفون گردیده و عبارت نوزادش منجمه تاریخ وفات اوست

نواب معتمد الدوله ملقب بغضیم جنگ مشهور به آغا صاحب

نایب غازی الدین حیدر سلطان او ده بوده و خانه هزاران کسان خراب ساخته چون عالمی از جور و عدل او بجان آمده بودند سلطان بخاطر داشت رعایا او را در سنه یک هزار و دوصد و چهل و دو هجرت بمسند دل خسته محبوس نمود صاحب راس مورخ این تاریخ بزبان اردو گفته است آج اس گهر کا سنیچر او ترا و چون آنکا بعد محبوس چند ماه از قید درهای یافته بکافورقت میزد و در آنجا این تاریخ گفت

تاریخ زبان اردو

جناب معتمد الدوله بنی غضیم جنگ + حشم سیکاری میزند و آتش شمشیر + حسد چرخ بکافورقت میسوزد + فسیب و مکر زمانه بین میگیرا ناگه ولی فضل الهی جواد سکی شامل حال + جلی بغیر کی اکی خلعت رو به + چو ما چو منحصه و غریب مظلالم + کی دلمین سر کی تاریخ مخلصه کی سرفش غیب آتی نذا که سال خلاص + محقق قدح مکارا ده که نکلان که

تاریخ نایب شدن فضل علی خان

گویند که فضل علی خان پیش از این مفتاح عهد و نیابت در سلسله فیلیانان سلطان او ده مسلک بود بعد وفات غازی الدین حیدر و غفلت نواب معتمد الدوله در سنه هزار و دوصد و چهل و سه هجری از سفارشش عمه خود که فیض النساء نام داشت بعد از این نیابت اختیار یافت شخصی تاریخ این معامله باین نوع گفته

تاریخ

باج مستعد شست چون کاب + فیض حاکم نشینان بود عجمت + مورخ سیر فیل مکر رفت و گفت + گرفته از سر آنکس پر بر پیوست

سلیمان جاده نصیر الدین حیدر بادشاه

پسر غازی الدین حیدر است بعد وفات پدر تبارخ بخت و هشتم ربیع الاول سنه یک هزار و دوصد و چهل و سه هجری که مطابق بستم ماه کنور سنه یک هزار و شصت و شصت و هفت عیسو بود در دار سلطنت لکنه و جلوس نمود و حکیم مهدی علی چاکر که نایب او گردیده این بیت براس سکه او گفته

سکه

سکه در بر سیم زار فضل حق نعل السلطانایب مهدی نصیر الدین حیدر بادشاه

و بعد ازین شخصی دیگر این بیت براس سکه او به نظم آورده مکر مضروب نگردیده

دیگر سکه

سکه در بر سیم وزر تابنده مثل مهر و ماه + نعل سجانی نصیر الدین حیدر بادشاه

بیت سکه

پیر که شاهی زده ز لطف اله + پیر مرتبه شاه جهان سلیمان جاده

و تاریخ جلوس او فاضل محمد سعید الدین خان مشوطن قصبه کاکور به بنجمیه گفته و تاریخ عیسو بر او رده

تاریخ

آن سلیمان جاہ رونق بخش تخت سلطنت
عاقلاً سلطان عادل قابل و بیدار بخت
پیش دست بود الفات آن نوشیروان
غوطہ زد و رجبہ فکرش بہر تاریخ سب
رخ بر آورده بہ برقعہ نوع و سبک و فکر
کز جلوسش باغ اسید جهان گل گل شکفت
وز شکوہ رعب عدش ظلم رفت و قنہ خفت
نام عاقبت طے شدہ در پردہ خجالت نہفت
در سنہ عیسے لسلک تقیہ چون در بسفت
زیب تاج و تخت تاریخ جلوس او بگفت

یعنی رخ برقعہ حرف بی شد کہ عدد آن دو باشد از عدد الفات زیب تلج و تخت بر آورده شود تاریخ عیسوی
بر آید و صاحب ماسے مورخ این تاریخ بزبان اردو گفته کہ سال ہجری سے ازان استخراج مے شود

تاریخ

۱۲۴۳ تحت پرہی جلوس فرما دنا گنج بخش | بنین میں پڑا آدم لو فلک پڑا | شو عشرت شکیان جس عتار بج | اب ہوا مرزا نصیر الدین حیدر آباد

مرزا یوسف باقی

پسر مرزا ابوطالب خان لند نے ہست در سنہ یکہزار و ہشت صد و بہشت و ہفت عیسوی کے مطابق سنہ یکہزار و دو صد
و چہل و سہ ہجری کے نزدیک حضرت عیسے در آمدہ از دست پادرسے بوسے صاحب مطبعا یافتہ چون بعد از
چند سال نیایں مرزا موصوف و مولف رابط محبت ہم رسید مولف حسب خواہش لوانین و تاریخ در باب
عیسائی شدن او گفته

تاریخ عیسوی کے از مولف بہ قلم

ولد ابوطالب خان لندنی | آنکہ ندیدم مناسبت هیچ | یوسف باقر خوش اسم و نام | یاد خدا در دل او نہ نفس
رہبر او گشت چنان روح قدس | مذہب عیسوی بہ پذیرفت و ناس | پادری بولیش چہ او صاحب طبع | گشت لش پاک حروف و جوس
از پی سانش کلیسای فکر | گشت چو جہان لعل چن جبر | با سر ایمان زدہ ہائف رسم | باد بخوشش روح القدس

الضما

یوسف باقر جو روح القدس ہو گیا کہ | مذہب کی گزشت کر دین و حق گفت | پادری بولنامت تہا بر روح قدس | داو آب غیش باغ امان شکفت
چون نید این مزوہ جامہ بانہ از ان | گوہ تاریخ سال عیسوی انہ سفت | ناگمان روح الاین از اسما ناز شد | نجشش روح لہدین در ابرو نایک

نواب سکندر جاہ حیدر آباد کے

ابن نواب نظام علی خان بہادر ہست و بعد وفات پدر در حیدر آباد دکن بر مسند امارت جلوس نمودہ و بتاریخ
نوزدہم ماہ ذی القعدہ سال یکہزار و دو صد و چہل و چہار ہجری کے مطابق سبت سوم ماہ مئی سنہ یکہزار و ہشت صد
و بہشت و نہ عیسوی کے ازین جہان فاسے رحلت نمودہ و شیخ امام بخش ناسخ لکھنؤ کے این تاریخ در وفات او گفته

تاریخ

۱۲۴۴ دلا نواب صف جاہ مغفور | ازین دار فاشد ہا می ہوس | ندا آمد بی تاریخ از عیب | دکن تاریک شد ایسی واک فرس
بعد وفات اول پسرش میر فرخندہ علی خان بتاریخ سبت چہارم ماہ مئی سنہ مذکور بخطاب نواب صفاہ مغفور

میر فرخندہ علی غالب بہادر تباریخ بست چہارم ماہ سی پینہ مذکور بخطاب نواب صفیاء مظفر الہا کہ میر فرخندہ علی تاج جنگ بر سر پینہ بست
مولوی فضل امام

فائل کامل و محقق مدق بود و چندے بعدہ صدر الصدور سے شاہ جهان آباد سرفراز سے داشت و فائش در
سنہ دو صد و چہل و چہار بوقوع آمدہ و مرزا نوشہ غالب این تاریخ بتعمیہ تحریرہ در باب وفات او گفتہ *

تاریخ

ای درینا قدوہ ارباب فضل	کرد سوی جنت الما و مقام	کار آگاہی ہر کار او فتاد	گشت ذار ملک منی بی نظام
چون ارادت از پی گشت شہن	جست سالت آن عالی مقام	چہرہ ہستی خراشیدم نخست	ما نبائی تخریبہ گرد و تمام
آگفتم اندر سایہ لطف سنہ		باد آرا مشکہ فضل امام	

۱۲۲۲

اگر اعداد و حروف سایہ لطف سنہ را با اعداد فضل امام یکجا نمایند نمایند و چہرہ ہستی را کہ پنج باشد از ان ہما کنند تاریخ

مولوی عبدالرحمن

بروز جمعہ ششم ماہ ذی القعدہ سنہ یکہزار و دو صد و چہل و پنج ہجری در لکھنؤ فوت شدہ در انجا مدفون گشت این
تاریخ از حافظ شیخ محمد ساکن دیو ابر قبر او کندہ اند *

تاریخ

مطلع توحید و دیوان سپہ	فاننا قد ضعیف سلما	جز لقا لیش فی تمنائی و کر	بلکہ مشتاق تمنائش لقا
تبدل ہما بتجیق و یقین	کعبہ ارباب تدقیق و تقہ	شبیلہ عمر و جنید روزگار	محی دین نائب خیر الورے
عبد رحمن و اصل ذات قدم	قطرہ عین بحر شد لا منتہ	سادس ذی القعدہ جمیعہ و غیر	زین سرا می پر فانی بی بقا
لفظ اللہ جہر آذکار	باقیا با اللہ فان عن سو	حسب و شوش تحت ارض نوح	بی زوال نقص مہر پنج و عنا
	شدہ دود و دی کل محذات	سال وصل ان رہنما مستعد	

۱۲۲۵

از فتنی عبد الاحد متخلص بہ رابط بطور تعمیم

عبد مقبول حضرت رحمان	صورت فقر و معنی ہمہ او	چون بزمی قعدہ جمیعہ اول	رفت سوی بہشت آن حق جو
بود رابط ز بہر تار خیش	سرفکرت ہناوہ برزانو	گفت ہا قفا بغیر قلب ریا	مظہر لا الہ الا ہو

بطور تعمیم

تاج تقوی و سر تجرید و ترک	آن دول نیان در بہرے ریا	مظہر حق بی شکلی بی حروف آ	مظہر اسرار علم کبریا
مقطع تاریخ قطب الصلین	ساکنان مقصد صدق علما	درد دل حافظ خوش لقا خند	اللہ اکثر ہے چہ و چون چرا

۱۲۲۵

الضیاء بتعمیم

خبرش خود غیر نامتہ رو	عین گل گشت بہر طر ہر	گفت حافظ عیان ہر سر مو	نعمہ لا الہ الا ہو *
از مولو سے نور افشاں کن بر نیلہ کلان *			

۱۲۲۵

تاریخ

ای درینا کہ چرخ علم آئین	دشمن جان اہل علم یقین	آفتاب سپہر وحدت را	گو ہر نسخہ طریقت را *
--------------------------	-----------------------	--------------------	-----------------------

کرد مخی نه نقاب زمین شرح این ماجرا همی گویم شده گلگفت ساز باغ نینم چون ارادت مرثت نور الله	ساخت پنهان چشمه ظاهرین چهره از آب دیده می شویم گشت واصل بذات ملک قدیم از افوض گرفت تا الله	خنده پوشیده صورت تحریک شده ملک است عرفان بادم و بسین خفی و جلی بکرامات شیخ دین پرور	رفت از دهنی تو حسب عبد رحمان صاحب ایقان بود روشن افوض امر یافت از سال ارتحال خبر
---	---	--	---

افوض امر الی الله

۱۲۸۵

جان ولیم بیل

خلف الصدق مؤلف این اوراق است ولادت او بتاریخ چهارم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دویست و هشتاد و پنج میل هجری است که مطابق شانزدهم ماه اپریل سنه یک هزار و شصت و سه و دویست و دو و عیسوی بود و بوقوع آمده اگر چه مؤلف را در گفتن شعر و سخن و شکا هست نسبت اما از آنجا که بعضی اوقات جهت طبع از مائے تار سیخ چپد نوک ریز قلم این همچنان گردیده آن همه را در مقام خودش در ضمن این اوراق ثبت نموده و تاریخ هائیکه در ولادت بسبب خود از طبع ناقص سر زده این است

تاریخ

گلشن باغ مراد رحمت جان دو هفته فتنه زدی فتنه وزید اپریل چهار سال تولد باغ فکر شدیم	که شد حظ از دهنم باغ جان و روان گذشته شانزده نگاه آمد بجان بسیار و شسته گل باغ جان و دهن و گذشت فتنه و گل نترن بستم دام	گلچین گفتم فی فی نخسته فرزندی نهاده و لقب نام جان بکمال ز گیس و گل نسیر گل و گل سیر و بگفت سال عربانین جهان چون	که خست خنده دل اجنبی و افغان از آنکه بزرگ است او خوش ترین و سبیل و گل لاله و سوسن و یحان
بی سال میلاد و رباع مشک چو خواهی که دانی سن عیسوی	چو رقم شنیدم من از بهان مبغض ای صدر گل بجان بران	بگیر و بدان سال هجری ازان	

۱۸۳۲
۱۲۸۶

۱۲۸۶

ایضا

نجم سال میلاد خوش خصال + ز فرخنده فال و بایع الجمال

ایضا

سال میلاد جان ولیم بیل + نو نوال رباض جان و دل

ایضا

طعم غیبی بلفظا فحسم کن + سال میلادش ز بخور دار دل

در وفات نواب محمدالدوله مشهور به آغامیر

مرنے بعد نیابت شاه آوده یعنی غازی الدین حیدر سه فرای دشت بعد ازان معنول شده در کابلورا قاضی اختیار نمود و در انجا بروز دوشنبه پنجم ماه ذی الحجه سنه هزار و دویست و هشتاد و پنج میل هجری است

مطابق ہفتم ماہ می سنہ یکہزار و ہشتصد و دو و میسوسے فوت شد و دران بلدہ مدفون است تاریخ وفاتش
از شیخ امام غیش ناسخ تخلص *

تاریخ

۱۲۴۶ ولایاب ضیفم جنگ امروز | گذشت از دار فانی ناگہاں | نو ششم سال تاریخ وفاتش | دوشنبہ پنجم ذی الحجہ اسبوعی

۱۲۴۶ جب محمدالدولہ سپاہ عالم | دنیا سے گذر گیا وہ شکستہ | تاریخ کی فکر میں ارم کی دہر | رضوان نے کہا بیا وزیر اعظم

شاہ پیر کریم عظمیٰ

پیر زادہ حضرت سلون است دلچہ شاہ پیر محمد سپاہ سلونے در سنہ ہزار و دو صد و چہل و ہشت ہجری
فوت شدہ تاریخ وفات او ازین قطع دریافت گردد *

تاریخ

۱۲۴۸ چون غورچہ چشت ہرج آہ | غرب ملک بقا پسندیدہ | گفت پیر فلک بلرزہ تمام | قطب المعظم زجاہی جنبیدہ

۱۲۴۸ دوبا جوہ نیر در شان کہیم | تاریک ہوا جان بہیم احباب | چلای رکال کجی یہ ابل فلک | جنبید زجاہی لث قطب الان

حکیم مہدے علی خان

نائب سلطان اوہ بود چون در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و ہشت ہجری از عہدہ نیابت غرول کر دیتا تاریخ فوت

تاریخ

۱۲۴۸ افتاد حکیم از مراتب | تاریخ بطرز نور و شمع کن | از ماہ حکیم بہت برگیر | سر مرتبہ نصف نصف کم کن

سید ناصر علی سحر تخلص

در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و نہ ہجری غرہ ماہ ذی القعدہ رحلت نمودہ و شیخ امام غیش ناسخ تخلص این تاریخ
در باب وفات او گفتہ *

تاریخ

۱۲۴۹ سیکہ مالی لب نامر علی | غم سیر گلشن جنت نمود | گفت ہاتھ سال تاریخ وفات | حیف روز اول و یقعدہ بود

مرزا کاظم علی خان

در سنہ یکہزار و دو صد و چہل و نہ ہجری ازین جہان کفایت بلک جاودانی سفر فرمودہ و مولوی شیخ امام غیش
تخلص ناسخ و تاریخ وفات او نوشتہ *

تاریخ

۱۲۴۹ ایجا کہ فضل حقیقت | فرمود ازین جہان سحریت | از داغ سجد سیر یا بود | پاشا سے غیرت قمر حیف
در ماتم آن گلی سحر خیز | گوید ہر لبس سحر حیف | سرزا کاظم علی محقق | روکر دیو عالم دگر حیف
تاریخ وفات گفت ناسخ | بود آہ ابوذر دگر حیف

ایضاً

خضر راہ یقین و ہادی دین	پیر شریع و عالم و عامل	گردسوی رفیق اساطیر	بست برناتہ اجل محمل
فرخ بنمود سوسے اصل جوع	قطرہ در بحر رفت از مال	بست ال فات آن ہر دور	لوح محفوظ بود سہیل دل

دین تارخ سر و ضمہ اش بنقوش پست خستہ اند

۱۲۴۹

روضہ عالیہ مزار کاظم علیت	آدمی صیت کشاندہ و شام	عقبت بریا چو ابو ذریقاوت سلمان	ہجرت ستم بجاوت بجاوت
خود فرقان برودع احادیث بکر	زاکرہ او بود باقیم شریعت کلم	بود صنعت موجود و صانع	تنفر ستم برستا مل و اتم
برو کا حکما بود حکیم حاذق	ہلم او بود زہد صیغہ صیغہ	خشک نان پار شاہ کا تہا سکر	ہجرت ماہ رمضان بود ہمیشہ یکا
نفرت از جملہ لذات جہان فرمود	انچہ لازم نبود و خود بگرفتہ لازم	گفت روح القدس فکر خدیش	یا الہی بخبان باد بوسی کاظم

مولانا شاہ ابو سعید

۱۲۴۹

سببش شیخ احمد سرہند سے مجدد الف ثانی میرسد باین طور شاہ ابو سعید پسر صفی احمد ابن عزیز القدر ابن محمد عیسیٰ ابن سیف الدین ابن خواجہ محمد معصوم ابن شیخ احمد سرہند کے و مولانا ابو سعید از خلفائے اعظم مولانا شاہ غلام علی بود بعد وفات مرشد بچا کے او بر سندا ارشاد نشستہ و بعد از ان بزیارت حرمین رفتہ و ہنگام مراجعت بمقام ٹونک وفات یافت لاش اورا بدہلے آوردہ و در پہلو سے مرشد با و دفن نمودند سال ولادت او یک ہزار و یک صد و نو و شش ہجری سے بہت و سہ و سہ و فوات یک ہزار دو صد و پنجاہ ہجری سے بروز عید و عبارت * بتور القدر سنجہ تاریخ رحلت است و این قطعہ نیز از تاریخ انتقال او خبر میدہد *

تاریخ

امام و مرشد شاہ ابو سعید	بعید فطر جوشد و صل ضابطا	دل شکستہ و غم گفت تاریخی	استون حکم دین بنی فنادہ زیبا
--------------------------	--------------------------	--------------------------	------------------------------

۱۲۵۰

از حلق آویختہ شدن نواب شمس الدین

نواب مذکور پسر نواب احمد بخش خان جاگیر دار پیر کتہ فیروز پور و لوہار سے بود از مکر و ترغیب او کریم خان کہ یکے از رفقا کے نواب مذکور بود بشی از شہا سہراہ مستر ولیم فریزر صاحب کمشنر دہلی را گرفتہ اورا بزخم گولے طمانچہ ہلاک ساخت این واقعہ بتاریخ بہت و دوم ماہ مارچ سنہ یک ہزار و ہشتصد و سی و پنج عیسوی سے مطابق بہت و یک ماہ ذی القعدہ سنہ یک ہزار و دو صد و پنجاہ ہجری سے بوقوع آمدہ بنابر ان حکم انگریز اول کریم خان راسن بگلو کردہ بدارا لفنا فرستادند بعد از ان بتاریخ ہشتم ماہ اکتوبر سنہ یک ہزار و ہشتصد و سی و پنج عیسوی سے مطابق چہارم ماہ جمادے الثانی سنہ یک ہزار و دو صد و پنجاہ ہجری سے بتجلیقات جنم نوٹ کورائیزیردن شہر دہلی بردار کشیدند پوشیدہ مباد کہ ہر گاہ در کشیدہ ہزار و ہشتصد و سی و پنج عیسوی بمقام خضوع مسواری ارکینہوی بیرون صاحب ملازم ہمارا جہ دولت را وسیندہیہ و افولج سرکار دولت ہا ارکینہوی انگریز جنگ واقع شد در ان جنگ راجہ بختا و سینگ و کیش احمد بخش رفاقت سرکار دولت مدار نمودہ مورد تحسین و آفرین گردید و جنرلی صاحب افسر فوج سرکار سے چٹی نیکنامی رضا مند

خود نوشته با ایشان داده بود از آن سبب تنزاع و عرت و توقیر و خجاست و سنگد و سرکار گردید و چهار محال از سرکار بود و جاگیر نیاخت و سرگرد و چند محال فیوضه
و غیره بنام احمد بخش خان علمیده مرحمت شدند و برگنه لوار سے راجه بنما و سنگد از طرف خود بر و عنایت نمود
بنما برگنه جاگیر نواب احمد بخش خان فیروز پور و غیره محال که بعد وفات نواب احمد خان بجای بخشش الدین
سپه کلاش مقرر شده بود و بقبور خون ستر فریزر صاحب در سرکار ضبط شد و برگنه لوار سے که عنایت کرده
راجه بنما و سنگد بود در قبضه امین الدین خان و ضیا الدین خان برادران نواب بخشش الدین خان ماند
تاریخ وفاتش ازین عبارت بر سے آید: حیت ز شمس الدین خان *

۱۲۵۱

شاه محمد آفاق

از اولاد شیخ احمد سر سندی و خج و دالت ثانی است و از خلفای شیخ ضیا الدین تباریخ بهتم محمد سنده
یکیز اردو و صد و پنجاه و یک سحر سے انتقال نموده و در موضع مغل پوره مغان شاهجهان آباد دفون گردیده
و خواجه بهار الدین احمد ابن خواجه ملا الدین احمد ابن بیت در تاریخ وفات او بطور تسمیه نظم فرموده *

تاریخ

از سر یاس گفت اهل جهان | شاه آفاق رفت از دنیا

۱۲۵۱

بیکم شمر

زوجه شمر و صاحب بود که ذکرش پیش ازین مرقوم شده و بیکم در اول سلیمان بود اما بعد از آن که
نزد شمر و صاحب آمدند بعب میانی اختیار نمود و بعد از وفات شمر و صاحب که قبرش در آگره تا امروز
موجود است مدتی زنده بود و ملک سر دمانه در جاگیر خود دشت بعمر شستا و دهست ساله تباریخ نسبت بهتم
ماه جنور سے سنده یکیز اردو مشفق و سے دشش عیسو سے که مطابق هشتم ماه شوال سال یکیز اردو و صد و
پنجاه و یک سحر سے بود وفات کرد و در کلیسیای که خود در حین حیات در سر دمانه تعمیر نموده بود دفون گردید
ملک جاگیرش لغبط کمپنی انگریز آمد و مشروکه و دیگر اثاث البیت و غیره که قریب پنجاه لک روپیه قیمت آن
بوده باشد بموجب وصیت او حواله داماد که بیک از دختر خواندها سے بیکم راجه کلاش خود آورده بود کرده
و تاریخ وفات شمر و بیکم مسود این اوراق چنین یافته *

تاریخ

شمر و بیکم عقیقه نیک مرث | جنت بگزید کرد آنجا نزل | آمد ز سماند اگو شمن ناگاه | تاریخ وفات او است داغی بزل

۱۲۵۱

ذکر در جلوس کون و کشوریه ملکه انگلستان

پوشیده مباد که در ولایت انگلستان رسمی است قایم که هرگاه بادشاه آندیا ر لاوارث فوت کند عیان
مملکت شخصی را از اقربا که قرابت قریبه و سلسله نزدیک با بادشاه مرحوم داشته باشد بر خود بادشاه میسرند
اگر بادشاه دختر سے گذاشته باشد آن دختر را بر تخت می نشاند و مطیع فرمان او می شوند چنانچه
پیش ازین در عرصه سه صد سال آخرین چهار ملکه مابدولت بادشاه سے رسیده اند و ملکه و کشوریه پنجم است
دقعه او چنان است که چون ملکه چهارم کون آن دختر جمیس ناسن لا اولد بعد حکومت دو اوزده سال

پنج ماه در سنه یک هزار و هشتصد و چهارده عیسوی فوت کرد و دار نشانی دیگر نماند اعیان ملکیت یکی از امیرزاده های
ملک جرمنی را که جارج نام داشت نسبت به سبوم درجه از طرف مادر بپادشاه مرحوم میر سیاه طلبیدند و او را بر خود
پادشاه ساختند از دو مان او چهار پادشاهان بنام جارج یکم بعد گیر کے بغیر اندر اسے ولایت مقرر رسیدند
نخستین جارج اول در سنه یک هزار و هشتصد و چهارده عیسوی پادشاه شد رسید قریب سیزده سال فرمانروائی
نمود و در سنه یک هزار و هشتصد و بیست و هفت عیسوی فوت کرد و بعد از او پسرش جارج دوم پادشاه شد و مدت
سے و سه سال و چهار ماه سلطنت نموده بتاریخ بخت و پنج ماه اکتوبر سنه یک هزار و هشتصد و شصت عیسوی جهان فانی
را پدر و نمود و بعد از او پسرزاده کس جارج ثالث یعنی جارج سوم بر تخت سلطنت نشست در ایام حکومت او
کمپنی انگریز اکثر سے از ممالک هندوستان در تحت تصرف آوردند پنجاه و نه سال شصت و سه ماه و چهار روز
سلطنت نموده بعد از ششاد و یک سال و هفت ماه فوت کرد و پسر همین او جارج چهارم بتاریخ بخت و نهم ماه جنوری
سنه یک هزار و هشتصد و بیست و هفت عیسوی بر تخت نشست و ده سال و قریب پنج ماه پادشاه شد و بعد از شصت
و هشت ساله بتاریخ بخت و ششم ماه جون سنه یک هزار و هشتصد و سی و هفت عیسوی وفات یافت بعد از او
دومے اش ولیم و سه فورث یعنی ولیم چهارم بر تخت سلطنت جلوس فرمود مدت ایالت او هفت سال
بود و عمرش هشتاد و یک سال و ده ماه از پادشاهان انگلستان اول اوست که در هند سک
چهره شاهي بنام اوسکو که گردیده بعد وفات او اگر چه برادر چهارم او زنده بود اما چون برادر سوم
او دختر سے بنام و کثوریه بهنر و ده ساله قابل سلطنت گذاشته بود اعیان ملکیت بر رسم قدیم آن ولایت مقرر
اورا بتاریخ بخت و بیستم ماه جون سنه یک هزار و هشتصد و سی و هفت عیسوی مطابق شانزدهم ربیع الاول سنه یک هزار
و دو صد و پنجاه و سه هجری سلطنت برداشتند مولف این اوراق در باب جلوس او تارخی چند بنظم
آورده کیے انیت که از ماده تاریخ سال هجری استخراج می یابد و اگر بتعمیه اش بگیرند یعنی عدد لفظی تقدیر
نیز گیرند سال عیسوی بر آید ❖ ❖

تاریخ

ملکه بلقیس بتاریخ خوشبختی	شاه چو برادر دین تاجی برادران	سند و سند آنگلستان بریر حکام	شهر لندن گنت و املک گنتی بیاه
چونکه نخست سید نام کوثر	نخست دولت کش شاه سیم	ملک نیرتیش شرقی شاه فرمان	بحر و بحر و بحر و بحر و بحر
سال تاریخ جلوس و تقدیر	عقل گفت و باور سیاه و عقل	ماده تاریخ را گیری اگر بتعمیه	سال عیسوی بهنر و ده سال

۱۲۰۳

ایضا بتعمیه که از این سال عیسوی بر آید

برونیت سرشید از ملکه جهان	سورگشت خلق و میر و گداز	می شوی جو بر سر خود کردان	تاریخ آشکاره شد از نیت سر
---------------------------	-------------------------	---------------------------	---------------------------

۱۸۳۴

ایضا بتعمیه

ملکه و کثوریه یا سیمت جهان	گشت رونق فزای مندر	پادگزار بند و انگلستان	زیر عکس همیشه تازه و تر
چون ز سپهر خرد بر سیدم	سپه تیال جلوس او چیده	باسر و ذوق گفت سال سیم	تاج شاهي نهاد ملکه بسیر

۱۸۳۴

ایضا بتعمیه

باسرو پای عتیدیتا تاریخ جلوس	ملک بلقیس ثانی مالک برودج
الضمانت	
آن ملکہ کہ نام نامی دوست	و کثوریہ اگلند رینہ
شامان جان زینب تاروم	پیشش بہ خاوم کینہ
زاسیب سپہر باد محفوظ	معمور زود پلٹش خزینہ
	تاریخ گیز شوکت دل
شہزادہ را دختر دہمینہ	بر تخت نشست زانکہ او بود
استمبل و مکہ و مدینہ	گرد و چوبچب مطیع حکمش
دارند از نو عناد و کینہ	مرد و زخلق باد انا نکہ
	و کثوریہ اگلند رینہ

الضمانت

چو ملکہ انگلستان تخت و تاج رسید	بر اندازی تاریخ این شد	ہزار و دویست چاہ و سہ ہجرت	ہزار و ہشتصد و سی و ہجرت
---------------------------------	------------------------	----------------------------	--------------------------

ذکر در وفات سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ

پیر شاہ نازے الدین حیدر است و تاریخ جلوس او پیش ازین ترقیم یافته تباریخ سوم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دویست و پنجاہ و سہ ہجری موافق ہفتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ و ہفت عیسوی بعد حکومت وہ سال در دار السلطنت لکھنؤ فوت کرد و نواب نصیر الدولہ کہ عمویش بود ملقب بمعین الدین محمد علی گشتہ بر تخت نشست

ابوالمظفر معین الدین محمد علی شاہ

ابن نواب سعادت علی خان است و برادر نازے الدین حیدر پیش از جلوس نواب نصیر الدولہ ملقب مشید چون برادر زادہ او سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ فوت کرد پیش مناجان بنے اشرفی جانان اگر زیر بسے مادر خود رفتہ بر تخت نشست اما بعد از ساعۃ چند و ہلاکت چند کسان مقید گشتہ تعلقہ چند ارگدہ فرستادہ شد و محمد علی شاہ باستمداد افواج انگریزے تباریخ چارم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دویست و پنجاہ و سہ ہجری موافق ہشتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ و ہفت عیسوی در لکھنؤ بر تخت نشست این بیت بر سکہ او ضرب شدہ کہ ازان تاریخ جلوس خبر بر آید

سکہ

ہجود کرم سکہ زد در جہان	محمد علی بادشاہ زمان
-------------------------	----------------------

سہ تاریخ ماہ مولف این اوراق در باب جلوس او گفتہ بحضورش فرستادہ بود این است

تاریخ جلوس از مولف تبعمیہ

بادشاہ زمان معین الدین	ان محمد علی شہ عظم	شرف خاندان برہانے	مالک تخت و تاج و جاہ و شہ
غازی دین نصیر دولت ملک	معبل عدل داد و بھر کرم	انکہ در فضل صفت ثانی است	حد شجاعت فزون تر از رستم
چون منصور کو ستاد و فتح	بر سر راودہ نشست چو جم	باتقی ناگمان ز ولیم بیل	حبست تاریخ این دم خرم
	سال جلاس با حروف مستح	خلد اللہ ملکہ گفتہ	

الضمانت

شاہی کہت شاہ محمد علیش نام	منقاد حکم او شدہ بایں و غلام	چون در او شہسختی نشسته	حبت سال حجت منو خواہم
۱۲۵۳	غوی چودوی طلب ازین	شاهد ما خیر و نہ عیسو کشنو	بادا سیر و تلج مبارک ترادام

ایضا بنعمیہ

شاہی کہت شہ اش زلیخان و ن ترا	نامش محمد علی ابو المظفر است	خیامن عادل آد شجاع و محاکم	در زر حکم او کی حشید قیصر است
۱۲۵۳	نہ چرخ چتر او شد و فوج از او	پرسد اگر کسی ز تو تاریخ این جوت	بای ہمدون شکستہ بگو ابو المظفر است

در وفات محمد اکبر شاہ تا فی ابن شاہ عالم بادشاہ غازی

بعد از شش تن قریب سے دو دو سال قریب سے بر تخت دستا بروز جمہ سبت ہشتم جمادی الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری کہ مطابق سبت و ہشتم ماہ ستمبر سنہ یکہزار و ہشتصد و سہ و ہفت عیسوی بود و در نماز مغرب بعد از ہشتاد سالہ عمر منہستقا در گذشت این تاریخ سید احمد خان منصف شاہ جہان آباد در وفات او بتعمیہ گفتہ

تاریخ

چون بر تخت از جہان شہ اکبر	اشہسیہ آسمان زود و جگر	بای شاہی شکستہ احمد گفت	سال تاریخ او غم اکبر
۱۲۵۳	نقشب لعد وفات عرش از ارمگاہ مقرر شد	دلیپش محمد بہادر شاہ بجائے او بر تخت نشست	قبرش و تربت پدرش نیز منتقل محمد شاہ عالم بہادر شاہ در دہلی واقع است

ابو المظفر سراج الدین محمد بہادر شاہ بادشاہ غازی ابن محمد اکبر ثانی بادشاہ غازی ولادت بہادر شاہ مبارک سبت و ہشتم شعبان سال یکہزار و یک صد و ہشتاد و نہ ہجری روز سہ شنبہ الزلیزل لال بانی بوقوع آمدہ و عبارت ابو المظفر تاریخ میلاد اوست بعد وفات پدر تاریخ سبت و ہشتم جمادی الثانی سال یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری مطابق سبت و ہشتم ستمبر سنہ یکہزار و ہشتصد و سی و ہفت عیسوی در دہلی بر تخت نشست یک لکھ روپیہ ماہوار سے برائے معارف او از سرکار کپنی مقرر است بیت سکے اش نیست

سکہ

بسیع زر زود شد سکے کفیل البہ	سراج دین ابو المظفر شہاوتی
۱۲۵۳	و سولوسے شیخ امام جمشید صہبائے در تاریخ جلوس او این قطعہ نظم فرمودہ

تاریخ جلوس

از نشہ دولت بہادر شاہی	شد پرنی طرب ایام دہلی	نشست تخت دولت زافزون	نر نہت فزود از و دملغ دہلی
۱۲۵۳	ریخ جلوس آن شہ والا قدر	آمد بلب خرد چراغ دستا	

وبادشاہ یار زود بہر ان دارند سیکے مرزا دارا بخت دوسے مرزا شاہ رخ کہ از ذکیۃ النساء و سیکیم بنت مرزا سلیمان شکوہ تولد شدہ اند سوسے مرزا فتح الملک مشہور مرزا غلام فخر الدین چہار سے مرزا عبداللہ پنجم مرزا سدھو و مرزا فرخندہ شاہ و مرزا قوماش مرزا بختا و مرزا ابو النصر مشہور مرزا بلاتی مرزا محمد و مرزا خضر سلطان

شاهزاده مرزا سلیمان شکوه

پسر شاه عالم بادشاہ و برادر محمد اکبر ثانی است تباریخ بیست و نهم ماہ ذی القعدہ سنہ یکہزار و دوصد و پنجاہ و سہ ہجری کے مطابق بستی چارم ماہ فردوسے سنہ یکہزار و شصت و سہ و ہشت مہینوں کے بود و در بلکہ اکبر آباد وفات یافتہ و در روضہ جلال الدین محمد اکبر شاہ بادشاہ کے در سکندرہ واقع است مدفون گشتہ تربت اواز سنگ مرمرست و این چند کلمہ و تاریخ بران مرقوم است *

اللہ محمد و علی فاطمہ حسن حسین

چون نمود ملت سلیمان شکوه	زوار فاسوی ملک بقا	ببال و صدف و پنجاہ و سہ	بذی قعدہ بستی نهم زین سرا
در انجمن زمانت خدا این سیر	مکرم کرد پسر شاہ رحمت خدا		

۱۲۵۳

لوح منورہ مرشد زادہ مرزا سلیمان شکوه بہادر ابن محمد شاہ عالم بادشاہ ناز کے *

ذکر نانک شاہ مقتدا کے سکھان و وفات راجہ بخت سنگہ والی پنجاب

پوشیدہ مباد کہ سکھ بخت مرید است و چون کہ فرقہ سکھان مرید نانک شاہ ہستند چنانچہ ایشان کے میگویند صاحب سیر المتاخرین مے نوید کہ پدر نانک تقاے بود از قوم کمترے و کیاقتے خدا داد و داشت و سید حسن نامے درویشے صاحب حال مقال بر نانک مذکور نظر توجہ داشتہ بہت بر تربیت ادبیات و بیض محبت درویش فی الجملہ شعور و دانش بہم رسانیدہ بر حقائق و معارف کہ کتب فقرائے اسلام و صوفیہ بآن مشحون است اطلاع حاصل نمود و از تصب کیش ابائے خود در گذشتہ مضامین اقوال آن بزرگواران بزبان پنجابے کہ داشت و بر بحور اشعار سبہ سے موزون مے نمود اشعار و کلمات او فراہم آمدہ صورت کتابے گرفت و نام آن کتاب گزشت افتاد و این اعتبار و کثرت اتبلاع و رعہد با بر باد شاہ اور امیر آمد والی آلان در میان سپردان او آن کتاب غرت و شہرت داشتہ مشہور و معروف است و بخواندن آن اشتغال داشتہ احترام بسیار برای آن کتاب میکنند و کلاش چون ماخذ معجزہ دارد خاے از کفایتی و متانتی نیست بیشتر اوضاع فقرائے ادیبانہ اوضاع فقرائے مسلمانان ہند بود و الحال ہم فقرائش بہین صورت اند و اکثر جا بلکہ ہمہ شہر با و دیات بگایا کہ با مطلق آہنا سنگت گویند دارند و در ان سنگت ہائیکہ سرگردہ و دیگر مریدانش مے باشند و اولاد نانک منحصر بر دو پسر بود یکے سرے چند نام دوم لکھی چند لکھی چند دنیا اند و خت و بسیر و شکار بسر برد و اولادش ہم الی آلان کڈلک و صاحبزادے در فاندان آہناست و مری چند صورت درویشے اختیار کرد زن و فرزند داشت اما بجا پر ہم نہ نشست و سجادہ نشینی نکرد و فقرائے نانک شاہے کہ در لباس و اوضاع مشابہت تمام بہ فقرائے مسلمین ہند دارند اخلاف و سپردان او یکے از خدمتہ نانک شاہ کہ انگڈ نام داشت سجادہ نشین نانک گشتہ بجای او نشست و سیزدہ سال سجادہ نشینی نمود چون پسر نہ داشت امر داس مرید خود را سجادہ نشین خود نمود اول بستی و دو سال بجانے پسر خود نشستہ قالب محضے را تہرہ رود نمود و با وجود اولاد و ہم رام داس نام داماد خود را سجادہ نشین خود نشاند و ہفت سال زندگے کرد و بعد او گردارجن پسر سجادہ نشین

پدر گشت و بعد بست پنج سال از دنیا در گذشت بعد او گردید پسر گویند پسرش سه و هشت سال سجاده نشینی
 نمود بعد او گردید پسر اسامی نیر که پسرش حضور پدر خود مرده بود بجای خود نشست و هشتده
 سال رهنمایی اقبال خود نمود بعد او گردید پسرش در عوز و ساسه بر و سادده پدر نشست و سه سال زندگی
 کرد بعد از تیغ بهادر پسر خود گردید گویند بجای او نشست و گردید رام را که سرادر پسرش بود و همواره
 او میگوید تیغ بهادر یازده سال سجاده نشینی نموده در قید امرای عالمگیر افتاد و در سنه هزار
 و هشتاد و یک هجری مطابق شمس عالمگیر به حسب الحکم بادشاه کشته شد و او سجاده نشین هشتم
 نانک بود و پیر و آن بسیار بهر ساینده صاحب اقتدار گشت و چندین هزار کس همراه او میگردیدند و صاحب
 او حافظ آدم نام فقیر از فرقه مریدان شیخ احمد سر بند ساجده کثیر بزرگ و پسر خود بهر ساینده
 هر دو کس شیوه اخذ و جبر و تعدی اختیار نموده در ملک پنجاب میگردیدند تیغ بهادر از سهندوان و
 حافظ آدم از مسلمانان زربا میگردیدند و قتل نگاران پادشاه به عالمگیر بزرگداشتند که دو فقیر
 یک سهند و یک مسلمان این شیوه را برگزیده اند و عجیب که اگر اقتدارشان بیفزاید خروج هم نمایند
 عالمگیر بعد استماع این خبر بجا کم لاهور نوشت که هر دو را گرفته حافظ آدم را از مالک محروسه بدر کرده در
 موطن افغانه آن طرف آنک و پشاور سر و بند و نگذارند که باز این طرف عود تو اند نمود و تیغ بهادر
 را گرفته مقید و مجوس دارند چنانچه حسب الحکم عمل آوردند و بعد چند روز حکم دیگر درباره تیغ بهادر رسید
 که او را کشته و جسدش را چند حصه نموده اطراف شهر بپاشند حسب الامر بوقوع پیوست اما بهر اسیان
 تیغ بهادر بطور فقر میگردیدند و سلاح و یراق لبتن در میان شان معمول نبود و گردید رام را که رقیب
 تیغ بهادر بود در سهند بکنار دود و پنج هجری فوت کرده قبرش در میان دهره دون که در زیر کوه
 منصوره واقع است به کلیت تمام ساخته اند و چون درین مقام یک بهر ساخته گردید و رام را و است که
 آنرا سهندوان سعاد و مسلمانان قبر گویند و دون آن را این را گویند که در میان دو کوه واقع شود ازین سبب
 این مقام را دهره دون میگویند زیرا که این شهر نیز در میان دو کوه است گویند که گردید رام را و مقام
 سعاد خود را بمشابه کعبه الله ساخته بود در میان برج میان آن قبر می است که گردید رام را و در آن مدفون
 است متصل قبرش یک چهارپائی نهاده اند که گردید رام را و بر آن می خوابید بر دروازه این روضه برقی
 سه و شش گز طول استاده کرده اند و پارچه سبز بر آن چسبانیده اند همه زنان و مردان این نیزه را می پرستند
 و عرس او هر سال در ماه مارچ میکنند سمت شرعی روضه او سنگ است که بر آن تاریخ وفات او نوشته
 اند و مصرعه تاریخ نیست چه گفت که بهیات گردید رام را و چه بعد از آن که عالمگیر رحلت نمود و نوبت سلطنت
 به بهادر شاه رسید و بقول در او از عهد عالمگیر گردید بجای پدر خود تیغ بهادر نشسته منتشران
 فرقه خود را آهسته آهسته جمع نموده و سلاح و اسب و یراق بهر ساینده بر همراهیان خود قسمت کرد
 و اندک اندک دست و پا به خود را از شروع بتنگ و تاز نمود بموجب فرمان بادشاه و خود را از حضور
 تباویب او پرداختند آن بد بزر خود گزینیده بمانند سید و دولپر او اسیر نیمه تقدیر گردید کشته شدند

چون خواست که نزد اهل و عیال خود برسد عبورش از لشکر حکام سرسند و غیره دشوار بود و بعضی از افاغنه و عدو
 رسانیدن سبغی گران لشکر رسانیدن در آن مکان نمود و آنها را لباس نیلگون بطور افغانه و جلیه پوشانید و
 و مو سس سروریش او بلند گردانید همراه گرفتند و در راه با حرام سس آوردند هر که از احوال او سس پرسید میگفتند
 که پسر زاده او چه است چون بجای سس معهود رسید و پرنیانی بجمعیت گردانید همان یکیات را بجال و شسته تغییر سس
 در آن نه نمود و پیروان خود را نیز دلالت نمود که همین طریق و صورت اختیار نمایند بعد از آن آشفتگی در حوال و بهر سس
 هوشنه داشت و همین حال در غم انتقام سپردان خود بمرد و بعد از فرقه سکمه که پیرو سس مسلک او نه و مو سس ریش و
 بر دت و سر از ابتدا سس تولد مطلقا نمی تراشیدند و اکثر نیلگون پوشیده با سس و ح و یاق میگردیدند و هر چند از فرقه
 مختلفه باشند هر گاه این مسلک اختیار نمایند اجتناب و احتراز از از سید گر لباط و مستمره و قاعده و دیرینه بنود نیکنند
 اگر چه بعد از فرقی باشند حدوث این مسلک در اد و خرمه و مالگیر و رنگ یب اتفاق افتاده و مو جده این طریق گرد و گو
 است بعد از گرد و گو بنده ابجاس و دشت او اقدار بسیار بهر رسانیده چون کینه با سس دیرینه قتل تیغ نهاد و
 و سپردان گرد و گو بنده در دل دشت بردیات و آباد سس اهل اسلام هر جا میست او میر سید باخته از سس کنه آسنا
 هر کر سس یافت ایفا نمیکرد و هر چند اطفال صغیر السنه باشند حتی زنهای حامله مسلمانان را شکم دریده و بچه را بیرون
 کشیده میکشیدند بهادر شاه استماع شورش او نموده افواج تبیه او کما شت یکبار خانخانان منکم خان با سس
 هزار سوار او را در کرکه و محصور نمود و او را از انجا بحیل و جرات بدر رفت کرد تا نینه محمد امین خان و اغرخان پرستمد خان
 و غیر هم امر رسید بهار محورش ساختند اما محش انجام نیافت سس مذکور کمتر مقابل افواج بادشا سس
 میگشت اکثر بطور چپا و سس و قطع الطریق در اطراف و جوانب و دیده یکجا نمی آسود و هر جا که قابو سس می یافت
 در قتل و غارت و تخریب مساجد و بنیاد قیوم مسلمانان قصور سس نمی نمود و همین قسم این قضیه امتداد یافته تمام شده بود
 که بهادر شاه رحلت نمود و در لاهور مقام بادشا را دکان با بهدگیر و دیدار و کس بجای سکوان پیر دخت از خجبت
 اقتدار بنده نهایت زیاده شد تا آنکه نوبت سلطنت بفرخ سیر رسید و حکم تبیه بنده با سلم خان صوبه دار لاهور شرف
 صدور یافت سلم خان بجنک بنده ایراده بر سر او تاخت و در جنگ بزمیت خورده غایب و خاسر لاهور برگشت
 و بنده را نخوت بسیار بهر سید دست تعدیش بر مسلمانان بیشتر از پیشتر گشت و ده گشته انچه بنامیت بعل می آورد
 و بهرین عرصه بایزید خان نام فوجدار سس بنده باراده مدافعه بنده ایراده در لشکر خود اقامت داشت و وقت
 نماز مغرب با معدود سس در ضمیمه علیحد نماز میکرد که سس از اتباع بنده اش مثل فدایان حسن صباح و رحلت بیکانگاه
 بخیمه و رآمده بایزید خان را در معین نماز بکشت و صحیح و سالم بدر رفته بهر اهیان خود پیوست چون این خبر بمحض رسید
 به عبدالصمد خان بهادر دیر خجک تورانی که صوبه دار کشمیر و چند هزار سوار مقل با او بود حکم استیصال و قتل و اسیر
 بنده منع بند صوبه دار سس لاهور بر سس پسر او زکریا خان اصداریا فنت و قمر الدین خان پسر اعما الدوله و محمد خان
 و اغرخان و دیگر فوج تسلیم و رساله والا شاسس و احدیان و توپ و توپخانه بهد و دگمت او متعین شدند عبد الصمد خان
 بمجروح و زود و سس و حکم مازم لاهور گشته عارف خان چلیه خود را به نیابت در شمر مذکور فرستاد و خود با فوج جبار
 بر سس بنده رفت چون فوج و لاسیت همراه داشت تا بختما سس متواتر بنده سس متمر در محصل ساخت و بنده

خلیفہ معتب باعبد الصمد خان نمود و قریب بود که شکستی در لشکر مغلان افتد اما نصیرت انجود سے شکستہا سے
 بے در پے خورده در قصبہ گورداس پور کہ مسکن موطن آنها بود و اسباب موفور و حصار استحکم داشت ریشہ محصور
 گردید چون محاصره امتداد یافت مروج محصور کہ خلق کثیر سے بود مجبور گردیدہ گاو و اسب و خرو و ہر چہ در مذہبشان
 ممنوع و محترم بود بناچار سچو خوردند سیرگاہ بطلان سے از حد گذشت و بسیار سے ازان فرقہ بگرسنگی و مرض ہلاک شدند
 باقی التماس امان و استمداد سے آمدن بلشکر نمودند عبد الصمد خان فشانے در میدان نصب نموده فرمان داد
 کہ سلاح و یراق زیر علم گذار شنبہ یراق نزدیک لشکر جمع شوند بعد اجتماع عبد الصمد خان ہمسرا دستگیر نمودہ
 سیر کردہ ہمسرے لشکر و سپہر دو بر لب ہمان دریا کہ مابین گورداس پور و سیکندر گردن زدند و کوسا فرقہ مذکور را
 بر ہشت تریاسے بے پالان خرماسے عریان کلاہ کاغذ بر سر و سلاسل در دست و پا کردہ سوار ساخت و بایں چپا
 قاصدا ہور گردیدہ آنجا ہمراہ پیش پیش سوار سے خود گذار شنبہ داخل شہر گردید و بعد چند روز انہارا بدستور سوار
 از لاہور کوچانیدہ ہمراہ قمر الدین خان سپہر محمد امین خان و سپہر خود زکریا خان بدار خلعت فرستاد چون نزدیک
 بشا ہجیان آباد رسیدند فرخ سیراعما و الدولہ محمد امین خان را فرمود کہ بیرون شہر رفتہ بند اسے مذکور را سختہ
 کلاہ درو سیاہ نمودہ سیوار سے فیل و دیگران را بر خرد شتران و سوار را بر نیزہ ہاکر و شہر در آمد و بعد آوردن
 بجنور حکم حبس آن نا جنس مع سپہر و دوسہ نفر معتبر و قلعہ شد و در بارہ دیگران فرمود کہ ہر روز صد نفر از ازان
 گردہ و ہر ہوسے چوتراہ کو تو اسے در ستہ بازار را بقتل رسانند حسب الحکم قتل آمد چون تمام آن جامعہ پادش
 اعمال خود رسیدہ مقتول گردیدند سپہر بنبار ایزد انوسے او نہادہ بدست ہمان نابکار فرج کشیدند و آخر
 نیزہ ہور ہاسے آہستہ تاب وادہ ہار ہاسے گوشت اور از زبدش کشیدند تا ہلاک شد بعد قتل او حکم شد کہ
 ہر جا کہ این فرقہ رایا بند بے تامل بکشند چنانچہ ایشان از خوف مسلمانان مدتی در کوہ و جبال پنهان ماندند
 اما بعد از ہنگامہ نادر شاہ چون شوکت بادشاہ دہلی کمتر شد باز آہستہ آہستہ سر بر آوردند تا آنکہ در زبان
 احمد شاہ ابداسے از جبال فرو آمدہ در پنجاب ہنگامہ قتل و غارت گرم ساختند چنانچہ چند بار از بادشاہ
 مذکور جنگ بدل بمیان آمدہ اما سکھان ہر مرتبہ بہریت یافتند و ہزار را بقتل آمدند چون در سنہ یکہزار و صد
 و ہشتاد و شش ہجری احمد شاہ ابداسے فوت گردید کسی دیگر نماند کہ ایشان را تنبیہ کند باز اقتدار سے
 ہمسرا نیندند و ملک پنجاب را بالکل متصرف شدہ در میان خود ہامست نمودند و مدتے بدین نوع گذرانیدند
 تا آنکہ از میان ایشان سردار سے ہاسنگ نام برہمہ ستوے گشتہ لاہور را گرفت و بعد از و سپہر اسے بخت
 شوشکتے تمام ہمسرا نیند کہ صاحب ریاستی مانند او درین عہد در ہندوستان کمتر بنظر آمدہ کہ پنجاب و کشمیر
 و بلتان و پشاور و سندھ و وزیر عکسش بود و چند فرانسیان در خدمت او نوکر بودند از ان جملہ موثر شوالیر
 جنرل کورٹ صاحب و جنرل و نٹور صاحب سرداران نامور کار آزمودہ در ملازمت او بودند کہ جملہ قوا عد
 جنگ و جدل بطور ولایت خود سکھان را آموختہ و راہہ نجات سنگد یادہ از سے سال باستقلال فرمانروا
 نمودہ تباریخ نسبت و ہفتم ماہ جون سنہ یکہزار و ہشتصد و سے و نہ مئیو سے کہ مطابق با نوزدہم ربیع الثانی
 سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و پنج ہجری بود در لاہور فوت کرد و چار زوجہ گان او با ہفت گنیزگان ہمراہ لا

اد سوخته شدند و چونکه میان انگریز و راجه موصوف رسم محبت و یکجبهی بود از استماع خبر فوت او و راجه جهان آباد و اکبر آباد و لاله آباد و دیگر جاها در ماتم بقدر عمر او که شصت ساله بود توپها سردا و ند بعد وفاتش راجه که گرسنگی که پسر بزرگ او بود بجای او نشستن این تاریخ در وفات او از مولف است

تاریخ بتعمیم

۱۲۵۵

هزار و دویست و پنجاه و پنج هجری بود	که رفت وانی پنجاب سکونک دم	گرفته پاشی او پل بنه نیش	همه راجه بخت منگه کرد رقم
اگر سال سی و یک ترا کسی پسر	یکو که مشتقد نیکه از وی نهم		

ذکر فتح کردن افواج انگریزی قلعه غزنه و کابل

چون احمد شاه ابداس که ذکرش پیش ازین مرقوم گشته در سنه هزار و یکصد و هشتاد و شش هجری فوت کرد و پسر او تیمور شاه بجای او در کابل بر تخت سلطنت نشست مدت بیست سال فرمانروا است و نمود و عبادت او میان پسرانش هالیون شاه و زمان شاه و محمود شاه و شجاع الملک خصوصیت بود تا آنکه هالیون شاه و زمان شاه بمحول و محبوبس گردیدند و سلطان محمود بهرات را متصرف شد و بعد وفاتش پسر او کامران شاه بادشاه بهرات گردید و تا حالت تحریر در اینجا فرمانروا می کند و شجاع الملک که بر کابل دست یافته بود در آخر پسر وزیر او دوست محمد خان بروستو سگفته او را از انجا بدر سافت و شجاع الملک تا مدت بیست سال در سمنند وستان آمده در لاهور سکونت داشت تا آنکه انگریز مددگار او شدند و او را همراه گرفته در آتربینه کینر اردو و صد و پنجاه و چهار هجری بطرف کابل روانه گردیدند و در اثناء راه چون در غزنه رسیدند روز اول افواج انگریز در وازه آن قلعه سنگین آتش زده مفتوح ساختند و متحصنان قلعه را با سیرس گرفتند این واقعه بتاریخ بیست سوم جولائی سنه یک هزار و هشتصد و سی و نه مطابق یازدهم جمادی الاول سنه یک هزار و دویست و پنجاه و پنج هجری بوقوع آمده تاریخ این فتح عظمی را مولف چنین گفته

تاریخ از وفات

۱۲۵۵

چون شجاع الملک ابن شاه تیمور زمان چاره از انگریز بخت و پس بکم کمینه ز آتش و باروت بکشوند باب غزنه را بهشتقد سنه عیسوی بد بر سیزده و سی و نه	خواست تا کابل کیپد از محمد دوست خان لشکر انگریز همرا هیش بکابل شد روان فتح غزنه در دوسه کردند آن مردان جوان پنجه و پنج و سیزده و دویست و پنجاه و سی و نه
بهر سال هجرت و تاریخ این فتح عظیم	چون سده شش را شکست فتح غزنه شد عیان

یعنی سرشته که حرفت مشین باشد عدد آن از عدد حرفت فتح غزنه منها کرده شود تاریخ بر آید باید است که مورخان متقدمین غزنه را غزنه و غرنین نیز نوشته اند چنانچه مولف تاریخ پنجه دیگر رسم قلمبه از لفظ غزنه بر آورده

تاریخ از مولف

بانی غزنه بنیالیش جو خط کشید	اد بار و زلتش همه بر نقطه نهاد	انگریز رفت نقطه موهوم را زدند	ان حسن خوار یک جلوه بر کردند
------------------------------	--------------------------------	-------------------------------	------------------------------

یعنی که سال فتح چوتتم تھا	از لفظ غزنہ نقطہ دوم بیاورداد
---------------------------	-------------------------------

ایضا

واقعہ فتح غزنہ دلا ان زمانہ	از لفظ غزنہ نقطہ دوم جو برکئی
-----------------------------	-------------------------------

بعد فتح غزنہ افواج انگریز سے شاہ راہبراء گرفتہ بطرف کابل روانہ شدند دوست محمد خان کہ از خبر فتح غزنہ
مہوش باختر بود کتاب مقادیر خود ندیده بے جنگ از انجا بدر رفت و لشکر انگریز تباریخ ہفتم ماہ اگست سال
مذکور کہ مطابق بہست ششم ماہ جمادے الاول بود کابل را فتح کردند و بعد از جنگ و پیکار معصبت شاہ را باز
بر مسند آبا سے اودنشا سیدند تا تاریخ فتح کابل را سودا این اوراق بتعمیہ گفتہ کہ سال عیسوی انان تخرج می یابد

تاریخ از مولف

چونکہ کابل از سوی فوج انگریز	فراتحت زرینہ بقدرہ بایستد	از فرم دہر بہست سال عیسوی ہستم	تجمع الملک بل را گرفتند از غیب
------------------------------	---------------------------	--------------------------------	--------------------------------

چون یک سال دسہ ماہ برین بگذشت دوست محمد خان کہ بطرف بلخ و بدخشان رفتہ بود و صلاح کار خود را اندر
دید کہ امان جان خواستہ خود را حوالہ سرکار کمپنی نماید چنانچہ تباریخ چارم ماہ نومبر سنہ یکزار و ہشتصد و چہل
عیسوی سے بحضور گنناشن صاحب بہادر کہ سپہ سالار افواج انگریز سے بود آمدہ ملازمت نمود و چندے مقتیدماندہ
ہزارہ یکے از سپران خود روانہ کلکتہ گردید و تباریخ بہست و سوم ماہ مئے سنہ یکزار و ہشتصد و چہل و یک
عیسوی سے در ان بلدہ رسید ہمدراں سال تباریخ بہست و دوم ماہ دسمبر اکبر خان پسر دوست محمد خان گنناشن
صاحب بہادر را در کابل بدغا بکشت و بعد از چار ماہ دیگر تباریخ دوم ماہ مئے سنہ یکزار و ہشتصد و چہل و
دو عیسوی سے شاہ شجاع الملک نیز کشتہ شد باوجود این ہمہ تفصیلات کہ از دست ایشان بطور آند سرکار
کمپنی انگریز دوست محمد خان از قید رہے بخشید و او در کابل رفتہ باز بدستور قدیم بر مالک خود قالین کردید

دروقات محمد علی شاہ سلطان اوڈ

در سنہ یکزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری بر تخت اوڈ نشستہ و بعد حکومت پنج سال بے کم و زیادہ تباریخ
پنجم ماہ ربیع الثانی روز شنبہ سال یک ہزار و دو صد و پنجاہ و ہشت قر سے کہ مطابق بہستہم ماہ مئی سنہ
یکزار و ہشتصد و چہل و دو عیسوی سے بود در دار السلطنت لکھنؤ فوت کرد و پسرش شریا جاہ امجد علی شاہ
بر تخت جلوس نمود

شریا جاہ امجد علی شاہ سلطان اوڈ

پسر محمد علی شاہ است و بعد وفات پدر و ماہ ربیع الثانی سنہ یکزار و دو صد و پنجاہ و ہشت ہجری سے
در لکھنؤ بر سر سلطنت نشست بہت سکا اش نیست

بیت سک

در جان دسکے شاہی تائید الہ	مل حق محمد علی شاہ زبان علم بنا
----------------------------	---------------------------------

میر نصیر خان والی حیدر آباد سندھ

برادر میر نور محمد خان پسر میر مراد علی خان واسلے سندھ بود چون بعد وفات برادر خود کہ در سنہ یکزار و

برشت قصد و چهل یک میسوے واقع شده ریاست سنده یافت عهد و پیمانے که میان کپنی انگریز و بزرگان اوده بود کفیل حک ساخته سرکش و سرکشی اختیار نمود و باز جاده راستی در راست باز سیر و نهد اندام لیلان سرکار کپنی در شروع سال یک هزار و هشتصد و چهل و سه میسوے اورا مقید ساخته با دو فرزندانش کلکته روانه نمود و در دهم که متصل آن شهر است اورا جاس سکونت دادند از بهمن سال ولایت سنده بتصرف سرکار کپنی آمد و هفته تباریخ ششم ماه بیع الثا نے سنه یک هزار و دو صد و شصت یک هجرے مطابق نزدیک ماه اپریل سنه یک هزار و هشتصد و چهل و پنج میسوے عارضه غش بر میر نصیر خان تارے شد و جان بجن قسیم نمود چون بعد ادا سے فرائض هنگام شبیح ۷ سبحان و دو مرتبه گفتن کلمه طائر روحش از نفس جسمانی پرواز نمود امیر حسن خان بهادر شمل تل تاریخ وفاتش بھو نگر گفته و آن منیت ✽

تاریخ

۱۳۹۱

چون نصیر خان یکایک ده گفت و سفر سو ارم کرد | آنگذ قلم سر از آلم سال | ده میر نصیر خان رقم کرد | بعد فوت جید اورا حسب وصیت بالواع رواج و عطریات بروج ملوده سپرد زمین کرده اند که بکر بلای سفلے

ذکر تخریر نمودن انگریز ملک پنجاب را از سکمان و باز سپردن آن لای را ایشان

چون راجه رنجیت سنگه والی پنجاب در ماه جون سنه یک هزار و هشتصد و سه و نه میسوے فوت نمود پسر بزرگ اورا جبه کمرگ سنگه در لاهور بر سر تخت حکومت نشست اما راجه نونال سنگه پسر اوتان سنے رقی و نفق مہمات ریاست بدست خود در شتہ نیگدہ داشت کہ بدشش و بیج امرے دست انداز گردانانگه بعد از یک سال و چهار ماه راجه کمرگ سنگه فوت کرد و پیشش نونال سنگه لائق پدر را گرفته و سوخته ہنگام معاودت بشہ چون اخرون دروازه کلان رسیدند اٹھکشمردمان و فیلان کہ در سوارے او بودند صد مہ سخت بر دروازه مذکور رسید و بارہ از دیوار سقطت کن رہا گردیدہ بر سر راجه نونال سنگه افتاد چنانکہ او نیز جان داد این واقعہ تباریخ ہفتہ ہم ماہ نو بر سنہ یک هزار و ہشتصد و چهل میسوے بوقوع آمدہ دو ماہ بعد از وفات ایشان راجہ شیر سنگه پسر راجہ رنجیت سنگه کہ پیش ازین از سیم جان خود از لاهور گریختہ بود باز آمدہ و بر اسنے چاند کنور زوجہ کمرگ سنگه کہ بعد وفات راجہ کمرگ سنگه و نونال سنگه لاک ملک و مال گردیدہ بدوستوے گشتہ بر و ساوہ ریاست نشست تا آنکہ بعد از دو سال و ہشت ماہ تباریخ سیرزم ماہ ستمبر سنہ یک هزار و ہشتصد و چهل و سه میسوے از دست سردار اجیت سنگه ح پسر خود راجہ پرتاب شتہ شد بعد از قتل اورا جہ ولیپ سنگه پسر خور در راجہ رنجیت سنگه را کہ طفلی دہ سالہ بود بر سر تخت نشست و چون بعد از چند روز سردار اجیت سنگه را جہ دیہیان سنگه وزیران سیر گشت ہیرا سنگه کہ پسر دیہیان سنگه بود ازین حال خبر یافتہ و اندرون قلعتہ تخریر دارا جیت سنگه را مع لنہا سنگه و چندے از سیرا ہیانش کشت و مصر بیلے رام را نیز بعد از چندے بجان دیگر فرستاد و خود وزیر ہمارا جہ ولیپ سنگه گشتہ با سوارے و ملکی می پرداخت تا آنکہ بعد از یک سال و سه ماہ تباریخ سوم ماہ جنورے سنہ یک هزار و ہشتصد و چهل و پنج میسوے ہیرا سنگه نیز

کشته شدنی الجبل از جنگام دفات مهاراجه رنجیت سنگه آتش فتنه دفا و در میان سرداران متعل بود و یک دیگر
 لاکرون نمی نهادند رفته رفته سر از اطاعت انگریزیم کشیده برید همدیگر بستند و در مالک محروسه انگریز شروع
 تاخت و تاراج نمودند تا بجای که انگریز لاچار شده در آخر سینه بیکزار و دست قصد و چپل و پنج میسو لاکر بر سر
 ایشان کشیدند سرداران سگندیز مستعد جنگ گردیده با توپخانه عظیم این رو سے آب ستیج آمده راه عبور
 انگریز مسدود نمودند و دست بر تاخت و تاراج گشودند چند معرکه صعب با انیخان رو سے نمود و آخر شکست
 بر فوج سکبان افتاد و انگریز لو اسے ظفر و فیروز مند سے را افزاخته پل سکبان را که بر رو سے آب ستیج از باروت
 انباشته بسته بود از آتش توپ بهوایر اینده و پل خود بسته عبور نمودند این واقعه در شروع سال یکمیز از رو قصد
 و چپل عیسوی مطابق شروع سال یک هزار و دصد و شصت و دو و پجری بوقوع آمده چون لاهور قیصر شد رانی
 راجه ولیپ سنگه و راجه گلاب سنگه جمیودالد و سرداران دیگر پیش لاژ صاحب آمده بسیار عجز و انکسار ظاهر شدند
 و مذر خواهی نموده از کرده خود پشیمان شدند لاژ و صاحب ترحم فرموده و تقصیر ایشان مضا نموده ملک پنجاب را باز راجه
 ولیپ سنگه بخشیدند و کشمیر را بر راجه گلاب سنگه غایت نمودند فی الجمله درین معرکه دصد و پنجاه و شش ضرب توپ
 خورد و کلاکت بد انگریزان افتاد و همه روانه جلا گشته شدند از ان جمله بعضی توپ با این نامها موسوم بود توپ فتح جنگ و توپ
 ظفر جنگ و توپ نصرت جنگ و توپ فتح نصرت و نصرت بان و چنگ بجلی و غیره و کنبه که بر چندی از ان توپها مرقوم نموده است

کتابه بر توپ نصرت بان

بفضل سر سے اکال پور که سج مهاراجه رنجیت سنگه بهادر و دام ملکه و سلطنته سر سے مهاراجه صاحب هراج
 ضرب موسوم نصرت بان حسب الامر اقدس در ششده از راجه بکراجیت با هتمام صاحب ارسطو فطرت
 فلاطون فطنت موشیر شوالیر جنرال کورث صاحب بهادر رنجیته شد

کتابه بر توپ فتح جنگ

توپی لاهی شاه رنجیت سنگه فتح جنگ شد در زمان شاهی	همه ملک زیر کرده چو جنگ که بدینزده صد و شتا و چار بوجوب صلاح لااجه سنگه یار	که در سنگه شهنزاده عالمکان جمیدار این توپ شد راجی غلام نی گفت تانچ دار	که دانا کنوآن بود مادر آن که در جانفشانی است ابوی توپ
سمت ۱۸۸۴ دستخط گورو تارا گوبند تبارنج پنجم مانگه			

کتابه بر توپ نصرت جنگ

سمت این کتب دلمای مان از دم خود مشرب برق فشان ستفتح قلع و نغمت چو جنگ	بخت دشمن چو دوزخ شین سایه از دم خود مشرب برق فشان زین سبب گشت نصرت جنگ	بخت دشمن چو دوزخ شین سایه
---	--	---------------------------

کتابه بر توپ ظفر جنگ

از فضل گورو مانا ک فضل جنگه وز حکم شانه را ده کنو نور نال سنگه شد توپ طیار ظفر جنگا سپند	منصوب چانه جرنیل تیج سنگه ضرب سورج ملکی سمت ۱۸۸۹
--	---

کتابت بر قوب فتح نصرت

مست این قوب مصر بلی رام	اتقش کرد فتح نصرت نام	نرب آتش فشان برقی شرار	صبح اعداز دود او چو شام
-------------------------	-----------------------	------------------------	-------------------------

کتابت بر قوب کوه شکن

اچو از دور با بجان و تن	سبب دماغ کمن دارم	حذر کن اسیر قیب از من	که آتش در دین ارم
ای راست رو تو بنوا بدار	درستی بودی تو دیو کا نه	از دردی شیر نژادی و جنگجو	ماری و مهره و اگر صبا خزانه
سوار کار و اسب و سوار	خان بهادر صفر جنگ	سند ابرو سبک اسم کوه شکن	بوزن یکصد و من گوله بمقدار
دهن و باروت نفع از گوله بوزن			

در فتح لاهور و پنجاب

این تاریخها در باب فتح لاهور و پنجاب تصنیف امیر حسن خان بهادر متخلص بسمل

تاریخ در صفت تعطیل که بسیار نادر و سبب بدست

داورم رد کرده در ملک عدد	حکمر کرد دوم سرور کرد	در سرور کرد اول سرور سال	داورم لاهور را محصور کرد
--------------------------	-----------------------	--------------------------	--------------------------

چند از راه صفر سیزدهم	گشت در جنگ طغریاب انگریز	دیدم افواج عدو غافلشان	رجعت برگرد چو بیلاب انگریز
دشمنان را بلب تلج کرد	سرجابیم خوناب انگریز	کاروان مشه ری را گوی	بگذرانید سر آب انگریز
پل عدا بهوا پرا سید	ز آتش قوب چو سبب انگریز	بر رخ فوج خود کج چو کت	پی پوشش شده بی تاب انگریز
سالین فتح ازین رو گفتم	کد فتح در پنجاب انگریز	۱۲۶۲	

تاریخ عطا گورنر جنرل بهادر ملک لاهور بواله نشین

الضیافه

چو گورنر بوالی لاهور	باز پس واد ملک نیگفت	مهمتی کرد تا شود تاریخ	رو پنجاب کرد بعد گرفت
----------------------	----------------------	------------------------	-----------------------

الضیافه لیسال علی سومی

چو پلانی پوش لاهور گورنر	ملک پنجاب ملک جهانگیر آورد	ماله زد و الی لاهور بفرست	آه لاهور بیک حمله به سحر آورد
کار اقبال نکر شد چو شارا عدد	بود تاریخ طغریاب بفر آورد	۱۸۵۶	

الضیافه

تاریخ فتح جناب گورنر	که زد دشمنان ایتبارک پیکار	۸۲۲	۱۸۵۲ مبارک مبارک مبارک مبارک
----------------------	----------------------------	-----	------------------------------

تاریخ جمعیه از سید اعظم علی مستفی مدرسه اکبر آباد

شکرانیزد کفتح شد لاهور	انکه شامل بهند بزرگ آثار	بود در داخل ابد جمعیه	تا حیاتش باند سبب انبار
چون روان کشت او بگو	در صدف فتنه شد در انجا باز	لار و صبا که هست تدبیرش	هم بقدر میرانده سبب ساز
علم آن سرکشان جنبه بگو	تاخت آنجازه دود و دراز	ماند آنجا دو ماه جنگ مبدل	نشیده کس از زمان دراز

پهلوانان شکر امداد لبکه از کشته پشته با گردید این بنای کشور دایران است	همچو مصفور پیشین گل باز آسمان گشت با زمین همراز که ز لاهور کشته است آغاز کف برآورده گشت بلغم غیب	منه گشته با نمل شدند فتح انگیز شد نصیب غیب هر تاریخ سال چون اعظم ملک پنجاب است لکسم باز	در تپه پای نیل کوه انداز و شنان شکست شد انبار سفر گشت بنو حبيب نياز
--	---	--	---

۱۲۹۲

تاریخ از مولف که از آن سال هجری استخراج می یابد *

۱۲۹۲

چو پرسیدم ز دل تاریخ این شتم
سر جاسد برید گفت تخمیر

الغیا از مولف

۱۲۹۲

چون کردار و صایه ملک
تاریخ گفت یافت بنیاد سخن

در فتح قلعه ملتان و فید شدن ملراج دیوان

چون در رب دو و دهم سال بعد از فتح اول پنجاب مقضی گشت سکمان بار دیگر راه کرد عذر پیش گرفتند و بتر
الیشان دیوان ملراج که از طرف راه دیب سنگه سپر راجه رنجیت سنگه متوسل به حکومت و محافظت قلعه
ملتان سرفراز می داشت سرکشته اختیار نمود و دو انگیز را که بر و محصل شده بودند در سینه بیکزار
و هشتصد و چهل و هشت عیسوی بگشت و سکمان و دیگر نیز با ساع شده از هر چهار طرف غلبه نمودند و بنابر
افواج سر کار انگیز بر سر ایشان مستقر شده قلعه ملتان را محاصره ساختند تا چند ماه از هر دو جانب
الکشی قتال و جدال گرم بود تا آنکه تاریخ لبست و دوم ماه جنوری سنه یک هزار و هشتصد و چهل و نه عیسوی
و قتی که لشکر انگیز نقبها تیار نمود و میخواستند که آتش زده حمله نمایند که ملراج با سه هزار کسان دیگر از قلعه
بیرون آمده خود را حواله سرداران انگیز نمود چون این حصار باطل مفتوح گردید و ملراج در قید قتل
مولف این تاریخها بطور تقیید و مسلک نظم کشید

تاریخ لبسال عیسوی

ملراج چو شد مهرم و بیله بزر و بیله پر شد تاریخ ز یافت سپه این فتح چو پرسیدم چون بار دیگر خواستم از پسه خرد تاریخ	مقصود و ما قبل با انگیز میسر شد او بادل من گفت که ملتان مسخر شد با حرف جدل گفت که انگیز مغر شد
--	--

تاریخ لبسال هجری

چو شد مفتوح قلعه ملتان شکستم فرق پاد دیوان ملراج	و اندر قید شد ملراج نادان بدل فتم مبارک فتح ملتان	دل من شد بجز فکر سلطان
---	--	------------------------

۱۲۹۵

تقریر ح التواریخ ریخته کلک گوهر سلک شاعر معجیل و سہیم منشی محمد انوار حسین صاحب

متخلص بہ تسلیم مدظلہ العالی

خدایک ارض و سما میں طاعت ست و نعت خواجہ دوسرا موجب شفاعت مقبالت اہل اہلبار جزو ایمان ست و محبت اصحاب
 اخیا پس اقبال آری بستہ زبان چہ گوید و پائستہ چہ یویم سخن شکستہ را تھنہ بسن خاطر پسندنی ناید و بر شکستہ بستہ
 کج ہشتن طبع قبول نہیں فرماید مان اگر غنچہ گل بر شاخ نبات کشاید و شہباز در دام عنکبوت و در آید القبتہ ظلم ست
 شکستن طبع غم و در انجمن بست و کشاد کشاد ہم اما بعد خاک پائی نثران خوش مقال و خادم ناظران با کمال زلزلہ بای
 خوانی باب سخن خوشہ چین گشت اصحاب فنی خار دین گلستان معلیٰ دست چین معرکہ قلم اسے پیچیدان و ولید
 بیان تسلیم متوطن سہوان کہ فرق زلف از گیسو تواند و رخ از رخسار باز نماند سفید و اسفید را بد و معنی خواند و
 در تفریہ سکندر و اسکندر سر جہانہ تمہیض ان نوید فرستاد و کاسہ لیسان اصلا داد کہ بر در دولت و اقبال ابیبار
 اقبال آمال ماہ منیر برج بختیاری گوہر کلیای درج نامداری تہی سرو حدیقہ سر طبعی نو نال دوحہ ارجمند سے
 در ہا حوصلہ نیان عطا تھلکند بساتین مہر و لا ہمیشہ حال جوان صاحب توان در چمک بارسم دستان و شاد و ش
 و در بخشش با حاتم طائی ہم آغوش نیروی بہادران معرکہ غنایت بازوی دلیلان عرصہ رعایت سے تھلک سابع
 و بے تضاع اغواق شمیم خلقتش جان پرور النفس آفاق تھل بار و گلستان مروت رنگ و بوی شگوفہ زار فتوت
 منظر انیس و اکرام مقصد وجود و انعام رونق جاز بالش اخلاق زیب دوسری اشفاق قدر افزای اہل منیر تہلک
 پیرایہ سخن گستر یادگار کریمان گذشتہ روزگار نقش نفول کشور مالک مطبع ادب اخبار کہ قبصر سانی کارش و سنگری
 شعایش ہر حرف آبدارش دن التاج سخن گستران ہر سخنہ قلمش تو تیا می قلمی چشم دین و ران آزادان انگلڈن کسے
 مستغنی تعریفش و از آرایش و پیرایش قلم منیرہ تو صفیشت رقت آسمان از جالبش فروغ شمس از شبالبش
 زرد آرد شتابند و کام دل دریا بند کہ گنج باد آور د چون برگ باد آردن بر باد دادہ و در گنج شایگان بروی ایگان
 حوازن کشان یعنی بمقتضای ہمت بلند و منش ارجمند حوصلہ بزرگ و ارادہ شکر گنج گنج لاجواب مطبع طبع شیخ شتاب
 تذکرہ مقدمین تبصرہ متاخرین پاکیزہ و نامد کلام مفتاح التواریخ نام کہ شہرلات شانمان روزگار و تجربہ کمالات صلحار و
 ابرار و مبشرہ مقالات شاعران شعری و قارست بصرف آن خوبی و اسلوبی کہ از دست تطاول روزگار محفوظ ماند طبع فرمودند
 بلکہ گلارمی کہ از بگردی ہو شکستہ بود از رنگ بند و بست رشک گلشن فرخار نمودند اگرچہ در مطبع ہر بحر بنان گہر ریت
 و ہر خطا طبع خویش شور انگیز لیکن کاتب این کتاب منشی کشن چند خوش قلم ست و کاغذ مانند صفحہ خزانہ خوان
 خوش قلم منشی محسن علی کہ از بادہ شعور شاعر سے مست دستان و دیوانش در نظر کیفیت دستان خستہ دگر
 مولو سے فدا علی عیش کہ بشیو از بانی مناز و بفضیح بیانی سرفراز نثرش سیرہ نثار و شعرش شعری شکار بقدر
 اجازت دیگر اشغال مطبع تبصیر و مقابلہ بردختند بعد ازین کار برد از ان مطبع کا بنور قیامت کردند و در اہتمام طبع جوہر
 سلیقہ بطبق عرض آوردند جہاز نمند نام کہ تہریر مولوی محمد اسمعیل و محی الفضل خان صاحبان رقم سازم باہر
 توصیف غنیمت خان و لکھنم خان مصلح سنگ در صفحہ جہانہ از ہم انحق مصححان درین کار خان ہمت

برگماشتند که نقطه هم برای نکته گیر و نگذاشتند همچنین حصین سسی بهیچ حکمت که هر نقطه از طبعی متناهی است
کارگران کارگران مطیع کار دست بسته نمون اند و یک دست برد می ل از دست ناظر می برده بهر حرم
در صفی بران اداست تو گوئی که در بزم شان شیشه مینا سرگودگی کار بر قالب زدن از سر حساب بودن بر سر
الالتا پرشاد و الالتا رست که سر حلقه و سر آمد و سر حسن این جماعت سر کون روزگار است مرد خلقی حسابان
دخوش خوست و با سرگرم کردن سرگشی کردن شیوع او در تبرستان چو سر شیر بالائی دارد و نظر بر پایا و نرات
المنقصر بر اجماع و کتاب معشوقیت سرا پا اند از غلط گفتن همه جا و تمام اعجاز خوشا بخجوری که این محبوب تو پیاپی را در
آرد و شبار و ز مثل جان عزیز با خود دارد و خیال طوالت سخن را خیر باد گفتن است و گوهر نیم سفت تارنج طبع متفکر

تاریخ طبع

چو از افضال ایزد طبع گردید بجزر خوب مفتاح التواریخ بگویم سالش و ریحی بجا محبوب مفتاح التواریخ
۱۰۹۸ ع

خاتمة الطبع

منت خدا پر که کتاب لاجواب سسی به مفتاح التواریخ در مطبع مشهور نزدیک و دور جناب منشی نو لکته
که صیت مهت عالیش کناف عالم فرا گرفته بمقام کامیور بتاریخ پانزدهم رجب المرجب ۱۲۷۵ هجری مطابق سنه
ماه و میر ۷۵۷۷۷۷۷۷ مطبع گردید

